James Baldwin

Bir Başka Ülke

ROMAN

Çeviren: Çiğdem Öztekin

YKY
YAPI KREDİ YAYINLARI

2. baskı

BİR BAŞKA ÜLKE

James Baldwin (1924-1987) Cinsellik, kimlik sorunu gibi konuları işleyen romanları, insan haklarını savunan ve ırkçılığa karşı yazılarıyla tanınan ABD'li yazar. New York'ta Harlem'de doğdu. Temizlikçi bir annenin oğluydu. Babasını hiç tanımadı. Üç yaşındayken annesinin evlendiği fabrika işçisinin soyadını aldı. Liseden mezun olduktan sonra ufak işlerde çalışırken bir taraftan da yazmaya başladı. Yayınevleri tarafından reddedildiği yıllarda kitap tanıtım yazıları ve denemeleri *The New Leader*, *The Nation*, *Commentary* ve *Partisan Review* gibi dergilerde yayımlandı. İlk romanı *Go Tell It To the Mountain* 1953'te yayımlandı. Harlem'de genç bir hatip olarak anılarını yansıtan bu kitapla hemen elde ettiği başarıyı, eşcinsel aşkı inceleyen *Giovanni's Room* (1953) ile pekiştirdi. *Bir Başka Ülke* (Another Country, 1964) edebi bir patlama olarak nitelendirildi. 1964'te yayımlanan *Nobody Knows My Name* ve *Notes of a Native Son* (Kara Yabancı, Ağaoğlu Yay., 1970) hikâye ve deneme yazılarından oluşuyordu. Daha birçok roman, üç oyun, çocuklar için bir hikâye kitabı ve öykü kitabı da yayımladı. Aralarında Rosenwald, Guggenheim, Partisan Review ve Ford Vakfı'nın bulunduğu birçok edebiyat ödülünün sahibi olan yazar, başta Paris ve İstanbul olmak üzere on yıl Avrupa'da yaşadı. 1983'te Massachusetts Üniversitesi Afro-Amerikan Çalışmaları Bölümünde Profesör oldu. Fransa'da mide kanserinden öldü.

Çiğdem Öztekin (Bozdoğan) 1953'te Mersin'de doğdu. Sankt Georg Avusturya Lisesini ve İ.Ü. İşletme Fakültesini bitirdi. Pazarlama dalında yüksek lisans eğitimini tamamladı. Lise yıllarından başlayarak çeviriye yöneldi, ilk çevirileri 1971 yılında Milliyet ve Altın Kitaplar'da yayımlandı. Johannes Mario Simmel, Heinrich Böll, Stephan Zweig, Harry Martinson, Walter Schlink, Agatha Christie, James Baldwin gibi birçok batılı yazarın yaklaşık kırk bir romanını türkçeleştirdi. Bunun yanında işletmecilik, cam sanayii, tekstil alanlarında teknik çevirileri de bulunmaktadır.

JAMES BALDWIN

Bir Başka Ülke

ÇEVİREN:
ÇİĞDEM ÖZTEKİN

ROMAN

YAPI KREDİ YAYINLARI

Yapı Kredi Yayınları - 2242
Edebiyat - 679

Bir Başka Ülke / James Baldwin
Özgün adı: Another Country
Çeviren: Çiğdem Öztekin

Kitap editörü: Mine Haydaroğlu
Düzelti: Eylül Duru

Kapak tasarımı: Nahide Dikel

Baskı: Mega Basım Yayın San. ve Tic. A.Ş.
Cihangir Mah. Güvercin Cad. No: 3/1 Baha İş Merkezi
A Blok Kat: 2 34310 Haramidere / İstanbul
Telefon: (0 212) 412 17 00
Sertifika No: 12026

Çeviriye temel alınan baskı: Published in Penguin Books, 1990

1. baskı: İstanbul, Eylül 2005
2. baskı: İstanbul, Mart 2019
ISBN 978-975-08-0997-1

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş. 2017
Sertifika No: 12334
© James Baldwin, 1962, 1963
Bu çeviri James Baldwin Estate ile yapılan anlaşmayla yayınlanmıştır.

Bütün yayın hakları saklıdır.
Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
İstiklal Caddesi No: 161 Beyoğlu 34433 İstanbul
Telefon: (0212) 252 47 00 Faks: (0212) 293 07 23
http://www.ykykultur.com.tr
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
İnternet satış adresi: http://alisveris.yapikredi.com.tr

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık
PEN International Publishers Circle üyesidir.

Mary S. Painter için

Onlar insanın zihninde özellikle başka insanların kutsadığı hiçbir değerin hesabını vermeyerek yer ederler; ve bir bütün olarak bu anlaşılmaz durumu ifade eden öylesine benzeri görülmemiş davranışlar ortaya koyarlar ki, ne düşündükleri, ne hissettikleri, ne söylemek istedikleri çözümsüz bir sır olarak kalır.

HENRY JAMES

BİRİNCİ KİTAP

Çıkarcılar

Söyledim ona; çıkarcıların
Uzak kalmaları gerektiğini,
Gerekliydi eşlik etmesi ezgiye,
Ancak uzun değildi bu yürüyüş...

W. C. HANDY

1

Times Meydanı'ndaki Yedinci Cadde'ye doğru gidiyordu. Saatler gece yarısını geçmişti, öğleden sonra ikiden beri sinemada, balkonun en üst sırasında oturuyordu. İki defa İtalyan filminin sert aksanıyla uyanmış, bir defasında teşrifatçı ve iki defa da uyluklarının arasında gezinen parmaklar tarafından uyandırılmıştı. O kadar yorgun, o kadar mutsuzdu ki kızmaya bile hali yoktu; hiçbir şeyi kendisine ait değildi artık –*ciğerimi sökmüşsün, kalanı da götür bari*– gene de uykusunda homurdanmış, siyah yüzündeki beyaz dişlerini ortaya sermiş ve bacak bacak üstüne atmıştı. Balkonun neredeyse boş olduğu bir ara, İtalyan filmi en heyecanlı yerine yaklaşırken bir an hiç bitiremeyeceğini sandığı basamakları tökezleyerek inip caddeye çıkmıştı. Karnı açtı, leş gibi bir tat vardı ağzında. Kapıları geçerken, çişinin geldiğini çok geç fark etti. Beş parasız olduğunu da. Ve gidecek bir yerinin olmadığını da.

Polis memuru şöyle bir bakıp geçti yanından. Rufus döndü, rüzgâr yazlık pantolonunun içinden tenini tatlı tatlı dişlerken deri ceketinin yakasını kaldırıp Yedinci Cadde'de kuzeye doğru yürümeye koyuldu. Şehre gidip Vivaldo'yu uyandırmayı düşünmüştü –şehirdeki, hatta belki yeryüzündeki tek arkadaşını– ama şimdi bir caz-bara ya da gece kulübüne kadar yürümeye devam edip içeriye bir göz atmak istiyordu. Belki birisi görür, bir tanıyan çıkardı, belki biri karnını doyurabileceği bir şeyler ya da bir metro parası verirdi. Bununla beraber, bir tanıyan çıkmasını da istemiyordu.

Cadde sessiz, parlak sokak lambalarının çoğu sönüktü. Arada bir tek başına bir kadın, arada bir tek başına bir erkek geçiyordu; nadir olarak da iki sevgili. Köşelerde, sokak lambalarının altında, *drugstore*'ların[1] yanında, beyaz, ışıltılı ve geveze küçük gruplar, birbirlerine sırıtıyor, itişip kakışıyor, ıslık çalıp taksi çağırıyor, çağırdıkları taksilere atlıyor, 'drugstore'ların kapılarından girip ya da yan sokakların karanlığında kayboluyorlardı. Gazete bayileri, bir oyun tahtasının üzerindeki küçük kara engeller gibi, kaldırımların köşelerini tutmuş; polisler, taksi şoförleri ve gelip geçenler de, başka yer yokmuşçasına ağır adımlarla önlerinde dikilip, bulunduğu yerden sesi ancak duyulan satıcıyla sanki pek tanışırlarmış gibi laflıyorlardı. Bir ilanda, rahatlatan ve daima tebessüm ettiren bir çikletin reklamı vardı. Bir otelin dev neon ışıklarıyla yazılmış ismi yıldızsız gökyüzüne kafa tutuyordu. Ve upuzun ilanlarda adları ölümsüzlüğe taşınan Broadway'de sahne alan ya da almak üzere olan film yıldızları ve diğerlerinin isimleri. Kimi fallus gibi küt, kimi mızrak gibi sivri, ışıksız, dev binalar, hiç uyumayan şehrin burçları gibiydi.

Rufus, düşmüşlerden biri, –çünkü canice bir ağırlığı vardı bu şehrin–, burçların çöktüğü gün, yani her gün, altında kalmışlardan biri olarak yürüyordu onların dibinde. Benzeri görülmemiş bir kalabalığın içinde yapayalnızdı ve ölecek gibiydi bu yalnızlıktan. *Drugstore*ların tezgâhlarında oğlanlarla kızlar oturmuş kahve içiyorlardı. İçinde bulunduğu halden onları uzak tutan korkuluklar, ellerinde yanıp tükenen sigaralar kadar çürüktü. Tanımazdan gelmeleri bir yana, görmeye bile dayanamazlardı Rufus'u, ama bu gece neden sokaklarda olduğunu biliyorlardı, neden gece boyunca metrolarda dolaştığını, neden karnının zil çaldığını, saçlarının neden ıslak olduğunu, koltukaltlarının neden leş gibi koktuğunu, pantolon ve ayakkabılarının neden ince olduğunu ve neden işemek için bile duramadığını biliyorlardı.

Şimdi, caz çalınan bir batakhanenin dumanlı kapısında

1 Drugstore: ABD'de ilaç, yiyecek, içecek, kozmetik gibi maddelerin satıldığı mağaza. Türkçe'de 'eczane' kelimesiyle de karşılanabilir, ama bu metinde hatalı olur. (ç.n.)

durmuş içeriyi dikizliyor, yükseltide kendinden geçmiş çalan zenciler ile barda dünyayı unutmuş, karışık kalabalığı görmek değil de, daha çok, hissediyordu. Kimsenin bir şey yaptığı yoktu, müziğin sesi yüksek, içi boştu ve en nefret dolu olanların bile artık umursamadığı bir beddua gibi fırlatılıyordu kalabalığın üzerine. Kimsenin dinlemediğini, bu kansızların kanatılamayacağını bildiklerinden, bilindik şeyleri çalıp duruyorlardı; ortada dehşet verici bir şey olmadığı konusunda herkesin içini rahatlatmışlardı. Masalarda bulunanlar bu tüyler ürpertici uzlaşmanın üzerine yayılıp bağıra çağıra konuşmaktan memnun, bardakiler de nadiren uzağında yaşayabildikleri gürültüye sığınmış ve her neyin peşinde idiyseler ona yönelmişlerdi. İçeri girip tuvaleti kullanmak istedi, ama görünüşünden utanıyordu. Yaklaşık bir aydır saklanıyordu. Kalabalığın arasından yalpalayarak tuvalete gittiği, sonra herkesin acıyan, öfkeli ya da alaycı bakışları arasında sürünerek geri geldiği canlandı gözünde. En azından, birisi mutlaka fısıldayacaktı; Rufus Scott değil mi bu? Bir diğeri dehşetle kendisine bakacak, sonra uzun, acıma dolu bir vah zavallı! çekecekti önüne dönerken. Yapamazdı -önce bir bacağının, ardından diğerinin üzerinde sallanırken gözleri yaşla doldu.

Beyaz bir çift çıktı kapıdan gülüşerek, yanından geçerken görmediler bile kendisini. Kapı açıldıkça yüzüne çarpan ılıklık, insan, viski, bira ve duman kokularıyla tekrar guruldadı karnı, az kalsın hüngür hüngür ağlayacaktı.

Aklı eski günlere gitti; gece gündüz içerde olduğu, sahnede ya da barda, kalabalığın arasında, çivi gibi, hayranlıkla bakılan, canının çektiği pilici koluna taktığı, partilere katılıp dumanı çektiği, kafayı bulduğu, o vakitler dostları olan, kendisine saygı duyan müzisyenlerle aylaklık ettiği günlere. Sonra evine dönerdi; kapısını kilitler, ayakkabılarını çıkarır, belki kendine bir içki koyar, belki birkaç plak dinler, belki de yatağa serilip kızlardan birini arardı. Ve çamaşırını değiştirir ve temiz çorap ve gömlek giyer ve duş yapar ve Harlem'e, berbere doğru yola koyulurdu, sonra annesine uğrardı ve babasına ve kız kardeşi İda'yla şakalaşırdı ve karnını doyururdu: domuz pirzolası ya da külbastı ya da tavuk ya da sebze ya da mısır ekmeği

ya da tatlı patates ya da bisküviyle. Bir an, açlıktan bayılacak gibi oldu ve bir iki adım atıp duvara yaslandı. Buz gibi ter içindeydi alnı. Buna bir son vermek gerekiyor Rufus, dedi içinden. Bu boktan durum böyle gidemez. Sonra yorgunluk ve umursamazlık içinde, etrafı kolaçan edip, kapıdan da kimsenin çıkmamasını dileyerek tek eli duvarda, gözü soğuk taştan yükselen ince dumanda, kaldırıma işemeye başladı.

Leona'yı hatırladı. Daha doğrusu, birdenbire, soğuk ve tanıdık bir bulantı doldurmuştu içini ve Leona'yı hatırlamaya başladığını fark etmişti. Yürümeye başladı. Çok yavaş yürüyordu şimdi, elleri ceplerinde, başı önde, müzikten uzaklaşıyordu. Üşümesi kesilmişti.

Çünkü Leona'yı hatırlamak aynı zamanda –bir şekilde– annesinin gözlerini, babasının öfkesini, kız kardeşinin güzelliğini de hatırlamaktı. Harlem'in sokaklarını, verandalardaki oğlanları, merdiven arkalarındaki ya da çatılardaki kızları, kendisine nefreti öğreten beyaz polisi, sokaklarda oynanan beyzbolu, pencereye çıkmış kadınları ve babasının yanına hiç uğramamış talihi yakalamak umuduyla her gün oynanan şans oyunlarını hatırlamaktı. Müzik kutusunu hatırlamaktı, cilveleşmeyi, dansı, bağımlılığı, çete savaşlarını ve grup-seksi, ilk bateri takımını –babası almıştı–, marihuanayı ilk tadışını, ilk eroin çakışını. Evet, ve verandalarda iki büklüm olmuş oğlanları, karlı bir damın tepesinde yüksek dozdan ölmüş yatan çocuğu. Ritmi hatırlamaktı: Bir zenci, demişti babası, hayatı boyunca, ritme göre yaşar ve ölür. O ritimle düzüşür, sonra, yerine yerleştirdiği o yavru da kapar ritmi ve dokuz ay sonra manyak bir tef gibi yaygarayla çıkar gelir. Ritim: eller, ayaklar, tefler, davullar, piyanolar, kahkahâlâr, belalar, usturalar; bir gülüş, bir hırıltı, bir mırıltıyla sertleşen adam ve bir fısıltı, bir iç çekiş, bir çığlıkla ıslanan ve yumuşayan kadın. Ritmin –yaz günleri, Harlem'de, kaldırım ve damların üzerinde salındığını neredeyse görecek gibi olurdu insan.

O ise Harlem'in ritminden –ki aslında sadece kendi kalbinin ritmiydi o– kaçmıştı. Kaçtığını zannetmişti. Güney'de bir donanma kampına, oradan da hırçın denizlere.

Donanmada olduğu günlerde, bir yolculuk dönüşünde İda'ya bir Hint şalı getirmişti. Şalı kardeşine verdiği ve onun

da üzerinde denediği gün, içinde o ana kadar hiç dokunulmamış bir şey titremişti. Siyahların güzelliğini hiç görmemişti daha önce. Ama Harlem'deki mutfağın penceresinin önünde duran İda'ya bakarken ve onun artık sadece küçük kardeşi değil, yakında kadın olacak bir kız olduğunu görürken, kardeşi şalın renkleri, güneşin renkleri ve üzerinde doğdukları adanın boz toprağından hesaba vurulamayacak kadar eski bir görkemle bir oluvermişti. Bu görkemin belki günün birinde dünyaya, kendi tanıdıkları dünyalarına, tekrar geri döneceğini düşünmüştü. Asırlar ve asırlar önce, sadece bir köle torunu değildi İda. Güneş ışığı altında, güzelim şalın yumuşattığı ve gölgelediği kara yüzüne bakıldığında, onun da bir zamanlar bir kraliçe olduğu görülebiliyordu. Sonra pencereden dışarı, havalandırma bacasına çevirdi gözlerini, Yedinci Cadde'deki fahişeler geldi aklına. Beyaz polisleri, onların zenci teni üzerinden kazandıkları parayı ve dünyanın kazandığı parayı düşündü.

Sonra, kendisine gülümsemekte olan kardeşine baktı tekrar. İda, ince uzun parmağındaki, bir başka yolculuk dönüşü getirdiği, gözleri yakuttan, yılan şeklindeki yüzüğü döndürürken, "Israrlısın," dedi. "Beni buranın en şık kızı yapacaksın."

İda'nın şu anda onu görmüyor olmasından memnundu. Görseydi, aman Tanrım, Rufus, ortalıkta bu halde dolaşmaya hakkın yok, derdi. Bütün umudumuz sensin, bilmiyor musun bunu?

Yedi ay önce, şimdi bir ömür gibi geliyordu, Harlem'de, bir zenci tarafından işletilen yeni mekânlardan birinde çalıyordu. Son geceleriydi. Her şey yolunda, herkesin keyfi yerindeydi. Kalabalığın büyük bir bölümü, ilk filmini henüz tamamlamış ünlü bir zenci şarkıcının evine gitmeye hazırlanıyordu. Mekân yeni olduğu için iğne atılsa yere düşmeyecek gibiydi. Sonraları, çok iş yapamadığı gelmişti kulağına. Ne tür insan varsa hepsi ordaydı o gece; beyaz, siyah, soylu, soysuz, müzik dinlemek için gelen, başka nedenlerle hayatlarını böyle mekânlarda geçiren. Birkaç kürklü, onlar kadar çok olmasa da birkaç taklit kürklü ve bir yığın da bilekleri, kulakları, boyunları ve saçları şıkır şıkır, kim bilir kimin nesi insan vardı. Siyahiler,

nedendir bilinmez, kalabalıkla tamamen tek vücut olduklarını hissettiklerinden iyi vakit geçiriyorlardı. Beyazlar da iyi vakit geçiriyorlardı, çünkü kimse beyaz oldukları için küçümsemiyordu onları. Mekân, Fats Waller da olsa öyle derdi herhalde, kıpır kıpırdı.

Ortada esrar da dolaştığından kafası iyiydi. Harika hissediyordu kendisini. Hatta, son parça sırasında iki kere harika hissetmişti, çünkü bütün gece boyunca zaten almış başını gitmiş olan saksofoncu bir de çılgın bir solo döktürmüştü. Aşağı yukarı Rufus'la aynı yaşlarda, Jersey City ya da Syracuse gibi çatlak bir şehirden geliyordu, ama çalarlarken bir anda bunu saksofonla söyleyebileceğini keşfetmişti. Ne çok şeyi vardı söyleyecek. Orada dikilmiş, bacaklarını açmış, ortalığın anasını satıp göğsünü varil gibi iyice şişirmiş ve yirmili yaşların dökük elbiseleri içinde titreye titreye, çığlık gibi üflemişti saksofonunu: Beni seviyor musun? Beni seviyor musun? Beni seviyor musun? Sonra, tekrar beni seviyor musun? Beni seviyor musun? Beni seviyor musun? En azından, Rufus'un duyduğu bu soruydu. Oğlanın bütün gücüyle, durmaksızın, dayanılmayacak kadar ısrarla tekrarladığı aynı ifadeyi böyle duymuştu. Herkesin birdenbire dikkat kesilmesiyle sessizlik katılaşmış, sigaralar söndürülmüş, içkiler masalara bırakılmış; bütün yüzlerde, en çökkün, en sönük yüzlerde bile, merak dolu ve uyanık bir ışık belirmişti. Onların sevgisini artık belki de istemeyen ve öfkesini, ortalığın anasını satmasını mümkün kılmış o aynı aşağılayıcı, pagan kibirle üstlerine savuruveren saksofoncunun saldırısına uğramışlardı. Ama ne olursa olsun, soru korkunç ve gerçekti; kendi kısacık tarihinin içinden bütün ciğerleri, bütün benliğiyle üflemişti çocuk; o geçmişin içinde bir yerlerde, sefaletin, çete savaşlarının, topluca düzüşmelerin içinde; ekşi ekşi kokan odada, meniyle katılaşmış battaniyenin üstünde, marihuana ya da şıranganın gerisinde, bodrumdaki sidik kokusunun altında, artık asla iyileşemeyeceği darbeyi yemişti ve kimse inanmak istememişti buna. Beni seviyor musun? Beni seviyor musun? Beni seviyor musun? Gruptakiler de serinkanlılıkla bir iki adım geriye çekilmiş ve bazen katılarak, bazen sorgularcasına, bazen destek vererek, bazen de kendi kendileriyle dalga

geçer bir edayla durumu olabildiğince idare etmeye çalışarak, yanından ayrılmamışlardı. Ama oğlanın kendileri için de üflediğini hepsi, tek tek biliyordu. Gösteri bittiğinde sırılsıklamdılar. Rufus oğlanın kokusunu aldı, sonra gruptakilerin kokusunu da. "Evet, işte bu," dedi basçı. Kalabalık çığlık çığlığa biraz daha çalmalarını istiyordu, ama esas şarkıyı çalmışlardı. Işıklar yandı. Son konser de tamamlanmıştı.

Eşyalarını, Pazartesi günü öğleden sonraya kadar orada bırakacaktı. Sahneden indiğinde, dümdüz giyinmiş, sarışın bir kız, durmuş kendisine bakıyordu.

"Neyin var bebeğim?" diye sordu. Etraflarındaki herkes harıl harıl partiye gitmeye hazırlanıyordu. Mevsim bahar, hava yüklüydü.

"Senin neyin var?" diye cevap verdi kız, ama söyleyecek başka bir şey bulamadığı da açıktı.

Söyleyeceğini söylemişti. Güneyliydi. Kızın nemli, Güneyliler'e has zavallı beyaz yüzüne ve düz, soluk saçlarına bakarken Rufus'un içinde bir şey hopladı. Yaşça epey büyüktü kendisinden, muhtemelen otuzun üzerindeydi ve bedeni çok inceydi. Buna rağmen, birdenbire, uzun zamandır gördüğü en cazip beden oluverdi.

"Şeker kız," dedi, yılık bir sırıtışla, "Evden çok uzaklaşmamış mısın sen?"

"Kesinlikle," dedi kız, "Dönmeye de niyetim yok bir daha."

Güldü. Kız da güldü. "Pekala, Miss Anne. İkimiz de aynı şeyi düşünüyorsak haydi partiye o zaman."

Elinin tersini göğüslerinden birine kasten değdirerek kızın koluna girdi ve, "İsmin sahiden Anne değil herhalde?" diye sordu.

"Hayır," dedi kız, "Leona."

"Leona?" Tekrar gülümsedi. Gülümsemesi çok etkileyici olabiliyordu. "Hoş bir isim."

"Seninki ne?"

"Benim? Ben Rufus Scott."

Kızın bu mekânda, Harlem'de ne işi olduğunu anlamamıştı. Cazla ilgilenecek bir tip gibi görünmüyordu, tek başı-

na tuhaf barlara gitmeye alışıkmış gibi bir hali de yoktu. İnce, mevsimlik bir manto vardı üzerinde, uzun saçları öylesine, geriye taranmış ve birkaç firketeyle tutturulmuştu, dudaklarındaki belli belirsiz rujun dışında makyaj yapmamıştı.

"Haydi," dedi kıza, "Bir taksiye atlayalım."

"Emin misin, gelmem doğru olur mu?"

Dişlerini emdi. "Doğru olmasaydı söylemezdim. Söylediğime göre, doğrudur."

"Tamam," dedi kız, küçük bir gülüşle. "İyi o zaman."

Bazen durarak, bazen ağır ağır ilerleyerek, konuşan, gülüşen, erotik bir kargaşa içinde sokağa yayılan kalabalıkla birlikte yürüdüler. Sabahın üçüydü ve mekândan çıkanlar ışıltılar saçıyor ve ıslık çalıyor ve taksileri dolduruyorlardı. Mekânla pek işi olamayan diğerleriyse –125. Sokağın batı kıyısındaydı onlar–, kiminin kafası iyi, kimi omuzlarını dalgalandırarak, kimi de aylaklık içinde, gruplar halinde duruyorlardı caddede. Yan gözle ya da doğrudan, bakışlarında meraktan çok temkin vardı. Polisler dikkatle; daha doğrusu, gecenin bu saatinde sokakta ve sarhoş olmalarına rağmen bilhassa bu zencilere ve keza yanlarındaki beyazlara da her zamanki gibi muamele edilemeyeceğinin farkında olduklarını hissettiren, tuhaf bir hava içinde turluyorlardı ortalıkta. Bu arada, Rufus birden Leona'nın az sonra aralarındaki tek beyaz olarak kalacağını ayrımsadı. Canı sıkıldı, canının sıkılmasına öfkelendi. Leona, boş bir taksiye doğru seslendi.

Taksinin beyaz sürücüsünün onları almakta herhangi bir tereddüdü varmış gibi görünmüyordu, durduktan sonra pişman olmuş gibi bir hali de yoktu.

"Yarın çalışıyor musun?" diye sordu Leona'ya. Şimdi baş başa oldukları o anda biraz çekingenlik hissediyordu Rufus.

"Hayır," dedi kız, "Yarın, Pazar."

"Doğru ya." Memnun ve serbest hissetti kendini. Ailesini ziyaret etmeyi planlıyordu, ama günü Leona'yla yatakta geçirmenin çok kıyak olacağını düşündü. Şöyle bir süzdü kızı; evet zayıftı, ama eksiksiz görünüyordu. Aklından neler geçtiğini merak ediyordu. Bir an için elini onun ellerinin üzerine koyup sigara ikram etti, ama istemedi kız. "Sigara içmiyor musun?"

"Ara sıra. İçkiyle beraber."

"İçkiyle aran iyi mi?"

Kız güldü. "Yo, yalnız içmeyi sevmem."

"O zaman," dedi Rufus, "bir süre yalnız içmeyeceksin artık."

Kız cevap vermedi, ama gergin ve yüzü kızarmaya başlamış gibi görünüyordu karanlığın içinde. Başını pencereden dışarı çevirdi.

"Seni eve erken bırakmayı dert edinmeyeceğime seviniyorum."

"Dert edinmeni gerektirecek bir şey yoktu ki zaten. Koca kızım ben."

"Tatlım," dedi Rufus, "Bir *nefesten* bile ufaksın sen."

Kız içini çekti. "Bazen bir *nefes* çok güçlü bir şey olabilir."

Kızın ne demek istediğini sormamaya karar verdi. Manalı bir bakışla, "Doğru," dedi, ama kızın mesajı almış gibi bir hali yoktu.

Riverside Yolu'nda ilerliyorlardı, çok kalmamıştı gidecekleri yere. Sol yanlarında donuk, sevimsiz ışıklar, Jersey sahilinin karanlığını daha da ortaya çıkarıyordu. Geriye ve biraz da Leona'ya yaslanarak akıp giden karanlığı ve sokak lambalarını seyre daldı. Derken taksi döndü; bir an için uzakta, gökyüzüne yazılı bir şey gibi ışıldayan köprüye ilişti gözü. Gidecekleri evin numarasını bulabilmek için taksi yavaşlamıştı. Az ilerde bir taksi, bir grup insanı henüz indirmiş, bloğun ilerisinde kaybolmak üzereydi. "İşte geldik," dedi Rufus. "Şahane bir partiye benziyor," deyip göz kırptı taksi sürücüsü. Rufus cevap vermedi. Parayı ödedi, indiler, ayna ve sandalyelerle dolu, geniş ve korkunç lobiye doğru yürüdüler. Asansör henüz gitmişti; kalabalığın sesini duyabiliyorlardı.

"Öyle tek başına ne yapıyordun o kulüpte Leona?" diye sordu.

Kız, biraz şaşkın, Rufus'a baktı. Sonra, "Bilmem. Sadece Harlem'i görmek istiyordum ve kalktım geldim bu gece. Derken yolum o kulübün oraya düştü, derken müziği duydum, derken içeri girdim, derken kaldım. Müzik hoşuma gitti." Alaycı bir tavırla Rufus'a baktı. "Oldu mu?"

Rufus güldü ve bir şey söylemedi.

Yukarda kapanan asansör kapısının titreşimi gelirken, kız Rufus'tan öbür tarafa döndü. Sonra, asansör inmeye başladığında kabloların homurtusunu duydular. Kız, ölüm kalım meselesiymiş gibi, gözlerini kapalı kapıya dikmiş bakıyordu.

"New York'a ilk gelişin mi?"

Evet, öyleydi, bütün yaşamı boyunca da düşünü kurmuştu bunun –tekrar biraz Rufus'tan yana çevirdiği yüzünde küçük bir tebessüm vardı. Kızın tarzında insanı durduran, gerileten bir yan vardı ve Rufus çok heyecan verici buluyordu bunu. Uzatılan ele yanaşsın mı yoksa çekilip sağa sola mı kaçışsın, bilemeyen bir yabani hayvan gibiydi.

"Ben buralıyım," dedi kıza.

"Biliyorum," dedi kız. "Haliyle, bana göründüğü kadar harika görünmüyordur sana da."

Tekrar güldü. Birden, Güney'de, donanmadaki günlerini hatırladı ve beyaz subayın botlarını tekrar ağzında hissetti. Üzerinde beyaz üniforması, yerde kırmızı, tozlu toprağın üzerinde yatıyordu. Kendisi gibi zenci arkadaşlarından bir kısmı kollarına girmiş, kulağına bağırıyor, kalkması için destek vermeye çalışıyorlardı. Beyaz subay küfrü basıp kaybolmuş, intikamın asla uğrayamayacağı bir hattın gerisine çekilmişti. Yüzü kil, gözyaşı ve kanla kaplıydı; kıpkırmızı kan tükürmüştü kırmızı toprağın üstüne.

Asansör geldi, kapı açıldı. Girerlerken kızın kolunu tutup kendi göğsüne yaklaştırdı. "Sahiden çok tatlı bir kız olduğunu düşünüyorum."

"Sen de hoşsun," dedi kız. Asansörde yükselirlerken tuhaf bir titreme vardı kızın sesinde, aynı zamanda bedeni de titriyordu –sanki dışarıdaki yumuşak bahar esintisiyle salınıyormuş gibi, belli belirsiz.

Kızın kolunu biraz daha sıkı kavradı. "Kuzeyde karşına çıkacak zencilere karşı kimse uyarmadı mı seni gelirken?"

Soluğu yarım kaldı kızın. "Hiç korkutmuyorlar beni. İnsan insandır bence."

Ve düzüş de düzüştür bence, diye aklından geçirdi Rufus – ama, gene de, minnettardı kıza yaklaşımından dolayı. Bu saye-

de biraz sakinleşme fırsatı buldu, çünkü kendisi de titriyordu belli belirsiz.

"Nedir seni Kuzey'e getiren?" diye sordu.

Yatağa girmeyi kendisi mi teklif etsin yoksa kızdan mı beklesin, karar veremiyordu. Israr edecek hali yoktu, ama belki kız edebilirdi. Hafif bir kaşıntı başladı kasıklarındaki tüylerde. Karnının dibindeki saldırgan adale ısınıp canlanmaya başlamıştı.

Asansör durdu, kapı açıldı, uzun bir koridor boyunca yarı açık bir kapıya doğru yürüdüler.

"Daha fazla çekemezdim," dedi kız. "Evliydim, ayrıldık sonra ve oğlumu aldılar benden –görmeme bile izin vermiyorlar– derken düşündüm, orda oturup aklımı kaçıracağıma burada yeni bir hayat kurmaya çalışırım kendime."

Zihninde bir şey dolaştı Rufus'un; Leona'nın bir insan ve bir hikâyesi olduğunu ve bütün hikâyelerin de acı olduğunu hatırlatan bir şey. Ancak, hemen kafasından kovdu bunları. Kızın hikâyesinin kanını emmesine yetecek kadar dolaşmayacaktı ortalıkta. Sadece bu gece için istemişti onu.

Kapıyı tıklattı ve kimsenin bakmasını beklemeden içeri yürüdü. Tam karşılarında, açık duran Fransız kapıları ve bir balkonla sonlanan geniş salonda, kimi gece elbisesi, kimi süveter ve yazlık pantolonlar içinde yüzden fazla insan dolanıp duruyordu. Salonun olmadık köşelerini yansıtan ve içerdekilere burun kıvırdığı hissini veren, dev bir gümüş küre asılıydı tepelerinde. Salon girip çıkanlarla o kadar hareketli; mücevher, kadeh ve sigaralarla o kadar ışıltılıydı ki neredeyse canlı gibiydi küre.

Ev sahibi –ki çok iyi tanımıyordu kendisini– ortalıkta görünmüyordu. İlki tepeleme atkı ve mantoyla dolu, üç oda vardı sağ taraflarında.

Charlie Parker'ın müzik setinden duyulan saksofonu salondaki bütün sesleri bastırıyordu.

"Üstünü çıkar," dedi Leona'ya. "Ben de bir bakayım, tanıdık biri var mı etrafta."

"Eminim hepsini tanıyorsundur," dedi kız.

"Haydi," dedi Rufus gülümseyerek ve kızı hafifçe odaya doğru iterken, "dediğimi yap."

Kız mantosunu çıkarırken –ve, muhtemelen, burnunu pudralarken– Vivaldo'yu arayacağına söz vermiş olduğunu hatırladı. Evi dolaşıp nispeten sakin bir köşede bir telefon aradı ve mutfakta buldu.

Vivaldo'nun numarasını çevirdi.

"Selam bebeğim, nasılsın?"

"Eh, iyidir herhalde. Ne oldu? Erken ararsın, diye bekledim. Ümidi kesmiştim neredeyse."

"Anca gelebildim buraya." Sesini alçalttı; bir çift girmişti mutfağa. Dağınık kısa kesilmiş saçlarıyla bir sarışın, bir de bir zenci. Kız lavaboya yaslandı, oğlan karşısında durup ağır ağır kızın kalçasının kenarlarını okşamaya başladı. Sadece şöyle bir bakmışlardı Rufus'a. "Ortalık şık şıkırdam, bir sürü *düzkafa* kaynıyor. Çaktın?"

"Evet," dedi Vivaldo. Bir sessizlik oldu. "Takıldığına değiyor mu?"

"Ne bileyim ya; sende daha iyi bir şey..."

"Jane burada," dedi Vivaldo hızla. Rufus, Jane'in muhtemelen yatakta uzanmış dinlendiğini gözünün önüne getirdi.

"Ha, büyükannenle berabersin, o zaman sana yaramaz burası." Jane'i sevmezdi. Vivaldo'dan birkaç yaş büyüktü, vakitsiz ağarmıştı saçları. "Seni kesecek kadar ihtiyar kimse yok burada."

"Tamam, anladık, bok herif." Jane ile Vivaldo'nun fısıldaştıklarını duydu, ne konuştuklarını çıkaramadı. Sonra tekrar telefona döndü Vivaldo. "Haydi, kaçtım ben."

"İyi edersin. Yarın görüşürüz."

"Damlarım belki sana..."

"Olur. Yordurma kendini büyükannene; kadınlar çok fena vahşi olurlarmış o yaşa gelince, öyle duyuyorum."

"Bana bir şey olmaz, baba!"

Rufus güldü. "Vazgeç laf yetiştirmekten, sen bana yetişemezsin. Haydi, eyvallah."

"Eyvallah."

Gülümseyerek telefonu kapattı ve Leona'nın yanına döndü. Girişte, ne yapacağını bilemez bir halde dikilmiş, misafirlere hoş geldiniz diyen ev sahiplerini izliyordu.

"Seni bırakıp gittiğimi mi sandın?"

"Hayır. Bunu yapmayacağını biliyordum."

Kıza gülümsedi ve yumruğuyla çenesine dokundu. Ev sahibi kapıdan ayrıldı ve yanlarına yaklaştı. "Çocuklar girin de kendinize bir içki alın," dedi. "Haydi, girin, durmayın." İri, yakışıklı, gümbür gümbür, göründüğünden daha yaşlı ve daha insafsız bir adamdı; boksörlük ve pezevenklik dahil, çok daha sert işlerin içinden geçerek tırnaklarıyla kazıya kazıya gelmişti şov dünyasının tepesine. Halihazırdaki itibarını, sesinden çok diriliğine ve cazibesine borçluydu ve farkındaydı da bunun. Kendini aldatan insanlardan değildi ve Rufus da ham, iyi huylu ve cömert olduğu için severdi onu. Ama aynı zamanda korkardı da biraz; cazibesine rağmen teklifsizliğe açık olmayan bir yanı vardı. Kadınlar konusunda çok başarılıydı; gani, sevecen bir hor görüyle muamele ederdi onlara ve şu sıralar dördüncü evliliğini sürdürüyordu.

Leona ile Rufus'un kollarına girip bir köşeye çekti. "Şu düzkafalar çekip gidecek olurlarsa doğru dürüst bir şeyler yapabiliriz," dedi. "Oyalanın biraz."

"Saygıdeğer olmak nasıl bir his?" Sırıtıyordu Rufus.

"Boş versene, ben hep saygı gördüm hayatımda. O saygıdeğer orospu çocukları zaten bütün pisliğin başı. Siyahları soyup soğana çeviriyorlar. Zenciler de yardım ediyor onlara üstelik." Güldü. "Ne biliyor musun; ne zaman o yüklü çeklerden birini alsam derim ki kendi kendime, yıllardır çaldıklarının küçük bir parçasını geri veriyorlar şimdi. Anladın mı söylediğimi?" Rufus'un sırtına bir şaplak attı. "Little Eva'yla[2] ilgilenmeyi ihmal etme."

Kalabalık azalmaya yüz tutmuş, düzkafalar takımı çekilmeye başlamıştı. Onlar gitti mi partinin de havası değişir; keyifli, sakin ve samimi bir hale gelirdi. Işıklar azalır, müzik yumuşar, konuşmalar da konudan konuya atlar ve daha sahici olurdu. Başlarından geçen komik olayları anlatırlardı birbirlerine, çaldıkları mekânlardan, akıllarına geliveren sololarından, geçirdikleri zor günlerden bahsederlerdi. Belki bir sigaralık sarılır ve barış çubuğu gibi elden ele dolaşırdı. Salonun kuy-

2 Little Eva: *Locomotion* isimli şarkıyla ünlenen solist.

tu bir köşesinde, halının ucuna kıvrılmış birisinin horlaması duyulur. Dansa kalkmış olanlar da birbirlerine iyice sarılır, giderek daha yavaş salınırlardı. Gölgeler canlanırdı salonda. Sona doğru, geniş Fransız kapılarında sabahın ve şehrin gaddar seslerinin istilası başladığında birisi mutfağa gider ve elinde kahve tepsisiyle çıkagelirdi. Ardından buzdolabına saldırılır ve evlere gidilirdi. Nihayet, ev sahipleri de yorganın altında kavuşur ve gün boyu yataktan çıkmazlardı artık.

Rufus arada bir kendini tavandaki gümüş küreye bakarken buluyor, ancak Leona'yla kendisinin yansımasını yakalayamıyordu bir türlü.

"Haydi balkona çıkalım," dedi kıza.

Leona kadehini uzattı. "Önce içkimi tazelemeye ne dersin?" Gözleri pırıl pırıl, yaramaz bir edayla bakıyordu ve küçük bir kız gibiydi şimdi.

Rufus masaya yürüdü, iki sert içki doldurdu ve kızın yanına döndü. "Hazır mısın?"

Kız kadehini aldı ve Fransız kapılardan geçerek balkona çıktılar.

"Little Eva üşütmesin!" diye seslendi ev sahibi.

"Yanabilir belki, ama donmayacağı kesin," diye cevap verdi Rufus içeri doğru.

Hemen ayaklarının altında Jersey sahilinin ışıkları uzanıyordu. Bulunduğu yerde, sanki denizden yükselen zayıf bir mırıltı geliyordu Rufus'un kulağına.

Çocukluğunda Harlem'in doğusunda, Harlem Nehri'nden bir blok ötede otururlardı. Öbür çocuklarla beraber, çöp yığınlarının arasından ya da pislik içindeki burunlardan atlarlardı suya. Bir yaz, bir çocuk boğulmuştu. Rufus, evlerinin verandasından, küçük bir kalabalığın önce tramvay vagonlarının ağır gölgesi altında ve sonra güneşe çıkarak Park Avenue'yü geçtiğini; ortalarında bir adamın, çocuğun babasının, oğlanın örtüyle kapatılmış inanılmaz ölçüde ağır bedenini taşıdığını görmüştü. Adamın çökmüş omuzları ve kaskatı bükülmüş boynu hiç çıkmamıştı aklından. Bloğun öbür ucundan korkunç bir çığlık yükselmiş ve oğlanın annesi, başı kapalı, üzerinde bornozu, sessizce yaklaşan insanlara doğru koşmaya başlamıştı.

Üzerinden yük atarmış gibi geriye itti omuzlarını ve balkonda Leona'nın bulunduğu tarafa yürüdü. Leona, George Washington Köprüsü'ne doğru, nehrin ilerisine dikmişti gözlerini.

"Çok güzel," dedi. "Çok, çok güzel."

"New York'u beğenmiş gibisin."

Dönüp Rufus'a baktı, içkisinden bir yudum aldı. "Evet, beğendim. Bir sigaranı alabilir miyim?"

Kıza bir sigara verip yaktı, sonra kendisine de yaktı bir tane. "Nasıl geçiniyorsun burada?"

"İdare ediyorum sayılır," dedi kız. "Şehirde, Wall Street'in oralarda bir restoranda garsonluk yapıyorum. Güzel yerler oralar. İki kızla beraber bir odada kalıyoruz." *–Kızın kaldığı yere gidilemeyecekti demek.–* "Yani, evet, idare ediyorum işte." Mahzun-sevimli, zavallı-beyaz gülümsemesiyle Rufus'a baktı başını kaldırıp.

Bir kere daha içinde bir ses durmasını, bu zavallı küçük kızı yalnız bırakmasını söyledi, ama aynı anda, onu zavallı küçük bir kız olarak görüyor olması içten bir sevecenlikle gülümsemesine neden oldu. "Çok yürekliymişsin Leona."

"Mecburum, öbür türlüsü mümkün değil," dedi kız. "Bazen bırakıvermek geliyor içimden. Ama –nasıl bırakacaksın ki?"

O kadar dağılmış ve komik görünüyordu ki bir kahkaha attı Rufus, derken kız da gülmeye başladı.

"Kocam bu halimi görseydi," diye kıkırdadı, "Aman, aman, aman!"

"Neden, ne derdi ki kocan?"

"Neden – bilmiyorum." Ama bu kez gülmedi. Bir rüyadan uyanıyormuş gibi baktı Rufus'a. "Ya, bir içki daha alabilir miyim acaba ben?"

"Tabii ki Leona." Kızın kadehini aldı. Elleri ve vücutları bir an için birbirine değdi. Leona gözlerini kaçırdı. "Hemen dönerim," dedi ve içeriye, artık loş bir hal almış olan salona geçti. Birisi piyano çalıyordu.

"N'aber, nasıl gidiyor Eva'yla?" diye sordu ev sahibi.

"İyidir, demleniyoruz."

"Öyle olmaz. Little Eva'ya duman çarpması lazım. Şöyle bir kanatlansın, değil mi?"

"Kanatlandırma meselesini hallederim ben."

"İhtiyar Rufus kızı Empire State Building'le baş başa bıraktı ha?" diye güldü genç saksofoncu.

"Şundan versenize biraz," dedi Rufus. Birisinin uzattığı cigaralıktan birkaç nefes çekti.

"Dursun sende. Düzgün maldır."

İki içki hazırladı, sonra cigaralığı bitinceye kadar piyanodan gelen melodiye takılarak salonda oyalandı. Balkona döndüğünde keyfi gıcır ve gamsızdı. Kafası da belli belirsiz iyiydi.

"Herkes gitti mi?" diye sordu Leona, endişeyle. "Ne kadar sessiz içerisi."

"Yo, oturuyorlar." Kız birden daha tatlı, daha yumuşak görünmüştü gözüne, nehrin ışıkları bir perde gibi arkasına düşüyordu. Hareket ettikçe, bu ağır, paha biçilmez ve göz kamaştırıcı perde de Leona'yla beraber hareket ediyor gibiydi. "Bir prenses olduğunu bilmiyordum."

Kıza içkisini verdi, elleri tekrar birbirine değdi. "Sarhoş olmalısın sen," dedi neşeyle, o an, kadehin üzerinden, kızın gözlerindeki çağrı anlaşılmayacak gibi değildi.

Rufus bekledi bir an. Ne kadar basit görünüyordu her şey şimdi. Kızın parmaklarıyla oynarken sordu. "New York'a geldiğinden beri istediğin her şeyi yapabildin mi?"

"Of," dedi kız, "Her şeyi, hepsini istiyorum!"

"Şu anda istediğin bir şey var mı?"

Leona'nın parmakları hafifçe katılaşmıştı, ama Rufus devam etti. "Haydi. Söyle bana. Korkmana gerek yok." Sonra bu sözler kafasında yankılanıp durdu. Yıllar önce, bir başkasına da söylemişti bunları. Vücudunun etrafında bir an buz gibi esti rüzgâr, saçlarını savurdu, sonra yatıştı.

"Senin?" diye sordu kız zayıf bir sesle.

"Benim ne?"

"İstediğin bir şey var mı?"

Parmaklarının onun parmaklarına takılı kalışının, kızın gerdanından alamadığı gözlerinin başını döndürdüğünü fark etti. Ağzını dayayıp morartana kadar ağır ağır dişlemek istiyor-

du orayı. Aynı anda, şehirden ne kadar yüksekte olduklarını da fark etti, altlarında uzanan ışıklar kendisini çağırıyordu sanki. Balkonun kıyısına yürüyüp aşağı baktı. Balta girmemiş bir bölgede, bir uçurumun kıyısında dikilmiş, daha önce kimselerce görülmemiş bir krallığa ya da nehre göz gezdirir gibiydi. Ayağının altında ve etrafında uzanan toprağın her santimini kendisinin kılabilirdi; öylesine bir melodi tutturdu ıslıkla, olmayan bir davulun pedalını aradı ayağı. Kadehini dikkatle yere bıraktı, parmakları *bir temayı çalıyordu* balkon duvarında.

"Hiç cevap vermedin soruma?"

"Ne?"

Leona'ya döndü. Kız, kadehini avuçlarının arasına almış, endişeli gözleri ve tatlı tebessümünün üzerinden kaşlarını sorarcasına kaldırmıştı.

"Cevap vermedin bana."

"Verdim," dedi. Daha da kederli geliyordu şimdi sesi. "Her şeyi istiyorum, dedim."

Kızın elinden içkisini alıp yarısını içti, kadehi geri verdi ve balkonun en karanlık köşesine yürüdü.

"İyi öyleyse," diye fısıldadı. "Gel de al."

Leona, kadehini göğsüne bastırmış, ona doğru yürüdü. Tam karşısında dikilirken son anda, *şaşırtmak istercesine*, hışımla sordu. "Ne yapmaya çalışıyorsun bana?"

"Tatlım," dedi Rufus, "Bak, yapıyorum işte." Sonra olabildiğince sert bir hareketle kızı kendine çekti. Direnmesini bekliyordu ve öyle oldu; Leona kadehi aralarına koyup deli gibi onun vücudunun temasından uzaklaşmaya çalıştı. Küçük bir darbeyle kadehi devirdi Rufus. Tok bir sesle zemine çarptı kadeh, sonra yuvarlanarak uzaklaştı. Hınzır bir edayla, *devam*, diye geçirdi aklından; *şu an bırakıp gitsem öyle bir betlersin ki kesin atarsın kendini buradan aşağı.* "Devam," diye fısıldadı, "Dövüş bakalım. Bayıldım bu işe. Sizin oralarda âdet böyle midir?"

"Aman Tanrım," diye mırıldandı kız. Ağlamaya başladı. Bu arada, mücadele etmekten de vazgeçmişti. Gözleri görmüyormuş gibi ellerini yüzüne götürdü. Sonra kollarını Rufus'un boynuna dolayıp vücuduna yapıştı, hâlâ titriyordu. Dudakla-

rı ve dişleri kızın kulaklarına, boynuna dokunurken, "Tatlım," dedi, "Yok ağlayacak bir şey şimdi."

Evet, dönüyordu başı; bir taraftan yapıyor, bir taraftan da yaptıklarına bakıyordu ve hiç beklemediği bir şefkat hissetmeye başlamıştı Leona'ya karşı. Yaptıklarını –kıza yaptıklarını– telafi etmeye çalışıyordu. Her şey çok uzun sürmüş gibiydi. Sarı krema tepecikleri gibi dikilen göğüsleri ile sert, kahverengi, lezzetli göğüs uçlarında asılı kalmış; kız inleyip küçük çığlıklar atar ve dizleri çözülürken burnu, dişleri, ağzı hiç durmamıştı. Beraberce ağır ağır yere uzanmalarını sağlamış, sonra kendi üzerine çekerek kalçasından ve omzundan sıkı sıkı sarılmıştı kıza. Bir yandan ev sahipleri ile salondakileri düşünüyor, diğer taraftan da başlamış giden bu çılgınca şeyi durduramıyordu. Kızın parmakları gömleğinin düğmelerini göbeğine kadar açmış, diliyle boynunu ve göğsünü yakarken o da kızın eteğini sıyırmış, kalçalarının arasını okşuyordu. Sonra, uzun, baş döndürücü bir sürenin ardından, kızın vücudunun gitgide yükselen titreşiminin altında sarsılırken altına almış ve içine girivermişti. Sıkılığını, nefesinin bıçak gibi kesilişini ve katılıp kaldığını hissedince çığlık atacak zannetmişti bir an. Kız ise inlemiş ve sonra hareket etmeye başlamıştı. Rufus da o zaman, ağır ağır ve ihtiyatla, içinde yükselen fırtınayı arkasına alıp yoluna koyulmuştu.

Ve kız da onu taşımıştı, denizin bir tekneyi taşıması gibi: yavaş, sallantılı, yükselip alçalan bir hareketle, ara sıra derinlerdeki dehşeti de hissettirerek. Mırıldaşmış, iç çekmişlerdi bu yolculuk sırasında, Rufus alçak sesle, ama ısrarla küfredip durmuştu. İkisi de bir limana varmak için didinmişlerdi; ikisinin de içinde yükselen kuvvetle bu hareket dayanılmaz derecede hızlanana kadar rahat yoktu onlara. Rufus bir ara gözlerini açmış ve kızın karanlıkta su mermeri gibi parlayan, ıstırapla genişlemiş yüzüne bakmıştı. Göz pınarları dolu, alnındaki saçlar ıslaktı. İniltiler ve küçük çığlıklarla soluyordu, Rufus kendini unutup hızlanmaya, daha derine dokunmaya başladı. Yaşadığı en uzun gün olarak hatırlamasını istiyordu kendisini. Ve artık hiçbir şey durduramazdı onu, ne bizzat beyaz Tanrı ne de gözlerini kan bürümüş, ellerinde yağlı ilmikle kopup gelen bir

güruh. Süt-beyaz orospuya sövdü dişlerinin arasından ve hırıltıyla aletini kızın uyluklarının arasına itti. Leona ağlamaya başlamıştı. Dedim, diye inledi, ağlayacak bir şey veririm ben sana, ve birden patlamak ya da ölmek üzereymiş gibi, nefessiz kaldı. Var gücüyle gidip gelirken bir iniltiyle bir küfür koptu içinden ve sayısız melez bebeği sağlama alacak kadar zehrin fışkırdığını hissetti.

Sırt üstü uzandı. Nefes nefeseydi. Salondan gelen müziği ve nehrin uğultusunu duydu. Korkmuştu, boğazı kupkuruydu. Islak yerlerine buz gibi dokunuyordu hava.

Leona'nın dokunmasıyla sıçradı. Sonra kendini zorlayıp ondan yana döndü ve gözlerine baktı. Gözleri hâlâ ıslak, dalgın ve karanlıktı; utangaç, muzaffer bir tebessümün kıvrımı vardı titreyen dudaklarında. Biraz dinlenebilmek umuduyla kızı kendine çekti. Konuşacağını tahmin etmemişti, ama "Harikaydı," dedi Leona, sonra da öptü onu. Ve bu söz, ona herhangi bir yakınlık hissetmesine neden olmasa ve o kasvetli, gizemli korkusunu alıp götürmese de iştahını gıdıklamıştı yeniden.

Dikilip oturdu. "Pek tatlı bir köylü güzelisin sen," dedi. Bir an yüzüne baktı. "Kucağında küçük siyah bir bebekle evine gittiğinde kocana ne diyeceksin acaba?"

"Bir daha bebeğim falan olmayacak benim," diye cevap verdi Leona, "İçin rahat olsun." Başka bir şey söylemedi, halbuki söyleyecek çok şeyi vardı. "Onu da," dedi, en sonunda, "zorla yaptı zaten."

Hikâyesini dinlemek istiyordu Rufus. Ve hakkında daha fazla bir şey bilmek istemiyordu.

"Haydi, içeri girip yıkanalım," dedi.

Leona başını göğsüne yasladı. "Şu an içeri girmeye korkuyorum."

Rufus güldü ve kızın saçlarını karıştırdı. Tekrar yakınlık hissetmeye başlamıştı. "Geceyi burada geçirmeye niyetin yok herhalde?"

"Arkadaşların ne düşünecekler peki?"

"Bir tek bir şey, Leona, polise gitmeyecekler." Onu öptü. "Hiçbir şey düşünmeyecekler tatlım."

"Benimle gelecek misin?"

"Elbette, geleceğim." Onu kendinden uzaklaştırdı. "Bütün yapman gereken üstüne azıcık çekidüzen vermek" –gözlerine bakarak birkaç fiskeyle kızın üstünü silkeledi–. "Ve ellerini de saçlarından geçirerek, bak böyle," –Leona'nın saçlarını eliyle alnından geriye doğru yatırdı– Leona kendisine bakıyordu. Bir an, "Beni beğeniyor musun?" diye sorarken buldu kendini Rufus.

Kız yutkundu. Boynundaki damarın attığını gördü Rufus. Çok narin görünüyordu. "Evet," dedi. Gözlerini yere indirdi. "Rufus, seni sahiden beğeniyorum. Lütfen incitme beni."

"Niye incitmek isteyeyim ki seni, Leona?" Boynuna hafifçe vurdu kızın, bakışları temkinliydi. "Nereden çıkardın seni inciteceğimi?"

"İnsanlar yapıyorlar bunu," dedi Leona sonunda, "İnciti-yorlar birbirlerini."

"Seni inciten biri var mı Leona?"

Leona, yüzü Rufus'un avucuna yaslı, ses çıkarmadı. "Kocam," dedi, sönük bir sesle. "Beni sevdiğini sanırdım, ama öyle değilmiş. Tamam, kaba olduğunu biliyordum da alçağın biri olduğunu aklıma getirmemiştim. Sevmiş falan olamaz beni; çocuğumu aldı götürdü, göremeyeceğim bir yerde şimdi." Başını kaldırıp Rufus'a baktı, gözleri doluydu. "Diyordu ki, ben iyi bir anne değilmişim, çünkü –ben– çok içiyormuşum. İçiyordum, evet, çok, onunla yaşamaya tahammül etmenin tek yolu buydu. Ama, çocuğum için de canımı verirdim, ona bir şey olmasına izin vermezdim, hiçbir zaman."

Rufus konuşmuyordu. Leona'nın gözyaşları siyah yumruğunun üzerine düşüyordu. "Hâlâ orada," dedi, "Kocam yani. O, annem, erkek kardeşim, aralarından su sızmaz. Benim hep kötü olduğuma inanırlar. Doğru ya, insanlar sana iyi olmadığını söyleyip dururlarsa" –gülmeye çalıştı– "senin de iyi olma şansın yoktur pek."

Rufus, sormak istediği bütün soruları kovaladı kafasından. Balkon serinlemeye başlamıştı; acıkmıştı, bir içki istiyordu ve de eve gidip yatmak. "Tamam," dedi sonunda, "Seni incitmeyeceğim." Kalktı, balkonun ucuna doğru yürüdü. Bacaklarının arasında ip gibi gerili duran külotunu çekti ve zamk gibi yapıştığını hissetti. Bacaklarını ayırıp fermuvarını çekti. Gökyüzü

mora çalıyordu. Yıldızlar kaybolmuş, Jersey sahilinin ışıkları sönmüştü. Bir mavna ağır ağır geçiyordu nehirden.

"Nasıl görünüyorum?" diye sordu Leona.

"Güzel," diye cevap verdi, güzel görünüyordu. Yorgun bir çocuk gibiydi. "Bana gelmek ister misin?"

"Eğer istersen," dedi Leona.

"Tamam, peki, istiyorum." Ancak, bir taraftan da ona neden yapıştığını anlayamıyordu.

Vivaldo ertesi gün akşamüstü uğradığında Rufus yataktan çıkmamıştı henüz, Leona ise mutfakta kahvaltı hazırlıyordu.

Kapıyı Leona açmıştı. Vivaldo'nun, gözlerini Rufus'un bornozuna sarınmış Leona'dan battaniyenin altında çırılçıplak oturan Rufus'a çevirirken yüzünde büyüyen şoku keyifle izledi Rufus.

Bırak kıvransın liberal beyaz hergele, diye geçirdi içinden.

"Merhaba moruk," diye seslendi, "Gelsene. Kahvaltıya yetiştin."

"Ben kahvaltı ettim," dedi Vivaldo, "ama siz uygun değilsiniz daha. Sonra gelirim ben."

"Bıraksana ya... gel işte. Bu, Leona. Leona, bu da benim arkadaşım, Vivaldo. Kısaca öyle. Asıl adı Daniel Vivaldo Moore. İrlandalı bir ecnebi olurlar kendileri."

"Rufus böyle, herkese karşı önyargılı," dedi Leona, gülümseyerek. "Gelsene."

Vivaldo sakar bir edayla kapıyı arkasından kapattı ve yatağın kenarına oturdu. Ne zaman kendini rahatsız hissetse –ki sık olurdu bu– sanki elleri kolları canavar uzuvlarına döner ve bu iş başına çok yeni gelmiş gibi hayret ve nefretle kullanırdı onları.

"Gene de yersin bir şeyler herhalde," dedi Leona. "Kocaman bir kahvaltı hazırlıyorum."

"Bir kahve içerim," dedi Vivaldo, "bir biranız yoksa tabii." Dönüp Rufus'a baktı. "Sıkı bir partiydi galiba."

"Fena değil, fena değil," diye sırıttı Rufus.

Leona bir bira açtı, bardağa koyup Vivaldo'ya getirdi. Vivaldo birayı aldı, seri, çingene tebessümüyle Leona'ya baktı ve biranın bir kısmını ayağına döktü.

"Sen de ister misin Rufus?"

"Hayır tatlım, henüz değil. Önce kahvaltı edeceğim."

Leona mutfağa döndü.

"Güney kadınlığının şahane bir numunesi, değil mi?" diye sordu Rufus, "Oralarda, hizmet etmeyi öğretiyorlar kadınlarına."

Leona gülerek cevap verdi mutfaktan, "Başka bir şey öğretmedikleri de kesin."

"Tatlım, bir erkeği beni ettiğin gibi mutlu etmeyi bildiğin sürece başka bir şey bilmene gerek yok."

Rufus ve Vivaldo bir an birbirlerine baktılar. Sonra Vivaldo sırıttı. "Ee Rufus, kıçını kaldırıp yataktan çıkmayı düşünüyor musun?"

Rufus battaniyeyi fırlatıp yataktan sıçradı. Kollarını iyice kaldırdı, esnemeye ve gerinmeye başladı.

"Öğleden sonra için harika bir gösteri oluyor," dedi Vivaldo ve külotunu fırlattı Rufus'a.

Rufus külotu ayağına geçirdi, sonra gri yazlık bir pantolon ve rengi atmış yeşil spor bir gömlek giydi. "Takılmalıydın partiye," dedi. "Ot da vardı ortalıkta, kaçmaz cinsten."

"Derdim başımdan aşkındı akşam."

"Jane ile, her zamanki gibi mi?"

"Ya, kafayı buldu sonra da bokluk çıkardı. Biliyorsun, hasta işte, elinde değil."

"Biliyorum, hasta olduğunu... da sana ne oluyor?"

"Tepeme sıçılması hoşuma gidiyor herhalde." Masaya geçtiler. "Buralara ilk gelişin mi Leona?"

"Yok daha önce de gelip dolaşmıştım. Ama insan tanımadan bir yer göremiyorsun."

"Artık bizi tanıyorsun," dedi Vivaldo. "Hem, *aramızda kalsın*, başka herkesi tanımamız lazım. Sonra etrafı da gösteririz sana."

Vivaldo'nun bunu söyleyiş tarzındaki bir şey Rufus'u rahatsız etmişti. Neşesi uçmuş, kuruntular yerleşmişti içine. Şöyle bir hızla baktı Vivaldo'ya; birasını yudumluyor ve nüfuz edilemez tebessümüyle Leona'ya bakıyordu –nüfuz edilemezdi, çünkü çok açık ve iyi huylu görünüyordu tebessümü.

Leona'ya baktı; kendi bornozunun içine gömülmüş, saçlarını tepesinde toplamış ve yüzünde makyajsızlığın masumiyetiyle, en azından bu öğleden sonra hoş bir kız olduğu söylenemezdi. Belki de bu kadar sıradan olduğu için burun kıvırıyordu Vivaldo ona –bu, Vivaldo'nun kendisine burun kıvırdığı anlamına gelirdi. Ya da belki, çok basit ve kolay göründüğü için flört ediyordu onunla; Rufus'un evinde olması, kolaylığının deliliydi.

Sonra Leona masanın ucundan Rufus'a baktı ve gülümsedi. Kalbi ve bağırsakları hopladı Rufus'un; birlikteyken yaşadıkları şiddeti ve sevecenliği hatırladı ve Vivaldo'nun canı cehenneme, diye düşündü. Vivaldo'nun asla dokunamayacağı bir şeyin sahibiydi o.

Masanın üzerinden eğilip Leona'yı öptü.

"Biraz daha bira alabilir miyim?" diye sordu Vivaldo, gülümseyerek.

"Yerini biliyorsun," dedi Rufus.

Leona, Vivaldo'nun bardağını alıp mutfağa gitti. Biraz sorar bir edayla kendisine bakmakta olan Vivaldo'ya dilini çıkardı Rufus.

Leona getirdiği birayı Vivaldo'nun önüne bıraktı ve "Haydi bitirin bakalım," dedi, "Ben giyiniyorum." Giyeceklerini topladı ve banyonun kapısından kayboldu.

Bir an sessizlik oldu masada.

"Burada seninle mi kalacak?"

"Bilmiyorum. Bir karar yok henüz. Ama galiba o istiyor..."

"E, bu görünüyor zaten de burası iki kişi için biraz küçük değil mi?

"Daha geniş bir yer bakarız belki. Zaten –biliyorsun– evde çok takılmam ben."

Vivaldo düşünceli gibiydi. Sonra, "İnşallah ne yaptığının farkındasındır," dedi, "Tamam, üstüme vazife değil, ama..."

Rufus, Vivaldo'ya baktı. "Sevmedin mi onu?"

"Yok, sevdim. Tatlı kız." Birasından bir yudum aldı. "Mesele... senin ne kadar sevdiğin."

"Anlayamadın mı?" diye sırıttı Rufus.

"Ya, hayır, doğrusunu istersen... anlayamadım. Yani, mutlaka beğeniyorsundur da... üff, ne bileyim."

Tekrar sessizlik oldu. Vivaldo gözlerini önüne indirdi.

"Endişe edecek bir şey yok," dedi Rufus. "Kocaman adamım ben, biliyorsun."

Vivaldo gözlerini kaldırıp, "Dünya da oldukça kocaman, oğlum. Herhalde bunu da düşünmüşsündür."

"Düşündüm."

"Fazlasıyla baban gibi hissediyorum kendimi, eşşoğlueşşek. Sorun burada."

"Siz bütün beyaz piç kurularının sorunu bu."

Pazar gününün caddelerine çıktıklarında kocaman dünyayla da karşılaşmış oldular. Gelip geçenlerin gözlerindeki bakışlardan anlaşıldığı kadarıyla pek de cana yakın görünmüyordu; Rufus bu dünya hakkında, onun nefret ve yıkım gücü hakkında hiç düşünmemiş olduğunu fark etti. Leona ile gelecekleri hakkında hiç düşünmemişti, çünkü bir gelecekleri olduğunu da hiç getirmemişti aklına. Halbuki, Leona oradaydı işte, eğer Rufus isterse onunla yaşamak istediği gün gibi ortadaydı. Ama bedel ağır olurdu; ev sahibiyle sorun, komşularla, civardaki yeniyetmelerle, hafta sonlarında damlayıp gelenlerle sorun. Ailesi nöbet geçirirdi herhalde. Annesiyle babası çok mesele değildi – onların nöbetleri, hayat boyu sürdüğünden, huy halini almıştı artık. Ama İda gördüğü anda nefret ederdi Leona'dan. Rufus'tan beklentisi daima çok büyük olmuş ve ırk bilinci yüksek biriydi o. Siyah olsaydı o kızın yüzüne bile bakmayacaktın Rufus, diyecekti. Ama önüne çıkan hiçbir beyaz paçozu sektirmezsin, sırf beyaz oldukları için. Sorun nedir – siyah olmaktan utanıyor musun?

O an, ömründe ilk defa, bu sorunun cevabını merak etti – ya da, daha doğrusu, bu soru zihnine bir an için çarptı ve sonra hızla, özür diler gibi, geri çekildi. Yanında yürüyen Leona'ya baktı. Çok hoştu şu an. Saçlarını örüp tepesinde toplamış ve bu haliyle hem demode, hem de yaşından çok daha genç görünüyordu.

Ellerinde Pazar gazeteleri, genç bir çift onlara doğru geliyordu. Adam Leona'ya bakarken Rufus adamın bakışlarını inceledi; adam da, kadın da, sevgilisinin hangisi olduğunu

anlamak ister gibi, hızla Vivaldo ile Rufus'a göz attılar. Sonra, burası New York –özgürlüğün beldesi– olduğu için, Rufus adamın gözlerindeki hızlı, neredeyse koyunca bakıştan, sevgililerin Rufus ile Leona olduklarına karar verdiklerini düşündü. Kadının yüzü ise geçit vermez bir kapı gibiydi.

Parka geldiler. Kenar mahallelerden ve Doğu Yakası'ndan ihtiyar, pasaklı kadınlar, genellikle tek başlarına, bazen de beyaz saçlı, kavruk adamlarla banklarda oturuyorlardı. Beşinci Cadde'deki büyük binalarda oturan hanımlar da parktaydı; belli belirsiz ve çaresiz bir şıklık içinde köpeklerini gezdiriyorlardı. Yetişkinlerin dünyasına taş gibi bir yüzle bakan zenci dadılar da tedirgin şarkılar mırıldanıyorlardı bebek arabalarının içlerine doğru. İtalyan işçiler ve küçük iş sahipleri aileleriyle birlikte geziniyor ya da ağaç altlarına oturmuş, sohbet ediyorlar; bir kısmı satranç oynuyor, bir kısmı *L'Espresso* okuyordu. Diğer New Yorklular banklara oturmuş ya okuyor –saçlarını erkek gibi kestirmiş, blucinli bir kızın elindeki karton kapaklı kitaptan Kierkegaard'ın ismi taşıyordu–, ya oradan buradan laflıyor, ya dedikodu ediyor, ya gülüşüyor ya da, bankları ve ağaçları neredeyse darmadağın eden engin, görünmez bir gayretle veya, tersine, bir daha asla kımıldamayacaklarını düşündüren bir zayıflık içinde, öylece duruyorlardı.

Rufus ile Vivaldo –ama bilhassa Vivaldo– uzun zamandır bu insanların çoğuyla tanışıyor ya da içli dışlıydılar, ama öyle uzun bir zamandı ki bu, önceki hayatlarındaymış gibi geliyordu şimdi. Her nasılsa boşa gitmiş eski dostluklar, eski aşklarla ilgili korkutucu bir yan vardı. Sanki hepsinin içinde gizli gizli ilerlemiş, hatta şu an belki de birinin içinde büyümeyi sürdüren bir tür kanserin varlığı gibi. Pek çoğu, elbette, kaybolmuştu ortadan; koşa koşa terk ettikleri sığınaklarına geri dönmüşlerdi. Ama çoğu da ortalıktaydı hâlâ; ayyaş ya da keş haline gelmişler ya da mükemmel psikiyatristin peşinde sinir bozucu bir arayışa koyulmuşlardı; hınçla evli, doğurgan ve şişmandılar, on yıl önceki düşlerini kurmayı sürdürüyor, bunları aynı laflarla satıyor, aynı ustaların vecizelerini tekrarlıyor ve dişleriyle saçları dökülmeye başlamazdan önceki aynı cazibeyi taşıdıklarına tüyler ürpertici bir hayal gücüyle inanıyorlardı. Her

zamankinden daha fazla düşmanlık doluydular; tavırlarındaki gürültülü, gözden kaçması mümkün olmayan değişiklik ile gözlerinde kalmış tek hayat işareti buydu.

İriyarı, cana yakın, tam ayılmamış gibi görünen bir kız Vivaldo'yu durdurmuş, laflıyorlardı. Rufus ile Leona, durmuş onu bekliyorlardı.

"Arkadaşın iyi bir insan," dedi Leona. "Çok sıcak. Sanki yıllardır tanıyormuşuz gibi birbirimizi, öyle geliyor bana."

Vivaldo olmasaydı, onları izleyen gözlerde bir farklılık olurdu. *Greenwich Village*[3] sakinleri, sanki bir mezat alanında ya da aygır çiftliğinde duruyorlarmış gibi bakarlardı onlara. Solgun bahar güneşi ensesini ve alnını yakıyordu. Gözlerinin önünde Leona ışıldıyor ve kendisinden başka herkesi ve her şeyi unutmuş görünüyordu. İlişkileri hakkındaki her türlü şüpheyi kovmaya yeterliydi bakışları. Öyleyse, diye geçirdi aklından, Leona bu kadar sakinse, dikkatini çeken bir şey yoksa, onun neyi vardı? Belki bütün bunları kafasında yaratan oydu, belki umurunda bile olmamıştı kimsenin. Sonra başını kaldırdı ve bir İtalyan yeniyetmeyle göz göze geldi. Ağaçların arasından süzülen güneş ışığının içindeydi oğlan. Kendisine nefretle bakıyordu; bir an bir orospuya bakar gibi Leona'ya kaydı gözleri; sonra yavaşça indirdi bakışlarını ve kasıla kasıla yürümeye devam etti – hırlar gibi görünüyordu arkadan, protestosunu göstermiş, diyeceğini demişti.

"İbne," diye mırıldandı Rufus.

Leona, "Oğlan hakkında mı konuşuyorsun?" diyerek şaşırttı onu. "Sıkılmış, belli. Yalnız da. O kadar becerebiliyor. İstesen çok rahatlıkla ahbaplık edebilirdiniz."

Rufus güldü.

"Doğrusu bir sürü insanın sorunu da bu," diye ısrar etti Leona, kederle. "Kimseleri yok. Onları böyle kötü kılan da bu. Kulak ver dediğime oğlum, biliyorum ben."

"Bana oğlum deme," dedi Rufus.

"Olur," dedi Leona, şaşırmış gibiydi. "Bir şey demek için söylememiştim tatlım." Rufus'un koluna girdi ve Vivaldo'ya doğru döndüler. İriyarı kız yakasına yapışmış, Vivaldo da kurtulmaya çalışıyor ve gülüyordu.

3 New York'ta Manhattan'da bir mahalle.

"Bizim Vivaldo'nun," dedi Rufus, eğlenerek, "Başı daha çok kadınlarla dertte."

"Ama kesin bayılıyor buna," dedi Leona. "Hatta, kız da bayılıyor galiba."

Kız Vivaldo'nun yakasını bırakmış, gülmekten iki büklümdü şimdi. İnsanlar, *Village*'lı iki simayı tanımış, hoşgörülü tebessümleriyle banklardan, çimlerin üzerinden ya da kitaplarından başlarını kaldırmış onlara bakıyorlardı.

Hepsine öfke duydu Rufus. İnsanların önünde aynı şeyi Leona ile yapmaya cüret edip edemeyeceklerini, böyle bir günün gelip gelmeyeceğini geçirdi aklından. Yanında hangi kız olursa olsun, kimse Vivaldo'ya şimdi Rufus'a baktıkları gibi bakamazdı; o kıza da asla Leona'ya baktıkları gibi bakmazlardı. Vivaldo'nun kolunda yürüdüğü sürece Manhattan'ın en düşmüş orospusu bile kollanırdı. Vivaldo beyaz olduğu içindi bu.

Geçen kış, yağmurlu bir geceyi hatırladı; Boston'da çaldığı bir kulüpte işini bitirip yeni dönmüştü, Vivaldo ile beraber Jane'i alıp dışarı çıkmışlardı. Vivaldo'nun Jane'de ne bulduğunu hiç anlamamıştı; ona göre yaşlıydı, saldırgan ve pasaklıydı, gri saçlarını asla taramazdı, süveterleri, insan yüzlerce süveteri var zannederdi, hep sökük ve biçimsiz, blucinleri de torba gibi ve boya içindeydi. "Lezbiyen gibi giyiniyor," demişti bir keresinde Vivaldo'ya, sonra da yüzündeki korku dolu ifadeye gülmüştü. Vivaldo, çürük bir yumurta kırılmış gibi buruşturmuştu yüzünü. Ama Rufus o yağmurlu geceye kadar hiç tam anlamıyla nefret etmemişti Jane'den.

Korkunç bir geceydi, yağmur değil sanki kovalar boşalıyordu tepelerine; gökyüzü gürlüyor, ıslık çalıyor, patırtılar kopuyor; ışıklar, caddeler ve binalar da yağmurla beraber akıyor gibiydi. Jane'in onları getirdiği kokuşmuş, fakir barın pencerelerini dövüyordu. Kimseyi tanımıyorlardı içerde. Jane'in ara sıra birlikte içtiği kesin görünen biçimsiz, pasaklı kadınlar ile rıhtımlarda çalışan, solgun, derbeder, somurtkan ve Rufus'un orada olmasından hoşnut görünmeyen erkeklerle dolu, karanlık bir yerdi. Yağmur biraz hafifleyince çıkıp gitmek istiyordu. Durmadan resimleri hakkında konuşan Jane ile tek

kelime etmek mümkün olmadığından sıkılmıştı Rufus. Buna tahammül ettiği için Vivaldo'dan da utanıyordu. Nasıl başlamıştı kavga acaba? Hep Jane'i suçlamıştı bu konuda. Sonunda, uyuyakalmamak için Jane'e takılmaya başlamıştı, ama bu takılma elbette onun hakkında aslında ne düşündüğünü ele vermeye başlamış ve Jane de hemen fark etmişti bunu. Vivaldo solgun, temkinli bir tebessümle izliyordu onları. Onun da canı sıkkındı ve Jane'in böbürlenmelerini dayanılmaz buluyordu.

"Neyse," dedi Jane, "Sanatçı değilsin sen, yaptığım işi değerlendirebileceğini sanmıyorum."

"Hadi ya," dedi Vivaldo, "Amma aptalca konuşuyorsun. Buradaki götlek ressamlar çetesi için mi resim yapıyorsun yani sen?"

"Ya bırak takılsın," dedi Rufus, eğlenmeye başlıyordu. Öne eğildi; Jane'e doğru uçarı ve alaycı bir sırıtışla, "o bizim için fazla derin bir piliç; kafamız basmaz yap-pırt-larına."

"Züppesiniz siz," dedi Jane. "Ben değilim. İddiaya girerim, sizin ikinizin ulaştığınızdan daha çok insana ulaştım ben. Burada, bu barda, dürüst, çalışkan, cahil insanlara. Sizin takıldığınız insanlar ölü, oğlum – en azından buradakiler yaşıyor."

Rufus güldü. "Galiba biraz tuhaf kokuyor burası. Tabii ya, bok kokuyor. Bu da yaşamak, ha?" Tekrar güldü.

Bir taraftan da dikkat çekmeye başladıklarının farkındaydı. Yağmur damlalarının süzüldüğü pencerelere göz gezdirip kendi kendine, tamam Rufus, dedi, uslu dur. Doğrulup, Jane ve Vivaldo'ya dönük olarak oturduğu köşesine yaslandı.

Ama Jane'e ulaşmıştı Rufus ve o da elindeki tek silahla, belki bir zamanlar şirretlik olarak adlandırılabilecek, biçimsiz bir araçla cevap verdi. "Senin doğduğun yerden daha kötü kokmuyor burası, yavrum."

Vivaldo ile Rufus birbirlerine baktılar. Vivaldo'nun dudakları bembeyaz olmuştu. "Bir kelime daha söylersen," dedi, "Dişlerini, olduğu gibi boğazına tıkarım."

Bu çok hoşuna gitmişti Jane'in. Birden Bette Davis oldu ve avaz avaz bir sesle, "Beni tehdit mi ediyorsun?" dedi.

Herkes dönüp onlara baktı.

"Hassiktir," dedi Rufus, "Gidelim."

"Evet," dedi Vivaldo, "Çıkalım buradan." Jane'e baktı. "Yürü, pis orospu."

Jane pişman olmuştu. Uzanıp Rufus'un elini yakaladı. "Anladığın anlamda söylemedim." Rufus elini çekmek istedi, ama o bırakmadı. Rufus gevşedi, itişip kakışır gibi görünmek istemiyordu. Şimdi Joan Fontaine olmuştu. "Lütfen, bana inanmalısın Rufus!"

"İnanıyorum," deyip ayağa kalktı ve iriyarı bir İrlandalıyı karşısında buldu. Bir an birbirlerine baktılar, sonra adam Rufus'un yüzüne tükürdü. Jane'in çığlık attığını duydu, ama kendini kaybetmişti artık. Vurdu ya da vurduğunu zannetti; yüzünde bir yumruk patladı ve kafasının arkasına bir şey çarptı. Dünya, hava kıpkırmızı ve simsiyah olmuş, yüzler ve yumruklar halinde Rufus'a doğru kükrüyordu. Belinin alt kısmıyla soğuk, sert, sivri bir yere çarptı; barın ucu olduğunu düşündü ve oraya kadar nasıl geldiğini merak etti. İlerde, bir taburenin Vivaldo'nun kafasına doğru uçtuğunu gördü, sonra Jane'in feryadını duydu. Bütün İrlanda'nın yerine ağıt yakar gibiydi. Barda bu kadar adam olduğunu tahmin etmemişti. Birisinin yüzüne vurdu, yumruğunun altındaki kemiği hissetti, soluk yeşil gözler, çarpışma sırasındaki farlar gibi, ıstırapla dağılıp kapandı. Birisi belinden yakalamıştı, bir başkası da kafasından. Ortalıkta fırıldak gibi dönüyor ve vuramıyordu artık, sadece kendini korumaya çalışıyordu. Başını eğmiş, sağa sola sekiyor, itilip kakılıyordu. Nazik yerlerini korumak amacıyla çömelmişti. Bir cam kırılması sesi duydu. Bir an, Vivaldo'nun, barın öbür ucunda, burnu ve alnı kan içinde, üç dört kişi tarafından sarılmış olduğu ve birisinin, elinin tersiyle Jane'i neredeyse salon boyunca savurduğu ilişti gözüne. Jane'in yüzü bembeyaz ve dehşet içindeydi. Güzel, diye geçirdi içinden, sonra havada, barın üzerinde uçarken buldu kendini. Tekrar bir cam kırılması sesi geldi ve tahtalar parçalandı. Omzunda bir ayak vardı, bir başkası da ayak bileklerinden birinin üzerinde duruyordu. Kalçasıyla yere iyice yüklenip serbest kalan bacağını olabildiğince geriye çekti ve bir koluyla yüzünde aralıksız patlayan yumruğu engellemeye çalıştı. Yumruğun epey gerisinde, yeşil gözleri alev alev yanan İrlandalının yüzü görünüyordu. Sonra hiçbir

şey görmemeye, duymamaya ve hissetmemeye başladı. Sonra koşuşan ayakların sesleri geldi kulağına. Barın arkasında sırt üstü yatıyordu. Yanında kimse yoktu. Kendini çekip yarı sürünerek barın arkasından çıktı. Barmen kapıda, müşterilerini kışkışlıyor; yaşlı bir kadın barda oturmuş, sükûnetle cinini yudumluyordu. Vivaldo, başı bir kan gölünün içinde yüz üstü yatıyor, başında Jane çaresiz bir halde dikiliyordu. Yağmurun sesi yeniden duyulmaya başlamıştı.

"Galiba öldü," dedi Jane.

İliklerine kadar nefretle dolu, Jane'e baktı. "Dua ettim sen geberesin, diye, amcık." Jane ağlamaya başladı.

Rufus eğilip Vivaldo'nun kalkmasına yardım etti. Eğilip bükülerek ve birbirlerine yaslanarak kapıya yöneldiler. Jane peşlerinden geldi. "Size yardım edeyim."

Vivaldo durup doğrulmaya çalıştı. Yalpalayarak kapının eşiğine varmışlardı. Barmen onları izliyordu. Vivaldo barmene baktı, sonra da Jane'e. Rufus'la beraber tökezleye tökezleye kör edercesine yağan yağmurun içine daldılar.

"Size yardım edeyim," diye bağırdı Jane tekrar. Ama kapının ağzında bir an duraklayıp yüzünde en küçük bir ifade bulunmayan barmene, "Bu yanına kalmayacak, inan bana," dedi. "Burayı kapattırıp işinden edeceğim seni. Elimden son gelen buysa yapacağım bunu." Sonra yağmurun altında koşup Rufus'a Vivaldo'yu ayakta tutması için yardımcı olmaya çalıştı.

Vivaldo, Jane'den kurtulmaya çalışırken kaydı ve düşecek gibi oldu. "Uzak dur. Uzak dur. Yeterince yardımcı oldun bu gece."

"Bir yere girmeniz lazım!" Jane ağlıyordu.

"Sen takma bunu. Sen takma bunu. Yat geber, kaybol. Hastaneye gidiyoruz biz."

Rufus, Vivaldo'nun yüzüne baktığında korkuya kapıldı. İki gözü de kapanıyor ve kafasındaki yaradan kan akıyordu. Bir yandan da ağlıyordu.

"Ne biçim laf o benim arkadaşıma," diye söyleniyordu tekrar tekrar, "Ne biçim laf o ya arkadaşıma benim."

"Jane'in evine gidelim," diye fısıldadı Rufus. "Daha yakın." Vivaldo duymuş gibi görünmüyordu. "Hadi canım, Jane'in oraya gidelim, önemi yok şimdi."

Vivaldo'nun yarasının ağır olmasından korkuyordu ve iki 'pamuk'la bir marsığın kanlar içinde geldikleri zaman hastanede ne olacağını da iyi biliyordu. Çünkü doktorlar ve hemşireler, her şeyden önce, dimdik, temiz birer hayatları olan beyazlardı. Korkusu kendisi için değil, Vivaldo içindi daha çok. Onun hemşerilerini iyi tanımıyordu.

Sonunda, kayıp tökezleyerek ve etraflarında Jane koca götlü bir Jan Dark gibi çaresiz dönenip onlara kılavuzluk ederken eve vardılar. Vivaldo'yu banyoya götürüp oturttu. Aynaya baktı, paspas gibi görünüyordu yüzü, ama yaraları muhtemelen iyileşecekti ve sadece bir gözü kapalıydı. Ancak, Vivaldo'nun yüzünü yıkamaya başladığında kafatasında derin bir yara buldu ve korkuya kapıldı.

"Oğlum," diye fısıldadı. "Hastaneye gitmen şart senin."

"Onu dedim ya ben de. Tamam. Haydi gidelim."

Kalkmaya çalıştı.

"Yo, bak, dinle şimdi. Seninle gelirsem bir yığın bunu-kim-yaptı şamatası olacak, çünkü ben siyahım, sen de beyazsın. Çaktın? Aynen söylüyorum sana işte."

Vivaldo, "Bu saçmalıkları işitmek istemiyorum Rufus," dedi.

"Ama doğru; ister iste, ister isteme. Seni Jane'in götürmesi lâzım, ben gelemem senle." Vivaldo'nun gözleri kapalı, yüzü bembeyazdı. "Vivaldo?"

Gözlerini açtı. "Bana kızgın mısın Rufus?"

"Yahu, yok canım, niye kızgın olacakmışım ki sana?" Ama Vivaldo'nun neye üzüldüğünü biliyordu. Eğilip fısıldadı, "Sıkma canını, her şey yolunda, biliyorum, sen benim dostumsun."

"Seni seviyorum, bokkafa, sahiden seviyorum."

"Ben de seni. Şimdi, kalkıp hastaneye gidiyorsun. Bu beyaz piliç bozuntusunun banyosunda ölmeni istemiyorum. Burada bekleyeceğim seni. İyiyim ben." Hızla banyodan çıktı. Jane'e, "Hastaneye götür onu," dedi. "Yarası benimkinden ağır. Burada bekleyeceğim ben."

Jane bu sefer bir şey söylememe basiretini gösterdi. Vivaldo on gün yattı hastanede, kafasında üç ayrı dikiş vardı. Ertesi sabah Rufus şehre inip bir doktora göründükten sonra bir hafta yatakta kaldı. Vivaldo ile o geceyi hiç konuşmadılar bir daha,

hatta sonunda yeniden görüşmeye başladıklarını bilmesine rağmen Jane'den de bahsetmediler. Ancak, o günden sonra Rufus Vivaldo'ya bağlanmış ve güvenmeye başlamıştı – şu an bile, iriyarı kızla tepişmesini buruklukla izlerken dahi bağlıydı ona. Bunun neden böyle olduğunu bilmiyordu, bunun böyle olduğunu da tam bilmiyordu. O günlerde tanıdığı herkesten farklıydı Vivaldo, bütün tanıdıkları sadece nezaket ve sadakatleriyle şaşırtabilirlerdi onu; Rufus'u hainlikle şaşırtabilme kudreti ise sadece Vivaldo'da vardı. Jane ile ilişkisi bile bu düşüncesini destekler nitelikte bir delildi, çünkü, bilhassa arkadaşları zenci olduğu zaman pek çok beyaz erkeğin yaptığı gibi, arkadaşına bir kadınla sahiden ihanet edecek olsaydı görünüşü hanımefendi, ruhu orospu, daha düzgün bir piliç bulurdu kendine. Halbuki Jane tam da göründüğü gibi, korkunç bir sürtüktü ve böylelikle, farkında olmadan, Rufus ile Vivaldo'yu eşit kılıyordu.

Sonunda Vivaldo iriyarı kızdan kurtuldu ve onlara yöneldi, ağzı hâlâ kulaklarında, arkalarında birine el sallıyordu bu kez.

"Bakın," diye bağırdı, "Cass burada!"

Rufus döndü, oradaydı işte; narin ve alımlı, küçük havuzun duvarına ilişmiş, tek başına oturuyordu. Kendisi için tamamen gizemli bir kızdı Cass. Ait göründüğü beyaz dünyaya asla tam anlamıyla yerleştiremiyordu onu. New England'lıydı; eski usul, halis Amerikan malı – kendi lafıydı bu; büyükannelerinden birinin cadı diye yakıldığını anlatmaya bayılırdı. Polonya kökenli olan Richard ile evliydi, iki çocukları vardı. Richard, yıllar önce lisede Vivaldo'nun İngilizce öğretmeniydi. Daha veletken tanımışlardı onu – pek de değişmemişti, en eski dostlarının söylediklerine bakılırsa.

Rufus ile Vivaldo, aralarında Leona, yolun diğer tarafına geçtiler.

Cass, başını kaldırıp onlara baktı; hem dondurucu, hem de sıcaktı tebessümü. Sıcaktı, çünkü sevecendi. Rufus'u dondurmuştu, çünkü dalgacı bir tarafı vardı. "Doğrusu, ikinize de küsmediğimden emin değilim pek. İnsan utanır bu kadar ihmalkârlıktan. Richard sildi defterinden sizi." Leona'ya dönüp gülümsedi. "Adım Cass Silenski."

"Bu da Leona," dedi Rufus, bir elini kızın omzuna koyarak.

Cass'a iyice dalgacı bir hal gelmişti, ama aynı zamanda daha da cana yakındı. "Tanıştığımıza çok memnun oldum."

"Sizi tanıdığıma sevindim," dedi Leona.

Ortasındaki fıskiyeden küçük çocukların girip oynamalarına yetecek kadar su akan havuzun taş duvarına onlar da iliştiler.

"Bir hesap verin bakalım," dedi Cass. "Niye gelmiyorsunuz bizi görmeye?"

"Ya," dedi Vivaldo, "Çok meşguldüm. Romanımla uğraşıyordum."

"Romanıyla uğraşıyor," dedi Cass, Leona'ya, "Tanıdığımızdan beri uğraşıyor. O zaman on yedi yaşındaydı, şimdi otuz oldu neredeyse."

"Ayıp oluyor ama," dedi Vivaldo, eğlenerek. Aynı zamanda utanmış ve alınmış gibiydi.

"Doğrusu Richard da bir romanla uğraşıyordu. O zamanlar yirmi beş yaşındaydı, şimdi kırkına merdiven dayadı. Yani –" Bir an Vivaldo'yu tarttı. "Çok parlak bir fikir buldu aslında ve deliler gibi çalışıyor üstünde. Galiba onun için çok istiyordu uğramanızı – belki de bir fikrinizi almayı düşünüyordu."

"Nedir bu parlak fikir?" diye sordu Vivaldo, "İlk bakışta, biraz haksızlık oluyor gibi,"

"Hı, hı!" –Keyifle omuz silkti Cass ve derin bir nefes çekti sigarasından.– "Bana danışılmadı, tamamen karanlıktayım. Richard'ı bilirsiniz. Sabahın köründe, şafak sökmeden kalkar, dosdoğru çalışma odasına gider ve işe gidene kadar orada kalır; akşam eve gelir, dosdoğru çalışma odasına gider ve yatana kadar orada kalır. Yüzünü zor görüyorum. Çocuklar babasız büyüyorlar artık. Benim de kocam yok." Güldü. "Geçen sabah, bir ara, iyi gittiğine dair bir şeyler gevelediğini duyabildim."

"Kesinlikle iyi gidiyor gibi görünüyor." Vivaldo gıptayla baktı Cass'a. "Ve yeni diyorsun, öyle mi? – Yani eskiden üzerinde çalıştığından farklı bir roman mı bu?"

"Öyle galiba. Ama sahiden hiçbir şey bilmiyorum hakkında." Tekrar sigarasına asıldı, izmariti atıp topuğuyla ezdi ve hemen bir yenisi için çantasına davrandı.

"Demek ki hemen gelip neler olduğunu kendim görmem

gerekiyor," dedi Vivaldo. "Bu hızla giderse benden önce meşhur olacak."

"Ben böyle olacağından hep emindim zaten," dedi Cass, bir sigara daha yakarken.

Rufus kaldırımlarda çalımla gezinen güvercinlere ve bir aşağı bir yukarı avarelik eden yeniyetmelere bakıyordu. Buradan, bu tehlikeden uzaklaşmak istiyordu. Leona, elini onun elinin üzerine koydu. Kızın parmaklarından birini yakaladı ve bırakmadı.

Cass Rufus'a döndü. "Peki, sen romanla da uğraşmıyordun, niye uğramıyorsun o zaman?"

"Yukarı mahallede çalıyordum. Siz de gelip beni dinleyecektiniz, söz vermiştiniz, hatırlıyor musun?"

"Fena yolsuzduk, Rufus –"

"Ben bir yerde çalışıyorsam, parayı sorun etmeniz gerekmiyor. Söylemiştim size."

"Çok iyi bir müzisyen," dedi Leona. "Dün gece dinledim, ilk defa."

Rufus sıkılmış görünüyordu. "O iş dün gece bitti. Valideye göz kulak olmaktan başka, bir süre bir şey yapmam gerekmiyor."

Cass ile Leona bir an birbirlerine bakıp gülümsediler.

"Ne kadar oldu geleli, Leona?" dedi Cass.

"Bir aydan biraz fazla."

"Sevdin mi burayı?"

"Bayıldım. O kadar değişik ki, geceyle gündüz gibi, anlatamam."

Cass bir an Rufus'a baktı. "Harika," dedi, düşünceli bir ifadeyle. "Sevindim senin için."

"Sevindiğini görüyorum," dedi Leona. "Çok hoş bir kadına benziyorsun."

"Teşekkür ederim," dedi Cass ve kıpkırmızı oldu.

"Valideye nasıl göz kulak olacaksın peki?" diye sordu Vivaldo, "çalışmayacaksan eğer."

"Birkaç plak işi var yakınlarda; sen dert etme ihtiyar Rufus'u."

Vivaldo içini çekti. "Kendimi dert ediyorum ben. Yanlış işteyim – ya da, daha doğrusu, değilim. İçinde değilim, demek istiyorum. Kimse merak etmiyor yazdıklarımı."

Rufus ona baktı. "Benim işim hakkında istersen hiç konuşmayayım şimdi ben."

"Hiçbir şey kolay değil," dedi Vivaldo.

Rufus başını kaldırıp parka baktı; güneş ışığı içinde, pırıl pırıldı.

"Kimsenin, menajerleri ya da ajanları gömmek için bir araya gelmeye niyeti yok," dedi Rufus. "Ama onlar müzisyenleri her gün süpürüyorlar sokaklardan."

"Sıkma canını," dedi Leona şefkatle, "seni asla süpüremezler sokaklardan."

Elini Rufus'un başına koyup okşadı. Rufus uzandı ve Leona'nın elini indirdi.

Bir sessizlik oldu. Sonra Cass ayağa kalktı. "Burada bırakmak hiç hoşuma gitmiyor, ama eve dönmem lazım. Komşum çocukları hayvanat bahçesine götürmüştü, gelmişlerdir artık. Richard'ı kurtarsam iyi olacak."

"Çocuklar nasıl?" dedi Rufus.

"*Aklına mı geldiler?* Seni tamamen unutmuşlarsa iyi yapmışlar demektir. İyiler. Analarıyla babalarından çok daha hareketliler."

Vivaldo, "Cass'la eve kadar yürüyeceğim," dedi. "Siz ne yapacaksınız sonra?"

İç karartıcı bir korku ve iç karartıcı bir gücenme hissetti Rufus, sanki Vivaldo terk ediyordu kendisini. "Bilmiyorum," dedi, "eve gideriz herhalde –"

"Benim sonra şehre inmem gerekiyor," dedi Leona. "Yarın işe giyecek hiçbir şeyim yok."

Cass elini Leona'ya uzattı. "Tanıştığımıza sevindim, bir gün Rufus bize de getirsin seni."

"Ben de çok sevindim tanıştığımıza. Çok hoş insanlarla tanışıyorum son zamanlarda."

"Bir daha sefere," dedi Cass, "gider bir yerde baş başa bir şeyler içeriz, bu beyler olmadan."

Hep beraber gülüştüler. "Çok isterim bunu."

"Benno's'ta bulayım seni o zaman." dedi Rufus Vivaldo'ya, "on buçuk nasıl?"

"Gayet iyidir. Belki gidip caz dinleriz biraz?"

"Tamam."

"Hoşça kal Leona. Tanıştığımıza sevindim."

"Ben de. Arayı açmayalım."

"Çok selam," dedi Rufus, "Richard'a ve çocuklara söyle yakında geleceğim sizleri görmeye."

"Söyleyeceğim. Sen de gel ama, çok seviyoruz seni görmeyi."

Cass ve Vivaldo dönüp kemere doğru yürümeye koyuldular. Parlak kırmızı akşam güneşi siluetlerini tutuşturuyor; siyah, beyaz birbirine karışıyordu. Rufus ile Leona bir süre ayakta onları izlediler; onlar da dönüp el salladılar kemere vardıklarında.

"Biz de yaylansak iyi olur artık," dedi Rufus.

"Sanırım." Parkın içinden geriye yürümeye başladılar. "Gerçekten çok hoş arkadaşların var Rufus. Şanslısın. Bayılıyorlar sana. Önemli biri olduğuna inanıyorlar."

"Öyle mi dersin?"

"Eminim bundan. Seninle konuşmalarından, sana davranışlarından çıkarıyorum bunu."

"Galiba, oldukça iyiler," dedi Rufus, "bu konularda."

Leona güldü. "Tuhaf bir oğlansın sen" –sonra hemen düzeltti– "tuhaf bir adamsın. Kim olduğunun farkında değilmiş gibi davranıyorsun."

"Kim olduğumu iyi biliyorum," dedi, kendilerini izleyen gözleri, banklardan ya da ağaçlardan gelen duyulur duyulmaz mırıltıları hissederek. Leona'nın narin elini dirseğiyle vücudunun arasına sıkıştırdı. "Senin oğlunum ben. Bu ne demek, biliyor musun?"

"Ne demek?"

"Bana iyi davranmak zorundasın, demek."

"Peki, Rufus, elimden geleni yapacağım."

O günden bu yana olanların anılarıyla iki büklüm, çaresizlik içinde, geriye 42. Sokağa doğru yürüdü ve köşedeki büyük bara ait sandviç tezgâhının önünde durdu. Yanında, cam plakanın hemen arkasında sandviççi vardı, onun önündeki buhar tablasında da dizi dizi etler. Küçük ekmekler, hardal, turşu, çeşitli soslar, tuz, biber, hepsi göğüs hizasındaydı adamın.

Beyazlar giyinmiş, iriyarı bir adamdı, boş boş bakan, kırmızı, gaddar bir yüzü vardı. Arada bir, ustaca hareketlerle bir sandviç hazırlıyordu içerdeki kimsesizlerden birine. Yaşlılar, orada olmaya razı görünüyorlardı; dişsiz olmaya, saçsız olmaya, yaşamıyor olmaya. Bazıları gençlerle beraber gülüşüyorlardı, sarı yüzlerindeki fersiz gözleri, bedenlerinin gevşekliği, alçalmalarının tarihini berraklaştırıyordu. Pek farkında olmasalar da artık peşlerinde koşulmayan avlardı onlar ve ilk kez kirletildikleri bu yeri terk edebilecek durumda değillerdi. Avcılar da, avlarından çok daha kendilerinden emin ve sabırlı bir halde, oradaydılar. Bir kış gecesi, dünyanın herhangi bir şehrinde bir oğlan çocuğu bir bira fiyatına ve sıcak bir battaniye vaadiyle satın alınabilirdi.

Rufus ürperdi, elleri ceplerinde, pencereden içeri bakıyor ve ne olacağını düşünüyordu. Harlem'e yürümeyi düşündü, ama girişte karşılaşacağı polisten korkuyor; ayrıca annesi, babası ve kız kardeşinin yüzlerine nasıl bakacağını da bilmiyordu. İda'yı son gördüğünde, Leona ile birlikte Meksika'ya gitmeye hazırlandıklarını; orada insanların kendilerini rahat bırakacağını söylemişti. Ondan sonra da duyan olmamıştı ne yaptığını.

Bardan kalıplı, hoyrat görünüşlü, kılığı düzgün, beyaz, kır saçlı bir adam çıktı. Rufus'un yanında durup caddeyi bir uçtan diğerine süzdü. Rufus çok istemesine rağmen yerinden kıpırdamadı; deli gibi, ıstırapla çalışmaya başladı kafası ve boş midesi allak bullak oldu. Alnı bir kere daha ter içinde kaldı. İçinde bir şey, ne olacağını biliyordu; içinde bir şey, adamın kendisine yönelip konuşmasından hemen önceki dondurucu saniyede öldü.

"Soğuk burası. İçeri gelip benimle bir içki içmek istemez misin?"

"Sandviçi daha çok tercih ederim," diye mırıldandı ve şimdi tam dibe vurdun işte dedi içinden.

"Sandviç de yiyebilirsin. Yiyemezsin, diye bir kanun yok."

Rufus'un gözleri caddeyi taradı, sonra adamın buz gibi soğuk, buz gibi beyaz yüzüne baktı. Buralarda dolaştığına göre, hesabının gizlisi saklısı olmadığını hatırlattı kendine; hem bu dolaşmaları sırasında çıplak et alışverişine ilk razı oluşu da değildi bu, ancak gene de adamın dokunmasına asla katlanamayacağını hissediyordu. Bara girdiler.

"Nasıl olsun sandviçin?"

"Soğuk etli," diye fısıldadı Rufus, "çavdar ekmeğine."

Etin kesilmesini, ekmeğin arasına yerleştirilmesini ve tezgâha bırakılmasını izlediler. Adam parayı ödedi, Rufus sandviçini alıp içeri yürüdü. Barda herkesin ne döndüğünü bildiğini, Rufus'un dibini pazarladığını bildiklerini düşünüyordu. Ama kimsenin umurunda gibi görünmüyordu. Kimse bakmıyordu onlara. Bardaki gürültü sürüyor, radyo bas bas bağırmaya devam ediyordu. Barmen, Rufus'a bir bira, adama bir viski verdi ve aldığı parayı otomatik kasaya kaydetti. Rufus başına gelenleri kafasından uzaklaştırmaya çalışıyordu. Sandviçine yumuldu. Ancak, dolgun ekmek ile ılık et midesini bulandırmıştı, bir an her şey dalgalandı gözünün önünde, yuttuğunu çıkarmamaya çalışırken birasından bir yudum aldı.

"Acıkmışsın."

Rufus, diye düşündü, olamaz bu. İmkânı yok, olamaz. Gitme adamla. Çık, kaybol buradan.

"Bir sandviç daha ister misin?"

İlk sandviç hâlâ yukarı çıkmaya hazır, bekliyordu midesinde. Bar, bayat bira, sidik, bayat et ve yıkanmamış ten kokuyordu buram buram.

Birdenbire, ağlayacak gibi oldu.

"Hayır, teşekkür ederim," dedi, "İyiyim şimdi."

Adam bir an göz gezdirdi Rufus'a.

"O zaman bir bira daha iç."

"Hayır, teşekkür ederim." Bu arada başını bara yasladı, titriyordu.

"Hey!"

Işıklar başının etrafında uğulduyor, bütün bar bir yükseliyor bir iniyor, çevresindeki yüzler dalgalanıyor ve radyo kafasının içinde gümbürdüyordu sanki. Adamın yüzü çok yakındı şimdi; keskin bakışlar, zalim bir burun ve sarkık, gaddar dudaklar. Kokusunu aldı. Geriye çekildi.

"İyiyim."

"Neredeyse bir dakikadır kendinde değildin."

Barmen onlara bakıyordu.

"Bir şeyler içsen iyi olur. Hey, Mac, çocuğa bir içki ver."

"İyi olduğundan emin misin?"

"Evet, iyi. Tanıyorum ben. Bir içki ver."

Barmen bardağa bir yudum viski koyup Rufus'un önüne bıraktı. Rufus, dua ederek, parlayan kadehe bakıyordu; *Tanrım, olmasına izin verme, bu adamla eve gitmeme izin verme.*

Hemen her şeyimi yitirdim, Tanrım, kalanı da yitirmeme izin verme.

"İç. İyi gelir. Sonra bana gideriz, uyursun biraz."

Viskiyi içti, önce daha da bulandı midesi, sonra içi ısındı. Doğruldu.

"Buralarda mı oturuyorsun?" dedi adama. *Eğer bana dokunursan,* diye geçti aklından, *hem de şu saçma sapan gözyaşları her an fışkırmaya hazır dururken, paspasa çevirip gebertirim seni. Kimsenin artık el sürmesini istemiyorum bana, istemiyorum artık, istemiyorum, istemiyorum.*

"Uzak sayılmaz. 46. Sokak."

Kalkıp tekrar dışarı çıktılar.

"Yalnız bir şehir burası," dedi adam, yürürlerken. "Ben yalnızım. Sen de yalnız değil misin?"

Rufus bir şey söylemedi.

"Belki bir geceliğine rahatlatabiliriz birbirimizi?"

Rufus trafik ışıklarına, karanlık, neredeyse ıssız caddelere, sessiz ışıksız binalara, bina girişlerindeki derin gölgelere baktı.

"Demek istediğimi anlıyor musun?"

"Aradığınız kişi ben değilim, bayım," dedi sonunda ve birdenbire aynı kelimeleri –uzun zaman önce– Eric'e söylemiş olduğu geldi aklına.

"Ne demek yani, aradığım kişi sen değilsin?" Gülmeye çalıştı adam. "Buna benim karar vermem gerekmiyor mu?"

Rufus, "Bende size verecek bir şey yok," dedi. "Kimseye verecek hiçbir şeyim yok. Beni zorlamayın buna, lütfen."

Caddenin sessizliğinde karşı karşıya durdular. Adamın gözleri sertleşmiş ve kısılmıştı.

"Ne olduğunun farkında değil miydin – demin, orada?"

Rufus, "Karnım açtı," dedi.

"Nesin sen ya – kamış mı gıdıklarsın sadece?"

"Karnım açtı," diye tekrarladı Rufus. "Karnım açtı."

"Yok mu ailen – eşin dostun filan yok mu?"

Rufus gözlerini indirdi. Hemen cevap vermedi. "Ölmek istemiyorum, bayım. Sizi öldürmek istemiyorum. Bırakın gideyim – dostlarıma."

"Nerede olduklarını biliyor musun?"

"Biliyorum – bir tanesini."

Bir sessizlik oldu. Rufus başını kaldırıma çevirdi ve gözyaşları ağır ağır gözlerini doldurup burnundan damlamaya başladı.

Adam koluna girdi. "Haydi – haydi, bana gidelim."

Ama o an, ihtimal, geride kalmıştı artık; ikisi de farkındaydı bunun. Adam kolunu indirdi.

"Yakışıklı herifsin," dedi.

Rufus geriye çekildi. "Hoşça kalın bayım. Teşekkürler."

Adam cevap vermedi. Rufus durup adamın uzaklaşmasını izledi.

Sonra o da dönüp şehir merkezine doğru yürümeye başladı. Senelerden sonra ilk defa Eric'i düşünmüştü; yabancı caddelerde ava çıkıp çıkmadığını merak etti bu gece. İlk defa Eric'in yalnızlığının büyüklüğünü, cinsini ve bunun Eric'i içine attığı tehlikeyi kavrar gibi oldu; keşke daha iyi davransaymışım ona, diye geçirdi içinden. Eric ona hep çok iyi davranmıştı. Kendi nikâh yüzüğüne ayırması gereken parayla bir çift kol düğmesi yaptırmıştı Rufus için: ve bu hediye, bu itiraf, Rufus'un ellerine bırakılmıştı. Alabamalı olduğu için hep hakir görmüştü Rufus onu; belki onu iyice hakir görmek için kendisiyle sevişmesine izin vermişti. Sonunda Eric bunu anlamış, Rufus'tan kaçıp Paris'e gitmişti. Ama fırtınalı gözleri, parlak kızıl saçları, kelimeleri uzata uzata konuşması, hepsi canını acıtırcasına gözünün önündeydi şimdi.

Durma, söyle bana. Korkacak bir şey yok.

Ve, Eric kararsızlık içindeyken eklemişti Rufus – sinsice, sırıtarak ve ona bakarak:

"Küçük bir kız gibi davranıyorsun."

Eric'in ağzından girip burnundan çıkarak itirafını ağzından alışındaki rahatlığının anısında, şu an bile, baş döndürücü ve neredeyse şirin bir yan vardı. Eric konuşmasını tamamladığı zaman, yavaşça:

"Aradığın kişi ben değilim," demişti. "Yapmam bunu."

Eric ellerini kavuşturmuş, sonra, alı al moru mor, gözlerini ellerine dikmişti.

"Biliyorum."

Odanın ortasına yürüdü.

"Ama keşke olsaydın, diye düşünmekten de alamıyorum kendimi. Denemeni isterdim."

Sonra, canını dişine takarcasına, Rufus sesinde, soluğunda duymuştu bunu, "Her şeyi yapardım," demişti. "Her şeyi denerdim. Seni memnun etmek için."

Sonra da gülümsemişti, "Benim de yaşım senin kadar küçük sayılır. Benim de –pek– bir şey bildiğim yok bunun hakkında."

Gülümseyerek izlemişti onu Rufus. Büyük bir yakınlık hissiyle dolmuştu Eric'e karşı. Ve kendi gücünü hissetmişti.

Eric'in yanına gitmiş, ellerini omzuna koymuştu. Ne söyleyeceğini, ne yapacağını bilmiyordu. Ama, elleri Eric'in omuzlarında, sevecenlik, güç ve merak; hep beraber düğümlenmişlerdi içinde – kendisini biraz da korkutan, gizli, emsali görülmemiş bir şiddetle; Eric'i kol mesafesinde tutması gereken elleri Eric'i kendisine çeker gibiydi; içinde dolaşmaya başlayan cereyanı nasıl keseceğini bilmiyordu.

Sonunda, alçak sesle, "Her şeyi bir kere denerim, moruk," demişti, sırıtarak.

O kol düğmeleri şimdi Harlem'de, İda'nın ofisindeki çekmecedeydi. Eric gittikten sonra Rufus çekişmelerini, hallerindeki tanımı olanaksız tuhaflığı ve Eric'in vermiş, ya da almış, olduğu zevkin bedelini ona nasıl ödettirdiğini unutmuştu. Sadece, Eric'in kendisini sevmiş olduğunu hatırlıyordu; aynı, şimdi Leona'nın kendisini sevmiş olduğunu hatırladığı gibi. Bir kadınmış gibi davranarak, bir kadına nazaran ne kadar bayağı olduğunu söyleyerek, cinsel bakımdan sakat iğrenç bir insandan başka bir şey değilmiş gibi davranarak, hakir görmüştü Eric'i. Halbuki, Leona için bir sakatlıktan söz edilemezdi. Ama Eric'e taktığı aşağılayıcı lâkapların aynılarını Leona'ya da takmıştı, aynı şekilde, kafasındaki aynı uğultu ve göğsündeki aynı dayanılmaz basınçla.

Vivaldo, Bank Caddesi'ndeki bir binanın ilk katında oturuyordu. Evdeydi, Rufus penceredeki ışığı gördü. Bir an durak-

sadı, ama soğuk hava tereddüt etmesine fırsat vermedi; sokak kapısından içeri daldı, pekâla, diye düşünüyordu, buna da dayanabilirim artık. Hızla çaldı Vivaldo'nun kapısını.

İçerden duyulan daktilo sesi durdu. Rufus tekrar çaldı kapıyı.

"Kim o?" diye seslendi Vivaldo, fazlasıyla keyfi kaçmış bir sesle.

"Benim. Benim. Rufus."

Vivaldo'nun kapıyı açmasıyla boşalan ani ışık, Vivaldo'nun da yüzü gibi, tam bir şoktu.

"Tanrım," dedi Vivaldo.

Rufus'u boynundan tutup içeri çekti ve kucakladı. İkisi de bir süre kapıya yaslanmış halde kaldılar.

"Tanrım," dedi Vivaldo tekrar, "neredeydin? Böyle şeyler yapmaman gerektiğini bilmiyor musun? Korkudan öldük yavrum. Aramadığımız yer kalmadı seni."

Yaşadığı şok, sanki karnına yumruk yemiş gibi iki büklüm bırakmıştı Rufus'u. Ringin iplerine yaslanmışlar gibi, Vivaldo'ya asılı kaldı. Sonra geriye çekildi.

Vivaldo ona baktı, iyice baktı, tepeden tırnağa. Yüzünden, Rufus'un ne halde olduğu görülüyordu. Kapıdan, Vivaldo'nun bakışlarından uzaklaştı.

"İda buradaydı; yarı deli gibi oldu kız. Neredeyse bir aydır ortalarda olmadığının farkında mısın?"

"Evet," diye cevap verdi ve Vivaldo'nun geniş koltuğuna bıraktı kendini – neredeyse yere kadar yaylandı altında koltuk. Bir zamanlar çok tanıdık, şu anda ise çok yabancı gelen odada gezdirdi gözlerini.

Elleri gözlerinin üzerinde, arkasına yaslandı.

"Ceketini çıkar," dedi Vivaldo. "Ben de yiyecek bir şeyler uydurayım – karnın aç mı?"

"Yok, değil şu an. Söylesene, İda nasıl?"

"Doğrusu, çok endişelendi, ama iyi, bir şeyi yok. Rufus, sana içecek bir şeyler vermemi ister misin?"

"Ne zaman buradaydı?"

"Dün. Bu gece de aradı. Polise de gitti. Herkes endişelendi, Cass, Richard, herkes... –"

Doğruldu. "Polis beni mi arıyor?"

"Evet yavrum, Allah kahretsin, arıyor, insanların öyle ortadan kaybolmaları beklenmiyor pek." Küçük, dağınık mutfağına yürüdü, buzdolabını açtı, içinde bir kutu süt ile yarım greyfurttan başka bir şey yoktu. Çaresizlik içinde buzdolabındakilere baktı. "Dışarı çıkmamız lazım, evde yiyecek bir şey kalmamış." Buzdolabını kapattı. "Ama bir şeyler içebilirsin, biraz burbonum var."

Vivaldo iki içki hazırladı, birini Rufus'a verdi ve diğer, arkalığı dik sandalyeye oturdu.

"Ee, anlat bakalım. Ne yapıyordun? Nerelerdeydin?"

"Sokaklarda dolaşıyordum."

"Aman Tanrım, Rufus, bu havada mı? Nerede yatıyordun?"

"Metrolarda, apartman girişlerinde. Bazen sinemalarda."

"Ne yiyip içiyordun?"

İçkisinden bir yudum aldı. Belki de hata etmişti gelmekle. "Ah," dedi, gerçeğin ağzından dökülmesine şaşırarak, "dibimi dövdürüyordum arada bir."

Vivaldo ona baktı. "Sıkı rekabet olmuştur herhalde." Bir sigara yakıp paket ile kibrit kutusunu Rufus'a attı. "Birileriyle temasa geçmeliydin, birilerine neler olduğunu anlatmalıydın."

"Ben – yapamadım. Yapamadım işte."

"Biz arkadaşız, senle ben."

Ayağa kalktı, elinde yanmamış sigarası, odanın içinde, eşyalara dokunarak dolaştı. "Bilmiyorum. Aklımda ne vardı bilmiyorum." Sigarasını yaktı. "Leona'ya ne yaptığımı biliyorum. Salak değilim."

"Leona'ya ne yaptığını ben de biliyorum. Ben de salak değilim."

"Galiba hiç –"

"Hiç, ne?"

"İnsanların umursayacağını düşünmedim hiç."

Odada asılı duran sessizlikte Vivaldo kalktı, pikabının yayına gitti. "İda'nın umursayacağını düşünmedin mi? Benim umursayacağımı düşünmedin mi?"

Boğulacak gibi olmuştu. "Bilmiyorum. Ne düşündüğümü bilmiyorum."

Vivaldo bir şey söylemedi. Yüzü kızgın ve solgundu, bütün dikkatini plaklarına vermişti. Sonunda pikaba bir plak yerleştirdi; James Pete Johnson ile Bessie Smith'ten *Backwater Blues* akıp doldu odaya.

"Evet," dedi Vivaldo, çaresizce ve tekrar oturdu.

Vivaldo'nun pikabının dışında fazla eşyası yoktu. El yapımı bir lamba, tuğlalarla desteklenmiş kitap rafları, bel vermiş bir yatak, yaylı bir koltuk ve arkalığı dik sandalye. Çalışma masasının önünde, şu anda üzerinde Vivaldo'nun dingildemekte olduğu yüksek bir tabure duruyordu, dağınık, dalgalı saçları yüzüne gelmiş, gözleri sıkıntılı ve dudakları aşağı büküktü. Masada kalemleri, kâğıtları, daktilosu ve telefonu vardı. Küçük bir girintinin içinde mutfak yer alıyordu ve tavan lambası açıktı. Lavaboyu ağzına kadar dolduran bulaşığın tepesinde yırtılırcasına açılmış ve boş bir konserve kutusu duruyordu. Kesekâğıdından bozma bir çöp torbası, mutfak masasının kararsız ayaklarından birine dayalıydı.

Binlerce insanın, diye söylüyordu Bessie, gidecek hiçbir yeri yok, ve Rufus ilk defa şarkının ıstırapla geri tutulmuş tekdüzeliğinde, bir şeyin, kendi kararmış ruhuna seslendiğini duymaya başlamıştı. Piyano hislenmeksizin, müstehzi bir edayla şarkıcıya tanıklık ediyordu. Rufus'un da gidecek hiçbir yeri yoktu artık –dağıldı yuvam çünkü, yaşayamam artık orada, diyordu Bessie– sözleri, şarkıcının sesindeki tonu duymuş, şu an içinde bulunduğu boşluk ve korkuyu başkalarının nasıl geride bıraktığını düşünüyordu.

Vivaldo onu izliyordu. Boğazını temizledi ve "Belki bir değişiklik iyi gelir, Rufus," dedi, "Burada her şey, olanları hatırlatacak sana – bazen tahtayı silmek ve çekip gitmek daha iyi olabilir. Belki Batı Sahiline gidersin."

"Orada hiçbir şey yok ki,"

"Bir sürü müzisyen gitti oraya."

"Kıçlarını yaymaktan başka bir şey yaptıkları yok orada da. New York'tan farklı değil."

"Yo, çalışıyorlar. Daha farklı gelir belki, her taraf günlük güneşlik, portakallar falan." Gülümsedi. "Yeni birisi ol, evladım."

"Galiba," dedi Rufus, haince, "Yeni birisi olmaya gayret etmenin zamanı geldi, diye düşünüyorsun."

Bir sessizlik oldu. Sonra, "Benim değil pek," dedi Vivaldo, "senin düşündüğün bu."

Rufus, en iyi arkadaşı olan bu uzun boylu, çelimsiz, sakar adama baktı ve onun canını acıtmak arzusuyla neredeyse boğulacak gibi olduğunu hissetti.

"Rufus," dedi Vivaldo birden, "inan bana, biliyorum, biliyorum – tam olarak anlayamadığım bir sürü şey canını acıttı." Parmakları daktilosunun tuşlarında geziniyordu. "Tam olarak anlayamadığım bir sürü şey benim canımı acıtıyor."

Rufus, kederle Vivaldo'ya bakarak koltuğun kenarına oturdu.

"Leona'ya olanlar için beni suçluyor musun?"

"Rufus, seni suçlamış olsaydım ne faydası olurdu bunun? Sen zaten yeterince suçladın kendini, sorunun da bu, benim suçlamamın ne faydası var?"

Gene de, Vivaldo'nun bu sorudan uzak durabilmeyi istemiş olduğunu görebiliyordu.

"Suçluyor musun, suçlamıyor musun? Doğruyu söyle."

"Rufus, eğer arkadaşın olmasaydım, sanırım suçlardım seni, kesin. Alçakça davrandın. Ama anlıyorum bunu, sanırım anlıyorum, anlamaya çalışıyorum. Ama, neyse, arkadaşımsın benim, dolayısıyla, evet kabul edelim, Leona'dan çok daha fazla şey ifade ediyorsun benim için, yani, alçakça davrandığın için silmem gerektiğini zannetmiyorum seni. Hepimiz alçağız. O yüzden arkadaşlarımıza ihtiyacımız var."

"Keşke neye benzediğini anlatabilsem sana," dedi Rufus, uzun bir sessizlikten sonra, "Keşke hiç yapmamış olabilsem."

"Ama olamazsın. O halde lütfen unutmaya çalış."

Rufus dalgınlaştı, ama aklını alamadığın, aklını senden alamayan birini unutmak mümkün değildi. Bu kadar yaralayan, bu kadar derine inen ve dünyayı ebediyen değiştiren bir şeyi unutamazdın. Yok etmiş olduğun birini unutmak mümkün değildi.

Burbonundan büyük bir yudum aldı, bir süre ağzında tuttu, sonra damla damla akıttı boğazından. Leona'nın solgun,

hayret dolu gözlerini, tatlı tebessümünü, kederli aksanını, ince, doymak bilmez vücudunu asla unutamayacaktı.

Yavaşça yutkundu, içkisini bıraktı ve sigarasını ağzına kadar dolu kül tablasında ezdi.

"Kesin inanmayacaksın ama," dedi, "Leona'yı sevmiştim. Gerçekten."

"Ah, inanıyorum!" dedi Vivaldo, "Elbette inanıyorum. Bu kadar kanamanın sebebi de bu."

Kalkıp plağın arka yüzünü koydu. Bessie'nin sesinin dışında çıt çıkmıyordu odada.

*Yatağım bomboş kaldığında, nasıl da berbat oluyorum, nasıl da fen*a...

"Söyle Bessie" diye mırıldandı Vivaldo.

Yayları pas tutuyor yatağımın, böyle yalnız uyuduğumda.

Rufus bardağını kapıp içkisini bitirdi.

"Hiç sana da oldu mu?" dedi, "bir kadının seni yiyip bitirdiği hissi? Yani –nasıl biri olduğunun ya da başka ne yaptığının önemi yok– dediğim, yaptığı tam buydu."

"Evet," dedi Vivaldo.

Rufus kalktı, bir aşağı bir yukarı yürüdü.

"Elinde değil, senin de elinde değil. Ve dediğim gibi işte." Durdu. "Elbette, Leona ile ben –bir sürü başka şey de vardı –"

Sonra uzun bir sessizlik oldu. Bessie'yi dinliyorlardı.

"Tekerlek olmayı istedin mi hiç?" diye sordu Rufus birdenbire.

Vivaldo gülümsedi ve gözlerini bardağına çevirdi. "Belki öyleyimdir, diye düşünürdüm eskiden. Siktir, hatta istemiştim bile galiba öyle olmayı." Güldü. "Ama değilim. Böyleyim yani."

Rufus Vivaldo'nun penceresine yürüdü. "Yani sen de bir aşağı bir yukarı, arşınlayıp durdun şu caddeyi," dedi.

"Hepimiz aynı caddelerdeydik. Yığınla cadde yok ortalıkta. Yalnızca, o kadar çok şey hakkında, o kadar çok yalan söylemesini öğrettiler ki bize, nerede olduğumuzu bilemiyoruz artık."

Rufus bir şey söylemedi. Bir aşağı, bir yukarı yürüdü.

"Belki, ne yapacağına karar verene kadar, birkaç gün burada kalırsın Rufus," dedi Vivaldo.

"Başına dert olmak istemem Vivaldo."

Vivaldo, Rufus'un boşalan bardağını alıp mutfağa giderken bir an durdu. "Sabahları burada uzanır, tavanıma bakarsın. Boydan boya çatlak dolu, istediğin şekli görürsün içlerinde. Bakarsın, bana söylemedikleri şeyleri sana anlatırlar. Birer içki daha getireyim ben."

Bir kere daha, boğulacak gibi oldu. "Sağol, Vivaldo."

Vivaldo dolaptan buz çıkardı ve iki içki hazırladı. Odaya döndü. "Hadi bakalım. Bilmediğimiz her şeye."

İçtiler.

"Korkuttun beni," dedi Vivaldo. "Döndüğüne sevindim."

"Seni gördüğüme sevindim," dedi Rufus.

"Kız kardeşin, seni görürsem haber vermem için bir numara bırakmıştı. Yan dairendeki kadının numarası. Arasam iyi olur herhalde."

"Hayır," dedi Rufus, bir an düşündükten sonra, "çok geç oldu. Sabah giderim oraya." Bu fikirle; annesini, babasını ve kız kardeşini ertesi sabah görme fikriyle birlikte titreyip buz gibi oldu. Tekrar koltuğa oturup elleri gözlerinin üzerinde, arkasına yaslandı.

"Rufus," derdi Leona –tekrar tekrar– "siyahi olmanın kötü bir tarafı yok."

Bazen, bunu söylediğinde, soğuk bir ifadeyle, çok uzaklardan, sahiden ne demek istediğini anlamak istercesine öyle bakardı Leona'ya. Bakışları onu cehalet ve kayıtsızlıkla suçlardı sanki. Leona'nın gözleri de, onun yüzüne bakarken, her zamankinden daha umutsuz bir hal alır, ama aynı zamanda, kendisine azap veren bir tür cinsel gizemle dolardı.

Çalışmaktan korkar hale gelecek kadar ara vermişti çalışmaya.

Bazen, siyahi olmanın kötü bir tarafı yok, dediğinde Leona'ya, "Meteliksiz değilsen yok, beyaz hanımefendi" diye cevap verirdi.

Bunu ilk söylediğinde Leona acıyla sıçramış ve cevap vermemişti. İkincisinde bir tokat atmıştı. Rufus da bir tokat atmıştı. Devamlı kavga ediyorlardı. Elleriyle, sesleriyle, sonra bedenleriyle dövüşüyorlardı: her fırtına, bir diğeri gibiydi. Pek çok kez –şu an hiç kıpırdamaksızın oturan, gözlerine karanlığı bas-

tıran, müziği dinleyen Rufus– birdenbire, böyle bir şey yapacağını bilmeden, dehşet içinde çığlıklar atan Leona'yı yatağa savurmuş, masaya ya da duvara yapıştırmış; Leona iniltiler içinde, tepeden tırnağa köpekleşmiş, kendisine küçük yumruklar atarken parmaklarını uzun, soluk saçlarına geçirmiş ve onu en çok aşağılayacağına inandığı şekilde kullanmıştı. Bu birleşmeler sırasında hissettiği aşk değildi: içinin suyu çekilmiş, tiril tiril titreyerek, tamamen tatminsiz bir halde, tecavüze uğramış beyaz kadının yanından kaçıp barlarda alıyordu soluğu. Bu barlarda kimse zaferini alkışlamıyor ya da işlediği suçtan dolayı kınamıyordu onu. Beyaz erkeklerle kavgalara tutuşmaya başlamıştı. Barlardan dışarı atılıyordu. Tükendiğini söylüyordu arkadaşlarının bakışları. Kendi yüreği söylüyordu. Ama, içinde sağa sola saldırdığı ortam kendi hapishanesiydi ve yardım isteyecek kadar bile toplayamıyordu soluğunu.

Ama, belki bu sefer, dibe vurmuştu. Dibin bir özelliği, diyordu kendi kendine, daha aşağı inemiyorsun artık. Bu düşünceyle rahatlamaya çalıştı. Gene de, gerçekte dip diye bir şeyin olmadığı şüphesi yüreğini sıkıştırıyordu.

"Ölmek istemiyorum," derken duydu kendini ve ağlamaya başladı.

Müzik, ondan uzakta, bangır bangır çalmaya devam ediyordu. Işıklar çok parlak ve sıcaktı. Terliyor, kaşınıyor ve leş gibi kokuyordu. Vivaldo hemen yakınında, başını okşuyor; süveterinin havından soluğu kesilecek gibi oluyordu. Ağlamayı kesmek, ayağa kalkmak, nefes almak istiyor, ama orada yüzü avuçlarında, oturmaktan başka bir şey gelmiyordu elinden. "Haydi yavrum, bırak hepsini, bırak çıkıp gitsin," diye mırıldandı Vivaldo. Ayağa kalkmak, nefes almak ve aynı zamanda yere upuzun yatıp bu acıyı her ne durduracaksa onun içinde yutulup kaybolmak istiyordu.

Ama farkındaydı; hayatında belki ilk defa, hiçbir şeyin bu acıyı durdurmayacağının farkındaydı. Hiçbir şeyin: Bu acı bizzat kendisiydi. Rufus, Rufus'un her bir santiminin farkındaydı. Etti: Et, kemik, adale, sıvı, delikler, kıl ve deri. Anlamadığı yasaların denetimi altındaydı bedeni. Kendisini bu kadar metruk bir yere bu bedendeki hangi kuvvetin sürüklediğini de

anlamıyordu. Bu en zorlu muamma, bir tür sulh olmanın da ipucu kabilinden, belki bir saniye kaldı kafasının karanlığında. Müzik devam ediyordu. Bessie, hapishanenin değil, bu kadar uzun yatmak zorunda olmanın koyduğunu söylüyordu.

"Üzgünüm," dedi ve başını kaldırdı.

Vivaldo'nun verdiği mendille gözlerini kuruladı, burnunu sildi.

"Üzülme," dedi Vivaldo. "Memnun ol." Bir an Rufus'un tepesinde dikildi, sonra, "Şimdi çıkıyoruz ve sana bir pizza ısmarlıyorum, aç çocuk seni," dedi, "ondan bu haldesin sen." Mutfağa gidip yüzünü yıkamaya koyuldu. Rufus, iğrenç ışığın altında lavaboya eğilmiş Vivaldo'yu izlerken gülümsedi.

St James Slip'teki mutfağa benziyordu. Leona ile hayatlarını orada bitirmişlerdi, adanın iyice kıyısında. Rufus çalışmayı bıraktığında, sonra paraları tükendiğinde ve sonra rehin bırakacak bir şeyleri kalmadığında, tamamen Leona'nın restorandan kazandığı paraya kalmışlardı. Sonra o da işini kaybetti. Deliler gibi içki içilen ev hayatı, Leona'nın işe vaktinde gelmesine engel olmaya ve ayrıca gitgide daha rezil görünmesine neden oluyordu. Bir akşam, Rufus, kafası da biraz iyiyken, Leona'yı almaya gitmişti. Ertesi gün kovuldu. Bir daha da düzenli bir işi olmadı.

Bir akşam, son oturdukları evde, Vivaldo görmeye gelmişti onları. Bütün gün ve gece boyunca römorkörlerin düdüklerini duymuşlardı. Leona'yı banyoda yerde otururken bulmuştu Vivaldo, saçları gözlerinde, yüzü ağlamaktan şişmiş ve kirlenmiş bir haldeydi. Devamlı dövüyordu onu. Rufus, dışarda, yatakta, sessiz oturuyordu.

"Neden?" diye bir çığlık attı Vivaldo.

"Bilmiyorum," dedi Leona hıçkırarak. "Yok yere dövülmez ki insan. Devamlı dövüyor beni, yok yere, yok yere!" Nefes nefeseydi, çocuk gibi açılıyordu ağzı, o an Vivaldo gerçek bir nefret duydu Rufus'a ve Rufus bunun farkındaydı. "Onun arkasından başka siyahilerle yattığımı söylüyor, ama doğru değil bu, Tanrı şahidim, doğru değil."

"Rufus doğru olmadığını biliyor," dedi Vivaldo. Dönüp Rufus'a baktı, cevap alamadı. Tekrar Leona'ya döndü. "Kalk Leona. Ayağa kalk. Yüzünü yıka."

Banyoya gitmiş, ayağa kalkmasına yardım etmiş ve musluğu açmıştı. "Haydi Leona. Topla kendini, uslu kızlar gibi."

Leona, hıçkırmasını durdurmaya çalışarak yüzüne su çarpmıştı. Vivaldo omzuna birkaç küçük şaplak atmış ve bir kez daha ne kadar narin olduğunu fark etmişti hayretle. Yatak odasına yürüdü.

Rufus başını kaldırıp ona baktı. "Burası benim evim," dedi. "O da benim sevgilim. Bu mesele seni ilgilendirmez. Çek arabanı buradan."

"Bu yüzden öldürülebilirsin," dedi Vivaldo. "Bütün yapması gereken bir çığlık atmak. Benim bütün yapmam gereken, köşeye kadar yürümek ve bir polis alıp gelmek."

"Beni korkutmaya mı çalışıyorsun. Git getir polisi."

"Aklını kaçırdın herhalde. Burayı gördükleri anda içeri tıkarlar seni." Banyonun kapısına yürüdü. "Haydi Leona. üstünü giy. Götürüyorum seni buradan."

"Aklımı kaçırmadım," dedi Rufus, "ama sen kaçırdın. Nereye götürdüğünü sanıyorsun Leona'yı?"

"Gidecek bir yerim yok," diye mırıldandı Leona.

"O zaman, gidecek bir yer bulana kadar bende kalırsın. Seni bırakmıyorum burada."

Rufus başını geriye atıp güldü. Vivaldo ile Leona dönüp ona baktılar. Rufus tavana doğru bağırdı, "Benim evime gelecek, sonra benim sevgilimle çıkıp gidecek ve bu zavallı zencinin orada öyle oturup gitmelerini seyredeceğini zannedecek. Orospu değil mi bu?"

Kahkahâlâr içinde yana devrildi.

"Tanrı aşkına," diye bağırdı Vivaldo, "Rufus! Rufus!"

Rufus gülmeyi kesip ayağa dikildi. "Ne? Kimle kafa bulduğunu sanıyorsun sen? Evinde bir tane yatak olduğunu biliyorum ben!"

"Of, Rufus," diye feryat etti Leona, "Vivaldo yardım etmeye çalışıyor sadece."

"Kapa çeneni sen," diye lafını ağzına tıkadı Leona'nın ve gözlerini ona dikti.

"Herkes hayvan değil," dedi Leona dudaklarının arasından.

"Benim gibi mi, demek istiyorsun?"

Leona cevap vermedi. Vivaldo onlara bakıyordu.

"Benim gibi mi, demek istiyorsun, orospu? Yoksa senin gibi mi?"

"Ben hayvansam," diye alevlendi Leona –belki de Vivaldo'nun varlığından cesaret alıyordu– "Çok duymak isterim, kim hayvana çevirdi beni. Söylesene, ha?"

"Söyleyeyim, kocan çevirdi, orospu seni. Kendin söyledin at gibi malı olduğunu. Kendin söylüyordun nasıl becerdiğini seni – hep dermiş ya sana, siyah ya da beyaz fark etmez, Dixie'deki en büyük alet bende, diye. Dayanamıyordum, diye sen diyordun. Ha–ha. Hiç bu kadar komik bir şey duymamıştım."

"Galiba," dedi Leona, bir sessizlikten sonra, bezgin bir sesle, "Söylememem gereken bir sürü şey söylemişim sana."

"Galiba." Burnundan soluyordu Rufus. "Bu orospuyu mahveden, kocası," dedi –Vivaldo'ya, odaya, nehre–. "Kocanla bütün o kıyak zenciler düzdüler seni Georgia'nın çalılıklarında. Ondan fırlatıp attı kocan seni. Neden söylemiyorsun doğruyu? Söyleseydin dövmek zorunda kalmazdım seni." Vivaldo'ya doğru sırıttı. "Bu piliç doymaz oğlum" –sonra, gözleri Leona'da, sustu.

"Rufus," dedi Vivaldo, sakin olmaya çalışıyordu, "Bir bok anlamıyorum dediğinden. Delirmiş olmalısın. Fıstık gibi bir sevgilin var, ne istersen yapmaya hazır –biliyorsun da bunu– ama bir *Rüzgâr Gibi Geçti* geyiği tutturmuş gidiyorsun. Neyin var senin yahu?" Gülümsemeye çalıştı. "Canım, lütfen yapma bunu, lütfen, olur mu?"

Rufus hiçbir şey söylemedi. Vivaldo geldiğindeki pozisyonda, tekrar yatağa oturdu.

"Hadi Leona," dedi Vivaldo sonunda ve Rufus ayağa dikildi, onlara bakıyordu, küçük bir gülümseme ve nefret vardı yüzünde.

"Sadece birkaç günlüğüne götürüyorum, ikiniz de sakinleşirsiniz böylece. Bu şekilde devam etmesi anlamsız."

"Sir Walter Raleigh – alt taraf da taş gibi," dedi küçümseyerek ve alayla.

"Bak," dedi Vivaldo, "Bana güvenmiyorsan eğer, Kadınlarevi'nde bir oda bulurum, ben de döner buraya gelirim. Hay

Allah kahretsin," diye bağırdı, "sevgilini çalmaya çalışmıyorum. Bu kadar da tanımıyor değilsin beni."

Rufus, şaşırtıcı ve tehditkâr bir alçalmayla, "Galiba," dedi, "Kendin için yeterince iyi bulmuyorsun onu."

"Hassiktir. Sen kendin için yeterince iyi bulmuyorsun."

"Yok," dedi Leona, ikisi de dönüp ona baktılar, "ikiniz de bilemediniz, Rufus kendini benim için yeterince iyi bulmuyor."

Leona ile Rufus birbirlerine baktılar. Bir römorkör düdüğü duyuldu, uzaktan uzağa. Rufus gülümsedi.

"Gördün mü? Hep söylediğin bu. Hep sensin bunu söyleyen. Nasıl yapacağım peki senin gibi bir orospuyla ben?"

"Böyle yetiştirilmişsin," dedi Leona, "elinde değil, herhalde."

Tekrar bir sessizlik oldu. Leona dudaklarını sıkmış, gözyaşları içindeydi. Sözleri, zamanı baştan almak, her şeye yeniden başlamak ister gibiydi. Ama söyleyecek bir şey bulamıyordu ve dayanılmaz bir hal alıyordu sessizlik. Rufus'un dudakları büzülmüştü.

"Yürü sürtük," dedi, "Yürü, bir de İtalyanla dene. Yaramayacak sana. Zamanı değil. Dönersin. Mecbursun bana şimdilik." Yüzükoyun yatağa uzandı. "Ben de iyi bir uyku çekerim, değişiklik olur."

Vivaldo, Leona'yı kapıya doğru itti, Rufus'a bakarak geri geri çıkıyordu odadan.

"Geleceğim," dedi.

"Hayır, gelmiyorsun," dedi Rufus. "Öldürürüm seni, gelirsen."

Leona hızla, sus dercesine Rufus'a çevirdi gözlerini ve Vivaldo kapıyı arkalarından kapadı.

"Leona," diye sordu sonra, caddeye çıktıklarında, "Ne zamandır böyle bu durum? Neden katlanıyorsun?"

"Neden," diye sordu Leona, bezgin bir sesle, "insanlar katlanıyorlar her şeye? Çareleri yok, herhalde. Ben de buyum işte. Tanrı şahidim, ne yapacağımı bilmiyorum." Tekrar ağlamaya başlamıştı. Sokaklar çok karanlık ve ıssızdı. "Hasta olduğunu biliyorum ve iyileşmesini bekliyorum hep, doktora gitmesini de sağlayamıyorum. Söylediği şeylerin hiçbirini yapmadığımı biliyor, gayet iyi biliyor!"

"Ama böyle devam edemezsin Leona, ikinizin de ölümüne sebep olacak."

"İkimizi de benim öldürmeye çalıştığımı söylüyor." Gülmeye çalıştı. "Geçen hafta, metroda biriyle kapıştı; sahiden cahil, mutsuz bir herifti, bizim bir arada olmamız fikrini beğenmemiş sadece, anlatabiliyor muyum? Sonra, ne oldu, kavganın kabahatlisi ben oldum. Adamı sen teşvik ettin, dedi bana. Yahu, Viv, o ağzını açana kadar adamı görmemiştim bile ben. Ama, Rufus her dakika kavga arıyor, kavga sebebi yoksa yaratıyor. Başka hiçbir şey görmez oldu artık. Diyor ki, hayatını mahvetmişim. Onun da benim hayatıma matah bir katkısı olmadı doğrusu."

Gözlerini kurulamaya çalıştı. Vivaldo mendilini ona verdi ve elini omuzuna attı.

"Dünya zaten yeterince zor, insanlar da yeterince kötü; bilhassa bela aramana, ortalığı karıştırmana, işleri daha da kötü bir hale getirmene hiç gerek yok. Hep söylüyorum ona, bir sürü insan yaptığımdan hoşlanmıyor. Ama umurumda değil, onlar kendi yoluna gitsin, ben de kendi yoluma."

Yanlarından geçen polis şöyle bir baktı onlara. Vivaldo, Leona'nın tepeden tırnağa ürperdiğini hissetti. Sonra kendisi de ürperdi. Daha önce hiç korkmamıştı polisten, sadece küçümserdi onları. Ama şu an üniformanın resmiyetini, sokakların ıssızlığını hissediyordu. Eğer burada, Leona ile birlikte, kolu kızın omzunda yürüyen Rufus olsaydı polisin ne söyleyebileceğini tahmin ediyordu.

Kısa bir sessizlikten sonra, gene de, "Ondan ayrılman lazım," dedi. "Şehirden gitmen lazım."

"Söylüyorum ya, Viv, umudum var – bir şekilde düzelecek her şey. Tanıdığımda böyle değildi, hiç böyle değildi, sahiden. Böyle olmadığını biliyorum. Bir şey koptu kafasında ve elinde değil, düzeltemiyor."

Bir sokak lambasının altındaydılar. Leona'nun kederli yüzü korkunç ve anlatılamayacak kadar güzeldi. Gözyaşları ince yanaklarından akıyor, ara sıra, küçük bir kızınkini andıran ağzının titremesi geçsin diye hamle etse de beceremiyordu.

"Onu seviyorum," dedi çaresizce, "Seviyorum, elimde

değil, ne yaparsa yapsın bana. Kaybetmiş işte, vuracak başka bir şeyi olmadığı için dövüyor beni."

Ağlamakta olan Leona'yı kendine doğru çekti; kuşaklar boyu süregelen acıların mirasçısı olmaktan kaçamayan, narin, yorgun bir kızdı. Söyleyecek bir şey bulamıyordu. Ağır ağır bir ışık yanıyordu içinde, ölümcül bir ışık. Varlıkları düşlerine bile girmemiş tehlikeler, bilinmezler ve uçurumlar görüyordu –loş bir ışık içinde.

"Bir taksi geliyor," dedi.

Leona doğrulup tekrar gözyaşlarını silmeye çalıştı.

"Seninle geleceğim," dedi Vivaldo, "sonra dönerim."

"Hayır," dedi Leona, "anahtarları ver, yeter. Ben hallederim. Sen Rufus'a git."

"Rufus, beni öldüreceğini söyledi," dedi, yarım bir gülümsemeyle.

Taksi önlerinde durdu. Leona'ya anahtarlarını verdi. Leona, yüzünü sürücüye göstermemeye çalışarak kapıyı açtı.

"Kimseyi değil, kendisini öldürecek Rufus," dedi, "eğer yardımına koşan bir arkadaşı olmazsa." Bedeninin yarısı taksinin dışında, bir an sustu. "Senden başka arkadaşı yok, Vivaldo."

Vivaldo, taksi için çıkarıp bir miktar para verdi, aylardan sonra aralarında sonunda elle tutulur hale gelmiş bir ortaklıkla bakıyordu Leona'ya. İkisi de Rufus'u seviyorlardı. Ve ikisi de beyazdı. Bu durum bütün korkunçluğuyla aralarında duruyor ve her ikisi de diğerinin bunu onaylamamak için nasıl çırpındığını görebiliyordu.

"Gidiyorsun şimdi, tamam?" diye sordu, "Benim evime gidiyorsun?"

"Evet. Gidiyorum. Sen de Rufus'a git. Belki yardımın dokunur. Birisinin yardım etmesi lazım ona."

Vivaldo sürücüye evinin adresini söyledi ve taksinin uzaklaşmasını izledi. Sonra dönüp geldikleri yol boyunca yürümeye başladı.

Şimdi, yalnızken ve ortalık daha karanlıkken daha uzun gelmişti yol. Yakında bir yerde, karanlıkta, polisin sinsice yürüdüğünü bilmek, sessizliği uğursuz kılıyordu. Tehdit altında hissediyordu kendini. Doğduğu şehre tamamen yabancılaşmış-

tı; bazen bir tür koyu bir sevgi duyardı bu şehre, evim diyebileceği başka bir yer bilmediği için. Halbuki bir evi yoktu burada – Bank Sokağı'ndaki mezbele bir ev değildi. Hep, günün birinde, evi barkı olacağını düşünmüştü burada. Şimdi, bu kayalıkta kök salınabilir mi, diye düşünüyordu; daha doğrusu kök salanların aldıkları şekilleri fark etmeye başlıyordu. Kendi aldığı şekli merak etmeye başlıyordu.

Yalnızlığını, örneğin, hep kendi üstünlüğünün bir kanıtı olarak düşünmüştü. Halbuki, üstün olmayan insanlar da son derece yalnızdılar – ve kurtulamıyorlardı bu yalnızlıklarından, bunun tek nedeni o yalnızlığa girmelerini sağlayacak donanımdan yoksun olmalarıydı. Milyonlarca defa büyümüş yalnızlığı daha da soğutmuştu gecenin havasını. Yalnızlığının kendisini ne aşırılıklara, ne tuzaklara, ne kâbuslara sürüklemiş olduğu geçti aklından; sonra bu kadar vahşi bir boşluğun koskoca şehri nerelere sürükleyebileceğini düşündü.

Aynı zamanda, Rufus'un oturduğu binaya yaklaşırken bütün gücüyle Rufus'u aklına getirmemeye çalışıyordu.

Ambarların olduğu bölümdeydi. Çok az sayıda insan otururdu buralarda. Gün içinde kamyonlar caddeleri tıkar, işçiler heyulâ gibi platformların üzerinde oturur, küfür kıyamet, tonlarca ağırlık taşırlardı. O da bir keresinde, epey bir süre, onlardan biri olmuştu. Mahareti ve adaleleriyle iftihar ediyor, erkek adamlar arasına kabul edilmekten mutluluk duyuyordu. Sadece – onlardı, kabul edemeyecekleri ve kendilerini huzursuz eden bir şey bulan onda. Arada bir, adamlardan biri bir sigara yakarken imalı bir tebessümle bakardı ona. Tebessüm, gönülsüz, savunmaya yönelik bir husumeti maskelerdi. 'Parlak çocuk' olduğunu, işinde ilerleyip 'yerine sığamayacağını' söylerlerdi; ve hiç sığmamasını, taşıp gitmesini beklediklerini söylerlerdi açıkça, nereye olursa olsun – onların arasında yeri yoktu.

Rufus meselesi kafasının dibinde vızıldayıp duruyordu bir yandan. Okuduğu kolejde birkaç siyahi çocuk vardı, ama hatırladığı kadarıyla hep bir arada dolaşıyorlardı. Okuldan çıkıp zencileri dövmeye bayılan çocuklar tanıyordu. Kolejde dayak yiyip duran siyahi çocukların büyüyünce, şu ya da bu şekilde onlar hakkında hiçbir şey düşünmemiş olanlar, hatta bilhas-

sa onlar da dahil olmak üzere, etrafta gördükleri herkesi dövmek isteyen siyahi adamlar olmaları mümkün –dahası, uygun– görünmüyordu pek.

Rufus'un penceresindeki ışığı gördü, buralardaki tek ışıktı.

Sonra, uzun zaman, belki iki ya da üç yıl önce başına gelen bir şeyi hatırladı. Harlem'de, orospuların peşinde uzun zamanlar geçirdiği günlerdi. Yağmurun çiselediği bir akşam, Yedinci Cadde'de yürüyordu. Adımlarını sıklaştırmıştı; geç bir vakitti, caddenin bu bölümü tamamen ıssızdı ve polis devriyesi tarafından durdurulmaktan korkuyordu. 116. Sokak'ta bir bara girdi, bilmediği bir bar seçmişti özellikle. Barı tanımadığı için alışık olmadığı bir huzursuzluk hissetmiş ve içerdeki yüzlerin ne gizlediğini anlayamamıştı. Her neyse o, iyi saklıyorlardı. İçmeyi, muhabbeti ve müzik kutusuna bozukluklar atmayı sürdürmüşlerdi. Varlığının, kesinlikle, kimsenin gerilmesine ya da dilini tutmasına yol açmış gibi bir hali yoktu. Gene de, kimse onunla konuşmaya kalkışmamıştı ve ne zaman ona doğru baksalar sanki bir buzlu cam çekilmişti gözlerinin önüne. Hiç kaybolmamıştı o buzlu cam, gülümsedikleri zaman bile. Barmen, örneğin, Vivaldo'nun söylediği bir şeye gülümsüyor, ama bir yandan da, barın üzerinden içkisini önüne sürerken tezgâhın genişliğinin, aralarına yerleştirilmiş büyük uçurumun basit bir işareti olduğunu vurguluyordu.

O akşam, buzlu camın kaybolduğunu görme fırsatı da buldu. Bir kız gelmişti yanına. Köşede, kızın kaldığı odaya gitmişlerdi beraber. Orada öyle, kravatını gevşetmiş, pantolonunu çıkarmış, tam başlamak üzereydiler ki kapı açılmış ve içeriye kızın 'kocası' girmişti. Bardaki düzgün yüzlü, gülüşüp duran adamlardan biriydi. Kız cilveli, hoş bir çığlık koparmış, sonra da istifini bozmadan giyinmeye başlamıştı. Vivaldo önce çok bozulmuş ve ağlamak istemiş, derken öldüresiye sinirlenmişti. Adamın gözlerine bakıncaya kadar da korku hissetmemişti hiç.

Adam onu küçümseyerek süzmüş ve gülümsemişti.

"Bunu nereye yerleştirmeyi düşünüyordun, beyaz çocuk?"

Vivaldo hiçbir şey söylemedi. Yavaşça pantolonunu çekiyordu. Adam simsiyah ve çok iriydi, neredeyse Vivaldo kadar, ve elbette o an dövüşmeye daha uygun konumdaydı.

Kız yatağın kenarına oturmuş ayakkabılarını giyiyordu. Odada sadece kızın kopuk, kesik mırıltısı duyuluyordu. Vivaldo kızın hangi melodiyi mırıldandığını çıkaramamıştı ve bu, akıldışı bir sebeple, delirtti onu.

"En azından birkaç dakika bekleyebilirdin," dedi. "Daha sokmamıştım bile."

Kemerini bağlarken, aylak bir tavırla, böyle diyerek cezayı azaltabileceği yönünde muğlak bir fikre kapılarak söylemişti bunu.

Adam, iki kez, elinin içiyle yüzüne vurduğunda tam da bitirmemişti cümlesini. Vivaldo yataktan lavabonun bulunduğu köşeye savrulmuş, bu arada bir su bardağı yere düşüp dağılmıştı.

"Hassiktir," dedi kız, sert bir sesle, "ortalığı yıkman gerekmiyor." Sonra cam kırıklarını toplamaya koyulmuştu. Ama biraz korktuğunu ve utandığını da hissetmişti Vivaldo. "Ne yapacaksan yap da," dedi, dizlerinin üzerinde, "sonra çıkar onu buradan."

Vivaldo ile adam dik dik birbirlerine bakıyorlar ve dehşet Vivaldo'nun öfkesini emip bitiriyordu. Sadece içinde bulunduğu durum değildi korku veren: adamın gözleriydi. Delilik kadar uzak ve tartışmasız, dingin ve sabit bir nefretle bakıyorlardı Vivaldo'ya.

"Bok gibi şansın varmış sokmadığın için," dedi, "yoksa köpekler gibi pişman olurdun beyaz çocuk. Bir daha o beyaz s.kini hiçbir siyah deliğe sokamayacaksın, emin ol."

Peki, böyle düşünüyorsan, demek istiyordu Vivaldo, ne bokuma evinde tutmuyorsun bunu? Ama, görünüşe bakılırsa – ki tuhaftır, kız da kendisine sessizce aynı mesajı aktarmak ister gibiydi– ne kadar az konuşursa o kadar iyi olacaktı.

Dolayısıyla, kısa bir süre sonra, olabildiğince yumuşak bir sesle, sadece, "Bak," dedi, "Dünyanın en beylik hikâyesi başıma gelmiş bulunuyor. Buradayım. Tamam. Sen ne istiyorsun?"

Ancak, adamın istediği bilebildiğinden daha fazlaydı. Vivaldo'ya bakıyor, tekrar konuşmasını bekliyordu. Uzun zaman önce gördüğü bir filmden bir sahneyi hatırladı. Bir av köpeği, gergin, heykel gibi sessiz, gözünü dikmiş bir bıldırcın

sürüsünün korkuya kapılıp havalanmasını bekliyordu. Böylece, avcılar tek tek vurabileceklerdi onları. Adam, Vivaldo'nun konuşmasını beklerken böyleydi odadaki durum. Vivaldo ne söylerse söylesin, katliam için fırsat doğacaktı. Paniğinin gözlerinden anlaşılmaması umuduyla nefesini tuttu, vücudu karıncalanıyordu. Sonra adam, yatağın kenarında dikilmiş kendisini izleyen kıza baktı ve ağır ağır Vivaldo'ya yaklaştı. Tam Vivaldo'yla yüz yüze geldikleri an, gözleri hâlâ sanki kafatasını ve beynini delip içerde ne varsa alacakmışçasına Vivaldo'nun gözlerine dikiliydi, sert bir hareketle elini uzattı.

Vivaldo cüzdanını verdi.

Acele etmeksizin, küstah bir tavırla cüzdanı karıştırırken bir sigara yakıp ağzının köşesine yerleştirmişti. "Anlayamadığım," dedi, korkutucu bir gevşeklik içinde, "siz beyaz çocukların neden buralara gelip bizim siyah kızların etrafında siftindikleri. Biz kara maşaların, sizin oralarda, sizin beyaz kızların etrafında siftindiğimizi görmüyorsunuz." Başını kaldırdı. "Değil mi?"

O kadar emin olma, diye düşündü Vivaldo, ama bir şey söylemedi. Ancak bu, tellerinden birini attırmıştı ve tekrar kızmaya başladığını hissediyordu.

"Farzet ki kız kardeşim olduğunu söyledim sana," dedi adam, eliyle kızı işaret ederek. "Sen ne yapardın beni kız kardeşinle birlikte bulsaydın?"

Kızı ortasından ikiye ayırsan bile umrumda olmazdı, diye düşündü Vivaldo hemen. Aynı zamanda, bu soru öfkeyle titremesine neden olmuş ve aklının bir tarafıyla da adamın istediğinin tam da bu olduğunun farkına varmıştı.

Bununla birlikte, zihninin derinlerinde bir yerde, neden bu sorunun kendisini kızdırdığına ilişkin, tembel bir soru da kaldı.

"Evet, ne yapardın bana?" diye üsteledi adam, elinde hâlâ Vivaldo'nun cüzdanı, gülümseyerek ona bakıyordu. "Cezanı senin söylemeni istiyorum." Bir süre bekledi. Sonra: "Haydi. Biliyorsun sizinkiler ne yaparlar." Bu sözün ardından, garip bir şekilde, biraz utanmış, ama aynı zamanda daha da tehlikeli görünmeye başlamıştı adam.

Sonunda Vivaldo, gergin bir sesle, "Benim kız kardeşim

yok," dedi, kravatını düzeltti, ellerinin titremesine engel olmaya çalışarak ceketine bakındı.

Adam bir süre daha süzdü onu, kıza baktı, sonra cüzdana çevirdi gözünü. İçindeki bütün parayı boşalttı. "Bu mu hepsi?"

O günlerde düzenli bir işte çalışıyordu Vivaldo ve cüzdanında yaklaşık altmış dolar vardı. "Evet," diye cevap verdi.

"Ceplerinde bir şey yok mu?"

Vivaldo cebindeki bozuklukları boşalttı, beş dolar kadardı. Adam hepsini aldı.

"Eve gidecek kadar bir şey gerekecek, bayım," dedi Vivaldo.

Adam cüzdanını verdi. "Yürü," dedi. "Şanslısın, yürüyebildiğin için. Bir daha buralarda enselersem, Mr Charlie'nin Miss Anne ile yakaladığı zencinin başına gelenleri gösteririm sana."

Cüzdanını arka cebine koydu, ceketini yerden aldı. Adam kendisine, kız adama bakıyordu. Kapıya yürüdü, açtı, bacaklarında güç kalmadığını fark etti.

"Pekâlâ, güzel yürüyüş için teşekkürler," dedi ve tökezleyerek indi merdivenlerden. İlk merdiven sahanlığına varmıştı ki yukarıda bir kapının açıldığını ve birisinin parmak uçlarında, hızla aşağı indiğini duydu. Kız merdivende durmuş, tırabzanın üzerinden elini uzatıyordu.

"Tut," diye fısıldadı, "al şunu," sonra tırabzanın üzerinden düşecek gibi sarkıp göğüs cebine bir dolar sıkıştırdı. "Şimdi evine git, çabuk ol," dedi ve hızla yukarı çıktı.

O akşamın öfkesi, utancı ve dehşetinden çok sonra bile adamın gözleri Vivaldo'nun gözlerinin önünden gitmemişti. Şimdi, Rufus'un evinin merdivenlerini çıkarken de gözlerinin önündeydi. Kapıyı çalmadan içeri girdi. Rufus, elinde bir bıçak, kapının yanında dikiliyordu.

"Benim için mi o, kendin için mi? Yoksa bir dilim salam mı kesecektin kendine?"

Bulunduğu yerde durmaya ve doğrudan Rufus'a bakmaya zorladı kendini.

"Karnına yerleştirmeyi düşünüyordum."

Ama kıpırdamadı Rufus. Vivaldo, yavaşça soluğunu bıraktı.

"Tamam, bırak onu elinden. Arkadaşlarına ihtiyacı olan bir hıyar biliyorsam o da sensin."

Çok uzun gibi gelen bir süre boyunca kıpırdamadan birbirlerini izlediler. Birbirlerinin gözlerinin içine bakıyor, belki her ikisi de karşısındakinde, bildiği dostunu bulmaya çalışıyordu. Vivaldo baktığı yüzü o kadar iyi tanıyordu ki, bir şekilde, bakmayı bırakmış, şimdi bütün yüreğiyle zamanın Rufus'a neler yaptığını düşünmeye başlamıştı. Alnındaki ince çizgileri, kaşlarının arasındaki derin, eğri hattı, dudaklarını buran gerginliği görmemişti daha önce. Gözlerinin neler gördüğünü merak ediyordu – her ne görüyorlarsa, yıllar önce gördükleri değildi. Rufus'u hiçbir zaman şiddetle bir arada düşünmemişti, adımlarında daima düşünceli ve ihtiyatlı, tarzı hep şakacı ve kibardı: ama şu anda Rufus'un nasıl davul çaldığı geliyordu aklına.

Küçük bir adım attı Rufus'a doğru, hem ona, hem de elindeki bıçağa bakarak.

"Beni öldürme Rufus," dediğini fark etti. "Canını acıtmaya çalışmıyorum. Yardım etmeye çalışıyorum sadece."

Banyo kapısı hâlâ açıktı, lambası hâlâ yanıyordu. Çıplak mutfak lambasının ışığı, iki portakal sandığı, mutfak masası olarak kullanılan ahşap plaka, tepeleme bulaşık ile lavabonun üzerine acımasızca dökülüyordu. Köşede, fırlatılıp atılmış kirli çamaşırlar duruyordu. Gerideki loş yatak odasında iki bavul, Rufus ile Leona'nın bavulları, orta yerde açık duruyorlardı. Yatakta düğüm olmuş, gri bir çarşaf ve ince bir battaniye vardı.

Rufus ona bakıyordu. Vivaldo'ya inanmıyor gibiydi; inanmayı çok istiyor gibiydi. Yüzünü buruşturdu, bıçağı yere attı ve kollarını uzatıp Vivaldo'ya bıraktı kendini, titriyordu.

Vivaldo yatak odasına sürükledi onu, yatağa oturdular.

"Birisi yardım etmeli bana," dedi Rufus sonunda, "birisi yardım etmeli. Bu saçmalığın sona ermesi lazım."

"Bana anlatamaz mısın? Hayatının ağzına sıçıyorsun. Ve neden, bilmiyorum ben."

Rufus içini çekip sırt üstü bıraktı kendini, elleri ensesinde, tavana bakıyordu. "Ben de bilmiyorum. Hiç bilmiyorum. Ne yaptığımı bilmiyorum artık."

Bütün bina sessizdi. İçinde bulundukları oda, etraflarında, bütün adanın etrafında nefes alıp veren hayattan çok uzak görünüyordu.

Vivaldo, yumuşak bir sesle, "Leona'ya yaptıkların – doğru değil bunlar," dedi, "söylediklerini yapıyor olsaydı bile – doğru değil. Bütün yapabildiğin onu dövmekse, doğrusu, o zaman, terk etmelisin onu."

Rufus gülümsüyor gibiydi. "Herhalde benim kafamda bir sorun var."

Sonra tekrar sustu; yattığı yerde döndü, Vivaldo'ya baktı.

"Taksiye mi bindirdin?"

"Evet," dedi Vivaldo.

"Sana mı gitti?"

"Evet."

"Aslında, belki burada senle kalırım biraz – sence bir sakıncası yoksa."

"Ne yapmaya çalışıyorsun – bekçilik falan mı?"

Gülümseyerek söylemişti bunu, ama sesinde gülümseme yoktu.

"Belki yanında biri olsun istersin, diye düşündüm."

Rufus yataktan kalktı, huzursuz bir halde odada dolaşmaya başladı.

"Kimseye ihtiyacım yok. Hayatımın sonuna kadar yetecek insan oldu yanımda." Pencereye yürüyüp sırtı Vivaldo'ya dönük, durdu. "Nasıl nefret ediyorum – oradaki beyaz orospu çocuklarından. Öldürmeye çalışıyorlar beni, bilmiyor muyum sanıyorsun? Dünyayı dize getirdiler, şimdi de benim gırtlağımda dizleri, öldürüyorlar beni." Tekrar içeri döndü; Vivaldo'ya bakmıyordu. "Bazen burada yatar ve dinlerim – sadece dinlerim. Orada, tepişip dururlar hepsi, bildikleri gibi, sanırlar ki hep böyle gidecek bu. Bazen burada yatar, dinlerim, şehrin tepesine bir bomba düşsün de bütün bu gürültüyü yok etsin, diye kulak kesilirim. İnim inim inlediklerini duyar gibi olurum, kanlarında boğulsunlar isterim, imdat diye çığlık çığlığa bağırmalarını isterim. Çok ağlayacaklar, ben oraya gidene kadar." Durdu, gözleri yaşlarla ve nefretle parlıyordu. "Olacak bir gün bu, olmak zorunda. Öyle çok istiyorum ki." Geriye, pencereye yürüdü. "Bazen, nehirdeki tekneleri dinlerim –düdüklerini dinlerim– ve derim ki, iyi olmaz mıydı acaba, binip bir tekneye bu soysuzlardan uzağa, insana insan gibi davranılan bir

yere gitmek." Elinin tersiyle gözlerini silip yumruğunu pervaza dayadı. "Ev sahibiyle kavga etmek zorundasın, çünkü beyaz. Asansör görevlisiyle kavga etmek zorundasın, çünkü beyaz. Bowery'deki bütün asalaklar tependen aşağı sıçabilirler; çünkü belki kulakları duymuyordur, belki gözleri görmüyor, yürüyemiyor, düzüşemiyordur – ama, beyazdır!"

"Rufus. Rufus. Peki ya" – ben, demek istedi. *Ya ben, Rufus? Ben beyazım.* "Rufus, herkes böyle değil," dedi.

"Değil mi? Bak şaşırdım şimdi."

"Leona seni seviyor... –"

"Siyahileri çok fazla seviyor," dedi Rufus, "bazen dayanamıyorum buna. O fıstığın benim hakkımda bütün bildiği ne, biliyor musun? Bütün bildiği?" Vahşi bir hareketle, koparacakmış gibi elini erkeklik organının üstüne koydu, Vivaldo'nun irkilmesinden memnun görünüyordu. Tekrar yatağa oturdu. "Bu işte."

"Sen aklını kaçırmışsın," dedi Vivaldo, ama korkusu sesindeki kararlılığı yok eritmişti.

"Ama şu dünyada başka fıstık yok bana göre." Bir an durduktan sonra ekledi. "Öyle değil mi o orospu?"

"Kızı mahvediyorsun. İstediğin bu mu?"

"O da beni mahvediyor," dedi Rufus.

"Peki, istediğin bu mu?"

"İki kişi bir araya geldiklerinde birbirlerinden ne isterler," diye sordu Rufus, "Sen bilir misin bunu?"

"Birbirlerini delirtmek istemezler herhalde, bunu biliyorum."

"Sen daha çok biliyorsun benden," dedi Rufus, alay ederek. "Ne istersin sen – bir kızla bir araya geldiğin zaman?"

"Ne mi isterim?"

"Aynen, ne istersin?"

"Doğrusu," dedi Vivaldo, paniğe kapılmamaya ve gülümsemeye çalışıyordu, "Yatağa atmak isterim." Rufus'a baktı, kafasından korkunç şeyler geçtiğini hissedebiliyordu.

"Demek öyle?" Rufus, hayretle baktı ona, sanki beyaz beyler böyle yapıyor demek, diye geçiyordu aklından. "Hepsi bu mu?"

"Eee," –bakışlarını yere indirdi–. "Beni sevmesini isterim. Onu kendime âşık etmek isterim. Sevilmek isterim."

Bir sessizlik oldu. Sonra Rufus sordu, "Hiç oldu mu böyle bir şey?"

"Hayır," dedi Vivaldo, Katolik kızlar ile orospuları aklından geçirerek, "Olmadı sanırım."

"Nasıl sağlarsın olmasını?" diye fısıldadı Rufus. "Ne yaparsın?" Vivaldo'yu süzdü. Belli belirsiz gülümsedi. "Sen ne yaparsın?"

"Ne demek, ne yaparsın?" Gülümsemeye çalıştı, ama Rufus'un ne demek istediğinin farkındaydı.

"Nasıl öğretildiyse öyle yaparsın, ha?" Vivaldo'yu kolundan çekip sesini alçalttı. "Şu beyaz bebek – Jane – seninki – hiç verdin mi ağzına?"

Öf, Rufus, kes şu saçmalığı! diye bağırmak istedi, gözyaşları aktı akacaktı. Aynı anda, kalbi dehşetle, göğsünü parçalayacak gibi hopladı, kanının yüzünden çekildiğini hissetti. "O kadar iyi bir fıstığım olmadı benim," diye kestirip attı, birlikte büyüdüğü berbat Katolik kızları, kız kardeşini, annesini ve babasını tekrar aklından geçirerek. İçinden geçtiği yatakları kendini zorlayıp gözünün önüne getirmeye çalıştı – bir kuyu kadar boştu belleği. Aniden, "Bir tek," dedi, "orospular hariç," ve bunu söyledikten sonraki sessizlikte, ölüm yatakta hemen yanı başlarında oturuyor gibi geldi. Gözlerini Rufus'a çevirdi.

Rufus bir kahkaha attı. Sırt üstü devrilip gözlerinden yaş gelene kadar güldü. Vivaldo'nun hayatı boyunca duyduğu en kötü gülüştü bu, Rufus'u silkelemek, tokatlamak, onu her ne durduracaksa onu yapmak istiyordu. Ama hiçbir şey yapmadı, bir sigara yaktı, avuçları sırılsıklamdı. Rufus katılacak gibi, tükürükler saçarak kalkıp oturdu. Sonra: "Orospular!" diye bağırdı ve tekrar gülmeye başladı.

"Bu kadar komik olan nedir?" dedi Vivaldo, sakin bir sesle.

"Sen görmüyorsan ben anlatamam," dedi Rufus. Gülmeyi bırakmış, son derece ölçülü ve sakindi. "Herkes aynı gemide –sen bu tarafa gidiyorsun, ben şu tarafa gidiyorum– manyakça bir şey bu." Sonra, tekrar, nefretle Vivaldo'ya baktı. "Leona'yla ikimiz – böyle muamele görmedim ben. Yapmadığımız şey kalmadı."

"Manyakça," dedi Vivaldo. Sigarasını yerde söndürdü. Sinirlenmeye başlıyor, bir yandan da gülmek istiyordu.

"Ama olmayacak," dedi Rufus. "Olmayacak." Nehirden düdük sesleri geliyordu, tekrar pencereye yürüdü. "Gitmem lazım buradan. Gitsem iyi olacak."

"Haydi. Gidelim o zaman. Sallanıp durma – kalk gidelim."

"Gideceğim," dedi Rufus. "Gideceğim. Sadece, bir kere daha görmek istiyorum Leona'yı." Vivaldo'ya baktı. "Bir kere daha yatağa devrilmek istiyorum sadece – ağzına vermek – sevilmek – bir kere daha."

"Doğrusunu istersen," dedi Vivaldo, "cinsel hayatının ayrıntılarına pek de meraklı değilim."

Rufus gülümsedi. "Öyle mi? Siz beyazlar, nasıl yaptığımıza pek meraklısınız, diye bilirdim ben."

"Ben farklıyım," dedi Vivaldo.

"Tabii canım," dedi Rufus. "Kesin farklısındır."

"Sadece arkadaşın olmak istiyorum," dedi Vivaldo. "Bu kadar. Ama sen arkadaş falan istemiyorsun, değil mi?"

"İstiyorum," dedi Rufus, sessizce. "İstiyorum." Durdu. Sonra ağır ağır, zorlanarak, "Sen bana bakma," dedi. "Sen benim tek dostumsun Vivaldo."

Ve bu yüzden nefret ediyorsun benden, dedi Vivaldo içinden, çaresizlik ve üzüntüyle.

Vivaldo ile Rufus, pizzacıda pencerenin kenarındaydılar. Konuşacak şeyleri kalmamıştı pek. Her şey söylenmişti – daha doğrusu Rufus söylemiş, Vivaldo dinlemişti. Caddelerin öğütücü, dindirilemez uğultusuyla birlikte, yakınlardaki bir kulübün müziği sızıyordu pencereden ve Rufus, Leona'yı bekler gibi, çaresiz, koyu gözlerle bakıyordu dışarıya. Bu sokaklar çağırmıştı Leona'yı. Buz gibi soğuk bir gecede, dedi Rufus, yarı çıplak bir halde çocuğunu ararken bulmuşlardı onu. Çocuğunun nerede olduğunu, nereye sakladıklarını, hangi evde olduğunu biliyordu, adresi hatırlayamıyordu sadece.

Sonra, diye anlattı Rufus, alıp Bellevue'ya götürmüşlerdi ve Rufus çıkaramamıştı onu oradan. Krizinin asıl nedeni olan adama emanet etmenin suç olacağını düşünmüştü doktorlar, hem üstelik Leona üzerinde yasal bir hakkı da yoktu. Ailesine haber vermişler, erkek kardeşi gelmiş ve götürmüştü

onu. Artık, Georgia'da bir yerlerde oturuyor, basık bir odanın duvarlarına bakıyordu ve hep orada kalacaktı.

Vivaldo esnedi ve kendini suçlu hissetti. Bıkmıştı – Rufus'un hikâyesinden, dikkatle dinlemenin gerginliğinden, dostluktan bıkmıştı. Eve gitmek, kapısını kilitlemek ve uyumak istiyordu. Gerçek insanların dertlerinden bıkmıştı. Kendi yarattığı, dertleriyle baş edebileceği insanlara dönmek istiyordu.

Bir yandan da huzursuzdu, hazır çıkmışken hemen eve dönmek istemiyordu.

"Haydi, Benno's'ta bir kadeh parlatalım," dedi. Rufus'un oraya gitmek istemediğini bildiği için de, "Tamam mı?" diye ekledi.

Rufus, biraz da korkarak, başıyla onayladı. Vivaldo, Rufus'a yönelik sevgisinin ve kederin tekrar yerlerine döndüğünü hissederek ona baktı. Masanın üzerinden eğilip yanağını okşadı. "Yapma," dedi, "kimseden korkmana gerek yok."

Dudağının köşesinde küçük bir tebessüm kıpırdamış olsa bile Rufus'u daha da korkutmuş görünen bu sözleri duyduğunda Vivaldo, ne olacaksa çoktan başlamış ve ana şalterin açılmış olduğunu fark etti. Derin bir nefes alıp rahatladı, bir taraftan da son cümleyi hiç söylemeseydim keşke, diye geçirdi içinden. Garson geldi. Vivaldo hesabı ödedi ve caddeye çıktılar.

"Şükran Günü geliyor," dedi Rufus birden. "Hiç fark etmemişim." Güldü. "Derken Noel olacak ve yıl bitiverecek –" Daldı, başını kaldırıp soğuk caddelere çevirdi gözlerini.

Köşedeki sokak lambasının altında bir polis memuru evine telefon ediyordu. Karşı kaldırımda bir genç köpeğini gezdiriyordu. Gece kulübünden gelen müzik, Benno's'a doğru yürürlerken, arkalarında kayboluyordu. Elinde paketlerle, iriyarı, sıradan görünümlü bir zenci kız, suratsız, gözlüklü beyaz bir oğlanla beraber bir taksiye doğru koşuyorlardı. Taksinin tepesindeki sarı ışık söndü, kapılar çarpıldı. Araba dönüp Rufus ile Vivaldo'ya doğru geldi, sokak ışıkları bir an için taksideki sessiz çiftin yüzlerini yaladı.

Vivaldo kolunu Rufus'a sardı ve onu Benno's'un kapısından içeri soktu.

Bar tıklım tıklımdı. Reklamcılar, buzlu duble burbon ya

da votkalarını içiyorlar; kolejlilerin nemli parmakları bira şişelerinde kayıyor; yalnız erkekler kapıların dibinde ya da köşelerde durmuş, ortalıkta salınan kadınlara bakıyorlardı. Tecrübesizlikleri paçalarından akan ve bekâretten kudurmuş haldeki kolejliler, kadınların dikkatini çekebilmek için çılgınlar gibi uğraşıyor, ama ancak birbirlerinin dikkatini çekmeyi becerebiliyorlardı. Erkeklerin bir kısmı, –müzik kutusuyla bar arasında aralıksız mekik dokuyan– kadınların bir kısmına içki ısmarlıyor, birbirlerinin yüzlerine, arzu ile aşağılama arasında tekinsiz bir ayar bulmuş gülümsemelerle bakıyorlardı. Siyahlı beyazlı çiftler vardı – sonra, eve gittiklerinde, buradaki kadar yakın olmayacaklardı. Böyle sayısız hikâye, barın üzerinden dalga dalga akan rabarbanın içinde görünmez olmuş, buzdağlarınınkine benzer bir sessizlikte hapsolmuşlardı. Güdük, suni, inim inim aşk şarkılarıyla biteviye konuşan, her akşamki gibi, sadece müzik kutusuydu.

Rufus'un gözleri sarı ışığa, dumana ve hareketliliğe hemen alışamadı. Sanki rüyasında görmüş gibi, mekân tamamen yabancı geliyordu şu anda ona. Yüzleri, jestleri, sesleri hatırladı –aynı rüyadan; ve, gene rüya gibi, kimse kendisinden tarafa bakmadı, kimse kendisini hatırlıyor gibi değildi. Hemen yanında, bir masada, bir iki defa beraber çalıştıkları, Belle isimli bir kız oturuyordu. Sevgilisi Lorenzo ile konuşuyordu. Uzun siyah saçlarını gözünün önünden çekip bir an Rufus'a bakmıştı, ama tanımış gibi bir hali yoktu.

Kulağının dibinde bir ses duydu. "Hey! Rufus! Ne zaman saldılar oğlum seni?"

Başını çevirince, perçemi alnına düşüvermiş fönlü saçlarıyla, ağzı kulaklarında esmer bir yüz buldu karşısında. Yüzün sahip olduğu ismi hatırlayamıyordu. Bu yüzle nasıl bir bağlantısı olduğunu da hatırlayamıyordu. "Hey, merhaba," dedi sonunda, "Buradayım işte. Sen nasılsın?"

"Nasıl olsun; uğraş dur işte, ne yapacaksın başka, hep aynı şey." – İki zehirli böcek gibiydi gözleri, saçları dalgalanıyordu, dudakları ve alnı nemliydi. Sesini alçalttı, fısıltıyla, "Çok berbattım bir aralar, ama topladım şimdi. İçeri düşmüşsün, diye duydum?"

"İçeri? Yok canım, şehrin öbür tarafında çalıyordum sadece."

"Öyle mi? Çok iyi, şahane." Kapıya doğru dönüp başıyla geliyorum işareti yaptı. Rufus çağıranları duymamıştı. "Tüyüyorum şimdi, bizimkiler bekliyor. Görüşürüz buralardaysan."

Bir an için buz gibi havayla doldu barın içi, sonra buhar ve duman her şeyi yeniden örttü.

Sonra, daha henüz içki almayı beceremediği ve kalıp kalmayacaklarını da bilmez bir halde orada dururlarken kasvetin ve gürültünün içinden Cass göründü. Siyah elbisesi içinde son derece şıktı, sarı saçlarını sıkıca topuz yapmıştı. Elinde içki ve sigara vardı, hem halihazırda olduğu üzere çoluk çocuk sahibi bezgin kadın gibi, hem de küçüklüğündeki yaramaz kız gibi görünüyordu.

"Ne yapıyorsun burada?" dedi Vivaldo. "Giyinip kuşanmışsın da; anlayalım?"

"Kocamdan bıktım da. Yeni bir adam arıyorum. Ama yanlış dükkâna geldim galiba."

"İkinci el satışları beklemek zorunda kalabilirsin," dedi Vivaldo.

Cass, Rufus'a dönüp elini onun koluna koydu.

"Seni tekrar görmek ne güzel," dedi. İri, kahverengi gözleri, dimdik Rufus'un gözlerine bakıyordu. "İyi misin? Hepimiz özledik seni."

Cass'ın dokunuşu ve ses tonuyla elinde olmaksızın büzülmüştü. Teşekkür etmek istiyordu; başıyla onaylayarak ve gülümseyerek, "İyiyim Cass," dedi. "Tekrar görüşmek güzel."

Cass, geniş bir tebessümle, "Seni her gördüğümde neyi fark ediyorum, biliyor musun?" dedi, "Birbirimize ne kadar benzediğimizi." Vivaldo'ya döndü. "Senin geçkin sevgilini görmüyorum hiç. Yeni bir kadın mı arıyorsun? Öyleyse, sen de yanlış dükkâna geldin."

"Çoktandır görmüyorum Jane'i," dedi Vivaldo, "ve birbirimizi bir daha hiç görmememiz de çok iyi bir fikir olabilir." Sıkıntılı görünüyordu.

"Zavallı Vivaldo," dedi Cass. Sonra ikisi de güldüler. "Arka tarafa gelsenize benimle. Richard burada. Çok sevinir sizi görünce."

"Buraya geldiğinizi bilmezdim hiç. Aile saadeti baydı mı yoksa?"

"Kutlama var bu gece. Richard romanını yeni sattı."

"Hayır!"

"Evet. Evet. Harika, değil mi?"

"Vay canına, apıştım kaldım," dedi Vivaldo, afallamış görünüyordu.

"Haydi," dedi Cass. Rufus'un elinden tuttu ve, önlerinde Vivaldo, kalabalığın arasından arkaya doğru yürümeye başladılar. Barın arkasındaki odanın basamaklarını tökezleyerek indiler. Richard bir masada tek başına oturmuş piposunu tüttürüyordu. "Richard," diye bağırdı Cass, "bak, ne buldum mezarlıkta!"

"Bıraksaydın da çürüseymiş keşke," dedi Richard sırıtarak. "Gelsene, otur. Sevindim seni gördüğüme."

"Ben de seni gördüğüme sevindim," dedi Vivaldo otururken. Richard ile birbirlerine gülümseyerek baktılar bir süre. Sonra Richard, Rufus'a kısa ve keskin bir bakış attı ve gözlerini çevirdi. Richard belki de hiç diğerleri kadar sevmemişti Rufus'u ve şimdi de belki Leona için suçluyordu onu.

Arka oda havasızdı, Rufus koktuğunun farkındaydı, keşke Vivaldo'da bir duş yapsaydım, diye düşündü. Sonra oturdu.

"Demek," dedi Vivaldo, "sattın ha!" Başını arkaya atıp kişner gibi güldü. "Sattın. Harika, oğlum. Nasıl hissediyorsun kendini?"

"Bekletebildiğim kadar beklettim," dedi Richard. "Önce can dostum Vivaldo gelecek ve bir gözden geçirecek, dedim onlara. Onlar da, 'Vivaldo mu? O bir şairdir,' dediler, 'Bohemdir! Tanrı tarafından kaleme alınmadıkça cinayet romanı falan okumaz.' Böyle işte, baktım sen de uğramıyorsun; haklı olduklarını düşündüm ve verdim romanı ellerine."

"S.ktir Richard, üzgünüm bunum için. O kadar meşguldü ki kafam... –"

"Evet, biliyorum. Haydi, bir şeyler içelim. Rufus, sen. Sen neler yapıyorsun?"

"Toparlanmaya çalışıyorum," dedi Rufus, gülümseyerek. Richard nazik davranıyor, diye düşündü, ama aslında Richard korkaklıkla suçluyordu onu içten içe.

"Uğraşma bu kadar kendinle," dedi Cass. "Biz yıllardır toparlanmaya çalışıyoruz. Ne kadar becerebildiğimiz ortada. İyi arkadaşlarla birliktesin." Başını Richard'ın omzuna yasladı. Richard onun saçlarını okşadı ve uzanıp tabladan piposunu aldı.

"Sadece bir cinayet romanı olduğunu düşünmüyorum," dedi, elinde piposuyla. "Türün sınırları içinde neden ciddi bir şey yapamayasın, anlayamıyorum. Beni daima heyecanlandırmıştır bu tür, ciddi söylüyorum."

"Kolejde bana İngilizce öğrettiğin zamanlar böyle düşünmüyordun," dedi Vivaldo, gülümseyerek.

"O zamanlar, senin şu andaki yaşından bile küçüktüm. Değişiyoruz, evladım, büyüyoruz!"– Garson odaya girdi, nerede olduğunu çıkaramıyormuş gibi bir ifade vardı yüzünde. Richard seslendi. "Hey! Ölüyoruz burada susuzluktan!" Cass'a döndü. "Bir tane daha ister misin?"

"A, evet," dedi Cass, "arkadaşlarımız da burada. İyice tadını çıkarabilirim gecenin artık. Yalnız, gayet güzel kafayı bulmuş bulunuyorum. Omzunda yatmamın bir sakıncası var mı?"

"Sakınca?" diye güldü Richard. Vivaldo'ya baktı. "Sakınca! Başarılı olacağım diye neden kendi canına okuyup duruyorum sanıyorsun?" Eğilip Cass'ı öptü, bir çocuğunkini andıran yüzüne şefkat ve tutku karışımı bir ifade yerleşmiş ve bu da gerçek bir âşık kılmıştı onu. "Ne zaman istersen başını omzuma yaslayabilirsin. Ne zaman istersen, yavrum. Omuzlarım bunun için var." Sonra, garson boş bardaklarla çıkarken bir kere daha Cass'ın saçlarını okşadı gururla.

Vivaldo, Richard'a döndü. "Ne zaman okuyabilirim kitabını? Kıskandım. Bir bakayım, var mı kıskanacak bir şey."

"Böyle konuşmaya devam edersen yayımlandığı zaman kitapçıdan alırsın, hayvan herif."

"Kütüphaneden de alıp okuyabilirsin," diye öneride bulundu Cass.

"Hayır, sahiden, ne zaman okuyabilirim? Bu gece? Yarın? Kaç sayfa?"

"Üç yüz sayfadan fazla," dedi Richard. "Yarın uğra da, bir bak." Cass'a döndü. "Başka türlü eve getiremeyeceğiz." Sonra:

"Eskisi kadar gelmiyorsun artık bize – sorun mu var? Çünkü, biz hâlâ seviyoruz seni."

"Yo, yok bir şey," dedi Vivaldo. Kararsızlık içinde, "Jane ile, işte, o olay oldu ve ayrıldık – ve – üff, bilmiyorum. İş de iyi gitmiyordu, sonra," –Rufus'a baktı– "bir sürü bir şey işte. Çok içiyordum, karı kız peşinde koşuyordum, senin gibi – ciddi olmam, romanımı bitirmem gerekirken."

"Nasıl gidiyor – romanın?"

"Off," –gözlerini yere indirdi ve içkisini yudumladı– "yavaş. Ben gerçekten iyi bir yazar değilim."

"Saçma," dedi Richard, neşeyle.

Tekrar, Richard'ın bir zamanlarki idol bellediği İngilizce öğretmeni olmuştu; Vivaldo'nun duyması gerekenleri ona ilk söylemiş, onu ciddiye almış ilk kişi.

"Çok sevindim," dedi Vivaldo, "ciddiyim, çok sevindim şunu bitirdiğine ve her şeyin yolunda gitmesine. İnşallah, çok para getirir sana."

Rufus, hayranlıklarını haykırmak ya da büyük başarılara imza atacağına ilişkin kehanetlerini ifade etmek için insanların sahnede yanına doluştuğu akşamları ve akşamüstlerini hatırladı. O zamanlar sıkılırdı bu insanlardan. Halbuki şimdi tekrar orada olmayı, birisinin de Vivaldo'nun Richard'a baktığı gibi kendisine bakmasını ne kadar isterdi. Sevecenlik ile soğuk bir hesapçılığın didiştikleri yüzüne baktı Vivaldo'nun. Richard'ın başarısından mutluydu, ama belki bu başarının kendisine ait olmasını arzu ediyordu; üstelik aynı zamanda bunun hangi seviyede bir başarı olduğunu da merak ediyordu. İnsanların Rufus'a bakışları da farklı olmazdı. Anlamaya çalışırlardı, hayran oldukları bu gücün nereden geldiğini. İçten içe, buna nasıl dayandığını, bu gücün günün birinde ölümüne neden olup olmayacağını merak ederlerdi.

Vivaldo bakışlarını kadehine çevirdi ve bir sigara yaktı. Richard, birden, çok yorgun bir hal almıştı.

Uzun boylu, çok hoş, düzgün giyimli bir kız girdi odaya – dış mahallelerden bir manken gibiydi– etrafına bakındı, gözlerini bir süre dikkatle onların oturduğu masaya dikti. Sonra vazgeçti ve çıkışa yöneldi.

"Keşke beni arıyor olsaydın," diye seslendi Vivaldo.

Kız dönüp güldü. "Seni aramadığım için şanslısın!" Çok çekici bir gülüşü ve belli belirsiz bir Güney aksanı vardı. Rufus dönüp kızın merdivenlerden süzülürcesine çıkışını ve kalabalıkta kayboluşunu izledi.

"İyi girişti, moruk," dedi Rufus, "git haydi kap kızı."

"Yok," dedi Vivaldo, gülümseyerek, "yalnız bıraksam daha iyi olacak." Kızın çıktığı kapıya baktı. Biraz kendi kendine, biraz masadakilere, "Tatlı kızdı, değil mi?" dedi. Tekrar kapıya baktı, sandalyesinde belli belirsiz kıpırdadı, sonra içkisinin kalanını başına dikti.

Rufus, ben engel olmayayım sana, demek istiyordu, ama bir şey söylemedi. Simsiyah, pis ve aptalca hissediyordu kendini. Kilometrelerce uzakta ya da ölmüş olmayı isterdi. Dalga dalga, diş ağrısı ya da iltihaplı bir yara gibi, hep Leona geliyordu aklına.

Cass yerinden kalkıp Rufus'un yanına oturdu. Rufus'un yüzüne bakıyordu, Rufus da onun halden anlayan bakışlarından korkuyordu. Nasıl böyle bakabildiğini, anılarını ve tecrübelerini merak etti. Ona böyle bakabiliyordu, çünkü Cass gibi bir kızın bilebileceğini aklına bile getirmeyeceği şeyler biliyordu.

"Leona nasıl?" diye sordu. "Nerede şimdi?" Gözlerini Rufus'tan ayırmamıştı.

Cevap vermek istemedi. Leona hakkında konuşmak istemiyordu – ancak konuşabileceği başka bir şey de yoktu muhtemelen. Bir an nefret eder gibi oldu Cass'tan, sonra:

"Memleketinde –Güney'de bir yerde. Bellevue'den çıkarıp götürdüler. Ben bile bilmiyorum, nerede olduğunu."

Cass bir şey söylemedi. Rufus'a bir sigara uzattı, yaktı, bir tane de kendisi yaktı sonra.

"Erkek kardeşini gördüm bir seferinde. Görmem lazımdı, ben de beni görmesini sağladım. Suratıma tükürdü, evde olsaydık öldürürdüm seni, dedi bana."

Vivaldo'nun vermiş olduğu mendille yüzünü sildi.

"Ama zaten ölü gibiydim ben. Görmeme izin vermediler. Akrabası değildim, hiçbir hakkım yoktu onu görmeye."

Kimse konuşmuyordu. Hastanenin duvarlarını hatırladı: beyaz; sonra doktorlar ile hemşirelerin üniformalarını ve yüzlerini, beyaz üstüne beyaz. Sonra Leona'nın erkek kardeşinin yüzünü; can düşmanı tarafından çağrılmış, dalga dalga koyu kanın acıyla yürüdüğü, beyaz yüzünü. Evde olsalardı, onun ve düşmanının kanları fışkırır, gamsız yeryüzü ile gamsız gökyüzünün arasında birbirine karışırdı.

"En azından," dedi Cass, sonunda, "çocuğunuz yok. Şükürler olsun."

"Onun var, memleketinde" dedi Rufus. "Çocuğunu aldılar elinden. Bu yüzden Kuzey'e gelmişti," diye ekledi ve tanıştıkları gece geldi aklına.

"İyi bir kızdı," dedi Cass. "Sevmiştim."

Rufus bir şey söylemedi. Vivaldo'nun sesini duydu, "–ama çalışmadığım zaman ne yapacağımı hiç bilmem ben."

"Gayet iyi biliyorsun ne yapacağını. Yapacak birini bulamıyorsun sadece."

Matkaba tutulmuş gibi sarsılmasına yol açan kahkahalara kulak verdi.

"Ne olursa olsun," dedi Richard, düşünceli bir tonda, "kimse bütün zamanını çalışarak geçiremez."

Rufus, gözünün kenarıyla, içki karıştırıcısını masaya saplamakla meşgul olan Richard'ı izledi.

"Umalım ki," dedi Cass, "oturup kendini suçlamazsın çok fazla. Ya da çok uzun bir süre. Hiçbir şeyi geri getirmez bu." Elini Rufus'un elinin üstüne koydu. Rufus ona baktı. Cass gülümsedi. "Büyüdüğün zaman anlayacaksın, sanırım, hepimiz suçlar işliyoruz. Önemli olan, bunlarla ilgili yalan söylememek – ne yaptığını, neden yaptığını anlamaya çalışmak." Rufus'a doğru eğildi, kahverengi gözleri iri iriydi, sarı saçları sıcak ve havasız ortamın içinde nemlenip tel tel çevrelemişti çehresini. "Ancak böyle affetmeye başlayabilirsin kendini. Çok önemli bu. Eğer kendini affetmezsen kimseyi affetmezsin ve aynı suçları işleyip durursun."

"Anlıyorum," dedi Rufus, Leona'ya bakmıyordu, elleri birbirine kenetli, masaya eğilmişti. Uzaktan, müzik kutusundan, sık sık çaldığı bir melodi duyuldu. Leona'yı düşündü. Yüzü,

onu asla terk etmeyecekti. "Anlıyorum," diye tekrarladı, aslında anlamıyordu. Bu kadının sahiden neden kendisiyle konuştuğunu, kendisine ne anlatmaya çalıştığını anlamıyordu.

"Ne yapmayı düşünüyorsun şimdi?" diye sordu Cass, dikkatle.

"Toparlanmaya çalışacağım," dedi, " ve çalışmaya başlayacağım."

Ama tekrar çalışmaya başlayabileceğini, tekrar davul çalabileceğini hayal bile edemiyordu.

"Aileni gördün mü? Vivaldo birkaç defa kız kardeşini görmüş galiba. Çok endişeleniyordu senin için."

"Gideceğim," dedi. "Gitmek istemedim – bu haldeyken."

"Ne halde olduğuna bakmazlar," dedi Cass, sözünü kesercesine. "Ben bakmıyorum haline. Sadece seni iyi gördüğüme seviniyorum – ki akraban falan da değilim."

Büyük bir hayretle, bu doğru, diye düşündü ve dönüp tekrar Cass'a bakmaya başladı. Yüzünde küçük bir gülümseme vardı ve ağlamak üzereydi.

"Seni hep çok hoş bir insan olarak tanıdım," dedi ve Rufus'un koluna küçük bir şaplak atarak avucuna buruşuk bir banknot sıkıştırdı. "Sen de böyle düşünürsen işe yarayabilir."

"Hanımefendi," diye seslendi Richard, "kalkalım mı?"

"Tamam," dedi Cass esneyerek. "Bir kitap için yeterli bir kutlama yaptık herhalde."

Yerine döndü ve toplanmaya başladı. Rufus, Cass'ın gidecek olmasından korkuya kapılmıştı birden.

"Yakında görmeye gelebilir miyim sizi?" dedi, gülümseyerek.

Cass, bulunduğu yerden Rufus'a baktı. "Lütfen," dedi, "çok geciktirmeden."

Richard piposunu boşaltıp cebine koydu, garsona bakınmaya başladı. Vivaldo, Rufus'un hemen arkasındaki bir şeye, birisine bakıyordu ve sandalyesinden fırlayacak gibi olmuştu. "Evet," dedi, solgun bir sesle, "Jane işte." Jane yürüyüp masalarına geldi. Kısa, gri saçları itinayla taranmıştı, ki pek alışıldık bir şey değildi bu, üzerinde koyu renk bir elbise vardı, ki bu da alışıldık bir şey değildi. Onu bugüne kadar blucin ve süve-

tersiz görmüş tek kişi belki de Vivaldo'ydu aralarında. "Merhaba herkes," dedi, geniş ve düşmanca gülümsemesiyle. Oturdu. "Aylardır gördüğüm yok hiçbirinizi."

"Resim yapıyor musun hâlâ?" diye sordu Cass. "Yoksa vaz mı geçtin?"

"Köpek gibi çalışıyorum," dedi Jane, etrafına bakınarak ve Vivaldo ile göz göze gelmemeye çalışarak.

"Sana uyar," diye mırıldandı Cass ve mantosunu giydi.

Jane, Rufus'a baktı. Kendine güveni yerine geliyor gibiydi. "Nasılsın, Rufus?"

"İyidir."

"Biz fena dağıtmıştık," dedi Richard, "ama görünüşe bakılırsa sen uslu bir kız olmuş ve güzellik uykularını hiç sektirmemişsin galiba."

"Harika görünüyorsun," dedi Vivaldo, kısaca.

İlk kez doğrudan Vivaldo'ya baktı. "Öyle mi? Kendimi epey iyi hissediyorum sanırım. İçmeyi bıraktım." Kocaman bir kahkaha attı ve bakışlarını yere indirdi. Richard ayağa kalkmış, trençkotu kolunda, hesabı ödüyordu. "Hepiniz gidiyor musunuz?"

"Bizim gitmemiz lazım," dedi Cass, "sıkıcı, beceriksiz, ihtiyar evlileriz biz."

Rufus'a baktı, "İyi ol," dedi, "dinlen biraz." Gülümsedi. Rufus o an, o tebessümü uzatmak için bir şey yapmayı çok istediyse, ama cevaben gülümsemedi, başıyla anladığını işaret etti sadece. Cass, Jane ile Vivaldo'ya döndü. "Hoşça kalın çocuklar. Görüşürüz."

Jane, "Tabii," dedi.

"Yarın uğrarım," dedi Vivaldo.

"Bekliyorum," diye cevap verdi Richard, "atlatma beni. Hoşça kal Jane."

"Hoşça kal."

"Hoşça kal."

Jane, Rufus ve Vivaldo dışında herkes gitmişti.

Hapishane değil, bu kadar uzun yatmak koyuyor...

Boşalan sandalyeler, Rufus, beyaz adam ve beyaz kadın arasında bir uçurum gibi kalmıştı şimdi.

"Bir içki daha içelim," dedi Vivaldo.

Hoşça kal...

"Ben ısmarlayayım," dedi Jane. "Bir tablo sattım."

"Öyle mi? İyi para getirdi mi?"

"Hem de nasıl. Son görüşünde o kadar bet olmamın nedeni de o – iyi gitmiyordu."

"Çok betlemiştin, doğru,"

Hapishane değil koyan...

"Sen ne içiyorsun Rufus?"

"Gene viski, herhalde."

Ama bu kadar uzun yatmak...

"Üzgünüm," dedi, "Nasıl böyle bir karı haline geliyorum, bilmiyorum."

"Çok içiyordun. Haydi, bir tane içelim burada. Sonra eve kadar yürürüm seninle."

İkisi de hızla Rufus'a baktılar.

Hoşça kal...

"Tuvalete gideceğim," dedi Rufus. "Sek olmasın benimki."

Arka odadan çıkıp uğuldayan bara daldı. Bir an kapıda durdu, kızlar ile oğlanları, erkekler ile kadınları izledi, açılıp kapanan ıslak ağızlarını, nemli ve solgun yüzlerini, bardağa ya da şişeye yapışmış ya da bir kola, bir dirseğe, havaya asılmış ellerini izledi. Küçük ateşlerin biri sönerken diğeri yanıyor ve duman tabakasının içinde geziniyorlardı. Kasa durmadan çalışıyordu. Dev gibi bir muhafız, gözü etrafta, kapıda duruyor, bir diğeri masaları temizleyip sandalyeleri düzeltiyordu. Biri kırmızı gömlekli, İspanyol görünümlü, diğeri kahverengi gömlekli, Danimarkalı görünümlü iki oğlan, müzik kutusunun başında Frank Sinatra hakkında sohbet ediyorlardı.

Rufus, ufak tefek, sarışın bir kıza dikti gözlerini. Çizgili açık bir bluz ve parlak pirinç tokalı deri bir kemer ile geniş bir etek vardı üzerinde. Topuksuz ayakkabı ve diz altı çorap giymişti. Rufus'un, göğüslerinin başladığı noktayı görmesine yetecek kadar açıktı bluzu; hışımla ileri fırlamış göğüs uçlarına kadar inen hattı gözleriyle taradı; kolunu kızın beline doladı, göbek deliğini okşadı ve kalçalarını yavaşça ayırdı. Kız başka bir kızla konuşuyordu. Rufus'un gözlerini üzerinde hissedin-

ce, onun bulunduğu tarafa döndü. Göz göze geldiler. Rufus dönüp tuvalete yürüdü.

Binlerce yolcunun, okyanuslar dolusu sidiğin, tonlarca balgam, kusmuk ve bokun kokusu vardı tuvalette. Vücudunun en çok küçümsenen kısmını iki parmağı arasında gevşekçe tutarak kendi deresini okyanusa kattı. Ama bu kadar uzun yatmak... Duvarlara öfkeyle fırlatılmış tüyler ürpertici tarihe göz gezdirdi – telefon numaraları, yaraklar, göğüsler, taşaklar, amlar kazınmıştı duvarlara nefretle. *Kırbaçla beni. Kahrolsun Yahudiler. Zencilere ölüm.*

Ellerini dikkatle yıkayıp kirli havlu rulosunda kuruladı ve bara döndü. İki oğlan hâlâ müzik kutusunun başında, çizgili bluzlu kız da hâlâ arkadaşıyla konuşuyordu. İnsanların arasından geçip kapıya yürüdü, caddeye çıktı. Ancak o zaman, cebine uzanıp Cass'ın avcuna ne sıkıştırdığına bakabildi.

Beş dolar. Sabaha kadar işini görürdü bu. Y'*da* bir oda tutabilirdi.

Sheridan Meydanı'nı geçip Batı Dördüncü Cadde boyunca yavaş yavaş yürümeye koyuldu. Barların kapanma saatiydi. Kapılarda insanlar durmuş, ya içeri girmek için boşu boşuna uğraşıyor ya da hemen eve dönmemek için sallanıyorlardı, hava soğuk olmasına rağmen sokak lambalarının altlarında aylaklık edenler vardı. Ağır ağır yürür ve onlardan uzaklaşırken, tren penceresinden görülen bir parmaklık, bir çiftlik evi, bir ağaçtan uzaklaşır gibi bir hisse kapılmıştı: önce gitgide yakına gelme, gözler seçtikçe ayrıntılardaki anbean değişme, sonra bir habercinin ya da çocuğun telaşıyla cama yapışma, sonra kopma, ufalma ve tamamen kaybolma. Parmaklık yıkılıyor, diye düşünmüş olabilirdi hızla oraya yaklaşırken tren, ya da evin badana zamanı gelmiş, ya da ağaç kurumuş. Bir anda, göz açıp kapayıncaya kadar, kaybolmuşlardı – onun parmaklığı değildi artık, onun çiftlik evi ya da ağacı değildi. Şimdi de, yürürken yanından geçen yüzleri, bedenleri, duruşları tanıyor, *bu Ruth*, diye geçiriyordu aklından. Ya da *ihtiyar Lennie'ye bak. Gene kelle olmuş hıyar.* Ortalık sessizdi.

Cornelia Caddesi'ni geçti. Eric orada otururdu bir zamanlar. Evi, salonun köşelerindeki lambaları, ışığın altındaki Eric'i,

her şeyin üzerine yığılmış kitapları ve dağınık yatağı tekrar gördü. Eric – Altıncı Cadde'deydi şimdi, trafik lambaları ile taksilerin farları parlayıp duruyordu etrafında. Karşı kaldırımda, iki beyaz kız ile iki oğlan durmuş, trafik lambasının yeşile dönmesini bekliyorlardı. Heybetli, cilalı bir arabanın içinde altı erkek, bağıra çağıra bir şeyler söyleyerek geçip gittiler yanlarından. Sonra omzunun dibinde birisi belirdi; siyah deri ceketli, asker şapkasına benzer bir şey takmış, beyaz bir delikanlı. Büyük bir husumetle Rufus'a baktıktan sonra cadde boyunca ağır ağır, kıçını bayrak gibi dalgalandıra dalgalandıra uzaklaşmaya başlamıştı. Bir sinema girişinde, tentenin altında durup arkasına baktı. Trafik ışıkları yeşile döndü. Rufus ile karşıdaki iki çift birbirlerine doğru yürümeye başladılar, caddenin ortasında göğüs göğse geldiler ve geçip gittiler – yalnız, kızlardan biri gözlerinde bir tür acıma dolu bir merakla bakmıştı ona. Tamam, orospu. Hiç sebepsiz, Sekizinci Cadde'ye yöneldi; metroya binmemek için yürüyordu aslında.

Derken metro merdivenlerinin başında durdu, aşağı baktı. Özellikle bu saatte, tuhaftı kimsenin olmaması, merdivenler boştu. Biletçinin beş dolar bozup bozmayacağını düşündü bir an. Aşağı inmeye başladı.

Derken, biletçiden parasının üstünü alıp turnikelere doğru yürürken, başkaları geldi; telaşla ve avaz avaz, sanki onlar yüzücülermiş ve o da bir işaret dubasıymış gibi itip geçtiler yanından. Derken içinde bir şey uyanmaya başladı; uzaklığını koyultan, acısını artıran yeni bir şey. Koşuyorlardı – perona, raylara doğru. Yıllardır hiç aklına gelmemiş bir şey, aklından asla çıkarmadığı bir şey, kalabalığın arkasında yürürken tekrar geldi aklına. Peron tehlikeli bir yerdi – hep öyle düşünmüştü; raylara doğru eğimliydi; küçük bir çocukken peronda annesinin elini bırakamazdı hiç. Şimdi peronda durmuş, her biri tek tek yapayalnız olan o insanlarla beraber, yalnız başına, zorlama bir sükûnetle treni bekliyordu.

Ama diyelim ki bir yerde bir aksilik olur da, ışıklar sönüverir ve kimse artık peronun kenarını göremezse? Çöküverirse şu kirişler? Sular altında kalmış tünelden savrulup gelen treni, makinistin çıldırmış, kör olmuş bir halde ışıklı sinyalleri

çözemediğini ve rayların parıltılar içinde durmaksızın anlamsız hırıltılar çıkardığını, trenin bir türlü durmadığını, insanların pencereler ile kapılarda çığlık çığlığa, günaha bulanmış hayatlarının bütün birikmiş öfkesiyle, cinnetten, cinayetten başka hiçbir şeyleri kalmamış bir halde kolları bacakları kopartarak ve kan gölüne batarak, sevinçle –ilk kez sevinçle; bunca zaman zincire vurulmuş yaşadıktan sonra dünyayı hayrete düşürmek, dünyayı bir kez daha hayrete düşürmek istercesine patlayan bir sevinçle– birbirlerinin gırtlağına çöktüklerini gördü. Veya sular henüz içeri dolmamışken trenin tünelden geldiğini, o esnada elektriklerin kesildiğini, duvarların çöktüğünü ve suların sel gibi değil de dalga dalga gelip insanların boyunu geçtiğini; çığlık atmak için açtıkları ağızlarını, gözlerini, saç diplerini doldurduğunu, elbiselerini parçalayıp attığını ve artık sadece suyun işine yarayabilecek sırlarını ortalığa serdiğini. Olabilirdi. Olabilirdi ve o da, kendisi de yok olup gidecek olsa bile, çok isterdi bunu görmeyi. Tren, kocaman yara izleri gibi duran rayları örterek geldi. Hep beraber bindiler, vagon dolu sayılırdı; birazdan, şehrin iyice dışına çıkıp elleriyle, santim santim oluşturdukları tecrit hücrelerine kapanmadan önce daha da dolacak, nefes alınmaz hale gelecekti.

Tren 14. Sokak'ta durdu. Pencere kenarında oturduğu yerden, binen birkaç kişiyi izledi. Kız kardeşini andıran siyahi bir genç kız vardı aralarında, ama kız ona baktıktan sonra gözlerini kaçırıp olabildiğince uzak bir köşeye geçip oturdu. Tren tünelin içinde ilerliyordu. Bir sonraki durak 34. Sokak'tı, onun durağı. Binenler oldu, durak kayarak uzaklaştı ve geride kaldı. 42. Sokak. Bu sefer kalabalıktı binenler, kimilerinin elinde gazeteler vardı ve oturacak yerler doluydu. Yanındaki tutunma kayışına beyaz bir adam asıldı. Rufus, midesinin ağzına geldiğini hissetti.

59. Sokak'ta pek çok binen oldu, pek çoğu da inip aktarma için peronun öbür tarafında bekleyen trene koştular. Zaman ve mekân, ve tarih, içinde birbirine zincirlenmiş sayısız beyaz ve sayısız siyah insan, hepsi de telaş içinde. Bir an önce birbirlerinden uzaklaşmak için bu telaş, diye düşündü, ama asla kıvıramayacağız. Hepten düzülmüşüz biz.

Sonra gürültüyle kapandı kapılar, Rufus oturduğu yerde sıçradı. Tren, sanki daha da ağırlaşan yükünü protesto eder gibi, sanki beyaz kalçanın siyah dize yakınlığını protesto eder gibi, inledi, silkelendi; rayları kazırcasına bir yırtılma sesi geliyordu tekerleklerden. Sonra, kalabalığın bölüneceği, yükün hafifleyeceği şehir dışına doğru ilerlemeye başladı. Bir görünüp bir kaybolan, dalgalanan ışıklar akıp gitti yanlarından, başka trenleri bekleyen yolcularla dolu duraklar geçtiler. Sonra tünelle baş başa kaldılar. Karanlığın içine, onu içine almak için açılmış, açılmış, açılmış karanlığın içine kendinden geçmiş bir erkeklik organı gibi daldı tren, bütün dünya çiftleşmeleriyle sallandı. Sonra, haykırışlar ile salınımın hiç bitmeyecek gibi olduğu bir anda, 125. Sokağın parlak ışıkları göründü. Tren soluk soluğa, inleyerek durdu. Burada inerim, diye düşünmüştü, ama yolcuların kapılara yanaşmalarını, kapıların açılmasını ve inmelerini izledi sadece. Çoğu siyahtı inenlerin. Burada inip eve giderim, diye düşünmüştü; ama kız kardeşini andıran kızın somurtarak beyazların yanından geçişini ve merdivenlere yönelmeden önce peronda bir an duraklamasını izledi sadece. Birden, artık asla eve gitmiyor olduğunu fark etti.

Tren, bu kez yarı yarıya boşalmış olarak kalktı, her durakta daha da boşaldı, çok geçmeden kalan beyazlar tuhaf tuhaf bakmaya başladılar kendisine. Bakışlarını hissediyor, ama aynı zamanda kendini çok da uzak hissediyordu onlardan. Ciğerimi sökmüşsün, kalanı da götür bari. İsmini, ülkesinin kurucusunun onuruna inşa edilmiş köprüden alan istasyonda indi.

Merdivenleri çıkıp bomboş caddelere yöneldi. Karanlık gökyüzüne karşı gölgeleri iyice büyüyen, ışıksız, dev binalar kendisini izliyor, üzerine abanıyorlardı sanki. Hemen başının üzerindeydi köprü, dayanılmaz bir yüksekliği vardı, ama suyu görememişti henüz. Hissediyordu, kokusunu alıyordu. Bir hayvanın suyun kokusunu nasıl alabildiğini daha önce nasıl olup da hiç anlamamış olduğunu düşündü. Ama oradaydı işte, vızır vızır arabalarla dolu anayolun gerisinde.

Sonra köprünün üzerinde durdu, etrafına bakınarak. Anayoldaki arabaların farları şimdi sonsuz bir mesaj yazıyordu sanki; güzel bir el yazısıyla, korkunç bir hızla yazılan, okuma-

sı zor bir mesaj. Jersey sahilindeki ışıkların bir kısmı sönüktü, birisinin satılık bir şeyi olduğunu duyuran reklamların neonları parlıyordu orada burada. Ağır ağır köprünün ortasına doğru yürümeye başladı; içindeyken kapkaranlık olan şehrin, şimdi bu yükseklikten alev almış gibi göründüğü dikkatini çekti.

Köprünün ortasında durdu, dondurucu bir hava vardı. Gözlerini gökyüzüne çevirdi. Seni piç kurusu, diye geçirdi aklından, orospu çocuğu seni. Ben de senin evladın değil miyim? Ağlamaya başladı. İçindeki kırılmayan bir şey, sanki bir bez bebekmiş gibi sarstı Rufus'u, yüzüne baştan aşağı tuzlu su çarpıp genzini ve burnunu ıstırapla doldurdu. Acının asla dinmeyeceğini biliyordu. Asla o şehre gidemeyecekti bir daha. Birisi vurmuş gibi kafası önüne düştü, suya baktı. Hava soğuksa su da soğuk olacak demekti.

O siyahtı, su da siyahtı.

Elleriyle korkuluğa dayanıp yükselebildiği kadar yükseldi ve ileri doğru eğildi. Rüzgâr bedenini, başını, omuzlarını ısırırken bir çığlık yükseliyordu içinden, Neden? Neden? Eric'i düşündü. Kolları gerilmiş, kopacak gibi olmuştu. Böyle devam edemem. İda'yı düşündü. Üzgünüm, Leona, diye fısıldadı, sonra rüzgâr aldı onu, baş aşağı devrildiğini hissetti, rüzgâr, yıldızlar, ışıklar, su, hep beraber yuvarlandılar, güzel. Bir ayakkabının çıkıp uçtuğunu hissetti, hiçbir şey yoktu etrafında, sadece rüzgâr, *tamam, piç kurusu Tanrı, geliyorum sana.*

2

Yağmur yağıyordu. Önünde Pazar gazeteleri, oturma odasında yere oturmuştu Cass, bir fincan kahve vardı elinde. Kitap ekinin kapağına Richard'ın en iyi hangi fotoğrafı gider, diye karar vermeye çalışıyordu. Telefon çaldı.

"Alo?"

Karşı tarafın nefes aldığını ve alçak, uzaktan uzağa tanıdık gelen bir ses duymuştu.

"Cass Silenski mi?"

"Evet."

Arayanın kim olduğunu anlamaya çalışarak saate baktı. On buçuğu gösteriyordu ve evdeki tek uyanık kişi Cass'tı.

"Şey," –çabukça– "beni hatırlar mısın, bilmiyorum, ama tanışmıştık bir kere, şehirde, Rufus'un çalıştığı bir gece kulübünde. Kız kardeşiyim ben – İda? İda Scott... –"

Çok genç, çarpıcı, gözleri yakuttan yılan şeklinde yüzük takan zenci bir kız hatırladı. "A, tabii hatırlıyorum seni. Nasılsın?"

"İyiyim. Aslında," –küçük, kuru bir gülüşle– "belki de iyi değilim. Ağabeyimi bulmaya çalışıyorum. Sabahtan beri Vivaldo'yu evinden arıyorum, ama evde değil," –ağlamamak, çözülmemek için gösterdiği gayret hissediliyordu sesinde– "ben de seni aradım, belki görmüşsündür onu, Vivaldo'yu yani, ya da ona nasıl ulaşabileceğimi söylersin." Ağlamaya başlamıştı artık.

"Görmedin değil mi onu? Ya da ağabeyimi?"

Çocukların odasından sesler geliyordu. "Lütfen," dedi, "üzülme bu kadar. Bu sabah Vivaldo neredeydi, bilmiyorum, ama ağabeyini dün gece gördüm. İyiydi."

"Dün gece mi gördün?"

"Evet."

"Nerede gördün? Neredeydi?"

"Benno's'ta bir iki kadeh bir şey içtik." Sonra Rufus'un yüzünü hatırladı ve alttan alta, sevimsiz bir alarm zili hissetti içinde. "Konuştuk biraz. İyi görünüyordu."

"Oh!" –sesteki rahatlama kızın gülümseyişini hatırlattı Cass'a– "gene de gözümle görsem." Sonra: "Nereye gittiğini biliyor musun? Nerede kaldığını?"

Odadan gelen sesler Paul ile Michael'ın kapıştıklarını işaret ediyordu. "Bilmiyorum." Sormalıydım, diye geçirdi aklından. "Vivaldo bilir, beraberdiler, beraber bıraktım onları –bak–." Michael bir çığlık kopardı ve ağlamaya başladı, Richard'ı uyandıracaklardı – "Vivaldo öğleden sonra buraya gelecek; sen de gelsene?"

"Kaçta?"

"Üç buçuk, dört gibi. Nerede oturduğumuzu biliyor musun?"

"Evet. Evet, gelirim. Teşekkür ederim."

"Üzülme lütfen. Eminim düzelecektir her şey."

"Evet. İyi ki aramışım seni."

"Görüşüyoruz o halde."

"Evet, hoşça kal."

"Hoşça kal."

Cass çocukların odasına koştu, Paul ile Michael yere yuvarlanmış dövüşüyorlardı. Üstte Michael vardı, sürükleyip ayağa kaldırdı. Paul yavaşça doğruldu, dik dik ve utanmış bir ifadeyle bakıyordu. On bir yaşındaydı ne de olsa, Michael ise henüz sekiz. "Ne bu gürültü?"

"Satranç takımımı almaya çalışıyordu," dedi Michael.

Kutu, oyun tahtası ve kırık satranç taşları, yatakların üzerine ve bütün odaya dağılmıştı.

"Almaya çalışmıyordum," dedi Paul, annesine bakarak. "Sadece oynamasını öğretiyordum ona."

"Sen nasıl oynanacağını bilmiyorsun," dedi Michael, annesinin odada olmasını fırsat bilerek birkaç kez gürültüyle burnunu çekti. Sonra dağılan takımı toplamaya başladı.

Paul satranç oynamasını bilirdi – ya da, işte, satrancın öğrenilmesi gereken kuralları bulunan bir oyun olduğunu biliyordu. Bazen babasıyla birlikte oynarlardı. Öte yandan, oyun sırasında satranç taşları hakkında değişik öyküler uydurmayı tercih eden kardeşine eziyet etmekten de hoşlanırdı. Bunu yapmak için Michael'ın bir oyun arkadaşına ihtiyacı yoktu ki. Richard'ın eski, kırık satranç takımını Michael'ın kendi bildiği gibi kullanmaya kalkması, Paul'ü çileden çıkarıyordu.

"Boş ver bunu," dedi Cass, "biliyorsun ki o Michael'ın satranç takımı ve ne istiyorsa onu yapar. Şimdi kalkın, yüzünüzü yıkayın ve giyinin."

Yüzlerini yıkayıp giyinirlerken banyoya gidip onlara göz kulak oldu.

"Babam kalktı mı?" dedi Paul.

"Hayır. Uyuyor. Yorgun."

"Gidip uyandıramaz mıyım?"

"Hayır. Bu sabah değil. Doğru dur."

"Kahvaltısı ne olacak?" diye sordu Michael.

"Kalktığı zaman edecek kahvaltısını," dedi Cass.

"Hiç beraber kahvaltı etmiyoruz artık," dedi Paul. "Neden gidip uyandıramıyorum onu?"

"Çünkü, hayır dedim sana," dedi Cass. Mutfağa geçtiler. "Biz kahvaltı edebiliriz şimdi, ama babanın uyuması lazım."

"Hep uyuyor," dedi Paul.

"Dün gece geç saate kadar dışarıdaydınız," dedi Michael, utangaç bir edayla.

Çocukları arasında hemen hiç ayrım yapmayan bir anneydi Cass, ya da öyle olmaya çalışıyordu, ama bazen Michael'ın utangaç, ağır cazibesi, Paul'ün daha doğrudan, daha ihtiyatlı varlığına kıyasla daha çok etkilerdi onu.

"Üstünüze vazife mi sizin?" dedi, kızıla bakan saçlarını karıştırırken. "Hem, nereden biliyorsunuz bakalım?" Paul'e baktı. "Kadın gecenin bir yarısına kadar oturmanıza göz yumdu, değil mi? Kaçta yattınız siz dün gece?"

Ses tonu, iki kardeşi hemen birleştirmişti annelerine karşı. Anneleri ortak mallarıydı, ama ne de olsa onunla olduğundan çok daha fazla ortak yanları vardı.

"Çok geç değil," dedi Paul, tedbirli, sağduyulu bir sesle. Kardeşine göz kırptı ve kahvaltıya başladılar.

Cass gülmesini tuttu. "Saat kaçtı yattığınızda, Michael?"

"Bilmiyorum," dedi Michael, "ama sahiden erkendi."

"Eğer o kadın onu bir dakika geçirdiyse –"

"Yok, o kadar geç değildi," dedi Paul.

Cass vazgeçti, kendine bir kahve daha koyup kahvaltı etmelerini izledi. Sonra, İda'nın telefonu geldi aklına. Vivaldo'nun numarasını çevirdi. Cevap veren olmadı. Muhtemelen Jane'dedir, diye düşündü, ama Jane'in adresini ya da soyadını bilmiyordu.

Richard'ın yatak odasında dolaştığını duydu önce ve en sonunda ayaklarını sürüyerek duşa girdiğini gördü.

Duştan çıktıktan sonra bir süre kahvaltısını ederken izledi onu ve sonra, "Richard –?" dedi. "Rufus'un kız kardeşi aradı az önce."

"Kız kardeşi mi? A, evet, hatırlıyorum, tanışmıştık, ne istiyor?"

"Rufus'un nerede olduğunu öğrenmek istiyor."

"E, kendisi bilmiyorsa, nasıl oluyor da bizim bilmemizi bekliyor?"

"Sesi çok endişeliydi. Görememiş onu – uzun zamandır, yani."

"Buna mı üzülüyor? Alçak herif, muhtemelen başka bir korunmasız kız bulmuştur dövecek."

"Yo – bunun onunla ilgisi yok. Kardeşi hakkında endişeliydi ve nerede olduğunu öğrenmek istiyordu."

"Evet, hoş bir erkek kardeşi yok işte, nasıl olsa bugünlerde bir yerlerde toslar kendisine." Cass'ın endişe dolu yüzüne baktı. "Yapma, Cass, dün akşam gördük onu, yoktu bir şeyi."

"Evet," dedi Cass. Sonra: "Öğleden sonra buraya geliyor."

"Aman Tanrım. Kaçta?"

"Üç, dört gibi dedim ona. Vivaldo o zamana kadar gelmiş olur, diye düşündüm."

"Eh, iyi öyleyse." Ayağa kalktı. Oturma odasına geçtiler. Paul pencerenin kenarında dikilmiş ıslak sokaklara bakıyordu. Michael yerde, defterine bir şeyler karalamakla meşguldü. Sayısız defteri vardı Michael'ın; hepsi de ağaçlar, evler, canavarlar ve kimsenin sökemediği anekdotlarla doluydu.

Paul pencereden ayrılıp babasının yanına geldi.

"Gidiyor muyuz?" dedi. "Geç oluyor."

Richard Paul'e göz kırptı ve eğilip Michael'ın kafasını dürttü hafifçe. Michael daima asık bir suratla ve hoşlandığını belli etmemeye çalışarak tepki verirdi babasının bu hareketine; sanki her defasında, kendi kendine, babasını arada bir yüz göz olunmasını sorun etmeyecek kadar çok sevdiğini söyler gibiydi.

"E, hadi," dedi Richard. "Sizi sinemaya götürmemi istiyorsanız, kıpırdamanız lazım."

Sonra Cass pencerenin kenarında durmuş ve üçünü, Richard'ın şemsiyesi altında, kendisinden uzaklaşırlarken izlemişti.

On iki yıl. Cass yirmi bir, Richard yirmi beş yaşındaydı; savaşın göbeğiydi. Cass en sonunda San Francisco'ya gelmiş, bir tersaneye takılarak birkaç kuruş kazanıyordu. Daha iyisi gelirdi elinden, ama umurunda değildi. Tek yaptığı, savaşın bitmesini ve Richard'ın dönmesini beklemekti. Richard, Kuzey Afrika'da bir depoda iaşe subayı olmuş ve, Cass'ın öğrenebildiği kadarıyla, zamanının büyük bölümünü ayakkabı boyacısı Arap çocuklar ile dilencileri, alaycı ve niyeti bozuk Fransızlardan korumakla geçiriyordu.

Richard geldiğinde Cass mutfakta kek hamuru hazırlıyordu. Başını mutfak kapısına dayadı, burnundan su damlıyordu.

"Nasılsın şimdi?"

Cass güldü. "Daha da karardım. Kek yapıyorum."

"Feci bir işaret bu. Pek kurtuluş ümidi göremiyorum senin için." Bulaşık havlularından birini alıp yüzünü kuruladı.

"Şemsiye nerede?"

"Oğlanlara bıraktım."

"Ama Richard çok büyük değil mi o? Paul baş edebilir mi onunla?"

"Katiyen baş edemez," dedi Richard. "Şemsiye rüzgârda savrulacak, çocuklar çatıların üzerinden sürüklenecekler ve

onları göremeyeceğiz bir daha." Göz kırptı. "O sebeple verdim şemsiyeyi, enayi değilim o kadar." Çalışma odasına girdi ve kapıyı kapattı.

Cass keki fırına verdi, patates ve havuç soyup suya bıraktı ve bifteğin pişmesinin ne kadar süreceğini hesapladı. Zil çaldığında üstünü değişmiş, keki fırından çıkarıp soğumaya bırakmıştı.

Gelen Vivaldo'ydu. Üzerinde siyah bir yağmurluk vardı, saçları yağmurdan karışmış, sırılsıklam olmuştu. Gözleri her zamankinden daha koyu, yüzü de daha soluk görünüyordu.

"Heathcliff," diye bağırdı Cass, "Gelebildin! Ne hoş." – Sonra onu içeri çekti, çünkü Vivaldo kıpırdayacak gibi görünmüyordu. "Üstündekileri banyoya koy da kurusunlar. Ben de içecek bir şey vereyim sana."

"Harika bir kızsın sen," dedi Vivaldo, belli belirsiz bir gülümsemeyle. "Of ya, sanki gök yarıldı!" Yağmurluğunu çıkarıp banyoya girdi.

Cass, gidip çalışma odasının kapısını tıklattı. "Richard, Vivaldo geldi."

"Tamamdır, geldim."

İki içki hazırlayıp oturma odasına getirdi. Vivaldo kanepede oturmuş, uzun bacaklarını ileri uzatmış, gözlerini halıya dikmişti.

Cass ona içkisini verdi. "Nasılsın?"

"İyi. Çocuklar nerede?" İçkisini dikkatle yanındaki alçak sehpanın üzerine bıraktı.

"Sinemadalar." Bir an dikkatle Vivaldo'ya baktı. "İyisindir belki ama, daha iyi olduğun zamanları da biliyorum."

"Doğrusu," – gene o belirsiz gülümseme – "tam ayılamadım daha. Fena halde kafayı buldum Jane'le dün akşam. Düzüşemiyor ki ayıkken." İçkisinden bir yudum aldı, ceplerini arayıp bükülmüş bir sigara buldu ve yaktı. Bir an o kadar hüzünlü, yıkık ve sigarasının ateşine kapanmış göründü ki hiçbir şey söyleyemedi Cass. "Richard nerede?"

"Geliyor şimdi. Odasında."

İçkisini yudumladı, besbelli söyleyecek bir şey bulmaya çalışıyor, ama beceremiyordu.

"Vivaldo?"

"Evet?"

"Rufus gece sende mi kaldı?"

"Rufus?" Korkmuş gibiydi. "Hayır. Neden?"

"Kardeşi aradı, nerede olduğunu sormak için."

Birbirlerine baktılar ve Vivaldo'nun yüzü bir defa daha tepeden tırnağa ürpertti Cass'ı.

"Nereye gitti?"

"Bilmiyorum. Harlem'e gitmiştir, diye düşündüm. Öyle, kayboluverdi."

"Vivaldo, öğleden sonra buraya geliyor."

"Kim geliyor?"

"Kardeşi, İda. Rufus'u seninle bıraktığımı, senin de öğleden sonra buraya geleceğini söyledim ona."

"Ama, bilmiyorum ki nerede olduğunu. Arkada, Jane'le konuşuyorduk – sonra, tuvalete mi gideceğim; öyle bir şey dedi – ve dönmedi." Cass'a baktı sonra pencereye çevirdi gözlerini. "Nereye gitti, bilmem ki."

"Belki," dedi Cass, "bir arkadaşına rastlamıştır."

Cevap vermeden devam etti Vivaldo, "Onu başımdan atmayacağımı biliyor olması lazım. Kalabilirdi bende, gerçi ben de Jane'de kaldım ama."

Cass, sigarasını tablaya vura vura söndürüşünü izledi onun.

"Hiç anlayamadım," dedi, yumuşak bir sesle, "Jane'in senden ne istediğini. Ya da, hatta, senin ondan ne istediğini."

Vivaldo tırnaklarına baktı, dişlenmiş ve kederliydiler. "Bilmem. Sadece bir kız istedim, galiba, uzun kış gecelerini paylaşacak birisini."

"Ama senden epey büyük." Vivaldo'nun boşalmış bardağını aldı. "Benden de büyük."

"Bunun onunla bir ilgisi yok," dedi Vivaldo somurtarak. "Her neyse, bir kız istedim işte – elimden tutsun, diye."

Cass, onu süzdü. "Doğru," dedi, içini çekerek, "hem sadece elini de tutmuyor."

"Bir kadına ihtiyacım vardı," dedi Vivaldo, "onun da bir erkeğe. Bunun nesi yanlış?"

"Hiç," dedi Cass. "eğer ikinizin de ihtiyacı buysa."

"Ne yaptığımı sanıyordun?"

"Bilmiyorum ki," dedi Cass. "Sahiden bilmiyorum. Sadece, söylemiştim sana, olmayacak kadınlarla ilişki kuruyor gibisin – fahişeler, nemfomanlar, sarhoşlar– ve galiba kendini korumak için yapıyorsun bunu – ciddi, sürekli bir ilişkiden korumak için."

Vivaldo iç çekti, gülümsedi. "Öff, dost olmak istiyorum ben."

Cass güldü. "Ah, Vivaldo."

"Sen ve ben dostuz," dedi Vivaldo.

"Doğrusu, evet. Ama ben hep senin bir dostunun karısıydım. Dolayısıyla, beni hiç öyle –"

"Cinsel bakımdan düşünmedim," dedi Vivaldo. Sonra sırıttı. "O kadar emin olma."

Kızardı Cass; hem kızmış, hem de hoşuna gitmişti duyduğu. "Senin fantezilerinden bahsetmiyorum."

"Sana daima hayranlık duymuşumdur," dedi Vivaldo, ölçülü bir sesle, "Ve Richard'a da imrenmişimdir."

"Tamam; bu konuyu kapatsan iyi olur."

Vivaldo bir şey söylemedi. Cass, boşalan bardağındaki buzları şıngırdatıyordu.

"Pekâlâ," diye devam etti Vivaldo, "Ne yapacağım ben seninle? Keşiş değilim ki; yoruldum artık oralara koşturup hem de bir yığın para –"

"Koşturduğun, oraları olduğu için," dedi Cass, gülümseyerek, "Ne iyi bir Amerikalısın sen."

Bu söz kızdırmıştı Vivaldo'yu. "Oradakilerin beyaz yavrulardan daha iyi olduklarını söylemedim," dedi. Sonra güldü. "Belki de şu lanet şeyi kesip kurtulsam daha iyi olacak."

"Çocuk olma böyle. Ciddi söylüyorum. Kendi sesine kulak ver."

"Yani diyorsun ki onu isteyen, yani beni isteyen birisi çıkıp gelecektir, öyle mi?"

"Sana," dedi Cass, hızla, "senin de zaten bilmediğin hiçbir şey söylemiyorum." Richard'ın çalışma odasının kapısının açıldığını duydular. "Bir içki daha vereyim sana; iyi gelir bakarsın." Holde Richard'a tosladı. Elinde romanının müsveddesi vardı. "Bir şey içmek ister misin?"

"Hiç fena olmaz," dedi Richard ve oturma odasına yürüdü. Cass, mutfaktan seslerini duyuyordu; fazlaca gürültülü ve fazlaca dostça. Oturma odasına döndüğünde Vivaldo müsveddeyi karıştırıyor, Richard ise pencerenin yanında dikiliyordu.

"Sadece oku," diyordu Richard. "Dostoyevski'yi falan getirme aklına. Bir kitap sadece bu – oldukça da iyi bir kitap."

Cass, Richard'a içkisini verdi. "Çok iyi bir kitap," dedi. Vivaldo'nun içkisini yanındaki sehpaya bıraktı. Vivaldo'nun fikrinin Richard üzerindeki etkisinden endişe ediyor olmasına hem şaşırıyor, hem de, bir taraftan, şaşırmıyordu.

"Gene de, bir sonraki kitap daha iyi olacak," dedi Richard. "Ve de çok farklı."

Vivaldo müsveddeyi bırakıp içkisinden bir yudum aldı. "Pekâlâ," dedi, sırıtarak, "Kendime gelir gelmez okuyacağım." Sonra, düşünceli bir sesle, "Tabii," diye devam etti, "artık ne zaman olursa bu."

"Ne düşünüyorsan söyle bana, anladın mı dediğimi? Adi herif."

Vivaldo ona baktı. "Söyleyeceğim."

Yıllar önce Vivaldo da hemen hemen aynı sözlerle Richard'a kendi müsveddesini vermişti. Cass onlardan ayrılıp bir sigara yaktı. Sonra asansör kapısının açılıp kapandığını duydu, saate baktı. Dört olmuştu. Zil çaldı.

"Geldi," dedi Cass.

Vivaldo ile birbirlerine baktılar.

"Sakin olun," dedi Richard. "Nedir bu kadar trajik olan?"

"Richard," dedi Cass, "Rufus'un kız kardeşi olmalı bu."

"E, alın içeri. Bekletmeyin kapıda." Richard konuşurken bir defa daha çaldı zil.

"Aman Tanrım," dedi Vivaldo, ayağa kalkarak; sırık gibi ve çaresiz görünüyordu. Cass içkisini bırakıp kapıya yürüdü.

Uzunca boylu, metin, çok dikkatle giyinmiş ve Rufus'tan biraz daha koyu bir kızla karşılaşmıştı kapıyı açınca. Üzerinde başlıklı bir yağmurluk ve elinde şemsiye vardı; başlığın altındaki siyah yüzde yer alan siyah gözler, holün ışığında göründüğü kadarıyla, dikkatle Cass'a bakıyordu. Kızın – iri, zeki ve ihtiyatlı – bakışları ile tebessümünde Rufus'u andıran bir şey vardı.

"Cass Silenski?"

Cass elini uzattı. "Gelsenize. Hatırlıyorum sizi," dedi, arkalarından sokak kapısını kapatırken, "Gördüğüm en güzel kadınlardan biri olduğunuzu düşünmüştüm karşılaştığımızda."

Kız ona baktı ve Cass, ilk kez, bir zenci kızın kızarabildiğini fark etti. "Yapmayın, lütfen, Mrs. Silenski."

"Üzerinizdekileri alayım. Hem, Cass deyin bana."

"Siz de bana İda deyin."

Aldıklarını kenara bıraktı. "Bir şey içmek ister misin?"

"Evet, bir şey içmem lazım galiba," dedi İda. "Dolaşıp duruyorum şehirde, ne kadar zaman oldu ben de bilmiyorum; ağabeyim olacak haylazı arıyorum –"

"Vivaldo içerde," dedi Cass hızla; kızı hazırlamak için bir şey söylemek istiyor, ama ne söyleyeceğini bilmiyordu. "Burbon mu istersin, yoksa Skoç ya da çavdar viskisi mi? Biraz votkamız da var galiba."

"Burbon olsun." Nefes nefese gibiydi; Cass'ın arkasından mutfağa geldi ve içkiyi hazırlarken onu izledi. Cass, içkisini verdikten sonra İda'nın gözlerine baktı. "Vivaldo, dün geceden beri görmemiş onu," dedi. İda'nın gözleri büyüdü, belli belirsiz titreyen alt dudağını sarkıttı. Cass, dirseğinden hafifçe tuttu onu, "Haydi, içeri gidelim. Endişelenmemeye çalış." Oturma odasına geçtiler.

Vivaldo, sanki hiç kıpırdamamış gibi, Cass odadan çıkarken nasılsa öyle duruyordu. Richard, oturduğu puftan fırladı, tırnaklarını kemiriyordu. "Bu eşim Richard," dedi Cass, "Vivaldo'yu tanıyorsun."

Çırpılmış yumurta akı gibi katılaşmaya başlayan bir sessizlikte el sıkışılıp mırıltılı seslerle selamlaşıldı. Oturdular.

"Eh, uzun zaman oldu," dedi İda, tedirgin bir sesle.

"İki seneyi geçti," dedi Richard. "Rufus bir iki defa görmemize izin verdi, sonra hoop; göz önünden uzaklaştırdı seni. Akıllı adam, tabii."

Vivaldo bir şey söylemedi. Gözleri, kaşları, saçları, ölü beyaz bir yüzdeki sayısız karakalem darbesi gibi görünüyordu.

"Ama hiçbiriniz," dedi İda, "ağabeyimin şu anda nerede olduğunu bilmiyorsunuz?" Gözlerini odada gezdirdi.

"Dün gece beraberdik," dedi Vivaldo. Çok az çıkıyordu sesi; İda iyice eğildi duyabilmek için. Vivaldo boğazını temizledi.

"Hepimiz gördük onu," dedi Richard, "İyiydi."

"Bende kalacaktı," dedi Vivaldo, "ama biz –ben– birisiyle konuşmaya daldım – sonra, kafamı kaldırdığımda, gitmişti." En iyi anlatma biçiminin bu olmadığının farkında gibiydi. "Pek çok arkadaşı vardı etrafta; birileriyle bir şey içmiş sonra çıkıp onlardan birinde kalmıştır, diye düşündüm."

"Tanıyor musun o arkadaşlarını?" dedi İda.

"E, görsem tanırım. Ama isim, isim bilmiyorum."

Sessizlik uzadı. Vivaldo gözlerini yere indirdi.

"Parası var mıydı?"

"Doğrusu," –Richard ile Cass'a baktı– "bilmiyorum."

"Nasıl görünüyordu?"

Birbirlerine baktılar. "İyi. Yorgun, belki."

"Eminim." İda içkisinden bir yudum aldı, elleri belli belirsiz titriyordu. "Ortada bir şey yokken gürültü, telaş çıkarmak istemiyorum. Her neredeyse, eminim iyidir. Sadece, bilmek isterdim. Annem ile babam nöbet geçiriyorlar, ve," nefesini zor zaptederek güldü, "galiba, ben de." Bir an sustu. Sonra, "Başka ağabeyim yok," dedi. İçkisinden bir yudum daha aldı ve bardağı, sandalyesinin yanına, yere bıraktı. Uzun serçe parmağındaki gözleri yakuttan, yılan şeklindeki yüzüğüyle oynuyordu.

"Eminim iyidir," dedi Cass, söylediklerinin ne kadar boş tınladığının fena halde farkındaydı, "sadece – yani, Rufus da tanıdığım pek çok insan gibi. Bir şey yolunda gitmediği zaman, canı yandığı zaman, mesele kapanana kadar kaçıp saklanmak istiyor. Yaralarını yalıyor. Sonra, geri geliyor." Yardım arayan gözlerle Richard'a baktı.

Richard da elinden gelenin en iyisini yaptı. "Cass haklı olabilir," dedi mırıldanarak.

"Gitmediğim yer kalmadı," dedi İda, "nerede çaldıysa hepsine gittim, birlikte çalıştığı herkesle konuştum, bir selam verip geçtiklerine bile gittim – Brooklyn'deki akrabaları bile denedim –" Durup Vivaldo'ya döndü. "Sen gördüğünde – nerede olduğunu söylemişti sana?"

"Söylemedi."

"Sormadın mı peki?"

"Sordum. Söylemedi."

"Gördüğün anda beni ara, diye bir numara vermiştim sana. Neden aramadın beni?"

"Bana geldiğinde saat geç olmuştu, aramamı istemedi, sabah görmeye geleceğini söyledi seni!"

Vivaldo'nun sesi çaresizlik içinde ve ağlamaklıydı. İda ona baktı, sonra gözlerini indirdi. Sessizlik, odanın ortasında, iskemlede tek başına oturan kızdan yükselen ekşi, keskin ve kıvamlı bir düşmanlıkla birlikte ağır ağır sürünmeye başlamıştı. Tek tek, sırayla, ağabeyinin arkadaşlarına baktı.

"Tuhaf, o zaman, gelmemiş olması" dedi.

"Rufus pek konuşmaz," dedi Richard. "Biliyorsundur mutlaka, ne kadar zordur ağzından laf almak."

"Olsun," dedi İda kısaca, "Ben söyletirdim ona."

"Sen kardeşisin," dedi Cass yumuşak bir sesle.

"Evet," diye cevap verdi İda ve ellerine indirdi gözlerini.

"Polise gittin mi?" dedi Richard.

"Evet." İda eliyle, tiksiniyormuş gibi bir hareket yaptı, sonra ayağa kalkıp pencereye yürüdü. "Çok sık olurmuş, öyle diyorlar – siyahilerin ailelerinden kaçması. Bulmaya çalışacaklarını söylediler. Ama umurlarında değil. Umurlarında değil ne olduğu – bir siyaha!"

"Ama, şimdi," diye seslendi Richard, yüzü kıpkırmızıydı, "oldu mu yani? Yani, diyorum ki, eminim başkalarını nasıl arıyorlarsa bu şehirde, onu da öyle arayacaklardır."

İda, Richard'a baktı. "Nereden biliyorsun? Ben gayet iyi biliyorum – ne söylediğimi. Umurlarında değil, diyorum – ve umurlarında değil."

"Böyle düşünmemelisin."

İda pencereden dışarı bakıyordu. "Allah kahretsin. Oralarda bir yerde işte. Bulmam lazım." Sırtı odaya dönüktü. Omuzlarının sarsılmaya başladığını fark etti Cass. Pencereye yürüyüp İda'nın kolunu tuttu. "Ben iyiyim," dedi İda, belli belirsiz kenara çekilerek. Beceriksizce ceplerini kurcaladı, sonra oturduğu yere yürüyüp el çantasından *kâğıt mendil* paketini çıkardı. Gözlerini kurulayıp burnunu sildi ve bardağını tekrar aldı.

Cass ne yapacağını bilmez bir halde ona bakıyordu. "Dur, tazeleyeyim onu," dedi, bardağı mutfağa götürdü.

Odaya döndüğünde, "İda," diyordu Vivaldo, "Onu bulman için yapabileceğim bir şey varsa – her ne olursa –" Durdu. "Kahretsin," dedi, "onu seviyorum, ben de. Ben de bulmak istiyorum. Sabahtan beri başımı duvarlara vuruyorum, dün gece gitmesine izin verdiğim için."

Vivaldo, "Onu seviyorum, ben de," dediği anda, İda kocaman açtığı gözleriyle, sanki ilk kez o an gerçekten görmüş gibi süzmüştü onu. Sonra indirmişti bakışlarını. "Yapabileceğin bir şey sahiden gelmiyor aklıma," dedi.

"Şey – senle gelebilirim ararken. Beraber arayabiliriz."

İda bu öneriyi tarttı; Vivaldo'yu tarttı. "Pekâlâ," dedi, "belki şehirde birkaç yere benimle gelebilirsin."

"Tamam."

"Elimde değil. Buna sadece benim histerim diye bakacaklar, gibi geliyor bana."

"Ben gelirim seninle. Benimkinin histeri olduğunu düşünmezler."

Richard sırıttı. "Vivaldo asla histerik davranmaz, hepimiz biliyoruz bunu." Sonra, "Bu olanlar anlamlı gelmiyor bana. Rufus muhtemelen bir yerlerde uyuyordur şimdi."

"Kimse görmedi onu," diye bağırdı İda, "neredeyse altı hafta oldu! Dün geceye kadar! Ben kardeşimi tanırım, böyle şeyler yapmaz. Nerede olursa olsun ya da ne olursa olsun, sırf biz üzülmeyelim diye mutlaka eve gelirdi. Para ya da ne varsa getirirdi – hatta yolsuz olduğu zaman bile gelirdi. Bir yerlerde uyuyordur, demeyin bana. Altı hafta uzun bir zaman." Sesi biraz alçalmış, zehir gibi bir mırıltıya dönüşmüştü. "Ve biliyorsunuz ne olduğunu – o çatlak beyaz köylü orospusuyla aralarında..."

"Tamam," dedi Richard, uzun bir sessizliğin ardından çaresizlik içinde, "Bildiğin gibi yap."

Cass, "Ama hemen yağmurun altında koşturup gitmenin de gereği yok," dedi. Rufus, Vivaldo'nun burada olacağını biliyor. Çıkıp gelir, bakarsın. Herkes akşam yemeğine kalıyor, umarım." İda'ya gülümsedi. "Kalırsın, değil mi? Eminim, daha iyi hissedersin kendini. Akşama kadar düzelir belki her şey."

İda ile Vivaldo birbirlerine baktılar, sanki bu öğleden sonra bir ittifak başlamış gibiydi aralarında. "Evet?" dedi Vivaldo.

"Bilmiyorum. Çok yorgunum ve kafamı toplayamıyorum doğru dürüst."

İda'nın bu saptamasını tamamen paylaşır gibiydi Richard. "Bak," dedi, "Polise gittin. Haber verebileceğin herkese haber verdin. Hastaneleri ve" – soran bakışlarla İda'ya baktı– "morgu kontrol ettin." Gözlerini indirmeden başıyla onayladı İda. "O halde, Pazar günü öğleden sonra bu korkunç yağmurda, hem nereye gideceğini de bilmiyorken, sokağa fırlamakta bir anlam göremiyorum. Üstelik, hepimiz dün gece onu gördük. Dolayısıyla, biliyoruz buralarda bir yerde olduğunu. Dolayısıyla, neden birkaç saat da olsa rahatlatmıyorsun kendini? Belki de birkaç saat içinde, bir yere gitmen gerekmediği çıkar ortaya, o çıkar gelir."

"Gerçekten," dedi Cass, "Bugün buraya gelmesi ihtimali hiç de az değil." İda, Cass'a baktı. O zaman Cass, İda'nın içinde bir şeyin bundan – ilgiden, şu an elinde tuttuğu kudretten– keyif aldığını fark etti. Sinirlendi, ama sonra: İyi, diye düşündü. Ne olursa olsun, atlatabilecek, demekti bu. Ne olduğunu tam bilmemekle beraber, İda'nın kapıdan girdiği andan itibaren olabilecek en kötü şeye hazırlıyordu kendini.

"Olur," dedi İda, "Anneme beni buradan aramasını söylemiştim – hani, belki."

"Tamam, o zaman," dedi Cass, "Bana kalırsa mesele çözülmüştür." Saate baktı. "Bir saate kadar oğlanlar evde olur. Ben de hepimize birer içki daha hazırlıyorum hemen."

"Çok iyi bir fikir bu," dedi İda, geniş bir tebessümle.

Tebessüm ettiğinde inanılmaz derecede çekici oluyordu. Yüzü, o zaman, haşarı bir sokak çocuğunu getiriyordu insanın aklına. Aynı zamanda, muhteşem kadınsı bir hinlik de alevleniyordu gözlerinde. Vivaldo, dudaklarının kenarında kıpırdayıp duran minik bir tebessümle, ona bakıp duruyordu.

Şükran Günü arifesinde yağması beklenen kar, o gece geç saatlere kadar başlamadı – karanlıkta döne döne, parlayarak gelen ve yerde eriyiveren, ağır, gönülsüz kar taneleri.

Gün boyunca, ısıtmayan, soğuk bir güneş aydınlattı Manhattan'ı.

Cass her zamankinden biraz daha erken uyanmış, çocukları yedirip okula göndermişti. Richard kahvaltısını edip çalışma odasına çekilmişti – keyfi yerinde değildi. Cass evde temizlik yaptıktan sonra, aklında yarın akşamki yemek, öğle sularında alışveriş yapmak ve biraz da tek başına yürümek üzere evden çıktı.

Düşündüğünden uzun sürmüştü yürüyüşü, çünkü bayılırdı bu şehirde dolaşmaya. Sonunda eve doğru yola koyulduğunda buz gibiydi her tarafı.

Batı Yakası'nda, 23. Sokağın hemen aşağısında, son zamanlarda Porto Rikolular'ın çokça yerleştiği bir semtte oturuyorlardı. Bu yüzden semtin bozulduğu da söyleniyordu, ama eskiden ne kadar düzgün olduğunu söylemesi iyice zordu. Cass için öteden beri hoyrat görünümlü insanlardan geçilmeyen, köhne, harap bir yerdi burası. Porto Rikolular'a gelince, severdi de onları. Hoyratlıklarıyla değil, tam aksine, içinde bulundukları gaddar ortam için fazla yumuşak huylu olmalarıyla etkilerlerdi Cass'ı. Bazen yumuşak ve kahkahâlârla dolu, bazen de avaz avaz, şiddet yüklü, göz alıcı bir düşmanlıkla dolu konuşmalarının sedasını severdi; gözlerinin hayat dolu olmasını, çocuklara sanki hepsi bütün yetişkinlerin doğal sorumluluklarıymış gibi davranılmasını severdi. Delikanlılar arkasından ıslık çaldıkları ya da yanlarından geçtiği sırada edepsiz laflar edip aralarında gülüştükleri zaman bile kızmaz ya da korku duymazdı; New York'taki gergin düşmanlık havası değildi hissettiği. Çok istedikleri, ama korktukları bir şeye lanet okumuyorlardı çünkü; çok istedikleri ve sevdikleri bir şey için makara yapıyorlardı.

Binanın dış merdivenlerini yorgun argın çıkmaya çalışırken etrafta görüp durduğu Porto Rikolu oğlanlardan biri minik, yarım bir tebessümle kapıyı açtı ona. Cass da gülümsedi ve olanca içtenliğiyle teşekkür edip asansöre yöneldi.

Sokak kapısını arkasından kapatırken, ve avaz avaz sessizliğinde evin, Richard'ın yüzünde bir tuhaflık olduğunu sezdi. Dönüp çocukları sormaya başladı hemen –ama o sırada oturma

odasından seslerini duydu. Richard peşi sıra mutfağa gelmişti, Cass elindekileri bıraktı. Richard'ın yüzüne baktı.

"Ne oldu?" dedi. Sonra, olabilecek her şeyi bir an zihninde sıralayıp eledikten sonra, "Rufus," dedi, "Rufus'tan haber aldın sen."

"Evet." Richard'ın alnındaki küçük bir damarın çırpındığını gördü. "Ölmüş, Cass. Nehirde bulmuşlar ölüsünü."

Cass mutfak masasına çöktü.

"Ne zaman?"

"Bu sabah, bir vakit."

"Ne zaman – ne kadar olmuş–?"

"Birkaç gün. George Washington Köprüsü'nden atladığı sanılıyormuş."

"Aman Tanrım... Peki... Kim –?"

"Vivaldo. O aradı. Sen çıktıktan hemen sonra. Onu da İda aramış."

"Aman Tanrım," dedi Cass tekrar, "Zavallı kızın ölümüne sebep olacak bu."

Richard bir an durdu. "Çifte yemiş gibi geliyordu sesi Vivaldo'nun."

"O nerede?"

"Buraya getirmeye uğraştım. Ama kızın –İda'nın– yanına gidecekti, ne faydası dokunur bilmiyorum."

"Bizden çok daha yakındı Rufus'a."

"İçecek bir şey ister misin?

"Evet," dedi Cass, "İsterim herhalde." Gözlerini masaya dikmiş, oturuyordu. "Bizim –birilerinin– yapabileceği bir şey var mı acaba?"

"Hayır," dedi Richard, bir bardağa biraz viski koyup Cass'ın önüne bırakırken, "Kimsenin yapabileceği bir şey kalmadı. Çok geç artık. Ölmek istemiş."

Cass, sessiz, viskisini yudumluyor, masanın üstüne vuran güneş ışığına bakıyordu.

Richard elini onun omzuna koydu. "Çok hırpalama kendini Cass. Ne de olsa –"

Rufus ile son görüştüklerindeki yüzünü, yakında görmeye gelebilir miyim sizi, derken gözlerindeki ifadeyi ve tebessümü-

nü hatırladı Cass. Onunla biraz daha kalıp konuşmuş olmayı ne kadar da isterdi şimdi. Belki – viskisini yudumladı, çocukların bu kadar sessiz olmalarına hayret ederek. Gözyaşları ağır ağır yüzüne yürüdü, oradan da masaya damlamaya başladı.

"İğrenç, korkunç bir utanç bu," dedi. "Feci, feci, feci bir şey."

"O yola girmişti," dedi Richard, yumuşak bir sesle, "Hiçbir şey, hiç kimse durduramazdı onu."

"Nereden biliyoruz bunu?" dedi Cass.

"Tatlım, biliyorsun, son aylarda ne halde olduğunu. Biz göremiyorduk onu, ama herkes biliyordu."

Neyi biliyordu? diye sormak istedi. *Ne boktu tam bu herkesin bildiği?* Bunun yerine gözlerini silip kalktı.

"Vivaldo deli gibi uğraşıyordu Leona'ya yaptıklarını engellemek için. Ona engel olabilseydi, – belki, o zaman, bunu da engelleyebilirdi."

Doğru, diye düşündü Cass ve kendinde, zor zamanlarda, pek bulamadığı sağduyusuyla onu daima şaşırtabilmiş Richard'a çevirdi gözlerini.

"Çok severdim onu," dedi çaresizlikle. "Çok hoş bir yan vardı onda."

Richard, solgun bir tebessümle ona baktı. "Tabii, sen bana göre daha ince yaratılışlısın sanırım. Ben öyle düşünmemiştim. Çok bencil bir karakter olduğunu düşünüyordum, doğrusunu istersen."

"A, tabii," dedi Cass, "Bencil –! Olmayan biri yok ki."

"Sen değilsin," dedi Richard. "Başkalarını gözetiyorsun ve onlara iyi davranmaya çalışıyorsun. Ömrünü çocuklara –ve bana– bakmakla geçiriyorsun."

"Ama siz hayatımsınız benim – sen ve çocuklar. Sen olmasan ne yapardım ben, ne olurdum? Herkes kadar bencilim ben de. Göremiyor musun bunu?"

Richard gülümsedi ve eliyle Cass'ın başını ovaladı bastırarak. "Hayır. Ama daha fazla tartışmayacağım bunu." Sonra, duramadı, "Ben Rufus'u sevmezdim, sizin sevdiğiniz gibi sevmezdim. Onu böyle –yere göğe koyamamanızın– nedenlerinden biri de, elimde değil, siyahi olmasıydı, diye düşünürdüm.

Bu da çok iyi bir neden birisini sevmek için. Diğer dostlarımdan biri gibi görmek zorundaydım onu. Ve Leona'ya yaptıklarından dolayı affedemedim. Sen de affedemediğini söylemiştin bir defasında."

"Sonra üzerinde düşünmek ihtiyacını hissetmiştim bunun. Sonra düşünmüştüm bunun üzerinde."

"Ne düşünmüştün peki? Haklı bir gerekçe bulabildin mi?"

"Yo, haklı bir gerekçe bulmaya çalışmıyordum. Haklı bulunacak bir şey değildi yaptığı. Ama şimdi düşünüyorum da – of, hakkında bir hüküm verebilecek kadar tanımıyorum onu. Çok –çok ıstırap çekmiş olmalı. Onu sevmiştir mutlaka." Yüzünü görmeye çalışarak Richard'a döndü. "Eminim, sevmiştir onu."

"Nasıl bir sevgiyse," dedi Richard.

"Richard, sen ve ben birbirimizi kırmışızdır –pek çok kez. Bazen isteyerek yaptık, bazen de istemeden. Ve bu –sadece– birbirimizi sevdiğimiz –seviyor olduğumuz– için değil miydi?"

Richard başını yana devirmiş, hayretle bakıyordu. "Cass," dedi, "Nasıl kıyaslayabilirsin? Biz hiçbir zaman birbirimizi yok etmeye çalışmadık ki – değil mi?"

Birbirlerine baktılar. Cass bir şey söylemedi.

"Ben seni asla yok etmeye çalışmadım. Sen beni hiç yok etmeye çalıştın mı?"

Cass, Richard'ın tanıştıkları zamanki yüzünü aklına getirdi; ve şu anki yüzüne baktı. Birlikte keşfetmiş, beraber meram etmiş oldukları her şeyi ve onların biricik, ikisine has hakikatlerinin – onları birbirlerine bağlayan bu aşkın– harcına ne çok küçük yalanın karışmış olduğunu düşündü. Pek çok şeye, pek çok defa evet diyebileceğini bile bile, Richard nedeniyle hayır demiş; gerçekten inandığına emin olmamasına rağmen pek çok şeye, Richard nedeniyle inanmıştı. Richard aksi düşünülemeyecek bir biçimde gerekli olmuştu onun için –ya da o buna inanmıştı; ki aynı şeye varıyordu ikisi de– ve o da kendini Richard'a iliştirmiş, hayatı onun etrafında şekillenmişti. Kendi adına bir pişmanlığı yoktu bu yüzden. Onu istiyorum, demişti içinde bir şey, yıllar önce. Richard'ı kendine bağlamıştı; Richard kurtuluşu olmuştu onun; ve buradaydı işte. Pişman değildi, ama öte yandan pişmanlık duyacağı bir şey, Richard'a yap-

mış olduğu ve onun fark etmediği bir şey olmamış mıydı, diye düşünmeye de başlamıştı.

"Hayır," dedi, sönük bir sesle. Sonra, önüne geçilemez bir tavırla, "Ama," dedi, "Yok etmeye çalışmak zorunda kalmazdım zaten."

"Ne demek istiyorsun?"

"Yani," –Richard, onu izliyordu; Cass tekrar oturup viski bardağıyla oynamaya başladı– "bir erkek bir kadınla karşılaşır. Ve ona ihtiyaç duyar. Ama kadın bu ihtiyacı ona karşı kullanır, adamın altını oymak için kullanır. Kolaydır. Kadınlar erkekleri, erkeklerin görülmek istedikleri gibi görmezler. Bütün zayıf noktaları, kanayabilecek yerleri bilirler." Viskiyi bitirdi. "Anladın mı, ne demek istediğimi?"

"Hayır," dedi Richard dürüstçe, "Anlamadım. Bu kadın sezgisi zırvalığına inanmıyorum. Kadınların kafalarında yarattıkları bir şey bu."

"Bunu böyle söyleyebiliyorsun sen – hem de böyle bir tonda!" Richard'ın taklidini yaptı: "Kadınların kafalarında yarattıkları bir şey bu. Ama ben söyleyemem – erkeklerin 'kafalarında yarattıkları' dünya işte önümüzde duruyor, diye. Dünya, erkeklerin kafalarında yaratılmış olan dünya." Richard güldü. Cass yatışmıştı. "Ama, doğru bu."

"Ne komik kızsın," dedi Richard. "Ağır bir penis gıptası vakası görüyorum sende."

"Pek çok erkek gibi," dedi Cass sertçe, Richard güldü. "Her neyse, bütün demek istediğim," diye devam etti Cass ılımlı bir sesle, "Kendimi sana uydurmak için gayret gösterdim, seni kendime uydurmak için değil. Hepsi bu. Ve hiç de kolay olmadı."

"Olmadı."

"Olmadı. Çünkü seni seviyorum."

"Aha!" dedi Richard ve bir kahkaha attı, "komik bir kızsın. Ben de seni seviyorum, biliyorsun bunu."

"Umarım öyledir."

"Beni bu kadar iyi tanıyorsun ve bunu bilmiyorsun, öyle mi? Ne oldu o sezgilere, bütün o –uzman– bakış açılarına?"

"Belli bir aşamadan sonra," dedi Cass, aksi bir tebessümle, "o kadar da işe yaramıyorlar."

Richard onu masadan kaldırdı, sarıldı ve yanağını saçlarına yasladı. "Hangi aşama o, sevgilim?"

Her şey, saçlarındaki nefesi, kolları, göğsü, kokusu – aşina, kuşatıcı ve anlatılamayacak derecede candandı. Başını hafifçe, mutfak penceresinden dışarıyı görecek kadar çevirdi. "Aşk," dedi ve soğuk kış güneşini seyretmeye koyuldu. Soğuk nehri, ölü siyah çocuğu, dostlarını düşündü. Gözlerini kapadı. "Aşk," dedi tekrar, "Aşk."

Cass ile Vivaldo, Rufus'un cenazesine giderlerken, Cumartesi günü, Richard çocuklarla kaldı. Cass gitmek istememiş, ama orada olması gerektiğini bilmesine rağmen tek başına gitmeye cesaret edemeyen Vivaldo'yu kıramamıştı.

Tören sabah yapılacak ve ardından hemen defnedilecekti Rufus. Vivaldo, o ayazlı, soğuk Cumartesi günü erkenden geldi, bilhassa siyah ve beyaz giyinmişti: beyaz gömlek, siyah kravat, siyah takım elbise, siyah ayakkabılar, siyah palto; ve siyah saçlar, gözler, kaşlar ve ölü gibi beyaz, kupkuru bir yüz. Vivaldo'nun yaşadığı panik ve keder allak bullak etmişti Cass'ı; tek kelime etmeden koyu renk mantosunu giydi, elini Vivaldo'nun eline bıraktı ve hiç konuşmadan asansörle aşağı indiler. Asansörün aynasından Vivaldo'yu izledi Cass. Tepeden tırnağa keder kesilmişti. Kendi güzelliği ve zarafetinden başka her şey dökülüp gitmişti üzerinden –uzun bir hastalıktan sonra etin altından kemiklerin belirmesi gibi.

Bir taksiye binip şehir merkezinin dışına doğru yola koyuldular. Vivaldo, elleri dizlerinin üzerinde, gözleri dimdik ileride, Cass'ın yanında oturuyordu. Cass sokakları seyrediyordu. Trafik yoğun olmasına rağmen ilerliyordu; taksi sağa sola kırıp bazen yavaşlıyor, bazen hızlanıyor, ama durmamayı beceriyordu. Sonunda, 34. Sokak'ta, kırmızı ışıkta durmak zorunda kaldılar. Etrafları arabalar, kocaman kamyonlar, hantal hantal şehri turlayan yeşil otobüsler ve oğlanlar, kumaş yüklü ahşap vagonları iten siyah oğlanların dağdağasıyla sarılıydı. Kaldırımlardan sokağa taşıyordu kalabalık. Kadınlar ağır mantolarının içinde ağır ağır ilerliyorlardı, ellerinde büyük paketler ve devasa el çantaları vardı – Şükran Günü geride kalmıştı, ama Noel alışverişi için günlerin sayılı olduğunu duyuruyor-

du sokaklardaki ilanlar. Erkekler, elleri kolları nispeten boş ve daha çok Noel'in maliyetiyle meşgul bir halde kadınların etrafında dolaşıyorlardı telaşla; oğlanlar ördekkuyruğu[4] tıraşlarıyla, sanki bir dans pistindeymiş gibi, soğuk siyah asfaltın üzerinde salınıp duruyorlardı. Taksinin dışında, ikisine de yakın bir noktada, siyah oğlanlardan biri vagonunu itmeyi bıraktı, bir sigara yaktı ve güldü. Trafik tıkanmış, sürücü küfretmeye başlamıştı. Cass bir sigara yakıp Vivaldo'ya verdi. Bir tane de kendine yaktı. Sonra, birden, sökülüp ileri fırladı taksi.

Sürücü radyoyu açmış, arabanın içi birden bir gitar ve koro eşliğinde "Sev beni!" diye kişneyen bir solistin sesiyle dolmuştu. Sürücünün küfürleri kadar müstehcen diğer sözler şarkıcının gırtlak oyunları arasında kayboluyor, ancak bu iki sözcük durmadan tekrarlanıyordu.

"Ailemde herkes serseri olduğuma inanıyor," dedi Vivaldo. "Vazgeçtiler benden; bir tek, bundan sonra neler yaparım diye ödlerinin koptuğunu bekliyorum."

Cass bir şey söylemedi. Vivaldo, pencereden dışarı çevirdi gözlerini, Columbus Meydanı'nı geçiyorlardı.

"Bazen – bugünkü gibi zamanlarda," dedi, "muhtemelen haklı olduklarını ve kendimi kandırdığımı düşünüyorum. Her şey hakkında."

Şimdi, yanlarından hızla geçerken, parkın duvarları ve onların ardında da meyvesiz ağaçların arasındaki otellerin ve apartmanların duvarları üzerlerine kapanıyordu.

"Benim ailem kendime uygun bir evlilik yapmadığıma inanıyor," dedi Cass. "Onlara uygun." Vivaldo'ya gülümsedi ve izmaritini atıp ayağıyla ezdi.

"Babamı ayık gördüğümü hiç hatırlamıyorum," dedi Vivaldo, "onca senedir. 'Bana doğruyu söylemeni istiyorum şimdi, daima doğruyu söyle bana' derdi. Sonra, eğer doğruyu söylersem vurduğu gibi duvara yapıştırırdı beni. Haliyle ben de doğruyu söylemezdim ona, bildik yalanları kıvırır dururdum, umurumda bile olmazdı. En son eve, onları görmeye gittiğimde kırmızı gömleğim vardı üzerimde. 'Ne o, ibne mi oldun?' diye sordu bana. Hey Tanrım."

4 Ducktail haircut: 1950'lerde moda olan saç modeli.

Cass bir sigara daha yaktı ve dinlemeye devam etti. Atlı yolunda, rengi uçmuş bir kız kibirli ve şaşkın bir yüzle atını sürüyordu. Kız gözden kaybolunca kadar geçen zamanda Cass, elinde olmaksızın, yıllar önce New England'ta kendisinin de böyle olabileceğini düşündü.

"O semt korkunçtu," dedi Vivaldo, "hep sert olmak zorundaydın, yoksa öldürürlerdi seni, her dakika insanlar ölüyordu etrafımızda, hiçbir sebep yokken. Oradaki çocukların neredeyse hiçbiriyle takılmak gibi bir merakım yoktu, sıkılırdım onlardan. Ama, korkardım da. Babamı görmeye dayanamazdım. O kadar korkaktı ki. Bütün zamanını rol yapmakla geçirirdi –ne rolü yapıyorduysa artık, galiba her şey yolunda rolü yapardı –karısı bizim hırdavatçı dükkânında aklını kaçırırken. Ne benim, ne de ağabeyimin ona zerre kadar saygımızın olmadığını bilirdi. Kızı da en sıkısından bir şıllık olma yolundaydı. Evlendi sonunda, kocasına ucundan her koklattığında adamın ne vaatlerde bulunmak zorunda kaldığı aklıma geliyor, nefret ediyorum."

Bir an sessiz kaldı. Sonra, "Tabii o da aşağılık herifin teki. Tanrım. Ne çok severdim öyle hemen bir otobüse atlamayı, bir başıma şehrin tuhaf bir yerine gitmeyi, etrafta turlayıp yalnız başıma sinemaya girmeyi ya da sadece okumayı veya öylesine takılmayı. Ama, hayır. Nereliysen oralı olmalıydın, ve bunu da ispatlamalıydın, her dakika ispatlamalıydın. Ama sana öyle şeyler anlatabilirim ki –." İçini çekti. "Neyse, babam hâlâ orada, içki sanayiinin ayakta kalmasına katkıda bulunuyor bir nevi. Tanıdığım çocukların çoğu ya öldü ya hapishanede ya da eroinman. Bense sadece bir serseriyim; şanslıyım."

Cass dinliyordu, çünkü Vivaldo'nun eskiye döndüğünü, yaşadıklarına baktığını, parçaları birleştirmeye, anlamaya, dile getirmeye çalıştığını biliyordu. Ama dile getirmemişti. Kendinden bir parçayı orada, Brooklyn'in dönüp tekrar bakmaktan korktuğu sokaklarında bırakmıştı.

"Bir keresinde," dedi Vivaldo, "bir arabaya atlayıp şehre gitmiş ve ibnenin tekini, genç bir çocuk, alıp Brooklyn'e dönmüştük. Zavallı oğlan, daha yarı yola gelmeden altına kaçıracak gibi olmuştu korkudan, ama arabadan da atlayamamıştı. Bir garaja çektik, yedi kişi, tek tek devirdik, sonra da bir araba

dayak atıp cebindeki bütün parasını, elbiselerini alıp onu orada betonun üzerinde bıraktık. Hem, mevsim de kıştı yani." Cass'a baktı, o sabah ilk kez dimdik baktı ona. "Bazen hâlâ merak ederim, vaktinde buldular mı yoksa öldü mü, diye." Ellerini kavuşturup pencereden dışarı çevirdi gözlerini. "Bazen merak ederim, ben hâlâ onları yapan kişi miyim, diye – çok zaman oldu."

Hayır. Dile getirilmemişti. Nedenini merak ediyordu Cass. Belki de, Vivaldo'nun hatıraları, bu hatırladıklarından kurtulmasını sağlamıyordu. Eskiye –o günlere, o çocuğa– dönmemişti; onlara büyülenmiş gibi, hatta romantik bir korkuyla bakıyor ve geçmişinden silmenin bir yolunu bulmaya çalışıyordu.

Belki de böyle sırlar, bütün sırlar, insan onları didinip dünyanın ışığına çıkardığında, dünyaya döktüğünde ve dünyanın deneyiminin bir parçası haline getirdiğinde dile getiriliyorlardı sadece. Bu çaba olmadı mı, o sır insanın içinde un ufak olduğu bir zindandan başka bir şey değildi; bu çaba olmadı mı, işin doğrusu, yaşanmaz bir karanlıktan ibaret olurdu bütün dünya; ve Cass, istemeye istemeye de olsa, bu çabanın neden bu kadar ender gösterildiğini anlamıştı. İstemeye istemeye, çünkü o sırada, Richard'ın, inanmadığı bir kitap yazarak kendisini fena halde hayal kırıklığına uğratmış olduğunu fark etmişti. Richard'ın para kazanmak için yazdığı kitabın yeteneğinin son sınırını gösterdiğini ve Richard'ın bununla asla yüzleşmeyeceğini de biliyordu artık. Sahiden para için yazılmamıştı halbuki –keşke öyle olsaydı! Korktuğu için; karanlık, tuhaf, tehlikeli, zor ve derin şeylerden korktuğu için yazılmıştı.

Umurumda değil, dedi Cass hemen, kendi kendine. Dostoyevski değilse değil, bir kabahati yok burada, umurumda değil. Ama, onun umursayıp umursamamasının bir önemi yoktu. Richard umursuyordu, hem de çok, ve Cass'ın ona inanmasına bel bağlamıştı.

"Tuhaf, değil mi," dedi Cass birden, "Bütün bunları şu an hatırlıyor olman!"

"Belki," dedi Vivaldo, bir an durduktan sonra, "onun yüzündendir. Arayıp Rufus'un öldüğünü söylediği gün oraya gittiğimde –bilmiyorum– blok boyunca yürüyüp eve vardım ve her şey –bilmiyorum– çok tanıdık geldi." Solgun, dert-

li yüzünü Cass'a çevirdi, ama Cass, aslında geçmişiyle kendisi arasında yükselen çetin duvara bakmakta olduğunu hissetti. "Harlem'de çok zaman geçirirdim falan demek istemiyorum," sinirle öbür yana çevirdi başını. "Gündüzleri hemen hiç bulunmazdım orada. Dediğim, benim oturduğum bloktakilerle aynı çocuklar vardı orada da –zenciydiler, ama aynıydılar, sahiden aynı– hollerde aynı leş gibi koku; herkes yırtmaya çalışıyor, ama pek şansları olmadığını da biliyordu. Aynı ihtiyar kadınlar, aynı ihtiyar erkekler –tek fark, belki biraz daha canlıydı onlar–, sonra eve girdim, orada öyle oturuyorlardı; İda, annesi, babası, birkaç kişi daha vardı; akrabalar belki ya da ahbapları. Bilmiyorum, hemen hiç kimse konuşmadı benimle, İda hariç, o da pek bir şey söylemedi. Ve hepsi bana sanki –evet, sanki ben yapmışım gibi bakıyordu, of, o kadar istedim ki onu kollarıma alıp öpsem de geçse o bakışı yüzünden, benim yapmadığımı anlatsam; benim yapmayacağımı, her kim yaparsa kendime yapılmış sayacağımı anlatsam." Sessiz sessiz ağlıyordu, eliyle yüzünü saklayarak öne eğildi. "Biliyorum, yalnız bıraktım Rufus'u, ama sevmiştim de, ve oradakilerin hiçbiri anlamak istemedi bunu. Hep dedim ki, onlar siyah, ben beyazım, ama aynı şeyler yaşanmıştı, gerçekten aynı şeyler, nasıl anlatabilirim ki bunu ben onlara?"

"Ama," dedi Cass, "olanlar sen beyaz olduğun için olmadı ki. Öylesine olup bittiler. Halbuki burada olup bitenler" – taksi parktan çıkmıştı; Cass kendisine bakması için Vivaldo'ya uzattı elini – "onlar siyah olduğu için oluyor. Fark burada." Sonra, bir an durup bir cümle daha ekleme cesaretini buldu kendinde: "Bunları öperek geçirene kadar, dostum, çok öpeceklerin var senin daha."

Vivaldo gözlerini silip pencereden dışarı baktı. Gidecekleri yer Yedinci Cadde'de olmasına rağmen Lenox Caddesi'ne çıkmışlardı; geçtikleri her yer sefalet içinde olduğundan geçtikleri hiçbir yerde olağan dışı bir şey de yoktu. Bir zamanlar, atlı arabaların bu geniş caddede gururla geçit yaptıklarını, hanımefendiler ile beyefendilerin kurdeleler, çiçekler, brokarlar, ipekler, kuş tüyü sorguçlar içinde, zamanın ve budalalığın böylesine yıkıp karartmış olduğu bu evlere girmek üzere arabaların-

dan indiklerini hayal etmek zor değildi. Bu geniş kornişler bir zamanlar yepyeniydi; şimdi ne kadar leş gibi ve tiksinti vererek somurtuyorlarsa utançla, o kadar pırıl pırıl parlıyorlardı bir zamanlar. Pencereler hep kapalı olmamıştı. Kapılar, uzun zamandır kuşatılmış bir şehrin tekinsizliğini ve ketumluğunu getirmezdi hep akla. Bir vakitler insanlar önemsemişlerdi bu evleri – buydu fark; bu caddede yürümekten gurur duymuşlardı; yuva olmuştu bir vakitler burası, halbuki artık bir hapishaneydi.

Artık, kimse önemsemiyordu: Sadece bu kayıtsızlıktı, bu gettoyu ana karaya bağlayan. Artık, her şey dökülüyordu ve sahiplerinin umurunda değildi; kimsenin umurunda değildi. Yüzleri ile bacaklarında, soğuk rüzgârdan, bir pencereyi ya da bir çiçeği kaplayan ince buz tabakası benzeri gri bir külle, sokaklardaki kara-mavi, kahverengi ve bakır rengi güzelim çocukların, kimsenin onların güzelliğini görmüyor olmasını önemser gibi bir halleri yoktu. Büyükleri; iri, ağır aksak, siyah kadınlar, bir deri bir kemik ayağını sürüyen erkekler, kurallarla veya misallerle, önemsemenin ya da önemsememenin ne demek olduğunu öğretmişlerdi onlara: kurallar günbegün kaybolup gitse de, misaller cadde boyunca yerli yerindeydi. Kadınlar ağır aksak yürüyor, duraklıyor, karanlık kapılardan girip çıkıyor, birbirleriyle, erkeklerle, polislerle konuşuyor, vitrinlere bakıyor, çocuklara bağırıyor, kahkahalar atıyor ve durup onları okşuyor, kucaklıyorlardı. Bütün yüzler, çocuklarınki bile, tatlı ya da zehirli bir göz açıklığı, bir uyanıklık barındırıyor ve bu da o yüzleri, taştan yontulmuşlar gibi, çok net, belirgin kılıyordu. Taksi hızlandı; berber dükkânlarının, barbekü tezgâhlarının, barların önlerinde dikilen adamları geride bıraktılar; uzun, karanlık, gürültülü, gökyüzünü kesmek ister gibi öne eğilmiş gri evleriyle yan sokakları geride bıraktılar; evlerin gölgelerinden, sinek kâğıdına yapışmış sayısız sinek gibi, çocuk vızıltıları yükseliyordu. Caddeden batı tarafına dönüp uzun, gri bir sokağı ağır ağır tırmanmaya başladılar. Yavaş gitmeleri gerekiyordu, çünkü sokak yol boyunca her iki tarafa da park edilmiş arabaların arasından istiflerini bozmaksızın çıkıp duran insanlar ve çocuklarla ağzına kadar doluydu. Verandalarda oturanlar vardı,

pencerelerden sarkmış bağırıyordu insanlar; delikanlılar, yüzlerinde müstehzi bir eda, ağır ağır ilerleyen taksiyi süzüyorlardı kayıtsızca, bakışlarından bir anlam çıkarabilmek mümkün değildi.

"Rufus hiç getirdi mi seni buraya?" dedi Cass. "Ailesini ziyaret için demek istiyorum."

"Evet," dedi Vivaldo. "Uzun zaman önce. Unutmuştum neredeyse. İda hatırlatıncaya kadar unutmuştum. Saçını tek örgü yapıyordu o zamanlar, görebileceğin en cilveli siyahi kız. On beş yaşında falandı. Rufus'la beraber Radio City'ye götürmüştük onu."

Vivaldo'nun, İda'yı farkında olmaksızın erotik bir şekilde anlatışı gülümsetti Cass'ı. Taksi, caddeyi geride bırakmış ve içinden geçmekte oldukları bloğun en ucunda, küçük kilisenin önünde durmuştu. İki kadın, kilisenin basamaklarında durmuş, bir şeyler konuşuyorlardı alçak sesle. Cass etrafına bakınıyor, Vivaldo sürücüye parasını veriyordu, o sırada bir delikanlı kadınların yanına gelmiş ve beraberce içeri girmişlerdi.

Birden, bir küfür sallayıp elini saçlarına attı Cass.

"Vivaldo," dedi, "Giremem ki ben buraya."

Vivaldo boş gözlerle ona baktı, sürücü de öyle durup kaldı para üstü verirken.

"Neden bahsediyorsun? Sorun nedir?"

"Yok bir şey, yok. Ama kadınların başının örtülü olması lazım. Şapkasız giremem oraya."

"Elbette girebilirsin!" Bunu söylediği anda o güne kadar kilisede hiç başı açık bir kadına rastlamamış olduğunu hatırladı.

"Hayır, hayır, giremem. Herkesin şapkası var, herkesin. Hakaret gibi olur, pantolonla gelmekten bir farkı kalmaz." Bir an durakladı. "Bir kilise burası Vivaldo, bir cenaze töreni, çok ayıp olur."

Vivaldo, sıkıntısını gayet iyi anlamış, çaresiz gözlerle Cass'a bakıyordu. Sürücü, elinde para üstü, yüzünde özenle koruduğu bir ifadesizlik, Vivaldo'yu süzüyordu.

"Eşarp falan bir şey yok mu yanında?"

"Yok," Cass ağlamaklı bir halde el çantasına, ceplerine daldı, "hiçbir şey yok."

"Ahbap," dedi sürücü.

Vivaldo'nun yüzü aydınlandı. "Kuşağın? Onu saramaz mısın başına? Siyah."

"Yok, olmaz. Asla olmaz. Hem – kuşağım olduğunu anlarlar."

"Bir dene."

Uzatmamak ve haklı olduğunu göstermek amacıyla kuşağını çözüp başına sardı Cass. "Gördün mü? Olmaz işte."

"Ne yapmayı düşünüyorsunuz?" dedi sürücü. "Bütün gün bekleyemeyeceğim."

"Bir şey bulup almam lazım," dedi Cass.

"Geç kalırız."

"Sen gir o zaman. Ben bir dükkân bakınayım buralarda ve hemen döneyim."

"Dükkân mükkân olmaz buralarda bayan," dedi sürücü.

"Elbette vardır yakında bir yerde," diye kestirip attı Cass. "Sen gir içeri Vivaldo; ben hemen geliyorum. Neydi adresi buranın?"

Vivaldo adresi verdi, "125. Sokağa gitmen lazım. Burada benim bildiğim, dükkânların olduğu tek yer orası." Sonra parasının üstünü aldı, bahşiş verdi ve sürücüye, "Hanımefendi 125. Sokağa gidecek," dedi.

Sürücü sesini çıkarmadan önüne dönüp taksimetreyi çalıştırdı. "Sen gir içeri," dedi Cass tekrar. "Kusura bakma. Hemen geliyorum."

"Paran yetecek mi?"

"Evet. Hadi, gir sen."

Vivaldo, çaresiz ve sıkkın bir halde arabadan indi ve taksi uzaklaşırken kiliseye yöneldi. Taksi, Cass'ı 125. Sokak ile Sekizinci Cadde'nin köşesinde bıraktı. Cass, geniş, kalabalık caddede koşar adım yürürken, ne öfke, ne gözyaşı; ama ikisine de yakın, tuhaf, dile gelmez bir halde olduğunu fark etti. Ufak tefek, beyaz, yalnız bir kadının, bir cumartesi sabahı 125. Sokak boyunca telaşla yürümesinin az rastlanan bir manzara olmadığı açıktı, çünkü kimsenin baktığı yoktu kendisine. Vitrininde kadın şapkaları bulunan herhangi bir dükkân görmemişti. Ama olanca hızıyla yürüyor ve deli gibi bakınıyordu. Kendini topla-

mazsa bir aşağı, bir yukarı dolaşarak geçirebilirdi bütün günü. Bir an, kadınlardan birini –yüzlerine, sanki mutlaka öğrenmesi gereken bir şey barındırıyorlarmış gibi bakındığı kadınlardan birini– durdurup sormayı geçirdi aklından. Sonra, garip bir şekilde korktuğunu ayrımsadı; bu insanlardan, bu sokaklardan, dönmesi gereken kiliseden. Biraz daha yavaş yürümeye zorladı kendini. Gördüğü bir dükkâna girdi.

Zenci bir kız yanına yaklaştı. Saçları kızıl, hafif dalgalıydı, üzerinde cırtlak yeşil bir elbise vardı ve tozlu bakır rengindeydi teni.

"Yardımcı olabilir miyim?

Kız gülümsüyordu; bütün tezgâhtar kızların –Cass'ın da içinden ısrarla geçirdiği gibi–, her yerde, istisnasız takındıkları aynı tebessümle. Bu tebessüm Cass'ın kendini zavallı ve kılıksız hissetmesine yol açardı hep. Ama şimdi, her zamankinden çok daha kuvvetli hissediyordu bunu. Tamamen gizemli bir hiddetle titremeye başlarken o kuru, aristokrat keskinliğinin, şehirde daima işe yaramış olmasına rağmen, buralarda bildik etkisini göstermeyeceğini biliyordu.

"Bir şapka," diye kekeledi, "bakmak istiyorum."

Bunu derken şapkalardan nefret ettiğini ve hiç şapka kullanmamış olduğunu hatırladı. Tezgâhtar kız, tebessümünün patronlarınca öğretilmiş olduğu aşikâr, sanki her Cumartesi sabahı, yabancı, nefes nefese ve beyaz bir kadına en az bir şapka satarmış gibi bir havadaydı.

"Benimle gelir misiniz?" dedi.

"Şey – hayır," deyiverdi Cass birdenbire – kız, fevkalade bakımlı hilal kaşları havada, geriye döndü –. "Yani, şapka değil aslında istediğim." Gülümsemeye çalıştı, koşarak uzaklaşmak istiyordu. Sessizlik çökmüştü dükkâna. "Galiba, bir eşarp lazım bana. Siyah." –Nasıl da yuvarlanıyordu sanki bu kelime dükkânın içinde!– "Başım için," diye ekledi ve bir saniye sonra artık polis çağıracaklarmış gibi geldi. Kimliği de yoktu yanında.

"Ha," dedi kız. Tebessümü silmeyi becermişti Cass. Kız keskin bir sesle, "Marie!" diye seslendi, "Hanımefendiyle alakadar olur musun?"

Kız uzaklaştı ve bu sefer, yaşça daha büyük, giyimi ve makyajına dikkat gösterilmiş olsa da daha sade görünümlü, başka bir kız geldi Cass'ın yanına; onun tebessümü bambaşkaydı: müşterek kabahatlerden haberdar, yukarıdan bakan, müstehcen ve keyif dolu bir tebessüm. Cass kızardığını hissetti. Kutular dolusu eşarp çıkardı kız. Hepsi de kalitesiz ve pahalı görünüyorlardı, ama şikâyet edecek hali yoktu. Bir tanesini aldı, parasını ödedi, başına sardı ve dükkândan çıktı. Dizleri titriyordu. Köşede bir taksi bulmayı becerip kendi kendiyle küçük bir düellonun ardından sürücüye kilisenin adresini verdi: Eve çekmesini söylemeyi çok istemişti aslında.

Küçük bir kiliseydi ve büyük bir kalabalık da yoktu içeride. Elinden geldiği kadar sessiz adımlarla girmeye çalışmasına rağmen kafaların kendisine dönmesini engelleyemedi. Yaşlıca bir adam, muhtemelen teşrifatçı, kendisine doğru seğirtti, ama o gördüğü ilk boş yere, kapının yanındaki son sıraya oturdu. Vivaldo daha ileride, ortalarda bir yerde oturuyordu; görebildiği kadarıyla kendisinin dışındaki tek beyaz da oydu. İnsanlar –belki de aynen Rufus'un hayatının parçaları gibi– enikonu dağınık, birbirlerinden uzak oturuyorlar ve bu da kilisenin olduğundan daha boş görünmesine yol açıyordu. Pek çok genç vardı, Rufus'un arkadaşları, diye düşündü, beraber büyüdüğü oğlanlar ve kızlar. Ön sırada altı kişi oturuyordu, aile üyeleri: ne büyüklükte olursa olsun, hiçbir matem İda'nın mağrur sırtını daha az mağrur kılamazdı. Ailenin önünde, sunağın hemen altında, mekâna hâkim bir halde tabut duruyordu, istridye gibi sedefli, içinde incisi, sımsıkı kapalı.

İçeri girdiği sırada, şu anda oturmakta olan birisi konuşma yapıyordu. Çok genç, gezici vaizlerinki (evangelistlerinki) gibi siyah cüppeli biriydi. Gezici vaiz (evangelist) olup olmadığını merak etti, herhangi bir delikanlıdan daha farklı görünmüyordu. Bununla birlikte, büyük bir ağırlıkla da deviniyordu delikanlı; yerini sahiden bulmuş ve o bulduğu yerde huzur içinde olan birinin ağırlığıyla. Oturduğu sırada incecik bir kız kalkıp aradan ilerlemeye başladı, siyah cüppeli delikanlı da sunağın yanındaki piyanonun başına geçti.

"Rufus'u hatırlıyorum," dedi kız, "onun kocaman bir çocuk ve benim de küçücük bir kız olduğum günlerden –" ön sıradaki yaslı aile üyelerine gülümsemeye çalıştı. Cass, ağlamamak için var gücüyle direnen kızı izliyordu. "–Kız kardeşiyle birlikte oturur, Rufus büyük çocuklarla oynamaya gittiğinde ve bizim kendisiyle oynamamıza izin vermediğinde birbirimizin gönlünü almaya çalışırdık." Eğlenceli ve üzüntülü bir mırıltı duyuldu, ön sıradaki başlar onaylarken. "Kapı komşumuzdu ve ağabeyim gibiydi benim." Başı öne düştü ve beyaz bir mendili, Cass'ın hayatında gördüğü en beyaz mendili, büktü siyah ellerinin arasında. Bir süre sessiz kaldı kız, sonra, yeniden, sanki herkesin kızın anılarını, acısını paylaştığını ve bu acının içinden çıkmasını istediğini gösteren, bir tür rüzgâr fısıldamaya başladı kilisenin içinde. Piyanonun başındaki oğlan bir tuşa bastı. "Rufus ara sıra bu şarkıyı söylememi isterdi benden," dedi kız birden. "Onun için söyleyeceğim şimdi."

Oğlan giriş bölümünü çaldı. Kız da ham, eğitimsiz ve şaşırtıcı derecede güçlü bir sesle söylemeye başladı:

Yabancıyım, uzağa atma beni.
Yabancıyım, uzağa atma beni.
Uzaktayken belki gün gelir ararsın beni,
Yabancıyım, uzağa atma beni.

Şarkısını bitirince tabutun yanına gitti ve iki eliyle okşar gibi dokunarak karşısında durdu bir süre. Sonra, dönüp yerine oturdu.

Ön sırada ağlayanlar vardı. İda'nın, kendisinden yaşlı, topluca bir kadını kollarıyla sardığını gördü. Erkeklerden biri gürültüyle burnunu sildi. Ağır bir hava vardı. Her şeyin, bir an önce sona ermesini istiyordu Cass.

Vivaldo tek başına, gözlerini karşıya dikmiş, sessiz oturuyordu.

Sunağın arkasından, gri saçlı bir adam öne doğru geldi. Bir süre durup oturanları izledi, siyah cüppeli oğlan yaslı bir ilahi çalmaya başladı.

"Bazılarınız beni tanıyorsunuz," dedi sonunda, "bazılarınız da tanımıyorsunuz. Ben, papaz Foster." Durdu. "Ben de bazılarınızın yüzlerini tanıyorum, bazılarınız ise tanıdık gelmiyor." Önce Cass'a, sonra Vivaldo'ya doğru hafifçe eğildi. "Ama hiçbirimiz yabancı değiliz aslında. Hepimiz aynı nedenle burada bulunuyoruz. Sevdiğimiz birisi öldü." Tekrar durdu ve tabuta baktı. "Sevdiğimiz, gülüştüğümüz, konuştuğumuz – çok sinirlendiğimiz – dualar ettiğimiz – birisi gitti. Bizimle değil artık. Kötülerin kimseyi üzmediği bir yere gitti." Tekrar tabuta indirdi gözlerini. "Bir daha yüzünü göremeyeceğiz artık – bitti. Bu dünyadaki yolculuğu kolay olmadı ve yolculuğunu bitirirken de acılar çekti. Tanrı'nın karşısına çıktığı zaman, çoğumuz buraya ilk geldiğimiz gün nasıl görünüyorduysak – nasıl acılar çektiysek geçitten geçerken – o da öyle görünecek. Geçit dardı." Boğazını temizleyip burnunu sildi. "Burada durup size Rufus ile ilgili yalanlar söylemeyeceğim. İnandığım bu değil. Rufus'u tanırdım, hayatı boyunca tanıdım. Pırıl pırıl bir çocuktu, şeytanı boldu ve, Tanrı biliyor, farkındaydı bunun. Sayısız derde soktu başını, hepiniz bilirsiniz. Çocuklarımızın çoğu pek çok derde sokuyorlar başlarını ve bazılarınız neden olduğunu biliyorsunuz. Bazen bununla ilgili olarak konuşurduk, o ve ben – hep eni konu iyi arkadaştık biz onunla, Rufus ile ben, hatta zıplayıp buralardan gittiğinde ve hatta ne kadar istesem –istesek– de, kiliseye hiç gelmediğinde bile." Tekrar durdu. "Aklına koyduğunu yapması gerekiyordu. Acılar çekti ve gitti. Gençti, akıllıydı, güzeldi, büyük şeyler bekliyorduk ondan – ama artık bizden uzaklaşıp gitti ve o büyük şeyleri gerçekleştirmesi gerekenler biziz. Bazılarınızın kendisini nasıl kötü hissettiklerini bildiğimi sanıyorum. Kendimi nasıl kötü hissettiğimi biliyorum – söylediğim hiçbir şey bu acıyı dindirmeyecek, şimdilik. Ama o çocuk, benim tanıdığım en iyi insanlardan biriydi, yakınında bulundum bir süre. Onu yargılamaya kalkışmayacağım. Bu bize düşmez. Malum, pek çokları, kendi hayatına son veren bir kişinin kutsal toprağa gömülmemesi gerektiğini söyler. Bende böyle bir bilgi bulunmuyor. Bütün bildiğim, ayağımı bastığım toprağın her bir parçasını Tanrı yarattı ve Tanrı'nın yarattığı her şey kutsaldır. Ayrıca, kimse kimsenin kalbinden

ne geçer bilemez, hatta, mesele bu olduğunda, kendi yüreğimizden ne geçtiğini bile bilemeyiz çoğumuz; dolayısıyla, bunu neden yaptığını hiçbirimiz söyleyemeyiz. Hiçbirimiz orada değildik, dolayısıyla hiçbirimiz bilmiyoruz. Tanrı'nın bizi nasıl kabul etmesini istiyor ve öyle dua ediyorsak, onun için de aynı şekilde dua etmeliyiz. Hepsi bu. Hepsi bu. Bir şey daha söyleyeceğim size, sakın çıkarmayın aklınızdan: Hayatlarına kendi elleriyle son vermiş ve bugün sokaklarda bir aşağı, bir yukarı dolaşan; bir kısmı hakikati telkin eden, bir kısmı ermişlerin arasına karışmış, sayısız insan tanıyorum ben. Artık, unutmayın. Eğer dünya bu kadar ölü eş dostla dolu olmasaydı, biz yaşamaya çalışanlar bu kadar ıstırap çekmezdik belki."

Sunağın, tabutun arkasında bir ileri, bir geri yürüdü.

"Siz karşımda oturanlar – annesi ve babası, kız kardeşi, akrabaları, arkadaşları – için onu geri getirebilecek ya da acınızı hafifletecek hiçbir sözüm olmadığını biliyorum. Biliyorum bunu. Hiçbir söz onun hayatını değiştirmez artık; belki başka birisininki gibi, bitmemiş bir hayat haline getirmez. Olan oldu, Yukarı'da yazılan gerçekleşti. Ama umutsuzluğa kapılmayın, sevgili dostlar –umutsuzluğa kapılmayın. Olanların içinizi katılaştırmasına göz yummayın. Anlamaya çalışın. Dünya zaten yeterince katı ve biz dünyadan daha iyi olmak için çabalamak zorundayız."

Gözlerini önce yere, sonra ön sıradakilere çevirdi.

"Hiç unutmamanız lazım," dedi, "o çabalıyordu. Çok fazla çabalayan yok ve bu çabalar da acı çekmeden olmuyor. Onunla iftihar edin. İftihar etmeye hakkınız var. Onun da bu dünyada bütün istediği buydu."

Ön sırada ağlayan birisinin –bir adamın– dışında, bütün kiliseye sessizlik hâkimdi. Cass, ağlayan adamın Rufus'un babası olması gerektiğini ve vaizin söylediklerine inanıp inanmadığını düşündü. Kimdi Rufus acaba onun için? – Sorunlu bir oğul, hayattayken bir yabancı ve artık ölmüş, ilelebet bir yabancı. Ve artık başka bir şey bilmek mümkün değildi. Rufus'un yüreğinde ya da babasının yüreğinde kilitli kalmış başka ne varsa, ne olabilirse, Rufus ile birlikte unutuluşa göçmüştü. Dile getirilemezdi artık. Bitmişti.

"Aramızda Rufus'un bazı arkadaşları var," dedi Papaz Foster, "bize bir şeyler çalacaklar, sonra gideceğiz."

Biri gitar, diğeri keman taşıyan iki delikanlı, koridordan öne doğru yürüdüler. İnce siyah kız onları izledi. Piyanodaki siyah cüppeli oğlan parmaklarını açıp kapayarak hazırlandı. İki oğlan tabutun hemen önünde durdular, kız onlardan biraz beride, piyanonun yanında durdu. Cass'ın tanımadığı bir melodi çalmaya başladılar; çok ağır, ilahiden çok blues'u andıran bir şey. Sonra giderek daha gergin, daha buruk, daha tempolu bir hale gelmeye başladı. Kilisedekiler alçak sesle, genizden eşlik etmeye ve ayaklarıyla tempo tutmaya başladılar. Sonra kız öne yürüdü. Başını geriye attı, gözlerini yumdu ve bir kez daha çınladı o ses:

Büyük uyanışın sabahına,
Güle güle sana, güle güle!

Papaz Foster, kızın arkasındaki yükseltide durduğu yerden ellerini kaldırıp kıza katıldı:

Her milletinden dünyanın geliyoruz,
Güle güle sana, güle güle!

Kilise de onlara katıldı, ama kız şarkının sonunu tek başına getirdi:

O büyük uyanışın sabahına,
Güle güle sana, güle güle!

Sonra Papaz Foster, kendilerini terk eden ruhun huzurlu bir yolculuk yapması için ve sesinin yettiği bütün ruhların, yaşarken de öldükten sonra da, huzurlu bir yolculuk yapmaları için kısa bir dua okudu. Bitmişti.

Cenazeyi taşıyacak olanlar, ön sırada oturan iki adam ile müzisyenler, sedef tabutu omuzlarına alıp sıraların arasından kapıya doğru yürümeye başladılar. Törene katılanlar da onları takip etti.

Cass kapının yanında duruyordu. Dört ifadesiz yüz, yükleriyle beraber, ona bakmadan yanından geçtiler. Hemen arkalarından İda ile annesi geliyordu. İda bir an durakladı ve – yüzündeki kalın tülün ardından dimdik ve anlaşılması imkânsız bir bakışla – baktı ona. Bir an gülümser gibi oldu. Sonra geçip gitti. Sonra diğerleri geçtiler. Vivaldo yanına geldi, kiliseden çıktılar.

Cass şimdi ilk kez cenaze arabasını gördü, burnu şehir merkezine dönük, caddede duruyordu.

"Vivaldo," dedi, "Mezarlığa gidecek miyiz?"

"Hayır, yeterince araba yok. Galiba sadece aile gidiyor."

Vivaldo, cenaze arabasının arkasındaki arabaya bakıyordu. İda'nın annesiyle babası binmişlerdi. O ise kaldırımda duruyordu. Etrafına bakındı, sonra hızla yanlarına geldi. İkisinin de ellerini tuttu.

"Sadece teşekkür etmek istedim," dedi, çabukça, "geldiğiniz için." Sesi ağlamaktan kısılmıştı, tülün ardından yüzünü seçemiyordu Cass. "Benim –bizim– için ne kadar anlamlı olduğunu bilemezsiniz."

Cass, ne diyeceğini bilmez bir halde İda'nın elini sıktı. Vivaldo, "İda," dedi, "Yapabileceğimiz bir şey varsa – yapabileceğim bir şey varsa – ne olursa!"

"Mucizeler yarattınız. Harikaydınız. Asla unutmayacağım."

Tekrar ikisinin de ellerini sıktı ve dönüp gitti. Arabaya bindi, kapıyı arkasından çekti. Cenaze arabası ağır ağır kaldırımdan ayrıldı, ardından bir araba, onun ardından da bir ikinci araba onu izlediler. Törene katılanlar kısa bir süre Cass ile Vivaldo'ya baktılar ve bir müddet beraber durduktan sonra dağılmaya başladılar. Cass ile Vivaldo, caddede yürümeye koyuldular.

"Metroya binelim mi?"

"Bunu kaldırabileceğimi zannetmiyorum şu an," dedi Cass.

Hedefsiz, öylesine, sessizce yürümeye devam ettiler. Cass ellerini ceplerine bastırmış, gözlerini kaldırımdaki çatlaklardan ayırmıyordu.

"Cenaze törenlerinden nefret ediyorum," dedi sonunda, "Ölenle hiç alakaları yokmuş gibi geliyor bana."

"Öyle," dedi, Vivaldo, "Cenaze törenleri yaşayanlar içindir."

Kendilerine merakla bakan bir avuç yeniyetmeyle dolu bir verandanın önünden geçtiler.

"Evet," dedi Cass. Yürümeye devam ettiler, ikisinin de durup bir taksi çağıracak gücü varmış gibi görünmüyordu. Cenaze töreninden konuşacak halleri de yoktu; çok şey vardı söylenecek, belki de her birinin çok şeyi vardı saklayacak. Yanlarından geçenlerin onlara çarpmasına, dik dik ya da uzun süre bakmalarına izin vermeyen bir havayla sarılıymışçasına, geniş, kalabalık cadde boyunca yürüdüler. 125. Sokak'taki metro girişinin yanındaydılar. Aşağıdan, karanlıktan insanlar geldiler, bir grup köşede otobüs beklemeye başladı.

"Taksiye binelim," dedi Cass.

Vivaldo – kendilerinden beklendiği üzere; Cass elinde değil hissediyordu bu beklentiyi – bir taksiye seslendi ve binip üzerine şimdi solgun bir güneşin düştüğü, o karanlık, sert manzaradan uzaklaşmaya başladılar.

"Merak ediyorum," dedi Vivaldo, "Merak ediyorum."

"Evet? Nedir merak ettiğin?"

Cass'ın sesi beklediğinden daha keskin çıkıyordu, nedenini bilecek durumda değildi.

"Asla unutmayacağım, derken ne demek istiyordu."

Cass'ın zihninde bir şeyler dönüp duruyordu, isimlendiremediği ya da durduramadığı bir şeyler; ama bir taraftan da zihninin mahkûmu gibiydi, zihninin kapıları üzerine kapanmıştı sanki.

"En azından, zeki olduğunu kanıtlar bu," dedi. "Çok faydası dokunabilir bunun sana." Taksinin içinde bulundukları caddeden sıyrılarak sonunda tanıdığı bir caddeye kıvrılışını izledi.

"Ona kanıtlamak isterdim – günün birinde," dedi Vivaldo, sonra durakladı. Pencereden dışarı baktı. "Dünyanın sandığı kadar simsiyah olmadığını anlatmak isterdim."

"Ya da," dedi Cass, bir an durduktan sonra belli belirsiz bir hinlikle, "Sandığı kadar beyaz."

"Ya da sandığı kadar beyaz," diye devam etti Vivaldo alçak sesle. Kendi sesindeki tona karşılık vermeyi istemediğini sezdi Cass. Sonra, "Sen," dedi Vivaldo, "Sevmiyorsun –İda'yı."

"Gerektiği kadar seviyorum. Ben, tanımıyorum onu."

"Bu galiba benim dediğimi kanıtlıyor. Onu tanımıyorsun ve tanımak da istemiyorsun."

"Benim İda'yı sevip sevmememin bir önemi yok," dedi Cass. "Önemli olan, senin seviyor olman. Olabilir. Neden itiraz etmemi istiyorsun, onu anlamıyorum. İtiraz etmiyorum. Hem, etsem ne fark eder ki?"

"Etmez," dedi Vivaldo hemen. Ardından, "Aslında, eder biraz. Hükmümden endişe ederdim."

"Hükümlerin," dedi Cass, "aşkla bir ilgisi yoktur."

Keskin bir ifadeyle Cass'a çevirdi gözlerini, ama minnettarlık da vardı bakışlarında. "Yani, o halde biz aşktan bahsediyoruz –?"

"Kanıtlamaya çalıştığın şey için," dedi Cass, "öyle desek daha iyi olur." Bir süre sustu. Sonra, "Şüphesiz," dedi, "Onun da kanıtlaması gereken bir şeyi olabilir."

"Bana kalırsa onun unutması gereken bir şey var," dedi Vivaldo, "Belki onu unutmasına yardımcı olabilirim."

Cass bir şey söylemedi. Soğuk ağaçlara, soğuk parka baktı. Richard'ın bu sabahki çalışmasının nasıl gittiğini, çocukları düşündü. Birden, uzun zamandır evden uzakmış ve görevlerini ihmal etmiş hissine kapıldı. Bütün istediği, sorunsuz bir şekilde eve varmak ve her şeyi bıraktığı gibi bulmaktı – uzun zaman önce, bu sabah, bıraktığı gibi.

"Çok gençsin," cümlesinin çıktığını duydu ağzından. En anaç tondan konuşuyordu. "Çok az şey biliyorsun," –gülümsedi– "hayat hakkında. Kadınlar hakkında."

Vivaldo da gülümsedi, solgun, usanmış. "Peki. Ama başıma gerçek bir şey gelmesini istiyorum. Ciddiyim. Sen nasıl buluyorsun" –gırgır geçer bir ifadeyle sırıttı– "hayatı? Kadınları? Erkekler hakkında çok şey biliyor musun?"

Uzakta, Columbus Meydanı'ndaki büyük saatin rakamları gri gökyüzünde parlıyor ve on iki yirmi yediyi gösteriyordu. Öğle yemeğini hazırlamaya vakti olacaktı.

Sonra, kendinden uzak tutmak için mücadele edip durduğu depresyon tekrar çöktü üstüne, sanki gökyüzü alçalmış ve sis kaplamıştı her yanı.

"Bir zamanlar, evet," dedi. "Bir zamanlar bildiğimi sanırdım. Senden de genç olduğum zamanlar."

Tekrar ona bakmaya başladı Vivaldo, ama bu kez bir şey söylemedi. Bir an, yol önlerinde kıvrılarak uzanırken, dökük bir duvar gibi yükseldi önlerinde New York silueti. Sonra, kayboldu. Cass bir sigara yaktı ve sigarasını yakarken mağrur kulelerden ve haris antenlerden neden bu kadar nefret ettiğini düşündü. Hiç nefret etmemişti daha önce bu şehirden. Neden her şey bu kadar solgun ve faydasız görünüyordu: ve neden, sanki artık hiçbir şey ve hiç kimse onu yeniden ısıtamazmış gibi, üşüyordu bu kadar?

Vivaldo, çok alçak bir sesle, genizden, cenaze töreninde çalınan blues'u mırıldanıyordu. İda'yı düşünüyor, İda'yı düşlüyor ve İda ile birlikte kendisini bekleyen şeye doğru koşturuyordu. Cass bir an onun gençliğinden, beklentilerinden, ihtimallerden nefret etti, erkekliğinden nefret etti. İda'ya imrendi. Şarkıyı mırıldanan Vivaldo'ya kulak verdi.

3

Mart başlarında, bir Cumartesi günü, Vivaldo penceresinin kenarında durmuş, gün doğumunu seyrediyordu. Ruhsuz bir uğultu gibi esiyordu rüzgâr boş caddelerde; Vivaldo çalışma masasında, pek de parlak gitmeyen bir bölümle didişirken gece boyunca esmişti. Fena halde bezgindi – bütün gün kitapçıda çalışmış, sonra heyecan verici bir iş yapmak üzere evine dönmüştü – ama kendisini felç olmuş hissetmesinin sebebi bu değildi. Romanındaki insanları yeterince tanıyor gibi görünmüyordu. O insanlar da Vivaldo'ya güveniyor gibi görünmüyorlardı. Aşağı yukarı hepsinin isimleri belliydi, hepsinin başlarına neler geleceği aşağı yukarı belliydi, kahramanlarının izleyecekleri yol da netti zihninde. Ama bu, kahramanları için netmiş gibi görünmüyordu. Onları dolaştırıp duruyor, ama onlar kendiliklerinden dolaşıp durmuyorlardı. Onlar için yazdığı diyalogları asık yüzlerle söyleyip geçiyor, inandırıcı olamıyorlardı. Bir kadını baştan çıkarmaya kalkıştığı zamanlarda hissettiği aynı heyecanla, ya da daha büyük bir heyecanla, kahramanlarını da baştan çıkarmaya çalışıyordu: Özel hayatlarını kendisine sunmaları için yalvarıyordu onlara. Ve onlar da – bütün o çirkin ayak diremelerine rağmen onu terk etmek için en küçük bir istek göstermeksizin – reddediyorlardı bunu. Anahtarı bulmasını, damarı yakalamasını ve hakikati dile getirmesini bekliyorlardı. O zaman, diye sızlanıyor gibiydiler, bütün istediğini ve düşlerine girebilecek olandan çok daha fazlasını vereceklerdi. Gece boyunca, giderek büyüyen bir öfke ve çaresizlik içinde,

çalışma masası ile pencere arasında mekik dokumuştu. Kendine kahve yapmış, sigaralar içmiş, saate bakıp durmuş – ve gece ağır ağır ilerlemiş, ama yazdığı bölüm ilerlememişti, sürekli olarak biraz uyuması gerektiğini düşünüyordu, çünkü bugün, haftalardan sonra ilk kez, İda'yı görecekti. İzin günüydü bu Cumartesi, kız arkadaşlarından biriyle çalıştığı restoranda kahve içeceklerdi. Vivaldo, İda ile orada buluşacak, sonra da Richard ve Cass'ı görmeye gideceklerdi.

Richard'ın romanı yayımlanmak üzereydi ve çok başarılı olacak gibi görünüyordu. Vivaldo, romana pek bayılmamış; bu kendisini hem şaşırtmış, hem de rahatlatmıştı. Ancak, bunu Richard'a söyleyecek ya da romanı Richard yazmamış olsaydı asla okumayacağını kabullenmeye cesareti yoktu.

Sokaktaki bütün sesler susmuştu sonunda – motorlar, lastiklerin ipeksi sürtünmeleri, ayak sesleri, şarkı parçaları, yüksek sesle ve uzatılmış iyi geceler dilekleri; binadaki son kapı gürültüyle kapanmış, son mırıltılar, hışırtılar ve gıcırtılar sona ermişti. Gecenin sessizliği etrafını sarmış, bina soğumaya başlamıştı. Fırını yaktı. Yakmasıyla birlikte, zihninin derinliğinde bütün tanıkları hep beraber harekete geçip, fırından yayılan sıcaklık gibi ağır bir havada, ihtirasla arzulanan ve meçhul İda'nın etrafında buluştular. Belki de İda'ydı sessizliklerinin sebebi.

Sokaklara göz gezdiriyor, bir taraftan da –buruk, ama aynı zamanda ürpertici ve bilinçsiz bir zihin açıklığıyla– onları bunca zamandır görüyor olmasına rağmen belki de hiç tanımamış olduğunu düşünüyordu. Bir olayın meydana gelmiş olması, bir insanın ne yaşadığını bilmesiyle aynı şey değildi. Pek çok kişi başlarından geçen pek çok dehşet verici olayı aslında yaşamamıştı –dolayısıyla, yaşamadıklarına göre, öldükleri de söylenemezdi bu insanların. Kafalarına inen çekiçle kendilerinden geçmişlerdi sadece. Ondan sonra da, dikkate alınmayan ve nedeni sorulmayan ıstıraplardan oluşan, bir tür arafta geçirmişlerdi ömürlerini. Vivaldo'nun bu sabah karşı karşıya kaldığı büyük soru, kendi hayatında hiç, gerçekten, varolmuş olup olmadığıydı. Çünkü, eğer bu güne kadar bir kere bile var olduğundan bahsedilebilirse bugün de hâlâ var demekti ve hemen önünde açılmaya hazırdı dünyası.

Sokağın karşı tarafında oturan, isminin Nancy olduğunu bildiği, ama kendisine Jane'i hatırlatan –onunla hiç konuşmamış olmasının nedeni kesinlikle buydu– kız, bar ve kafe turundan yine sıyrık bir delikanlıyla dönüyordu. Her yerde vardı bu delikanlılardan ve bu da kızın onları nereden bulduğunu açıklıyordu, ama onları neden evine getirdiği biraz netameli bir soruydu. Saçlarını uzatanların sakalları oluyordu; uzatmayanlar ise bu kullanışlı, ama biraz da sıkıntılı ehemmiyetten vazgeçmek konusunda daha serbest hissediyorlardı kendilerini. Şiir okuyor ya da yazıyorlardı; şiddetle, sanki daha erkekçe hedeflere yönelmek için yaratıldıklarını kanıtlamak ister gibi. Bu sabahki örnek, beyaz pantolon giyiyor ve yatçı kasketi takıyordu, yüzünün alt yarısından da küçük paranoyak bir sakal fırlıyordu ileri doğru. Bu sakal, onun en saldırgan yanı, sertlik ve gerginliğe ilişkin tek işaretiydi. Kız ise, öte yandan, tepeden tırnağa kemik, omurga ve adaleydi; göğüsleri bile taşı andırıyordu. Sokak boyunca yürüdüler, el eleydiler, ama beraber değil. Verandanın önünde durakladılar, kız sendeledi. Alkol kokuları geğirerek tiksinti dolu bir acıyla adama yaslandı; adamın duruşuna bakılırsa hiç de az değildi ağırlığı; beraberce kapının önündeki birkaç basamağı çıktılar. Orada durdu ve elleriyle saçını geriye atarken şuh bir edayla o taşı andıran göğüslerini dikip delikanlıya gülümsedi. Çocuğun bu duraklamayı anlayışla karşılayacak gibi bir hali yoktu. Havanın soğukluğu hakkında bir şeyler mırıldanarak kızı önden içeriye itti.

Evet, olacaktı –ne olacaktı, her neyse, ama aşk olmayacaktı içinde – ve bu pencerede şu andan itibaren bir yirmi dört saat daha dursa aynı sahnenin başka bir oğlanla tekrarlanacağını görecekti.

Nasıl katlanabiliyorlardı buna? İyi de; onun da başından geçmişti. O nasıl katlanabilmişti? Viski ve marihuana yardımcı olmuştu; iyi bir yalancıydı, bunun yardımı olmuştu; pek çok kadın büyük bir hor görme arzusu uyandırmıştı onda, bunun da yardımı olmuştu. Ama bunların ötesinde bir şey vardı. En sonunda, bu ülke, bu dünya –bu şehir– sabahları kalkan, akşamları yatan ve, genellikle, bütün hayatları boyunca aynı yatağa yatan insanlarla doluydu. Ne yapmaları gerekiyor-

sa onu yapıyor ve çocuklarını yetiştiriyorlardı. Ve belki de bu insanları pek sevmiyordu, ancak, öte yandan, tanımıyordu da onları. Kendisine öyle söylendiği için o insanların yaşadıklarını farz ediyordu; metroda, sokaklarda gördüğü yüzler, tahminen, sayısız oldukları için hayranlık uyandıran bu insanlara aitti. Annesi, babası, kız kardeşi, kız kardeşinin kocası ve arkadaşları, bu kalabalığın bir parçasıydı. Ondan utandıklarının dışında, ne biliyordu gerçekten haklarında? Kendisinin gerçek olduğunu bile bilmiyorlardı. Hatta, kendilerinin de gerçek olduğunu biliyormuş gibi bir halleri yoktu, ama o bundan teselli bulacak kadar ahmak değildi.

Yalnız bir adamın, dar siyah paltosu boğazına kadar ilikli, sanki birisinin kendisini takip etmesini beklermiş gibi ikide bir arkasına bakarak sokakta yürüyüşünü izledi. Sonra, beyinsiz gri bir böcek gibi, çöp kamyonu geldi sokağa. Çöpün yüklenişini izledi. Sonra hiçbir şey, hiç kimse kalmadı. Işık gitgide kuvvetleniyordu. Çok geçmeden çalar saatlerin sesleri duyulur ve evler sabahçıları kapı dışarı ederdi. Derken, genç çocuk ile kız arasında odada şu sıralar neler yaşandığı geldi aklına.

Sanki odadakilere bakamadığı için dolaylı gelen sarı elektrik ışığının gereksizliği fark edilmiş ve söndürülmüştür. Kız ayakkabılarını çıkarmış, radyoyu ya da müzik setini açmış, yatağa uzanmıştır. Kaba pamuklu perdelerin arasından sızan gri ışık, niyeti belirsiz ürpertici bir edayla ihtimam yüzü görmemiş odayı köşe bucak inceliyordur. Müziğin sesi yüksek değildir. İçkilerini koymuşlardır, kızın bardağı masanın üzerindedir. Oğlan ellerinin arasında tutmaktadır. Yatağa oturmuş, vücudu biraz kızdan dönük, gözlerini yere dikmiştir. Ve, müziğin altında, korku dolu, büyük bir sessizlik hüküm sürmektedir. Birazdan, ikisinden biri bu korkuyu alt etmek üzere harekete geçecektir. Eğer kız harekete geçecekse bir iç çekme ve duraklama olacaktır bu –ihtiyaçtan dolayı iç çekme, düşmanlıktan dolayı duraklama. Oğlan harekete geçecekse sert ya da yumuşak, ama kaba bir biçimde olacaktır: aklından tecavüz etmek geçer gibi kızın üzerine çökecek ya da filmlerde gördüğü cinsten, yakıcı olmasını beklediği tüy gibi öpücüklerle kızı uyarmaya çalışacaktır. Sürtünme ve fantezinin, fizyolojik ısınma ve sert-

liği getirmemesi mümkün olmayacaktır; ve kızın kalçaları arasında yuvasını bulan bu basınç aynı zamanda inlemesi için bir işaret anlamına gelecektir. Başını biraz geriye atacak, oğlana biraz daha sarılacak ve karmakarışık olmaya doğru inişe geçeceklerdir. Kasket çıkıp düşecektir –yatak inler ve gri ışık onlara bakarken. Sonra ceket çıkacaktır. Oğlanın elleri süveteri sıyırıp sutyeni çözecektir. Belki bu noktada ikisi de bir ara vermek ve birbirlerini keşfetmek isteyecekler, ama cesaret edemeyeceklerdir buna. Kız inleyip karanlığa yapışacak, oğlan süveteri çıkaracaktır. Sevgisiz bir mücadeleye girişecektir kızın göğüsleriyle, kızın solukları başarısızlığının habercisi gibi duyulacaktır. Sonra müzik setindeki plak sona erecek ya da radyodaki aşk şarkısının yerini reklamlar alacaktır. Eteğini kaldıracaktır kızın. Derken kız, yarı çıplak, ağzında özür dilercesine bir mırıltı, kalkıp müzik setini kapatacaktır. Öyle ortada dururken çıplaklığını alaya alan küçük, zalim bir espri de yapacaktır belki. Sonra, tuvalete girecektir. Oğlan içkisini bitirecek ve donu dışında üzerinde ne varsa çıkaracaktır. Kız geri döndüğünde, ikisi de hazır olacaktır.

Evet, onun da başından geçmişti: sıvazlayarak, ittirerek, gidip gelerek, buz gibi bir kızı uyandırmaya çalışarak. Mücadele korkunçtu, çünkü kız uyandırılmayı istiyor, ama bilinmezin karşısında da dehşete düşüyordu. Kızı ona, onları birbirine yaklaştırıyor gibi görünen her hareket şiddetli bir irkilme taşıyor ve daha da uzaklaşmalarına neden oluyordu. İkisi de birbirleri yerine bir fanteziye tutunuyor, bedenin sırlarını sunmaktansa zihnin yarıklarından emmeye çalışıyorlardı hazzı. Utancın kolları ne kadar kıpırdasalar da üstlerine yapışıp kalıyor, bildikleri bütün edepsiz sözler yaptıklarını ortaya seriyordu ancak. Bu sözler kimi zaman doruğa çıkarıyordu onları – neşesiz, tiksintiyle ve apar topar. Yatakta, bugüne kadar, en büyük becerisi en az düşmanlıkla en büyük rahatlamaya ulaşmak olmuştu.

Harlem'de bütün yaptığı yükünü boşaltmak ve boşalttığı yere de parayı bastırmak olmuştu. Bir süre çok basit görünmüştü. Ama, satın alınan ve bedeli ödenen, basit bir hazzın bile tadının kaçması uzun sürmüyordu – haz, anlaşılıyordu ki, basit bir şey değildi. Harlem'de dolanıp dururken hoşuna giden bir

kıza rastladığında, onunla başka bir yerde, farklı koşullarda karşılaşmış olmayı istememek gelmiyordu elinden. Kızın haline burun kıvırmadan, o haldeki herhangi bir kızın verebileceğinden daha fazlasını talep etmeden duramıyordu. Eğer kızı beğenmemişse o zaman onu küçük görmeye başlıyor ve siyahi bir kızı küçük görmek canını yaktığı için kendisine duyduğu nefret de artıyordu. Böylelikle, günbegün, buralara taşıdığı yükü ne kadar ağır olursa olsun, daha ağır ve öyle hemen boşalmayacak bir yükle dönüyordu evine.

Yıllar boyunca, sırf derisinin rengi üzerinden kaleme alınmış tarih burada bulunma hakkını elinden aldığı için, bu kapkara sokaklara ait olduğunu düşlemişti. Bunun, olamayacağı her yerde olma hakkının tadını burada çıkarmış; yabancılığı görünür ve böylelikle neredeyse katlanılır bir hal almıştı. Tehlikenin, burada, şehirdekilere kıyasla daha gerçek, daha açık olduğunu ve bu tehlikelere atılmayı seçerek erkekliğini vasatlığın ılık sularından değil, ateşin içinden çekip aldığını geçirmişti aklından. Harlem'de daha çok hissetmişti yaşadığını, çünkü bir öfke, kendini kutlama ve cinsel heyecan alevi içinde; kendisini her yerde bir vaat gibi bekleyen tehlikeyle beraber devinmişti burada. Ne var ki, bütün bu gözü karalığa, bu risklerin kucağına atılmalara rağmen yaşadıkları tam anlamıyla bayağı maceralardı ve başka herhangi bir yerde de yaşayabilirdi onları. Hayata karşı duyduğu tehlikeli ve zapt edilmez şehvet, birkaç barda edindiği tamamen rastlantısal birkaç tanışıklıktan daha derin herhangi bir ilişkiye karışmasına engel olmuştu. Anılara gelince; bir iki marihuana partisi, arkadaşlar arasında bir iki sefahat âlemi, isimlerini unuttuğu bir iki kız ve kaybettiği bir iki adres vardı. Harlem'in bir savaş alanı olduğunu ve orada gece gündüz savaşıldığını biliyordu –ama ne için savaşıldığını bilmiyordu.

Ve bu sadece savaşçıların sessizliği yüzünden değildi – bu sessizlikleri de, zaten, muazzam çınladıkları için iyice görülmeye değer oluyordu: bunun nedeni, kişinin sadece kendisine ait kabul ettiği savaşları bilmesiydi. Şimdi, yavaş yavaş, hiç istemese de, Harlem'de tehlikelere atılırken aslında erkekliğini sınamak ya da hayata ilişkin duyarlığını artırmakla meşgul olmadığını fark ediyordu. Kendi içinde durmaksızın ilerleyen macera-

nın geriliminden ve çatışmasından uzak durmak için dışarıdaki bir maceraya sığınmıştı sadece. Kendisine biraz eğlenerek ve asla çok açıktan olmayan bir küçük görmeyle bakan siyah yüzler karşısında bazen şaşkınlığa düşmesinin nedeni buydu belki. Sahiden çok çaresiz durumda olmalı, diyorlardı sanki, buralara düştüğüne göre. Düştüğünü biliyorlardı, kaçarcasına: pek gurur duyduğu liberal, hatta devrimci duyarlıkları hiçbir şey ifade etmiyordu onlara. Dertli, beyaz bir delikanlıydı sadece ve koşa koşa zencilere gelmesinin hiçbir ilginç tarafı yoktu.

Bazen Rufus'un bakışlarından da edinirdi bu izlenimi. Hep reddetmişti o bakışları görmeyi, çünkü kendisi ile Rufus'un eşit oldukları konusunda ısrarlıydı. Arkadaştı onlar; ten rengi gibi bayağı ve basmakalıp meselelerin çok ötesindeydiler. Beraber uyumuşlar, beraber sarhoş olmuşlar, çıtır kızları birlikte araklamışlar, küfürleşmişler ve birbirlerine borç vermişlerdi. Ve, duruma bakılırsa, yüreklerinde ne çok şey gizlemişlerdi birbirlerinden! Bir oyundu hepsi, içinde Rufus'un hayatını kaybettiği bir oyun. İkisinin de inkâr ettiği ne kadar baskı varsa bir araya gelmiş ve öldürmüşlerdi onu. Neden gerekmişti her şeyi inkâr etmek? Neydi oyunun amacı? Pencereden ayrılıp tekrar odaya döndü, bir sigara yaktı, aşağı yukarı dolaşmaya başladı. Pekâlâ, belki de korkmuşlardı; birbirlerine çok yakından bakacak olurlarsa ikisi de bulacaklardı –pencereden dışarı baktı, nem ve korku içindeydi. Kör kuyuyu, cehennemi bulacaklardı. Siyah çocuk, içinde bir yerlerde, beyaz çocuktan beyaz olduğu için nefret ediyordu. İçinde bir yerlerde Vivaldo, Rufus'tan siyah olduğu için korkmuş ve nefret etmişti. Çıtır kızları birlikte araklamışlardı, bir iki defasında da aynı kızı – neden? Ve ne getirmişti bu onlara? Sonra bir daha hiç görmemişlerdi o kızı. Hemen hiç konuşmamışlardı hakkında.

Askerlik yaparken, bir keresinde, Münih'te izinli olduğu bir sırada siyahi bir arkadaşıyla sarhoş olmuşlardı. Bir yerlerde bir şarap mahzenindeydiler, gecenin geç bir vaktiydi, mumlar vardı masaların üzerinde. Yakınlarında oturan bir kız vardı. Kim kimi azdırmıştı? Gülerek pantolonlarını indirmiş ve kıza göstermişlerdi. Aynı zamanda birbirlerine de. Amerikalıları anlayamadığını söyleyip sakince uzaklaşmıştı kız yanlarından.

Ama belki de gayet iyi anlamıştı. Bu küçük oyunun, kendisiyle pek ilgisi bulunmadığını anlamıştı. İki erkeğin bunu birbirlerini çekmek için yaptıkları da söylenemezdi –bunu böyle yapmayı asla akıllarına bile getirmezlerdi. Belki de sadece, hangisinin daha erkek olduğu konusunda kafalarını rahatlatmaya çalışıyorlardı. Siyah arkadaşı ne düşünmüştü acaba? Ama asıl soru, o ne düşünmüştü? Oh be, iyiyim işte, diye düşünmüştü. Siyah arkadaşının muhtemelen birazcık daha iyi olduğunu görmekten kaynaklanan ince bir sızıdan bahsedilebilirdi belki, ama, genel olarak sahiden rahatlamıştı. Orada, açıkta, o allahın belası masanın üzerinde öylece duruyordu işte ve korkutucu bir tarafı da yoktu.

Gülümsedi – *iddiaya girerim; benimki seninkinden büyüktür* – ve bir taraftan da, artık görmediği bu arkadaşının onu balta girmemiş ormanlarda izlediği, sarp kayalıkların kenarlarında elinde bıçakla üzerine geldiği, denize inen dik merdivenlerden aşağı savurmakla tehdit ettiği kâbuslarını hatırladı. Bütün bu kâbuslar sırasında intikam almak istemişti. Neyin intikamını?

Tekrar çalışma masasına oturdu. Daktilodaki kâğıt, üzerinde hiyeroglif izlenimi uyandıran, anlaşılmaz işaretlerle kendisine bakıyordu. Baştan sona yeniden okudu. Hiçbir şey ifade etmiyordu. Hiçbir şey olmuyordu sayfa üzerinde. Kalkıp pencereye yürüdü. Güneş doğmuştu, sokaklarda insanlar vardı; her zamanki, gün ışığıyla yollara dökülen insanlar. Uzun ve bol bir manto giymiş, kısa saçlı, gözlüklü, uzun boylu kız hızlı adımlarla geçiyordu sokağı. Bakkal dükkânı açılmıştı. İhtiyar Romen bakkal, kaldırıma bırakılmış süt kasasını içeri taşıdı. Biraz uyumanın iyi olacağını düşündü tekrar. Bugün İda'yı görecekti, Richard ve Cass ile öğle yemeği yiyeceklerdi. Saat sekizdi.

Yatağında gerinirken tavandaki çatlakları izledi. İda'yı düşündü. Aşağı yukarı yedi sene önce görmüştü onu ilk kez. On dört, on beş yaşlarındaydı İda o zaman. Tatil falan gibi bir gündü ve Rufus onu gezmeye götüreceğine söz vermişti. Vivaldo'yu çağırmış olmasının nedeni de belki ondan borç alacak olmasıydı. *Çünkü arkadaşım, kız kardeşimi hayal kırıklığına uğratamam.*

Gene böyle bugünkü gibi pırıl pırıl, soğuk ve zor bir gün olmuştu. Rufus hiç alışılmışın aksine sessizdi ve o da rahat hissetmiyordu kendini. Ait olmadığı bir ortama zorla girmeye çalışıyormuş gibi bir duygu içindeydi. Ama davet Rufus'tan gelmiş ve o da kabul etmişti; kimse çıkıp gidemezdi şimdi.

Öğlen saat 1 sularında gelmişlerdi eve. Kapıyı Mrs. Scott açmıştı. O da gezmeye gidecekmiş gibi, kendisine biraz kısa gelen koyu gri bir elbise giymişti. Saçı kısaydı, ama daha yeni biçim verilmişti elektrikli maşayla. Rufus'un yanağına küçük bir öpücük kondurdu.

"Merhaba," dedi, "Nasılmış yaramaz oğlum benim?"

"Merhaba," dedi Rufus, ağzı kulaklarında. Yüzünde, Vivaldo'nun daha önce hiç görmediği bir ifade vardı. Orada yüksek topuklu ayakkabıları, gri elbisesi ve bukleli saçlarıyla duran annesi sanki o an olağanüstü iyi bir şey yapmış gibi, neşe ve keyif dalga dalga hücum etmişti yüzüne. Ve bu ifade, oğluna –ağırbaşlılıkla– gülümserken annenin siyah yüzünde de yansıyordu. Oğlu tamamen avucunun içindeymiş ve hayatla arasının nasıl olduğunu gayet iyi biliyormuş gibi bir hali vardı.

"Bu bir arkadaşım benim," dedi Rufus, "Vivaldo."

"Nasılsınız?" Çabuk bir hareketle elini sıktı Vivaldo'nun. Nezaketsizlik ya da soğukluk yüzünden değildi çabukluk; alışkanlık eksikliğindendi. Rufus'un bir arkadaşı olarak görmüştü onu, o kadar, oğlunun içinde yaşamayı seçtiği dünyanın sakinlerinden biri. "Oturun, hadi. Şimdi gelir İda."

"Hazır mı?"

"Aman Tanrım, günlerdir hazırlanıyor. Çıldırtacaktı beni neredeyse." Oturdular. Vivaldo, kirli bir arka bahçeye ve diğer binaların yangın çıkışlarına bakan pencerenin yanında oturuyordu. Yolun karşısında, siyahi bir adam yarı açık penceresinin önünde oturmuş etrafa bakınıyordu. Soğuğa rağmen sadece bir fanila vardı üzerinde. Bahçede konserve kutuları, şişeler, gazeteler, pislik ve tek bir ağacın dışında bir şey yoktu. "Bir engel falan çıksaydı da gelmeseydiniz öyle bir zırıltı ve yaygara kopardı ki bu evde, aklıma bile getirmek istemiyorum." Sustu, evin geri kalan bölümüne açılan kapıya baktı. "Beklerken belki bira içersiniz biraz?"

"Bu mu, bütün ikram edeceğin?" dedi Rufus, gülümseyerek. "Bert nerede?"

"Dükkâna gitmişti, gelmedi daha. Babanın halini biliyorsun. Üzülecek göremediğine seni." Vivaldo'ya döndü. "Bir bardak bira ister misin oğlum? Kusura bakma, başka bir şeyim yok –"

"A, olur, bira iyi," dedi Vivaldo, Rufus'a bakarak, "Bir bardak bira içerim."

Kalkıp mutfağa yürürken, "Arkadaşın ne yapıyor?" dedi, "Müzisyen mi?"

"Yok," dedi Rufus, "Yeteneksizin biri."

Vivaldo kızardı. Mrs. Scott, litrelik bir bira şişesi ve üç bardakla geri geldi. Dikkat çekecek kadar otoriter ve zarif bir yürüyüşü vardı. "Bakma sen ona çocuğum," dedi, "İşi gücü kötülük onun, elinde değil. Adam etmeye çalışıyorum, ama pek şanslı değilim bu konuda." Bardağına bira koyarken gülümsedi Vivaldo'ya. "Çekiniyor gibisin. Çekinme. Kendi evinde nasılsan burada da başımızın üzerinde yerin var, duydun mu?" dedi ve doldurduğu bardağı ona uzattı.

"Teşekkür ederim," dedi Vivaldo. Evinde kendini hiç de baş üzerinde hissetmediğini öğrense kim bilir nasıl şaşırırdı, diye düşünerek bir yudum aldı birasından. Sonra, belki de, hiç şaşırmazdı, diye düşündü.

"Siz de, sanki gezmeye gidecekmiş gibi giyinmişsiniz, hanımefendi?"

"A, hayır," diye, kesin bir tavırla karşı çıktı, "Hemen öbür bloğa, Mrs. Braithwaite'e gidiyorum. Kızını hatırlıyor musun, Vickie'yi? Doğum yaptı. Hastaneye, ziyaretine gideceğiz."

"Vickie'nin bebeği mi oldu? Ne çabuk?"

"E, gençlerin beklemeye pek tahammülü yok bu günlerde, biliyorsunuz." Güldü ve birasından bir yudum aldı.

Rufus hiddetle Vivaldo'dan yana baktı. "Vay canına," dedi, "Nasıl şimdi?"

"İyi sayılır – koşullara bakıldığında." Duraklaması, koşulların parlak olmadığı anlamına geliyordu. "Topaç gibi bir oğlu var, üç kilo." Birkaç şey daha söylemek üzereydi ki İda girdi içeri.

Uzun boyluydu, neredeyse bugün olduğu kadar. O da, belli ki, bigudiler ve elektrikli maşalarla epey bir vakit geçirmişti.

Vivaldo'nun, daha sonra, saçını arkadan örmüş gibi bir izlenime kapılmasının nedeni, saçını başının tepesinde sıkı sıkıya sarmış olmasındandı. Uzun bacaklarının üzerine dökülen hışırtılı bir malzemeyle dolu, gösterişli, uzun ve mavi bir elbise vardı üzerinde.

Gözü sadece abisinde, kocaman ve çocuk gibi gülümseyerek odaya girdi. Vivaldo ile Rufus ayağa kalktılar.

"Bak, geldim işte," dedi Rufus gülümseyerek ve iki kardeş yanak yanağa öpüştüler. Anneleri ayakta, yüzünde gururlu ve çatık kaşlı bir gülümseyiş, onları izliyordu.

"Görüyorum," dedi İda, abisinden biraz uzaklaşır ve gülerken. Abisini görmekten duyduğu memnuniyet o kadar gerçekti ki Vivaldo kendi ailesini ve kız kardeşini düşününce bir tür keder hissetti içinde. "Gelebilecek misin, diye meraklanıyordum – o kadar meşgulsün ki."

İğneleyici, mağrur ve yetişkin bir dargınlıkla söylemişti bunu, abisinin kudreti ile görkeminin getirdiği eziyete boyun eğen biri gibi. Odada bulunduğunun açıkça farkında olmasına rağmen Vivaldo'ya hiç bakmamıştı. Vivaldo'nun varlık göstermesi için de Rufus'un izin vermesi gerekiyordu zaten.

Kısa bir süre için, bir eli kardeşinin boynunda, izin verdi Rufus. İda'yı Vivaldo'ya doğru çevirdi. "Bir arkadaşımı da getirdim, Vivaldo Moore. Bu, kardeşim İda."

El sıkıştılar. İda'nın el sıkışı da annesininki gibi çabuk, ama biraz daha güçlüydü. Ayrıca, farklı bir şekilde bakmıştı Vivaldo'ya; sanki göz alıcı bir yabancıya bakar gibi. Sadece Vivaldo'dan ya da renginden değil; abisiyle aralarındaki ne olduğu tam olarak kestirilemeyen ilişkiden kaynaklanan bir göz alıcılıktı bu.

"Evet," dedi Rufus, muzip bir edayla, "Nereye gitmeyi düşünürsünüz, küçük hanım?"

Ağzı kulaklarında, kardeşine bakıyordu. Öte yandan, odada tuhaf, kısıtlayıcı bir hava da peyda olmuştu. Daha önce bulunmayan, ancak pek yakında kadınlığa adım atacak genç kızın gelişiyle birlikte içeriye dolan bir hava. Bir hedef ve bir ödül gibi, kısa bir süre sonra izini sürmeye başlayacak birinin –bir yerdeki– doğal avı gibi, orada duruyordu.

"Benim için fark etmez," dedi. "Siz nereye gidecekseniz oraya."

"Ama çok şıksın – bizimle görünmekten utanmayacağına emin misin?"

Rufus da şıktı. En iyi koyu renk takım elbisesini ve gömleğini giymiş, Vivaldo'dan ödünç aldığı kravatı takmıştı.

İda ile annesi güldüler. "Bırak kardeşinle uğraşmayı," dedi Mrs. Scott.

"Peki, hadi bakalım, giy mantonu," dedi Rufus, "Zıplayalım artık buradan."

"Uzak mı gideceğimiz yer?"

"Manto giymeni gerektirecek kadar uzak."

"Onu sormuyor," dedi Mrs. Scott. "Nereye gidildiğini ve kaçta döneceğinizi anlamaya çalışıyor."

İda oda kapısının yanına gitmiş, kararsız, bekliyordu. "Haydi," dedi annesi, "Mantonu giy, benimkini de getir. Caddenin ucuna kadar sizinle beraber geleceğim."

İda çıktı. Mrs. Scott gülümseyerek, "Bugün sizinle geleceğimi düşündüyse fena halde tadı kaçmıştır. Sizi bugün tamamen kendisine ayırmış durumda."

Boş bardakları toplayıp mutfağa götürdü. "Küçüklüklerinde," dedi Vivaldo'ya, "İda'ya sorarsan Rufus hiçbir zaman, en küçük bir hata bile yapmazdı." Bardakları çalkalamak için musluğu açtı. "Karanlıktan çok korkardı, ama ne yapardı bizimki; çoğu kez, gecenin bir yarısında, yatağından sıvışır, bu kapkaranlık evde koşup Rufus'un yanına girerdi. Onun yanında çok güvende hissederdi kendini. Rufus ise hiç o kadar ciddiye almadı kardeşini nedense."

"Bu doğru değil," dedi Rufus, "Kardeşime her zaman çok iyi davrandım ben."

Suları süzülsün diye bardakları kenara dizdikten sonra ellerini kuruladı. Bir el aynasında yüzünü inceledi, saçını düzeltti ve özenle şapkasını taktı. "Çıldırtana kadar uğraşırdın kardeşinle," dedi.

İda, kolunda annesinin mantosu ve üzerinde kendi kürklü mantosu olduğu halde odaya geldi.

"Aha!" dedi Rufus, "Ne kadar da göz alıcı!"

"Çok güzel," dedi Vivaldo.

"Benimle alay edecekseniz," dedi İda, "Hiçbir yere gelmiyorum sizinle."

Mrs. Scott mantosunu giydi ve onaylamayan bir tavırla başına bir şey giymemiş olan kızına baktı. "Bu kadar göz alıcı olmaya bir son vermezse şifayı kapıp yatacak." İda'nın yakasını kaldırdı ve düğmelerini iliklediği. "Kimseye şapka taktıramazsın bu evde," dedi, "sonra da bir türlü anlayamazlar neden hastalıktan kurtulamadıklarını." İda sabırsızlandığını gösteren bir hareket yaptı. "Şapka saçını bozacak diye korkuyor, ama aynı şeyi rüzgâr da yapar mı, diye bir korkusu yok." Güldüler, İda biraz daha isteksizce katıldı gülüşmeye; şakanın Vivaldo'nun yanında yapılmış olmasına bozulmuş gibiydi.

Buz gibi cadde boyunca yürüdüler. Çocuklar beyzbol oynuyorlardı, onun dışında neredeyse kimse yoktu dışarıda. Yakında bir verandada birkaç çocuk vardı; İda'yı, Rufus'u ve Mrs Scott'u selamladılar ve ilgiyle, sanki düşman bir çetenin elemanıymış gibi, Vivaldo'ya baktılar, ki o da yakın bir zamana kadar öyleydi zaten. Yaşlıca bir kadın, köhne bir binanın kahverengi kumtaşı basamaklarını çıktı. Binadan uzanan siyah bir tabelada, beyaz harflerle, MOUNT OLIVE APOSTOL KİLİSESİ yazılıydı.

"Baban nerede acaba?" dedi Mrs. Scott.

"Hemen köşeyi dönünce; Jimmy's Bar'da," diye cevap verdi İda kısaca. "Biz dönene kadar eve gelmiş olur mu, bilmiyorum."

"Çünkü, sabahın dördü olmadan eve dönmek gibi bir niyetin yok," dedi Mrs. Scott gülümseyerek.

"Nasılsa o saate kadar da dönmeyecek eve," dedi İda, "benim kadar sen de biliyorsun bunu."

Dar kalçalı, derbeder görünüşlü bir kız, çabuk adımlarla onlara doğru geliyordu. Onun da başında şapka yoktu; saçları kısa, kirli ve dağınıktı. Üzerine fazlasıyla büyük gelen, süet bir erkek ceketi giymişti ve eliyle boğazını kapatıyordu. Vivaldo'nun gözü, kızın gelişini izleyen İda'daydı.

"İşte, Willa Mae," dedi Mrs. Scott, "Zavallı yavrucak."

Kız gülümseyerek önlerinde durdu. Gülümsediği zaman çok farklıydı yüzü. Çok gençti.

"Nasıl herkes?" dedi. "Rufus, amma çok oldu görmeyeli seni."

"İyidir," dedi Rufus. "Senden ne haber?" Başını dimdik tutuyordu ve gözleri ifadesizdi. İda bakışlarını yere indirdi ve annesine yaslandı.

"Ah" –güldü–. "Sızlanacak halim yok. İyi bir şey olduğu da yok."

"Hâlâ aynı yerde misin?"

"Elbette. Gideceğim bir yer var mı?"

Bir sessizlik oldu. Kız Vivaldo'ya baktı, sonra bakışlarını uzaklaştırdı. "Neyse, gitmem lazım," dedi. "İyi oldu sizi gördüğüm." Artık gülümsemiyordu.

"Gördüğüme sevindim," dedi Rufus.

Kız uzaklaştıktan sonra İda, onaylamayan bir tavırla, "Sevgilindi, o da," dedi.

Rufus duymazdan geldi. "Tatlı bir kızdı," dedi Vivaldo'ya, "Herifin biri aklını başından aldı, sonra da terk edip gitti." Kaldırıma tükürdü. "Acayip bir hadise."

Mrs. Scott bir binanın merdivenlerinin önünde durdu. İda, Rufus'un koluna girdi. "Ben burada ayrılıyorum çocuklar," dedi. Rufus'a baktı. "Bu kızı eve ne zaman getiriyorsunuz?"

"Bilmiyorum. Geç kalmayız. Mekânları merak ediyordu, biliyorum, ama çok içmesine izin vermem tabi."

Mrs. Scott gülümsedi ve elini Vivaldo'ya uzattı.

"Tanıştığımıza sevindim çocuğum," dedi, "Rufus'u tekrar getirdin bize, duydun mu? Yabancı gibi düşünme kendini."

"Düşünmem efendim. Teşekkür ederim, gelirim gene yakında."

Ama bir daha, Rufus ölene kadar görmedi Mrs. Scott'u. Rufus onu hiç tekrar davet etmemişti eve.

"Sonra görüşürüz, küçükhanım," dedi. Merdivenleri çıkmaya başladı. "İyi eğlenceler çocuklar."

O zamanlar on dört ya da on beş yaşındaydı İda. Şimdi yirmi bir ya da yirmi iki olmalıydı. Vivaldo'ya o günü hatırladığını söylemişti; Vivaldo ise nasıl hatırladığını merak ediyordu. Büyüyüp kadın oluncaya kadar bir daha görmemişti İda'yı ve yeniden gördüğü zaman da ilk karşılaşmalarını hatırlamamıştı. Ama hatırlıyordu şimdi. Keyifle ve rahatsızlıkla hatırlıyordu. İda ne hatırlıyordu?

"Biraz uyumam lazım," diye geçirdi aklından. Biraz uyumam lazım. Ama romanındaki kişiler karşısına dikilmişlerdi. Bir tür umutsuzlukla, sanki ilgi bekleyen sitem dolu gözlerle ona bakıyor gibiydiler. Daktilosu, karanlık şekilsiz bir külçe halinde, kendisini suçluyor; günler ve geceler boyunca, haftalar, aylar, yıllar boyunca, kolay ve ucuz zevklerin peşinde harcamış olduğu uykusuz geceleri hatırlatıyordu. Yatakta yüzüstü döndü ve erkeklik organı suçladı onu. Hemen kan yürümüştü organına. Öfkeyle içini çekerek sırtüstü döndü. Yirmi sekiz yaşındayım, diye düşündü, onun için çok yaşlıyım. Gözlerini kapatıp inledi. Bu başımın belası romanı bitirmek zorundayım, diye düşündü. Sonra da Tanrım, diye geçirdi aklından, beni sevmesini sağla, ne olur ve aşık olmama izin ver.

"Ne harika bir gün!" diye bağırdı İda.

Fazlasıyla hoşnut bir ifadeyle bir an için İda'nın yüzüne baktı, sonra, geniş, sabırsız ve ürkütücü caddeyi bir an önce geçebilmekten ziyade kendisine vereceği keyif için, birazcık daha sıkıca kavradı kızın dirseğini.

"Evet," dedi, "Şahane bir gün."

Metrodan henüz inmişlerdi ve belki de karanlıktan gün ışığına çıkıyor olmalarıydı, caddeleri bu kadar baş döndürücü kılan. Broadway'de, 72. Sokak'ta, şehir dışına doğru yürüyorlardı –çünkü Cass ile Richard taşınmışlardı, o meşhur merdiveni tırmandıklarını söylemişti Cass. Işığın sertliği sanki gitgide artıyor, aşkın şiddetine benzer amansız bir şiddetle şehri yoklayıp kışkırtıyor ve şehrin grileri ile siyahlarından, çeliğe çelik tutulmuş gibi, görkemle yansıyordu. Alevler dalgalanıyordu, bütün binaların buzlu pencerelerinde.

Kuvvetli, sürükleyen bir rüzgâr insanların gözleri ile yüzlerini parlatarak dudaklarını biraz aralık kalmaya zorluyor, böylelikle beklentinin parlak, kırılgan balonunu bir büyük karşılaşmaya doğru sürüklüyormuş gibi görünüyordu hepsi. Spor ceketleri içinde parlak oğlanlar, kimisinin yanında saçları ve parmak uçlarıyla ışığı yakalamış kızlar, şarküterilerin, dükkânların parlatılmış vitrinlerine bakıyor, sinemaların girişindeki parıldayan panolara bakmak üzere duraklıyor; kendilerini kap-

layan ışığın haşin tavrını paylaşan sesleri tuzla buz olup cam parçacıkları gibi dağılıyordu havada.

Çocuklar paten sesleriyle, devasa sürüler ve bulutlar halinde, yan sokaklardan fışkırıyor, hazırlığı nice zamandır süren bir intikamın uğultusu, ya da yayından kurtulmuş ok gibi, büyüklerinin üzerine akıyorlardı.

"Hiç böyle bir gün görmemiştim," dedi İda'ya ve doğruydu söylediği. O an patlayıp bir şarkıya, bir yangına ya da bir aydınlanmaya dönüşecekmişçesine yüklü, zapt edilmesi zor ve kıpır kıpır görünüyordu her şey.

İda bir şey söylemedi. Vivaldo, görmese de, gülümsediğini hissetti kızın ve bir kez daha güzelliği karşısında tepeden tırnağa keyifle doldu. Sanki güzelliğini sadece onun için giyiniyordu. Bugün her zamankinden daha dostaneydi ona karşı. Uzun zamandır hissettiğinin aksine, bugün ondan kaçıyormuş, kendisini ona kapatıyormuş ve hayatında bir yabancı olarak kalmaya zorluyormuş gibi gelmiyordu. Sonunda yastan çıkmaya karar vermiş gibi; daha neşeli, daha kendisiydi bugün. Üzerinde, üstesinden gelinmiş bir şeyin kokusu, geride kalmış zor kararların havası vardı. Yokuşu tırmanmıştı.

Uzun bacaklarıyla muhteşem, uzun adımlar atıyor ve sanki daha dün üzerinde bir Afrika sürahisi taşımış gibi, yürürken dimdik tutuyordu başını. Annesinin başının üzerindeyse beyaz adamın çamaşırının ağırlığı olmuştu ve İda bu gerçek karşısında nasıl davranacağını hiç bilememiş olduğu için –utanmalı mıydı, gurur mu duymalıydı?– gelip geçiveren, ürkek, avam bir kibir sızıyordu kraliçeleri andıran güzelliğine. New York'un doğu kıyısında, bir restoranlar zincirinin bir şubesinde garsonluk yapıyordu ve kafasının karışıklığı müşterilerine yönelik tavırlarında da gösteriyordu kendini; aynı anda hem mağrur, hem de serbest bir tavır sergiliyordu. Kareli önlüğüyle çalışırken sık sık izlemişti onu Vivaldo; gerisinde savaşkanlığın yumuşak başlılık ile mücadele ettiği kara bir maskeydi yüzü. Temkini asla elden bırakmayan ve daima, bir an içinde, nefretle kararıp ışığını yitirmek üzere tetikte bekleyen gözlerinde vardı bu. Dostane davrandığı zamanlarda bile tavrında, sesinde bir uyarı barındıran bir şey oluyordu; örtük bir hakaret ya da bel-

den aşağı bir ima bekliyordu hep. Haksız değildi böyle davrandığı için, kendi kendine uyduruyor ya da delinin teki de değildi. İyi gözle bakılmayan kızlara dünya böyle muamele ediyordu ve her siyahi kız, iyi gözle bakılmamak için bir nedenle geliyordu dünyaya.

Şimdi, üzerinde oturaklı, lacivert mantosu, başına sardığı modası geçmiş ve pek gösterişli şalıyla pırıl pırıl ve tuhaf bir şıklık içinde yanında yürürken kibrinin de, nefretinin de üzerinde bir kırbaç şaklaması kadar kısa ve iz bırakırcasına kalan bakışlar tarafından yutulduğunu görüyordu Vivaldo. Çok, çok koyu tenli ve çok güzeldi; ve onunla olmaktan gurur duyuyordu, doğrudan, saf bir gurur, ışıl ışıl, açıktan, erkekçe; ama gelip geçenlerin gözleri, hasetle karışık, kenardan bir fıstık düşürmüşsün, kasılmanı da zor tutuyorsun, diyorlardı ona. Beyaz erkekler önce İda'ya, sonra ona bakıyorlardı. İda'ya, diğerlerine kıyasla daha baştan çıkarıcı ve az rastlanır olsa da, bir fahişeymiş gibi bakıyorlardı. Sonra, ıslak bir suç ortaklığına çağırırcasına Vivaldo'nun gözlerini arıyordu bakışları.

Kadınlar da. Önce İda'yı görüyorlardı; ona hayran olmaktan mutluluk duyabilirlerdi yalnız yürüyor olsaydı. Ama yanında Vivaldo vardı ve bu da bir hırsız konumuna getiriyordu onu. Vivaldo'yu kaçırmak için devreye sokmuş olduğu araçlar onların tenezzül etmeyeceği ya da ulaşamayacakları bir yerdeydi, ama bakışlarıyla Vivaldo'yu çabucak ihanetle suçluyor, sonra gözlerini bir düş ya da kâbus karşısındaymış gibi kısıp başka tarafa çeviriyorlardı.

Hızla yürüyüp geçiyordu İda, onları görmüyor gibiydi. Bu yürüyüşü ve parlak, ifadesiz yüzüyle onları ne kadar da kendinden aşağıda gördüğünü gösteriyordu. Olağandışı olmak gibi, büyük bir avantaja sahipti – kendisi bu farkı nasıl taşıyorsa taşısın ya da diğerleri ne kadar inkâr ediyorlarsa etsinler; tebessümüyle, bu insanların, dünyanın bu en sersemlemiş şehrinin yurttaşlarının neredeyse görünmeyecek kadar sıradan olduklarını anlatıyordu. İda'nın görmezden gelmesi ya da öyle görünmesi için hiçbir şey bu insanlardan daha basit olamazdı: bu insanlar için de onu görmezden gelmek kadar uzak bir ihtimal olamazdı. Böylelikle içine girdikleri, kabahati de sadece

kendilerine ait olan bu dezavantajlı durum, fakirlikleriyle ilgili olduğuna Vivaldo'nun pek inanmadığı bir şey söylüyordu onlar hakkında.

Kısacası, onlar geçerken erkekler ile kadınlardan küçük düşmanlık bulutları yükseliyor ve toz gibi yüzlerine savruluyordu. Bu garez dolu hediyeyi, garez dolu bir kibirle kabul ediyordu İda.

"Ne mırıldanıyorsun?" dedi Vivaldo. Neredeyse bir blok geriden beri bir şey mırıldanıyordu kendi kendine.

Nakaratı tamamlayana kadar, bir iki saniye daha mırıldanmaya devam etti. Sonra, gülümseyerek, "Bilmezsin bunu," dedi, "eski bir ilahi. Sabah uyandığımdan beri düşmüyor dilimden."

"Nedir?" dedi Vivaldo, "Bana da söylemez misin?"

"Senin dinle bir alakan mı var?" diye yan yan Vivaldo'ya baktı, gülerek. "Benim vardı, biliyor musun? Uzun zaman önce, küçük bir kızken."

"Hayır," dedi Vivaldo, "Hakkında bilmediğim çok şey var. Söylesene ilahiyi."

İda, Vivaldo'nun koluna daha çok yaslanarak ondan yana eğildi, iki çocuk gibiydiler. Şalının renkleri yanıp sönüyordu.

Alçak, işlenmemiş sesiyle, ilahiyi Vivaldo'ya doğru fısıldamaya başladı:

Uyandım bu sabah, aklım
İsa'da.
Uyandım bu sabah, aklım
İsa'da.

"Fevkalâde bir uyanma biçimi," dedi Vivaldo.
İda devam etti.

Uyandım bu sabah, aklım
İsa'da.
Halleluya, Halleluya,
Halleluya!

"Harika bir şey bu," dedi Vivaldo. "Çok iyi. Şahane bir sesin var, biliyor musun?"

"Uyandığımda bu vardı dilimde – ve, bilmiyorum, aylardır hissettiğimden daha farklı hissetmemi sağladı. Sanki bir yük kalkmış gibiydi üzerimden."

"Hâlâ inancın var, o zaman."

"Var galiba, ha? Komik, yıllardır ne kilise gelir aklıma, ne de onunla ilgili bir şey. Ama, hâlâ orada duruyor, galiba." Gülümseyip içini çekti. "Hiçbir şey kaybolmuyor." Sonra, Vivaldo'nun gözlerine bakıp tekrar gülümsedi. Bu utangaç ve güven dolu gülümseme, dönme dolabın tepesinde asılı kalmış ve aşağıya panayıra bakıyormuş gibi çarpmasına neden oldu kalbinin. "Kayboluyor gibi görünüyor," dedi İda, şaşırmış bir ifadeyle, "ama öyle olmuyor, dönüp geliyor hepsi." Vivaldo'nun kalbi gümbür gümbür atıyordu; parlak şalın çerçevelediği yüzünü izledi bir an. "Doğru galiba bana vaktiyle söyledikleri – dibi görmeden tepeyi göremezsin."

Caddeden ayrılıp Cass'ın evinin tarafına döndüler.

"Ne güzel bir kızsın sen." İda, sanki mırıldanmadan duramıyormuş gibi, dudaklarında ilahisi, uzaklaştı ondan. "Öylesin, biliyorsun."

"Pekâlâ," dedi İda, tekrar yaklaşarak, "Güzel miyim, değil miyim, bilmiyorum. Ama senin deli olduğunu biliyorum."

"Ben sana deli oluyorum. Bunu biliyorsundur herhalde."

Pek de önemli bir laf değilmiş gibi söyleyiverdi bunu ve korkaklığı için kendini lanetlesin mi, yoksa tedbirli davrandığı için tebrik mi etsin, bilemedi.

"Şu son birkaç aydır," dedi İda, "Sen olmasaydın ne yapardım bilmiyorum. Evet, çok görüşmedik, ama orada olduğunu biliyordum, hissediyordum ve bu çok yardımcı oldu bana –oh, hem de anlatamayacağım kadar çok."

"Bazen," dedi Vivaldo, "beni sadece bir baş belası olarak görüyormuşsun gibi gelirdi bana." Ve bu sefer lanetledi kendini; ne hissettiğini daha net söylemediği ve böylesine çocukça tınladığı için.

Ama gün onun günüydü, ortadaydı bu – içinde çok uzun zamandan beridir ilerlediği tünelin sonuna geliyor gibiydi.

"Baş belası!" diye bağırıp gülmeye başladı İda, "Dünya şirini değilsen tabii." Sonra, ciddi bir sesle devam etti. "Baş belası olan bendim –ama elimde değildi."

Kapısının iki yanında iki işlevsiz sütun, ardında da göz alabildiğine taklit mermer ve derinin uzandığı, gri, kişiliksiz bir binaya yöneldiler. Birden, bu öğlen yemeğinin, Richard'ın ilk romanının yayımlanmasını kutlamak amacıyla düzenlendiğini hatırladı Vivaldo –tamamen çıkmıştı aklından. "Biliyor musun," dedi İda'ya, "Bir kutlama olacak ve ben elim boş gidiyorum."

Asansör görevlisi şüpheli bakışlarla sandalyesinden kalktı, Vivaldo adama kat numarasını, sonra adamın tereddüt dolu bakışlarının sürdüğünü görünce, daire numarasını da söyledi. Adam kapıyı kapadı ve asansör yükselmeye başladı.

"Neyi kutluyoruz?" dedi İda.

"Seninle beni. Sonunda çıkıyoruz işte. Son dakikada iptal etmek için aramadın, sadece tek bir içki içtikten sonra hemen eve dönmen gerektiğini söylemedin." İda'ya sırıtıyordu, ama bir yandan da kısmen asansör görevlisi için konuştuğunun farkındaydı. Daha önce hiç dikkatini çekmemişti, ama şu an hiç hoşlanmıyordu ondan.

"Ya, bırak, hadi, gerçekten neyi kutluyoruz? Ya da, belki, Richard ile Cass neyi kutluyorlar, demeliyim."

"Richard'ın romanını. Yayımlandı. Pazartesi günü bütün kitapçılarda olacak."

"Vivaldo, bu harika. Kendini harika hissediyor olmalı. Gerçek, pırıl pırıl, kitabı basılmış bir yazar."

"Evet," dedi Vivaldo, "Aramızdan biri başardı." İda'nın coşkusundan etkilenmişti. Ama, aynı zamanda, İda'nın da asansör görevlisi için konuştuğunun farkındaydı.

"Cass için de harika olmalı," dedi İda. "Senin için de, o senin arkadaşın." Vivaldo'ya baktı. "Senin romanını ne zaman okuyacağız?"

Bu soruda, hatta daha çok İda'nın soruş tarzında, Vivaldo'nun kendini rahat hissetmesini zorlaştıran bir ima var gibiydi. "Bu günlerde," diye mırıldandı ve kıpkırmızı oldu. Asansör durdu, koridora çıktılar. Richard'ın kapısı sol taraflarındaydı. "Elim çok dolu, sanırım, şu sıra."

"Ne demek istiyorsun? İstediğin gibi gitmiyor mu?"

"Romanı mı diyorsun?"

"Evet." Kapının önünde göz göze geldiler, "Sen ne diyorum zannettin?"

"A, yok, ben de onu demek istediğini düşünmüştüm, kesin." Bak oğlum, diye geçirdi aklından, berbat etme, acele etme, gerzek herif, berbat etme. "Sadece, benim demek istediğim tam o değildi."

"Sen ne demek istemiştin?" Gülümsüyordu.

"Ben – elimin, seninle, dolu olacağını düşünmüştüm." İda'nın gülümsemesi azaldı, ama hâlâ keyfi yerinde görünüyordu. Gözleri Vivaldo'daydı. "Biliyorsun – akşam yemekleri, öğlen yemekleri ve – yürüyüşler – ve sinemalara gitmek ve başka şeyler – seninle. Seninle." Vivaldo gözlerini indirdi. "Anladın mı, ne demek istediğimi?" Sonra, ılık, yüklü sessizliğin içinde gözlerini kaldırıp İda'ya baktı ve "Anladın ne demek istediğimi," dedi.

"Pekâlâ," dedi İda, "Bunu yemekten sonra konuşalım, olur mu?" Yüzünü kapıya çevirdi. Vivaldo kımıldamadı. İda, gözleri kocaman açılmış, ona döndü. "Zili çalmayacak mısın?"

"Tabii." Birbirlerine baktılar. İda uzanıp Vivaldo'nun yanağına dokundu. Elini yakalayıp bir süre yüzünde tuttu Vivaldo. Yumuşacık bir hareketle, İda elini çekti, "Hayatımda gördüğüm en şirin şeysin," dedi. "Öylesin. Hadi çal şu zili, karnım aç."

Vivaldo güldü ve düğmeye bastı. İçeriden gelen tatsız vızıltıları, sonra bir karışıklık yaşandığını, bir kapının kapandığını ve ayak sesleri duydular. İda'nın bir elini kendi ellerinin arasına aldı. "Seninle olmak istiyorum," dedi. "Benimle olmanı istiyorum. Dünyada hiçbir şeyi bu kadar çok istememiştim."

Kapı açıldı ve Cass'ı gördüler. Üzerinde mat turuncu bir elbise vardı, saçlarını geriye toplayıp omuzlarına bırakmıştı. Sigarasını tuttuğu eliyle, abartılı bir selamlama hareketi yaptı.

"Gelin çocuklar," dedi, "Sizi gördüğüme sevindim, ama bugün tam anlamıyla kaos yaşanıyor bu evde. Her şey ters gitti." Kapıyı arkalarından kapattı. Evin içinde bir yerden bir çocuk bağırtısı, sonra da Richard'ın sinirli sesi duyuldu. Cass bir an kulak kabarttı, alnı endişeyle kırışmıştı. "Michael bu,"

dedi, çaresizlik içinde. "Yapmadığını bırakmadı bugün – kardeşiyle kavga, babasıyla kavga, benimle kavga. Sonunda sopayı yedi Richard'dan, herhalde odasından dışarı çıkartmayacak artık." Michael'ın çığlıkları azaldı, sonra Michael ile babasının konuşmalarını duydular; açıkça, bir ateşkesin koşulları hakkında görüşmeler yapılıyordu. Cass başını kaldırdı. "Kusura bakmayın, ayakta beklettim sizi. Çıkarın üstünüzü. Oturma odasına geçelim, size içecek ve atıştıracak bir şeyler vereyim – ihtiyacınız olacak, yemek gecikiyor, elbette. İda, nasılsın? Kimbilir ne kadar oldu görmeyeli seni." İda'nın mantosunu ve şalını aldı. "Asmasam olur mu? Yatak odasına bırakacağım, yemekten sonra başka misafirler de gelecek." Cass'ın arkasından geniş yatak odasına gittiler. İda hemen büyük, heybetli aynanın karşısına geçip endişeyle saçını düzeltti ve rujunu tazeledi.

"İyiyim, Cass" dedi, "Ama asıl sen –! Birdenbire meşhur bir eşin oldu. Nasıl hissediyorsun?"

"Meşhur olmadı daha," dedi Cass, "Ama, şimdiden dayanamıyorum ben. Bir şekilde, kesinlikle görüşmeyeceğin pek çok kişiyle yemek yiyip içki içmek zorunda kalmaktan ibaret oluyor işler. Sırf, – boğazını temizleyerek – meslekten oldukları için. Tanrım, ne meslek. Hiçbir fikrim yok." Sonra güldü Cass. Oturma odasına yürüdüler. "Vivaldo'nun aklına gir de, musluk tamircisi olsun."

"Hayır, canım," dedi İda, "Vivaldo'ya asla güvenemem alet işlerinde. Bu çocuk kadar sakarını görmedim ben. Her dakika, ön ayaklarının üzerine düşecekmiş gibi. Bu kadar çok ön ayağı olan kimseyi görmedim ben." Oturma odasına iki basamakla iniliyordu ve geniş pencereden nehir manzarası görünüyordu. Bir an için, nehir manzarası karşısında irkilir gibi oldu İda. Odanın ortasına yürüdü. "Şahane. Sahiden çok güzel bir eviniz var."

"Sahiden çok şanslıydık," dedi Cass. "Eski kiracılar uzun seneler boyu burada oturmuşlar, sonra da Connecticut'a taşınmaya karar vermişler –ya da onun gibi bir yere. Hatırlamıyorum. Neyse, uzun süre oturdukları için kira da çok yükselmemiş. Dolayısıyla, emsallerinin çoğundan daha ucuz gerçekten." İda'ya baktı. "Harika görünüyorsun. Sahiden. Öyle sevindim ki seni gördüğüme."

"Ben de sevindim seni gördüğüme," dedi İda, "ve iyi hissediyorum kendimi, daha iyi, oh, senelerdir hissettiğimden." Bara doğru yürüyüp Cass'ın karşısında durdu. "İçki konusunda da ciddiyeti ele almışsınız, galiba," dedi, kısık, demli bir sesle. "Şu, Cutty Sark'ın tadına bir bakayım."

Cass güldü. "Burboncu bir kadın olarak düşünmüştüm seni." Bir kadehe biraz buz koydu.

"İçkiye gelince," dedi İda, "İyisini çeker canım." Sonra güldü, aynen bir kız çocuğu gibiydi. "Ona biraz su alayım, tatlım, öğleden sonra sırtta taşınarak gitmek istemem buradan." Basamaklarda dikilmiş, kendisini izleyen Vivaldo'ya döndü. Cass'a eğilerek, "Canım," dedi, "şu kapı ağzında dikilen kakavan kim?"

"Oh, ara sıra düşer o buraya. Böyle durur hep. Zararsızdır."

Vivaldo, "Hanımefendinin içtiğinden alacağım ben de," dedi ve bara, yanlarına geldi.

"Zararsız olduğunu söylediğine sevindim," dedi İda, Vivaldo'ya göz kırptı ve uzun tırnaklarıyla barı tıkırdatmaya başladı.

"İçkinize çok az eşlik edebileceğim," dedi Cass, "sonra, hemen kaybolmam lazım. Yemek hazırlığını tamamlamam gerekiyor –ve yememiz gerekiyor– ve ben daha giyinmedim bile."

"O zaman sana mutfakta yardım edeyim," dedi İda. "Diğerleri ne zaman geliyorlar?"

"Beş civarında herhalde. Şu televizyon prodüktörü var, çok parlak ve bildiğini okuduğu söylenen – Steve Ellis, doğru mu bu? –"

"A, evet," dedi İda, "çok iyi olmalı. Tanımayan yok." Prodüktörün birkaç ay önce seyrettiği bir programından bahsetti, programda zencilere de yer vermişti ve pek çok ödül kazanmıştı. "Vaay," diye omuzlarını dalgalandırdı İda. "Başka kim geliyor?"

"İşte, Ellis. Richard'ın editörü. Ve ismini şimdi hatırlayamadığım bir başka yazar daha. Galiba eşlerini de getiriyorlar." Yorgun bir halde içkisinden bir yudum aldı. "Bunu neden yaptığımızı anlayamıyorum. Sanırım sadece şu televizyoncunun hatırına. Ama Richard'ın yayımcıları Pazartesi günü onun için küçük bir parti verecekler nasıl olsa –bürolarında–, herkesi orada da görebilirdi."

"Canlan, teyze," dedi Vivaldo. "Alışmak zorundasın, çaren yok."

"Umarım." Onlardan yana seri, haince bir tebessüm fırlattıktan sonra fısıltıyla, "Ama," dedi, "çok aptal görünüyorlar –! tanıştıklarım. Ve çok ciddiler, öyle parlıyorlar ciddiyetten."

Vivaldo güldü. "Bu ihanet, Cass. Dikkatli ol."

"Biliyorum. Ama sahiden duruyorlar kitabın arkasında; çok umutlular. Sen daha görmedin, değil mi?" Kitaplar ve kâğıtlarla kaplı divanın yanına yürüyüp dalgın bir ifadeyle kitabı aldı. Tekrar yanlarına geldi. "İşte."

Kitabı barın üzerine, İda ile Vivaldo'nun arasına bıraktı. "Çok güzel ifadeler kullanıldı hakkında. Bilirsiniz, 'birikimin yansıması', 'olgun bir yazardan', 'heyecan verici' –bu tip şeyler. Richard gösterir size. Hatta *Suç ve Ceza*'yla bile karşılaştırıldı – ikisinin de çok basit bir öykü akışı olduğu için herhalde." Vivaldo dik dik baktı ona. "Canım ben söylenenleri aktarıyorum."

Buluttan kurtulan güneş odayı doldurdu. Gözlerini kısıp barın üzerindeki kitaba baktılar. Cass, sessiz, arkalarında duruyordu.

Kitabın kapağı son derece sıradandı; lacivert zemin üzerine çentikli kırmızı harfler: Boğazlanan Adam. Bir cinayet romanı. Richard Silensky. Vivaldo, ön kapağın içinde, romanın öyküsünü anlatan bölüme göz gezdirdi, sonra kitabın arkasını çevirince Richard'ın açık, iyi huylu yüzüne bakarken buldu kendini. Fotoğrafın altındaki paragraf, doğumundan bu güne, Richard'ın hayatını özetliyordu: Mr. Silenski evli ve Paul (11) ve Michael (8) isimli iki çocuk babasıdır. Hayatını New York'ta sürdürmektedir.

Kitabı elinden bıraktı. Bu sefer İda aldı.

"Harika," dedi Vivaldo Cass'a. "Gurur duyuyor olmalısın." Cass'ın yüzünü ellerinin arasına aldı ve onu alnından öptü. Sonra içkisini aldı eline. "Kitapta harika bir yan vardır, biliyor musun? –Birden, sahiden, bir kitaba dönüştüğünde, böyle iki kapak arasında durduğunda. Ve üzerinde ismin yazdığında. Muhteşem bir duygu olmalı."

"Evet," dedi Cass.

"Yakında sen de tanıyacaksın bu duyguyu," dedi İda. Dik-

katle kitabı inceliyordu. Gülümseyerek başını kaldırdı. "Şu anda, senin hiç bilmediğin bir şeyi keşfetmiş olduğuma iddiaya girerim," dedi Vivaldo'ya.

"İmkânsız," dedi Vivaldo. "Richard'ın bildiği her şeyi bildiğime eminim."

"Ben o kadar emin olmazdım," dedi Cass.

"İddiaya girerim ki Cass'ın gerçek adını bilmiyorsundur."

Cass güldü. "Biliyor, ama unuttu."

Vivaldo, Cass'a baktı. "Doğru, unuttum. Neydi senin asıl ismin –? Nefret ettiğini biliyorum, o yüzden kimse kullanmıyor."

"Richard çok yeni kullandı," dedi Cass, "Bana takılmak için yaptı herhalde."

İda, Vivaldo'ya kitabın ithaf sayfasını gösterdi. Karım, Clarissa için yazıyordu. "Ne şirin, değil mi?" Cass'a baktı. "Eğlenme benimle, sen Clarissa tarzı birisi gibi görünmek istemezsin."

"Görüldüğü gibi," dedi Cass gülümseyerek. Sonra Vivaldo'ya döndü. "Hah," dedi, "gazetede, tiyatro sayfasındaki kısa haber dikkatini çekti mi bugün?" Divanın yanına gidip gazetelerden birini aldı ve Vivaldo'nun yanına geldi. "Bak, Eric yuvaya dönüyor."

"Eric kim?" dedi İda.

"Eric Jones," diye cevap verdi Cass. "Aktör arkadaşlarımızdan biri, son birkaç senedir Fransa'da yaşıyordu. Ama önümüzdeki sonbahar Broadway'de bir oyun için sözleşme yapmış."

Vivaldo haberi okudu. Lee Branson, Eric Jones ile anlaştı. Üç sezon önce, *Körlerin Krallığı* isimli, uzun ömürlü olmayan bir oyunda rol alan Jones, Lane Smith'in Kasım ayında sergilenmeye başlayacak *Keyifli Av Alanı* isimli oyununda büyük oğulu canlandıracak.

"Orospu çocuğu," dedi Vivaldo, çok memnun bir ifadeyle. Cass'a döndü, "Hiç haber aldın mı?"

"Hayır," dedi Cass, "almadım uzun bir süredir."

"Tekrar görüşmek çok hoş olacak," dedi Vivaldo. İda'ya baktı. "Seveceksin sen de. Rufus iyi tanırdı, çok iyi arkadaştık hepimiz." Gazeteyi katlayıp barın üzerine bıraktı. "Allah kahretsin, herkes meşhur, beni saymazsan."

Richard içeri girdi, darmadağınık ve bir oğlan çocuğu gibi

görünüyordu, beyaz tişörtünün üzerine gri, eski bir süveter giymişti, kemeri elindeydi.

"Ne yaptığını anlamak hiç de zor değil," dedi Vivaldo gülümseyerek. "Buraya gelinceye kadar hepsini duyduk."

Richard utanmış bir ifadeyle elindeki kemere baktı ve divanın üzerine fırlattı. "Kemerle gerçekten vurmadım ona. Sadece, vuracağıma inandırdım. Aslında eşek sudan gelinceye kadar dövmem lazımdı." Cass'a döndü, "Ne oldu buna böyle birden? Hiç yapmamıştı böyle şeyler daha önce."

"Söylemiştim ne düşündüğümü. Yeni ev, bir tür yeni heyecan, hem seni de eskisi kadar göremiyor artık ve bütün bunlara çok kötü tepki veriyor. Atlatacak, ama biraz zaman alacak."

"Paul hiç böyle değil. Hale bak, sokağa çıktı ve bir sürü arkadaş bile edindi. Keyfine diyecek yok."

"Richard, Paul ile Michael birbirlerine hiç benzemiyorlar."

Richard, Cass'a baktı ve kafasını salladı. "Doğru. Affedersin." İda ile Vivaldo'ya döndü. "Kusurumuza bakmayın. Ufaklar aklımızı başımızdan aldı. Bazen oturuyor, saatler boyu onlar hakkında konuşuyoruz. İda, harika görünüyorsun, ne güzel seni görmek." İda'nın elini ellerinin arasına alıp gözlerinin içine baktı. "İyi misin?"

"İyiyim Richard. Ve seni görmek de çok güzel. Hele sen şimdi bu kadar başarılıyken."

"Aman, sakın dinlemeyin benim karımı siz." Barın arkasına geçti. "Benim dışımda herkesin içkisi var galiba. Ve ben de" –son derece çocuksu, kaygısız ve mutlu görünüyordu– "buzlu bir martini içeceğim." Buz kovasını açtı. "Ne var ki buzumuz yok."

"Ben getiririm sana," dedi Cass. İçkisini tezgâha bırakıp buz kovasını aldı. "Ama galiba, şarküterinden biraz buz almamız gerekecek sonra."

"Tamam, sonra gider alırım, fıstık," Cass'ın yanağından bir makas aldı. "Merak etme sen."

Cass salondan çıktı. Richard dönüp Vivaldo'ya sırıttı. "Bugün buraya gelmeseydin, yemin etmiştim; kalbimden tamamen söküp atacaktım seni."

"Burada olacağımı biliyordun." Kadehini kaldırdı. "Teb-

rikler." Sonra devam etti. "Nedir bu böyle bütün televizyon kanalları senin ismini bağırıyor?"

"Abartma. Benimle paylaşmak istediği projesi olan sadece bir tek prodüktör var. Ne olduğunu bile bilmiyorum. Ama ajanım görüşmem gerektiğini düşünüyor."

Vivaldo güldü. "Hemen savunmaya çekilme. Ben televizyonu severim."

"Yalancısın sen. Evinde televizyonun bile yok."

"Tamam da, bu fakir olduğum için. Senin gibi başarılı olduğum zaman çıkıp piyasanın en büyük ekranlı televizyonunu alacağım kendime." Richard'ın yüzüne baktı ve tekrar güldü. "Takılıyorum sadece."

"Peki. İda, bir bak bakalım bu karakteri medenileştirmek için ne yapabilirsin. O bir barbar."

"Biliyorum," dedi İda, üzüntüyle, "ama ne yapılacağını pek bilmiyorum. Şüphesiz," diye ekledi, "bana bir kitabını imzalarsan belki ben de bir ilham yakalayabilirim."

"Anlaştık," dedi Richard. Cass, elinde buz kovası salona geldi, Richard kovayı onun elinden alıp tezgâhın üzerine koydu. İçkisini hazırladı. Sonra barın diğer tarafına dolaşıp diğerlerine katıldı ve elini Cass'ın omzuna attı. "Yaşadığımız en güzel Cumartesi'ye," deyip kadehini kaldırdı. "Dilerim, daha böyle çok Cumartesiler olsun." İçkisinden büyük bir yudum aldı. "Hepinizi seviyorum," dedi.

"Biz de seni seviyoruz," dedi Vivaldo.

Cass, Richard'ı yanağından öptü. "Gidip öğle yemeğini toparlamaya çalışmadan önce – söylesene nasıl bir ayarlama yaptınız Michael'la. Sadece bileyim diye."

"Şimdi biraz kestirecek. Kokteyllere geçilmeden uyandıracağıma söz verdim. Ona zencefilli gazoz almamız gerekiyor."

"Ya Paul?"

"Ha, Paul. Arkadaşlarından vaktiyle kopup yukarıya gelecek, elini yüzünü yıkayıp insanlarla buluşacak. Hiçbir şey engelleyemez onu." Vivaldo'ya döndü. "Bütün gün benimle böbürlenip duruyor."

Cass bir an Richard'a baktı. "Gayet iyi ayarlanmış her şey. Ben de sizi terk ediyorum."

İda kadehini aldı. "Bekle bir dakika. Seninle geliyorum."

"Şart değil, İda. Kendim de yapabilirim."

"Çok bekletecek olursak bu adamlar sarhoş da olabilirler. Sana yardım edeyim, çabucak hazırlayalım yemeği." Cass'ın arkasından antreye yürüdü. Bir ayağı basamaktayken döndü. "Sözünü tutup tutmadığına bakacağım Richard. Şu, kitap hakkında yani."

"Ben de senin sözünü tutup tutmadığına bakacağım. Bu anlaşmada zokayı yutan sensin."

İda, Vivaldo'ya baktı. "Ah, bilmiyorum. Bir şeyler düşünebilirim."

"Neye giriştiğini biliyorsundur umarım," dedi Cass. "Vivaldo'nun yüzündeki ifadeyi hiç beğenmiyorum."

İda güldü. "Biraz şapşal görünüşlü, alenen söylüyorum işte. Haydi. Mutfakta anlatırım sana bunu."

"Cass'ın benimle ilgili söylediği hiçbir şeye inanma," diye seslendi Vivaldo.

"Ha, senin hakkında bir şeyler biliyor mu demek istiyorsun? Cass, tatlım, hadi, meselenin ciğerine gireceğiz demek bu öğleden sonra." Ve ikisi de çıktılar.

"Siyahi kızlara hep bir ilgin vardı, değil mi?" diye sordu Richard, bir süre sonra. Sesinde tuhaf, eskiye özlem yüklü bir şey vardı.

Vivaldo ona baktı. "Hayır, hiçbir zaman siyahi bir kızla ilişkim olmadı."

"Olmadı. Ama Harlem damlarında az avlanmadın. Ve şimdi, siyahi bir kızla ilişki kurmaya çalışman, bir şekilde, çok mantıklı –beyaz bidonun dibini sıyırdın kesin."

İstemese de gülmek zorunda kaldı Vivaldo. "Pekâlâ. İda'nın renginin bununla zerre kadar ilgisi olduğunu sanmıyorum. Öyle ya da böyle."

"Emin misin? Hayatındaki kimsesizler, sürüden ayrılanlar ve talihsizler silsilesine eklenen yeni bir isim değil mi o?"

"Richard," dedi Vivaldo, kadehini tezgâha bıraktı, "tepemi attırmaya mı çalışıyorsun? Nedir?"

"Tabii ki tepeni attırmaya çalışmıyorum," dedi Richard. "Sadece, belki eğriyi doğruyu tartmanın –durup oturmanın–

zamanıdır, ne istediğine karar vermenin ve etrafta çocuk gibi zıplayıp durmak yerine onu yapmaya başlamanın zamanıdır, diye düşünüyorum. Çocuk değilsin."

"İyi. Ben de bana çocukmuşum gibi davranmaya son vermenin zamanıdır, diye düşünüyorum. Ne yapmak istediğimi biliyorum ve onu yapıyorum. Tamam mı? Ve bunu kendi bildiğim gibi yapmak zorundayım. Dolayısıyla, düş sırtımdan." Gülümsedi, ama çok geçti.

"Sırtında olduğumu sanmıyordum," dedi Richard. "Üzgünüm."

"Öyle demek istemedim, biliyorsun bunu."

"Unutalım en iyisi, olur mu?"

"Aman ya, istemiyorum beni çıldırtmanı."

"Çıldırtmıyorum seni." Pencereye yürüyüp dışarı bakmaya başladı. Sırtı Vivaldo'ya dönük, "Kitabımı gerçekten o kadar da beğenmedin, değil mi?" dedi.

"Öyle."

"Ne?" Richard döndü, yüzünü kaplayan güneş ışığı alnındaki, gözlerinin etrafı ve altındaki, ağzı ile çenesinin etrafındaki çizgileri ortaya çıkarıyordu. Çizgilerle dolu bir yüzdü bu; sert bir yüzdü, iyi bir yüzdü ve Vivaldo uzun bir süre sevmişti bu yüzü. Gene de, eksik bir şey vardı bu yüzde, bu şeyin ne olduğunu söyleyemiyordu ve beceriksizce dile getirdiği hükmün adil olmadığını biliyordu.

Gözlerine yaş yürüdüğünü hissetti. "Richard, kitap hakkında konuştuk ve sana ne düşündüğümü söyledim; parlak bir fikir olduğunu ve gayet iyi düzenlendiğini ve iyi yazıldığını ve –" durdu. Kitabı beğenmemişti. Ciddiye alamamıştı. Güçlü, zekice, biraz derine de inen bir *tour de force*'du[5] ve kimseye hiçbir şey ifade etmeyecekti. İster muhteşem, ister kırık dökük, ister paramparça ya da delice olsunlar, kitapların Vivaldo'nun zihninde tuttuğu yerde, Richard'ın kitabı bulunmuyordu. Yapabileceği bir şey yoktu. "Hem, sen kendin dedin, bir sonraki daha iyi olacak, diye."

"Ne diye ağlıyorsun sen?"

"Ne?" Elinin tersiyle gözlerini sildi. "Yok bir şey." Bara yürü-

5 Hüner gösterisi.

yüp üzerine eğildi. Derin, tuhaf, cin gibi bir sesle ekledi. "Artık arkadaşlığımızın sürmesini istemiyormuş gibi konuşuyorsun."

"Of, saçma. Böyle mi düşünüyorsun? Elbette arkadaşız, ölene kadar da arkadaş kalacağız." Bara gelip elini Vivaldo'nun omzuna koydu ve eğilip yüzüne baktı. "Dürüstlükle, tamam mı?"

El sıkıştılar. "Tamam. Tepemi attırma bundan sonra."

Richard güldü. "Attırmayacağım artık tepeni, salak hergele seni."

İda antreye geldi. "Yemek sofrada. Haydi, acele edin, soğumasın."

Yemek bittiğinde herkes biraz sarhoştu, iki şişe şampanya yemeğe eşlik etmiş ve en sonunda güneş alev topu gibi batmaya hazırlanırken tekrar oturma odasına geçilmişti. Kir içinde, nefes nefese ve neşe içinde Paul geldi. Annesi, yıkanıp üstünü değişmesi için banyoya gönderdi onu. Richard, parti için alması gereken buz ile Michael'e söz vermiş olduğu zencefilli gazozu hatırladı ve onları almaya gitti. Cass, üstünü değişip saçını başını toplamasının iyi olacağına karar verdi.

İda ile Vivaldo odada kısa bir süre için yalnız kaldılar. İda bir Billie Holiday plağı koydu pikaba ve dans ettiler.

İda, bir eli elinde, diğer eli omzuna yumuşacık yaslanmış bir halde, dostça bir gülümseyişle kollarının arasına gelirken bir çekiç dövüyordu Vivaldo'nun gırtlağını. Hafifçe belinden tuttu onu. Kızın belindeki parmakları, anormal ve tehlikeli bir şekilde hassaslaşmış görünüyordu ve parmak uçlarından bedenine akan bu büyük, yasak zevkin yüzünden anlaşılmaması için dua ediyordu. İda'nın elbisesinin ağır kumaşının, bluzunun dokusunun altından eteğinin kopçasının oluşturduğu narin engeli, kızın pürüzsüz, ılık tenine değen külotunun parmaklarının altındaki pütürtüsünü hissediyor gibiydi. İda, onun katı, kıpırtısız parmaklarının gösterdiği cüretin farkında değildi sanki. Bazen yönlendirerek, bazen yönlendirilerek, ayaklarını Vivaldo'nun büyük ayakkabılarının önünden kaçıra kaçıra onunla birlikte hareket ediyordu. Bedenleri hemen hiç değmiyordu birbirine, ama kızın saçı çenesini gıdıklayarak tatlı, kuru bir koku yayıyor ve, bu kızla ilgili her şeyde olduğu gibi, derin, ağır ağır yanan, tensel bir sıcaklığı haber veriyordu. İda'yı ken-

dine daha yakın tutmak istedi. Belki, şimdi, şu anda, başını kaldırmış gülümseyerek yüzüne bakarken eğilip kendi gülümsemeyen dudaklarını onunkilere bastırarak gülümseyişini yüzünden silebilirdi.

"Ellerin soğuk," dedi Vivaldo, tuttuğu el kuru ve parmak uçları serindi.

"Bu, kalbimin sıcak olduğu anlamına geliyor," dedi İda, "ama asıl anlamını merak ediyorsan, dolaşım bozukluğu."

"Ben," dedi, "kalbinin sıcak olduğuna inanmayı tercih ederim."

"Ben de bunu beklerdim," dedi İda gülerek, "ama beni daha iyi tanıdığın zaman benim haklı olduğumu göreceksin. Korkarım," dedi, merak uyandıran, sert bir gülümseyişle, "genellikle haklıyım ben." Sonra ekledi. "Kendi hakkımda."

"Seni daha iyi tanımak isterdim," dedi Vivaldo.

"Ben de," dedi İda, kısa, uçucu bir gülüşle.

Richard geri döndü. Michael, ağırbaşlı ve utangaç, sürgünde bulunduğu yerden geldi, Paul ile ikisine buzlu zencefilli gazoz verildi. Cass'ın üzerinde dik yakalı, eski moda, burgonya şarabı renginde bir elbise vardı, saçları topluydu. Richard spor bir gömlek ve insan içine çıkmaya daha uygun bir süveter geçirdi üzerine, İda makyajını tazelemek üzere ortadan kayboldu. İnsanlar gelmeye başlamışlardı.

İlk gelen, Richard'ın editörü Loring Montgomery'ydi, kısa boylu, gözlüklü, düz saçları ağarmış, aslında göründüğünden çok daha genç olan bir adam. Gerçekte de Richard'tan yaklaşık on yaş daha gençti. Ürkek, çekingen bir havası vardı; sürekli olarak sinir içinde kendi kendine gülümsüyordu. Onunla birlikte Richard'ın menajeri olan Barbara Wales de gelmişti. Koyu renk saçlı, koyu gözlü bir kadın olan Barbara akla gelebilecek türlü çeşitli gümüş ve aralarında birkaç da altın takıyı üstünde taşıyordu. O da sürekli sırıtıyordu ama bu sırıtmanın gerisinde asla sinir ya da huzursuzluk olduğu söylenemezdi, kadının kendine özgü birçok tuhaflığı olmasına rağmen çekingenlikle uzak yakın ilgisi yoktu. Richard'ın menajeri olarak onun karısına karşı daha yakın ve samimi davranabileceği inancı içindeydi; kadınının ses tonundan ve jilet kadar keskin sözcüklerinin

katılığından bunalan Cass çaresizlikten kaynaklanan bir teslimiyetle onun peşinden manto ve şapkaların bırakıldığı, kadınların makyajlarını tazeledikleri yatak odasına gitti

"Bar öbür tarafta!" diye seslendi Richard. "İçeri gelip, istediğinizi alsanıza."

"Bir kadeh bile daha içmeye tahammülüm yok," dedi Vivaldo. "Bütün gün içtim. Zaten kafam bulanık, sarhoş olmak istemiyorum."

İda "Bundan rahatsız mısınız?" diye sordu.

Vivaldo ona bakıp gülümsedi.

"Hayır. Hayır, yalnızca sarhoş olmak istemiyorum hepsi bu. Zaten istesem bile yapamam, bugün olmaz." Pencerenin önünde duruyorlardı. "Daha sonra benimle akşam yemeğine çıkarsınız, değil mi?"

"Peki hâlâ acıkmadınız mı?"

"Hayır. Ama akşama kadar hiç kuşkusuz acıkmış olurum."

"İyi o zaman," dedi İda. "Akşam yemeği sırasında bunu bana yeniden sorarsınız."

"Ama birden eve gitmeniz gerektiği ya da bunun gibi bir kararınız olmayacak değil mi? Beni atlatmayacaksınız?"

"Hayır," dedi İda. "Nefesimi sürekli ensenizde hissedeceksiniz – acı sona kadar. Artık menajerle konuşmanız gerekiyor, anlıyorsunuz değil mi?"

"Bunu yapmam şart mı?" Pırıl pırıl parlayan Miss Wales'e baktı.

"Tabii ki yapmalısınız. Richard'ın bugün öğleden sonra buraya gelmenizde ısrarlı olmasının nedeni eminim ki buydu. Yayıncı ile de görüşmelisiniz."

"Niçin? Ona gösterecek bir şeyim yok ki?"

"Bir şeyler bulunur nasıl olsa. Richard'ın bütün bunları organize etmesinin nedenleri arasında sizin de olduğunuzdan eminim. Haydi artık siz de onlara katılın."

"Peki ben bu konuşmaları yaparken siz ne yapacaksınız?"

"Cass ile sohbet ederim. Nasıl olsa bizimle ilgilenen yok, bir şey yazıyor da değiliz."

Richard kadını saçından öptü.

"Çok tatlısınız."

Kapı çalındı. Bu kez gelen Steve Ellis idi. Karısıyla birlikte gelmişti. Ellis kısa boylu, köşeli denecek kadar tıknaz, kıvırcık saçlı, genç görünümlü bir tipti. Yüzünde içeri girmesiyle birlikte, bu genç görünümlü yüzlerde hep rastlanan, sert değilse de donuk ve kararlı bir ifade belirdi. Kaybedilmiş davaların, yenilmez düşmanların son ana kadar savaşan kahramanı olarak nam salmıştı ve dünyanın tüm salonlarında her an her yerde pusuya yatmış bir düşman onu bekliyormuş gibi bir havayla dolaşıyordu. Karısı vizon bir manto ve çiçekli bir şapka giymişti; ondan daha yaşlı ve daha konuşkan görünüyordu.

"Sizi tanıdığıma çok sevindim, Silenski." dedi. Richard'a bakması gerekmesine rağmen başını öylesi eğimli bir açıda tutuyordu ki, bakışları onunla karşılaşacağına rahatlıkla onu görmezlikten gelebiliyordu. Richard'a kovandan fırlamış bir mermiyi andırırcasına uzattığı eli de karşısındakini yermek ya da yüceltmek gücüne sahip ellerin kibirli tutuşunu sergiliyordu; bu elde yalnızca sürekli öpülmenin geleneği yaşıyordu. "Hakkınızda çok güzel şeyler duydum. Belki daha sonra bir ara biraz konuşma fırsatı bulabiliriz."

Gülümsemesi içten, açık ve çocukçaydı. İda ile tanıştırıldığında iki eli yana açık küçük bir oğlan çocuğu pozunda kalakaldı.

"Siz aktris olmalısınız," dedi. "Siz aktris olmalısınız."

"Hayır," diye yanıtladı İda. "Yanılıyorsunuz."

"Ama bu mümkün değil. Sizi yıllarca aradım. Siz muhteşemsiniz, bir sansasyonsunuz!"

"Teşekkürler Mr. Ellis." İda güldü. "Ancak gerçekten aktris filan değilim." Gülmesi abartılıydı, Vivaldo bunun kaynağının sinir mi yoksa isteksizlik mi olduğunu tam olarak kestiremiyordu. Etrafları gülüşüp eğlenenlerle sarıldı. Cass onları bardan izlemekteydi.

Ellis sinsice gülümseyerek başını biraz ileri uzattı. "Peki ne yapıyorsunuz? Gelin, bana anlatın."

"Bir dakika, ben-" İda kendini toparlayarak kararlılıkla yanıtladı. "Ben garson olarak çalışıyorum."

"Garson mu? Bak şu işe! Maalesef karım yanımda, bu açıdan size nerede çalıştığınızı sormamayı yeğliyorum." İda'ya bir

adım daha yaklaştı. "Masaların arasında dolaşırken aklınızdan neler geçirirsiniz?" İda tereddüt etti. Ellis yeniden yumuşak, karşısındakini şımartır bir havada gülümsedi. "Haydi gelin. Herhalde bana bir gün şef olmaktan başka bir amacınız, düşünceniz olmadığını söylemeyeceksiniz, değil mi?"

İda gülümsedi. Bu arada dudakları hafif bir acıyla gerildi. "Hayır." Tereddüt içinde Vivaldo'ya baktı. Bu bakış Ellis'in de gözünden kaçmadı. "Bazen şarkı söylemeyi düşündüm. Aslında bunu çok severek yapabilirdim."

"Aha!" diye bağırdı Ellis zafer sevinci içinde. "Bunu söyleyeceğinizi hissetmiştim." Cebinden bir kartvizit çıkardı. "Eğer kendinizi bir denemenin riskine katlanmaya hazır hissederseniz – umarım bu çok geç olmaz – sakın fazla beklemeyin, beni arayıp ziyaret edebilirsiniz. Sakın unutmayın."

"O zaman adımı bile hatırlamazsınız," diyen İda'nın Ellis'i tepeden tırnağa süzen sitemli bakışlarından Vivaldo bile gerçekte kafasından neler geçtiğini anlayamadı.

"Adınız İda Scott." dedi Ellis. " Doğru değil mi?"

"Doğru."

"İsimleri ve yüzleri asla unutmam. Beni rahatlıkla deneyebilirsiniz."

"Bu doğru," diye söze karıştı karısı. "İsimleri ve yüzleri asla unutmaz. Bunu nasıl başardığını hiç anlayamıyorum."

"Ben," dedi Vivaldo. "Ben aktör değilim."

Ellis ürkekçe etrafı süzdükten sonra birden güldü.

"İnsan nasıl da yanılabiliyor?" dedi. "Beni neredeyse kandıracaktınız." Vivaldo'yu dirseğinden tuttu. "Gelin birlikte bir şeyler içelim. Lütfen."

"Bunu niçin söylediğimi bilemiyorum. Yarı yarıya çocukluk ettim."

"Ama yalnızca yarı yarıya. Neyse adınız neydi?"

"Vivaldo. Vivaldo Moore."

"Siz de aktör değilsiniz değil mi?"

"Yazarım. Henüz kitabı yayımlanmamış bir yazar ama..."

"Aha! Peki ne yazıyorsunuz?"

"Roman."

"Konusu?"

"Brooklyn."

"Yoo hayır. 'Cennetin Öyküsü' gibi bir şey mi? Ya da uyuşturucu tutkunları, katiller, kokainmanlar, eroinciler gibi mi?"

Vivaldo yutkundu.

"Hepsi birden."

"Bu yalnızca bir saptama. Eğer izin verirseniz size bir şey söylemek isterim, bu konu biraz eski moda gibi geliyor bana, çok işlendi. Elini ağzının önüne kapatarak, geğirdi. "Brooklyn bitti. Bitti, mazide kaldı."

Hayır, bu doğru değil diye düşündü Vivaldo. "Yani sizce," dedi gülümseyerek, "TV şansı olmaz mı?"

"Kim bilir, belki de olur." Vivaldo'yu dostça bir ilgiyle süzdü. "Televizyon dediğiniz zaman sesinizde alaylı bir ton belirdiğinin farkında mısınız? Neden korkuyorsunuz?" Vivaldo'nun göğsüne hafifçe vurdu. "Sanat vakum ortamında gelişmez; sanat yalnızca siz ve buradaki bir avuç arkadaşınız için olamaz. Tanrım, genç, duygusal erkeklerin bu sürekli tersliklerinden ne kadar rahatsız olduğumu bir bilseniz?"

"Bunlara ben de dayanamıyorum," dedi Vivaldo. "Ama ben kendimi duygusal genç bir erkek olarak görmüyorum."

"Değil misiniz? Ama onlar gibi konuşuyor, onlar gibi davranıyorsunuz. Burnunuz havada, herkese yukardan küçümseyerek bakıyorsunuz." Vivaldo'nun şaşkın bakışlarını görünce ısrarla, üstüne basarak konuşmasını sürdürdü. "İnsanların çoğunun pislik olduğunu düşünüyorsunuz, ve popüler sanatlardan biriyle kirleneceğinize ölmeyi yeğleyeceğiniz düşüncesindesiniz." Vivaldo'yu tepeden tırnağa ısrarlı, küstah bakışlarla süzdü. "Buraya en iyi giysilerinizi giyip gelmişsiniz, bahse girerim rutubetli, loş, köhne bir evde yaşıyorsunuz, ve cebinizde kız arkadaşınızı bir gece kulübüne götürecek paranız bile yok." Sesini alçalttı. "Şu kara ufak kız, Miss Scott, gördüğünüz gibi isimleri anımsayabiliyorum, kız arkadaşınız, değil mi? Bu yüzden bana karşı öfkelisiniz. Dostum, çok fazla alıngansınız."

"Ben de sizin çok fazla özgür olduğunuzu düşünüyorum."

"Eğer o beyaz olsaydı böyle düşünmeyeceğinize dair bahse girebilirim."

"Benimle birlikte olan her kız için aynı şeyi düşünürdüm."

Ancak yine de kendi kendine Ellis'in haklı olup olamayacağını sordu. Ve sonra bunu asla bilemeyeceğinin, hiçbir zaman öğrenme olanağı da bulamayacağının bilincine vardı. Ellis'in İda'yı sinsice küçümsediğini, ona saygıdan yoksun olarak yanaştığını hissetti. Aslında o İda'yla elinden gelen tek yöntemle konuşmuştu; bu onun herkesle konuşma şekliydi. Ellis'in dünyasındaki herkes birbirleriyle konuşmakta yalnızca bu şekli biliyorlardı. Sürekli olarak bilinçli bir şekilde karşılarındakinden gerçek duygularını, birbirleri ve hatta kendileri hakkında bile gizleyen bir davranış modeli, bir maske takarak. Onların bildiği bu tek dünyanın görülür şekilde dışına itilen İda söz konusu olunca bu davranış modeli zorunlu olarak kişiye yönelik, kendinden emin ve gergin bir hal alıyordu. Düşüncesini açıklamak, bu konuda bir yargıya varmak çabası; kendi entelektüel ve sosyal günahının birden söz konusu olabileceği korkusuyla daha zor, karmaşık bir hal aldı. Bu davranışı dış dünyayla bağdaştırılıp, acımasız gerçek ile karşı karşıya kalındığında, birden tamamen yapmacık ve yanlış olarak görülebilir ve bunun sonucunda da yalnızca tartışmalı değil, kısaca kötü niyetli ve düzeltilemez olarak nitelendirilebilirdi.

Daha sonraları Ellis ikinci bir bardak elma şarabı, kendisiyse yeni bir kadeh *scotch* alırken birden Ellis'in sahip olduğu, yakın bir tarihte Richard'ın da sahip olacağı şeylerin kendisi için de çok çekici olduğunu fark etti. Ellis istediği her şeye ulaşabilirdi; yalnızca telefon ahizesini kaldırması yeterliydi, görünmesi bile şef garsonların mutlulukla yanaşmalarına yetiyor, bir çek ya da faturayı imzalaması hiç kuşkusuz kabul edilmesine yetiyordu. İstediği anda, istediği giysiyi satın alabiliyor, hiçbir zaman kirayı ödemekte zorlanmıyor, ve eğer hemen yarın İstanbul'a uçmak istese, bunun için seyahat acentasına bir telefon etmesi yeterli oluyordu. Ünlüydü, güçlüydü, üstelik de Vivaldo'dan pek yaşlı da değildi, ve çok yoğun çalışıyordu.

Bunun dışında birinci sınıf bir haremi tutması mümkündü, bunun için hoşuna giden kıza yalnızca kartını vermesi yeterliydi - iş bitiyordu. Vivaldo birden ondan niçin nefret ettiğini anladı. Onunla yaklaşık aynı düzeyde bir konuma nasıl ulaşabileceğini, bunun için neler yapması gerekebileceğini düşündü.

Böylesine tapınılmak, böylesine güçlü olmak, istediği her kızla yapabilmek, istediği kızı elinde tutabilmek için ne kadar özveriye katlanmaya hazır olduğunu düşündü. İda'ya baktı. Aynı anda içinde bir değişim hissetti, artık kendi kendine önüne ne gibi fırsatların çıkacağını değil, olanaklarından nasıl yararlanabileceğini ve bunları fırsata çevirebileceğini soruyordu.

Richard o sırada Mrs. Ellis ile konuşuyor, ya da daha çok onun konuşmalarını dinliyordu. İda Loring'in anlattıklarını dinliyor, Cass ise divanın üstünde oturmuş, Miss Wales'i dinliyordu. Hemen onun yanında duran Paul şaşkınlık içinde odayı gözden geçiriyordu. Cass ise onu oldukça dalgın ancak endişe içinde dirseğinden yakalamış, tutuyordu.

"Yine de – sizinle ilişkimizin sürmesini isterim. Belki bir şeyler yapabiliriz." Ellis ona kartını uzattı. "Beni fırsat bulduğunuz bir sıra arar mısınız? Bunda ciddiyim, aynı şeyi Miss Scott'a da söyledim. Biliyor musunuz ki arada sırada gerçekten çok iyi şovlar da sahneliyorum." Sırıtarak Vivaldo'nun sırtına hafifçe vurdu. "Böylece sanatsal standartlarınızı düşürmüş olmazsınız."

Vivaldo önce elinde tuttuğu karta sonra Ellis'e baktı.

"Teşekkürler." dedi." Bunu aklımda tutacağım."

Ellis gülümsedi ve, "Biliyor musunuz, sizden çok hoşlandım." dedi. "Hatta sizinle ilgilenilmesini sağlamaya çalışacağım. Neyse artık yeniden kalabalığa karışma zamanı geldi."

Richard ve Miss Ellis'in yanına gitti. Vivaldo da İda'nın yanında durdu.

"Romanınız hakkında biraz bilgi almaya çalıştım," diye söze girdi Loring. "Ama bu yanınızdaki bayanın ağzı fazlasıyla sıkı. Bana en ufak bir dayanak noktası bile vermedi."

İda gülümseyerek söze karıştı.

"Bütün akşam onu bu konuda bir şey bilmediğime ikna etmeye çalıştım. Ama bir türlü bana inanmak istemedi."

"Gerçekten de bu konuda pek bir şey bilmiyor," dedi Vivaldo. "Aslına bakarsanız ben kendim bile bu konuda henüz pek fazla bir şey bildiğimden emin değilim."

Yorgunluk ve susuzluktan kaynaklanan bir titremenin yavaşça vücuduna yayıldığını hissediyordu. O anda İda'nın elin-

den tutup, onunla birlikte oradan ayrılmak istiyordu. Ama İda orada olmaktan çok mutlu görünüyordu. Üstelik henüz geç de değildi, batan güneşin son ışıkları nehirde solgun parlıyorlardı.

"Neyse," dedi Loring. "Bu konuda kesin bir kararınız olunca umarım benimle bağlantı kurarsınız. Richard sizin bu konuda bir dahi olduğunuzu düşünüyor, ve onun yargısı da benim için çok önemli."

Vivaldo İda'nın verdiği yanıtın sıradanlığından şaşkına döndüğünün ve buna bir anlam veremediğinin farkındaydı. Karşısındakini biraz daha şevke getirmeye çalışmış, İda'nın yüz ifadesi de ona bu konuda yardımcı olmuştu. Gerçi İda'nın Ellis hakkında ne düşündüğünü anlayamıyordu, ama kendine karşı duyduğu hırs, kıskançlık ve korku ve şaşkınlık kaçamak yanıtına belirli, yararsız sayılamayacak bir vurgu kazandırmıştı. Loring her zamankinden de fazla onun henüz işlenmemiş ham bir elmas olduğuna inanıyor görünüyordu. İda'nın yüz ifadesinden ise ona ilk hamleyi yaptıracak insana ihtiyaç duyduğu inancı okunuyordu.

Kendisi ise daha önce hiçbir zaman hissetmediği kadar kuvvetle ilerisi belli olmayan bir işe atılma zamanı geldiğini seziyordu. Bu odadaki insanlar onun dalmasını bekleyen kaynaktı onlar – gerçi pek çekici ve etkileyici gelmiyordu ama o anda önünde atlayabileceği tek kaynak buydu.

Miss Wales onlara doğru baktıysa da bakışlarının karşılaşmasından kaçınarak, gözlerini İda'ya yöneltti.

"Haydi gidelim," dedi kısık bir sesle. "Buradan çıkalım. Bu kadarı benim için yeterli."

"Şimdi mi gitmek istiyorsunuz? Ama Miss Wales ile konuşmadınız bile." Vivaldo onun bakışlarının sürekli olarak Ellis'in durduğu bara kaydığını fark etti. Yüzünde çözümleyemediği, anlamak istemediği bir ifade vardı, bir anlamda beklentili ve sert bir görüntü.

"Miss Wales ile konuşmak istemiyorum."

"Neden ki? Aptallık ediyorsunuz."

"Bak," dedi. "Odada senin konuşmak istediğin biri var mı?" Ah, seni sersem, diye inledi içinden. Ne var ki bu sözcükler ağzından dökülmüştü bir kez.

İda ona baktı.

"Ne demek istediğini anlamıyorum. Ne diyorsun Allah aşkına?"

"Tamam, tamam," dedi sıkıntıyla. "Bir şey yok. Bir an için saçmaladım. Aldırma."

"Ama bunu söylerken bir düşüncen vardı. Ne düşünüyordun?"

"Hiç," dedi. "Gerçekten hiç." Gülümsedi. "Önemli değil. İstiyorsan kalalım."

"Ben," dedi İda. "Yalnızca ve yalnızca senin için buradayım ve kalmak istiyorum."

O zaman hadi gidelim, sözcükleri dilinin ucuna kadar geldi, ama bu yanıtı o an için yutmanın daha doğru olacağını sezdi. Kapının zili çaldı.

"Yalnızca buradakilerden biriyle akşam yemeğine katılmaktan kaçınmak istemiştim, hepsi bu!"dedi.

İda ısrarla "Peki ama," diye sordu. "Buradaki kimle konuşmak isteyeceğimi düşündünüz?"

"Eğer gerçekten şarkı söylemek sizi ilgilendiriyorsa, Ellis ile bir görüşme ayarlayabileceğimizi düşündüm de. Onun bu konuda yardımcı olabileceğini sanıyorum."

İda Vivaldo'yu bıkkın, alaylı ve acıyarak süzdü.

"Ah Vivaldo, " dedi. "Ne kadar karmaşık bir hayal dünyanız var." Daha sonra davranışını birden değiştirerek son derece soğuk bir ifadeyle ekledi. "Bunun dışında benim kiminle konuştuğuma karışmaya en ufak bir hakkınız bile olmadığını anımsatırım. Bunun dışında öngörülerinizden de hiçbir şekilde hoşlanmadığımı belirtmek isterim." Sesi hâlâ kısık olmasına rağmen aslında içten içe öfkeden köpürüyordu. "Belki de bana yakışacağını düşündüğünüz şekilde davranmam doğru olacak." Doğruca bara gidip, Ellis ile Richard'ın arasına girdi. Yüzü gülüyordu. Ellis bir elini koluna koydu, kadınla konuştuğu sırada yüz ifadesinin değiştiği, daha açgözlü ve incinebilir bir hal aldığı görülüyordu. Richard İda'ya içki doldurmak için bara geçti.

Aslında Vivaldo da onlara katılabilirdi ama buna cesaret edemiyordu. İda'nın bu çıkışı öylesine ani, şaşırtıcı ve anlaşıl-

mazdı ki Vivaldo bara gittiği taktirde neler olabileceğini kestiremiyordu. İda haklıydı da, haksız olan kendisiydi. Kiminle konuştuğu onu hiç ilgilendirmezdi.

Ama reaksiyonu çok hızlı ve şiddetliydi. Şimdi avantajını da kaybetmişti işte. Sabırla biriktirdiği ve istiflediği sermayesi olan -anlayış ve nezaket– göz açıp kapayıncaya kadar yok olup gitmişti.

"Seni Sydney Ingram ile tanıştırmak isterdim. Bu da Vivaldo Moore."

Cass hemen omzunun dibinde, yanında içeri girdiğini göz ucuyla fark ettiği yeni bir konukla birlikte belirdi. Ingram yalnız gelmişti. Vivaldo bu adı anımsıyordu; genç adamın romanı henüz yayımlanmıştı ve Vivaldo onu okumak istiyordu. Ingram uzundu, yaklaşık Vivaldo boyundaydı, hoş, ağır ifadeli bir yüzü, gür siyah saçları vardı. Aynen Vivaldo gibi koyu renk bir elbise giymişti ve büyük olasılıkla da bu elbise de onun en iyisiydi.

"Sizi tanıdığıma sevindim," dedi Vivaldo umursamadan – aslında o akşam ilk kez ciddi olarak kendi düşüncesini açıklıyordu.

"Onun romanını okudum," diye açıkladı Cass. "Fevkalade. Sen de okumalısın."

"Okumak isterim."

Ingram belli belirsiz bir sıkıntıyla gülümseyerek elindeki kadehe içinde boğulmak istercesine baktı.

"Artık etrafta koşuşturmaktan bıktım," dedi Cass. "Eğer sizce de bir sakıncası yoksa bir süre yanınızda kalmak isterim." Onları yavaş yavaş pencereye doğru götürdü. Hava kararmaya başlamıştı; güneş batmıştı. Birazdan sokak lambaları yanacaktı. "Sanırım ben bir edebiyat dostu olarak ev sahipliğine uygun biri değilim."

"Bence kusursuzsun," dedi Vivaldo.

"Sen de benimle konuşmak için hiç çaba göstermedin. Dikkatim dağılıyor ve bunu düzeltmekte zorlanıyorum. Fizikçilerle dolu bir odada da aynı şekilde durabilirdim."

"Karşıda barda coşku içinde ne konuşuyordunuz?"

"Amerika'daki televizyon kanallarının ortaklarına kar-

şı Steve Ellis'in kültürel sorumluluklarından bahsediyorduk," dedi Ingram. Güldüler. "Gülmeyin," diye ekledi Ingram. " Bu gidişle başkan da olur. Ne olursa olsun okuma ve yazma sanatına hâkim."

Cass atıldı: "Bana sorarsanız bu onu diskalifiye etmek için daha uygun." İkisinin birden koluna girdi. Hep birlikte giderek kararan pencerenin dibinde duruyor, dışarıdaki geniş caddeden geçen arabaları ve parlayan nehri seyrediyorlardı.

"Bir şeyin düşünü görmek ve sonra aynı şeyi kendi bedeninde yaşamak ne kadar tuhaf bir duygu," dedi Cass sonra birden. İngram da Vivaldo da yanıt vermediler. Cass Vivaldo'ya dönerek, Vivaldo'nun daha önce hiç tanık olmadığı kadar duygulu ve özlem dolu bir sesle sordu: "Yeni bir çalışmanız var mı Mr. Ingram? Umarım vardır."

Vivaldo'nun yanıt veren sesi de tuhaf bir şekilde aynı tondaydı. Suyun enginlerine doğru seslenip birbirlerini çağırmış, ve karanlık acımasızca çökerken birbirlerine ulaşmak istemiş gibiydiler.

"Evet," dedi. "Başladım; yeni bir roman, bir aşk öyküsü."

"Bir aşk öyküsü," dedi Cass. "Nerede geçiyor?"

"Burada, bu şehirde. Günümüzde,"

Sessizlik oldu. Vivaldo Cass'ın ince kemikli elinin dirseğinin altında kasıldığını hissediyordu. Neden sonra "Onu okumayı heyecanla bekliyorum," dedi Cass.

"Benim onu bitirip, okunmasını beklediğimden daha büyük heyecanla olamaz, özellikle de sizin tarafınızdan."

Cass yüzünü Ingram'a çevirdi; Vivaldo onun gülümsemesini göremiyor ancak hissediyordu.

Cass "Teşekkürler," dedikten sonra yeniden pencereye döndü ve iç çekti. "Sanırım artık kendimi yeniden doktorlarıma adamam gerekiyor."

Sokak lambalarının birbiri ardından yanmasını seyrettiler.

"Bir içki alacağım," dedi Cass. "Biriniz bana eşlik eder miydiniz?"

"Elbette," dedi Vivaldo. Beraberce bara gittiler. Richard, Ellis ve Loring divanda oturuyorlardı. Miss Wales ve Mrs. Ellis barda duruyorlardı. İda odada değildi.

"Bana biraz müsaade," dedi Vivaldo.

"Sanırım dolu," diye seslendi Miss Wales.

Koridorda ilerledi ama banyoya kadar gelemedi. İda yatak odasında manto ve şapkaların arasında sessiz, üzgün oturuyordu.

"İda –?"

Genç kadın ellerini kucağında kenetlemiş, gözlerini yere dikmişti.

"Bana niçin kızgınsın? Bunları söylerken hiçbir kötü niyetim yoktu."

Başını kaldırıp, Vivaldo'ya baktı. Gözleri yaşla doluydu.

"Söylediklerinizi söylemenize ne gerek vardı? Her şey o kadar güzel ve ben o kadar mutluydum ki; ta ki siz o sözleri söyleyene dek. Benim bir aşifteden başka bir şey olmadığımı düşünüyorsunuz. Beni görmek istemenizin tek nedeni de buydu." Gözyaşları yanaklarından süzülüyordu. "Siz beyazlar hep aynısınız, siz alçaklar."

"İda, bu doğru değil, yemin ederim doğru değil." Yatağın yanı başında bir dizinin üstüne çökerek, İda'nın ellerini kendi ellerinin içine almaya çalıştı. Kadın başını ters yöne çevirdi. "İda sevgilim, canım, seni seviyorum. Birden korkuya kapıldım, seni kıskandım, hem de çok; ama yemin ederim sözlerimin senin algıladığın gibi bir anlamı yoktu, böyle bir şey kastetmedim. Böyle bir şeyi nasıl düşünebilirim, ben seni seviyorum. İda, lütfen inan bana! Seni seviyorum!"

İda'nın vücudu titremeye devam ediyor, Vivaldo kadının gözyaşlarını elinin üstünde hissediyordu. Ellerini dudaklarına götürerek öptü. Kadının yüzüne gözlerinin içine bakmaya çalışıyor ama İda yüzünü sürekli kaçırıyordu. "İda, İda lütfen bak bana!"

"Bu insanların hiçbirini tanımıyorum," dedi İda hıçkırarak. "Hiçbiri umurumda da değil. Hepsi yalnızca benim rengi farklı o kızlardan biri olduğum kanısındalar, bana karşı nazik olmaya çalışıyorlar ama aslında hiçbirinin umursadığı da yok. Benimle konuşmak istemiyorlar. Burada yalnızca siz bana rica ettiğiniz için kaldım, o kadar iyiydiniz ki, sizinle gurur duyuyordum. Ve şimdi her şeyi berbat ettiniz, yıktınız."

"İda!" dedi Vivaldo." Eğer gerçekten seninle aramdaki ilişkiyi berbat ettiysem inan bana artık benim için yaşamanın bile bir anlamı yok. Bunu söylememelisin. Sözünü geri almalı, beni affetmeli, bana bir şans daha vermelisin. İda!" Eliyle genç kadının yüzünü okşayarak kendine döndürdü. "İda seni seviyorum, yeryüzündeki her şeyden fazla seviyorum. Buna inanmalısın. Seni üzmektense ölmeyi yeğlerim." İda susuyordu. "Kıskandım ve korkuya kapıldım; söylediklerim çok aptalca ve yersizdi. Ama senin için pek bir önem taşımadığım düşüncesi beni deli ediyordu. Hepsi bu! Bunun dışında aklıma kötü bir şey gelmedi."

İda iç çekerek, çantasına uzandı. Vivaldo mendilini uzattı. Genç kadın gözlerini kuruladı, burnunu temizledi. Çok yorgun ve çaresiz görünüyordu.

Vivaldo ayağa kalkıp, yatağa, onun yanına oturdu. İda ona bakmaktan kaçınıyordu, ama uzaklaşmadı da.

"İda –" Vivaldo kendi ses tonundaki tını nedeniyle şaşkına dönmüştü, bu seste öylesine bir üzüntü ve çaresizlik vardı ki. Vivaldo'ya bu ses kendi sesi değilmiş gibi geliyordu, sesi tamamen kontrolden çıkmış, duygularının esiri olmuştu. "Seni sevdiğimi söyledim. Ya sen, senin için bir şey ifade etmiyor muyum?" İda kalkıp aynaya gitti. Vivaldo arkasından baktı. "Haydi, bir şeyler söyle."

İda aynaya baktı, yataktan çantasını aldı, açtı, kapadı ve yeniden aynaya baktı. Sonra bakışlarını Vivaldo'ya çevirdi. "Etmez olur musun?" dedi. " Seni seviyorum."

Vivaldo yüzünü avuçlarının arasına alıp öptü. Önceleri İda'dan bir karşılık gelmedi, olanları karşı koymadan kabullenir, katlanır gibiydi; kararsızca gelişmeleri bekliyordu. Tüm bedeni titriyordu. Vivaldo onu kollarının arasına alıp sıkarak bu titremeyi engellemeye çalıştı. Ve sonra birden kadında bir şeyler değişmeye, yumuşamaya başladı, karşı koymayı bıraktı, kollarını adamın boynuna sardı ve iyice sokuldu. "Gidelim – buradan gidelim!" diye fısıldadı Vivaldo kulağına. "Haydi, uzaklaşalım buradan."

"Evet," dedi İda bir dakika sonra. "Sanırım bunun zamanı geldi." Ama onun kolları arasından hemen sıyrılmadı. Göz-

lerini Vivaldo'nun gözlerine dikerek fısıldadı. "Çok üzgünüm, aptallık ettiğimin farkındayım. Kötü bir niyetin olmadığını, sözlerinin o anlama gelmediğini anlıyorum."

"Ben de çok üzgünüm. Ben kıskanç, işe yaramaz, aptal herifin tekiyim; ve bunu değiştiremem de. Senin için deli oluyorum."

Ve onu yeniden öptü.

"Bizden bu kadar erken mi ayrılmak istiyorsunuz?" dedi Miss Wales. "Daha sizinle sohbet etme fırsatı bile bulamadık."

""Vivaldo," dedi Cass. "Seni bu hafta ararım. İda size telefonla ulaşmam olanaksız, beni arar mısınız? Tekrar görüşmek isterim."

"Sizden bir taslak bekliyorum, avare dostum," diye seslendi Ellis. "Fildişi kulenizden iner inmez bana ulaşın. Sizi tanıdığıma sevindim, Miss Scott."

"Bu konuda samimi," dedi Mrs. Ellis." Gerçekten samimi, içtenlikle söylüyor."

"İkinizle de tanıştığıma sevindim," dedi Ingram. "Çok sevindim. Romanınızda başarılar."

Richard onları kapıya kadar geçirdi.

"Hâlâ dostuz değil mi?"

"Saçmalama. Tabii ki dostuz."

Vivaldo yine de kendi kendine bunun doğru olup olmadığını soruyordu.

Kapı arkalarından kapandı. Eşikte durmuş, birbirlerine bakıyorlardı.

"Eve gidelim mi?" diye sordu Vivaldo.

İda koyu renkli, kocaman gözlerle ona baktı.

"Yiyecek bir şeyin var mı?"

"Hayır. Ama dükkânlar hâlâ açık. Bir şeyler satın alabiliriz."

Koluna girdi, asansöre gittiler. Vivaldo çağırma düğmesine bastı. Bu arada gözlerine inanamıyormuşçasına İda'yı süzüyordu.

"İyi öyleyse," dedi İda." Bir şeyler satın alalım, sana doğru dürüst bir akşam yemeği pişireyim."

"Henüz o kadar acıkmadım."

Alt katta asansör kapısının kapandığını duydular ve asansör çıkmaya başladı.

Önceki akşam pişirdiği tavuğun kokusu halen mutfaktan gitmemişti. Bulaşıklar lavabonun içinde yıkanmamış duruyordu. Hayvanın lades kemiği masanın üstünde kirli bira bardakları ve kahve fincanlarının arasında kurumaya bırakılmıştı. İda'nın giysileri sandalyenin üzerinde, Vivaldo'nunkilerse yerlere saçılmış bir haldeydi. Vivaldo uyanmıştı, İda ise halen uyuyordu. Yan dönmüş, koyu renkli başı Vivaldo'nun bulunduğu yönün aksine çevrilmiş, hiç ses çıkarmadan uyuyordu.

Vivaldo üstüne doğru eğilerek onu izledi. Yüzü bu haliyle ve her zaman bir yabancının yüzünden de daha gizemli ve erişilmez görünüyordu; Yabancı yüzler gizemli olamazlardı; ne de olsa onlara fantezinin belirli gizemleri yakıştırması olanaksızdı. Ama sevilen bir insanın yüzü, kişinin onda kendinden bir şeyler araması sonucu çok daha gizemli olabiliyordu. Bu bir gizdi ve her giz gibi acı ve eziyete açıktı.

İda uyuyordu. Vivaldo uykunun İda için o anda kendinden ve genç adamdan kaçtığı, güvenli bir sığınak olduğunu düşündü. Tekrar başını yastığa koyup, tavandaki çatlakları ve delikleri izlemeye başladı. Kadın yatağında ancak ondan çok uzaktaydı; yanındaydı ama onunla değildi. İda çok derin, gizli bir yerlerde kendini izliyor, kendi kendini tartıyor, ona karşı durma savaşı veriyordu. Çok önceleri, daha aralarında sınırlar varken, onun kesin bir karara vardığını hissediyordu, ne kadar fedakârlık yapabileceğini, ne kadar özverili davranabileceğini, –ve genç adam ne derse desin, ne yaparsa yapsın – bu kararından bir adım öteye gitmek niyetinde olmadığını anlıyordu. Genç adamın onu sevmesine, bu sanki bir çeşit uzlaşma, bir anlaşma, belirli bir amaca ve hedefe giden bir yöntem gibi yanaşıyordu. Genç adamı mutlu etmek istiyor olsa bile onu daha çok tüketmek istiyordu sanki. Kendisi zevkin kıyılarında yüzerken Vivaldo'yu selde boğmak ister gibiydi. Onun tatmin olmasının kendisi için yeterli olduğunu söylemek ister gibiydi, onun tatmininin kendisininki de olacağını. O ise kadının tatmininin kendi tatmini de olmasını istiyor, beraberce derinlere dalmayı arzuluyordu.

Uyudu, ama rahatsız, huzursuz bir uykuydu bu; İda'nın vücudunun elini uzatsa dokunacağı kadar yakınında olduğu-

nun bilinci yanında, o zamana kadar başına gelenlerden çok daha büyük bir başarısızlığa uğradığının bilincindeydi.

Beyni daha önceleri kafasını kurcalamasına asla izin vermediği, ancak artık zamanının gelmiş olmasından olsa gerek, beynine doluşan binlerce soruyla kaynıyordu. Kendisinden önce İda ile birlikte olan erkeklerin kimler olduğunu soruyordu kendi kendine; kaç kişi, kaç kez, ne kadar süreyle; o ya da bu erkeğin onun yaşamındaki yeri ne olmuştu, acaba bunlar siyah mıydılar yoksa beyaz mı? Bunları bilsem bile ne fark edecek ki, diye geçti kafasından, bunda ne var ki? Bir ya da birkaç; beyaz ya da siyah, ne fark eder ki? Hem zaten bir gün, belki de çok yakında o, belki de bunları kendisi anlatacaktı. Birbirleri hakkında ve birbirleriyle ilgili her şeyi öğreneceklerdi. Zamanları vardı; İda ona anlatacaktı. Acaba bunu gerçekten yapar mıydı? Yoksa sırlarına vücuduna davrandığından farklı mı davranacaktı – onu rahatlatmaktan mutlu mu olacaktı? İda ona geçmişte kalmış sırlarını açıklarken (hiç kuşkusuz bunun kurallarının bilincindeydi) uzlaştırma ve aynı zamanda da hayal kırıklığına uğratmamak amacıyla davranabilir miydi; içinde kendisinin masalda yüksek bir kuleye hapsedilen, büyülü, lanetlenmiş, vahşi hayvanlarla çevrili masal prensesi gibi olduğu, kendi gizemli dünyasına her girişi engelleyecek şekilde sırlarla dolu günlerin sır dolu olaylarını kendince belirli bir düzene sokar mıydı?

Sabahın erken saatleriydi, saat yediye yaklaşıyordu; dışarıda en ufak bir ses bile duyulmuyordu. Yanındaki kız uykusunda kıpırdandı ve elini sanki bir şeyden korkmuşçasına havaya kaldırıp salladı. Küçük parmağındaki kırmızı gözlü yılan yüzük parladı. Gür saçları dağınık ve kıvırcıktı, uyurkenki yüzü uyanık olduğu zamankine hiç benzemiyordu. Makyajı yoktu, bu haliyle sanki hiç kaşı yokmuş gibi görünüyor, boyasız dudakları çok daha korumasız ve yumuşak bir his uyandırıyordu. Teni gündüz olduğundan daha koyu görünüyordu, yuvarlak geniş alnında yanık kahve bir pırıltı vardı. Uyurken küçük bir kız çocuğunu andırıyordu; ama güven uyandıran, masum bir kız çocuğunu değil bir eliyle yüzünün yarısını kapamış, diğerini ise bacaklarının arasına adeta gizlemişti. Her

nedense aklında yoksul bir çocuğun uyuduğu düşüncesi uyandı. Dudaklarıyla alnına hafif bir öpücük kondurduktan sonra kalktı, ve banyoya gitti. Geri döndüğünde kısa bir süre için mutfak bölümünün önünde durdu, sonra bir sigara yakıp, kül tablasıyla birlikte yatağa gitti. Karın üstü yatmış bir halde sigarasını içmeyi sürdürdü; bu arada uzun kolları yatağın kenarından kül tablasını bıraktığı yere sarkıyordu.

"Saat kaç?"

Vivaldo gülümseyerek doğruldu.

"Uyandığını bilmiyordum." Birden kendinde bir tuhaflık, anlaşılmaz bir ürkeklik hissetti, sanki çıplak bir kadının yanında ilk kez uyanıyormuş gibi.

"Oh," dedi İda. " İnsanları benim uyuduğumu sandıkları sırada izlemekten hoşlanıyorum."

"Bunu öğrenmem iyi oldu. Ne kadar süredir beni izliyorsun?"

"Çok uzun değil. Sen banyodan çıktığından beri. Yüzünü gördüm ve kendi kendime ne düşünüyor olabileceğini sordum."

"Seni düşündüm – ben, ben yalnızca seni düşündüm."

İda'yı öptü.

"Günaydın. Saat yedi buçuk."

"Aman Tanrım. Hep bu kadar erken mi uyanırsın?" İda esneyerek, gülümsedi.

"Hayır. Seni daha fazla görmemeye katlanamazdım, erken uyanmamın nedeni bu olsa gerek."

"Bunu hiç unutmayacağım," dedi İda gülümseyerek. "Bir gün ancak öğlene doğru ya da daha geç uyandığında, ve yataktan kalkmak istemiyor gibi davrandığında sana bu sözlerini anımsatacağım."

"Yataktan hemen çıkmak mı – bu o kadar da gerekli olmayabilir." Sigarasına uzanarak, kadının dudaklarının arasına tutuşturdu. İda bir iki nefes çekti. Vivaldo sigarayı kül tablasına bastırıp, söndürdü. İda'ya doğru eğildi. "Sen nasıl hissediyorsun?"

"Çok tatlısın," dedikten bir dakika sonra ekledi. "Sen bir derin su dalgıcısın." İkisi de kızardılar. Vivaldo elini kadının diri göğüslerinin üzerine koyup, kahverengi uçlarıyla oynama-

ya başladı. Geniş omuzları hafifçe titriyor, yükselen tansiyonu boynundaki damarda görülüyordu. İda'nın yüzü tedirgindi; aynı anda korku ve dinginlik birlikte ifade buluyordu.

"Sev beni," dedi Vivaldo." Beni sevmeni istiyorum."

İda genç adamın aşağılara kayan elini tuttu.

"Beni seversen seni severim – sen benim âşık olunacak kızlardan olduğumu düşünüyorsun, değil mi?"

"Bebeğim benim," dedi Vivaldo. "Bunu içtenlikle hissediyorum. İnan bu çok güzel bir birliktelik olacak. Daha başlamadık bile." Sesi fısıltı denecek kadar kısıldı, ellerini sımsıkı kenetleyerek genç kadını kendine çekti.

İda gülümsedi.

"Bunu daha önce kaç kez söyledin?"

Vivaldo bir an için hareketsiz kalıp, gün ışığının odaya dolmasını engelleyen perdelere baktı.

"Daha önce söylemiş olduğumu hiç sanmıyorum. Kendimi hiç böyle hissetmemiştim." İda'ya bakıp, onu yeniden öptü. "Hiçbir zaman."

Bir dakika kadar sonra İda'nın yanıtı geldi. "Ben de." Bunu birden dilinin üstüne tadını anlayamadığı, ve olası etkileri onu endişelendiren bir ilaç konmuşçasına aceleyle ve kaçamak şekilde söylemişti.

Vivaldo onun gözlerinin içine baktı.

"Bu gerçek mi?"

"Evet." Başını öne eğdi. "Senin yanında adımlarıma dikkat etmeliyim."

"Niçin? Bana güvenmiyor musun?"

"Belki de kendi kendime güvenmiyorum."

"Belki de şimdiye dek hiçbir erkeği gerçekten sevmedin."

"Beyaz bir adamı asla, bunda haklısın."

"Ah – evet!" dedi Vivaldo düşüncelerinden tüm kuşku ve korkuları uzaklaştırmaya çalışarak. "O zaman konuğum ol." Kadının sıcaklığının, kokusunun ve temasının sarhoşluğu içinde kadını yeniden öptü. "Asla!" dedi ağır bir tonda. "Hiç senin gibisi olmadı." İda'nın eli biraz gevşediyse de Vivaldo onu tekrar kendine çekti. Kadının boynunu ve omuzlarını öptü. "Sizin renklerinizi seviyorum. Öylesine çılgın, güzel renkleriniz var ki."

"Yüce Tanrım," dedi İda, sinirli ve sert bir havada gülümserken elini çekmek istediyse de genç adam tarafından engellendi. Savaşı andıran kucaklaşma yeniden başladı. "Ama benim rengim her yerimde aynı."

"Her yerini göremezsin ki! Ama ben görüyorum. Bir kısmın bal, bir kısmın bakır, bir kısmın altın –"

"Yüce Tanrım," dedi İda yeniden. "Bu sabah seninle ne yapacağız?"

"Sana göstereyim. Vücudunun bir kısmı siyah, burası da, tünel girişi gibi..."

"Vivaldo!" Başını yastığın üstünde sağa sola götürüp getirdi, kıvrandı, aynen kendisiyle ilgisi olmayan, ancak adamın sorumlu olduğu bir işkenceyi yaşıyor gibi... Vivaldo elini kadının alnına koydu, tuhaf bir şekilde kaygılandığını, boğulur gibi olduğunu hissediyordu; kadının ona yönelttiği bakışları onu endişelendiriyordu: İda ona, beşik kertmesi yapılmış damadın karşısındaki bir bakire, tüm konuklar gittikten sonra odada ilk kez damatla baş başa kalmış, onu ilk kez gören bir gelin saflığıyla, teslimiyetiyle bakıyordu. Ortamda bir törensellik, bir coşku yoktu; sessizlik her şeye hakimdi, o an için destek eğer bu yatakta değilse hiçbir yerde yoktu, umut damadın vücudunun birleşmesindeydi. İda yine de gülümsemeye çalıştı."Hiç senin gibi birini tanımadım." Bunu kısık, boğuk bir sesle söylemişti, düşmanlıkla karışan bir şaşkınlıkla.

"Ben de sana aynı şeyi söylüyorum –ben de hiç senin gibi bir kız tanımadım." Ama yine Vivaldo içinden onun tanıdığı erkeklerin nasıl kişiler olduğunu düşünüyordu. Yavaşça okşayarak kadının bacaklarını ayırdı, İda Vivaldo'nun elinin organına ulaşmasına engel olmadı. Vivaldo vücudunun İda'ya ilk kez bir gizem olarak sunulduğunu ve bundan dolayı da onun gözünde çözülmesi gereken gizemli bir hal aldığını hissediyordu. İda onu belki de ilk kez şaşkınlık ve korkuyla elliyordu, - onu nasıl okşaması gerektiğini bilememenin getirdiği kararsızlıkla. Vivaldo'nun onu gerçekten istediğinden emin olmuştu: Bu da artık onun ne istediğini bilememesi anlamına geliyordu.

"Benim gibi çok sayıda kızla birlikte oldun, değil mi? Kara kızlarla?"

"Her renkten çok kızla birlikte oldum." Artık gülmüyorlardı, fısıldaşıyorlardı ve aralarındaki ateş giderek artıyordu. Kadının kokusu buram burak yayılıyor, Vivaldo'nun kendi özgün, terli kokusuna karışıyordu. İda'nın bacaklarının arasında, onun kollarıyla çevrelenmiş bir şekilde yatıyordu. İda'nın korkulu gözleri onunkilere dikilmişti.

"Kara tenli kızlarla da mı yattın?"

"Evet."

Kısa bir sessizliğin ardından İda hafifçe ürpererek içini çekti. Başını yastığın üstünde kaydırarak, genç adamdan uzaklaştırdı.

"Bunlar ağabeyimin arkadaşları mıydı?"

"Hayır, hayır, asla. Hepsine para ödedim."

"Oh!" Başı yastıktan düştü. Gözlerini kapadı, baldırlarını kasarak kapadı, yeniden açtı. Battaniyeler aralarına girmişti, Vivaldo onları aşağı attıktan sonra yarı diz çökmüş bir halde bir dakika kadar ona; bal rengine, bakırına, altınına, karasına baktı İda'nın. Kadının solukları kısa, sert ve düzensizdi. Bir an için İda'nın yeniden yüzünü çevirmesini, gözlerini açmasını ve kendine bakmasını istedi.

"İda gözlerime bak."

Ondan kısık bir ses duyuldu, hafif bir inlemeyi andıran bir sesti bu; daha sonra yüzünü Vivaldo'ya çevirdi ama gözlerini açmadı.

"Hadi. Bana yardımcı ol."

İda'nın gözleri bir an için açıldı, ancak bakışları sanki bir tülün gerisindeymişçesine buğuluydu. Ne var ki gülümsüyordu. Vivaldo kendini yavaşça onun üstüne bıraktı, İda'nın ellerinin vücudunu keşfine, okşamasına olanak tanıdı, ve onu yeniden dudaklarından öptü. Vücutları titreyerek birbirine kenetlendi, İda'nın elleri biraz çırpındıktan sonra Vivaldo'nun sırtına konaklayarak, okşamaya başladı. *Onlara ücretlerini ödedim.* İda yeniden iç çekti, ama bu farklı bir iç çekmeydi, uzun, istekli, özverili, ve teslimiyet dolu. Ve sevişme başladı.

Ne var ki hiçbir şey, İda'nın, altında vahşi bir at ya da sahile vurmuş bir balık gibi kıvrandığı bir önceki gece gibi değildi. Artık İda okşamalarının amaç ve hedeflerine özen gösteriyor,

Vivaldo da tek bir düşüncesiz ânın onun ellerinin arasından kaçıp gitmesine neden olabileceğini hissettiğinden çok dikkat ediyordu. İda'nın elleri genç adamın sırtında aşağı yukarı dolandı, zaman zaman onu daha yakınına çekmek istercesine kasıldı, sonra birden yine uzaklaştırmak istercesine gevşedi; korkunç, sarhoş edici bir ihtirasla, hoş bir kararsızlıkla hareket ediyor, ve bedeninin ta derinlerinden kendini kaybetmiş bir halde inliyordu. Vivaldo'ya sarılıyor, sonra birden yeniden ayrılıyor, Vivaldo kendini karanlık, tehlikeli, nemli bir cengeldeki kaynağı arayan vahşi, çılgın bir nehre kapılmış gibi hissediyordu. Ve sonra birden ikisinin de boşalacakları an yaklaşır gibi oldu. Kollarının sarmalaması gevşedi, baldırları yavaşça çözüldü, uylukları amansızca gevşedi, karınları ezilecekmişçesine yapıştı ve tuhaf, zevk dolu bir inlemeyi andıran ıslaklık İda'nın sıkılmış dizlerinin arasından sızdı. Vivaldo soluk aldı. Sonra yeniden başladı. Hiç bu kadar sabırlı, bu kadar kararlı, bu kadar acımasız olmamıştı daha önceleri. Dün gece o Vivaldo'yu gözlemişti, bu sabah kendisi onu gözlüyordu, en son anda adını seslense de, yüreği kafesinden fırlasa da onu zevkin kıyısına getirip avucuna almakta kararlıydı o anda. Bu aslında tohumun saçılmasından da daha yakın görünüyordu. Daha önce hiç uğunmadığı şekilde uğunuyor, yepyeni bir birikim hissediyordu içinde, İda ellerini neresine değdirip çekse orasının üşüdüğünü hissediyordu. İda boynuna onu boğacakmış gibi dolanmış, kesin bir suskunluktaydı. En son çığlığı basmadan önce ciğerlerine yeterli soluğu çekmeden, darbe inmeden, uzun çöküş başlamadan önceki çocuğun suskunluğu gibi bir suskunluktu bu. Ve acımadan, ihtirasla belirli bir amaca yönelik olarak inatla itiyordu Vivaldo onu kıyıya. Onun vücudu kendininkiyle mi kıpırdıyordu, bilemiyordu, öylesine bütünleşmişti vücutları. Somyanın altında bir yürek gibi çarptığını, gıcırdadığını duydu. İda'nın elleri zincirden boşanmış gibi, boynundan boğazına, oradan omuzlarına uçarak göğsünde gezindi, vücudu altında kıpırdanmaya başladı, bir kaçmaya, bir sokulmaya çalışarak. Elleri sonunda kendini buldu, Vivaldo'nun vücudunu okşaya tırmalaya, sımsıkı kavradı. *Haydi. Haydi.* Tam altında, İda'nın karnında bir titreme sezdi, bir tit-

reme, sanki oradan bir şey kopmuş, onu boydan boya yarıp, göğüslerini ortadan ikiye bölercesine yukarı doğru yayılan, tüm vücudunu inleten bir titreme. Tuhaf bir biçimde uyaran bir sesti bu onu, sanki altında çırpınan bir okyanustaydı eli. Çaresizliğin iniltisi tüm sevgisini, şefkatini, arzusunu geri çevirdi. Neredeyseler oradaydılar. *Haydi, haydi, haydi, haydi. Haydi*! Hafifçe kişneyerek hazdan, dörtnala kaldırdı onu, ve ilk defa olarak içinden, o kadar uzun set vurulmuş şeyin artık boşalması gerektiğini düşünerek ürperdi. İda'nın iniltilerinin yerini hıçkırıklar, çığlıklar almıştı. Vivaldo. Vivaldo. Vivaldo. Kıyıdan yuvarlanmışlardı. İda'ya onun ona sarıldığı gibi sarıldı, dudaklarında adını fısıldayarak, ıslak, kör, kendinden geçmişçesine bir giriş, bir patlamaya doğru asıldı da asıldı. Döl madenlerde kazalardan önce görülen küçük, cılız damlalar gibi boşalmaya başladı içinden. İda'nın yüzünün büzüldüğünü, ter içinde kaldığını hissetti, nefesinin rüzgârını boynunda sezinledi ve içindeki olanca sevgi çağıl çağıl boşalırken İda'ya, yeniden adını haykırdı.

Uzun bir süre sonra Vivaldo İda'nın parmaklarını saçlarının içinde hissetti ve yüzüne baktı. Gülümsüyordu – şaşkın, duru, ve tamamen savunmasız bir gülümsemeydi bu.

"Koca beyaz gövdeni çek üzerimden. Kıpırdayamıyorum."

Vivaldo öptü onu– olması gerektiği gibi yorgun ancak huzurluydu.

"Bana önce bir şeyi söyle –"

İda'nın yüzünde hoşnut, muzip, kadınsı; ancak ürkek bir kız çocuğu kadar çocuksu bir ifade belirdi.

"Neyi bilmek istiyorsun?"

Vivaldo kadını gülerek sarstı.

"Haydi, ne öğrenmek istiyorsun. Söyle bana?"

İda burnunun ucundan öptü.

"Hiç böyle hissetmemiştim- hiç."

"Hiç mi?"

"Hiç. Asla – hayır asla!" Sonra sordu: "Ya sen, senin için de iyi miydi?"

"Evet. Evet. Beni asla bırakma, olur mu?"

"Bırak da kalkayım."

Yuvarlanarak, sırtüstü yatağa kaydı. İda yataktan kalktı ve doğruca banyoya gitti. Vivaldo arkasından baktı, uzun, ince, koyu esmer vücudun, artık onun olan bu vücudun banyoda kaybolmasını izledi. Banyodan önce akan musluğun, sonra duşun sesi duyuldu. Vivaldo uykuya daldı.

Öğleden sonranın ilk saatlerinde uyandı. İda fırının başında durmuş, şarkı söylüyordu.

Eğer veremiyorsan bana bir dolar,
Ver berbat bir gümüş cent –

Bulaşıkları yıkamış, mutfağı toplamış, Vivaldo'nun eşyalarını sandalyeye asmıştı. Kahve yapıyordu.

Yalnızca beslemek istiyorum
Benim olan bu aç adamı!

İKİNCİ KİTAP

Çok Yakında Bir Gün

Niçin beni kollarına alıp
bu yalnızlıktan uzaklaştırmıyorsun?

JOSEPH CONRAD, *Zafer*

1

Eric kiralık evin bahçesinde çıplak oturuyordu. Sinekler yakıcı sıcakta dolanıyor, vızıldanıyor, sarı bir arı başının etrafında dönüp duruyordu. Eric önceleri kıpırdamadı, sonra yavaşça hemen yanında duran sigaralara uzanıp bir sigara yaktı, dumanın hayvanı uzaklaştıracağı umuduyla. Yves'in küçük tekir kedisi yavaşça bahçeye sızdı, Afrika'nın vahşi ormanlarında dolaşırcasına çalılıkların arasından süzüldü, aynen bir panter gibi mimozaların altına sığındı ve birden vahşi bir sıçramayla havaya fırladı.

Ev ve bahçe denize açılıyorlardı. Çok uzaklarda plajın ötesinde, Akdeniz'in fırtınalı maviliğinde Yves'in kafası bir görünüp, bir kayboldu, tekrar göründü ve kayboldu. Sonra tamamen yok oldu. Eric ayağa kalktı ve suya baktı. Neredeyse oraya koşacaktı. Ancak Yves gücü yettiğince suyun altında soluğunu tutmaktan hoşlanıyordu, – bu Eric'e göre tamamen anlamsız ve hatta Yves için korkutucu bir sabır testiydi. Neden sonra Yves yeniden göründü, kolu suda parlıyordu. Bu uzaklıktan bile Eric onun güldüğünü görebiliyordu. Hiç kuşkusuz Eric'in onu bahçeden heyecanla izlediğini biliyor ve bununla eğleniyordu. Yves sahile doğru yüzmeye başladı. Eric yeniden oturdu. Kedicik hemen yanından, sessizce ve hızla süzüldü ve bacaklarına sürünmeye başladı.

Mayıs sonlarıydı. İki ayı aşkın bir süredir burada oturuyorlardı. Ertesi sabah oradan ayrılacaklardı. Eric artık uzunca bir süre, belki de hiçbir zaman bahçesinde oturup, Yves'in sular-

la oynaşmasını seyredemeyecekti. Sabah trenle Paris'e geçecek, orada iki gün kaldıktan sonra Yves Eric'i New York'a hareket eden gemiye bindirecekti. Eric oraya yerleşecek, Yves de belki sonradan ona katılacaktı.

Artık her şey kararlaştırılmıştı; geri dönülemez bir yoldaydılar, Eric acı ve vahşi bir endişe duyuyordu. Yves'in kurulanmasını seyretti. Kahverengi saçları güneşin etkisiyle açılmış, güneşte alev alev parlıyordu. Uzun adaleli vücudu ekmek gibi kızarmıştı, kahverengiydi. Eğilip kırmızı slip mayosunu çıkardı, ve Eric'ten yürüttüğü eski bluejean'i giydi. Pantolon ona göre çok kısaydı, ama bu umurunda bile değildi – Yves her ne kadar Amerikalılardan hazzetmiyorduysa da onların giysileri hoşuna gidiyordu. Çalılıklar arasından yukarı eve doğru ilerlediği sırada kırmızı slip mayosunu bayrak gibi sallıyordu.

Yves hiç Amerika'ya gitmek istediğinden bahsetmemiş, ayrıca Eric'e karşı da bu gibi bir istek duyduğunu düşündürecek en ufak bir harekette bile bulunmamıştı. Bu istek belki vardı, belki de ancak –gerçek bir olanakla karşı karşıya kaldığında– yavaş yavaş uyanmış, hissedilir şekilde açığa çıkmıştı. Önceleri zor açlık günleri çeken Eric yavaş yavaş ilerlemiş, yurtdışında çekilen Amerikan dizilerinde, Fransız filmlerinin dublajında ufak tefek roller alma olanağı bulmuştu. İşte bu ufak rollerden biri ona İngiliz televizyonunda çalışma yolunu açmış ve daha sonra Newyork'lu tiyatro yönetmenlerinden biri ona bir Broadway oyununda başrol önermişti.

Bu öneri Eric'i tam üç yıl özenle kaçtığı zor bir ikilemle karşı karşıya bırakmıştı. Kabul etmek – Avrupa'daki yaşantısının son bulması anlamını taşıyordu. Reddetmek – bu ise oradaki yaşantısını cehenneme çevirecekti. İki yıldan uzun bir süredir Yves ile birlikte yaşıyordu, tanışmalarından bu yana onun evi, yuvası Yves'in yanı olmuştu. Daha açık ve edebi bir deyişle onunla yaşamak isteyip gelen Yves idi, ama bu birliktelik her ikisi için de tek başlarına bulmaktan umut kestikleri bir sığınaktı.

Eric Yves'ten ayrılmak istemiyordu. Ne var ki Yves'e bu nedenle öneriyi geri çevirmek istediğinden bahsettiğinde, Yves onu öfkeyle süzerek, iç çekmiş ve haykırmıştı: "O zaman bunu

hemen orada reddetseydin ya – buraya gelip bana asla bunları anlatmamalıydın. Sen duygusal birisin - hatta bir anlamda ödlek alçağın tekisin, değil mi? Burada Fransa'da asla bir kariyer yapamayacağını sen de benim kadar biliyorsun değil mi? Böylece yaşlanacak ve yaşama sevincini kaybedecek, benim yaşamımı da cehenneme çevireceksin. Ve ben de seni terk edeceğim. Ama bu rolü kabul edersen sanırım büyük bir yıldız olma olanağı bulacaksın. Ve bunu da istiyorsun, değil mi?" Gülerek konuşmasına kısa bir ara verdi. Eric ürperdi, kızardığını hissediyordu. Yves güldü.

"Ne kadar aptalsın." Ve sonra ekledi. "Benim de sana hiç bahsetmediğim hayallerim, düşlerim var." Hâlâ gülümsemesine rağmen gözlerinde Eric'in çok iyi tanıdığı o ifade vardı. Bu tam zamanında ve uygun yerde ava çıkmayı başarmış bir serüvencinin, avının üzerine atlamakla onu tuzağa çekmek arasında kararsız kaldığı andaki bakışlarıydı. Bu türden kararların zaman kaybetmeden anında alınmaları gerekirdi, aynı şekilde bu bakış da, her ne olursa olsun, nasıl nitelenirse nitelensin ulaşmak istediği hedefi isabetle saptayabilen bir insanın kararlılığını taşıyordu. Bu bakışlar Eric'i her zaman korkutmuştu. Yves'in yirmi bir yaşın tazeliğini taşıyan yüzüne yakışmıyordu, bu bakışların, onun açık, içten, çocuksu gülümsemesiyle, saf, bebeksi şakacılığıyla, insanları, öğretileri ve varsayımları öncelikle kucaklayıp sonra reddettiği ateşli, genç coşkulu tavrıyla ilgisi yoktu. Bu tamamen karamsar, endişeli görünümü giderek artan sıkıntılı bir ifadeydi, çok büyük derinlik taşıyan, zalim ve yaşın kaybolduğu bir bakış; tüm benliğini, zekâsının tüm hırçınlığını ortaya döken gözlerdeki hışımdı bu. Geniş alnındaki gerginlik olgunlaşmayı ve çöküşü aynı anda dillendiriyordu.

Aynen küçük bir çocuk gibi Eric'i dirseğinden tutup çekiştirdi.

"Benim de burada kalmak gibi bir isteğim yok," dedi. "Lanet bir mozoleden farksız bu ülkede. New York'a gidelim. Orada ben de geleceğimi kurarım. Burada benim gibi genç bir insan için zaten bir gelecek yok."

"Gelecek" sözcüğü Eric'te hafif bir titremeye, karşı koyamadığı bir irkilmeye neden oldu.

"Amerika'dan nefret edeceksin," dedi üzerine basarak. Yves onu şaşkınlıkla süzüyordu. "Hangi gelecekten bahsediyorsun?"

"Orada benim için de yapacak bir şeyler olduğundan eminim," diye yanıtladı Yves ayak direyerek. "Kendi yolumu bulurum, nasıl olsa. Tüm hayatım boyunca senin beni korumanı istediğimi mi düşünüyorsun?" Ve kısa bir süre için Eric'e, sanki iki düşman ya da yabancı imişler gibi baktı.

"Senin benim tarafımdan 'korunmaktan' bu kadar rahatsız olduğunu bilmiyordum."

"*Ne te fâche pas.*[6] Boş ver, ya da senin deyişinle önemli değil; eğer önemseseydim çoktan gitmiş olurdum." Gülümseyerek, yumuşak ve anlayışlı bir sesle ekledi: "Tabii bunun sonsuza dek böyle sürmesi de mümkün değil, en nihayetinde ben de insanım – bir erkek–"

"Böyle sürmeyecek olan ne?" Bunu sormasına rağmen Yves'in ne demek istediğini çok iyi anlıyor, ve söylediklerinde haklı olduğunu biliyordu.

"Yani..." diye kekeledi Yves. "Gençliğim. Sonsuza dek genç kalamam." Sonra kendi kendine gülümsedi. "Bir gün ülkene döneceğini hep biliyordum. Bundan emindim. Bu niçin şimdi, hem de sen beni severken olmasın ki? Hem böylece belki seni, beni de yanına alma konusunda kandırabilirim?"

"Sen çok büyük bir küçük şeytansın," dedi Eric. "Ve bu gerçek."

"Ah," dedi Yves öfkeyle. "Senin yanında bu kolaydı." Daha sonra Eric'i anlamlı bir şekilde süzdü. "Anlaştık öyleyse." Bu bir soru değildi. "Artık gidip annem olacak orospuyu ziyaret etmeli ve ona bir daha beni göremeyeceğini söylemeliyim."

Yüzünden hissettiği derin kaygı görülmekteydi, büyük ağzı acıyla buruldu. Almanlar Paris'i işgal ettiklerinde annesi küçük bir bistroda garson olarak çalışıyordu. Yves o sıralar beş yaşlarında kadardı; babası ise o kadar önce ortadan kaybolmuştu ki Yves onu anımsamıyordu bile. Ama annesini Almanlarla izlediği daha dün gibi aklındaydı.

6 Sinirlenme, dert etme anlamında bir deyim.

"O gerçek bir *putain*'di[7]. Kafe'de oturup onu o kadar çok izlediğimi anımsıyorum ki. Ona baktığımın farkında bile değildi – zaten büyükler hep çocukların bir şey görmediklerini sanırlar. Bar tezgâhı çok uzun ve uçları dönemeçliydi. Daima en uç köşesinde barın arkasında otururdum. Tam üzerimde asılı duran aynada onları izlerdim. Tabii barın çinko kaplamalarında da görüyordum. Üniformalarını anımsıyorum – bir de çizmelerinin parlaklığını. Her zaman son derece düzenliydiler – sonradan gelen Amerikalılardan çok farklıydılar bu konuda. O, annem, hep güler ve çok hızlı hareket ederdi. Daima onu elleyen biri vardı – birinin eli hep ya göğüslerindeydi ya da bacaklarında. Evde de her zaman biri olurdu, eve neredeyse tüm Alman ordusu girip çıktı. Ne korkunç bir millet!"

Ve sonra annesine istemeden kendini savunma hakkı tanımak istercesine ekledi:

"Sonraları hep bütün bunları benim için yaptığını, yoksa yiyecek ekmek bile bulamayacağımızı söyledi. Ama ben buna inanmadım. Sanırım bundan hoşlanıyordu. O her zaman bir orospuydu. Her zaman işlerini bu şekilde halletme yolunu seçti. Sonraları Amerikalılar geldiğinde bu kez de çok hoş bir subay buldu. Adamın bana karşı çok iyi olduğunu itiraf etmeliyim – ülkesinde yalnızca bir kez görebildiği bir oğlu vardı, yaşça ondan oldukça büyük olmama rağmen beni onun yerine koymuştu. İçimde bir babaya sahip olma duygusu uyandırıyordu, ama bir tek babaya –" Sırıttı. "Seni omuzlarına oturtup istediğin her yere götüren ve severek her istediğini satın alan Amerikalı bir babaya. Gittiğinde üzüldüm. Hiç kuşkusuz annemin kafasının kazınmamasını sağlayan da oydu, aslında hak etmişti ama. Annem ona direnişçilerle birlikte hareket ettiğine ilişkin bir sürü hikaye anlatmıştı. *Quelle horreur*![8] Tüm bunları söylerken de yüzü bile kızarmadı. Hem de biliyor musun ki birçok kadının, üstelik de hiçbir neden yokken kafaları kazınmışken. Zavallı kadıncağızlar, hiç ama hiçbir gerçek neden yokken kafaları kazılı bir halde mutfaklarında oturuyorlardı; tek neden belki de güzel olmalarıydı – ya da biriyle beraber

7 Orospu, kaltak.
8 Ne korkunç!

yatağa girmeyi reddetmeleri. Ama annem öyle değildi. *Nous, nous étions tranquilles avec notre petit officer,*[9] ve bizim bifteklerimizi ve çikolatalı kurabiyelerimizi getiren."

Sonra tekrar güldü.

"Neyse, işte şimdi de o zamanlar çalıştığı meyhane ona ait. Nasıl bir kadın olduğunu anlıyorsun, değil mi? Oraya asla gitmiyorum."

Ancak bu doğru değildi. On beş yaşında annesinin yanından kaçmıştı. Daha doğrusu aralarında kendilerine özgü bir ateşkes anlaşması yapmışlardı, - bunun anlamı Yves'in yasalara karşı bir şeyi yapmaktan kesinlikle kaçınması, bunun karşılığında kadının da ona sorun çıkarmaması, yani azınlık durumunu öne sürerek onu yasalarca gözetim altına aldırmamasıydı. Böylece Yves yalnızca kendi aklına ve yetenekleri emanet bir şekilde Paris sokaklarında yaşamaya başlamıştı; bir *demi-tapette*, bir *rat'hotel*[10] olarak. Ta ki Eric ile karşılaşana dek. Ve tüm bu süre boyunca elbette aralıklı olarak annesini ziyaret etmişti; özellikle de sarhoşken, açken ya da kederden artık ne yapacağını bilemez haldeyken. Her defasında bu arada sürekli değişim gösteren meyhaneyi ziyaret etmişti. Uzun eğimli bar tezgâhı bu arada yüksek, düz bir tezgâhla değiştirilmişti. Tavanda ve aynalarda neon ışıklar yansıyordu. Yves'in çocukluğundan anımsadığı tahta masa ve sandalyelerin yerine açık renklerde küçük, plastik kaplı masa ve sandalyeler konmuştu. Eskiden askerlerin bağrışarak metal futbolcuları hareket ettirdikleri langırt masasının yerinde şimdi bir *jukebox* duruyordu. Her tarafa renkli Coca-Cola afişleri asılmıştı ve temel içki de Coca-Cola olmuştu. Tahta parke zemin siyah plastikle kaplıydı. Yalnızca WC hiç değişmemişti: Yerde bir delik, yanında ayak koymak için yapılmış iki ayaklık ve duvarda bir ipe bağlı yırtık gazete kâğıdı. Yves'in meyhaneye girişi aslında amaçsız bir girişti, orada kaybettiği bir şeyleri arıyordu ama bunlar artık orada değillerdi.

Yves eski köhnemiş köşede oturup annesini seyretti. Bir zamanlar kahverengi olan saçları tamamen gerçekdışı bir oranj tonunun yapay kimyasal canlılığıyla parlıyordu. Bir zamanla-

9 Bizim, bizim rahatımızı sağlayan küçük subaylarımız vardı hep...
10 Yarı eşcinsel, otel hırsızı.

rın ince ve çevik gövdesi kalınlaşmaya, hantallaşmaya başlamıştı. Ancak gülüşü aynen kalmıştı, ve hâlâ bir çeşit acı veren, zorlama çaresizlik içinde erkeklerin ellerini arıyor ve onlardan kaçıyor gibiydi.

En sonunda barın köşesine geldi.

"*Je t'offre quellque chose*[11], *M'sieu*?" Yüzünde neşeli, zorlama ve düşünceli bir gülümseme görülmekteydi.

"*Un cognac, Madame.*" Sırıtarak ve alaylı bir reveransla. Kadın bar tezgâhının yarısına ulaşınca arkasından seslendi. "*Un double!*"[12]

"*Ah! Bien sur, M'sieu.*"[13]

Yves'in içkisini ve kendisi için de küçük bir kadeh getirdi. Daha sonra da ona bakmaya başladı. Kadehlerini tokuşturdular.

"*A la votre, Madame.*"[14]

"*A la votre, M'sieu.*"[15]

Yves arada sırada da, "*A nos amours*"[16] diyor, kadınsa kuru kuru "*A nous amours*" diye tekrarlıyordu.

Birkaç dakika boyunca konuşmadan karşılıklı içkilerini yudumladılar. Daha sonra kadın gülümseyerek söze girdi.

"Çok iyi görünüyorsun. Yakışıklı, hoş bir delikanlı olmuşsun. Seninle gurur duyuyorum."

"Benimle niçin gurur duyuyorsun ki? Ben hâlâ kötü bir çocuğum, boşta gezenin tekiyim, iyi görünmem ise tamamen bir şans; yaşamımı kazanmamın kaynağı da o." Annesini ısrarlı bakışlarla süzdü. "*Tu comprends, hein*"[17]

"Eğer böyle konuşacaksan – hiçbir şeyi, nasıl ve neyle yaşadığını bilmek istemiyorum."

"Niçin istemiyorsun? Gençken sen de hayatını aynı şekilde kazanıyordun. Kim bilir, belki hâlâ da aynı şekilde?"

Kadın konyağından bir yudum alıp, çenesini ileri doğru uzattı.

11 Size ne ikram edebileceğimi seçtiniz mi?
12 Duble.
13 Tabii, bayım.
14 Şerefinize bayan.
15 Şerefinize bayım.
16 Sevgililerimize.
17 Anlıyorsun ya.

"Niçin geri dönmüyorsun? Barın iyi çalıştığını görüyorsun, senin için de iyi bir iş olur. *Et puis*"[18]

"*Et puis quoi?*"[19]

"Artık genç değilim ve oğlumla biraz daha iyi dost olmamız hiç fena olmazdı, hatta *un soulagement*"[20]

Yves güldü.

"Dosta mı ihtiyacın var? O zaman git ve bu bara sahip olmak için yerin altına gömdüklerinden bazılarını diriltmeye çalış! Dostlar! *Je veux vivre, moi!*"[21]

"Sen nankörün birisin!" Bunları söylerken arada sırada mendiliyle gözyaşlarını kuruluyordu.

"Beni rahat bırak, senin hakkında ne düşündüğümü biliyorsun, git ve müşterilerinle ilgilen." Bu son sözcükler kadına küfür gibi gelmişti. Bazen çok sarhoş olduğu zamanlarda bunları söylerken gözleri yaşla dolardı.

Daha sonra annesi barın arkasına geçerken arkasından seslendi.

"*Merci du cognac, Madame!*"[22]

Kadın isteksizce, öfkeyle arkasını dönerek, hafifçe eğildi ve seslendi:

"*De rien, M'sieu!*"[23]

Eric bir defasında onunla oraya gitmiş ve Yves'in annesini çok hoş bulmuştu. Ama ikinci bir kez gitmemişlerdi. Bu konuda konuşmamışlardı da. Bu konuda Yves'in kabullenmek istemediği bir şeyler vardı.

Yves bir sıçrayışta alçak duvarın üstüne oturduktan sonra sırıtarak bahçeye geçti.

"Benimle birlikte suya girmeliydi; su gerçekten mükemmeldi. Su vücudunda da mucizeler yaratır, ne kadar yağlandığının farkında mısın sen?"

Bikinisini Eric'in karnına birkaç fiske vurduktan sonra hemen yanına çayırların üstüne çöktü. Kedi yavaşça yanaştı ve

18 Sonra.
19 Sonra ne?
20 Rahatlama, teselli.
21 Ben, yaşamak istiyorum!
22 Konyak için teşekkürler, Bayan.
23 Birşey değil.

tarih öncesinden kalma bir yaratığın izindeymişçesine Yves'in ayağını koklamaya başladı. Yves kediyi kollarının altından kaldırıp, omzuna koydu ve okşadı. Kedi gözlerini kapadı ve homurdanmaya başladı.

"Beni nasıl da sevdiğini görüyorsun, değil mi? Onun burada kalmak zorunda olması ne kadar kötü, onu da bizimle beraber New York'a götürsek nasıl olur?"

"Seni Amerika'ya götürmek bile yeterince soruna gebe zaten, bir de sert kayaya çarpmaya hiç gerek yok. Ayrıca New York zaten sokak kedisi dolu. Hepsi yollarda." Bu sözleri söylerken gözleri kapalıydı; güneşi içinde hissediyor, bahçeden yayılan kokuları ve Yves'in tuzlu, gizemli kokusunu içine çekiyordu. Bitişik evin çocukları hâlâ sahildeydiler, sesleri duyuluyordu.

"Hayvan sevgin hiç yok; hayvanları anlamıyorsun, onlara şefkatle yanaşmıyorsun. Buradan gittiğimiz taktirde çok üzülecek, özlem duyacak."

"Yerimize başka bir sahip bulacaktır. Kediler insanlardan çok daha güçlüdürler."

Eric'in gözleri hâlâ kapalıydı. Yves'in onu küçümseyerek süzmek üzere doğrulduğunu hissediyordu.

"New York'a gitmek seni niçin bu kadar tedirgin ediyor?"

"New York huzursuz, rahatsız edici bir yer."

"Benim orada sıkıntı duymak gibi bir korkum yok." Hafifçe Eric'in göğsünü elledi, Eric gözlerini açtı. Yves'in ciddi, yanık, güzel yüzüne baktı. "Ama sen, sen New York'tan korkuyorsun, oranın huzursuzluğundan, kalabalığından, zorluklarından. Neden?"

"Hissettiğim korku değil, Yves. Ama orada o kadar sorun yaşadım ki."

"Burada da sorunumuzun az olduğu söylenemez, diye atıldı Yves aniden, her zaman şok etkisi yaratan ciddi bir ifadeyle. "Ama bu sorunların hapsinin altından kalkmayı başardık ve şu anda her zamandan çok daha iyi ve güçlüyüz, öyle değil mi?"

"Evet!" diye yanıtlayan Eric Yves'in yüzüne incelemek istercesine baktı.

"Öyleyse, niçin kendi kendine işkence ediyorsun?" Eric'in alnına düşen saçları geriye itti. "Başın çok sıcak. Güneşte çok fazla kaldın."

Eric elini tuttu. Kedicik yana sıçradı.

"Tanrım, senin yokluğunu öyle hissedeceğim ki."

"Ama bu çok kısa bir süre için. Yapacak bir sürü işin olacak; ayrıca da zaten ben, sen yokluğumu hissetmeye başlamadan orada olacağım."

Yves gülümseyerek elini Eric'in göğsüne koydu. "Bana New York'u anlat. Orada arkadaşların var mı? Ünlü arkadaşlar?"

Eric güldü.

"Ünlü arkadaşlar mı, hayır pek yok. Aslına bakarsan bunca zaman uzakta kaldıktan sonra artık orada arkadaşım kaldığından da emin değilim."

"Oradan ayrıldığında arkadaşların kimlerdi?" Yeniden sırıtarak, yanağını Eric'inkine sürdü. "Benim gibi oğlanlar mı?"

"Orada senin gibiler yok. Tanrıya şükür!"

"Yani benim kadar güzel mi demek istiyorsun? Yoksa benim kadar candan sıcak mı?"

Ellerini Yves'in tuzlu, kumlu omuzlarına koydu. Sudaki çocukların seslerini; bahçedeki böceklerin vızıltılarını, kanat çırpışlarını duyuyorlardı. "Hayır. O kadar da eşsiz sayılmaz."

"Tabii buradan ayrılmak üzereyken beni eşsiz buluyorsun. Hangi açıdan olduğunu sorabilir miyim?"

Yves onu kendine doğru çekti.

"Her açıdan."

"*C'est dommage! Moi, je t'aime bien.*"[24]

Bu sözcükleri kulağına fısıldadı ve bir süre yan yana kıpırdamadan yattılar. Eric bu gerçek mi diye sormak istiyor, ama bir yandan da bunun gerçek olduğunu biliyordu. Belki de bunun ne anlama geldiğini bilmiyordu, ama ona bu konuda Yves de yardımcı olamazdı. Yalnızca zaman yardımcı olabilirdi, zaman, tüm sırları artık onların bir yararı olamayacağı gibi, bildiği kadarıyla amansız, acımasız bir koşulda öğütüp kaybeden zaman diye düşündü içi burkularak.

24 Ne yazık ki! Ben de seni seviyorum.

Dudaklarını Yves'in omzuna değdirerek Akdeniz'in tuzunu tattı. Arkadaşlarını düşündü – hangi arkadaşlar? Vivaldo, Richard ya da Cass ile gerçekte arkadaş olup olmadıklarını bilemiyordu, Rufus ise ölmüştü. Ona olaydan sonra, çok sonra kimin haber gönderdiğini tam olarak çıkaramıyordu; ama bunun Cass olması gerektiğini hissediyordu. Vivaldo olduğu düşünülemezdi bile; Eric'in Rufus'la ilişkisini bildiğine göre bu düşünülemezdi bile. Richard ise söz konusu bile değildi. Ne var ki hiçbiri ona sık mektup yazmamıştı, zaten onun da kaçtığı bu insanların arasında olup biteni öğrenmek gibi bir isteği yoktu. Onların da kendisinin ne durumda olduğuyla pek ilgilenmediklerini, kendilerini bir anlamda gelebilecek bilgilerden koruduklarını hissediyordu. Hayır onların arasında biri, Rufus gerçek dosttu. Rufus onu üzmüştü, ama Rufus onun iç dünyasını tanımaya da çalışmış, buna cesaret etmişti. Ve sonra Eric'in acısı son bulup, Rufus çok uzaklara gittiğinde; Eric'in anılarında yalnızca birlikte oldukları anlarda yaşadıkları ortak sevinç, Rufus'un ses tonundaki tını, kırıtarak, uzun adımlarla, kibirli bir şekilde yürümesi, gülümsemesi, sigara tutuşu, gülerken kafasını arkaya atış şekli kalmıştı. Yves bir şekilde ona Rufus'u anımsatıyordu, – bu güven verici gülüşte ve cesur, dirençli kırılganlıkta hep ondan bir şeyler vardı.

Haber bir Perşembe günü geldi. Yağmur bardaktan boşanırcasına yağıyordu, Paris gri, puslu bir havaya esir olmuştu. O gün hiç parası kalmamıştı ve umutsuzca gizemli bir şekilde Fransız film endüstrisinin bürokrasi ağlarına takılan çekini bekliyordu. Son sigaraları Yves ile aralarında paylaştıktan sonra Yves daha önceleri ondan hoşlanan Mısırlı bir bankacıdan biraz borç bulmaya gitmişti. Eric o sıralar Rue de la Montagne Ste. Geneviéve'de oturuyordu. Zorlukla, soluk soluğa yokuşu tırmandı, bardaktan boşanırcasına yağan yağmura rağmen başı açıktı, yağmur burun ve kirpiklerinden aşağı süzülüyor, kulaklarının arkasından ensesine ve sırtına iniyor, akılsızlık edip sigarasını koyduğu cebine doluyordu. Cebinin nemli, pis karanlığında kaygan elinin korumasının asla yeterli olmayıp, sigaranın darmadağın olduğunu, tütünlerin etrafa yayıldığını hissediyordu. Kendini sarhoş gibi hissediyordu, o anda eve ulaşıp üstündekileri çıkarmak ve yardım gelene dek yataktan

çıkmamaktan başka bir düşüncesi yoktu. Yardım büyük olasılıkla Yves'le gelecekti; Yves birkaç sandviç almalarına yetecek parayla gelecek; ve bu yardım sonraki bir berbat günde de yaşayabilme gücü bulmalarını sağlayacaktı.

Büyük avluyu geçerek, oturduğu eve giden merdivenlerin basamaklarını çıkmaya başladı. Tam o anda arkasından, *porte-cochére*[25] yakınındaki kapıcı dairesinin zili duyuldu ve hemen ardından da kapıcı kadının sesi. Onun adını sesleniyordu.

Arkasını döndüğünde tek umudu kadının geciken kirayı sormamasıydı. Kadın kapının eşiğinde elinde bir mektupla duruyordu.

"Biraz önce size geldi," dedi. " Önemli olabileceğini düşündüm."

"Teşekkürler."

Kadının da mektubun Eric'in beklediği paraya ilişkin olmasını umduğu anlaşılıyordu, ama mektubu verdikten sonra hemen kapıyı kapadı. Akşam yemeği zamanı yaklaşıyordu, yemek pişirmekle meşguldü. Zaten sokaktaki tüm evlerden yayılan kokular her yerde yemek pişirildiğini anlatıyor, onun ise açlıktan bacakları çökecek gibi oluyordu.

Zarfın üstüne önemseyerek bakmadı bile; düşünceleri tamamen bir türlü ulaşmayan çekteydi. Mektubun gönderildiği Amerika'dan ise çek beklemiyordu. Bu nedenle mektubu kırıştırıp mantosunun cebine soktu ve yeniden avluyu geçip yukarı odasına çıktı. Orada mektubu masanın üstüne attı, kurulandı, soyundu ve battaniyenin altına girdi. Daha sonra sigaraların sağlam kalanlarını kurumak üzere serdi, en kuru olanını yaktı ve yeniden mektuba baktı. Mektup olağan, sıradan bir mektuba benziyordu, ta ki bir bölümüne kadar: Onu hepimiz çok severdik, senin de onu sevdiğini biliyorum. – Bunu yazan Cass olmalıydı. Rufus ölmüştü, intihar etmişti. Rufus ölmüştü.

Benim gibi oğlanlar? diye didiklemişti Yves. O anda yanında uzanan bu oğlana Rufus'tan nasıl bahsedebilirdi ki? Kendisi bile bunu kabullenmekte zorlanmıştı ama – Yves'in ona çok yakın gelmesinde, hislerini uyandırmasında, hem de çoktandır unuttuğu bir şekilde uyandırmasında, onun bir şekilde, bir

25 Araba girişi.

anlamda Rufus'a çok benzemesinin, onu anımsatmasının rolü vardı. Ve daima, yolculuğa çıkacağı günün akşamındaki o ana kadar hep Rufus'un onun üzerindeki büyük gücünün Eric'in karanlık, uzak bir gömdüğü kendi geçmişiyle, henüz küçük bir çocuk olduğu Alabama, kendisi ve soğuk beyazlar ve sıcakkanlı siyahlar, ya da hiç değilse ona karşı candan davranan siyahlarla bağlantısı olduğunu ve onun için altında yattıkları, kendisinin ve sevgilisinin vücutlarını ısıtan güneş kadar gerekli olduğunu düşünmüştü. Bu bahçede uzanmış, ısınmış, güvende ve duygusallığın zirvesinde yatarken çocukluğunun girdi çıktılı, aydınlık caddelerinde, evlerin panjurlarının gerisinde ve tarlalarda onlar gözlerinin önünde canlanıyorlardı. Diğer insanlardan farklı gülüyorlardı ya da ona öyle geliyordu, çok daha güzel ve kesin, sert hareket ediyor ve fırından yeni çıkmış kurabiyeleri andırır şekilde kokuyorlardı.

Rufus'u gerçekte sevmiş miydi? Yoksa bu yalnızca hırs, nostalji, özlem ve suçluluk duygusu muydu? Ve utanç? Ona çekici gelen Rufus'un vücudu muydu, yoksa çok zaman önce bir bahçede ya da korulukta bir an gözüne çarpan, anılarından çıkmayan siyah adamların vücutlarının çekiciliği miydi? Ter çikolata renkli göğüslerinden ve omuzlarından aşağı süzülür, sesleri son bulmak üzere olan bir zil gibi boğuk çıkar – beyaz suspansuarları koyu tenleri ile muhteşem bir kontrast oluşturuyordu. Aralarından biri kafasını geriye atıp bir kova suyu üstüne boca etmişti, su nasıl da etrafa sıçramış, köpürmüş ve şarkılar söylemişti! Biri de baltasını indirmek üzere kolunu kaldırmıştı... Elbette ki Rufus'u onu sevdiğine asla inandıramamıştı. Belki de Rufus da onun gözlerine baktığında Eric'in gördüğü siyah adamları görmüş ve bu nedenle de ondan nefret etmişti.

Kıpırdamadan, Yves'in hareketsiz, güven verici ağırlığını hissederek yatıyor, güneşin sıcaklığını duyumsuyordu.

"Yves –"

"Oui, mon chou?"[26]

"Haydi içeri girelim. Sanırım bir duş almak bana çok iyi gelecek, ve tabii bir de *Drink*[27]*!* Kendimi yapış yapış hissediyorum."

26 Evet şekerim.
27 İçki.

"*Ah, les américains avec leurs Drinks!*[28] New York'ta kuşkusuz alkolik olup çıkacağım." Başını uzatıp, Eric'in burnunun ucuna bir öpücük kondurduktan sonra ayağa kalktı.

Eric ile güneşin arasında duruyor, açık renk saçları güneşte parlıyor, yüzü karanlıkta kalıyordu. Eric'e doğru eğilip, fısıldadı.

"*Alors, tu es toujours prêt, d'aprés ce que je vois.*"[29]

Eric güldü.

"*Et toi, salaud.*"[30]

"*Mais moi, je suis français, mon cher, je suis pas puritain, fort heureusement. T'raurais du te rendre compte d'ailleurs.*"[31] Eric'i elinden tutarak ayağa kaldırıp, elindeki kırmızı bikiniyle arka baldırlarına hafifçe vurdu. "Viens. Haydi duşunu al. Sanırım evde içecek pek bir şey kalmadı, köye kadar pedal çevireyim. Ne alalım?"

"Biraz viski."

"Tabii, ne de olsa en pahalısı bu! Yemeği burada mı, dışarıda mı yeriz?"

Kollarını birbirlerine dolayıp, eve gittiler.

"Madame Belet'in buraya gelip bizim için bir şeyler pişirmesini sağla."

"Ne yemek isterdin?"

"Benim için hiç fark etmez. Sen ne istersen."

Ev uzun ve alçaktı, taştan yapılmış olması nedeniyle serin ve fırından farksız olan dışarının sıcak ve göz kamaştıran aydınlığından sonra karanlık denecek kadar loştu. Kedicik de peşlerinden eve gelmişti, ayaklarının üstünde gerinerek mırıldanıyordu.

"Belki de önce ona mamasını verip sonra gitmem iyi olacak. Yalnızca bir dakikamı alır."

Eric'in "Yine acıkmış olamaz, bütün gün yiyor zaten," diye söylenmesine rağmen Yves hayvanın mamasını hazırlamaya koyulmuştu bile.

Doğruca mutfağa girmişlerdi. Eric yemek odasından geçip, doğruca yatak odasına gitti ve yatağın üstüne uzandı. Yatak

28 Ah bu Amerikalıların içki merakı!

29 Gördüğüm kadarıyla her zaman hazırsın.

30 Ya sen pislik.

31 Ben Fransızım hayatım, ne mutlu ki o kadar katı değilim. Zaten farkına varmış olman gerekirdi.

odasının bahçeden de direkt girişi vardı. Mimozalar pencerenin dibine kadar sokulmuşlardı. Hemen arkalarında ise üzerlerinde halen küçük sert meyveleri görünen birkaç portakal ağacı vardı – meyveler aynen yılbaşı süslerini çağrıştırıyorlardı. Bahçede zeytin ağaçları da vardı ama uzun süredir bakım görmemişlerdi; hiç kimse zeytin toplamakla ilgilenmiyordu.

Yeni oyunun metinleri, yemek odasındaki şömineyle birlikte bu evi kiralamalarını sağlayan otantik tahta masanın üstünde duruyordu. Aynı şekilde masanın üstünde Yves'e ait Blaise Cendrars, Jean Genet ve Marcel Proust kitapları, ve Eric'in *An Actor Prepares*, *Wings of the Dove* ve *Native Son* adlı kitapları vardı. Yves eskizlerinin bulunduğu defter yerdeydi, aynı şekilde tenis ayakkabıları, çorapları ve çamaşırları da. Eric'in spor gömleği, sandaletleri ve mayosu da onların arasına yayılmıştı – adeta kucaklaşmışçasına; bu giysiler Yves'in bikinisinden çok daha kasvetli ve çok daha az açıktı, aynen Eric'in kendisinin de daha kasvetli ve daha az açık olduğu gibi.

Yves yatak odasına daldı.

"Sen duş almayacak mıydın?"

"Şimdi giriyorum. Hemen."

"Haydi öyleyse. Çoraplarımı giyip çıkıyorum, birkaç dakikaya kadar dönerim."

"Ah sen, senin dakika kavramını çok iyi biliyorum. Yurttaşlarında içkiyi fazla kaçırmamaya bak." Gülümseyerek ayağa kalktı.

Yves yerden bir çift çorap aldı, giydi ve üzerine de kapalı, mavi bir kazak geçirdi. Tenis ayakkabılarını da giydikten sonra seslendi: "Ah. *Celui-là, je te jure!*"[32] cebinden çıkardığı tarağı saçlarının arasından geçirdi, ama sonuç saçlarının öncesinden çok daha kabarık ve dağınık görünmeleri oldu.

"Seni bisikletine bindireyim."

Beraberce mimozaların yanından geçtiler.

"Biraz acele et," dedi Eric gülümseyerek Yves'e bakarken.

Yves bisikleti aldı.

"Daha sen kurumadan dönmüş olurum." Pedallara basarak bahçe kapısından çıktı ve köy yolunda ilerlemeye başladı.

32 Sana yemin ederim, bu!

Eric bahçede durmuş, arkasından bakıyordu. Ortalık halen çok aydınlıktı ama ışık yavaş yavaş gücünü kaybediyordu, – hem de güneye özgü gizemli bir şekilde– birazdan tamamen kaybolmuş olacaktı. Deniz şimdiden daha koyu bir renk almıştı.

Yves kapıdan çıktıktan sonra bir daha arkasına bakmadı. Eric de dönüp, eve girdi.

Doğruca yatak odasının dışındaki banyoya gitti. Düğmeleri çevirdi; su önce bir şimşek gibi üzerine fırladı, önce buz gibi soğuk; ancak buna dayanmaya çalıştı, sonra giderek ısındı ve çok sıcak oldu. Düğmeleri çevirerek hoşuna giden sıcaklığa ayarladı. Daha sonraları sabunlanırken kendi kendine gerçekten yağlanıp yağlanmadığını soruyordu. Karnı halen oldukça gergin görünüyordu, ama her zaman tıknazlığa ve yağlanmaya doğru bir eğilimi olmuştu. Her halükârda New York'a varır varmaz jimnastiğe başlayacaktı. Su kafasından aşağı boşalırken jimnastik salonu düşüncesiyle birlikte; su ve vücuduyla baş başa olduğu o anda, geçmişin karanlığına gömülen bir üzücü anı kafasında şekillenmeye başladı. Kaçışının kaçınılmaz biçimde sona doğru yanaştığı o anda tüm korkuları rahatlamasına paralel olarak ortaya çıkıyordu.

Bu korkular nelerdi? Bunlar zamanın tanımlanamaz lisanının gerisine saklanmış; orada, yerin dibinde karanlıklarda yaşayan ve tüm zamanların gerçek duygularını haince ve ardı arkası kesilmeden galeyana getiren korkulardı. Bundan dolayı da bu korkular güçlüydüler, o kadar güçlüydüler ki karanlıkta yaşadıkları için ifade edilemiyor ancak müstehcenlik olarak ortaya çıkıyorlardı. Ve müstehcene karşı duyulan eğilim genel bir nitelik taşıdığı, gerçeğin tadına çok ender ve zor alınabildiği için de o zamana kadar özel yaşantısının temelinde hep yıkıntı yaşamıştı. Daha açık bir ifadeyle; en gizemli düşünceleri ve fantezilerinde! Bu konularda hep yıkımın eşiğinde yaşamıştı.

Bu fanteziler genellikle aşk fantezileri olarak başlayıp, fark etmeden şiddet ve utanca dönüşüyorlardı. Küçük bir çocukken çok sık yalnız kalması gerekiyordu, annesi sosyal anlamda çok etkindi, sürekli kulüplerde, toplantılarda bulunması gerekiyor, çiçekli şapkaların oluşturduğu şaşaalı denizdeki konuşmalar, planlar ve manifestoların tepesinde yer alıyordu. Bu parlak ve

ses veren akıntıya kapılıp boğulmak istemeyen babası ise kendine bankaları, golf alanları, av kulübelerini ve poker masalarını ev edinmişti. Annesiyle babasını birbirine bağlayan çok az şey var gibi görünüyordu; yani hepsi hepsi dışa karşı göstermelik bir saygı, alışkanlık ve bir çeşit zorlama, daha fazlası değil. Belki ikisi de onu seviyorlardı, ama birbirlerini sevmediklerinden olsa gerek, bu Eric'e hiçbir zaman gerçek gibi görünmemişti. O aşçıları candan, siyah bir kadın olan Grace'i seviyordu. Grace ona yemeğini yediriyor, onun arkasına bir şaplak vuruyor, ödüllendiriyor ya da yeriyordu. Evde başka kimsenin tanık olamadığı gözyaşlarını kurulayan da oydu. Ancak Grace'den de fazla onun kocasını, Henry'yi sevmişti.

Henry karısından daha gençti, ya da öyle görünüyordu. O gerek Grace gerekse çevresi için bir baş belası sayılırdı. Sürekli ve çok fazla içiyordu. Aslında elinden her iş geliyordu. Görevlerinden biri de kaloriferleri yakmaktı. Eric kalorifer dairesinin görüntüsünü, kokusunu, alevlerin kızıl gölgelerinin fayans duvarlardaki yansımalarını hâlâ çok iyi anımsıyordu, aynı şekilde Henry'nin sıcak nemli, tatlı soluğunun kokusunu da. İkisi zamanlarının çoğunu burada birlikte geçirirlerdi, Eric bir tahta sandığın üstüne oturur, Henry'nin dizlerine yaslanır, Henry de elini Eric'in boynuna ya da omzuna koyardı. Sesi Eric'in içini güvenle dolduran bir dalga gibiydi. Daima anlatacak birçok öyküsü vardı. Grace ile nasıl tanıştıklarını, onu nasıl iğfal ettiğini ve böylece evlenmeye razı ettiğini (tabii kendi kanısına göre) anlatırdı. Şehrin onun yaşadığı bölgelerindeki inançlılar ve kumarbazlara ilişkin de öyküleri vardı – göründüğü kadarıyla şehrin hiç değilse onun geldiği kısmında kişilerin ortak bir şeyleri vardı ve çoğu kez hepsi aynı tür insanlardı. Sonra birini ya da diğerini nasıl dolandırdığını ve kürek mahkûmiyetinden kıl payı kurtulmayı nasıl başardığını da anlatırdı. (Eric'e ayrıca kürek mahkûmiyetinin, zincirlenmenin ne anlama geldiğini de anlatmıştı.) Bir defasında Eric kalorifer dairesine indiğinde Henry'yi orada tek başına otururken buldu. Onunla konuşmaya çalıştıysa da Henry yanıt vermedi. Yanına yanaşıp, elini Henry'nin dizine koyduğunda adamın gözyaşları elinin tersine damladı. Eric bu gözyaşlarının nede-

nini anımsamıyordu ama Henry'nin yüzünü elleyip, vücudundaki titremeyi algıladığında hissettiği şaşkınlığı unutamıyordu. Kendini hıçkırıklar içinde Henry'nin kollarına atmıştı, - yine de kendi gözyaşlarını gizleyecek kadar akıllı davranabilmişti. Henry'yi üzen, onun canını yakan her neyse, ona karşı tanımı olanaksız bir öfke ve nefret duyuyordu. Yaşamında ilk kez bir erkeğin kollarının onu sarmaladığını, bir erkeğin göğsünü ve karnını hissediyordu ve henüz on ya da on bir yaşlarındaydı. Olağanüstü bir korkunun pençesinde kıvranıyordu, çapraşık, anlaşılmaz, çok derin bir korkuydu bu; ne var ki yeterince korkmamış olduğunu geçen yıllar kanıtlamıştı. Hissettiğinin yanlış olduğunu biliyordu, bunun bir sır olarak kalması gerektiğini de; ne var ki o anda bunun yanlış olmasının nedeni olarak yalnızca Henry'nin olgun yaşta, siyah bir adam, kendininse küçük ve beyaz olmasını görüyordu.

Henry ve Grace daha sonra evden gönderildiler; bunun nedeni Henry'nin yaptığı bir kusur, ya da işlediği bir suçtu. Eric'in ebeveynleri kalorifer dairesindeki sohbetleri asla onaylamadıkları için de Eric onların kovulmasını hep bunlara bağladı, ve ebeveynlerine karşı duyduğu nefret giderek arttı ve her gün biraz daha uzaklaştı. Nasıl olsa yaşamı onlardan ayrı geçiyordu, gündüzleri okuldaydı, akşamlarıysa ayna karşısında; annesinin eskilerini ya da bulabildiği rengârenk giysileri giyiyor, poz veriyor, fısıltıyla içini döküyordu. Bu yaptıklarının da yanlış olduğunu biliyor, ancak nedenini söyleyemiyordu. Ancak o sıralar çok iyi bildiği bir şey daha vardı, ne yaparsa yapsın gerek ailesinin gerekse dünyanın gözünde yanlış olduğu ve bu nedenle gizlenmesi gerektiği.

Bu gizli yaşantının kötü yanı çoğu kez onu yaşayan kişi için bir sır olarak kalırken, karşılaştığı kişiler için asla bir sır olmamasıdır. Ve onun rastladığı kişiler de hep –bu kaderi değiştirmesi olanaksızdı– sakladığı sırrı başka her şeyden önce gören kişilerdi ve bu kişiler bunu bazen kötü bir amaçla bazen ise farklı bir amaçla ona karşı kullanmak isteyen kişiler oluyordu – amaç ne olursa olsun bu an korkunç ve giderek artan ifşaatlar dile getirilemeyen birer işkenceydi. Sonuçta düşler dünyasında yaşayanın tek amacı vardır, düşlerinde yaşamak

ve dış dünyanın onu rahatsız etmemesi. Düşleri onun dünyaya karşı savunmasıdır. Ne var ki yaşamın amacı ve hedefleri düşlerde yaşayanın tam tersidir ve dünyanın dişleri acımasız ve keskindir. Kendi dünyasında henüz tam bir kesinlik kazanmamış, muğlak bile olsa fantezilerinin her davranışına damga vurduğunu, sesinin her tınısında içinden geçenleri ele verdiğini, isteklerinin tüm pırıltısı, zarafeti ve korkusu ve ihtirasıyla gözlerinde yaşadığını zavallı Eric nereden bilebilirdi? Her zaman çok sıhhatli bir erkek çocuğu olmuştu; diğer çocuklar gibi oynamış, onlarla boğuşmuş, dostları ve düşmanları olmuş, ikili dostluk paktları yapmış, sırdaş olmuş, büyük planlar geliştirmişti. Yine de –oyun arkadaşlarından hiçbiri Henry ile kalorifer dairesinde oturmamış ya da Henry'nin tuzlu terli yüzünü öpmemişti. Şapkalar, mantolar, çantalar, şallar, küpeler, kürk yakalar ve kolyeler arasında şaşırıp kalan –akşamları evdeki herkes uyuyakalınca akla gelebilecek her tür fantezi kimliğine bürünen– yalnızca oydu, diğerlerinden hiçbiri değil. Ve onlardan hiçbiri, ne kadar uğraşırsa uğraşsın, gecenin karanlığında ve gizliliğinde takındığı rolleri, canlandırdığı insanları hayal bile edemezdi: Annesinin erkek ve kadın arkadaşları, –ya da annesinin kendisi–, düşüncelerinde annesinin gençliğinde olması gereken hali, aynı şekilde kız arkadaşları, annesinin şimdi olduğu pozisyonda, okuduğu romanların, gördüğü filmlerin kadın ve erkek kahramanları, ya da fantezilerinde yarattığı, elinde bulunan giysilerle canlandırabildiği hayal kahramanları. Hiç kuşkusuz okulda güreştiği erkek arkadaşı, boğuştukları, biri diğerini altında yerde tuttuğu sırada Eric'in duyduğu zevkin ve dehşetin mucizevi etkisini hissedemiyordu. Eric kızlara baktığında onların yalnızca giysilerini ve saçlarını görüyordu, onun için kızlar erkekler gibi belirli bir hiyerarşik düzende tapılması, korkulması ya da yerilmesi gereken yaratıklar değildi. Hiçbir zaman birbirlerine Eric'in onlara baktığı gibi bakmıyorlardı. Düşleri onlarınkilerden farklıydı, daha sinsice, haince ve kötü niyetliydi: Bunun henüz bilincinde değildi, ama hissediyordu. Onların belki de asla bilemeyecekleri bir tehditle karşı karşıyaydı, belki de bu duygularının ve insanlara çizilmiş bir yoldan çıkmaya sürükleyen bir içgüdünün sonu-

cuydu ve böylece akranlarıyla arasındaki uzaklık geçen yıllarla birlikte giderek arttı ve artık kapanamaz bir hal aldı.

Ve tabii ki Eric'in durumunda –Alabama'da, onun ırk sorununa karşı olan son derece alışılmadık yaklaşımını– daha da çok içinde yaşadığı ülkeye uygun sorumluluk bilinci taşıyan bir yaklaşımın eksikliği ve toplumdan uzaklaşıp izole olmasının nedeni olarak görülüyor; hatta kendisi de buna inanıyordu. Eric'in yaşadığı şehir ünlü ve zengindi, ama büyük değildi. Eric'e sorulacak olsa güneyin tamamı da büyük sayılamazdı, hiç kuşkusuz onun durumunda ona uygun büyüklükte değildi; ne de olsa o çok iyi tanınan ve bilinen bir ailenin tek oğluydu. Bu böyle uzun sürmedi; kısa bir zaman sonra girdiği topluluklarda bir kafa sallamadır başladı, yüzler ekşidi, diller tutuldu ya da zorlukla, istemeden onun adı telaffuz edilmeye başlandı. Tabii bu ad aynı zamanda babasının adıydı; sonuçta Eric çok kısa sürede, göstermemeye çalışsalar da insanların sinsi gülümsemeleriyle birleşen aşağılamalarıyla baş başa kaldı. Uzun zamandır insanlar gerçekte hissettiklerini söylemekten vazgeçmişlerdi; hatta bu öylesi bir hal almıştı ki kalabalıkların ortak coşkusu durumunda bile reaksiyon vermeyecek kadar donuklaşmışlardı.

Eric duşa girdi, Yves'in banyoya bırakmış olduğu büyük, beyaz sert banyo lifiyle vücudunu keseledi. Yves duş almaktan hoşlanmıyor, tam yanı başındaki taburenin üstüne gazete, sigara ve viskisini koyup, ılık küvette uzun süre kalmayı yeğliyordu; tabii Eric de yanında olmalı, onunla sohbet etmeli, saçını sabunlamalı, sırtını ovmalıydı o banyodayken. Yves'in banyo yaparken anlattığı Doğu ihtişamına ilişkin öyküler aklına gelince ister istemez gülümsedi. Gülümsüyordu, ama aynı zamanda içinde tanımlayamadığı bir sıkıntı duyuyordu. Bornozunu giyerken bir ürperme hissetti, bu havlunun ve sürdüğü vücut losyonunun etkisinden çok küvette arkasına yaslanıp, mutluluk içinde ıslık çalan, yüz ifadesi dingin ve huzurlu, elindeki köpüklü lifi vücudunda gezdiren Yves ve onun sabunlu suda kıpırdayan ve yumuşak silindir formunda bir balığı andıran organının gözünde canlanmasındandı. Ve bu resim bir an sonra anılarının canlanmasına, yaklaşık on beş yıl kadar önce

yediği acımasız darbeyi, utancının, savaşının ve tutsaklığının başladığı günleri anımsamasına yol açtı. Yemek odasına geçerek, kadehine içki doldurdu. Şişe boşalmıştı, çöp kutusuna attı. Bir sigara yakıp, denizi seyredebileceği pencerenin yanındaki sandalyeye oturdu. Güneş batıyor, deniz alev alev yanıyormuş gibi görünüyordu.

Artık çok gerilerde kalan o sıcak Pazar gününde günbatımıydı. Kilisenin çanları susmuş, güneyin tenha sessizliği şehrin üstüne çökmüştü. Yol kenarındaki ağaçlar gölge bile etmiyorlardı. Oymasız sıradan düz kapılarıyla, pergolalarla karartılmaya çalışılmış eşikleriyle beyaz evler acımasız, sıcak ışığın altında güneşle zorlu, kıyasıya bir mücadele içinde gibi görünüyorlardı. Yoldan geçen biri ancak çok ender gölgelik ön avlularda uyuşuk, yüzü seçilemeyen sakin bir insan siluetine, karanlık bir gölgeye rastlayabiliyordu. Bitmez tükenmez sürüler halinde zenci çocuklar her tarafa yayılmış tozun içinde oynuyorlardı. İşte Eric de o gün şehrin kenar mahallelerinden birindeki tenha bir sokaktan yanında renkli bir oğlan çocuğu ile geçiyordu. Çocuğun adı LeRoy idi, on yedi yaşında, yani Eric'ten bir yaş büyüktü ve mahkemede mübaşir olarak çalışıyordu. Çok uzun boylu, çok kara ve sessizdi; Eric kendi kendine onun ne düşündüğünü soruyordu hep. Henry'nin işten çıkarılmasından bu yana çok iyi arkadaştılar. Ancak artık arkadaşlıkları, olanaksız bir ilişkiyi sürdürme çabaları, her ikisi için de yük olmaya başlamıştı. Eğer LeRoy Eric'in ailesinin yanında çalışsaydı, belki de – her şey – daha kolay olabilirdi. O zaman Eric'in sorumluluk bilinciyle zenci delikanlı uğruna gizlemek zorunda kaldığı birçok şey serbest olabilirdi. Ancak içinde bulundukları koşullar son derece kuşku uyandırıcı, iticiydi; Eric'in ailesinin dahil olduğu sosyal sınıftan, özellikle de bu kadar ünlü bir ailenin oğlunun çok "alt" tabakalardan bir delikanlının peşinde koşması hiç hoş karşılanamazdı ki, Eric bunu yapıyordu. Ne var ki Eric'in seçim şansı yoktu; LeRoy'un ardından gitmesi gerekiyordu – çünkü onun onu ziyaret etmesi olanaksızdı.

Ancak durumunun kesinlikle aşağılayıcı, utandırıcı bir yönü vardı ve Eric bunu şiddetle, üzüntüyle hissediyor ve LeRoy da sezinlediğini biliyordu. Eric belki bilmiyordu, belki de bilmek

istemiyordu, ama varlığı LeRoy'un yaşamını ciddi şekilde güçleştiriyor ve LeRoy'un içinde yaşamak zorunda olduğu tehlikeler giderek artıyordu. LeRoy "kötü" zenci sınıfına sokuluyordu; başka bir deyişle beyazların gözünde saygıyı hak etmeyen bir siyahtı. LeRoy'un bildiği gibi, şehirde ikisi hakkında söylentiler yayılmıştı ama Eric bunlar hakkında hiç bilgi sahibi değildi. Yine LeRoy'un çok iyi bilmesine rağmen, Eric zencilerin kendisinden hiç hoşlanmadıklarının farkında değildi. Arkadaşlıklarının gerçek, temel nedenini arıyorlardı – ve bunu buldular da.

Kısa bir süre önce, Eric elleri cebinde, boğuk, çatlak bir sesle ıslık çalarak yolda yürüdüğü sırada Leroy evlerden birinin avlusundan çıkarak ona doğru yürümeye başlamıştı. Her adımda birbirlerine yanaşan düşmanlara benziyorlardı. Avludan beklenmedik, ancak hemen bastırılmaya çalışılan gülüşmeler duyulmuş, demir bir kapı kapatılmıştı. Sokaktaki tüm gözler ikisi üzerine çevrilmişti.

Eric kekeledi:

"Geçerken uğradım, ne yaptığına bir bakayım demiştim de."

LeRoy tozlu sokağa tükürdü. "Yapacak hiçbir şeyin yok mu senin?"

"Biraz dolaşmaya ne dersin?" diye sordu Eric.

Bir an için sessizlik oldu; LeRoy'un yüzündeki endişeli ifade bu öneriyi red edecekmiş gibi derinleşti. Ancak hemen sonra dudakları sinsi bir gülümsemeyle hareketlendi.

"Tamam. Ancak uzağa gidemem. Eve dönmem gerekiyor."

Beraberce yürümeye başladılar.

"Bu şehirden uzaklaşmak isterdim," dedi Eric birden.

"Sen ve ben, ikimiz," dedi LeRoy.

"Belki de ikimiz birlikte kuzeye gidebiliriz," dedi Eric bir süre sonra. "Ne dersin, sence neresi daha iyi olur? New York mu? Yoksa Chicago mu? Yoksa belki de San Francisco mu?" Hollywood sözcüğü dilinin ucuna kadar geldiyse de kendini tutup açıklamadı; aslında günün birinde bir film yıldızı olabilmek en büyük hayallerinden biriydi. Ancak LeRoy'u gerçek bir film yıldızı olarak düşünemiyordu bile ve bu nedenle de onun asla ulaşamayacağı bir şeyi istiyor görünmekten kaçınıyordu.

"Buradan uzaklara gitmeyi düşünmemeliyim. Annem ve çocuklar var- onların sorumluluklarını taşıyorum." Eric'e bakıp güldü. Ancak bu mutlu, rahat bir gülme değildi. "Herkesin evindeki moruğun arkasında bankası yok ki!" Yerden bir çakıl taşı alıp, karşıdaki ağaca doğru fırlattı.

"Lanet olsun, benim moruk da bana para vermez ki. Babamın parasından bana ne? Özellikle de kuzeye gitmem söz konusu olunca bir tek *penny* bile vermeyeceğinden eminim. Burada kalmamı istiyor."

"Yüz yıl yaşayacak değil ya, Eric. Günün birinde nasıl olsa paralarını birine bırakacak. Bu kimse kim olacak Eric? Kim? Ben mi?" Tekrar güldü.

"Olabilir. Ama ben yaşamımın büyük kısmını babamın ölümünü bekleyerek burada heba etmek istemiyorum. Bu hoş bir gelecek beklentisi olamaz."

Gülmeye, LeRoy'un havasına uyum sağlamaya çalıştı. LeRoy'un o günkü havasını bir türlü anlayamıyordu. Aralarında o gün kötü giden bir şeyler vardı, bu ne olabilirdi? Bu çevreleriyle ilgili bir şey olamazdı – bu aralarında konuşulmamış, konuşulamayan, henüz olmamış ama olağanüstü, karşı konulamaz bir istek duydukları bir şeydi. Yine de, çok uzaklarda kalmış o günün, şehrin alev alev yandığı o çok sıcak saatinde, Eric bunu adlandıramıyor, ruhunu rahatlatacak olduğunu bilse de dile getiremiyordu. Avaz avaz bağıran bilincinin sesini benliğinin derinlerinde hissetse de, ve bu istek onun çevresini yakan güneş gibi sarsa da, içinden her şey acıyla, ihtirasla eylemi istese de bu hislerini adlandıramıyordu. Önce bilinçaltından bilince geçirebilmeli, onu tanımlayabilmeli, adlandırabilmeliydi, ama onun için bu hissin henüz bir adı yoktu – ancak yine de başka birçok insanın bunu adlandırdıklarını, hem de çok kötü, berbat isimlerle tanımladıklarını çok iyi biliyordu. Yalnızca bir şekli vardı bu duygunun ve bu şekil LeRoy idi; LeRoy boğazına düğümlenen gizin kaynağı ve açıklamasıydı.

Kolunu LeRoy'un omzuna koyup, kafasını LeRoy'un çenesine sürdü.

"Öyleyse, istesen de istemesen de – beklemekten başka çaren yok," dedi LeRoy. Bir elini Eric'in boynuna koydu. "Sanı-

rım, benim beklentilerimin ne olduğunu biliyorsun." Eric onun daha fazlasını söylemek istediğini, ancak nasıl ifade edeceğini bilemediğini hissediyordu. Birkaç saniye konuşmadan yan yana yürüdüler, sonra birden LeRoy'un beklediği fırsat kendiliğinden çıkageldi. İçinde üçü beyaz erkek, üçü siyah kadın, altı gencin bulunduğu krem renkli, üstü açık bir araba büyük gürültüyle, arkasında tozlar bırakarak yol boyunca onlara doğru ilerliyordu. Eric ve LeRoy birbirlerinden ayrılıp yana kaçışma fırsatı bulamadan araba yanlarına vardı, büyük bir kahkaha koptu ve sürücünün kornaya basmasıyla düğün marşının nağmeleri yola yayıldı. – Adam elini daha bir süre kornadan çekmedi ve araba büyük bir gürültü ve homurtuyla yanlarından geçip yolun ilerisinde kayboldu. Arabadakilerin hepsi Eric'in birlikte büyüdüğü gençlerdi.

Eric yüzünün kızarıp alev alev yandığını hissediyordu. Birbirlerinden ayrıldılar. LeRoy onu katılmadığı, hak vermediği bir acıma hissiyle süzüyordu.

"Aslında ne yapman gerektiğini görüyorsun değil mi?" dedi. Bunları son derece yumuşak bir sesle söylerken gözlerini Eric'e dikmiş, alt dudağını yalıyordu. "Aslında ait olduğun yeri görüyorsun işte. Bu berbat, tozlu yolda yanında bir zenciyle olmamalısın."

"Bu adamlar bana vız gelir, tırıs gider," dedi Eric, yalan söylediğini ve bunu LeRoy'un da bildiğini sezerek. "Lanet olsun, bu heriflerin benim gözümde hiçbir değerleri yok."

LeRoy ona her zamandan da daha fazla şefkatle, merhametle bakıyordu; ancak bakışları aynı zamanda öfkeli ve dargındı. Yol bomboştu; uzak yakın bir tek canlı bile görülmüyordu, yalnızca sarımsı kırmızı ışık ve kahverengi toz – yola doğru eğilen ağaçlar ve onların yapraklarının arasından sızan yakıcı sıcak. Bulundukları yerden sonra yol demiryolu raylarına ve alışveriş merkezine doğru iniyordu. Burası şehrin ana yol ayrımıydı ve ikisi her zaman bu noktada yoldan ayrılır, bir koruluğa ve yoldan epey uzaktaki nehri gören bir tepeye giderlerdi. LeRoy Eric'i bu sığınaklarına doğru sürükledi. Elinin o günkü teması her zamandan çok farklıydı, daha ısrarlı, daha yumuşak, daha vahşi ve daha uysal.

"Ayrıca," dedi Eric çaresizlik içinde. "Sen pis bir zenci değilsin, benim için asla değilsin. Sen LeRoy'sun, yakın dostumsun ve seni seviyorum." Bu sözleri söylerken soluğu tıkandı, sözcükler boğazına oturdu. Gözünden yaşlar boşalıyordu. Bir ağacın kızgın gölgesinde durdular. LeRoy ağaca yaslanarak, siyah yüzünde korkulu bir ifadeyle Eric'in gözlerinin içine bakmaya başladı. Eric bu yüz ifadesi karşısında dehşete düştüyse de kendi korkusuna karşı koyarak haykırdı:

"Bir insanın yapmak istediğini niçin yapamadığını anlayamıyorum; bizim kimseye bir zararımız yok ki."

LeRoy güldü. Yaprakların gölgesinde kolunu uzatarak Eric'i kendine çekti. " Zavallı, küçük zengin çocuk," dedi. "Söyle bana, yapmak istediğin ne." Eric gözlerini ona dikti. O anda hiçbir şey onu LeRoy'un kollarından, kokusundan ve vücudunun bu yeni, korkunç temasından ayıramazdı; ve o anda istediği ve yaptığı her şeyin yanlış olduğunu bilmesine rağmen kendini düşmüş hissediyordu. Düşmüş, ama nereye? LeRoy'a sarıldı, siyah adamın kolları onu daha sıkı sardı. "Zavallı çocuk," dedi LeRoy yeniden. "Zavallı, zavallı çocuk." Eric başını LeRoy'un boynuna gömdü, LeRoy hafifçe titredi – bir erkeğin göğsü ve karnı! Eric neden sonra ondan ayrıldı ve elinden tutarak nehrin kıyısına sürükledi. Birlikte sahile oturdular.

"Sanırım artık biliyorsun," dedi LeRoy uzun bir sessizlikten sonra Eric elini suya daldırmış, suyla oynarken. "Şehirde bizim hakkımızda neler konuşulduğunu... Benim için fark etmez, ama bu senin açından bir sürü soruna yol açabilir. Eric – sen – sen, beni ziyaret etmeye son vermelisin."

Eric gerçekten de başkalarının onlar hakkında neler konuştuklarını bilmiyordu, ya da belki bunu kendi kendine bile itiraf etmek istememişti, bilmemeyi yeğlemişti. Ama şimdi biliyordu. Suya bakarak, anlaşılmaz bir kayıtsızlıkla mırıldandı. "İyi öyleyse, adımız bir kez çıktığına göre oyunu kurallarına göre oynayabiliriz. Bu insanlar umurumda bile değil, cehenneme kadar yolları var; seninle ve benimle ne alıp veremedikleri olabilir?"

LeRoy Eric'e kısa bir bakış attıktan sonra gülümsedi.

"Sen çok iyi, hoş, temiz bir gençsin Eric, ama bazı şeyleri bilmiyorsun. Baban şehrin yarısını kontrol edebilecek güçte – sana

çok, çok fazla bir şey yapamayacakları kesin. Ama bana yapabileceklerini düşünmek bile...." Ellerini iki yana açtı.

"Sana bir şey yapmalarına izin vermem."

LeRoy güldü.

"Bu şehirden kaybolsan daha iyi, benden önce seni linç etmeleri gerekeceğini açıklayacaksan." Tekrar güldü ve elini Eric'in açık kızıl, yumuşak saçlarının arasında gezdirdi.

Eric LeRoy'un elini tuttu. Bakıştılar; aralarında derin ezici bir sessizlik oldu. "Oğlum," dedi LeRoy sevgiyle, yumuşakça. "Gerçekten bela aramıyorsun, değil mi?" Ondan sonra konuşmadılar. Beraber, nehrin kıyısında yattılar.

O gün. O gün. O gün kendini nerelere götüreceğini bilseydi, bilebilseydi – ilk sevgilisinin heybetli gövdesi altında böylesine bir acı veren bir zevkle kıvranabilir miydi? Ve yine bilebilseydi – ya da en azından o günden sonra olabileceklere bir anlam verebilecek nitelikte olsaydı – onu böyle bir günü yaşamaya götürecek gereksinim hiç doğmamış olabilecekti. Korku ve ısdırap hissediyordu; onu böylesine amansızca saran genç erkek birden bir yabancı olmuştu; ama yine de bu yabancı Eric'te, sonsuz, iyileştirici bir değişimi sağlamıştı. O gün onun kollarında, şırıldayarak akan nehrin kıyısında keşfettiğini kabul etmeye başlaması için daha çok yıllar geçmesi gerekecekti. Ne var ki o gün, o nehir kıyısı onun erkek olarak yaşamının başlangıcıydı. Bilincinin derinlerinde gizlemek zorunda kaldığı her şey o gün açığa çıkmış ve şimdi on beş yıl sonra, yabancı bir ülkede, koltuğuna gömülmüş, yabancı bir denize bakarken bunu açığa belirtebilmesini sağlayacak lütfu bulmaya çabalıyordu. Bunun açığa çıkmasının onun için bir tek anlamı vardı: Gerçek buydu ve buna katlanılmalıydı.

Ama nasıl, nasıl katlanabilirdi buna? Ayağa kalkıp huzursuzluk içinde bahçede dolaşmaya başladı. Kedicik kollarını içe çekmiş, iyice büzülmüş, güneşin son ışıklarının sıcaklığında eşikte uyuyordu. O anda Yves'in bisikletinin pedal seslerini duydu. Biraz sonra da Yves'in başı alçak, taş bahçe duvarının üstünden göründü. İleri bakarak, doğruca geçip gitti. Eric onun mutfakta şarkı mırıldandığını, buzdolabının kapısını açıp kapadığını duyuyordu.

Kısa bir süre sonra Yves yanına geldi.

"Madame Belet birazdan burada olacak. Bize tavuk pişirecek. Biraz viski ve sigara da getirdim."

Eric'e bakıp, alnını kırıştırdı. "Burada böyle bornozla durmak için aklını kaçırmış olmalısın. Güneş battı hava soğuyor. İçeri gel ve giyin artık. Ben de bizim için içki hazırlayayım."

"Sen olmasan ben ne yapardım!"

"Bunu ben de kendi kendime soruyorum." Eric onun ardından eve girdi. "Biraz şampanyam da var," dedi Yves aniden dönüp Eric'i hafif, ürkek bir gülümsemeyle süzerek. "Buradaki son gecemize yakışan bir kutlama yapmalıyız." Mutfağa gitti. "Haydi giyin," diye seslendi. "Madame Belet neredeyse gelir."

Eric yatak odasına gidip, giyinmeye başladı.

"Yemekten sonra çıkar mıyız?"

"Belki. Duruma bakarız. Eğer şampanyayı fazla kaçırmış olmazsak..."

"Sanırım burada kalmayı yeğlerim."

"Bence küçük sahil kasabamızda kısa bir son gezinti hiç fena olmayabilir."

"Biliyorsun daha hazırlanmamız, eşyalarımızı toplamamız gerekiyor. Eve de biraz çekidüzen vermeliyiz. Sonra tabii biraz da uyku depolamakta yarar var."

"Temizliği bizim yerimize Madame Belet yapabilir. Nasıl olsa bunu asla tam olarak başaramayız. Uyumaya gelince, trende de uyuruz. Toplanacak pek fazla eşyamız da yok zaten."

Eric onun bardakları yıkadığını duyuyordu. Yves ıslıkla Bach'ın özgür bir yorumu olarak nitelendirilebilecek bir melodi mırıldanmaya başladı. Eric fazlasıyla uzamış saçını taradı. Birleşik Devletler'e gitmeden saçlarını kesinlikle kestirmesi gerektiğini düşündü.

Sonuçta daha önce de birçok gece yaptıkları gibi denize açılan pencerenin dibinde akşam karanlığında oturuyorlardı. Yves yere koyduğu bir minderin üstüne uzanmış, başını Eric'in kucağına yaslamıştı.

"Buradan ayrılacağım için çok üzülüyorum," dedi Yves birden. " Bir daha sanırım hiç bu evdeki kadar mutlu olamayacağım."

Eric Yves'in saçlarını okşadı ancak yanıt vermedi. Sakin, karanlık denizde oynaşan ışıkları seyrediyordu – gökyüzünün ve sahildeki ışıkların yansımalarını.

"Ben de burada çok mutluydum," dedi neden sonra. Ve ekledi. "Ben de kendi kendime bir daha bu kadar mutlu olup olmayacağımı soruyorum."

"Niçin olmasın? Aslına bakarsan bu o kadar da önemli değil. – Aslında ilerde ne kadar mutlu olacağım önemli de değil, önümde çok büyük anlar olduğundan eminim; ayrıca zaten bu ev de her zaman benim olacak. Burada bir şey buldum."

"Bu bulduğun neydi?"

Yves başını çevirip Eric'e baktı.

"Hep annemden daha iyi olamayacağımı düşünür, sonsuza kadar bir sokak çocuğu olarak kalacağımdan korkardım." Başını yeniden pencereye çevirdi. "Ama bu evde bir şekilde, senin yanında, bunun doğru olmadığından emin oldum. Bir orospudan doğduğum için ömrüm boyunca orospu çocuğu olarak kalmam gerekmiyor. Ben daha iyiyim." Yutkundu. "Bunu senden öğrendim. Bu komik değil mi? Başlarda senin de beni yalnızca – neyse. Senin de güzel, dejenere oğlan peşinde olan iğrenç Amerikalılardan biri olduğunu düşünmüştüm."

"Ama sen güzel değilsin ki," dedi Eric, içkisini yudumladı. "*Au fait, tu es plutôt moche.*"[33]

"*Oh. Ça va.*"[34]

"Bir defa burnun çok kalkık." Yves'in burnunun ucunu okşadı. "Ağzın da çok büyük –." Yves güldü. "Alnın da çok geniş, yakında kafanda bir tek tel saç kalmayacak." Yves'in alnını okşadı. "Ya kulakların bebeğim! Bu kulaklarla bir file ya da uçağa benziyorsun."

"Biliyor musun ki bana çirkin diyen ilk insansın. Belki de böylesine sıradışı olmam da bundan." Güldü.

"Yine de. İtiraf etmeliyim ki gözlerin güzel."

"*Tu parles. J'ai du chien, moi.*"[35]

33 Açıkcası çok çirkinsin
34 Öyle mi.
35 Öyle mi dersin. Bana köpek mi diyorsun?

"Evet bebeğim, senin de söylediğin gibi – korkarım doğru noktaya değindin."

Kısa süren bir sessizlik oldu.

"O kadar iğrenç insanlarla birlikte oldum ki," dedi Yves ağır, kederli bir sesle. "Çok erken yaşlarda ve çok uzun süre. Gerçekten de tam anlamıyla *sauvage*[36] olmamam bir mucize." Viskisinden bir yudum aldı. Eric o anda yüzünü göremiyor, ancak çok rahat hayal edebiliyordu. Katı ve alaycı; ıstırap ve korku sonucu oluşan acımasızlığın karıştığı bir saflık, çocukça bir insafsızlık. "Önceleri annem ve bütün o askerler, *ils étaient mes oncles, tous*,"[37] ve güldü, "ve sonra tüm o iğrenç, sümüklü herifler, sayılarını bile unuttum." Yeniden susup, konuşmasına ara verdi. "Yatakta yatardım – bazen yatağa girme fırsatımız bile olmazdı – onların domuz gibi hırlamalarını ve ağızlarından salyalar akmasını izlerdim. Aralarından bazılarının inanılmaz fantezileri vardı; bir orospu müşterilerine gerçekleri asla anlatmaz, bundan eminim, gerçeği öğrenmektense orospunun kafasını koparmayı yeğlerlerdi. Bu hep var, hep oluyor." Doğruldu, ellerini dizinin etrafında kenetledi ve denize bakmaya başladı. "Daha sonra onların paralarını alırdım, eğer zorluk çıkarırlarsa onlara rahatlıkla baskı, hatta şantaj yapabilirdim, çünkü ne de olsa ben bir *mineur*'[38]düm. Onları korkutmak çocuk oyuncağıydı. Bu heriflerin çoğu öylesi alçak tiplerdi ki." Sonra kısık bir sesle ekledi. "Bir erkek tarafından ellenmekten, kucaklanmaktan zevk alacağım hiç aklıma gelmezdi. Tekrar bir erkekle isteyerek yatağa girebileceğimi düşünemiyordum bile, yani tam anlamıyla demek istiyorum. Ya da başka biriyle."

"Neden?" diye sordu Eric sonunda." Madem erkeklerden bu kadar iğreniyordun, niçin kadınları denemedin?"

Yves sustu. Neden sonra konuşmaya başladı. "Bilemiyorum. *D'abord*[39], belki olanı kabullendim – ya da olayların beni sürüklemesine izin verdim." Eric'e bakarak sinsice gülümsedi. Viskisinden bir yudum aldıktan sonra ayağa kalktı. "Erkekler-

36 Vahşi.
37 Hepsi benim dayımdılar.
38 Küçük çocuk.
39 Önce, öncelikle.

le bu iş daha kolay, daha kısa sürüyor ve böylece para da daha kısa sürede, daha kolay kazanılıyor. Kadınlar erkeklere oranla çok daha fazla askıntı olurlar, özellikle de benim gibi genç erkeklerin peşinde olanlar, üstelik de bunlar genellikle hiçbir çekicilikleri olmayan kadınlardır." Güldü. "İki misli çalışma gerekiyor– ve güvenli de değil." Yüzünde yeniden aynı abartılı, haşin ifade belirdi. "Ayrıca benim olduğum yerlerde pek fazla kadın yoktu, zaten pek fazla insanoğlu da yoktu. Hepsi ölüydü. Ölü." Yutkundu, dudakları kasıldı, gözleri pencereden giren ışıkla parladı. "Annemin yerinde – bir sürü orospu vardı, evet orospu – gerçi birkaç kadın da vardı ama onlara katlanamıyordum." Pencereye giderek, sırtı Eric'e dönük bir şekilde durdu. Ben *élégance des femmes'a*[40] dayanamıyorum. Kürk mantolu, mücevherli, pahalı, şık elbiseli bir kadın görünce, üzerindeki her şeyi parçalamak, sürüklemek, onu bir pisuara sürüklemek, ona erkeklerin, birçok erkeğin sidiğini koklatmak, ona değerinin bundan öteye gidemeyeceğini, kendini bir şey zannetmemesini, aptal bir erkekten şantajla kopardığı süslü giysilerle beni aşağılayamayacağını, aptal yerine koyamayacağını anlatmak isteğine kapılıyorum."

Eric güldü, ancak onu korkutan bir şeyler vardı. *"Comme tu es féroce!"*[41] Yves'in pencerenin kenarından ayrılıp, yavaşça karanlık odada dolaşmasını seyretti. Yavaşça içeri sıvışan bir kediyi andırıyordu bu haliyle. Yves'in vücudunun değiştiğini, ergenlik döneminin yoksullukla bütünleşen haşinliğinin kaybolduğunu gördü. O erkek oluyordu.

Gergin ve sırım gibi gövdeyi seyretti. Yüzüne baktı. Alnındaki çıkıntı her zamandan daha fazla belirginleşmiş, ağzı daha karamsar ve çaresiz bir hal almıştı. Bu çıplaklık Yves'in sevgisi ve güveni ve aynı zamanda gücünün kanıtıydı. Günün birinde o Eric'e; o anda Eric'in ona ihtiyaç duyduğu gibi ihtiyaç duymayacaktı.

Yves başını geriye attı, bardağını kafasına dikerek boşalttı ve gülümseyerek Eric'e döndü.

"Bu akşam çok yavaş içiyorsun. Ne oldu?"

40 Kadınların zarafeti.
41 Ne kadar acımasızsın.

"Yaşlanıyorum." Ancak o da gülerek kadehini boşalttı ve Yves'e uzattı.

Yves'in dışarı çıktığı ve mutfaktan sesinin duyulduğu o anda, sahil boyunca uzanan zayıf sarı ışıkları seyrederken Eric olaylara yeni bir görüş açısından bakmaya başladı ve içinde tanımlayamadığı bir huzursuzluk hissetti. Çiftçinin karısı Madame Belet gelmişti. Mutfaktan Yves'le konuşma sesleri duyuluyordu. Sesleri kısık ve anlaşılmazdı.

Yves'in artık ona gereksinim duymadığı gün Eric korkunç bir kaosa düşecekti. Onu kullanan, ona sarılan, onu okşayıp kucaklayan, en karanlık geceden bile daha büyük bir karanlıkta kendini ona teslim eden yalnız erkekler ordusunu düşündü. Kullandıkları yalnızca vücudu değildi, çok daha farklı bir şey, zayıflığı, onun yeryüzünde varlığını kabulde bile zorlanacağı ıstırabın haznesi haline getirmişti. Bu ıstırap onu çaresiz bırakır, elini kolunu bağlarken aynı zamanda da ona tekinsiz, lanet bir zarafet ve güç veriyor ve gelecekle ilgili tüm planlarını yerle bir ederken her adımda önüne engeller, setler dikiyordu. Hiç kuşkusuz zaman zaman başrolünü oynadığı bu dramdan kaçmak ve başka bir rol oynamanın düşünü kurmuştu. Ancak tüm çıkış yolları kapatılmıştı; açgözlü, haris erkekler tarafından setler dikilmişti, çünkü oynadığı rol yalnızca kendisi için değil, onlar için de gerekliydi.

İşte bu erkekleri, bu cahil, bilinçsiz erkekler ordusunu düşündü. Bunlar evli erkeklerdi, gangsterler, futbolcular, gezginler ve bunlar her yerdeydiler. Ya da onlar olmalarının beklenmediği her yerdeydiler, ve onların duyduğu bu gereksinim kendi kendilerine bile itiraf etmek istemedikleri, tüm yaşamları boyunca inkâr ettikleri, onları uyuşturucu gibi etkisine alan, alışkanlık yapan, tüm organlarını uykudaymışçasına ya da sarhoş olmuşçasına felç eden ve ancak rahatlamayı utanç ve acı dolu karanlıkta ve hızla, bir anda tiksintiyle oynanan son perdedeki boşalmada bulabilen bir arzuydu. Daha sonra hemen kaçıyorlardı; iltihap boşalmıştı bir kez nasıl olsa, ancak ne var ki çıbanın kökü derinlerdeydi, halen içlerindeydi. Günler, haftalar ve aylar geçebilirdi – hatta yıllar bile – ta ki onlar yeniden tam bir gizlilik içinde boş bir dolapta, ıssız bir merdiven

boşluğunda ya da çatı katında, bir park duvarının dibinde, terk edilmiş bir arabada ya da yolculuğa çıkmış bir arkadaşın boş möbleli odasında kendilerini hor gördükleri, ağızlarına alıp, adlandırmak istemedikleri anonim cinsiyetin ellerine, okşamalarına, sarılmalarına ve öpmelerine bırakana dek. Ve bu gereksinimin fiziksel nitelikte olması da gerekmiyordu. Erkeklerin onlara çekici geldiği de söylenemezdi. Onların yaptığı aşk değildi; pasiflerdi, aşk yapılan onlardı. Bu gereksinim, sanki bu pasiflik, haram zevkin sunduğu şevk, harama duyulan tutkuydu. Bu kişiler, bu ordunun bireyleri zevkten değil zayıflıktan, yetersizlikten geliyorlardı; ve çoğunlukla da çok büyük bir bilinçsizlik, cehalet içindeydiler. İçlerinde bir şeyler adeta donmuştu, ihtiras ve şehvet duygularının kökleri donmuştu, özellikle de bu eksikliğin üzerine gitmelerine rağmen bunları hissedemiyorlardı. Bu körlemesine teslimiyet bir tür aşkın gölgesi gibiydi – yalnızca herhangi birinin onları herhangi bir yerde onlara bu ihtirası, bu ışığı, bu sevinci verecek kadar sevmesini arıyorlardı. Ancak o zaman bu pasiflikten kurtulabileceklerdi.

Kaos. Çünkü bu erkeklerle onun arasındaki en büyük fark, aynı zamanda aralarında ilişkinin koşullarıydı. Onların incinebilirliklerinin farkındaydı, onlar da onun. Ancak onlar onu bu nedenle sevmiyorlardı. Onu kullanıyorlardı. O da onları sevmiyordu, ama bunun hayalini kuruyordu. Ve sonuçta birbirlerini içinde oldukları düşten çıkarma gücü olmayan iki hayalperest birleşmesi gerçekleşiyordu, en kısa, en acı veren anlarda birbirlerini uyandırıyorlardı. Sonra yeniden uykuya dalıyor, arayış yeniden başlıyor ve kaos tüm gücüyle benliklere hâkim oluyordu.

Hepsi bu kadar da değildi. Bir rastlantı sonucu başlayan aşk ilişkisi birkaç buluşmayla tekrarlanıp da çekinilen, ürkek bir eğilim yavaşça, donmuş temeli yıkmaya başlayınca ve utanç hâkim duruma geçince, ortaya çıkan kaostan çok daha ötesiydi. Çünkü artık utanç yalnızca güçlenmekle kalmamış kendine çok da güçlü bir yoldaş bulmuş oluyordu. Bir içtenlik, bir sıcaklık, bir eğilim, bir sevgiyle birlikte korkunun tüm haşin rüzgârlarının da dolabileceği bir yarık, bir boşluk ortaya çıkıyordu. Çünkü aşk eylemi bir tür itiraftı. Kişi kendisi ve başka vücutlar konusunda yalanlara sığınabilirdi, ama vücudun kendisi asla

yalan söyleyemiyordu ve onu güden güçleri yalanlarla kandıramıyordu. Ve işte Eric de karşı konulamaz şekilde erkekler hakkındaki gerçekleri kavramıştı, onların bu dünyadan Eric'le birlikte sürmek istedikleri gerçeği.

Peki ama bu kaosun içinde namusun yeri neydi? Dışarıda parlayan ışıklara baktı ve mutfaktan gelen Yves ile Madame Belet'in konuşmalarını dinledi. Namus! Dünyada kabul gören bir namus anlayışı olmadığının bilincindeydi. Yaşamı, tutkuları, aşkları ve ilişkileri dünyanın gözünde kötümser bakışla iğrençlik, pislik en iyi bakışla da bir hastalık; kendi ülkesinin insanlarının gözünde ise bir suç, bir illetti. Onun kendisi için belirleyebildikleri dışında onun konulabileceği kabul görmüş bir standart yoktu. Çağının kurallarını, tanımlarını, iğrenç mekanik dilini kabul etmediği için standartların dışındaydı. Çevresinde imreneceği kimseyi görmüyordu, güvenlik denilen büyük, güçlü gri uykuya inanmıyordu, bildiği, dünyayı kontrol eden, hüzne boğan tedavilere, reçetelere, parolalara, sloganlara inanmıyordu, bu da kendi çözümlerini, kendi standartlarını belirlemesi gerektiği ve çizdiği yolda yalnız yürümesi gerekeceğini gösteriyordu. Teşhis kendini bulması gerektiğiydi; ve çaresiz olarak tedavisini de tek başına yapacaktı, yeryüzündeki hiçbir mucize doktor ona bu konuda yardımcı olamazdı.

"*Mais, bien sur*,"[42] dediğini duydu Yves'in Madame Belet'e. "*Je suis tout à fait de votre avis.*"[43] Madame Belet Yves'ten çok hoşlanıyor ve her fırsatta elinden geldiğince ona yetmiş iki yıllık deneyimlerini aktarmaya çalışıyordu. Eric Yves'in, elinde kadehler, mutfakta durduğunu ve yüzünde hafif, nazik, zorlama bir gülümsemeyle yavaşça kapıya doğru ilerlediğini – ne de olsa yaşlı insanlara karşı olağandışı bir saygısı vardı – ve oradan ayrılabilmek için Madame Belet'in konuşmasına bir anlık ara vermesini beklediğini gözünün önüne getirebiliyorlardı.

Aslında Madame Belet Eric'den de hoşlanıyordu, ama Eric bunun asıl nedeninin –pek hoş bir anlamda olmasa da– onu Yves'in velinimeti olarak görmesi olduğunu anlıyordu. Eğer Eric Fransız olsaydı, hiç kuşkusuz onu kınardı. Anca Fransa'da

42 Ama, gayet tabi.
43 Tamamen sizinle aynı fikirdeyim.

Dieu merci![44] Eric gibilere çözülmesi güç bir bilmece gözüyle bakılmıyor ve kendi ülkesindeki uygarlık standartlarıyla nitelendirilmeye çalışılmıyordu.

"Peki ne zaman gidiyorsunuz?" diye sordu kadın.

"Öğleden önce gitmeyeceğimiz kesin, Madame!"

Her ikisi de güldüler. Bu gülüşte bir çeşit ortak gizem vardı; Eric kendine engel olmaya çalışsa da bu gülüşün ikisini ona karşı ortak bir noktada birleştirdiği duygusundan alıkoyamadı.

"Umarım Amerika hoşunuza gider," dedi Madame Belet.

"Orada çok zengin olacağım," dedi Yves. "Geri döndüğümde sizi Roma'ya, Vatikan'a götüreceğim."

Madame Belet fazlasıyla inançlı bir kadındı ve yaşamı boyu Roma'ya gitmeyi düşlemiş, ancak bunu gerçekleştirememişti. Tek umudu ölmeden önce bu kutsal şehri bir kez olsun görebilmekti.

"Ah, geri dönmeyeceğinizden eminim."

"Döneceğimden hiç kuşkunuz olmasın," derken Yves'in sesi tereddütlüydü. Eric ilk kez Yves'in korktuğunu sezinledi.

"Amerika'ya giden," dedi Madame Belet, "geri dönmez."

"*Au contraire*![45]" dedi Yves. "Sürekli oradan buraya dönenler oluyor."

Nereye geri dönüyorlar, neye ve kime? diye sordu Eric kendine. Madame Belet yeniden güldü. Daha sonra sesler alçaldı. Yves odaya döndü. Eric'e içkisini verdikten sonra yeniden minderine oturup, başını Eric'in dizine koydu.

"Hiç gelemeyeceğimi düşünmeye başlamıştım," diye mırıldandı.

"Ben de gelip, seni kurtarmam gerektiğini düşünmeye başlamıştım." Eric eğilip, Yves'i yanağından öptü.

Yves elini Eric'in yanağına koyup, gözlerini kapadı. İkisi de susmuşlardı. Yves'in boynundaki damarın atması görülüyordu. Başını hafifçe çevirdi ve dudak dudağa öpüştüler. Yüzleri hafifçe ayrıldı. Yves'in gözleri iri ve siyahtı; odanın giderek yayılan ışıksız sessizliğinde parlıyorlardı. Uzunca bir süre birbirlerinin gözlerinin içine baktıktan sonra yeniden öpüştüler.

44 Tanrıya şükür.
45 Tam tersi, aksine.

Eric derin bir soluk aldı ve arkasına yaslandı; Yves ise yeniden başını dizine yasladı.

Eric kendine Yves'in ne düşünüyor olabileceğini soruyordu. Yves'in gözleri onu iki yıl öncesine, Chartres'teki loş bir otel odasında ilk kez sevgili oldukları güne götürdü. Yves oradaki katedrali daha önce de ziyaret etmiş, Eric'in de orayı görmesini istemişti. Bu jest, Eric'le kendi sevdiği, beğendiği bir şeyi paylaşma isteği, geçen deneme süresinin son bulmakta olduğunu, Yves'in dünyaya bakmaya alıştığı karamsarlıktan ve Eric'e karşı da gösterdiği tedirginlikten sıyrıldığını göstermekteydi. O sırada birbirlerini üç aydan daha uzun bir süredir tanıyorlardı ve her gün görüşmelerine rağmen birbirlerine dokunmamışlardı bile.

Eric beklemişti, saygıyla, sabırla, iffetle. Ondaki değişim başka bir şeyin elindeki altınlardan çok daha değerli olduğunu keşfeden bir mirasyedininki gibi bir şeydi; o zamana kadar satın aldığı tüm ıvır zıvırdan daha değerli olduğunu anlayıp, savurmayı bırakan, değer vermeye, biriktirmeye, özenmeye başlayan birininki gibi. Ve elindeki her şey değer anlam ifade etmeye başladı, çünkü sahip olduklarının tümü, kaybı kabul edilemez fedakârlıkların ürünü olarak görünmeye başladı. Eric bu düşünceler içinde bekledi ve bu ıstırap dolu, tecavüze uğramış haşarı çocuğun sevmeyi ve ona güvenmeyi öğrenmesini bekledi. Ve buna ulaşmanın tek bir yolu olduğunu da çok iyi biliyordu: Kendine işkence etmekten ve kendinden utanmaktan vazgeçmeliydi: Eğer o kendi kendini sevmeyi öğrenmezse, Yves de onu asla sevemeyecekti.

Böylece elinden geldiğince yalnız olarak yapacaklarını yapmaya başladı; başarabildiği kadarıyla evini temizleyip, düzene soktu, kapılarını açtı, içinde yaşadığı kaosta kalbinde tehlikeli, tekin olmayan bir düzen kurdu ve konuğunu beklemeye başladı.

Yves kıpırdadı, doğruldu ve önce kendine, sonra da Eric'e bir sigara yaktı.

"Yavaş yavaş acıkmaya başlıyorum."

"Ben de. Birazdan yemeğe otururuz." O sırada içeri giren kedicik Eric'in kucağına sıçradı. Eric eliyle kediyi okşarken fısıldadı. "Tanıştığımız günleri anımsıyor musun?"

"Asla unutamam. Beethoven'e çok şeyler borçluyuz."

Eric gülümsedi. "Beethoven, evet – ve de modern bilimin mucizelerine!"

Bir ilkbahar akşamında Rue des Saints-Pères'de dolaşıyordu, hiç de hoş düşünceler içinde değildi. Paris ona oldukça uzun zamandır olduğu gibi, o gün de yeryüzünün en ıssız, yabancı şehri görünüyordu. Ve her kim bu şehirdeki varlığını sürdürmeyi düşünürse –yani oraya yerleşme kararı alırsa– başına gelecekler den dolayı sorumlu tutabileceği hiç kimsesinin olamayacağını peşinen kabul etmiş olmalıydı. Ününe rağmen Paris çok yönlü, çılgın bir şehir değildi; olan çılgınlıklar ise aynen Fransız hamur işlerini andırıyordu, gösterişli ve yumuşak, gevşek, ağızda tatlı midede ekşi. Ve hoşnutsuz yolcu yine kendine döndü – eğer burada yaşamı dayanılır bir hal alacaksa bunu yine kendi başarmak zorundaydı. Ve o ilkbahar akşamında, geniş bulvara açılan uzun caddenin mırıltıları içinde yürürken Eric üzüntü ve umutsuzluk içindeydi. Yeni bir yaşam kurması gerektiğinin bilincindeydi ama bunun için gerekli unsur yoktu elinde.

Sonra tam bulvara yaklaştığı sırada müzik sesi duydu. Önceleri bu seslerin oradaki evlerden birinden geldiğini düşündü, ama daha yaklaşınca seslerin yolun sonunda, ev olmayan karanlık köşeden geldiğini fark etti. Durup dinledi; bunlar Beethoven'n beşinci piyano konçertosunun nağmeleriydi ve yavaş yavaş sesler ondan uzaklaşıyordu. Sonra birden yolun karşı tarafında tam önünde genç bir delikanlının zayıf, uzun silüetinin karanlık gölgeler arasından çıktığını gördü. Genç köşede durdu, ışığın değişmesini bekledi. Eric onun elinde küçük bir radyo olduğunu fark etti. Eric de köşeye gitti, yeşil yandı, oğlan caddeyi geçti, Eric de geçip onu izlemeye başladı. Uzun cadde boyunca delikanlı yolun bir tarafında, Eric diğer tarafında aynı hizada yürüyorlardı ve müziğin şiddeti aynen kalbindeki şiddet gibi yumuşak ilkbahar havasına yayılıyordu.

Rue de Rennes'in köşesine ulaştılar. Konser sona ermek üzereydi. Onlardan epeyce uzakta, sağda insanlar Montparnasse Garı'na doğru koşuşturmaktaydılar. Biraz daha yakınların-

da solda ise kafeler, bulvar ve St. Germain-des-Prés'in şık, gri kulesi vardı.

Oğlan köşede bir an için kararsızlık içinde Eric'e baktı; bakışları karşılaştı. Daha sonra St. Germain-des-Prés yönüne döndü. Eric caddenin diğer tarafına geçti. Müzik devam ediyordu: Tum-ta-tum, tum-ta-tum, tum-ta-tum!

Konuşmaya başlayan Eric oldu.

"Merhaba! Korkarım bu konçertoyu sonuna kadar dinlemek istiyorum."

Yves arkasına döndü; Eric o anda gözlerinden bambaşka bir şekilde etkilendi. Ona baktığı sıradaki içtenlik ve yakınlık aynen küçük bir çocuğun samimi bakışlarını andırmaktaydı; yine de bu gözlerde çocuksu olmayan bir şeyler, bir kuşku, bir çekingenlik seziliyordu. Eric kalbinin çarptığını hissediyordu. Yves gülümsedi.

"Zaten bitmek üzere," dedi.

"Biliyorum."

Sessizce yan yana yürüyüp, konserin sonunu dinlediler. Konçerto bitince Yves radyoyu kapadı.

"Size bir içki ısmarlayabilir miyim?" diye sordu Eric. Ve hemen ekledi. "Çok yalnızım. Konuşabilecek kimsem yok ve yolda dolaşırken Beethoven dinleyen birine rastlamak da kolay değil."

"Bu doğru" dedi Yves gülümseyerek. "Komik bir aksanınız var – nerelisiniz?"

"Amerika."

"Bu aklıma gelmedi değil, Amerikalı olmalı diye düşünmüştüm. Hangi bölgesinden?"

"Güneyden. Alabama."

"Oh!" dedi Eric, onu ilgiyle süzerek. "O zaman siz *un raciste.*"[46]

Eric şaşırmıştı. "Yoo hayır," dedi." Güneydekilerin hepsinin öyle oldukları söylenemez."

"Oo!" dedi Yves bilgiç bir tavırla. "Gazeteleri okuyorum. Afrikalı birçok arkadaşım oldu; onlardan bunun Amerikalıların hiç hoşuna gitmediğini öğrendim."

46 Irkçı.

"Neyse, bu benim sorunum değil, beni ilgilendirmiyor. Elimden geldiğince çabuk Alabama'dan uzaklaştım; oraya tekrar döndüğüm taktirde boynumu sıkmaktan zevk duyacaklarından hiç kuşkum yok."

"Ne kadar zamandır buradasınız?"

"Yaklaşık bir yıl."

"Ve hâlâ hiç kimseyle tanışmadınız, öyle mi?"

"Fransızlarla yakınlaşmak kolay değil."

"Olabilir. Bunun nedeni sanırım bizlerin sizden daha *reserve*[47] olmamız."

"Öyle denebilir." Royal St. Germain'in önünde durdular. "Burada alalım mı içkimizi?"

"Bence sakıncası yok." Yves tamamı dolu olan dışarıdaki masaları gözden geçirdi; cam duvarlardan barın iç kısmına, çoğu genç erkekler olan, kalabalığa baktı. "Ama çok dolu, değil mi?"

"O zaman başka bir yere gidelim."

Köşeye kadar ilerleyip, caddenin diğer tarafına geçtiler. Tüm kafeler doluydu. Caddenin yeniden diğer tarafına geçip, Brasserie Lipp'e doğru ilerlediler. Eric Yves'i kendisinin de anlam veremediği kadar büyük bir heyecanla inceledi; tam kafeye ulaştıkları anda birden Yves'in acıkmış olabileceğini düşündü. Bunun nasıl olup da aklına geldiğini anlayamıyordu; Yves bir şey söylememiş, iç çekmemiş, hatta yemek satan yerlerin önünde duraklamamıştı bile, ama Eric bir şekilde onun açlıktan perişan halde olduğunu ve bu böyle biraz daha sürerse hemen oracıkta kaldırıma yığılıp kalacağını hissediyordu.

"Bir dakika," dedi Eric. "Size bir önerim var. Henüz akşam yemeği yemedim ve midem kazınıyor. Benimle beraber Les Halles'e gelir misiniz; orada bir şeyler atıştıralım. Daha sonra yeniden buraya döneriz. Bu arada buradaki kalabalık da hafiflemiş olur."

Yves ona baktı. Başını düşünceli, bu onun için ani bir sürpriz olmuşçasına iki yana sallıyordu.

"Orası çok uzak," diye mırıldandı. Eric'e belirgin, kuşkulu bir şaşkınlıkla bakıyordu; aynen şunları düşünürcesine:

47 İhtiyatlı, çekingen.

Tamam dostum, seninle her oyunu oynayabilirim. Ama bu oyunun kuralları ne? Bedeli ne olacak?

"Sizi buraya geri getiririm," diyen Eric Yves'n kolundan tutup, yakındaki taksi durağına doğru sürükledi. "Gelin, misafirim olun, bundan mutluluk duyacağım. Adınız neydi?"

"*Je m'appelle Yves.*"[48]

"Ben de Eric."

O zamandan bu yana sık sık o gün eğer brasserie'ye girip, bir şey içtikten sonra hemen ayrılmış olsalar bir daha belki de hiç görüşme fırsatlarının olmayacağını düşünmüştü. Beraber yedikleri bu ilk akşam yemeği bir anlamda onlara birbirleri hakkında fikir sahibi olma olanağı tanıdı. Konuşmaların büyük kısmını Eric üstlendi; sınavın yükü bir anlamda onun üstündeydi. Eric neşe içinde havadan sudan konuşuyor; Yves'in yüzündeki değişimi izlemek onu mutlu ediyordu. Gülümsemesinin, gülmesinin beklentisi içindeydi onun. Yves'in onunla beraber olmasının nedeninin onunla olağan, adi ticaret olmadığını, onun yemek bedelini ödemesinin nedeninin onu yatağa atmak olmadığını anlamasını istiyordu. Ve bu konuşulmayan açıklama Yves'in zaman zaman, konuyu zihninde evirip çevirip, kabullendiğini belirtir şekilde başını öne eğmesine neden oluyordu. Bazı bazı yüzünde anlaşılmaz bir korku ifadesi de beliriyordu. Bu, onu yenmenin –gerek kendi içinde gerekse Yves'te– Eric'i çaresizliğe düşürdüğü cinsten bir korkuydu. Bu bağlanmaktan, teslim olmaktan, kendini adamaktan; sevilmekten duyulan korkuydu.

Chartres'te geçirdikleri o günde şehirde dolaşmış, suyun kenarına diz çökmüş, çamaşırlarını oradaki yassı tahtaya vurarak yıkayan kadınları seyretmişlerdi. Yves onları uzun uzun seyretti. Sıcak güneşte dar, eski sokaklarda aşağı yukarı dolaştılar, Eric hızla duvarın üzerinden süzülen bir kertenkeleyi anımsadı; ve de her yerde karşılarına çıkan katedrali. Bu şehirde kalmak ve büyük çan kulelerinin gölgelerine girmemek; bu meydanlarda dolaşmak ve kaba ve aynı zamanda incelikli, dogmatik ve aynı zamanda dinsiz görüntülerden etkilenmemek elde değildi. Şehir turist kaynıyordu; – ellerinde fotoğ-

48 Benim adım Yves.

raf makineleri olan, dörtte üç boyda ceketleri, çiçekli elbise ve gömlekleri, yanlarında öğrenci kasketleri ya da armaları olan çocuklar bulunan, hasır panama şapkalı; yüksek çatlak sesli bir sürü insan. Arabaları dar yolların kaldırım taşları üstünde iğrenç böcek sürüleri gibi dolanıyorlardı. Hollanda'dan, Danimarka'dan, Almanya'dan gelmiş turist otobüsleri katedralin önündeki meydana dizilmişlerdi. Küt kesilmiş saçlarıyla erkek ve kız öğrenciler şehrin sokaklarında uyuşuk uyuşuk dolanıyorlardı – yüz ifadeleri donuk ve kibirliydi, haki renkli şortlarının altından görünen baldırları ve bacakları kalın ve adaleliydi. Hemen hepsi ağır sırt çantaları taşıyorlardı. Kısmen üniformalı, kısmen sivil Amerikalı subaylar köprü parmaklıklarına yaslanmış etrafı süzüyor; gürültülü, huzursuzluk yayan gruplar halinde bistro'lara doluşuyor, kartpostal satan standların başında toplanıyor, her türden saçma, yapay anı eşyası topluyorlardı. Şehrin tüm güzelliği, açıklıkların, düzlüklerin tüm enerjisi, insanların tüm gücü ve saygınları katedral tarafından emilip yok ediliyor gibiydi. Katedral sürekli olarak –canlı bir kurban– istiyor ve alıyor gibiydi. Şehrin üzerine çökmüş bir lütuftan çok bir elem gibi görünüyor; onunla karşılaştırınca başka her şey, ama her şey, zavallı ve geçici görünüyordu. İnsanların yaşadıkları evler asla güvenlik ya da koruma duygusu vermiyorlardı. Üzerlerine çöken büyük gölge onları tahta ve toprak karışımından oluşan önemsiz, acınası yığınlar gibi gösteriyor; ilk fırtınaya kapılıp sonsuzluğa göçecekmiş görünümü kazandırıyordu. Ve bu gölgenin ağırlığı insanlar üzerinde de hissediliyordu. Ezilmiş ve biçimsizleştirilmiş görünüyorlardı; yüzlerindeki tek renk bozuk şarap ya da yok denecek kadar az güneşi anımsatıyordu; çocuklar bile karanlık bodrumlarda büyütülmüş hissi uyandırıyorlardı. Burası aynen bazı Güney Amerika şehirleri gibi tarihinin derinliklerine hapsolmuştu; Tanrının her yere her zaman hâkim armağanı olan bu karşı konulamaz tarih, sorgulanamadığı için de şehir soru sorulamayan karanlık Ortaçağ günlerinin kalıntısı olarak yaşamaya mahkûm edilmişti.

Paris'ten günübirlik gelmelerine rağmen öğleden sonra bir ara, o geceyi de orada geçirmeye karar verdiler. Bu Yves'in önerisiydi; katedrale dönüp, taştan oyulmuş aziz ve havari

figürlerini katedrale çıkan merdivenlerin dibinde durup izlerken bu teklifi yapmıştı. Aslında Yves gün boyunca suskundu. Eric artık onu böyle anlarında sıkıştırmayacak, konuşturmaya çalışmayacak, onu rahatsız etmeyecek kadar tanıyordu. Yves'in böylesi bir suskunluğa girdiği zamanlarda onun kendi içinde kendisiyle mücadele halinde olduğunu, tamamen tek başına bir karara varmanın sıkıntısını çektiğini, hemen o gün, ertesi gün ya da ertesi hafta bu suskunluğun sonuçlarının adım adım ortaya çıkacağını biliyordu. Ve tuhaf olsa da, günümüz yaşantısına hiç uymasa da Erice hemen yanı başında onun adımlarını hissetmek, onun yanında olduğunu sezinlemek, değişen yüzünü izlemek ona mutluluk veriyor ve bu da ona yetiyordu.

Hemen küçük nehrin kıyısında bir otel bulup, iki kişilik bir oda aldılar. Pencereler doğrudan suya bakıyordu; katedralin kuleleri sağda uzakta sisler arasından sıyrılıp görünüyordu. Odaya girdiklerinde güneş batmak üzereydi; mavi gökyüzü ateş ve mat altından geniş şeritlere bulanmıştı.

Pencerenin tam önünde suya kadar eğilmiş ağaçlar vardı; birkaç masa ve sandalye görülüyordu ama hepsi boştu; otel pek doluya benzemiyordu.

Yves geniş pencere pervazına oturup bir sigara yaktı ve aşağıdaki masa ve sandalyeleri seyre daldı. Eric tam yanı başında durdu; elini Yves'in omzuna koydu.

"Aşağıda bir içki alalım mı, ihtiyar?"

"Aman Tanrım, hayır; kurt gibi acıktım. Aşağı inip bir şeyler yiyecek bir *bistro* bulsak iyi olacak."

"Tamam."

Eric bir adım geri çekildi. Yves oturduğu yerden kalktı. Bakıştılar.

"Sanırım çok kısa bir sürede dönebiliriz," dedi Yves. "Bu şehirde yapacak pek bir şey yok."

Sonra gülümsedi. "*Ça va?*"[49]

"Bu seyahat senin fikrindi."

"Evet, öyle." Yeniden pencereye döndü. Burası huzur dolu bir yer, değil mi? Baş başa kalabilir, hoş zaman geçirebiliriz." Sigarasını pencereden aşağı attı. Tekrar Eric'e döndüğün-

49 Tamam mı?

de gözleri buğulanmıştı, ağız şekli hüzünlüydü. "Haydi çıkalım," dedi.

Ancak bunu sorar gibiydi. İkisini de birden bir korku kapladı. Herhangi bir nedenle katedralin kulelerinin daha da fazla üzerlerine geldiğini hissediyorlardı; birden yan yana konmuş iki yatak onlara sanki odadaki yegâne eşyalarmış gibi göründü. Eric kalbinin heyecanla çarptığını, kanın damarlarında daha bir hızlı dolandığını ve tansiyonunun yükseldiğini duyumsadı. Yves'in onun kıpırdamasını beklediğini sezinliyor, her şeyin kendi ellerinde olduğunu hissediyor, ancak bu konuda bir şey yapamıyordu.

Daha sonra bu tehlikeli, kırmızı gölge aralandı; o ânın gizemi dağıldı ve birbirlerine gülümsediler. Yves kapıya giderek açtı. Yeniden uyuşuk, mahzun küçük şehre indiler.

Ancak artık şehir onlara birkaç saat önceki şehir gibi görünmüyordu. Odadaki o saniyede aralarındaki bir şeyler erimiş, ikisini ayıran bir aralık kapanmıştı; artık aralarında karşı konulamaz bir şekilde onları birbirine çeken bir elektrik vardı; yavaş ancak güvenli; umut edileni tam olarak gerçekleştirecek şekilde.

İşte bu nedenle tereddüt ettiler, oyalandılar ve mutluluk içinde ağırdan alıp ileriye bıraktılar. Yemek için yalın, süssüz bir lokantayı yeğlediler, çünkü boştu – hiç değilse onlar girdiklerinde. Bir süre sonra yarım düzine kadar içkili, kendini müzisyen sanan Fransız askeri *bistro*'ya doluştu. Başka zaman olsa onların yaptıkları gürültüye dayanamazlardı; ancak o an için bu onlara dış dünyayla onların arasına çekilmiş bir set gibi geliyordu. Gülüp, neşelenebilecekleri bir şeydi bu – ve gülmeye de gereksinimleri vardı; askerlerin daha sonra gelen müşteriler arasında yarattığı karmaşa bir an için kaçamak olarak el tutuşmalarını sağladı ve bu ufak ön oyun, bu küçük, korkulu girişim kalplerini ve duygularını pekiştirdi.

Daha sonra bir kediciğin bile hareket etmediği şehrin ıssız sokaklarında dolaştılar, nereye giderlerse gitsinler katedralin meşum, heybetli gözü onları izliyordu. Bir köprüden geçtiler, ayın suyun yüzeyindeki yansımasını seyrettiler. Ayak sesleri parket taşlı yollarda yankılıyordu. Evlerin duvarları siyahtı; bir

sokak lambasından diğerine ve bir sonrakine siyaha bürünmüş birçok yoldan geçtiler.

Ağaçlar, sandalyeler, masalar ve su ayın ışığında sakin, terkedilmiş duruyorlardı. Yves kapıyı kapattı, Eric doğruca pencereye gidip, kararmış gökyüzüne ve heybetli kulelere baktı. Suyun hışırtısını duyuyordu – o anda Yves'in ona seslendiğini duydu. Arkasını döndü. Yves odanın öbür tarafında yataklar arasında çıplak duruyordu.

"Hangi yatağı tercih ederdin?" diye sordu.

Buna karar vermek çok zor bir problemmişçesine gerçek bir kararsızlık içinde görünüyordu.

"Sen hangisini istersen," dedi Eric üzerine basarak.

Yves pencereye yakın duran yatağın örtüsünü açtı, çarşafın içine girdi. Yorganı çenesine kadar çekti ve sırtüstü yatıp Eric'i izlemeye başladı. Koyu renkli gözleri odanın karanlığında koskocaman görünüyorlardı. Dudaklarında hafif, muzip bir gülümseme seziliyordu.

Ve bu an, bu bakış bir daha asla çıkmayacak şekilde Eric'in içine işledi. Yves'in yüz ifadesinde korkutucu bir masumiyet vardı, muhteşem bir saflık ve teslimiyet; o yataktaki o dakika Yves'te olağanüstü bir şekilde onu oraya getiren tüm kirli yatakları, iğrenç, dayanılmaz ellemeleri silmiş, unutmanın derin denizlerine göndermişti. Sevgilisine, onu terk etmeyecek, aldatmayacak ilk gerçek sevgilisine döndü. Eric odanın diğer tarafına doğru yürüdü, yatağın kenarına oturdu ve soyunmaya başladı. Yine küçük nehrin fışırdamasını duyuyordu.

"Bana bir sigara verir misin?" diyen Yves'in sesi çok değişmişti. Tamamen yeni bir endişe yerleşmişti bu sese. Eric ona baktığında belki de beraberliklerinde ilk kez olarak sevgilisinin yüzünün nasıl yabancılaştığını görüyordu.

"*Bien sur.*"[50] İki sigara yakıp, birini Yves'e uzattı. Birbirlerini yanan sigaralarının tuhaf, gizemli ışığında seyrettiler – ve gülümsediler, aynen bir suikastçı sinsiliğiyle.

Eric birden sordu:

"Yves, beni seviyor musun?"

"Evet," dedi Yves.

50 Elbette.

"İşte bu çok iyi, çünkü ben senin için deli oluyorum. Seni seviyorum."

Daha sonra yavaşça, donuk ay ışığında Yves'i örten çarşafı açtı. Bakıştılar; Eric uzunca bir süre Yves'in vücuduna baktı, ta ki Yves kollarını kaldırıp, onu aynı gizemli, mahzun gülümsemeyle öpene dek. Eric ellerinin altındaki Yves'in organının heyecanlandığını ve sertleştiğini hissediyordu. Ve bu seks yaşamının uzun uzadıya manzaralarına, aynen katedralin çevresindeki düzlüklere olduğu gibi hâkim oldu.

Sanki o da o günü ve geceyi anımsarmışçasına Yves başını çevirdi ve Eric'i gizemli, ısrarcı ve bir çeşit zafer sevinciyle öptü. Aynı anda Madame Belet çatal, kaşık, tabak gürültüleri içinde odaya girdi ve ışığı yaktı. Yves'in yüz ifadesi değişti, deniz kayboldu. Yves minderinden kalktı, gözlerindeki parıltı azalmıştı. Madame Belet tabak çanağı özenle sofraya yerleştirdi, dışarı çıktı ve hemen bir dakika sonra elinde bir şişe şarap ve tirbuşonla geri döndü. Her ikisini de masanın üstüne bıraktı. Yves masaya giderek, şişeyi açmaya girişti.

"Beni terk ettiğini düşünüyor," dedi Yves. Kendi bardağına biraz şarap koyduktan sonra Eric'inkini doldurdu. Neşeyle Eric'e bakarken, tattığı birinci kadehi de doldurup, şişeyi yerine bıraktı.

"Terk etmek mi?" Eric güldü. Yves rahatlamış, ancak biraz utanmış görünüyordu. "Yani sence – seni bıraktığımı, senden kaçtığımı mı düşünüyor?"

"Beni New York'a aldırma düşüncende samimi olmadığın kanısında. Onun düşüncesine göre Amerikalılar çok farklı insanlar – özellikle de kendi ülkelerindeyseler."

"Peki ama bunu nasıl olur da bu kadar kesin iddia edebilir?" Eric birden sinirlendi. "Hassiktir, ona ne oluyor, bu onun üzerine vazife değil!"

Madame Belet içeri girip gözlerini ona dikti. Aceleyle içinde *les crudités*[51] olan yayvan bir kabı ve ekmek sepetini masanın üstüne bıraktıktan sonra yeniden mutfağa döndü. Eric onun dik, aşırı milliyetli duruşunu sırtından gözleriyle izledi.

51 Çiğ yenen sebze ve meyveler.

"Dayanamadığım bir şey varsa o da bu çok bilmiş, yaşlı fanatik kadınlar."

Masaya oturdular.

"Kötü bir niyeti olmadığından emin olabilirsin. Benim çıkarım ve iyiliğim için konuştuğu düşüncesinde."

"Yani bana kuşkuyla yanaşmanın senin açından yararlı olacağını mı düşünüyor – özellikle de tam ben bu yolculuğu göze alma arifesindeyken? Zaten yeterince sorunumuz olduğunu, fazlasıyla üzüldüğümüzü düşünemiyor mu?"

"Ah Eric, biliyor ki insanlar genç erkekler arasındaki ilişkileri o kadar da ciddiye almazlar. Birbirimizi sevdiğimize gerçekten inanacak insan bulmak o kadar zor ki. Erkekler arasında da gözyaşı olabileceğine inanmıyorlar. Aramızdakilerin tamamının bir oyun, geçici bir heves olduğunu sanıyor ve bütün bunları yapmamızın tek nedeninin kendilerini şoke etmek olduğunu düşünüyorlar."

Eric suskundu; isteksizce az pişmiş sebzesini çiğniyor, ancak hiçbir lezzet alamıyordu. Bir yudum şarap içti, ama fayda etmedi. Vücudu gerilmeye, alnı terlemeye başladı. "Biliyorum," dedi. "New York'ta bu durum daha da kötü olacak."

"Ama benim," dedi Yves farklı, dokunaklı, ayrılığın çaresizliğini belirten bir ses tonuyla. "Sen beni terk etmedikçe hiçbir şeyden korkmam."

Eric gülümsedi – bu açıklama, bu ses tonu hoşuna gitmişti; yüzünün kızarıklığının alnına da yayıldığını, tuhaf bir korkunun boğazına tıkandığını hissediyordu. "Buna söz veriyor musun?" diye sordu.

Soru basit ve sıradandı, ama ses tonu boğulur gibiydi. Başını önündeki tabağa eğmiş olan Yves birden doğruldu. Bakıştılar. Yves'in koyu renk gözlerine bakan Eric birden dehşet içinde Yves'in alnının kel bir kafatası gibi parladığını fark etti; ve aynı anda sonsuz bir şehvetle Yves'in kıvrımlı, hafifçe aralanmış, aralarından beyaz dişlerinin parladığı dolgun dudaklarını gördü. Eric bu dişleri o kadar çok hissetmişti ki dişlerinde, dudaklarında ve tekrar tekrar bu dudaklar onu zevkten inletmiş, titretmişti. Aralarındaki kısa masa ona bir an için titriyor gibi geldi.

"Niçin Madame Belet'in parasını ödeyip, onu evine göndermiyoruz?" diye sordu Eric.

Yves ayağa kalkıp mutfağa gitti. Bu arada Eric hâlâ şişkin yanaklarla az pişmiş, sarmısak kokan sebzeleri çiğniyor, düşünüyordu: *Bu buradaki son gecemiz. Son gecemiz.* Yine mutfaktan sesler duyuyordu. Madame Belet önce itiraz etmesine rağmen sonradan ertesi sabah yeniden kabul etmişe benziyordu. Eric kadehini kafasına dikip boşalttı. O anda mutfak kapısı açılıp Yves geri döndü.

"Sanırım biraz kızgın," dedi Yves gülümseyerek. "Yine de gitti. Yarın sabah yeniden gelecek, özellikle de sana güle güle deyip, yolcu etmek için. Sanırım sana senden ne kadar az hoşlandığını özellikle belirtmek niyetinde." Oturmadı, masanın başında iki elini masaya dayamış bir halde ayakta durmayı sürdürdü. "Tavuğun hazır olduğunu, onu soğutmamamız gerektiğini söyledi." Güldü; Eric de ona katıldı. "Ona tavuğun sıcak ya da soğuk olmasının fark etmediğini söyledim; ben her iki türünü de severim." Yeniden gülüştüler. Sonra birden aralarında derin bir sessizlik oldu.

Eric yerinden kalkıp Yves'in yanına gitti. Kısa bir süre için ringe çıkmış, birbirlerinin vücutlarını ve gücünü anlamaya çalışan boksörler gibi birbirlerini süzdüler, gülümseyerek ve solgun. Yves olacakların öncesinde deneyimsiz ve ürkek bir havadaydı; ama bir kız gibi değil bir erkek gibi – ve bu farklı masum beklenti, bu erkekçe çaresizlik Eric'te fırtınadan farksız bir ihtiras uyandırdı. İçindeki her şey, gizemli, saklanmış kaynaklardan, tepelerden vadilerden aynen bir sel gibi akmaya ve dağdaki dar bir dere yatağını yıkmakla tehdit eden büyük bir sel dalgası gibi çağlamaya, coşmaya başladı. Ve aynı şekilde onu ürpertiyle titremeye yöneltti – aynen buzlu sulara kapılmışçasına, içinde kontrol edemediği, tanımadığı duygular coşuyor, kabarıyor, çağlıyordu. Ve içinden gelen coşkudan kaynaklanan bir şiddetle Yves'e doğru atıldı. Ancak aynı anda onu şefkatli ve yumuşak yapan da bu şiddet, bu ihtirastı; çünkü bu tutku kendisini de ürkütmüştü. Yumuşak, sevgi dolu bir hareketle Yves'in yanağından bir makas aldı. Yves'in gülümsemesi söndü, Eric'e baktı ve birbirlerinin kollarına atıldılar.

Masanın üzerinde şarap şişesi ve bardaklar; tabaklar, tencere ve ekmek duruyordu. Yves yanan sigarasını kül tablasına bırakmıştı. Sigara tamamen gri, uzun bir kül olup çıktı. Mutfakta ışık yanıyordu.

"Tavuğun nasıl olduğunun senin için fark etmediğini mi söylemiştin?" diye sordu Eric gülümseyerek kulağına. Yves de güldü; hafif bir sarmısak ve ter kokusu yayıldı. Yeniden sımsıkı sarıldılar, kolları birbirlerine dolandı; sonra ayrıldılar ve el ele yalpalayarak yatak odasına, yatak denilen limana gittiler. Yatak onlara o zamana kadar belki de hiç o gün olduğu kadar sığınılacak bir liman, korkunç sel sularının onları ve yatağı yutmasından önce şimdi olduğu gibi onlarla bütünleşebilen, onların, yalnızca onların olan bir yer olarak görünmemişti. Belki de hiç o gün olduğu kadar, gıcırdayan yatakta inleyerek ateşler içinde yanarak, soluk soluğa, şimdi olduğu gibi birbirlerine ait olmamış, hiç diğerine bu kadar fazlasını vermemiş ya da almamışlardı.

Usul usul, hiddetle ve uzun süre hırpaladılar birbirlerini: her ikisi de bitmesinden, son bulmasından korkuyorlardı. İkisi sabahtan, ay ve yıldızların kaybolup, odaya parlak, acımasız güneş ışığının dolacağı ve yeni vücutları beklemeye girişecek yatağı tüm çıplaklığıyla aydınlatacağı ertesi günden korkuyorlardı. *Aşk pahalı bir şey*, demişti Yves bir defasında, tuhaf, anlaşılmaz bir şaşkınlık içeren bir sesle. Ortamla, möbleyle desteklenmeli, yoksa kaybolup gider. Bu ortam bir süre için de olsa bir daha olamayacaktı – bu gece ne kadar devam edebilir, bunun bedeli ne olabilirdi? Ertesi sabah onlar için neler getirecekti – önlerindeki tehditkâr sabah, ve birçok geceyi içlerinde barındıran sonraki sabahlar...

İnlediler. *Çok yakında*, diye fısıldadı Yves, sesi çocuksu bir ısrarcılık ve tarifsiz bir acıyla doluydu. *Yakında*. Eric'in elleri ağzı açıldı ve sevgilisinin vücuduna gömüldü; vücutları kasıldı ve daha da fazla birbirlerine yapıştı. Yves titriyor ve o zamana kadar hiç kimsenin söylemediği gibi Eric'in adını haykırıyordu. *Eric, Eric, Eric.* Eric onun soluğunun sıcaklığını, sözcükler çıkarkenki titreşimlerini hissetti, bunlar uzakta çırpınan denizden çok daha hırçın ve tutkuluydu.

Daha sonra sessizce yattılar. Her ikisi de soluk soluğaydı. Denizin dalga sesleri duyuluyordu. Oturma odasının, daha doğrusu hâlâ mutfakta yanan ışığın farkına vardılar. Ancak kıpırdamadılar. Birbirlerinin kollarında yatıyorlardı yavaş yavaş soğumaya başlayan yatakta. Birazdan birisi – ki bu büyük olasılıkla Yves olacaktı – doğrulup iki sigara yakacaktı. Ve gülüşerek, konuşarak, sigaralarını tüttürerek yatmayı sürdüreceklerdi. Daha sonra duş alacaklardı. *Ne çiftiz ama*! diye bağıracaktı Yves kahkahalar atarak zafer sevinciyle. Daha sonra giyinecek, bir şeyler yiyecek ve büyük olasılıkla dışarı çıkacaklardı. Ve gece bitecekti. O anda huzurlu ve dinginlerdi; aralarında mutluluk ve barış vardı ve ikisinin de sığındıkları tek limanı terk etmek gibi bir niyetleri yoktu.

Ancak gerçekte o gece ikisi de yerinden kıpırdamadı; ne sigara içtiler, ne tavuk yediler, ne konuştular ne de şampanya içtiler. Denizin hışırtıları içinde, birbirlerine sımsıkı sarılmış bir halde uyudular. Eric kedicik yatağa gelip, Yves'in boynuna gömülmek istediğinde bir an için uyandı. Kediyi yatağın ayak ucuna itti. Diğer tarafa döndü, dirseğinin üzerinde doğruldu ve Yves'in uyurkenki yüzünü seyre daldı. Ayağa kalkıp tüm ışıkları yakmak istiyordu; hafif bir açlık da hissediyordu. Ama hiçbir şey onu yataktan kaldırıp, Yves'ten uzaklaştıracak kadar önemli görünmüyordu; bir an için bile. Yeniden yatıp, gözlerini kapadı ve Yves'in nefesini dinlemeye koyuldu. Yeniden uyuyakaldı. *New York'ta yaşam çok farklı*, diye düşünüyordu; ve bu düşünceyle de uyandı. Güneş henüz doğuyordu. Yves uyanmış onu seyrediyordu. *Belki de New York'tan nefret eder*, diye düşündü Eric, *O zaman belki – benden de nefret eder*. Yves endişeli ancak aynı zamanda kararlı görünüyordu. Suskundular. Yves birden ani bir öfkeye kapılmış ya da kendini kaybetmişçesine Eric'i kollarının arasına aldı. Zaman zaman sakinleşip, tekrar tekrar sarıldılar. Daha sonra sakin bir şekilde yan yana yattılar, sigaralarının mavi dumanı güneşli havaya karıştı. Ayakuçlarında sıcak ışıkta kedicik homurdanıyordu. Mutfaktan sesler geliyordu; Madame Belet gelmişti. Eric artık toparlanmanın zamanı geldiğini anlıyordu.

2

Eric sekiz gün sonra New York'taydı. Yves'in son sözcükleri hâlâ kulaklarında çınlıyor, hâlâ tüm vücudunda onun okşamalarını, onun kokusunu hissediyordu. Aynen Eyfel kulesinin projektörleri ya da bir deniz fenerinin uzakları aydınlatan lambaları gibi Yves'in gözleri de içindeki derin karanlığı aydınlatıyor, uzak karanlık ufuklarda ona gemisini yürütecek tek yolu gösteriyordu.

Paris'teki son gününde, son anda her ikisi de korkunç baş ağrıları çekmişlerdi, son gecelerini uyumadan, bir arkadaşlarının evinde içerek geçirmişlerdi, her ikisinin de yüzleri asık ve kaygılıydı, bezginlikten, yorgunluktan bitkin düşmüşlerdi. Etraflarında büyük bir kargaşa ve gürültü vardı; tren tasavvur bile edilemeyecek kötü niyetli, korkunç bir böcek gibi dumanlarını saça saça üzerlerine geliyordu. Artık acı ve keder hissedemeyecek kadar yorgundular, ancak korku duyamayacak kadar değil! Her ikisinden de Gare St. Lazare'dan havaya yayılan kirli, mikroplu mikroorganizmalar gibi karamsarlık yayılıyordu. İstasyon avlusunun loşluğunda –arkadaşları saygılı bir uzaklıkta durur, istasyon görevlisi peronda bir aşağı bir yukarı dolanıp; "*En voiture, s'il vous plait*!"[1] diye bağırır, büyük saatin akrep ve yelkovanı sıfıra yaklaşırken– karşılıklı durmuş, birbirlerinin gözlerinin içine, aynen zor bir savaşı geride bırakıp dönen insanlar gibi bakmışlardı.

1 Herkes binsin lütfen; hareket ediyor.

"T'en fais pas!"[2] diye mırıldandı Eric.

"En voiture!"[3]

Eric trenin itişip kakışan kalabalığın yığıldığı vagon kapısına doğru ilerledi. Bir açıdan söylenecek bir şey yoktu, bir açıdan söylenecek çok şey vardı.

"Beklemekten nefret ediyorum," dedi. "Vedalaşmaktan nefret ediyorum." Ağlamak üzere olduğunu hissediyordu; çevresindeki insanların onu izlediklerini fark edince birden paniğe kapıldı. "Birbirimizi," dedi. "Kısa bir süre sonra birbirimizi yeniden göreceğiz, çok kısa bir süre sonra. Sana söz veriyorum, Yves. Söz veriyorum. *Tu me fais toujours confiance, j'espère?"*[4] Ve gülümsemeye çalıştı.

Yves yanıt vermedi ama başını salladı, gözleri çok açık renkti, ağzının çevresindeki kırışıklıklardan hüznü anlaşılıyordu, geniş, açık alnı üzüntüyle kırışmıştı. Pencerelerden insanların bağrışmaları duyuluyordu, pencerelerden sarkanlar son sözlerini söylemeye çalışıyor, el sallıyorlardı. Eric kapıdan içeri giren son kişiydi, kapıda durdu. Çok önemli bir şeyi unutmuşçasına korkunç bir duyguya kapıldı. Yves'in oteldeki odasını ödemiş, ayrıca Yves'e bir miktar da para bırakmıştı. Beraberce Amerikan konsolosluğuna gitmişler, Fransız makamlarını ziyaret etmişlerdi. Başka – başka ne yapması gerekiyordu? Tren yavaş yavaş hareket etti. Yves bir an için başına darbe yemiş gibi sersemledi, Eric diğerlerine de veda etmek için bakışlarını bir an için ondan uzaklaştırdı. Yves trenin yanından peron boyunca koştu, sonra birden tenin basamağına sıçrayarak bir eliyle kapının yanındaki tırabzana asılırken, Eric'i dudağından hasretle uzun uzun öptü.

"Ne m'oublie pas,"[5] diye fısıldadı. "Sen benim bu dünyadaki her şeyimsin!"

Ve daha sonra tren hızlanmaya başlayınca aşağı atladı. Biraz daha peronda koştuktan sonra durdu; elleri cebinde gözlerini ileriye dikmiş bir halde kalakaldı, rüzgâr saçlarını hava-

2 Binmiyor musun!
3 Herkes binsin.
4 Bana her zaman güveniyorsundur umarım?
5 Beni unutma.

landırdı ve karıştırdı. Eric onun orada el sallayarak durduğunu görüyordu. Peron giderek uzaklaştı ve kayboldu. Tren bir viraja girdi. Eric artık Yves'i göremiyordu. Bu inanılır gibi değildi, olamazdı; Eric donuk gözlerle, üzgün bakışlarla hızla gelip geçen elektrik direklerini, telleri, PARİS – ST. LAZARE tabelasını, ve istasyon binasının soğuk taş duvarlarını seyrediyordu. Sonra birden gözyaşları boşaldı. Bir sigara yakıp, Paris'in çirkin, pis banliyölerinden geçerken de trenin ön kısmında, bagaj bölmesinde ayakta durdu. Niçin eve dönüyorum? diye soruyordu kendi kendine. Aslında neden olduğunu çok iyi biliyordu. Zamanıydı. O zamana kadar elde ettiklerini kaybetmemek için ilerlemeliydi – ve bu uğurda her özveriye katlanmalıydı.

Gerçekten de New York ona çok yabancı geldi. O tuhaf davranış ve gelenek, görenek bağlılığının ilkelliğine, o pürüzlü, toplumcu yüzeyin altında kestiren tehlike ve korku duygusuna bakarak, doğunun bir türlü havasına girilemeyen bir egzotik şehri de denilebilirdi buraya. Öylesine bir incelikle şimdiki zamanda yaşıyordu ki zamanın geçişiyle sanki hiç ilgisi yoktu; zaman Kartaca ve Pompei'yi boşadığı gibi, onu da boşayabilirdi eni konu akışından. İnsan yaşamının gereklerine büsbütün sırtını dönmüş gibiydi bu şehir, öylesine senli benli, öylesine geneldi ki, sonuçta şehirlerin en umut kırıcı, en anlaşılmazı, gizemlisi olmuştu. Kişi bu şehirde sürekli itilip, kakılır, yine de başkalarının varlığını, insan olgusunu özlerdi, kişi New York'ta bir an için başını dinlemeye bırakılmasa bile, –bu genel bir yakınmaydı– yalnızlıktan yok olup gitmemek için zorlu bir savaş vermek durumundaydı yine de. Bin bir farklı şekilde sürdürülen bu savaş şehrin o tuhaf ortamını, iklimini yaratıyordu. Beşinci caddenin kızları semaforlar gibi göz alıcı renklerde giyinip, gizli dertlerini erkeklerin dikkatine sunmaya çabalardı. Erkeklerse nedense bu açık mesajı çözümlemekte beceriksizdiler. Başlarında küçük, ne idüğü belirsiz şapkalarla, ya da başları açık, kiminin saçı bir delikanlı özeniyle taranmış yivinden ayrılmış, kimininki kısa küt kesimli, ataşe çantalarıyla donanımlı olarak, kendilerine büyük bir önem vererek, kasıntı bir tavırla geniş adımlarla yürür, trenin sigara içilen vagonlarına doluşurlardı. Bu sığınakta gazetelerini açar, günün kötü haber-

lerine hızla göz gezdirirlerdi. Ya da saat beşe gelirken, güvenli bir boşluktaki adı sanı belirsiz barlarda, pamuk ipliğine bağlı, iğreti bir dişi eşliğinde tedirgin bakışlarla etrafı süzerken, bardaklarına martini doldururken görülürlerdi.

Bu umutsuzluk notası, bu içe gömülmüş umutsuzluk notası bitip tükenmeden çalınırdı bu şehirde. Bütün New York caddelerinde sinsice dolanır, rol aldığı oyunun yönetmeninin oturduğu ve ustaların sık sık toplandığı Sutton Place'de olduğu kadar, bir daire tutup da yerleştiğinde bir zamanlar iyi tanıdığı insanlara zamanın neler ettiğini görerek üzüntüye kapıldığı Greenwich Village'da da duyulurdu. Resmen, açıktan açığa ve gizlice yadsınıyor olmasına rağmen bir çeşit musibetin dolu dizgin yaklaşıyor olduğu duygusundan kendini alamadı. Gençler bile bu samyelinden nasiplerini alıyorlardı. En umutsuz olanlar gençlerdi. Blucinli oğlanlar, birbirlerine güvenmeye bile cesaret edemeden topluca koşuyor, ilerliyor, ama kızlara karşı toyca bir güvensizlikte birleşiyorlardı. Bir çeşit cinselliğe karşı, dizden kırılarak atılan uzun, rahat adımlarla yürüyüşleri bile erkekliğin ve yürümenin gülünç bir taklidiydi adeta. Alevsi büklümlerle, inadına kabartılan mahrem bölgeleriyle herhangi bir ilişkiden kaçınır gibiydiler. İnsafsızlığı, umursamazlığı yadırgamaz, bunlara alışık bir toplum. Doğru olabilir miydi bu? Nasıl gelinmişti bu noktaya? – İnsan sevgisinden dehşete düşer gibi bir görünümleri vardı. Tuhaf bir şekilde kendilerini bu sevgiye layık görmüyorlar mıydı yoksa?

O Pazar günü ikindisinde, Eric dört gündür New York'taydı, güneyde yaşayan ebeveynlerine döndüğünü daha bildirmemişti. Akşama doğru henüz yazın etkisinde cehennem gibi yanan caddede Cass ve Richard'ı ziyaret etmeye gidiyordu. Dönüşünü hep birlikte içerek kutlamayı kararlaştırmışlardı.

"Bunu kutlayacak bir şey olarak görmenize sevindim," dedi telefonda Cass'a.

Cass güldü.

"İşte bu çok ilginç! Bu hoş bir saptama değil! Bizi pek özlememişe benziyorsun."

"Yoo, sizleri, hepinizi tekrar germeyi gerçekten çok istiyorum. Ama bu şehri özlediğimden pek emin değilim. Ne kadar çirkin olduğunu hiç fark etmiş miydiniz?"

"Günden güne de çirkinleşiyor," dedi Cass. "Yatırım özgürlüğünün ne kadar çılgınlaşabileceğinin açık örneği!"

"Bu arada," dedi Eric kısa bir sessizlikten sonra. "Bana yazdığın için sana teşekkür etmek isterim. – Rufus hakkında, yani!" Şaşırtacak derecede ani ve acı veren bir hırsla ekledi. "Sen olmasan bu kimsenin aklına gelmeyecekti."

"Yani, bunu bilmek isteyeceğini düşündüm." Aralarında uzunca süre bir sessizlik oldu. "Kız kardeşiyle tanışmamıştın, değil mi?"

"Hayır, ama bir kız kardeşi olduğunu biliyordum. Gerçi görme fırsatım olmadı; o zamanlar daha çocuktu."

"Artık öyle olmadığı kesin," dedi Cass. "Akşam aşağıda Village'da Rufus'un arkadaşlarıyla birlikte şarkı söyleyecek. İlk kez! Seni de oraya götürmeye söz verdik. Vivaldo da orada olacak."

Eric Rufus'u düşündü. Ne diyeceğini bilemiyordu.

"Herhalde ağabeyine çok benziyordur, değil mi?"

"Pek sayılmaz. Hem evet hem hayır." Ve birden kısaca ekledi. "Göreceksin!" Yeni bir sessizlik oldu ve birkaç saniye sonra da ahizeyi kapattılar.

Apartmana girdi, asansöre gitti ve asansörcü çocuğa çıkacağı katı ve ismi söyledi. Bu davranış biçimini, Amerikan asansörcülerine hitap stilini unutmuştu. Adam hiçbir şey söylemeden kabinin demir parmaklığını kapadı, ve asansör yukarı doğru hareket etti. Adamın suskunluğu Silenski'lerden ve dostlarından pek hoşlanmadığını açıkça belli ediyor, sinsi bakışları onlarla karşılaştırdığında Eric'in görünümünü oldukça parlak algıladığını ele veriyordu.

Eric kapının zilini çaldı. Cass hemen açtı. Parlak, aydınlık gün kadar canlı ve aydınlık görünüyordu.

"Eric!" Cass Eric'i tepeden tırnağa yeniden anımsamaya başladığı sevgi dolu bir içtenlikle süzdü. "Ne kadar hoş görünüyorsun? – Kısa saç sana çok yakışmış."

"Sen de," diye yanıtladı Eric gülerek. "Uzun saçlarınla çok hoşsun. Yoksa eskiden de böyle miydiler? İnsan uzun süre uzakta olunca bu tür şeyler unutulabiliyor."

"Dur bir bakayım sana!" Eric'i içeri çekip, kapıyı kapadı. "Gerçekten fevkalade görünüyorsun. Evine hoş geldin!" Birden eğilip, Eric'i yanağından öptü. "Paris'te de böyle mi yapıyorlar?"

"İki yanağımdan da öpmen gerekirdi," dedi Eric üzerine basarak.

"Oh!" biraz utanmış gibiydi, ama yine de Eric'i bir kez daha öptü. "Böylesi daha mı iyi?"

"Çok daha iyi." Sonra ekledi. "Diğerleri neredeler?" Büyük salon boştu, yalnızca hafif bir blues odaya yayılıyordu. Siyah tenli bir kadının, Bessie Smith'in sesi duyuluyordu, ve bu melodiyle birlikte Eric kendini geçmişinin en sıcak noktalarına sürükleyen güçlü bir girdabın içinde buldu. *It's raining and it's storming on the sea. I feel like somebody has shipwrecked poor me.*[6]

Bir an için Cass'ın yüz ifadesi sanki bu sorunun acı, alaycı bir yansıması oldu. Odanın diğer tarafına giderek, müziğin sesini kıstı.

"Çocuklar karşıki parkta arkadaşlarıyla oynuyorlar. Richard da çalışma odasında, bir şeylerle uğraşıyor. Birazdan hepsi burada olurlar."

"Oo! Sanırım çok erken geldim. Çok üzgünüm."

"Erken filan gelmedin, tam zamanında geldin aslında. Ayrıca çok da hoşuma gitti, seninle baş başa konuşma fırsatı bulmak istiyordum, şu bizim caz partisi başlamadan."

"Şu an için buradaki caz müziği çok cazip," dedi Eric. Cass bara doğru ilerlerken, kendini oradaki kanepelerden birinin üstüne attı. "Burası çok huzurlu ve serin. Dışarısı felaket. New York'un ne kadar sıcak olabildiğini unutmuşum."

Pencereler sonuna kadar açıktı; ilerde suyun parlak ve sakin parıltısı görülüyordu, ancak bu Akdeniz'den çok daha kasvetli ve bulanık bir manzaraydı. Odaya dolan hafif rüzgâr doğruca suyun üstünden geçerek geliyor, Avrupa'nın baharatlı havasını ve kokusunu odaya taşıyor gibi oluyordu – ve de Yves'in mırıldanan tatlı sesini. Eric arkasına yaslandı; bir tür dingin, huzurlu melankoliye kapılmış bir halde, Bessie'nin şarkısının yumuşak ritmiyle rahatlayarak Cass'a baktı.

Güneş İda'nın tepesine topladığı, çocuksu, özellikle yapay kıvrılarak ona hiç yakışmayacak şekilde buklelerle alnına düşen altın renkli saçlarında parlıyordu. Böylece temel özelliği

6 Denizde yağmur ve fırtına var. Zavallı ben kendimi deniz kazası geçirmiş biri gibi hissediyorum.

zayıf, kemikli, zarif yapısı olan yüz ifadesi biraz yumuşatılmak istenmişti. İri gözlerinin etrafı ince kırışıklıklarla çevrelenmişti, güneş bunları kapamak için olağandan biraz fazla makyaj yaptığını ortaya çıkarıyordu. Sessiz, bakışlarını yere yöneltmiş bir halde barda dururken ağız ve çene çevresinde çizgilerde görülen belli belirsiz bir keder, bir çeşit kaygı Eric'e Cass'ta kırılgan, üzgün bir hal olduğunu anlatıyordu. Onu donuklaştıran bir şey vardı.

"Ne içersin – cin, votka, burbon, Scotch ya da bira? Ya da tekila?" Cass gülümseyerek bakıyordu. Her ne kadar gülümsemesi gerçek gibi görünse de bunda da yorgunluk okunuyordu. Eric'in anımsadığı atak, cesur neşenin eseri bile yoktu. Alnında da daha önce fark etmediği birçok ince çizgi belirmişti.

Yaşlanıyoruz, diye düşündü, zaman ne kadar çabuk geçti.

"Sanırım viski alsam iyi olacak. Cin içince çok çabuk ve fazla sarhoş oluyorum. Bu akşam beni nelerin beklediğini henüz bilemiyorum."

"Ah! Öngörülü, tedbirli Eric! Peki hangi tür viskiyi yeğlerdin?"

"Paris'te – tabii pek olmazdı ama viski ısmarlamaya cesaret edersek – hep Scotch isterdik."

"Paris'ten çok hoşlanıyordun, değil mi? Bu kadar uzun kaldığına göre orayı sevmiş olmalısın. Haydi anlatsana!"

İki kadehe içki doldurduktan sonra yanına oturdu. Uzakta bir yerlerden bir daktilonun sıra başlarında çıkardığı boğuk, *tıng!* sesi duyuluyordu.

It's a long old road, diyordu Bessie şarkısında, *but I 'm going to find an end.*[7]

"Aslında bana," diye mırıldandı, "o kadar da uzun kalmışım gibi gelmiyor, buraya döndükten sora." Birden içinde tuhaf bir titreme, bir sızı hissetti, Cass'ın *Paris'ten çok hoşlandın* demesi ona Yves'i anımsatmıştı. "Paris çok büyük bir şehir – orada kalmak bana çok iyi geldi."

"Bunu görüyorum. Çok daha mutlu görünüyorsun. Hatta etrafına ışık saçtığını bile söyleyebilirim."

7 Yol uzun ve eski, ama ben sonunu bulacağım.

Bunları söylerken sanki Eric'in mutluluğunun nedenini biliyor ve onun adına seviniyormuşçasına esefle, kumpasçı bir ifadeyle gülümsedi.

Eric başını öne eğdi, sonra tekrar kaldırarak, bakışlarını ona yöneltti.

"Güneşin etkisi olmalı!" dedi. Gülüştüler. Daha sonra Eric ekledi. "Aslında elbette ki –" sesi karşı konulamayacak bir şekilde içindekini açığa dökmekteydi. "Orada çok mutlu oldum."

Oraya artık burada mutlu olamadığın için gitmemiştin, değil mi?"

"Hayır." *And when I get there, I'm going to shake hands with a friend.* "Orada psişik güçlerinin çok kuvvetli olduğunu düşünen genç bir adam tanıyordum" –gülümseyerek viskisinden bir yudum aldı– "Bir Fransız – o beni çok büyük bir yıldız olacağıma ikna etti; tabii eğer eve döner ve bu rolü kabul edersem. Aslında yıldız olacak cesaret bende ne gezer, ama Bir Fransızla tartışmak istemem. İşte böyle."

Cass güldü. "Fransızların bu gibi konularla ilgilendiklerini düşünmezdim. Onların hep çok mantıklı davrandıklarını sanırdım."

"Fransız mantığı son derece basittir. Bir Fransız ne yaparsa yapsın mantıklıdır, çünkü o bir Fransızdır. Fransız mantığı böylece diğer ülkelerin mantık sistemlerine karşı, karşı konulamaz bir öncelik kazanmıştır."

"Anlıyorum. Umarım arkadaşın senin adına yıldızları yakalamaya kalkışmadan parçayı okuma fırsatın olmuştur. İyi bir eser mi?"

"En iyisi" dedi kısa bir süre düşündükten sonra. "Şimdiye kadar elime geçenlerin en iyisi."

Yeniden daktilonun kısa *kling* sesi duyuldu. Cass bir sigara yaktı, Eric'e de bir tane uzattı ve çakmağı verdi. "Evet, ne düşünüyorsun, buraya yerleşecek misin, yoksa tekrar Fransa'ya mı döneceksin?"

"Şu an için kesinleşmiş bir planım yok," dedi kısaca. Birçok şey – belki de her şey – oyunun nasıl gelişeceğine ve sonradan nasıl devam edeceğine bağlı."

Cass onun kaçamak yanıt verdiğini fark ederek, konuyu değiştirdi.

"Oh! Seninle birlikte gelip provaları izlemek isterim. Sana kahve taşır, bu gibi işlerini hallederim. Senin zaferine katkıda bulunuyormuşum gibi hissederim bu sayede."

"Oyunun başarılı olacağından emin olduğun için tabii." dedi Eric gülümseyerek. "Fevkaladesin, Cass. Büyük adamların arkalarında olan kadınlarda olan tüm özellikler var sende."

Weeping and crying, tears falling on the ground.[8]

Yine de aralarındaki atmosfer hafiften gerginleşip, soğudu; çünkü her ikisi de New York'taki kariyerini niçin bu kadar süre bıraktığını çok iyi biliyorlardı. Sonra Eric zihninde oyunun açılış gecesini canlandırdı; ve düşündü: O gün Yves yanında olacaktı. Bu düşünce onu heyecanlandırıyor ve güven veriyordu. Şimdi orada, Cass ile baş başa otururken, bu güvenin yokluğunu hissediyor, vapurdan indiğinden beri ona özlem duyuyordu. Kulakları acıyla, hüzünle yanında Yves'in ayak seslerini arıyordu: Bu ritmik sesleri yeniden duymadığı sürece bütün diğer sesler anlamsızdı onun için. *Weeping and crying, tears falling on the ground.* Yves'in yokluğunun kör edici parlaklığında tüm diğer yüzler adeta kayboluyordu. Cass'a baktı; ona Yves'i anlatmak istiyor, ancak cesaret edemiyor, nereden başlayacağını bilemiyordu.

"Büyük adamların arkasındaki kadınlar, demek!" dedi Cass. "Bu edebi miti günün birinde boşa çıkarabilmeyi nasıl da isterdim." Eric'e baktı ve gerçekte zevkini çıkarmadığı anlaşılmasına rağmen viskisinden bir yudum aldı. *When I got to the end, I was so worried down.*[9] Kendinden çok emin görünüyorsun?"

"Sahi mi?" Eric gerçekten şaşırmıştı, ancak yine de kendini hoşnut hissediyordu. "Ben kendimi pek öyle hissetmiyorum."

"Gitmeden önce ne durumda olduğunu çok iyi biliyorum. Çok kötü durumdaydın. Hepimiz merak etmiştik –ben merak etmiştim– sen yapacaksın diye? Şu anda hiç ama hiç de acınacak bir halin yok, hatta çok iyi görünüyorsun."

"Doğru," dedi Eric, kadının ısrarlı bakışları karşısında

8 Ağlayarak, bağırarak, düşüyordu gözyaşları yere.

9 Sona ulaştığımda, öylesine üzüntülüydüm ki.

kızararak. "O zamanlar geride kaldı. Ancak yine de ben kendim bile ne olacağını bilemiyorum."

"Büyüyecek ve olgunlaşacaksın," dedi Cass. "Senin geleceğin bu. Olman gereken bu!" Yeniden ona özel, içten ve sitemli bir şekilde gülümsedi. "Bunu görmek güzel, bu – imrenilecek bir şey. İmrendiğim çok insan yok. İmrenilecek bir insana rastlamayalı uzun, çok uzun bir süre oldu."

"Bu çok komik," dedi Eric. "Benim gibi birine imrenmen." Kanepeden kalkarak, pencereye gitti. Ardında, müziğin güçlü yakınmasının altında boğucu bir sessizlik hüküm sürüyordu: Onun da, Cass'ın da anlatacak bir şeyi vardı, ancak Eric bunu öğrenme isteği duymuyordu. *You can't trust nobody, you might as well be alone.*[10] Gözlerini nehre dikmiş bir halde, sordu. "Rufus nasıldı? – yani sondan önce?" Yüz ifadesini yumuşatan kâküllü saç şekline rağmen zayıf yüzü üzgün ve endişeli bir görünüm aldı. Dudakları büzüldü. "Sana biraz bahsettim," dedi. "Mektubumda. O sıralar senin ne durumda olduğunu bilmediğim için daha fazlasını anlatmak, seni üzmek istemedim." Sigarasını söndürüp, yeni bir tane yaktı. "Çok, çok mutsuzdu – biliyorsun bunu, çok iyi biliyorsun." Kısa bir ara verdi. "Açıkça söylemek gerekirse onunla çok yakın değildik. Vivaldo onu çok daha yakından tanıyordu – ya da hiç değilse bizden çok daha iyi." Eric kıskançlıktan kaynaklanan tuhaf bir kalp çarpıntısı hissetti. Vivaldo! "Zaten onu pek göremiyorduk. Çok meşguldü, güneyden, Georgia'dan bir kız –"

Found my long friend, and I might as well stayed at home![11]

"Bundan bana hiç bahsetmemiştin."

"Hayır. Ona karşı pek iyi değildi. Onu çok fazla dövüyordu –"

Gözlerini dikmiş Cass'a bakarken kızardığını hissediyordu; anıları canlanıyordu, anımsamayı hiç istemediği anılar. Umutlarının, güvence gereksiniminin tehdit altında olduğunu, kendi içindeki karşı konulamaz, tanımsız güçlerin tehdidiyle karşı karşıya olduğunu hissediyordu. Rufus'un ellerini, yüzünü, vücudunu, sesini ve sürekli aşağılamalarını anımsadı. "Dövüyor muydu? Niçin?"

10 Kimseye güvenemezsin, yalnız kal daha iyi.

11 Uzun zamandır kayıp arkadaşımı buldum, ve keşke evde kalsaydım.

"Kim bilir neden? Belki güneyli olduğu için, belki beyaz olduğu için – kesin bir şey söyleyemem. Kısacası Rufus olduğu için işte! Çok iğrenç bir şey aslında! Kız çok tatlı bir şeydi, belki biraz tuhaftı ama –"

"Dövülmek mi istiyordu yani? Yani bundan zevk mi alıyordu demek istiyorum. Bu hoşuna mı gidiyordu – aşağılanmak, kötü davranılmak?"

"Hayır, sanmıyorum. Hiç kuşkusuz hayır. Tabii her aşağılamanın gerisinde bir şeyler olabilir – ama ben yaşamın bu kadar basit olduğuna inanmıyorum. Yaşamla ilgili bu formüllere güvenmiyorum." Kısa bir ara verdi. "Gerçeği söylememi istersen bence o Rufus'u gerçekten seviyordu, ve onun tarafından da sevilmek istiyor, bunu özlüyordu."

"Ne kadar farklı düşünebiliyorsun." Eric içkisini bir dikişte bitirdi.

Cass'ın yüzünde hafif, sinsi bir neşe belirdi. "Her neyse durum kötüleşti, ve bu kötü koşullar giderek de ağırlaştı. Sonuçta kız hastaneye kaldırıldı –"

"Yani – tımarhaneye mi?"

"Evet."

"Nerede?"

"Güneyde. Ailesi gelip onu götürdü."

"Aman Tanrım. Anlatmaya devam et."

"Neyse, kısacası – bu olaydan sonra Rufus ortalardan kayboldu, hem de oldukça uzun bir süre için. İşte kardeşiyle de o sıralar tanıştım – bizi ziyaret etti – Rufus'u arıyordu. Sonra Rufus günün birinde geri döndü ve – öldü."

Eric yeniden pencereye döndü. "Güneyli bir kız," dedi. İçinde tanımlayamadığı, derin bir acı hissetti. Titrediği, soluk alamadığı, donduğu ve alev alev yandığı günler – gerilerde kalmıştı. Şu anda ona acı ne kadar uzak, ne kadar yabancıydı; o zamanlar ise bu dayanamayacağı bir hal almıştı. Bu yalnızca bir anı değildi, bu onun bir parçası olmuştu. Acının gücü ondaki dayanma gücünü kırmış, azaltmış, ama yitirtememişti; Rufus'un yüzü yeniden gözlerinin önünde canlandı; koyu renk gözlü, kalın, kıvrık dudaklı siyah yüz. Bu sevgi dolu gözlerle Eric'e baktığı zamanlardaki yüzdü. Ve sonra anıların karanlık-

larından diğer yüzleri de hortladı; hırsın şeytansı, sinsi, aldatıcı yüzü; ulaşılan zevkin uzak, çok uzaklarda kalan yüzü. Sonra bir an için Rufus'un ölüme giden yüzünü, havadan aşağı süzülüp, tam karşıdaki suya gömülen vücudunu gördü. Ve yine o eski acıyı, içine gömdüğü o acıyı hissetti. Ancak yeni bir acı, vatansızlık duygusu, kalbinin hızla çarpmasına neden oldu: Günün birinde bu zorla da olsa onun içine yerleşecek ve kalacaktı.

Catch them! Don't let them blues in here. They shake me in my bed, can't sit down in my chair.[12]

"İçkini yeniden doldurayım," dedi Cass.

"İyi olur." Kadın bara doğru giderken Eric arkasından seslendi. "Sen biliyordun değil mi? Bizim durumumuzu biliyordun, doğru düşünüyorum değil mi? Aslında dikkatli davrandığımızı düşünüyorduk – ama bence herkes biliyordu. Tabii onun etrafında her zaman bir sürü kız oluyordu."

"Senin de öyle." dedi Cass. "Hatta yanılmıyorsam, bir aralar evlenmeyi bile düşündüğünü anımsıyorum."

Eric bardan kadehini alarak, odada dolaşmaya başladı. "Evet. Bu uzun zamandır aklıma bile gelmemişti." Susup, suratını ekşitti. "Haklısın, o sıralar birkaç kızla takılmıştım. Ama şimdi isimlerini bile anımsamıyorum." Konuşurken birden eski kız arkadaşlarından birkaçının isimleri aklına geldi. "Uzun yıllardır onları düşünmemiştim." Kanepeye döndü ve yeniden oturdu. Cass bardan onu izliyordu. "Kızlar" diye ekledi Eric ıstırapla. "Onlar hep Rufus yüzündendi; belki de bir şeyler kanıtlamak istiyordum, hem ona hem de kendime –"

Odanın loşluğu giderek artıyordu. Bessie şarkı söylemeyi sürdürüyordu. *The blues has got me on the go. They runs around my house, in and out of my front door.*[13] Sonra iğne plağın üzerinde boş dönmeye başladı ve pikap kendiliğinden durdu. Eric'in dikkati, ona acı verir biçimde düşüncelerinin önüne bir set gibi dikilen, o sevilmeyen ancak yine de bir anlamda saygı duyulan kızlara yoğunlaştı. Yapıları, kokuları gözlerinin önüne geliyordu; Bunca zaman kendi yaşamının bu evresinin hiç aklına

12 Yakalayın onları. Blues'u buraya sokmayın. Onlar yatağımı sarsıyorlar, sandalyeme oturamıyorum.

13 Blues beni ayakta yakaladı. Evimin etrafında, ön kapımdan girer çıkarken.

gelmemiş olmasına şaşırıyordu. Bunun nedeni Yves idi. Bu düşünceyle birlikte birden yine karşı koyamadığı dehşet verici bir korkuyla karşı karşıya buldu; Yves'in Latin bölgesinde ve St Germain-des Pèrês'te kızlarla olan acıklı, nahoş serüvenleri. Bu serüvenler Eric'i ilgilendirmemişti, çünkü Yves de ilgilenmiyordu. Ancak şimdi, aynen su yüzüne çıkan bir dalgıç gibi, dehşet bilincinin ön yüzüne yerleşmekteydi: Burada korktuğu olacaktı. Burada Yves'i kaybedecekti. Ve o, o yalnız kalacaktı, bir kadını da olmayacaktı, Yves'i de olmayacaktı. Etlerinin çekildiğini, terlediğini hissediyordu.

Başını çevirip, kanepede tam yanı başında sessiz oturan Cass'a gülümsedi. Kadın artık ona bakmıyordu. Kollarını kucağında kenetlemiş, tamamen kendi düşüncelerine dalmıştı.

"Bu çılgın bir parti," dedi.

Cass gülümseyerek ayağa kalktı ve silkindi. "Öyle diyebiliriz, değil mi? Çocuklar nerede kaldı – çoktan eve dönmüş olmalılardı. Belki biraz ışık yaksam iyi olacak." Barın yakınındaki bir lambayı yaktı. Nehrin suyu ve nehir boyunca uzanan ışıklar şimdi çok daha yumuşak, hoş görünüyorlardı; akşam çöküyordu. Her şey altın tonlarına karışmış gri bir renge bürünmüştü.

"En iyisi gidip Richard'ı hareketlendireyim."

"Kendimi yeniden yuvada hissetmenin bu kadar kolay olacağını bilmiyordum."

Cass ona sevinçle bakarak gülümsedi.

"Peki bu sence iyi mi?"

"Bilemiyorum."

Daha fazla bir şeyler söylemek, ona Yves'ten bahsetmek dilinin ucuna kadar geldiyse de kendini tuttu; aynı anda Richard'ın çalışma odasının kapısının açılıp kapandığını duydu. Odaya girdiğinde dönerek, Richard'a baktı. Çok çekici görünüyordu; genç, formda ve heybetli!

"Nihayet aramıza döndün! Shubert Alley'in bunun için tırnaklarıyla kazıdığı son kuruşu bile gözden çıkardığını duydum. Nasılsın, eski dostum, ihtiyar çınar?"

"Çok iyiyim, Richard! Seni görmek çok güzel." Geleneksel Amerikan selamlaşma şekline uygun biçimde bir an için göğüs göğse gelecek şekilde sarıldılar, sonra hemen ayrılarak birbir-

lerini süzmeye başladılar. "Kitaplarının Frank Yerby'den bile fazla sattığını duydum."

"Daha iyi kitaplar," dedi Frank. "Ama daha fazla sattıklarını söyleyemem." Cass'a dönerek sordu: "Nasılsın, civcivim? Baş ağrın ne durumda?"

"Eric bana Paris'ten bahsediyordu; bu arada baş ağrımı tamamen unuttum. Niçin biz de Paris'e gitmiyoruz? Bence bizim için çok iyi olur."

"Bankadaki hesabımız için de. Bu eski-gezginin buraya gelip, kafanı bulandırmasına fırsat verme." Bara giderek, kendisine bir içki koydu. "Orada da ardında kırık kalpler bıraktın mı?"

"Bu anlamda son derece dirençliler. Bunca yıllık kültür ve gelenek birikiminin bunda etkisi çok büyük, anlıyorsun ya."

"Oradayken bana da hep aynı şeyler anlatıldı. Yoksulluk, salgın hastalıklar, yolsuzluklara rağmen bu konularda bir kayıp olmamış gibi görünüyor. Bu konuda senin düşüncen ne?"

"Benim hoşuma gitti. Çok güzel günler geçirdim. Tabii ben orduda değildim."

"Ya Fransızlar? Onlara hiçbir zaman tahammül edemedim, bana son derece yapmacık ve itici gelirlerdi."

"Ben öyle bulmadım – gerçi insanın tepesini attırabiliyorlar, ama ben onlardan bir şekilde hoşlandım işte."

"İyi öyleyse. Tabii sen benim o zamanlar olduğumdan çok daha sabırlısın." Sırıttı. "Fransızcan ne durumda?"

"*Du trottoir*[14] – ama akıcı."

"Yatakta mı öğrendin, ne dersin?"

Eric kızardı. Richard ona bakıp, güldü.

"Evet. Öyle düşünebilirsin."

Richard içkisiyle kanepeye gelerek, oturdu. "Seyahatin ahlak anlayışını pek değiştirmediğini görüyorum. Ne düşünüyorsun, burada uzunca bir süre kalacak mısın?"

Eric odanın diğer ucundaki bir koltuğa oturdu. "En azından oyunumun açılış gecesine kadar burada kalmam gerekiyor. Sonrasında – kim bilir?"

14 Sokak Fransızcası.

"Neyse!" dedi Richard kadehini kaldırarak. "Bu oyunun şerefine. Umarım *Tobacco Road*'dan daha uzun sürer."

Eric irkildi. "Ama bensiz, eski dostum!" İçkisini yudumladı, bir sigara yaktı, çok iyi tanıdığı duygular, korku ve hırs yeniden onu pençesine almaya başlamışlardı. "Bana kendinden bahset – son günlerde neler yapıyorsun?"

Ancak bu sözcükleri söylerken Richard'ın ayrı olduğu süre boyunca ne yaptığının onu aslında pek ilgilendirmediğini hissetti. Richard'ın Cass ile evli olması nedeniyle nazik olması gerektiğini hissetmiş ve bunu sormuştu. Kendi kendine bunu daha önce de böyle hissedip hissetmediğini soruyordu. Belki de bunu kendi kendine bile itiraf etmek istememişti. Belki de Richard değişmişti – insanlar değişebilir miydi? Kendi kendine eğer bu Richard'la ilk karşılaşmamız olsaydı, onun hakkında ne düşünürdüm, diye soruyordu. Sonra Yves'in onun hakkında, tabii onun da Yves hakkında ne düşüneceğini kafasında canlandırmaya çalıştı.

"Anlatacak pek fazla bir şey yok aslında. Kitabı zaten biliyorsun. Sana bir kopyasını vereyim – ufak bir hoş geldin armağanı olarak."

"Bu da buraya dönmekten duyduğun mutlu olmanı sağlar," dedi Cass.

Richard gülümseyerek karısına döndü.

"Sabote etme, lütfen!" dedi. Eric'e döndü. "Cass beni iğnelemekten her nedense çok hoşlanıyor." Sonra ekledi." Neyse, yeni bir kitabım hazırlanıyor. Birinciyi Hollywood satın alacak, televizyon için bir yapım hazırlığı var."

"Televizyon kısmında benim için de bir şeyler olabilir mi?"

"Maalesef tüm rollerin kime verileceği belirlendi. Ama zaten sanırım senin için pek fazla bir şey yapamazdık."

Kapının zili çaldı. Cass dışarı çıktı.

Birden dışarıda çok büyük bir patırtı oldu, bağrışmalar, ağlamalar ve yakınmalar duyuldu. Eric Richard'ın yüzündeki değişimi görene ve Cass'ın ağladığını duyana dek bir tepki vermedi. Sonra birden Eric ve Richard ayağa kalktılar. O anda çocuklar odaya doluştu. Michael hıçkırarak ağlıyor, ağzından ve burnundan damlayan kan kırmızı-beyaz gömleğini süzülüyordu.

Hemen arkasından odaya giren Paul'ün ise yüzü bembeyaz ve donuktu. Beyaz gömleği yırtılmıştı. El kemikleri kana bulanmıştı.

"Sakin ol, Cass," dedi Richard telaşla. "Sakin ol, her şey yolunda. Hayattalar ya, önemli olan da bu." Michael babasına koşup, kanlı yüzünü onun gövdesine gömdü. Richard Paul'e baktı.

"Yine neler oldu, anlatsana."

Cass Michael'i yanına çekerek, yüzüne baktı.

"Haydi gel küçüğüm, şu yüzünü yıkayalım da sana ne yaptıklarına bir bakalım." Michael hâlâ hıçkırarak ağlıyordu, korkunç bir heyecan içinde annesine döndü. Cass onu kollarının arasına aldı.

"Gel canım, her şey geçti, haydi bir tanem, sakin ol." Michael, eli Cass'ın titreyen elinde odadan dışarı çıkarıldı. Richard Paul'ün kafasının üstünden bir an için Eric'e baktı.

"Haydi artık anlat," dedi daha sonra Paul'e bakarak. "Ne oldu? Birileriyle güreşe mi tutuştunuz, yoksa onu bu hale sen mi getirdin?"

Paul oturup ellerini kenetledi. "Ne olduğunu tam olarak bilemiyorum." Ağlamaya başlamak üzereydi, babası sabırla bekliyordu. "Top oynuyorduk. Tam oyunu bırakıp eve dönmek üzereydik. Hiçbir şey yapmadık, yalnızca hoplayıp sıçradık, koşuştuk. Bu arada Mike'a dikkat etmedim, arkamdan arkadaşlarıyla geliyordu. Sonra birden –" Babasına baktı. "Sonra birden birkaç tane siyah oğlan geldi, tepenin arkasından çıkıp bağırmaya başladılar. Neler olduğunu anlayamadım. Birisi bana çelme taktı, aynı anda diğerleri küçük oğlanları dövmeye başladılar. Onlara engel olmaya koştuk." Yeniden babasına baktı. "Onları daha önce buralarda hiç görmemiştik, hiçbirini, nereden geldiklerini, kim olduklarını bilemiyorum. Biri Mike'ı yere yıkmış, tekmeliyor, dövüyordu. Onun üzerine atılıp, yere yıktım." Kanlı yumruğuna baktı. "Sanırım birkaç dişini ağzına döktüm."

"İyi yapmışın. Peki bu arada sen hiç darbe yemedin mi? Kendini nasıl hissediyorsun?"

"İyi – iyi, çok iyiyim." Ne var ki yutkunuyor, titriyordu.

"Haydi kalk yanıma gel, bir bakayım."

Paul ayağa kalkıp babasının yanına gitti. Richard diz çöküp, yumuşakça oğlunun göğsünü ve karnını yokladı, yüzü-

nü ve boynunu okşadı. "Çenende ciddi bir morluk olduğunun farkında mısın?"

"Mike benden çok daha kötü durumda." Birden ağlamaya başladı.

Richard'ın dudakları kasılıp, titremeye başladı, oğlunu kollarının arasına aldı.

"Ağlama Paul, ağlama yavrum, her şey geçti."

Ne var ki Paul bir kez boşalmaya başlayan gözyaşlarını tutamıyordu.

"Niçin böyle yaptılar baboş? Onları daha önce hiç görmemiştik."

"Dünyada bazen böyledir oğlum. Bu gibi serserilere karşı uyanık olmak, onlardan sakınmak zorundasın."

"Onların siyah bizim beyaz olmamızdan mı oluyor bütün bunlar? Tek neden bu mu?"

Richard ve Eric yeniden göz göze geldiler. Richard yutkundu.

"Dünyada çok çeşitli insan var, ve bunlardan bazıları bazen birbirlerine karşı çok kötü şeyler yapıyorlar ne yazık ki, ama – neden bu değil."

"Bazı siyahlar çok iyidir," diye söze karıştı Eric. "Bazıları da değil, yani aynen beyazlar gibi. Bazıları iyi bazıları ise iğrençtir."

Ancak söyledikleri hiç ikna edici görünmüyordu. Eric hiç konuşmamış olmayı yeğlerdi.

"Bu gibi şeyler buralarda son zamanlarda çok sık olmaya başladı," dedi Richard. "Açıkça söylemek gerekirse artık sabrım kalmadı, lanet olsun, koca adayı şu kahrolası Kızılderililere geri versinler de kurtulalım. Sanırım bize burada rahat vermeye niyetleri yok." Kendi kendine kuru ve soğuk şekilde gülümsedikten sonra dikkatini yeniden oğluna yöneltti. "Eğer tekrar görürsen bu serserilerden birkaçını tanıyabilir misin?"

"Sanırım evet," dedi Paul, derin bir soluk aldı, gözlerini kuruladı. "Özellikle birini, yere yığdığımı tanıyacağımdan eminim. Ağzından burnundan kanlar boşalırken – siyah teni öyle iğrenç görünüyordu ki."

Richard bir an için onu düşünceli bir ifadeyle süzdü.

"Haydi o zaman, şimdilik biraz içeri girip, temizlenelim, üstümüze başımıza çekidüzen verelim. Sonra da Michael'in ne durumda olduğuna bakarız."

"Michael kendini savunamıyor," dedi Paul. "Bu yüzden de oğlanlar sürekli onun üstüne gidiyorlar."

"Neyse, demek oluyor ki bu konuda bir şeyler yapmamız gerek. Kendini korumayı öğrenmesi gerek." Richard kolu Paul'ün omzunda kapıya doğru ilerledi. Bu arada Eric'e döndü. "Ne olur, rahatına bak. Birkaç dakika içinde döneriz." Paul'le birlikte odadan çıktılar.

Eric çocuklar ve ebeveynlerinin seslerine kulak kesildi; gerçek, anlaşılmaz bir karmaşa, şamataydı bu. "Bütün erkek çocuklar kavga eder," dedi Richard. "Bunu bir devlet meselesi haline getirmemeliyiz," diyordu Richard.

"Bu basit bir kavga değil," dedi Cass. "Onlar saldırıya uğramışlar. Bu bence çok farklı bir şey."

"Cass durumu olduğundan daha zor bir hale getirmemeliyiz."

"Bence hemen doktor çağırmamızda yarar var; biz insan vücudundan ne anlarız ki; bir kırık olmadığından nasıl emin olabiliriz? Ya da bir iç kanama olmadığından! İnsanların bir kazadan iki gün sonra ölmeleri o kadar çok olan bir şey ki." – "Tamam Cass, yeter artık, isterik tavırlarına bir son ver artık! İki yavruyu ölesiye korkutmak mı istiyorsun?" – "Ben isterik filan değilim. Sen de şu soğukkanlı rolünü oynamayı kes artık. Ben senin okuyucularından biri değilim, seni çok iyi tanıyorum." – "Bu da ne demek şimdi?" – "Hiç. Hiçbir şey. Lütfen doktora telefon eder misin?" Michael'in haykırmasıyla konuşmaları kesildi, bu Eric'in o zamana kadar duyduğu en yüksek tondaki ve acı haykırış, bir çocuğun korku dolu çığlığıydı. "Bu şimdiye kadar duyduğum en aptalca şey," dedi Cass bu kez tamamen farklı, otoriter bir sesle. "Tabii ki sen uyurken kimse gelmeyecek. Babacığın, anneciğin burada, tabii Paul de." Yeniden Michael'in bağrışması duyuldu. "Hayır canım yavrum, tabii ki dışarı çıkmayacağız," dedi Cass. "Bu gece evdeyiz," diye söze karıştı Richard. "Paul'le birlikte, bu oğlanların sana yaklaşma heveslerini kursaklarında bırakacak birkaç oyun göstereceğiz. Yeterince çalıştı-

ğımız taktirde çok yakında bu serserilerin senden korktuklarını göreceksin. Göreceksin bak, senin geldiğini uzaktan gördükleri an ortadan kaybolmayı yeğleyecekler."

Michael'in tedirgin, kuşkulu gülmesi duyuldu. Daha sonra da telefonun çevrildiği, Richard'ın sesi ve ahizenin yeniden yeterine bırakılması belirten kısa zil sesi.

"Sanırım bütün bu olanlardan sonra bu gece sana eşlik edemeyeceğiz," dedi Richard odaya girerken. "Çok üzgünüm. Bence çocukların ikisi de sapasağlam, ama Cass onları mutlaka bir doktora göstermekte ısrarlı. Dolayısıyla da burada kalıp doktoru beklemek zorundayız. Ayrıca zaten ben de onları özellikle de bu gece yalnız bırakmanın doğru olmayacağı görüşündeyim." Eric'in elinden kadehini aldı." İçkini tazeleyeyim. Sana değişik bir şeyler hazırlayayım." Bara gitti, ancak görünmek istediği kadar sakin olmadığı anlaşılıyordu. "Küçük siyah alçaklar," diye mırıldanıyordu. "Çocuğu neredeyse öldüreceklermiş. Bu lanet serseriler niçin kendi aralarında boğuşmazlar ki."

"Michael'e çok zarar vermişler mi?"

"Pek değil – Ucuz kurtulmuş. Bir dişi sallanıyor, burnu kanıyor, ama bunlar bir şey sayılmaz, en kötüsü onu ölesiye korkutmuşlar. Allaha şükür, Paul yanındaydı." Susarak düşündü. "Hiç anlamıyorum. Tüm bu çevre, tüm şehir, sanki içine şeytan girmiş gibi. Cass'a sürekli olarak buradan taşınmamız gerektiğini söylüyorum, – ama nedense istemiyor. Neyse, belki bu ona ufak bir ders olmuştur."

"Hangi konuda?" diye sordu o anda içeri giren Cass. Doğruca kanepenin yanı başındaki sehpaya gitti, orada duran sigaralardan bir tane alarak yaktı.

"Taşınma konusunda. Bu şehirden dışarı gitme konusunda," dedi Richard.

Bunları söylerken karısını ısrarlı bakışlarla süzüyor; ve kendini zor tutuyor izlenimi uyandırır şekilde yavaş, sözcüklerin üstüne basarak konuşuyordu.

"Taşınmaya karşı değilim biliyorsun. Ama nereye taşınacağımız konusunda hem fikir değiliz henüz."

"Bunun nedeni benim önerdiğim her yer için senin bir itirazın olması, kusur bulman. Eğer sürekli karşıt önerilerle kar-

şıma çıkmasan ben de taşınmayı istemediğin izlenimine kapılmazdım."

"Richard! Ben sadece senin içine girmemizi istediğin yazar kolonilerinden uzak kalmak istiyorum..."

Richard'un mavi gözleri derin sular kadar koyulaştı.

"Cass nedense yazarlardan hoşlanmıyor," dedi Eric'e dönerek kayıtsızlıkla. "Özellikle de hayatlarını yalnızca yazı yazarak sürdürenlere. Onun görüşüne göre yazarlar sürekli aç kalmalı, dostumuz Vivaldo gibi ortalarda sürünmeli, fahişelerle düşüp kalkmalı, kıtlık içinde yaşamaya çalışmalı, hatta aç kalmalı. Ona göre sanatçı sorumluluğunun gereği bu. Bizler bir kadını sevip, çocuk yetiştirmeye çalışanlar ve bir tarafa biraz para atmayı başaranlar onun gözünde pislikten başka bir şey değiliz."

Cass'ın yüzü bembeyaz olmuştu.

"Böyle bir şey asla söylemedim."

"Hayır mı? Ah... Bir şeyi söylemenin..." Cass'ın taklidini yapmaya çalıştı, "birçok yolu vardır. Sen söyledin. Hem de binlerce defa. Sakın benim aptal olduğumu, söylemeye çalıştıklarını anlamadığımı sanma bebeğim." Yeniden pencerenin dibinde durup, dışarıyı seyreden ve o anda dışarı uçup, oradan uzaklaşabilmeyi dileyen Eric'e döndü. "Eğer Vivaldo gibi biriyle..."

"Vivaldo'dan bahsetmekten vazgeç. Onun bununla ne ilgisi var?"

Richard tuhaf, anlaşılmaz bir neşeyle gülmenin ardından tekrarladı: "Eğer Vivaldo gibi bir herife tutulmuş olsaydı – feryat figan inlemesini, yakınmasını görürdün. Oh, aşk uğruna ne biçim şehit olurdu ama! Ve bunu göze almaya da nasıl da hazırdı ya." İçkisinden bir yudum alıp, Cass'a doğru birkaç adım attı. "Niçin böylesin biliyor musun? Bunu öğrenmek ister misin?" Sözlerine kısa bir ara verdi. "Çünkü sen de diğer tüm Amerikalı yosmalar gibisin. Acıyacağın, uğruna fedakarlık yapabileceğin, ezebileceğin bir herif arıyorsun, çaresizlik içinde kıvrandığı sürece onu seversiniz. O zaman onu istediğiniz gibi parmağınızın ucunda oynatabilirsiniz, onun yardımcısı olabilirsiniz. Yardımcısı!" Kafasını arkaya atarak güldü. "Son-

ra günün birinde bu herif bacaklarının arasında bir soğukluk hissedip, penisinin çevresi ve taşakları için endişelendiğinde, kadının çoktan kendi başının çaresine baktığını, asıl kendine yardım ettiğini ve onunkileri çoktan çamaşır dolabına kaldırıp, unuttuğunu görür." Bardağını bir dikişte boşaltıp, derin bir soluk aldı. Sesi değişti, neredeyse sevecen denilecek kadar endişeli, yumuşak bir ton aldı. "Böyle değil mi, aynen böyle olur değil mi, tatlım? Uzun zamandır beni eskiden sevdiğin gibi sevmiyor, istemiyorsun değil mi?"

Cass inanılmayacak kadar yorgun görünüyordu; yüzünün teni sarkmış gibi görünüyordu. Yavaşça bir elini Richard'ın kolunun üstüne koydu. "Bana yüzüme karşı böyle şeyler söylemeye hiç hakkın yok, beni asla ilgim olmayan bir şeyden dolayı sorumlu buluyor, yargılıyorsun." Richard omzuna sarılmak için kolunu uzattıysa da Cass uzaklaştı. "Artık gitsen iyi olacak, Eric, buranın bundan sonra senin açından cazip olabileceğini sanmıyorum. Lütfen Vivaldo ve İda'ya kendilerinden özür dilediğimizi söyle."

"Silenski'lerin, örnek çiftin yine olağan Pazar kavgalarından birine tutuştuğunu söyleyebilirsin," dedi Richard. Yüzü bembeyaz olmuştu. Soluk almakta zorlanıyordu. Gözleri Cass'a dikilmişti.

Eric yavaşça bardağını bıraktı, aslında hemen o anda oradan kaçarak uzaklaşmak isterdi ama...

"Onlara çocuklar yüzünden çıkamadığınızı söylerim."

"Vivaldo'ya bunu bir uyarı olarak kabul etmesini söyle. İnsanın çocuğu olunca böyle şeyler her zaman başına gelebilir. – İstediğine kavuşunca olan bu işte!" Bir an için son derece çocuksu, zavallı bir ifadeyle etrafı süzdükten sonra ekledi. "Lanet olsun, çok üzgünüm Eric. Sana böyle sıkıcı, melodramdan farksız bir öğleden sonra yaşatmayı gerçekten istemezdik. Lütfen yeniden ziyaretimize gel; her zaman böyle olduğumuzu düşünme sakın, sakın bu aklına gelmesin. Seni kapıya kadar geçireyim."

"Sorun değil," dedi Eric." Ben çocuk değilim, çok iyi anlıyorum." Cass'ın yanına gidip, elini sıktı.

"Seni gördüğüme sevindim."

"Seni yeniden görmek güzeldi. Ve lütfen – içindeki ışığın sönmemesine gayret et, olur mu?"

Eric güldü, ama bu sözcükler onun aynı zamanda ürpermesine de yol açtı. "Onu yanık tutmaya çalışacağım," dedi. Richard ile birlikte kapıya gittiler. Cass odanın ortasında kaldı.

Richard kapıyı açtı.

"Tekrar görüşelim dostum. Sana ulaşabilir miyiz, – Cass telefon numaranı aldı mı?"

"Evet. Bende de sizinki var."

"İyi öyleyse. En kısa zamanda görüşmek üzere."

"Hiç kuşkusuz. Hoşça kalın. Kendinize iyi bakın."

"Sen de. Güle güle."

Kapı arkasından kapandı. Yeniden kapalı kapılarla çevrili anonim antredeydi. Mendilini çıkarıp alnında biriken terleri sildi, ve bu arada kapalı kapıların ardındaki milyonlarca sorunu, kavgayı düşündü. Asansörü çağırdı. Kabinde bu kez sandviç yiyen başka bir ihtiyar adam vardı. Yeniden sokaklara kavuşmuştu işte. Cass ve Richard'ın oturdukları evin görüntüsü gecenin beklentisinde sakin ve ıssızdı. Bulvara çıkınca bir taksi durdurup, karmaşık şehir trafiğinde ilerlemeye başladı.

Hedefi kısa süre öncesine kadar yalnızca sıradan bir lokanta olan, şehrin güney bölgesindeki bir bardı. Ancak şimdi aynı yer caz konusuna ağırlık vermeye başlamış, caz-bar düzenine girmişti. Henüz deneyimsiz olsalar, tanınmasalar da, zaman zaman üstün yeteneklerin orada sahne aldıkları oluyordu. O günün programı cama yapıştırılan karton bir ilan panosuyla belirtiliyordu; Eric Rufus'la birlikte yıllarca önce tanıdıkları bateristin adını anımsadı ama adamın onu tanımayacağından emindi. Pencereye aynı şekilde lokalin alışılmadık kalitesini öven gazete ve dergi kupürleri de asılmıştı.

Dar ve basık tavanlı mekânın kendisi de alışılmadıktı; bir tarafına uzun bar yerleştirilmiş, diğer kenara ise neredeyse üst üste sandalye ve masalar konulmuştu. Barın uzak ucunda salon biraz genişliyor ve birkaç masa ve sandalye için yer açılıyordu. Dar bir koridordan diğer bölümlere ve mutfağa geçiliyordu. Barın bu genişleyen kısmında bir de orkestra için dar, yüksek bir podyum vardı.

Eric bara tam müziğe ara verildiği sırada girdi. Müzisyenler podyumdan aşağı atlamış, büyük mendillerle alınlarında biriken terleri siliyorlardı. Ve hemen ardından on dakika gibi bir süre açık kalacak olan kapıdan dışarı, sokağa çıktılar. Mekândaki sıcaklık bunaltıcıydı; tavanın ortasına asılı olan büyük vantilatör hiçbir fayda sağlamıyordu. Ve bar kokuyordu: Yılların birikmiş toz ve nemi, bayat bira ve alkol, kusulmuş içki, yemek, sidik, ter ve şehvet kokuyordu. Barın başında ayakta duran üç, dört kişilik gruplardaki kişiler nemli ve yapışkan suratlarına rağmen dışarı kaldırımın üstüne kaçmış olan müzisyenlerden daha mutlu görünüyorlardı. Masalarda oturanlardan birçoğu yerlerinden kıpırdamamışlardı; yaşça oldukça genç görünüyorlardı, delikanlılar genellikle spor gömlek ve buru pantolon, kızlarsa bol bluzlar ve geniş etekler giymişlerdi.

Kaldırımda müzisyenler uyuşuk bir halde duruyor, hâlâ mendillerini yelpaze gibi sallayıp serinlemeye çalışıyorlardı. Yüz ifadelerinden pür dikkat olmasa da gelip geçen dilencilere, birbirine bastırdığı dudaklarıyla ve olası ifade edilmemiş kuşkuları ve korkuları göz önünde tutarak kaldırımda yukarı aşağı dolaşan polisi izledikleri anlaşılıyordu.

Eric oraya hiç gelmemiş olmayı istiyordu. Vivaldo ile yeniden karşılaşmaktan korkuyordu; İda'yı görmekten ürküyordu; bu terleyen kalabalığın içinde durduğu yerde kendini dayanılmayacak kadar yalnız ve gereksiz, tamamen buraya yakışmayan bir yabancı olarak hissediyordu. Aslında bu yeni bir duygu değildi, yalnızca uzun zamandır bu duyguyu hissetmemişti; kendini mimlenmiş gibi hissediyordu; her an için biri onu fark edebilir, ve oradaki insan kalabalığı gülüşerek ona dönüp, seslenebilirlerdi. Oradan kaçıp uzaklaşmak istemesine rağmen zorlukla bara yanaştı ve bir içki ısmarladı. İda ve Vivaldo'yu nasıl bulacağı konusunda en ufak bir fikri bile yoktu. Bildiği bir şey vardı: İda şarkısını söylemek için podyuma çıkana kadar beklemesi gerekecekti. Ama belki de onu kırmızı saçından tanımak için etrafa bakınırlardı.

Bu düşünceler içinde içkisini yudumladı; hemen yanı başındaki kaba yapılı, iri öğrenci yüzünden oldukça sıkışık bir yerde duruyordu. Garson da tepsisini yeniden doldurmak üze-

re her gelişinde onu kabaca iteliyordu. Aslına bakılırsa daha şimdiden bir ölçüde gizemli bir dikkat uyandırdığı kesindi; tipik Amerikan görünümü yoktu ve çevresindekiler onu bir yere koymaya çalışıyorlardı.

Onlar onu görmeden o onları gördü. Bir şey, tanımlayamadığı bir etki başını çevirip, kapıya, dolayısıyla kaldırıma bakmasını sağladı. İşte onlar da geliyorlardı; İda ve Vivaldo. Kayıtsızca el ele tutuşmuş, müzisyenlerle çene çalıyorlardı. İda dar, derin dekolteli beyaz bir elbise giymişti, omuzlarına parlak bir şal atmıştı. Elinin küçük parmağında yakut gözlü bir yılan yüzük vardı, diğer kolunun bileğinde ise otantik görünümlü kalın gümüş bir bileklik. Saçları alnından geriye doğru toplanmış tepede bağlanmıştı. Bu haliyle bir tacı andırıyorlardı. Rufus'tan çok daha güzeldi, ancak ağzının çevresinde dikkat çeken hüzünlü, gizem dolu gerginlik Rufus'u anımsatıyordu. Ancak çok iyi tanıdığı bu ayrıntı onu bir an için etkisine aldıysa da bir başka ayrıntı çok daha fazla etkiledi. İda müzisyenlerden birinin söylediği bir şeye gülerek kafasını arkaya attı, o anda ışık doğrudan büyük gümüş küpelerine çarptı. Eric göğsünde sıra dışı bir çarpıntı hissetti, parlayan metali ve gülen kızı görmek kalp çarpıntılarını kürek kemiklerinin arasına kadar hissetmesine yol açmıştı. Birden kendini uyanmak istemediği bir düşün içindeymiş gibi duyumsadı. Küpeler ağır ve antik görünümlüydüler, Eric'te geçmişten bir anı çağrıştırmışlardı: Rufus aslında onlardan hiç hoşlanmamıştı. O zamanlar, çok zaman önce, geçmişte bunlar kol düğmesiyken onları Eric aşklarının kanıtı olarak Rufus'a armağan etmiş – ve Rufus onları asla takmamıştı. Ama yine de onları almış ve saklamıştı. Ve şimdi birden burada hiç beklenmedik şekilde, biçim değiştirmiş, yeniden elden geçirilmiş olarak karşısına çıkmışlardı. Gözlerini karşıya dikmiş olan iri yarı öğrenci gizlice Eric'in dizine vurdu. Eric bardan hafifçe uzaklaşıp, kapıya doğru kaydı. Böylece içeri baktıklarında onu görebileceklerdi.

Barda durmuş, içkisini yudumluyordu. Onlarsa dışarıda loş kaldırımdaydılar. Eric Vivaldo'yu seyrederken onunla ilgili anılarını canlandırmaya çalıştı.

Vivaldo her zamandan daha genç, mutlu ve dinç görünü-

yordu. Hâlâ çok zayıf, narindi; ama yüzü biraz toplamış görünüyordu. Eric'in aklında Vivaldo bir konuda ayak diremekte zayıf, her an geri çekilip, kaçabilecek ürkek, güvenilmez, toy biri olarak kalmıştı, ama işte orada karşısındaydı, ayaklarını yere sağlam basan biri görünümündeydi; ürkek, titrek genç hayvancık ortadan kaybolmuştu. Ama belki de tam olarak kaybolmamıştı: Konuşurken etrafa bakınırken siyah gözleri etrafını inceleyerek, hissederek, tartarak kuşkulu izliyordu. O anda konuşmaları farklı bir nitelik kazandı.

Müzisyenlerden biri konuyu paraya getirdi – ücrete ve çalışma koşullarına– ve nedense eliyle Eric'in durduğu yeri işaret etti. Vivaldo'nun gözlerinin feri soldu, yüzü ifadesizleşti ve bir an için İda'ya baktı. Kız o anda konuşmakta olan müzisyeni yüzünde gurur ve hüzünlü bir ifadeyle dinliyordu.

"Belki de bunu bir kez daha düşünmenizde yarar var, kızım," dedi müzisyen.

"Düşündük," dedi İda kulağındaki küpelerden biriyle oynarken yere bakarak.

Vivaldo İda'nın elini avucunun içine aldı, kız ona bakınca burnunun ucuna bir öpücük kondurdu. "İyi öyleyse," dedi oradaki müzisyenlerden biri kayıtsızca. "Haydi artık içeri girip devam edelim."

Arkasını dönüp bara doğru ilerledi. Vivaldo'nun yanından geçerken, "Özür dilerim," diyerek yol istedi. İda Vivaldo'nun kulağına bir şey fısıldadı, adam alnını kırıştırarak dinledi. Bu arada saçı alnına düşmüştü. Sıkıldığı belli olan sert, haşin bir kafa hareketiyle saçı geriye attı.

Bir süre kıpırdamadan göz göze durdular. Bara dönen bir diğer müzisyen aralarından geçti. Sonra birden Vivaldo'nun sesi duyuldu.

"Bu sensin! Geldin demek! Geleceğine, gerçekten döndüğüne inanamamıştım."

"Ama döndüm işte," dedi Eric gülümseyerek." Ne dersin?"

Vivaldo birden kollarını havaya kaldırıp, gülmeye başladı. – Polis tam arkasından süzülerek geçti, harekete geçmek için gizli bir sinyal bekliyor gibiydi. Vivaldo Eric'e doğru bir

hamle yapıp, iki kolunu onun boynuna doladı. Eric istemeden elinde tuttuğu bardağı düşürdü, Vivaldo bir an için dengesini bozmuştu. O da gülümseyerek Vivaldo'nun gülümseyen yüzüne baktı; ve aynı anda hemen Vivaldo'nun gerisinde İda'nın nedensiz gülümseyen yüzünü ve yaklaşan polisi gördü.

"Hassiktir, bu sensin, sen kırmızı saçlı güneyli!" diye haykırdı Vivaldo. "Hiç değişmemişsin. Seni gördüğüme gerçekten çok sevindim, buna bu kadar sevinebileceğim aklıma bile gelmezdi." Eric'e sardığı kollarını gevşeterek geri çekildi ve arkadaşını dikkatle süzdü. Çevrede merak uyandırdığını ancak şimdi fark ediyor olmalıydı. Daha sonra Eric'i kolundan tutup, dışarı İda'nın yanına sürükledi.

"İşte seninle o kadar konuştuğumuz, hakkında fikirler yürüttüğümüz kişi bu! Bu Eric – Alabama'dan çıkan son insanoğludur kendisi!"

Polis bu sahnede müphem, hatta kanlı bir hava sezinlemiş olmalıydı ki, yapmacık kayıtsızlığı bir yana bırakıp, bir işaret beklemekten vazgeçti ve ısrarlı bakışlarla barın içini süzmeye başladı. Ancak aldığı izlenim ona yavaş yavaş oradan uzaklaşmasını işaret etmiş olmalıydı ki yavaşça yürümeye başladı. Vivaldo Eric'i ondan gurur duyduğunu belirten bir kıvançla süzüyordu. Bakışlarını arkadaşından bir an için bile olsa ayırmadan tekrar İda'ya seslendi: İda bu Eric. Haydi çocuklar, el sıkışsanıza!" İkisinin de ellerini tutup, birleştirdi.

İda sağ elini kuvvetle sıkarken, güldü ve Eric'in gözlerinin içine bakarak konuşmaya başladı.

"Eric, sanırım yeryüzünde hakkında en fazla konuşulduğunu duyduğum insan sensin. Sizi tanıdığıma ne kadar sevindiğimi sözcüklerle anlatmam olanaksız. Neredeyse sizin yalnızca bir mit, bir efsane olduğunuza inanacaktım."

İda'nın gözleri, sıcaklığı ve güzelliği kadar elinin teması da Eric'i şoka uğratmıştı.

"Ben de sizi tanımaktan çok mutlu oldum," dedi. "Benim sizin hakkınızda duyduklarımdan –özellikle de iyi anlamda– fazlasını duymuş olmanız olanaksız."

Bakışları karşılaştı, ikisi de birbirini büyük bir dikkatle süzüyordu. İda halen gülümsüyor, güzelliğini büyük bir kra-

liçenin şık giysisini taşıdığı eda içinde taşıyor, ancak bu arada aynen bir kraliçe gibi kendisiyle karşısındaki arasındaki mesafeyi korumayı da başarıyordu. O sırada müzisyenlerden biri kapı girişine gelip, "İda, tatlım, adam sen gelir gelmez başlayabileceğimizi söylüyor," dedi ve hemen tekrar kayboldu.

"Haydi o zaman," dedi İda. "Beni izleyin. Arkalarda bir yerde bizim için bir masa ayırmış olmalılar." Eric'in koluna girdi. "Benim oturmama izin vererek iyilik yaptılar. Şimdiye kadar hiç topluluk içinde şarkı söylemedim. Böylece onları sinirlendirecek bir şeyler yapma şansım da kalmamış oluyor."

"Gördüğün gibi," dedi hemen ardında ilerleyen Vivaldo. "Büyük bir anı yaşamak için buraya tam zamanında ayak bastığının farkındasın değil mi?"

"Bunu söylemeyi ona bırakmalıydın," diye söze karıştı İda.

"İnanın bana," dedi Eric. "Bu dilimin ucundaydı." Kalabalığın arasından itişip kakışarak geniş arka kısma geçtiler. İda buraya varınca durup etrafına bakındı.

Sonra Eric'e döndü.

"Richard ve Cass yoklar mı?"

"Size en içten özürlerini iletmemi istediler. Çocuklardan biri çok ağır hasta olduğu için çıkamadılar, ve buna gerçekten çok üzüldüler."

Bunu söylerken İda'ya kendine karşı güvenilirliğini kaybetmiş, açıklamasında Paul ve Michael'e parkta saldıran siyah renkli çocukları kastetmiş gibi hissederek hafifçe titredi.

"Tam da bugün," dedi İda içini çekecek. Ancak bir an sonra onların gelmemiş olmasının ikisinin de pek umurunda olmadığı görüldü. Bakışlarıyla hâlâ kalabalığı taramayı sürdürüyorlardı; İda yeniden iç çekti; bu gizemli bir teslimiyetin ifadesiydi. Müzisyenler hazırdı; kalabalık sakinleştirilmeye çalışılıyordu.

O sırada yanlarına gelen bir garson köşedeki küçük bir masayı işaret etti. Masa tam kadınlar tuvaletine giden kapının yanındaydı. Garson siparişlerini aldı. Tuzağa yakalanmışçasına oturdukları bu noktada yerden yükselen acımasız sıcaklık odanın köşesinde onların üzerine yığılıyordu.

Eric dikkatini müziğe veremiyordu; bunu yapamıyordu, iç dünyasında müzikle bütünleşemiyor, müzik onun için sıra-

dan bir hava hareketinden öte gitmiyordu. İda ve Vivaldo'ya baktı, başlarını müziğin geldiği yöne çevirmiş, tam karşısında oturuyorlardı. İda müziğe podyumdaki adamların her nağmesi kendisine iletilmesini beklediği bir mesajmışçasına neşeli, ironik bir açıkgözlülükle bakıyor; Vivaldo ise başını hafifçe önüne eğmiş, podyuma sanki kendisi ile müzisyenler arasında dile gelmeyen ancak otorite, renk ve sınıf kavgasının verildiği bir savaş varmışçasına iğneleyici, kararsız bir kabadayılıkla bakıyordu. İda ile yan yana sessiz sakin oturuyor, birbirlerine dokunmuyorlardı; sanki sunağın önünde birbirlerine değmeleri yasaklanmışçasına.

Podyumdaki müzisyenler at gibi terliyorlardı; kötü ve çok yüksek çalıyorlardı; bir çeşit pervasız horgörü içindeydiler ve özellikle de ilk parçada bir bütünlük sağlamayı başaramıyorlardı. Tabii bu coşkulu, yüksek tonda ve sürekli olan alkışı pek etkilemedi. Yalnızca Vivaldo'dan en ufak bir ses bile çıkmadı. Zaman zaman gözlerini İda'dan Vivaldo'ya kaydıran ve sonra yeniden çaldığı enstrümana yönelten baterist – Vivaldo'nun sessizliğini belirgin, alaycı bir sırıtmayla karşılayarak İda'ya el salladı.

"Şimdi sıra sizde" dedi. "Buraya gelin ve bu şeytanları uygarlaştırmak için ne yapabileceğinizi gösterin." Ve sinsi bir yan bakışla Eric ve Vivaldo'yu süzdü. "Sanırım yeterince deneyim edindiniz."

İda adamı anlaşılması güç, ancak bir çeşit tuhaf intikam arzusu taşıyan bakışlarla süzdü. Sigarasını söndürdü, şalını düzeltti, ve alçakgönüllü bir ifadeyle ayağa kalktı. Vivaldo'ya "Başarmam için dua et!" dedikten sonra podyuma çıktı.

Anons edilmedi; yalnızca piyanist birkaç nota ile müziğin değiştiğini belirtti – İda mikrofon başına geçti. Piyanist ilk notaları verdi, ama kalabalık buna da aldırmadı.

"Yeniden deneyelim," dedi İda sert, net bir sesle.

Bunun üzerine kafalar ona yöneldi, İda kendine bakanları kayıtsızlıkla izledi. Heyecanı yalnızca ellerinden anlaşılıyor, parmakları huzursuzluk içinde kasılıyordu, parmaklarını şaklattı – ellerini salladı, ancak ağlamadı.

O anda birinin yüksek tondaki fısıltısı duyuldu.

"Çaktım, bu o oğlanın kız kardeşi."

İda'nın alnı ve burnundan aşağı terler boşaldı, bir bacağını titreyerek öne doğru hamle yaptıysa da tekrar geri çekti. Piyanist yeniden çalmaya başladı; İda mikrofonu kendinden geçmiş bir sarhoş gibi avuçlarının arasına alıp, gözlerini kapadı:

You,
Made me leave my happy home,
You took my love and now you are gone,
Since I fell for you.[15]

Henüz sahneye hazır bir şarkıcı değildi. Eğer yalnızca sesiyle karar verilecek olsa, kısık, işlenmemiş ve yüksek perdelere çıkamayan bu sesle hiçbir zaman da olmayabilirdi. Ancak Eric'in tüylerini diken diken eden, oradaki topluluğun ise sesini kesmesini sağlayan bir şey vardı bu seste. Vivaldo İda'ya onu daha önce hiç görmemişçesine bir hayranlıkla bakıyordu. Sesinde ve şimdilik ustalık açısından eksikliğini o denli gizemli ve bencil bir özgünlükle dengeliyordu ki bunun tanımı olanaksızdı. Bu özellik öylesine engin ve güçlü bir kişilik anlamı taşıyordu ki tüm engelleri yalnızca atomlarına kadar ufalayıp aşıyor, kişinin içine işliyor – ancak aynı zamanda bu engelleri tüm güçleriyle yerlerinde bırakırken, bu korkunç kişilik bilinci gizemli bir şekilde, tanımlanamaz kişiyi ele geçirirken, kişiyi bunu gideremez, tanımlayamaz bir hale getiriyor ve – kelimenin tam anlamıyla – tamamen başka bir şeyle, dış etmenlerle bağdaştırıp yöneltiyor ve viraneye çeviriyor, yaşam sunuyor ve öldürüyordu.

Birinci parçasını bitirdiğinde alkış tek tük ve tereddütlüydü. Hafif, çocuksu bir omuz silkmeyle Vivaldo'ya baktı. Bu davranış Eric'e her nedense kişinin onu nasıl umutsuzca bir tutkuyla sevebileceğini, ve Vivaldo'nun da onu umutsuz bir aşkla sevdiğini anlatmaya yetti. Bateristin ani iniş çıkışları olan bir soloyla daha önce Eric'in duymadığı bir şarkıya girdi.

15 Sen, bana mutlu yuvamı terk ettirdin, benim aşkımı aldın ve şimdi gittin, ben senin için öleli.

Betty told Dupree
She wanted a diamond ring.
And Dupree said, Betty,
I'll get you most any old thing.[16]

"Aman Tanrım," diye mırıldandı Vivaldo. "Gerçekten de çalışmış."

Ses tonunda kendisinin bunu yapmayı başaramamış olmasının pişmanlığı ve aynı zamanda bilinçsiz bir öfke vardı. Ve bu Eric'in de kendisini düşünmesine yol açtı. O da gerçekten hiç çalışmamıştı – hiç değilse uzunca bir süre; parmağını bile kıpırdatmamıştı. Bunun nedeni de Yves idi – kendi kendine hep böyle demişti; ama gerçek bu muydu? Vivaldo'nun beyaz, heyecanlı yüzüne bakıp, kendi kendine Vivaldo'nun da aynı şeyi, çalışmasını engelleyenin İda olup olmadığını düşünüyor olup olmadığını sordu; İda: Vivaldo'nun kendisini alıkoymasına izin vermeyen İda. İşte şimdi o podyumda dimdik duruyordu; ve eğer görünen işaretler yanıltıcı değilse, her ne kadar çok uzun ve zorlu olsa da bu yola adım atmıştı. Başlangıcı yapmıştı.

Give Mama my clotches,
Give Betty my diamond ring,
Tomorrow's Friday,
The day I got to swing.[17]

O ve müzisyenler yavaş yavaş kendi aralarında birliktelikliklerinden hoşlanmaya başladılar, kendileri de eğleniyorlardı ve hırs, ihanet ve ölüm konulu baladın nağmelerinde birbirlerini kışkırtıyor, coşuyorlardı. İda salonda yepyeni bir atmosfer yaratmıştı, yeni bir heyecan, yeni bir coşku. Ortamdaki sıcaklık bile sanki daha çekilir olmuştu. Müzisyenler onun için, sanki aralarına dönmüş eski bir dostlarıymışçasına coş-

16 Betty Dupree'ye dedi ki, bir elmas yüzük istiyorum, Dupree de Betty'ye dedi ki, senin için hakiki, eski bir yüzük alacağım.

17 Anneme giysilerimi, Betty'ye elmas yüzüğümü ver, yarın Cuma, benim sallandırılacağım gün!

kuyla çalıyor, ve onun onlardan duyduğu gurur onlara gurur veriyordu.

Şov bitip, İda podyumdan indiğinde ter içindeydi. Zaferiyle övünüyor, alkışlar kulaklarında çınlıyordu. Masaya döndü; hafif bir gülümseme ve kırıştırdığı alnında nasıl olduğunu soran bir ifadeyle gözleri Vivaldo'yu aradı. Vivaldo'nun içkisinden bir yudum aldı. Alkışlar durmak bilmiyordu. Yeniden podyuma çağrıldı. Baterist elini aşağı uzatarak, onu nezaketle yukarı çekti. Alkış devam ediyordu. Eric Vivaldo'nun yüz ifadesinde bir değişiklik fark etti. Vivaldo'nun yüzüne baktı, her zamandan daha heyecanlı, neredeyse allak bullaktı. Eric arkadaşının bakışlarını izledi. Vivaldo barın ucunda oturan, kıvırcık saçlı, çocuksu yüzlü basık, tıknaz bir adama bakıyordu. Adam gözlerini İda'ya dikmiş, sırıtıyor ve İda'ya el sallıyordu. İda onu başıyla selamdı. Vivaldo yeniden podyuma İda'ya baktı. Gözleri kısıldı, dudaklarını birbirine bastırarak kastı, yüzünde karamsar, düşünceli bir ifade belirdi.

"Kız arkadaşın yetenekli," dedi Eric.

Vivaldo ona baktı.

"Bu ailesinden geliyor." Sesi dostça değildi, Eric'in onunla dalga geçtiğini düşünüyor gibi bir tavrı vardı. Eric'i incitmek için Rufus'u çağrıştıran bir yorumla yanıt vermişti. Ancak bir an sonra tavrını değiştirerek, yumuşak, dost bir ifadeyle ekledi.

"Çok iyi olacak, çok başarılı!" dedi.

Korkarım peşindeki aç erkek kedileri bertaraf etmek için bir beyzbol sopası edinmem gerekecek." Sırıtıp, yeniden bardaki sarhoş adama baktı.

İda mikrofona geçti.

"Bu şarkı ağabeyim için," dedikten sonra bir an için tereddüt edip, Vivaldo'ya baktı. "Geçen yıl, şükran gününden hemen önce öldü." Salonda bir mırıldanma oldu. "Demedim mi?" diye zaferle haykıran bir ses duyuldu salondan. Kısa bir alkış koptu, bu büyük olasılıkla aynı zamanda ölü Rufus içindi. Baterist başını eğip, baterisinin kenarlarına vurmaya başladı: klook-a-klook, klook-klook, klook-klook!

İda şarkısına başladı:

Precious Lord, take my hand,
Lead me on let me stand.[18]

Gözleri kapalıydı, uzun ince boynunun üstündeki siyah kafasını geriye atmıştı. Yüzünde daha önce olmayan bir ifade vardı: Bu bir çeşit hiddetli, zafere susamış bir öfke ve ıstıraptı. İnce, zarif, çevik, hareketli vücudu kaskatı ve sessizdi; insan etinin taşıyabileceğinden de daha fazla bir katılımı beklercesine; salona anlaşılmaz bir ürperti ve aynı zamanda bilinmez, gizemli bir huzursuzluk çöktü. İda bir sanatçının o anda yaptığına cesaret etmek için ne kadar büyük olması gerektiğini bilmiyordu, aynen o anda yaptığı gibi, seyircilerinden ıstıraplarına ve kişisel korkularına katılmalarını isteyebilmesi için. Aslında belki de ağabeyinin onlar için hiçbir anlamı olmamıştı – ya da hiç değilse onlar için İda için olduğu kadar anlam ifade etmiyordu. İda'nın kederine, yasına tanık olmak onlar için önem taşımıyordu; özellikle de bu yasın onun kendi kendine karşı bir suçlama olduğu kuşkusu içlerinde uyanıyor – ve bu suçlama nedeniyle ondaki hüznü, huzursuzluğu anlayışla karşılıyorlardı. Bundan dolayı şarkıdan hoşlandılar, ancak kendilerini şarkının dışında tuttular; yine de İda'nın sunuşundaki mağrur duruş ve masumiyet beğenilerini kazandı.

Hear my cry, hear my call,
Take my hand, lest I fall,
Precious Lord![19]

Alkış çok karışıktı – isteksiz denilemezdi ama içten de değildi; ihtiyatlı, tam anlamıyla güvenilmeyen ancak hiç kuşkusuz dikkat edilmesi gereken bir gücün kabulüydü. Müzisyenler artık bir anda İda onlardan biri olmuşçasına bir coşku ve dikkat içindeydiler. Baterist şalını nezaketle omzuna koyarken fısıldadı: "Terlemişsiniz, dikkat edin de üşütmeyin." Podyumdan inmek istediği anda piyanist ayağa kalkıp, alnından öptü.

18 Değerli Tanrım, elimi tut. Bana önderlik et, ayakta durmamı sağla.
19 Değerli Tanrım, ağlamamı duy, çağrımı duy, elimi tut düşmeyeyim diye, değerli Tanrım.

Basçı araya girdi. "Lanet olsun, daha bu insanlara ismini bile tanıtmadık!" Mikrofonu kapıp, konuşmaya başladı. "Baylar bayanlar, bayan İda Scott'u dinlediniz. Bu onun ilk sahne performansıydı!" İronik bir şekilde alnını sildi. Topluluk güldü. "Ama," diye ekledi. "Son olmayacak." Yeniden bir alkış koptu; ancak biraz daha hafif bir alkıştı bu, topluluk hem yargılama, hem ödüllendirme rollerini benimsemişti. Basçı konuşmasını sürdürdü: "Hep birlikte tarihi bir olaya tanık olduk!" Bu kez topluluk başarı dileğinden kaynaklanan bir galeyanla çılgıncasına alkışlamaya, bağrışmaya başladı.

"Evet," dedi Vivaldo İda'nın ellerini avuçlarının arasına alıp. "Öyle görünüyor ki doğru yoldasın."

"Benimle gurur duydun mu?" Gözleri fal taşı gibi açılmıştı ama dudaklarında halen hüzün ve gerginlikle kasılmıştı.

"Evet," dedi Vivaldo üzerine basarak. "Ama – ama ben seninle her zaman gurur duydum."

İda gülüp, Vivaldo'yu neşeyle yanağından öptü. "Vivaldo, sevgilim! Sen daha hiçbir şey görmedin."

"İzin verirseniz?" diye aralarına girdi Eric. "Ben de bu sevinç ve mutluluk seline katılmak isterdim. Gerçekten muhteşemdin, İda."

İda ona baktı. Gözleri halen koskocamandı, ancak bu bakışlar bir şekilde Eric'e ondan hoşlanmadığını anlatıyordu. Eric kendini bu düşünceden sıyırmaya çalıştı, tıpkı kafasında dolanan bir sinekten kurtulmak istercesine.

"Muhteşem değildim," dedi İda. "Ama olacağım." Ellerini kaldırıp, küpelerini elledi.

"Çok güzel," dedi Eric. "Küpeleriniz."

"Hoşunuza gitti mi? Ağabeyim benim için özel olarak yaptırmıştı."

Eric yanıt vermeden derin bir soluk alıp biraz bekledi.

"Ağabeyinizi biraz tanırdım. Öldüğünü öğrenince çok şaşırdım ve üzüldüm."

"Bu birçok insan için öyle oldu," dedi İda. "Gerçekten sevgiye layık bir insandı; ayrıca çok da büyük bir sanatçı. Ama..." Eric'i soğukkanlı, sinsi, rahatsız edici bakışlarla süzdü. "Birtakım kötü, anlaşılmaz dostlar edindi. Herkesin sözüne inanan bir

insandı. Rufus'a ondan hoşlandığınızı, onu sevdiğinizi söylediğiniz taktirde hemen size inanır ve bu ölümüne kadar da böyle kalırdı. Ona hep dünyanın çok farklı olduğunu anlatmaya çalıştım ama..." Gülümsedi. "Benden çok daha iyi bir insandı. Ne yazık ki bu dünyada iyilere yer yok, kazanan iyiler olmuyor."

"Bunda haklı olabilirsiniz. Ama siz de iyi bir insansınız – iyi, çok iyi – ben böyle görüyorum."

"Beni tanımadığınız için size öyle geliyor olmalı. Bunu siz asıl Vivaldo'ya sorun." Vivaldo'ya dönüp, elini adamın kolunun üstüne koydu.

"Zaman zaman iyice pataklamam gerekse de," dedi Vivaldo. "Gerçekten fevkalade bir insan." Elini o sırada tam arkasına gelmiş olan bodur, tıknaz adama doğru uzattı. "Merhaba bay Ellis, sizi buraya hangi rüzgâr attı?"

Ellis kaşlarını kaldırıp, ellerini iki yana açtı.

"Ne sanıyorsunuz? Birden Sammy's Bowery Follies'ini ziyaret etme konusunda karşı konulamaz bir arzu duydum."

Hâlâ Vivaldo'ya yaslanmış bir halde gülümseyerek döndü. "Aman Tanrım, sizi aşağıda barda otururken gördüm, ama siz olabileceğinize inanamadım, gözlerimin beni yanılttığını sandım."

"Sizden başkası olamazdı zaten." İda'yı büyük bir hayranlıkla süzdü. "Biliyor musunuz ki siz olağanüstü bir genç bayansınız. Sizi ilk gördüğüm anda da aynı şeyi düşünmüştüm ama artık eminim. Önünüzde ne kadar parlak bir kariyer olduğunun bilmem farkında mısınız?"

"Önümde halen çok uzun bir yol var – öğrenmem gereken o kadar çok şey var ki."

"Yanlış anlamazsanız ben bu konuya el koymak, sizinle şahsen ilgilenmek isterim." Vivaldo'ya baktı. "Beni aramamış olmanıza çok kırıldım."

Vivaldo dilinin ucuna kadar gelen sözcükleri söylememek için büyük çaba harcadı. "Henüz televizyonda benim için bir gelecek olabileceği konusunda kesin bir fikrim oluşmadı."

"Hayal gücünüz ne kadar kısıtlı!" İda'nın omuzlarından tutup hafifçe salladı. "Bu adama bir şey söyleyin. Niçin kendindeki ışığın ortaya çıkmaması için böyle direniyor ki?"

"Size gerçeği açıklamak gerekirse, Vivaldo başka birinin yardımını son kez kabul ettiğinde, onun yerine bir başkası karar aldığında henüz altı bezliydi. Bunun üzerinden o kadar uzun zaman geçti ki. Ayrıca..." Yanağını Vivaldo'nun omzuna sürdü. "Düşlerimde bile onu bu konuda değiştirmeyi düşünmem. Onu böyle, olduğu gibi seviyorum."

Ortama bir gerginlik, öfke hâkim olmuştu. Vivaldo'nun yüzü tamamen değişmişti, ama Eric bunun tamamen Ellis'e karşı olan bir tavır olduğunu anlıyordu. Vivaldo da bunun farkındaydı. İda'dan bir adım uzaklaştı, masanın üstünden çantasını aldı – bir şekilde ellerini meşgul etmek istemiş olabilir miydi acaba? – ve ekledi: "Arkadaşımızı sanırım tanımıyorsunuz, henüz Paris'ten döndü. Eric Jones – Steve Ellis."

El sıkıştılar.

"Bu adı biliyorum," dedi Ellis. "Nereden biliyor olabilirim?"

"Kendisi aktör," dedi İda. "Sonbaharda Broadway'de galası var."

Vivaldo bu arada hesabı ödüyordu. Eric de cüzdanına doğru uzandıysa da Vivaldo bunu bir el hareketiyle engelledi.

"Evet! Tabii sizden bahsedildiğini duydum. Sizin hakkınızda çok şey duydum." Küçümseyen bakışlarla Eric'i tepeden tırnağa süzdü. "Bronson sizinle *Happy Hunting Ground* için anlaştı, değil mi?"

"Doğru," dedi Eric, her nedense o anda Ellis için hissettiklerini açıklamak istemedi.

"Çok ilginç bir eser," dedi Ellis düşünceli bir halde. "Hakkınızda duyduklarımdan sonra bu eserde olmak sizin açınızdan çok iyi olacaktır sanırım."

Yeniden İda ve Vivaldo'ya döndü.

"Sizi benimle birlikte bir içki almaya davet edebilir miyim? Farklı bir barda ve daha insanca koşullar içinde? Size ufak bir önerim olmasını kabul ederseniz..?" dedi İda'ya dönerek. "Bu tür mezbelelik yerlerde şarkı söylemeyi alışkanlık haline getirmemelisiniz. Sonuçta tüberküloz olup ölürsünüz – aynen sıcak ve soğuğu birlikte yaşamak zorunda olan İspanyol boğa güreşçileri gibi!"

"Oh, sanırım bir kadeh için zamanımız olabilir," dedi İda kuşkuyla ve Vivaldo'ya döndü. Sence, tatlım?"

"Bu senin gecen," dedi Vivaldo. Kapıya doğru ilerlediler.

"Tabii her zamanki gibi içkiye biraz iş katmak alışkanlığımdan vazgeçemeyeceğimi sanıyorum," dedi Ellis.

"Bu aklıma geldi," dedi Vivaldo. "Sürekli iş peşindesiniz. Ne kadar hırslı, durulmak bilmez bir insansınız."

"İşimdeki başarının sırrı da bu!" İda'ya döndü. "Sanırım dün bana Dick Silenski ve eşinin de burada olacaklarından bahsetmiştiniz."

O anda her ikisinin de yüzünde anlaşılmaz bir değişiklik göründü: Ellis'in dudaklarının kenarları panik ve pişmanlıkla seğiriyor, söylediklerini geri alma isteği açıkça belli oluyordu. İda'nın gözlerinde birden beliren öfke ve uyarı ışığıysa bir an sonra sakinleşti. Hep birlikte geniş, sıcak caddeye çıktılar.

"Eric onların yanından geliyor," dedi İda. "Bir şeyler olmuş, gelememişler."

"Çocuklar parkta bir kavgaya tutuşmuşlar," dedi Eric. "Birkaç siyah çocuk onları dövmeye kalkışmışlar." İda'nın soluk almakta zorlandığını fark edince kendi kendine kontrolsüzlüğünden dolayı küfretti. "Ben yanlarından ayrıldığımda doktoru bekliyorlardı."

"Bundan bana bahsetmedin," diye haykırdı Vivaldo. "Aman Tanrım! Hemen onları aramalıyım."

"Bana da söylemediniz," dedi İda.

"Ciddi bir yaraları yok. Yalnızca burunları kanıyor, hepsi o," diye yanıtladı Eric. "Ama yine de doktorun görmesinde yarar olduğunu düşünüyorlar, ayrıca bu durumda çocukları yalnız bırakmak da istemediler."

"Bara gider gitmez onlara telefon etmeliyim," dedi Vivaldo.

"Evet hayatım," diye söze karıştı İda. "Bunu mutlaka yapmalısın. Böyle bir şeyin olması ne kadar korkunç!"

Vivaldo bir şey söylemedi. Kaldırımdaki bir bira kutusunu tekmeleyerek uzaklaştırdı. Batı yönünde ilerliyorlardı; boş arsaların vahşi karanlığının içinde, pis, kirli çocuklar, onları hırsla süzen aylak gençler ve ter içindeki büyükleri arasından.

"Siyah çocuklar dediğinize göre," dedi İda kısa bir süre sonra sözcüklerin üstüne basa basa. "Sizce kavga nedeni bu muydu?"

"Göründüğü kadarıyla başka bir neden yok," dedi Eric. "Bu çocukları daha önce hiç görmediklerini söylediler."

"Anlıyorum," dedi İda. "Bu bir çeşit öc alma olmalı – başka çocukların onlara karşı yaptıklarına karşılık olarak."

"Bence de öyle, nedeni bu olmalı."

Beşinci Cadde'nin alt kısmındaki kalabalık, canlı parka girdiler. Eric yıllardır bu parkı görmüyordu – belki de bu nedenle parka girince onu huzursuz eden sıkıntı, hüzün ve kinin arttığını hissetti. İşte yine onların arasındayım, hepsi burada diye düşündü, ağaçlar, banklar, insanlar ve çimenler arasındaki karanlık gölgeler; boş salıncakları, kaydırakları ve kum havuzlarıyla çocuk oyun alanı, ve onların üstüne yayılan çocuksuzların acınacak, hüzünlü ritüellerine sığındıkları karanlık. Yaşamı, tüm yaşamı adeta boğazına düğümlendi, soluk almakta zorlandığını hissetti. Anılarının tüm ağırlığı üzerine çökmüştü ve kendini bu anılar denizinden kurtarmaya, uzaklaşmaya çabaladıkça sahile vuruyordu. Nefret ne kadar acımasız bir duyguydu! Özellikle de kendi kendinden nefret ediyorsan. Kendinden nasıl nefret etmeyip, kendini bağışlayabilirdi ki? İlerde bir yerlerde huzurlu insanlar lamba ışığında satranç oynuyorlardı. Parkın orta kısımlarında bir yerlerden şarkı ve gitar sesleri duyuluyordu, seslere doğru ilerliyorlardı; tüm bu sesler onları kaçınılmaz sona, o akşamın bitişine karşı uyarıyor gibiydiler. Küçük fıskiyeli havuzun başında kalabalık bir insan topluluğu toplanmıştı, daha yakından baktığında bunların küçük gruplar olduğunu, her biri bir, iki, üç şarkıcıdan oluşan guruplar halinde durduklarını gördü. Kadın ve erkek şarkıcılar blue-jeanli, uzun saçlı tiplerdi; yeteneklerinden çok keyiften üretiyorlardı. Yine de hepsinin yontulmamış yüzlerinde, bir zafer sevinci, etkileyici bir duygusallık, parlak çocuksu gözlerinde ve doğal eğitimsiz seslerinde en ufak bir yapmacıklık olmayan bir zafer sevinci, etkileyici bir duygusallık sezilmekteydi. Dinleyiciler ise tamamen farklı çemberler oluşturmuşlardı, amaçsız, boş, kokuşmuş bir topluluk, birbirinin üstüne çıkacak şekilde bu taş havuz şadırvanın etrafında birikmelerinin tek nedeni insan etinin temasıyla ve kokusuyla tatmin olmak ve alevlenmekti. Polislerse ellerinde fenerleri hepsinin etrafında çember oluşturmuşlardı.

İda ve Vivaldo birlikte yürüyorlardı. Eric de Ellis ile birlikte yürüyordu, ama hepsi birbirlerinden o kadar ayrıydılar ki. İçlerinde birbirlerine karşı en ufak bir yakınlık bile yoktu. Eric yanındaki adamla konuşma girişiminde bulunması gerektiğini hissediyor; ama bunu istemiyordu, onu buna iten hiçbir şey yoktu; o anda asıl istediği oradan kaçmak, uzaklaşmaktı ama bunu yapacak cesareti de yoktu. İda ve Vivaldo da aynı şekilde hiç konuşmadan yürüyorlardı. Ancak gruptan gruba, şarkıcıdan şarkıya ilerledikleri; romantik vahşi-batı melodilerinden, zenci ağıtlarına geçtikleri sırada onların konuştuklarını duydu. Ellis'in de onlara kulak kesildiğinin farkındaydı. Bunu fark etmiş olmanın güdüsüyle Ellis ile konuşma gereksinimi duydu.

"...Ama hayatım!" diyordu İda. "Böyle yapmamalısın."

"Bana 'hayatım' demeyi keser misin? Kıçında dolaşan her şehvet düşkününe böyle diyorsun!"

"Böyle konuşman şart mı sanki?"

"Kes artık bana hanımefendi rolleri yapmayı!"

"Nasıl konuşuyorsun böyle. Siz beyazları hiçbir zaman anlayamayacağım, asla, asla, asla! Nasıl böyle konuşabilirsiniz? Kendinize bile saygınız yokken karşınızdakinden nasıl saygı bekleyebilirsiniz?"

"Hepsi bu işte! Niçin bir zenciyle ilişkiye girdim ki! Ben yalnızca bir 'beyazım' değil mi?"

"Seni uyarıyorum! Seni uyarıyorum!"

"Başlayan daima sensin! – aranan sensin!"

"Kıskanç olduğunu biliyordum. Bunun tek nedeni de bu!"

"Beni kıskandırmak için çok iyi bir yol tutmuşsun, küçüğüm."

"Bunları daha sonra konuşsak olmaz mı? Güzel olan her şeyi mahvetmenin ne anlamı var?"

"Tabii, tabii, yine her şeyi mahveden, her şeyin suçlusu ben oldum değil mi?"

Eric Ellis'e sordu: "Ne dersiniz, bu şarkıcılardan birinin televizyonda şansı olabilir mi?"

"Gündüz programlarında belki," dedi Ellis ve güldü.

"Yargılarınız çok sert," dedi Eric.

"Yoo hayır, yalnızca gerçekçiyim hepsi bu!" diye yanıtla-

dı Ellis. "Bence bunların hepsi ister kabul etsinler, ister etmesinler kendi çıkarları peşinde koşuyorlar. Aslında bunun kötü bir tarafı da yok. Tek isteğim insanların da bunu açıkça kabul etmeleri, hepsi bu! Beni kınadıklarını, asla hoş görmediklerini sananların gerçek düşüncelerinin bu olmadığını biliyorum. Hepsinin asıl istekleri benim yerimde olmak."

"Bu doğru olabilir," dedi Eric sıkıntıyla.

Yavaşça müzikten uzaklaştılar.

Ellis nezaketle sordu.

"Yurtdışında uzun süre mi kaldınız?"

"Yaklaşık üç yıl."

"Nerede?"

"Paris'te."

"Peki niçin gittiniz? Orada bir artist için pek fazla olanak olmasa gerek, öyle değil mi? Yani Amerikalı bir sanatçı için demek istiyorum."

"Ah, oradayken Amerikan televizyonları için birkaç çalışma yaptım. "'Tam karşılarından yüksek sesle konuşan iki, garip şekilde süslenmiş oğlan geliyordu, homoseksüel oldukları anlaşılıyordu. Karnını içeri çekip, gözlerini ileri dikti.' Orada çok sayıda tiyatro oyunu izledim – bilmem ki – sanırım bunun bana mesleki kariyerim açısından çok yararı oldu."

Süslüler uzaklaşmışlardı, yumuşak sesleri hâlâ duyuluyordu.

İda, "Bu tür insanlara çok acıyorum," dedi.

Ellis gülümsedi.

"Niçin? Onlar yaşamlarından mutlular."

Dördü yan yana yürüyorlardı. İda Eric'in koluna girdi.

"Benimle aynı işyerinde çalışan iki garson da aynı okuldan. Bazı insanların onlara davranışlarını görseniz – Bana her şeyi anlatırlar, her şeyi! Onları gerçekten seviyorum. Öyle yumuşak, öyle tatlılar ki. Arkadaş olarak da çok ılımlılar. İnsanı asla kızdırmıyorlar."

"Üstelik maliyetleri de fazla değil," diye söze karıştı Vivaldo. "Önümüzdeki hafta sana bir tane getireyim, süs köpeği olarak evde tutarız."

"Sanırım bugün senin tarafından terslenmeyeceğim bir şey söylemeyi başaramayacağım, öyle değil mi?"

"Terslenmeyi bırak artık. Ellis bu işle karışık içki ikramı için bizi nereye götürmek niyetindesiniz?

"Coşkunuzu biraz frenleseniz! Geldik sayılır!" Parktan çıkıp, 8. Cadde'ye doğru ilerlediler, ve oradaki bodrum kattaki barlardan birine girdiler. Ellis elbette ki burada tanınıyordu; hemen bir loca hazırlandı ve siparişlerini verdiler.

"Evet, şimdi biraz iş konuşabiliriz," dedi Ellis İda ve Vivaldo'ya bakarak. "Konu son derece açık ve basit. Şimdiye kadar da birçok insana yardımcı oldum, ve sanırım aynı şeyi Miss Scott için de yapabilirim." İda'ya baktı. "Henüz hazır değilsiniz. Daha çok fazla çalışmanız gerekiyor, önünüzde uzun ve çetin bir yol var – ve öğrenmeniz gereken dünya kadar şey. Bütün bu ayrıntıları konuşmak için önümüzdeki hafta içinde bir gün öğleden sonra büroma gelmenizi rica edeceğim. Konuların üzerinden geçip, çalışmalıyız – öğrenme süreci uzun ve zor, bu süre içinde geçimin de sağlanması gerek, sanırım bu konuda da bir şeyler yapabilirim." Vivaldo'ya dönerek ekledi. "Eğer Miss Scott'un yalnız gelmesinde sakınca görüyorsanız tabii siz de birlikte gelebilirsiniz. Onun menajerliğini yapmayı düşünüyor musunuz?"

"Hayır."

"Bana güvenmemeniz için hiçbir neden yok, ama siz benden hoşlanmıyorsunuz, hepsi bu, değil mi?"

"Evet," dedi Vivaldo kısa bir süre düşündükten sonra. "Sanırım bu doğru."

İda'nın inlemeyi andıran sesi duyuldu.

"Oh Vivaldo!"

"Her neyse! Gerçeklerin net olarak bilinmesinde her zaman yarar var. Ama sanırım – bu önyargılarınızla Miss Scott'un ilerlemesine engel olmayı düşünmüyorsunuzdur?"

"Rüyamda bile düşünmem böyle bir şeyi. İda her halükârda istediğini yapabilir, yapacaktır da."

Ellis Vivaldo'yu düşünceli bir tavırla inceledi ve bu arada kaçamak bir bakışla İda'yı da süzdü.

"Neyse, bu iyi işte. Bunu öğrenmem iyi oldu." Garsona işaret ederken İda'ya döndü. Çalışmaya ne zaman başlayalım? Salı, Çarşamba?"

"Çarşamba daha uygun olacak gibi," dedi İda tereddütle.

"Saat üç uygun mu?"

"Evet. İyi olur."

"O zaman anlaştık." Ajandasını çıkarıp, takvimine not aldıktan sonra hesabı ödedi ve garsona bir on-dolarlık banknotu da bahşiş olarak bıraktı. "Beyler ne isterlerse getirin," diye ekledi. "Hepsini benim hesabıma yazın."

"Gidiyor musunuz?" diye atıldı İda.

"Evet. Stüdyoya girmeden önce çocukları görebilecek şekilde erken eve gitmediğim taktirde karım beni öldürebilir. Neyse, Çarşamba görüşürüz." Eric'e elini uzattı. "Sizi tanıdığıma sevindim kırmızı kafalı, başarılar dilerim! Belki günün birinde benim için de bir şov hazırlamayı düşünürsünüz." Vivaldo'ya döndü. "Hoşça kalın, büyük üstat, büyük dahi! Benden hoşlanmamanızdan ötürü üzgünüm. Belki de kendi kendinize bunun nedenini sorsanız iyi olur. Siz kendiniz bile ne yapmak, ulaşmak istediğiniz hedefe nasıl varacağınızı ve orada nasıl tutunacağınızı tam olarak bilemezken, beni suçlamanız gerçekten haksızlık! Hiç doğru değil bu!" Arkasını dönerek uzaklaştı. Vivaldo, adam kısa bacaklarıyla merdivenlerden çıkıp, caddeye ulaşana dek arkasından baktı.

Alnında biriken terleri ıslak bir mendille sildi, üçü birlikte bir süre konuşmadan oturdular.

"Cass'ı arayayım," dedi Vivaldo ve ayağa kalkıp, telefon bölmesine doğru ilerledi.

"Sanırım," dedi İda düşüncelerine dalmış bir halde. "Ağabeyimle çok iyi arkadaştınız."

"Evet, öyleydik. Ya da hiç değilse ben öyle olmak istiyordum."

"Yani sizce – onunla dost olmak – çok mu zordu?"

"Hayır. Hayır. Öyle demek istemedim." Eric gülümsemeye çalıştı. "O kendini müziğine vermişti – hem de oldukça fazla. O zamanlar henüz gençtim; belki de – bu pekâlâ mümkün – onu yeterince anlayamamışımdır."

Koltuk altının, alnının ve bacak aralarının terlediğini hissediyordu.

"Oh!" İda ona bakmasına rağmen bakışları çok uzaklarda

bir yerlere takılmış gibiydi. "Belki de ondan size verebileceğinden fazlasını istediniz. İnsanların çoğu bunu yapıyorlar, erkek kadın fark etmiyor." Bu cümle bir süreliğine aralarında bir yerlerde takılıp kaldı. İkisi de konuşamıyorlardı. "Çok hoş, çekici bir insandı, değil mi? Onun ölümüne de bunun neden olduğunu düşündüm hep: Çok çekici bir insandı – insanları kendinden nasıl uzak tutabileceğini, kendini nasıl sakınacağını bilmiyordu." İçkisinden bir yudum aldı. "İnsanoğlu çok acımasız. Birini ele geçirdiler mi didik didik ediyorlar – hem de hep sevgi, aşk adına. Ve sonra o ölünce de, diğerleri bitmez talepleriyle ölümüne neden olunca da, onlara katlanamayıp öte dünyaya göçünce de – karakteri zayıftı, dayanamadı diyip çıkıyorlar. Gözyaşlarına boğuluyorlar, avaz avaz ağlıyorlar ama senin ölümüne üzüldüklerinden değil! Kendileri için ağlıyorlar, oyuncaklarını kaybettikleri için."

"Bu aşkın gerçekten çok acımasız, karamsar bir tanımı."

"Ne dediğimi çok iyi biliyorum. İnsanların çoğunun aşk deyince anladıkları bu." Bir sigara alıp, Eric'in yakmasını bekledi. "Teşekkürler. Burada değildiniz, Rufus'un son kız arkadaşını tanımadınız; – Georgia'lı feci bir aşiftenin tekiydi. Onu bir türlü rahat bırakmadı; Rufus'un ondan kurtulmak için neler yaptığını bilseniz. Hatta Meksika'ya göçmeyi bile düşündü. Onu öyle bir hale getirdi ki zavallı ağabeyim çalışma gücünü bile kaybetti... Güneyli birinden, özellikle de bu beyaz bir kadınsa ve bir zenci erkeğine kancalarını takmışsa, daha iğrenç ve korkunç bir şey olamaz, inanın bana!" Sigarasından büyük bir duman bulutunu havaya doğru üfledi. "Üstelik de bu pis aşifte hâlâ hayatta – Rufus ise öldü."

Söylediklerini karşısındaki kadının gerçekten duyup, anlamasını ummasına, ancak gerçekte çabasının boşuna olduğunu, İda'nın onu gerçekte duymayacağını bilmesine rağmen Eric yine de yanıt verme gereksinimi duydu.

"Umarım ağabeyinizi benim de tanımladığınız bu acımasız, korkunç şekilde sevdiğimi düşünmüyorsunuzdur. Sanırım biz gerçekten çok iyi dosttuk – ve onun ölümünü duymak benim için büyük bir şok oldu. Duyduğumda Paris'teydim."

"Oh! Yakınmalarımı üzerinize almayın lütfen. Asla sizi kastetmemiştim. Siz ve ben – sanırım biz de dost olabiliriz. Sizce?"

"Umarım öyle olur."

"Neyse, o zaman benim açımdan her şey yolunda." Gülümseyerek, gözlerini fal taşı gibi açtı ve sordu: "Paris'te bu kadar uzun bir süre ne yaptınız?"

"Oh!" Eric gülümsedi. "Çocukluktan kurtulup, büyümeye çalıştım."

"Bunu burada yapamaz mıydınız? Yoksa yapmak mı istemediniz?"

"Bilemiyorum. Paris çok daha hoştu."

"Size inanmak istiyorum." Sigarasını söndürdü. "peki – bari büyüyebildiniz mi?"

"Bilemiyorum." İçini çekti. "İnsanların bunu başarabileceklerinden bile emin değilim."

İda gülümsedi.

"Bu sizin açınızdan çok olumlu bir puan, dostum!"

Vivaldo masaya geri döndü. İda bakışlarını ona çevirdi.

"Ne oldu? Çocuklar nasılmış?"

"Her şey yolunda. Cass anladığım kadarıyla biraz dağılmış, ama her ikinize de en candan selamlarını söyledi ve en kısa zamanda görüşmeyi umduğunu iletmemi istedi. Ne dersiniz burada mı takılalım, yoksa başka bir yerlere mi geçelim? Ne yapalım?"

"Önce bir akşam yemeği yesek iyi olacak," dedi İda.

Vivaldo ve Eric'in bir an için bakışları karşılaştı.

"Beni hesaba katmayın lütfen!" dedi Eric telaşla. "Çok yorgunum, bugün için bu kadarı yeterli, eve gidip yatağıma serilmek istiyorum."

İda atıldı: "Ama daha çok erken."

"Gemiden ineli henüz pek fazla olmadı, sallantıyı hâlâ hissediyorum. Kendimi biraz toplamam gerek." "Ayağa kalktı. Ama söz, sizinle bir akşam yemeğine gideceğiz. Tamam mı?"

"Bu da bir şey!" İda Vivaldo'ya dönerek göz kırptı. "Efendi ve ustanın bugün havalarında olmamalarına üzüldüm ama elden ne gelir." Masayla kanepe arasındaki dar boşluktan zorlanarak çıktı. "Beni merdiven başında biraz bekler misiniz, küçük kızların yerini bir ziyaret etmem gerekiyor da."

Merdivenlerden yukarı, caddeye çıktıkları sırada Vivaldo, "Çok üzgünüm!" dedi. "Seninle bütün bir akşam oturup sohbet etmeyi umuyordum. Ama sanırım bu durumda bizi yalnız bırakmanda yarar var. Anlıyorsun değil mi?"

"Tabii ki anlıyorum. Seni haftaya ararım." Kaldırımda durmuş, amaçsızca önlerinden geçip giden insan kalabalığına bakıyorlardı.

"Belki de yeniden burada, aramızda olmak sana tuhaf gelmiştir," dedi Vivaldo. "Ama umarım arkadaşlığımızın bitmiş olduğu gibi bir düşüncen yoktur, bizler dostuz, hem de iyi dost, aynen eskiden olduğu gibi. Senden hoşlanıyorum, Eric. Sakın bu akşam için senden bir şekilde kurtulmak, seni atlatmak istediğimi düşünme. Bu yalnızca –" Bakışları uzaklara dalıp gitti. Yüzünde birden çok yorgun, bitkin bir ifade belirdi. "Bu kızla bazen ne yapacağımı şaşırıyorum, yeri göğü karıştırıyorum işte!"

"Seni çok iyi anlıyorum," dedi Eric. "Hiç endişelenme." Elini uzattı, Vivaldo bu eli bir süre kendininkinin içinde tuttu. "Seni birkaç gün içinde telefonla ararım, tamam mı? İda'ya benden selam söyle."

"Oldu Eric. İyi akşamlar. Kendine iyi bak."

Eric gülümsedi. "İyi günler!"

Arkasını dönüp, cadde boyunca Cadde'ye doğru ilerledi. Aslına bakılırsa nereye gitmek istediğinin bilincinde bile değildi. Vivaldo'nun bakışlarını hâlâ sırtında hissediyordu. Bir süre sonra bu bakışlar insan kalabalığına karışıp, kayboldular.

Cadde'nin köşesinde durup, bekledi. Işıklar yanıp söndü, ve tekrar değişti. Bir kamyon geçti. Eric sürücünün yüzüne bakınca bir an için kamyona atlayıp, adamın yanında kamyonun gittiği yer her neresiyse oraya kadar gitmek için dayanılmaz bir özlem duydu.

Ama yine caddeyi geçip, evine doğru ilerlemeye başladı. Orası en güvenli yer, sığınabileceği tek yerdi. Yabancı, tamamen yabancı insanlar –şu anda ona böyle görünüyorlardı ama kim bilir belki bir gün kendisi de onlardan biri olup çıkardı– çok iyi bildiği umutsuz, kaçamak yan bakışlarla yanından gelip geçiyorlardı. Ama o başını önüne eğmiş, yalnızca kaldırıma bakıyordu. *Henüz değil, sen değil. Henüz değil. Henüz değil.*

3

İda'nın Ellis'i ziyaret edeceği Çarşamba günü öğleden sonra Cass Vivaldo'yu şehirde çalıştığı kitabevinden arayıp, akşam birlikte bir şeyler içmeye davet etti. Sesindeki –telaşlı, aceleci ve mutsuz– ton Vivaldo'nun kendi sıkıntılarından sıyrılmasını sağladı. Cass'a onu saat altı sıralarında çalıştığı kitabevinden almasını söyledi.

Cass tam zamanında geldi. Olduğundan çok daha genç görünmesini sağlayan yeşil bir yazlık elbise giymiş ve eline de anlamsız denilecek kadar büyük bir hasır çanta almıştı. Saçlarını geriye taramış, omuzlarına dökmüştü. İçeri girdiği haliyle bir an için Vivaldo'nun üzerinde arkasından vuran güneş ışıklarının pırıltılarının da etkisiyle çok yıllar önceki, gençlik yıllarının Cass'ı gibi göründü. O zamanlar Cass dünyanın en tatlı, en ışıl, en parlak kızı; Richard da en büyük, muhteşem erkeğiydi.

Cass çok heyecanlı görünüyordu. İçindeki kaynamayı gizlemekte zorlandığı çekingen, tedirgin davranışlarından anlaşılıyordu. Vivaldo'ya gülümsedi, ancak bu bakış çocuksu, içten olduğu kadar acılı ve yorgundu. Vivaldo bir an için onun vücudunun sıcaklığını, kokusunu hissetti.

"Vivaldo, nasılsın? Birbirimizi görmeyeli ne kadar uzun zaman oldu."

"Gerçekten de öyle. Bunda suç benim. Sizinkiler nasıl?"

Omuzlarını komik bir şekilde silkip, ellerini ufak bir çocuk gibi yukarı kaldırdı. "Şöyle böyle!" Ellerini indirdi. Dükkânın etrafına bakındı. İnsanlar raflardaki kitaplara çocukların akvar-

yumda camlar arasına hapsedilmiş balığı seyrettikleri gibi büyülenmişçesine bakıyorlardı.

"Serbest misin? Çıkabilir miyiz?"

"Evet. Seni bekliyordum." Vivaldo şefiyle vedalaştıktan sonra beraberce güneşte kavrulan caddeye çıktılar. 50. Sokak dolaylarında, şehrin batı yöresindeydiler.

"Nereye gidiyoruz?"

"Hiç fark etmez. Kliması olan bir yer olsun da. Tabii televizyon da olmayan. Şu anda bir beyzbol maçının gürültüsüne dayanamam."

Doğu yönünde ilerleyerek, şehir merkezinin dışına doğru yürüdüler. Her ikisi de tanıdıkları bu dünyadan, sorumluluklarından ellerinden geldiğince uzaklaşmak ister gibiydiler. Yanlarında yürüyen, karşılarından gelen, evlerin kapılarından ya da taksilerden birden ortaya çıkan ve kaldırımdaki kalabalığa katılan insanların varlığı onların suskunluğunu bozan ve birlikteliklerini tehdit eden unsurlar gibiydiler. Ve yanlarından geçen her kadın, her erkek adeta taşınması çok güç bir yükü sırtında sürüklüyor, gizli, özel yaşamları adeta sıcak, sıkıntılı yüzlerinde bağırıyordu.

"Böyle günlerde," dedi Cass birdenbire. "Hep eski günleri düşünürüm – yani anılarımda öyle olduklarını sandığım günleri – gençlik yıllarımı, çok genç olduğum günleri." Vivaldo'nun gözlerinin içine baktı. "Her şeyin – duyumsamanın ve tatmanın – her şeyin – henüz yeni olduğu ve acının bile insana hoş geldiği o günleri, çünkü o zamanlar her şey bir bütünlük taşıyordu."

"Geriye bakınca bunu görmek çok doğal Cass. Ama ben kendi adıma dünyaları verseler yeniden o kadar genç olmak istemezdim."

Vivaldo Cass'ın ne demek istediğini çok iyi anlıyordu. Bu sözler düşüncelerini o an için tamamen başka bir yöne –İda ve Ellis'e ilişkin ona azap çektiren görüntülere– yöneldi. ("Bana onu partiden beri görmediğini söylemiştin." – "Ne olacak? Ona caz–galasını bildirmek vermek için ziyaret ettim, yalnızca haber vermek için." – "Peki onu niçin ziyaret ettin, telefon etmen yeterli değil miydi?" – "Yalnızca telefonla yetinseydim beni anımsayacağından emin değildim. Senin beni nasıl suçla-

yıp, azarlayacağını bildiğim için de sana söylemekten korktum, kaçındım." – "Bana anlattıkların umurumda bile değil, bebeğim, ben onun neyin peşinde olduğunu çok iyi biliyorum. Külotunu iç kısmından görmek peşinde, hepsi bu!" – "Oh, Vivaldo! Onun gibi kendini beğenmiş zamparalarla başa çıkmanın yolunu bilmediğimi mi sanıyorsun?" Ve İda ona öyle bir bakmıştı ki Vivaldo ne yanıt vereceğini bilememiş; bu bakıştaki anlamı çok iyi sezinlemişti: *Seninle nasıl başa çıktığımı düşünsene!)*

Gençlik yıllarını anımsadı o anda, on beş ya da on altı yaşında olduğu yılları – Coney Island'ın sarp kıyılarında ya da komşularının havuzlarında yüzdüğü; bazen babasıyla, bazen arkadaşlarıyla oynadığı hentbolu, bir sokak çatışmasından sonra kusarak, kanlar içinde sokakta yatmış, düşman taraftan birinin bu fırsattan yararlanıp başına tekme atmaması için dua ettiği zamanları anımsadı. O günlerin korkularını anımsadı; her şeyden ve herkesten, gösterişli *staccatto*[1] stili giysileri altına gizlenip, kendini küfürlü sözcüklerin yaylım ateşiyle savunan kişilerden duyduğu korkuları. Her şeyin ilk kez yaşandığı yıllardı, o sıralar on beş ya da on altı yaşındaydı; adı neydi ki? Zelda! Bu doğru olabilir miydi? Belki. Zelda. Çatıda, sıcak bir yaz gününde, şehrin kirli yıldızlarının altında.

Her şeyin ilki yaşanıyordu o sıralar; henüz eylemlerin sorumluluklarının taşınmadığı ve hiçbir şeyin geri dönülmez olmadığı, aşkın çok basit, acıların sonsuza kadar sürecekmiş gibi algılandığı günlerdi. Ve geçen zamanınsa bunu engellemek için hiçbir şey yapamayacağının düşünüldüğü yıllardı. Acaba Zelda şimdi neredeydi? Belki de çoktan etli butlu, koca kalçalı, metalik sarı saçlı evli kadınlardan biri olup çıkmıştı, aynen önlerinde yüksek topukları üzerinde kırıtarak yürümeye çalışan kadın gibi. O da, bir gün, bir yerde, her şeyi ilk kez yaşamıştı, dokunmayı tatmış, yazın havasını göğüslerinde bir takdis gibi hissetmiş, içine girilmesini ve içinden kanın boşalmasını yaşamıştı.

Peki Cass ne düşünüyordu?

"Yoo hayır," dedi Cass yavaşça, sözcüklerin üstüne basarak. "O zamanların perişan genç kızlık günlerine dönmek iste-

1 Kısa çigili.

diğimi kastetmiyorum. Yalnızca o zamanlar her şeyin ne kadar farklı olduğunu düşündüm – bugünden ne kadar farklı."

Vivaldo kolunu Cass'ın zayıf, kemikli omzuna koydu.

"Çok üzgün görünüyorsun, Cass. Anlat bana – ne oldu?"

Vivaldo kadını loş, serin bir kokteyl-salonuna götürdü. Garson onları iki kişilik bir masaya oturttuktan sonra siparişlerini aldı ve kayboldu. Cass bakışlarını önündeki masaya yöneltip, kırmızı plastik kabın içindeki tuzlu yer fıstıklarıyla oynamaya başladı.

"Evet, seni aramamın nedeni de bu – seninle konuşma gereksinimi duydum. Ama bu kadar kolay da değil. Neler olduğunu ben kendim de bildiğimden tam olarak emin değilim." Garson gelip, ısmarladıkları içkileri masanın üstüne bıraktı. "Aslında bu da doğru değil. Sanırım – yoo hayır, bundan eminim – neler olduğunu aslında kesin olarak biliyorum."

Kısa bir sessizlik oldu. Sinir içinde içkisinden bir yudum alıp, bir sigara yaktı.

"Konu Richard'la benim aramızdaki ilişki" dedi sonradan. "Ne olacağımızı bilemiyorum. Sanki birden aramızda hiçbir şey kalmadı." O anda küçük okullu bir kız gibi tuhaf, soluk soluğa bir heyecanla konuşmaya başlamıştı – tıpkı kendi söylediklerine kendi de inanmayan biri gibi. "Aslında bu da doğru değil. Aramızda o kadar çok şey var ki, zaten öyle olması da *zorunlu*. Ama hiçbir şey yolunda gitmiyor. Bazen – çoğu kez onun benden nefret ettiğini düşünüyorum– evliliğimizden, çocuklardan, yaptığı işten dolayı nefret ettiğini sanıyorum. Sonra yeniden bunun gerçek olamayacağını, yanıldığımı düşünüyorum; bütün bunların gerçek olamayacağını."

Alt dudağını ısırdı, sigarasını söndürdü ve gülmeye çalıştı. "Zavallı Vivaldo. Senin de zaten yeterince derdin var, seni bir de orta yaş bunalımında, kendi dertlerine düşmüş evli bir kadının sıkıntılarıyla bunaltıyorum."

"Senin de söylediğin gibi," dedi Vivaldo. "Sanırım sen bu konuda çok yıpranmışsın." Gülümsemeye çalıştı, ne diyeceğini bilemiyordu. İda ve Ellis yeniden düşüncelerinin uzak köşelerinden sıyrılmayı başardılarsa da erkeklik onuruna dokunan bu konuyu yeniden aynı karanlık köşeye kovmayı başardı.

"Bunu yaz fırtınası gibi bir şey olarak gör – tüm evli çiftler aynı şeyleri yaşamıyorlar mı?"

"'Başka evli çiftler' hakkında kesin bir bilgim yok. Hatta evlilik konusunda bile bir şey bildiğimden emin değilim." İçkisinden bir yudum alıp, tamamen bağlantısız olarak birden mırıldandı. "Keşke sarhoş olabilseydim." Sonra pis pis sırıttı; yüzündeki saygın, gururlu ifade kayboldu. "Tamamen kendimi kaybedecek kadar sarhoş olmak, buralardan kaçıp gitmek, ilk kamyon şoförü ya da taksi şoförüyle, ya da bana kadınlığımı hissettirecek bir erkekle beraber olmak istiyorum." Yüzünü ellerinin arasına gömdü, gözyaşları parmaklarının arasından süzülüyordu. Başı önünde, kocaman çantasının içini delicesine karıştırıyor, kâğıt mendil bulmaya çalışıyordu. İçinde bulunduğu durumda burnunu temizleyip, gözlerini kurulamayı başarması mucize gibi bir şeydi.

"Çok üzgünüm," dedi. "Belki de bu konuları çok fazla kurcalayıp, büyüttüm kafamda."

"Neyi büyüttün ki Cass? Hep seninle Richard'ın bunu, evliliği başardığınızı düşünmüştüm." Bu sözcükleri kendi kulaklarına bile katı ve samimiyetsiz gelmişti. Cass ile Richard'ı çok uzun süredir tanıyordu, onlarla tanıştığında ikisinin gerçekten birbirlerine âşık olduklarını düşünecek kadar gençti. Tabii ki bazen, Cass'ın davranışlarını fark ettiğinde onun –her ne kadar ufak tefek, narin bir yapıda olsa da– tam anlamıyla bir dişi olduğunu, güzel bacakları, dik göğüsleri, küçük yuvarlak bir kalçasıyla ustaca kırıtmayı bildiğini kavramış, bazen Eric'in elini onun kolunda gördüğünde kendi kendine onun bu ağırlığı nasıl taşıyabileceğini sormuştu. Ancak düzensiz, çılgın bir yaşam süren tüm insanlar gibi başkalarının yaşamının daha çok beyin tarafından yönetilmesi gerektiği, daha az duygusal ve sakin, dengeli olarak düzenlenmesi gerektiği düşünmek eğilimindeydi. Ve belki de ilk kez Vivaldo Cass'ı bir kadın, aşırı tutkulu bir kadın, yalnızca aşk eylemini yasal düzeyde sürdüren, Richard'ın kollarında Vivaldo'nun tüm bu yıllarda düşlediği kadınlar kadar ateşli ve şehvetle kıvranabilen bir kadın olarak görüyordu. "Sanırım," diye ekledi. "Söylediklerim çok aptalca oldu. Affet beni."

Cass düşüncelerini okumuşçasına gülümsedi.

"Hayır," dedi. "Aptalca filan değil. Belki ben de başardığımızı düşündüm. Başarmak – belki de kimse bunu gerçekleştiremedi." Yeni bir sigara yakıp, omuzlarını geriye attı, haftalardır kafasında dönüp duran o korkunç karar gibi ağır ağır döndürmeye başladı. "Kendi kendime hep bunun nedeninin yaşamımızın değişmesi, Richard'ın ün kazanması olduğunu söylüyordum. Ama gerçek bu değil! Bu her zaman aramızda olan bir şey." O anda sesi, tavırları son derece ciddi ve soğuktu. Gözlerini kısıp, Vivaldo'ya sigarasının kalın, gri dumanı arasından baktı. "Bildiğin gibi hep seni ve çılgın maceralarını göz önüne almış, Richard'la karşılaştırmış ve ne kadar dengeli ve mutlu olduğumuzu düşünmüştüm. O ilkti –" Susup bakışlarını önüne eğdi. "Yaşamımdaki ilk erkekti; ve ben de onun için ilktim – emin ol, hiç değilse âşık olduğu ilk kadındım."

Yeniden bu itirafların yükü ağır gelmişçesine başını önüne eğip, bakışlarını kaçırdı. Ancak artık geriye dönüş olmadığının, bir kez başladığını bitirmesi gerektiğinin bilincindeydi.

"Seni artık sevmediğini mi düşünüyorsun?"

Cass yanıt vermedi. Yüzük bulunan elini alnına koydu ve gözlerini sanki bu bilmecenin çözümü içinde gizliymişçesine tuzlu yer fıstıklarının durduğu kaba dikti. Saatinin minik okları saatin yediye yirmi beş olduğunu gösteriyordu. İda Ellis'in yanından saatlerce önce ayrılmış olmalıydı; şan dersi de bitmiş olmalıydı. Şu sıralar restoranda, giysilerini değiştirmiş akşam kalabalığı için son hazırlıkları yapıyor olmalıydı. Masalara yaklaşıp, elindeki kalem kâğıda tıpkı kılıç ve kalkan gibi kullanarak sipariş alan kararlı ve kibirli yüz ifadesi gözünde canlandı. Ellis'in yanında çok uzun kalmış olamazdı, ne de olsa o çok meşgul bir adamdı. Acaba bu herifler öğleden sonranın sıcaklığında, korunmalı serin bürolarında acele bir atış için ne kadar zamana gerek duyarlardı? Cass'a ve onun derdine konsantre olmaya çalıştı. Belki de Ellis İda'yı içkiye davet etmişti, belki de onu işe gitmemeye ikna etmiş, akşam yemeğine davet etmişti. Belki de hâlâ beraberlerdi? (Peki ama nerede?) Belki de Ellis onunla gece yarısı tiyatro sonrası gidilen barlardan birinde buluşmalarının yararlı olacağı konusunda kandırmıştı. Yoo

hayır, bu olamazdı, onunla birlikte dışarıda görünmek Ellis açısından doğru olmazdı. Bu konuda yeterince açıkgözlü davranacağı kesindi – hiçbir şekilde Vivaldo ile açık bir güç karşılaştırmasına girişmeyecek kadar kurnaz olduğu kesindi. Yine de hiç kuşkusuz İda'nın bu karşılaştırmayı kendisinin yapması fırsatını kaçırmayacaktı.

Bu korkular ve fantezilerle kendini durup dururken hasta ediyordu. Eğer İda onu gerçekten seviyorsa Ellis ve onun parlak, büyük dünyası onun için hiçbir anlam ifade etmeyecekti. Eğer sevmiyorsa bu durumda, şu noktada yapacak bir şey yoktu; ilişkileri ne kadar çabuk biterse o kadar iyi olacaktı. Ancak bu konunun bu kadar basit de olamayacağını, Ellis'in hiç de dürüst, namuslu bir adam olmadığını Vivaldo çok iyi biliyordu. İda onu gerçekten seviyor olabilirdi ama –ürpererek kadehini başına dikti– yine de herhangi bir deri kanepede Ellis'in ağırlığının altında inliyor olabilirdi. Ona karşı duyduğu aşk hiçbir şekilde amacına giden yolda, şarkıcı olarak kariyer yapma fırsatını avucunun içinde bulmuşken onun buna ulaşma kararlılığını, gücünü zayıflatamazdı. Yine de İda'nın kendisine başlama cesaretini verenin o olduğunu, onsuz bir hiç olduğunu şiddetle savunduğu da bir gerçekti. Bunu çok iyi biliyordu, ancak bu onu sakinleştirmeye, teselli etmeye yetmiyor, çünkü aynı anda kulaklarında bir ses bu iddianın artık anlamını yitirdiğini, artık bir rolü kalmadığını, son noktayı koymamakta direnmesinin ve sakince geri çekilmemesinin, olayları kabullenmemesinin olayların gelişimini çıkmaza soktuğunu söylüyordu. Başını salladı. Yarım saat –hayır, bir saat sonra– restorana telefon edip onu arayacaktı.

"Ah Cass!" sözcükleri döküldü ağzından istemeden. "Sana yardımcı olabilmek isterdim."

Cass gülümseyerek elini tuttu. Saatinin minik okları halen aynı noktada duruyorlardı. "Teşekkürler," dedi – son derece ciddi bir ifadeyle. "Richard'ın beni hâlâ sevdiğinden bile emin değilim. Beni görmüyor bile – tek kelimeyle farkımda bile değil. Bana elini bile sürmüyor –" Bakışlarını Vivaldo'ya yöneltti, gözlerinden boşalan iki damla gözyaşı yüzünden aşağı süzüldü; onları silmek için hiçbir şey yapmadı. "O kadar

uzun süredir bana elini bile değdirmedi ki; ne kadar olduğunu şu anda bilemiyorum bile. Hiçbir zaman agresif olmadım; olmam da gerekmedi." Elinin tersiyle gözyaşlarını sildi. "Evdeki varlığım – sanki evin kâhyası gibiyim. Hiçbir farkım yok. Çocuklara bakıyorum, yemek hazırlıyorum, tuvaletleri ovuyorum, telefonları yanıtlıyorum – o ise, beni görmüyor bile. Yalnızca çalışıyor. Sürekli meşgul, daima yapacak bir şeyleri, bir programı var, sanırım Ellis'le, menajeriyle, ve çevresindeki o iğrenç insanlarla. Belki de onlardan hoşlanmadığım, ve bu konudaki fikrimi değiştiremediğim için bana kızıyor, öfkeleniyor." Derin bir soluk alıp, çantasından bir kâğıt mendil çıkardı ve onunla yeni bir mucize yarattı. "Başlangıçta Richard'ı onlardan uzaklaştırmak için çaba harcıyor, onları aşağılıyordum. Artık bunu yapmıyorum ama ne yazık ki artık çok geç. Hepsinin çalışkan, yetenekli ve önemli olduğunun bilincindeyim, ama ne yapayım ki yaptıkları işi ciddiye alamıyorum. Kim bilir belki de Richard benim tipik New England'lı bir züppe ve kafa koparıcı olduğumu söylemekte haklı, ama Tanrı biliyor –gerçekte böyle bir isteğim asla olmadı– ama artık Richard'ın çalışmasının bir işe yaramadığını biliyorum ve o da beni geçmişten dolayı bağışlayamıyor. Sence bu durumda ne yapabilirim?" Ellerini alnına kapadı, başını önüne eğdi ve yeniden ağlamaya başladı. Vivaldo karanlık barı gözden geçirdi. Kimse onlarla ilgilenmiyordu. Saat sekize çeyrek kalaya erişmişti bile.

Beceriksizlikle ve tereddütle sordu: "Richard ile bu konuyu konuştun mu?"

Cass başını salladı. "Hayır. Biz sadece kavga ediyoruz. Sanki birbirimizle konuşma yeteneğimizi kaybetmiş gibiyiz. Her evlilikte belirli bir süre sonra arkadaşlığa dönüştüğünün, birçok şeyin yitirildiğinin bilincindeyim elbette, ama hep konuşulan, sözü edilen arkadaşlık bu olamaz – hem de bu kadar çabuk! Ben bunu istemiyorum." Sesindeki olağandışı heyecan ve coşku barda bulunanlardan bazılarının başlarının onlara doğru çevrilmesine neden oldu.

Vivaldo kadının iki elini avuçlarının arasına alıp, gülümsedi.

"Boş ver yavrum, boş ver, başını dik tut. Sana bir içki daha ısmarlayayım."

"Bu çok iyi olur." Önündeki bardakta yalnızca su kalmıştı, bir dikişte bitirdi. Vivaldo garsona içkileri tazelemesini işaret etti.

"Richard senin şu anda nerede olduğunu biliyor mu?"

"Hem hayır – hem evet. Seninle bir içki almak niyetinde olduğumu söyledim."

"Ne zaman geri döneceğini bekliyor?

Cass tereddüt geçirdi. "Bilmiyorum. Akşam yemeğini fırında bıraktım. Eğer zamanında geri dönmezsem çocuklara yemeklerini verip kendisinin de yemesini söyledim. Homurdanıp odasına çekildi." Bir sigara daha yaktı. Yüz ifadesi sıkıntılı ve çekingendi; Vivaldo onun dile getirdiğinden çok daha fazla sorunu olduğunun farkındaydı. "Belki eve dönerim. Ya da sinemaya giderim."

"Benimle birlikte akşam yemeğine kalmak ister miydin?"

"Hayır. Canım yemek yemek istemiyor. Ayrıca –" Garson içkileri getirdi. Cass onun yeniden uzaklaşmasını bekledi. "Richard seni kıskanıyor da."

"Benden mi? Peki ama neden?"

"Belki de gerçek bir yazar olacağın için. Kendisinin asla olamayacağının gibi. Bunun bilincinde. Asıl sorun da bu!" Bu saptamayı yaptığı sıradaki soğukkanlılığı Vivaldo'ya belki de ilk kez Richard açısından Cass gibi bir kadınla birlikte olmanın ne kadar zor ve yıkıcı olabileceğini düşündürdü. "Lanet olsun! *Okuma yazması* olmasaydı bile umurumda olmazdı." Cass sırıttı ve içkisinden bir yudum aldı.

"Hayır, bunu umursamıyor olamazsın," dedi Vivaldo. "Beni buna inandıramazsın."

"Belki. Eğer okuması olmasaydı ve bunun bilincinde olsaydı öğrenebilirdi. Ona öğretirdim. Ama onun yazar olmasının benim açımdan hiçbir önemi yok. Bütün bunları hayal edip, önemseyen o!" Konuşmasına ara verdi, düşünceli ve katıydı. "O bir marangozun oğlu," diye devam etti." Polonya'dan göçmüş bir marangozun beşinci oğlu. Belki de buna bu kadar önem vermesinin nedeni de bu. Eğer yüz yıl öncede yaşasak hiç kuşkusuz o da babası gibi olur, bir marangozhane açardı. Ama şimdi yazar olmaya çalışıyor, Steve Ellis'i kandırmak ve

yağcılık etmek zorunda." Haşin bir tavırla sigarasını bastırarak söndürdü. "Ne o ne de o çeteden başka biri, aralarındaki farkı anlayamaz." Öfkeyle bir sigara daha yaktı. "Beni yanlış anlama lütfen, Ellis ve onun gibilere karşı değilim aslında. Sıradan, olağan, tek istekleri ilerlemek olan Amerikan vatandaşları onlar. Sanırım Richard da onlar gibi biri!"

"İda da öyle."

"İda mı?"

"Sanırım onu ziyarete gitti. Bugün öğleden sonra Ellis ile randevusu olduğunu biliyorum. Ona söz vermiş – şarkıcılık kariyerinde yardımcı olacakmış." Soğuk bir ifadeyle gülümsedi.

Cass birden kahkahalarla güldü. "Aman Tanrım! Biz ne aptal insanlarız! Biz burada karanlıkta, alkol kokusu içinde kendimize acıyarak otururken sevgililerimiz dışarıda gerçek dünyada, gerçek insanlarla görüşüyor, gerçek işler yapıyor, gerçek başarılar peşinde koşuyorlar – gerçekçi olan onlar değil mi? Bizden çok daha gerçek? Bazen gecenin bir yarısında bu soru aklıma takılıyor, uyanıyorum, evde dolaşıp, çocuklara bakıyorum. Onların da böyle olmalarını istemiyorum. Ama benim gibi olmalarını da istemiyorum."

Başını çevirip, çaresizlik içinde duvara baktı. Açık altın renkli saçları ve yüzündeki tasalı ifadeyle inanılmayacak kadar genç görünüyordu.

"Ne yapmalıyım şimdi ben?"

"Kadınlar için daha kolay olduğunu sanırdım," dedi Vivaldo.

Başını çevirip, Vivaldo'ya baktı, artık biraz önceki kadar genç görünmüyordu.

"Neyin daha kolay olduğunu?"

"Ne yapacağını bilmenin."

Cass başını geriye atarak güldü: "Oh Vivaldo. Niçin öyle olsun ki?"

"Bilmiyorum. Erkeklerin düşünmeleri gereken o kadar çok şey var ki. Ama kadınların yalnızca erkekleri düşünmeleri yeterli."

Cass yeniden güldü. "Bunun nesi kolay?"

"Değil mi? Öyle diyorsan değildir."

"Vivaldo. Eğer erkekler neler olduğunun, ne yaptıklarının, nereye dümen kırdıklarının farkında değillerse – kadınlar ne yapabilirler ki? Richard nasıl bir dünya istediğini, hedefini bilmiyorsa ona bunu başarmakta nasıl yardımcı olabilirim, destek verebilirim? Oğullarımıza ne diyeceğim?" Bu soru aralarında öylece yanıtlanmamış, asılı kaldı ve (bu arada saat yediyi on geçiyordu) tüm ağırlığıyla İda ile kavga ettiği zamanlardaki İda'nın ses tonu ve gözlerinde beliren ifadeden yankılar çağrıştırdı. *Ah! Siz beyaz erkekler beni hasta ediyorsunuz. Hep neler olup bittiğini öğrenmek istiyorsunuz bebeğim, tek yapmanız gereken borcunuzu ödemek, başka bir şey değil!*

Bu öfke bir yakınma, bir yalvarma mıydı?

"Sana bir içki daha ısmarlayayım," dedi Vivaldo.

"Evet. İster eve gideyim ister başka bir şey yapayım, kafamın biraz dumanlı olmasında yarar var. Bana bir dakika izin verir misin?" Neşeyle garsona işaret ettikten sonra büyük çantasını alıp, kadınlar tuvaletine gitti.

Tek yapmanız gereken borcunuzu ödemek – başka bir şey değil! Anlamsız bir müziğin belli belirsiz uğultusunda kokteyl salonunda oturmuş, o an için İda'yı suçladığı yaşamlarındaki tüm yanılgıları ve yanlışları kafasından geçirdi. İlk kavgalarını Nisan ayında yapmışlardı, İda onun yanında yaşamaya başladıktan bir ay sonra. Bir Pazar öğleden sonra, Vivaldo'nun annesi telefonla aramış, bir sonraki hafta küçük erkek kardeşi Stevie onuruna verilecek doğum günü partisini anımsatmıştı. Annesi önyargılı olarak onun gitmeyeceğinden, kutlamadan kaçacağından emindi, ve sırf bu yüzden daha Vivaldo bir şey söylemeye fırsat bulamadan sesi kızgın ve sitemliydi. Vivaldo'nun da dayanamadığı bu konuşma şekliydi, ister istemez onun da ses tonu sert ve düşmanca bir hal aldı. Ve yaşlı, ürkek kadınla olgun oğlu arasında çocukkenki tartışmaları andıran bir dram yaşanmaya başladı. O sırada mutfakta olan İda durmuş, onları dinliyordu. Bir yandan onu seyreden Vivaldo o anda birden anlaşılmaz bir kahkaha atıp, kendi bile farkına varmadan ağzından şu sözcükler döküldü: "Peki partiye kız arkadaşımla gelmemin bir sakıncası var mı?" Ve daha bu sözcükler ağzından dökülürken, İda'nın kaskatı kesildiğini, dikkatinin kontrol etmeye çalıştığı bir öfkeye dönüştüğünü hissetti.

"Eğer cici bir kızsa tabii" dedi annesi. "Kız arkadaşlarını tanımaktan mutlu olacağımızı biliyorsun."

İçinde bir eziklik hissetti, zihninde annesinin şaşkına dönmüş yüzü canlandı, onun büyük oğlunun onu niçin –ve de büyük olasılıkla kasten– bu kadar üzdüğünü düşündüğünü seziyordu. Aynı anda mutfaktan İda'nın hiç de hoş şeyler çağrıştırmayan ıslığı duyuldu.

"Çok hoş, cici bir kız" dedi telaşla, ciddi bir sesle. O anda sözcükler boğazına takıldı, sustu; istemeden İda'ya baktı. Gerçeği nasıl söyleyeceğini bilemiyordu: Anne, *kız arkadaşım bir siyah*; annesinin o anda bunu ailesini şok etmek ve utandırmak için yapılmış bir girişim olduğunu düşüneceğinden emindi, kim onu bu fikrinden dolayı kınayabilirdi ki... "Birbirinizi tanımanızı istiyorum, inan bana bunu gerçekten çok istiyorum." Bu sözcükleri hiç de samimi değildi. Düşünüyordu: *Sanırım bunu size gerçekten açıklamam gerek, onu size bir şekilde kabul ettirmem gerek*. Sonra birden kendi kendine söylendi: *Kahretsin, niçin bunu yapmam gereksin ki*? Yeniden İda'ya baktı. İda sigara içiyor, elindeki dergiyi karıştırıyordu.

"O halde onu partiye getirmeye çalış," dedi annesi tereddüt içinde. Her ne kadar kendine hâkim olmaya çalışıyorduysa da sesinden hemen o anda sokağa koşup, oğlunu kucaklamak isteğinin coşkusu seziliyordu. "Herkes gelecek, herkes seni soruyor. Seni o kadar uzun zamandır görmedik ki. Bir tek sözcük bile etmemesine rağmen babanın seni çok özlediğini biliyorum, Stevie de seni çok arıyor; hepimiz seni çok özledik, Danny." Evde ona Danny diyorlardı.

Hepsi: Kız kardeşi, enistesi, ağabeyi, babası, annesi, amcaları, teyzeleri, kuzenleri, kuzinleri ve yeğenleri ve öfke, kuşku ve korku nedeniyle ona hürmet duymaları gerektiğine inanan tanrının tüm diğer kulları. İnsanların kaçınılmaz gevezelikleri, hiçbir ilgisi olmayan, onun açısından hiçbir anlam ve gerçeklik taşımayan gevezelikleri; para, çocuk hastalıkları, doktor faturaları, hamilelik, boşluk ortamında ortaya çıkan neuter'lar ve ciper'lar arasındaki tüm sevgiden yoksun, inanılmaz, çirkin ihanet öyküleri, bulaşık suyu bulanıklığında çocuksu pis öyküler, ve politika konusunda çelişkili eleştiriler. Gerçekten de onların asıl

yaşamaları gereken yer ahırlardı; hepsi atlarla, ineklerle birlikte yaşamalıydılar, ve onlardan kendi ufuklarını aşan davranışlarda bulunmaları beklenmemeliydi. Bu kınamaların ve düşüncelerin onu böylesine içtenlikle etkisine almasından nefret ediyor ve bu düşüncelerindeki adaletsizliğin, her zamanki gibi, ne kadar tehlikeli ve kişisel olabileceğini bilinçsizce hissediyordu.

"Tamam öyleyse," dedi annesinin konuşma seline bir son verme isteğiyle. Annesi o anda babasının mide ağrılarının yeniden başladığını anlatıyordu. *Mide ağrısı mı, kıçıma anlat. Karaciğerinin çalışan bir parçası bile kalmamış, tüm olay bu! Dikkatli ol, bir gün duvarlara bile pisleyecek; iğrenç kokuya bak o zaman!*

"Öyleyse, kız arkadaşını da getiriyorsun, değil mi?"

"Bilemiyorum. Bakacağız artık."

İda aralarındayken olacakları gözünde canlandırmaya çalıştı. Yalnızca kendisinin varlığı bile yeterince sıkıcıydı; tek başınayken bile hepsini üzüyor ve korkutuyordu. İda'yı görünce hepsi birden bir çeşit sessiz isterinin pençesine düşmüş olacaklardı, babasının hiç çekinmeden bir zenci kızı aralarına sokması karşısında ne diyeceğini ise Tanrı bilebilirdi artık!

Ya annesinin çenesi; onunla Vivaldo'yu birbirine bağlayan tüm ipler öylesine zayıf ve kuşkuluydu ki kadın şimdi birkaç dakika içinde uzun yıllar boyunca gerçekleştirmeyi başaramadıkları bir ilişkiyi ne pahasına olursa olsun kurmaya çalışıyordu.

"Tamam orada olacağım," dedi. "Görüşürüz." Ahizeyi yerine bıraktı.

Bir zamanlar onları sevmişti; hâlâ da seviyordu ve hep de sevecekti.

Sessiz telefon ahizesine sonra da İda'ya baktı.

"Bir doğum günü partisine gelmek ister miydin?"

"Hayır, teşekkürler tatlım. Eğer aileni eğitmek niyetindeysen onlara renkli dialar göster. Anlıyor musun, renkli diyalar!" Sinir içinde başını önündeki dergiden kaldırdı.

Vivaldo güldü ama İda ve annesi konusunda kendini o kadar suçlu hissetti ki onları yanlız bırakamadı.

"Seni önümüzdeki günlerden birinde oraya götürmeyi gerçekten isterdim. Bunun sana gerçekten hiçbir zararı olamaz. Hepsi demode, çürümüş kafalı tipler."

"Neyin onlara zararı olmaz?" Tüm dikkati daha önce olduğu gibi yine dergiye yönelmişti.

"Nasıl diyeyim? Seni tanımalarının. Aslında kötü insanlar değiller. Yalnızca biraz dar görüşlüler, hepsi bu!"

"Ailenin terbiye edilmesiyle ilgilenmediğimi söyledim sana Vivaldo!"

Vivaldo içinde tuhaf, anlaşılmaz bir sızı hissetti.

"Ne diyorsun, sence onların durumu umutsuz mu?"

"Onlardan bana ne, umurumda bile değil, ister umut olsun, ister olmasın. Bir beyaz maskaranın benim insan olup olmadığımda bile kararsızlık çekmesine fırsat tanımak gibi bir niyetim yok. Eğer bunu henüz keşfedememişlerse onlar için üzgünüm, bebeğim, bu da onların sorunu olarak kalsın, tek dileğim yavaş ve günahlarının acısını çekerek ölmelerini ummak olabilir."

"Bu inançlı bir Hıristiyana uygun bir düşünce değil," dedi Vivaldo. Artık bu konuyu kapatmak niyetindeydi.

"Daha iyisini bilmiyorum. Hıristiyan gibi düşünmeyi de bana öğreten beyazlar."

"Lanet olsun!" dedi Vivaldo. "Yine aynı noktaya döndük."

O anda dergi havada hızla süzülüp, Vivado'nun burun kemiğine çarptı.

"Sen ne demek istiyorsun, beyaz orospu çocuğu!" Taklidini yaptı: *"Yine aynı noktaya döndük.* Bir aydan uzun bir süredir bu evde yaşıyorum, hâlâ annenin evine giderken beni yanında götürmenin onlar için büyük bir şaka olacağını düşünüyorsun. Lanet olsun, onun benden iyi bir kadın olduğunu mu düşünüyorsun, söyle, seni büyük, beyaz, liberal pislik?" Derin bir nefes alıp, ellerini beline koyarak Vivaldo'nun üstüne geldi. "Yoksa yanında bir zenci fahişeyle eve gitmenin annen olacak orospuya iyi bir ders olacağını mı düşünüyorsun? Cevap ver, lanet olası, cevap ver!"

"Keser misin artık. Eğer böyle devam edersen polisin buraya gelmesi bir dakika bile sürmez."

"Olabilir, geldikleri taktirde ben de beni sokakta bulup getirdiğini ve şimdi paramı vermemekte direttiğini anlatırım, evet, aynen bunu söyleyeceğimden emin ol. Madem orospu olduğu-

mu düşünüyorsun, iyi o zaman, bana orospu gibi davrandığına göre – bari paramı da öde, seni kahrolasıca beyaz penisli!"

"İda bunu söylemem aptallıktı, çok üzgünüm, beni affet. İnan bu sözlerim senin anladığın anlamda değildi. Böyle bir şeyi kastetmedim. Seni aşağılamak gibi bir niyetim yoktu."

"Hayır, amacın buydu. Tam anlamıyla benim anladığımı kastettin. Hem de niçin, biliyor musun? Elinden başka türlüsü gelmediği için, hepsi bu! Siz beyazlar başka şekilde davranmayı başaramazsınız. Lanet olası beyaz koca kıçlı piliçleriniz organlarının yalnızca çiş etmeye yaradığını sanıyor, zaten işekleri bile iyi bir zencefilli biradan öte gitmiyor; bana bak, eğer aşağıladığınız zenciler olmasa lanet olası beyaz enayi horozlarınızdan hiçbiri rahat uyuyamazdı. Bu doğru. Siz s..miş bir toplumsunuz. Beni duyuyor musun? S..miş bir toplum."

"Tamam," dedi Vivaldo öfkeyle. "Biz s..miş bir topluluğuz. Kes artık. Zaten yeterince sorunumuz var."

Bu gerçekti, ev sahibi, komşular ve köşedeki polis İda'nın varlığından rahatsızdı. Ancak bunu o anda belirtmek Vivaldo açısından yapılmış yeni bir hataydı.

İda tamamen yapmacık ve kasıtlı bir pişmanlık ifadesiyle haykırdı.

"Bu doğru." Arkasını dönüp mutfağa gitti, dolabı açıp neyse ki çok fazla sayıda olmayan tabak çanağın tamamını yere fırlattı. "Onlara benden şikâyetçi olma fırsatını tanıyayım bari." dedi. Kalan iki bardağı ise öfkeyle buzdolabına fırlattı. Vivaldo sırtını pikaba dayamış olanları izliyordu; İda'yı gözleri yaşlı mutfakta kasılarak yürürken görünce gülmeye başladı. İda üzerine atıldı, çıldırmış gibiydi, vurmak, tırmalamak istiyordu ama Vivaldo elini tuttu. Bu arada hâlâ gülüyordu. Gülmekten karnının ağrıdığını hissediyordu. Diğer ev sakinleri borulara, duvarlara, tavanlara vurarak onları uyardılarsa da Vivaldo kendini gülmekten alıkoyamıyordu. Sonunda sırtüstü yere uzanıp kahkahalar atmaya başladı. İda da istemeden gülmeye başladı.

"Yerden kalksana, sersem. Tanrım, ne kadar aptalsın."

"Ben yalnızca s..miş gruptan biriyim," dedi Vivaldo. "Tanrım, bana acı." İda çaresizce güldü, Vivaldo ellerinden tutup onu da yere üstüne çekti. "Beni bağışla, bebeğim," dedi, "be-

ni bağışla." Komşular duvarlara vurmayı sürdürüyorlardı. "Bu evde s..miş gruptan insanların olduğu kesin" dedi Vivaldo. "İnsana huzur içinde sevişme fırsatı bile tanımıyorlar."

O sırada Cass döndü, saçlarını taramış, makyajını tazelemişti. Kuru gözleri parlıyordu. Yeniden masaya oturup içkisini aldı.

"Sen çıkmaya hazır olduğun anda ben de hazırım," dedi ve gülümseyerek ekledi. "Eğer konuşup, içimi dökecek bir dost bulamasaydım öleceğimi düşünüyordum."

"Böyle bir şey olmazdı Cass, ama ne demek istediğini çok iyi anlıyorum. Sağlığına Cass!" Bardağını kaldırdı. Bu arada saatler sekize yirmi kaldığını gösteriyordu, birden restorana telefon etmekten korktuğunu hissetti. Cass yanından ayrılana dek bekleyecekti.

"Şimdi ne yapmayı düşünüyorsun?" diye sordu.

"Bilmem. Belki de günah işlerim – bu altıncı yasaktı değil mi? Evlilikte eşe ihanet!"

"Şu anda demek istemiştim."

"Ben de bunu kastettim."

İkisi de güldüler. Ancak o anda Vivaldo Cass'ın bunu söylerken ciddi olduğunu sezdi.

"Tanıdığım biriyle mi?"

"Çocukluk etme! Tanıdığın insanları aklından geçir bir kez, olabilir mi anlarsın."

Vivaldo gülümsedi.

"Doğru. Ama lütfen – bir aptallık yapma Cass."

Cass başını önüne eğdi.

"Aptallık mı?" diye mırıldandı. "Hayır. Haydi hesabı ödeyelim."

Garsonu çağırıp hesabı ödediler ve yeniden caddeye çıktılar. Güneş batmak üzereydi ama sıcak halen sürüyordu. Tüm gün boyunca sıcağı emen taş, çelik, tahta ve asfalt gece boyunca da sıcağı verecekti. Konuşmadan iki bina bloğunu geçtikten sonra Beşinci Cadde'nun köşesine vardılar, bu sessizlikte Vivaldo'ya Cass'ı yalnız bırakması konusunda isteksizlik uyandıran tuhaf bir şey vardı.

Durdukları köşede onlardan başka kimse yoktu, trafik de yok denecek kadar azdı.

"Hangi yöne gidiyoruz?" diye sordu Vivaldo.

Cass bulvar boyunca bir aşağı bir yukarı bakındı. Park yönünden yeşil-sarı bir taksi yaklaşıyordu.

"Bilmem. Ama sanırım sinemaya gideceğim."

Taksi onlardan birkaç blok ötede kırmızı ışıkta bekliyordu. Cass birden elini kaldırıp işaret etti.

Vivaldo gönüllü olarak yeniden ısrar etti. "Seninle beraber geleyim mi? Korumalığını yapabilirim."

Cass güldü. "Hayır Vivaldo, teşekkür ederim. Artık korunmak istemiyorum." Taksi onlara doğru yöneldi. İkisi de taksinin yanaşmasını ve tam yanlarında durmasını izlediler. Vivaldo kaşlarını kaldırarak Cass'a baktı.

"Peki öyleyse –"

Cass arabanın kapısını açtı, Vivaldo kapıyı tuttu.

"Teşekkürler Vivaldo," dedi. "Her şey için çok teşekkür ederim. Seni arayacağım – birkaç gün içinde. Sen de beni ara – evde olacağım."

"Peki tamam, Cass." Yumruğunu sıkarak hafifçe Cass'ın alnına dokundu. "Kendine iyi bak."

"Sen de. Görüşürüz. Hoşça kal!" Taksiye bindi, Vivaldo kapıyı kapattı.

Cass şoföre doğru eğildi, araba şehir merkezine doğru ilerlemeye başladı. Cass arkasını dönüp, el salladı. Daha sonra taksi batıya döndü.

Bu el sallama giderek kaybolan bir ülkeyle vedalaşmak gibi bir şeydi: Ve Cass, o ülkeyi yeniden görmesi gerekirse –ki bundan emin değildi– neler olacağını düşünmek bile istemiyordu.

Yedinci Cadde'da 12. Sokağın köşesini bir blok kadar geçtikten sonra Cass şoförü durdurup, Loew's Sheridan'ın gişesine gitti ve parasını ödeyip bir bilet aldıktan sonra merdivenlerden bu iğrenç zamane tapınağının balkonuna çıkıp oturdu. Karanlık ona mutluluk veriyor ancak korumuyordu, bir sigara yaktı. Beyazperdeye baktı, gördüğü hiçbir şekilde inandırıcı olmayan, kıpır kıpır küçük bir kızın – ki Doris Day tarafından canlandırılıyordu– şımarıklıklarıydı. Konu ile ilgisi olmadan düşündü: *Aslında ben hiç sinemaya gitmemeliyim, buna gerçekten dayanamıyorum*. Ve yeniden ağlamaya başladı. Gözyaşları sicim

gibi boşalıyor; dimdik oturduğu için onunla, perdedeki James Cagney'nin, Tanrıya şükür makyaj olanaklarının kullanılmadığı anlaşılan koca kırmızı yüzü arasında bir yağmur perdesi oluşturuyordu. Cass saatine baktı ve sekiz olduğunu gördü. Bu iyi mi, kötü mü? diye sordu kendi kendine aptalcasına – aslında böyle bir şeyi sormanın aptallık olduğunun bilincindeydi. Zaten asıl sorun da kendini her zaman aptal bulması değil miydi? *Aman Tanrım, artık otuz dört yaşındasın, aşağıya in ve ona telefon et.* Kendini beklemeye zorladı; ancak bir yandan da kendi kendine onu aramam için çok mu erken yoksa çok mu fazla bekledim, diye sorup duruyordu. Sonunda beyazperdeye şiddetli bir *technocolor* fırtınası hâkimken merdivenlerden inip telefon kulübesine girdi. Numarayı çevirdiğinde karşısına telesekreter çıktı. Yeniden yerini bulmak üzere yukarı çıktı.

Ancak hiç son bulmayacak gibi görünen filme daha fazla dayanamayacağını hissetti. Saat dokuz sıralarında bir içki daha alıp eve dönmek kararlılığı içinde aşağı indi. Numarayı yeniden çevirdi.

Telefon çaldı, bir kez, iki kez; daha sonra ahize kaldırıldı ve sessizlik oldu. Neden sonra sert ve ağır ağır konuşan bir ses duyuldu.

"Efendim?"

Cass soluğunu tuttu.

"Buyurun."

"Alo. Eric?"

"Evet."

"Benim Cass."

"Oh?" Ve telefondaki ses hemen ardından telaş ve neşeyle ekledi. "Nasılsın, beni aramana çok sevindim, Cass. Bütün gün burada oturup, piyesi okumaya çalıştım. Sıkıntıdan neredeyse aklımı kaçıracaktım, intihar edecek duruma geldim."

"Seni aramamı beklediğini sanıyorum," dedi Cass. Asla, diye düşünüyordu Cass, *gerçekdışılık ve korku adına da olsa, kartlarımı açık oynamadığını sana söylememeliyim.*

"Ne dedin, Cass?" Cass bu sözcüklere rağmen Eric'in ses tonundan neyi kastettiğini pekâlâ anladığını sezdi.

"Seni aramamı bir şekilde beklediğini söylemiştim."

Eric kısa bir sessizlikten sonra yanıtladı.

"Evet. Öyle diyebilirim." Ve ekledi. "Şu anda neredesin Cass?"

"Evinin çok yakınında. Köşede. Yukarı gelebilir miyim?"

"Tabii, lütfen gel."

"Güzel. Beş dakika içinde oradayım."

"Okey. Oh, Cass?"

"Evet?"

"Evde içecek bir şey yok. Bir şişe scotch getirebilir miydin, sana parasını yukarıda hemen veririm."

"İstediğin belirli bir marka var mı?"

"Oh, hiç fark etmez. Sen hangisini tercih ediyorsan?"

Cass bir an için – bu bir mucizeydi – yüreğinde bir ağırlık kalkmışçasına bir hafifleme hissetti.

Güldü.

"Black Label?"

"Mükemmel."

"Bir dakikaya kadar oradayım."

"Tamam bir dakika. Ben buradayım."

Ahizeyi yerine koydu ve bir süre parlak alete baktı – kurtarıcıya? Caddeye çıktı, bir büfeye girip, bir şişe viski satın aldı; şişenin hasır çantadaki ağırlığı birden her şeyin ona gerçek ve inandırıcı görünmesini sağlamıştı – tıpkı gidilecek bir seyahatin bileti satın alındığı zaman olduğu gibi.

Ona ne diyeceksin? O ne söyleyecek –?

Eric'in sesi duyuldu: "Sen misin, Cass?" Cass yanıtladı: "Evet." Ve okullu küçük bir kız heyecanıyla merdivenlerden yukarı koşarak çıktı. Kapıya ulaştığında soluk soluğaydı; Eric üzerinde bir gömlek ve haki asker pantolonuyla gülümseyerek, solgun bir yüzle kapıda duruyordu. Onu karşısında görmek Cass'ı şoke etmişti; aynı şekilde güzelliği de – ya da yakışıklılığı ki bu bir erkekte aynı şey demekti. Cass onu ilk kez görüyormuş gibi bir his içindeydi – kısa karışık, kızıl saçlar, derin çizgileri belirginleşmiş geniş köşeli alın, anımsadığından daha kalın ve gür kaşlar, derinlere gömülü koyu renk gözler... Çenesinde küçük bir gamzesi vardı – bunu da daha önce fark etmemişti. Ağzı anımsadığından daha büyük, dudakları dolgun, dişleri

hafif çarpıktı. Tıraş olmamıştı; kızıl sakalları merdiven sahanlığının yarı karanlık sarı ışığında fırçayı andırıyordu. Pantolonuna kemer takmamıştı; deri sandaletli ayakları çıplaktı. "İçeri girsene!" dedi. Cass yanından geçip içeri girdi. Eric arkasından kapıyı kapattı.

Cass doğruca odanın ortasına gidip etrafına bakındıysa da gerçekte hiçbir şey görmüyordu; birbirlerinin gözlerinin içine bakıyorlardı, korkunç bir baskı altındaymışçasına, her ikisi de daha sonra olacakları tasavvur etmeye bile cesaret edemiyordu. Eric biraz korksa da kontrollü ve sakindi. Cass onun da kendini düşündüğünü – ve bu yeni bilinmezin onları sürükleyeceği yere kendini hazırladığını hissediyordu. Eric'in henüz bir karara varamamış olduğu anlaşılıyordu, kendisiyle onun arasında uyum sağlamaya çalışıyordu, bu da Cass'ı kendi kalbindekilerini Eric'e açarak onunkini anlamaya zorluyordu. Aslında Cass da henüz kalbinde ne olduğunu bilmiyordu – ya da belki bilmek istemiyordu.

Eric çantasını alıp kitaplığın üstüne koydu. Bunu yaptığı sıradaki hal ve davranışı burada kadın konukları ağırlamaya alışık olmadığını gösteriyordu. Pikapta Şostakoviç'in beşinci senfonisi çalıyordu; *Happy Hunting Ground* isimli oyun yatağın üzerinde gece lambasının ışığında açık duruyordu. Odadaki diğer tek ışık yazı masasının üstündeki küçük lambaydı. Daire küçük ve mütevazıydı; inzivaya çekilmiş birinin evi gibi döşenmişti, evden çok işyerine benziyordu. Cass birden onun bir kadının yumuşaklığı ve düzeninin süssüz izolasyonuna karışmasına şiddetle içerleyeceğini hissetti.

Eric "Hadi içki içelim," dedi ve çantadan şişeyi çıkardı. "Borcum ne kadar?"

Cass tutarı söyledi, Eric şömine rafının üstünde duran kapların yanındaki kırışık banknotlarla ödedi. Mutfağa gidip şişenin paketini açtı. Cass onun bardak ve buz çıkarmasını izliyordu. Mutfakta gerçek bir kaos hâkimdi; Cass orayı toparlamayı seve seve önerebilirdi ama buna cesareti yoktu, henüz yoktu. Yavaşça yatağa doğru ilerledi, ve piyes metnini eline aldı.

"Bu piyesin tutup tutmayacağı konusunda hiçbir fikrim yok, kesinlikle bilemiyorum. Ne kadar çaba harcasam da bir

şey söyleyemiyorum." Kararsızlık halinde güney aksanı daha da belirginleşiyordu.

"Hangi rol senin?"

"Oh, kötü adamlardan birini oynuyorum – adı Malcolm." Cass metnin kişiler kısmını biraz inceleyince Malcolm'un Egan'ın oğlu olduğunu saptadı. Metin yer yer kalın çizgilerle çizilmiş, kenarlarına notlar alınmıştı. Bunlardan biri aynen şöyleydi: *Bu noktada belki Yves hakkında ne bildiğini düşünmelisin.* Aynı hizada altı çizgili cümleyi okudu: *Hayır, aspirin istemiyorum, lanet olsun. İnsanın başı ağrıyınca niçin baş ağrısının nedenini anlaması için rahat bırakmazsınız ki?* Eric mutfaktan seslendi: "Su ister misin –yoksa yalnız buz mu?"

"Biraz su koy, teşekkürler."

Odaya dönüp, Cass'a kadehini uzattı.

"Büyük, zengin bir Amerikan ailesinin son veliahtını oynuyorum. Adamlar her türlü kirli işe bulaşarak zengin olmuşlar, önlerine çıkan sayısız insanı vurdurmuşlar, falan filan işte! Ancak benim erkek olduğum dönemde bunları yapmama gerek kalmıyor, zaten yasalar da değişmiş durumda ve her şey zaten halledilmiş. Bundan dolayı ben büyük bir işçi sendikasının lideri oluyorum ve kendi babam da bundan dolayı beni komünistlikle suçlayıp içeri attırmak istiyor. Bundan dolayı da aramızda ilginç birkaç sahne geçiyor. İşin ana fikri ise ikimiz arasında temelde pek bir fark olmadığı." Sırıttı. "Büyük bir ihtimalle salonu dolduramayıp kapanacak."

"Neyse, gala için bize de bilet sağlamaya çalışsan iyi olur." Kısa bir sessizlik oldu, Cass'ın ağzından dökülen *biz* sözcüğü odada Şostakoviç'in davullarından çok daha güçlü yankılıyordu.

"Orayı dostlarımla doldurmaya çalışacağımdan," dedi Eric, "hiç kuşkun olmasın." Yeni bir sessizlik oldu. Eric yatağa Cass'ın yanına oturup, gözlerinin içine baktı. Cass başını önüne eğdi.

Eric, "Yanında kendimi o kadar farklı hissediyorum ki," dedi. "Bende bir daha hissedebileceğimi hiç ummadığım duyguları uyandırıyorsun."

"Ne gibi duygular bunlar?" diye sordu Cass. "Senin yanında ben de farklı duygular sezinliyorum." Cass Eric'in onu rahatlatmak adına inisiyatifi ele aldığını hissetti.

Eric eğildi, ve elini Cass'ın elinin üstüne koydu, sonra ayağa kalkıp uzaklaşarak onu yatakta yalnız bıraktı. "Richard nasıl?"

"Bilmiyorum," dedi Cass. "Aramızda neler olduğunu, nasıl bir geleceğimiz olduğunu hiç bilemiyorum." Cass Eric'in gözlerine bakmak için zorluyordu kendini. Bardağını komodinin üstüne bıraktı. "Aramızda olanların seninle hiçbir ilgisi yok – neden sen değilsin."

"Sanırım şimdilik yok demek istiyorsun. Henüz." Sigarasını tam arkasındaki şömine rafında duran kül tablasına bıraktı.

"Düşünüyorum da, aslında ne demek istediğini anlıyorum – yani bir şekilde!" Henüz çok endişeli görünüyordu ve bu endişe onu yeniden yatağa, Cass'ın yanına sürükledi. Cass'ın titremelerini hissediyordu ama henüz ona elini bile değdirmemişti; dudaklarını hafifçe aralamış; endişeli, sorgulayan bakışlarla onu süzüyordu.

"Sevgili Cass," dedi Eric hafifçe gülümseyerek. "'Şu anı' yaşamak istediğimizin bilincindeyim ama ikimiz için bir gelecek olduğunu sanmıyorum." Eğer bu anı yakalayabilirsek, hiç kuşkusuz geleceğimiz de olur diye düşündü Cass. Önemli olan 'gelecek' kavramından ne anladığımız. Eric'in soluğunu boynunda, yüzünde hissediyordu; Eric giderek yanaştı, biraz daha sokuldu, başını eğdi, ve Cass onun dudaklarını hissetti. Cass ellerini kaldırıp onun başını, saçlarını, kızıl saçlarını okşamaya başladı. Cass onun heyecanını ve kararsızlığını hissediyordu, bu coşku onu çok daha gençleştiriyordu. Ve Cass da daha önce hiç olmadığı kadar farklı bir heyecan duyuyor, ilk kez olarak genç erkeklerin yaşlı kadınlar üzerindeki çekiciliklerini, güçlerini sezinliyor ve bundan korkuyordu. Daha önce hiç böyle olağandışı bir şey yaşamadığı için, deneyimlerinin ona vücudunun genç bir erkek için de çekici bir tuzak ve kendi kendine olan saygısı için bir mezar olabileceğini göstermediği için korkuyordu. Bunun daha sonraki yıllarda, bir yolculuk sırasında mavi bir denizin kıyısındaki berbat villada hiç konuşulmayan, bir Türk'ün, İspanyol'un, Yahudi'nin ya da Yunanlı'nın iğrenç erkekliğini tanıdığında gerçekleşeceğini düşünmüştü hep. Ancak artık bir geri dönüşü düşünmüyordu. Durmak istemiyordu. O anda neler olacağını, bu olayların onları nerelere

sürükleyeceğini bilemiyordu, korkuyordu ama bitmesini, son bulmasını da istemiyordu. Eric'in sigarasının dumanının şömine boyunca yükseldiğini gördü, halen kül tablasında olduğunu umdu; piyesin metni başının altındaydı, senfoni sonuna yaklaşıyordu. Birden ayıldı, irkildi –sanki ikisinin üstünde gizli bir kamera varmışçasına– ne kadar iğrenç ve sefil bir sahneydi bu kim bilir: artık genç sayılamayacak evli bir kadın, zevkten neredeyse inlemeye başlamak üzere, gelip geçici, sevmediği, sevemeyeceği bir yabancının dağınık yatağında. Sonra bunun ne olabileceğini sordu kendi kendine: Aşk; bu konuda acaba bir şey bilen var mıydı, bundan ciddi şekilde kuşku duyuyordu. Eric elini göğsüne götürdü, bu yeni bir temas, yeni bir okşamaydı, Richard'ınki değil; hayır, ama o biliyordu, bu Eric'ti. Bu aşk mıydı, değil miydi? Acaba Eric ne hissediyordu? Seks, diye düşündü Cass, ancak bu sorunun yanıtı bu değildi, öyleyse bile bu hiçbir şeyi açıklamıyordu. Eric derin bir iç çekmeyle yeniden doğrulup, şömineye gitti, sigarasını aldı. Bir an için yaslanıp onu seyretmeye başladı. Cass anlıyordu – aralarındaki konuşulmamış şeylerin ağırlığı ilişkilerini olanaksızlaştırıyordu. Zaten bu ilişkinin temeli ne olabilirdi? Körlemesine arayışları bu ağırlığı yüklenmesi beklenebilecek bir dayanak, temel olamazdı.

Eric yatağa dönüp, oturdu ve konuşmaya başladı: "Bak dinle. Richard'ı biliyorum. Kısacası seninle Richard arasında olanlarla benim bir ilgimin olmadığını söylediğinde sana inanmıyorum, çünkü benimle ilgili, açıkçası bu böyle, özellikle şu anda, bunun nedeni sadece benim burada olmam bile olsa." Cass yanıt vermek istedi, ama Eric eliyle bunu engelleyip susturdu. "Bu belki de hep böyle olacak. Bunu tartışma konusu yapmak istemiyorum. Geleneksel ahlak anlayışını savunacak konumda olduğumu söylemem olanaksız." Gülümsedi. "Aramızda benim de pek bir anlam veremediğim bir şeyler oluyor, ancak ben güvenmek istiyorum. Bir şekilde güven duymaya gereksinim duyduğumu hissediyorum." Elini alıp, tıraşsız yanağına götürdü. "Benim de bir sevgilim var, Cass, genç bir Fransız oğlan. Birkaç hafta sonra belki de New York'a gelecek. Geldiği zaman neler olacağını bilmiyorum ama –" Elini çek-

ti, ayağa kalktı ve yeniden odada gezinmeye başladı. "Buraya gelecek, iki yıldan uzun bir süredir beraberiz. Bunun anlamı çok büyük. Eğer o olmasaydı belki de bu kadar uzun süre orada kalamazdım." Tüm gücünü toplayarak konuşmasını sürdürdü. "Her ne olursa olsun Cass –şu bir gerçek– onu çok sevdim ve hâlâ da seviyorum. Yaşamım boyunca hiç kimseyi onun kadar sevmedim–." Ürperdi. "Ve sevebileceğimi de sanmıyorum."

Cass bu itiraftan dolayı en ufak bir korku bile duymadı. Metnin yanına düşülen notlarda rastladığı ismi düşünüyordu: Yves. Ancak sevdiğinin adını onun ağzından duyması daha iyi olacaktı. Onun üzerinde böylesine etkili bir gencin içindeki yükünü boşaltmasına sanki özellikle yardımcı olmuşçasına tuhaf bir huzur hissediyordu.

"İşte bu ilginç!" dedi. "Bana onun adını söylesene, ondan bahsetsene."

Eric yatağa dönüp oturdu. Bardağı boştu; Cass'ınkinden bir yudum aldı.

"Anlatacak pek fazla bir şey yok. Adı Yves." Kısa bir sessizlikten sonra ekledi. "Onun Birleşik Devletler'i nasıl bulacağını çok merak ediyorum."

"Ya da bizleri?"

Eric gülümseyerek Cass'ı onayladı. "Hepimizi, bizleri. Bunun benim için ne anlamı olacağı konusunda da bir fikrim yok." Güldüler. Cass kadehinden bir yudum aldı. Ortam sanki iki yakın dostlarmışçasına yumuşamaya başladı. "Buraya gelmesinin sorumluluğunu taşıdığımın bilincindeyim. Eğer ben olmasam buraya asla gelmezdi." Cass'a baktı. "Babasını hiç tanımamış biri o, annesi Paris'te bir lokanta işletiyor. Annesinden nefret ediyor – ya da nefret ettiğini sanıyor."

"Hep böyle olmaz, değil mi?" Ancak o anda çenesini tutmuş olmayı ya da hiç değilse sözlerini geri alabilmeyi istedi. Ancak artık çok geçti; elinden geldiğince hatasını düzeltmeye çalışmaktan başka yapacak bir şey yoktu. "Eşcinsel eğilimleri olan kişilerin genellikle annelerini sevip babalarından nefret ettiklerini bildiğimizi söylemek istemiştim."

"Bu konuda hiçbir şey bilmiyoruz," dedi Eric yarı alaylı bir tonda. "Paris'te öyle sokak çocukları tanıdım ki anne ya

da babalarından nefret etmeye bile olanakları olmamış. Tabii ki onların da nefret ettikleri birileri vardı, *les flics* – polisler –. Ensesi kalın bir Amerikalının, bu konuyu inceleyecek olsa, onların polislere olan nefretlerinin onları baba-figürü yerine oturtmalarından kaynaklandığını söyleyeceğinden eminim – .Bu konuda çok şey bildiğimizi sanmamızın gerçekte tek nedeni aslında çok az şey bilmemiz; babaları tabu haline getirmemiz. Bana kalırsa onların polislerden nefret etmelerinin tek nedeni polisin onlara pislik muamelesi yapması, dövmesi."

Cass'ın o anda içinde ona karşı bir çekingenlik hissetmesi tuhaftı; aslında ondan değil yansıttığı dünya görüşünden çekiniyordu. Onun dünyayı bu gözle görmesini istemiyordu, böylesi bir görüş açısı onu mutlu edemezdi ve onu mutsuz eden Cass'ı da mutsuz ediyordu. Yaşamı boyunca hiç polise işi düşmemişti, bir polisin onun için tehdit oluşturabileceği ise hiç aklına gelmemişti. Polisler onun için ne dosttu ne de düşman. Yalnızca ülkenin bir parçasıydılar onlar; düzeni ve yasaları korumakla görevlendirilmiş; eğer bir polis –Cass hiçbir zaman onların çok akıllı olduklarını düşünmemişti– sınırlarını aşmayı denerse, ona bunların anımsatılması çok kolaydı. Kendi haklarından onun kendininkilerden olduğundan daha emin ve güvenli olmak yeterliydi bunun için; ya da onun sahip olduğundan daha büyük bir güç göstermek ve kullanabilmek. Çünkü bütün polisler, kimin için çalıştıklarını bilecek kadar akıllıydılar ve dünyanın hiçbir yerinde güçsüzlerin emrinde olmazlardı.

Eric'in saçını okşarken Richard ile ilk karşılaştıkları ve bu konuyu tartıştıkları günü anımsadı. O günlerde Richard kendi yetersizliğinin ve Cass'ın gücünün, ayrıcalıklarının tam anlamıyla bilincindeydi. Cass'ı tüm devirlerin buzullarla çevrelenmiş mirasçısı olarak adlandırıyordu; Cass onu bu düşüncesinin yanlış olduğunu kanıtlamak ve kendini, gücü bir kamçı olarak kullananlardan ayrı tutmasını sağlamak için çok çabalamıştı.

Eric başını kucağına dayadı.

"İşte," dedi. "Öykümün tamamı bu işte, hiç değilse sana şu anda anlatabileceğim kısmı. Bunları öğrenmen gerektiğini düşündüm." Tereddüt içindeydi; Cass yutkunurken adem

elmasının çıkıp indiğini görüyordu. "Ben–" dedi kekeleyerek. "Sana hiçbir konuda söz veremem, Cass."

"Senden bana herhangi bir konuda söz vermeni beklemiyorum." Cass eğilip, onu dudağından öptü. "Çok güzelsin," dedi. "Ve de çok güçlü. Hiçbir şeyden korkmuyorum."

Eric başını kaldırıp Cass'a baktı; bu aynı zamanda iki anlama –baba ve çocuk– gelen çok farklı bir bakıştı. Cass bacaklarının arasında bir titreme hisseti. Eric Cass'ı yeniden öptü. Saçlarındaki iki tokayı çıkardı; altın sarısı saçlar ipek gibi üzerine döküldü. Bir çocuk sevinci ve heyecanıyla titreyerek giysilerini çıkardılar, çırılçıplak kaldılar ve birbirlerini seyrettiler; Cass kendini anımsanmayan, uzaklarda kalmış, çoktan unutulmuş, henüz şimdiki Cass olmadığı günlere, sade, yumuşak, zarif, kibar, umutlu Clarissa olduğu, henüz yaşamdan yorulmamış, önünde yaşanacak uzun bir yol gördüğü ve aşkı henüz demir parmaklıklara çarpmadan duyumsadığı günlere dönmüş gibi hissediyordu. Eric Cass'ın çıplak vücudunu inceliyordu, sanki yeni bir yaradılış, sonsuz evrende karşılaşılmış bir sis gibi. Bu meraklı şaşkınlık Cass'a da bulaştı. Lambayı söndürmek üzere odanın öbür tarafına doğru giden Eric'in çıplak vücuduna baktı; ve çocuklarının, Paul ve Michael'in vücutlarını anımsadı, kendinden çıkan kusursuz ve çok şeyler vaat eden gizemli, heybetli gövdeleri ve nasıl Musa çubuğunu kayalara değdirince çölün ortasından sular fışkırmaya başladıysa onun da gözlerinden yaşlar boşandı. Onlara engel olmayı başaramadı. Çoktan bitmiş olan plağı pikaptan almak üzere eğilmiş olan Eric'e baktı, aracın yeşil ışığı söndü. Eric ona döndü; yüzü ciddi, gözleri her zamandan da daha koyu ve göz çukurlarının gölgeli derinliklerine kaçmış görünüyorlardı. Cass o anda aşkın ne olduğunu hiç bilemiyordu – ancak neşeyle, sevinçle gülümsedi; Eric de buna hafif, kıvançlı bir gülümsemeyle karşılık verdi. Her ikisi de şaşılacak şekilde aynıydılar: Belki de biri diğerini her ikisinin de bilmedikleri konusunda eğitebilirdi. İkisi ışığın amansız altında keşfedilebilecek, düşünülmesini istemedikleri, yanıtsız bilmecelerden korkma konusunda da aynıydılar.

Cass yatağın başucundaki gece lambasını kapatıp, onun karanlıkta üstüne gelmesini seyretti. Eric ona büyük bir açık kalp-

lilikle, genç bir delikanlının beğenilmek, mutlu etmek tutkusuyla yanaştı; Cass onda uzun süre demir parmaklıklar arasında yaşamış bir hayvanın tutsaklıktan kurtulması benzeri duygular uyandırmıştı; her ikisini de etkisine alan, şaşırtan ve değişime uğratan bir coşku, bir taşkınlıktı bu. Sonunda Eric Cass'ın göğsünde uyuyakaldı; aynen küçük bir çocuk gibi. Cass onun vücudunu inceledi; hafif açık dudaklarını, karanlıkta parlayan çarpık dişlerini, teninin üzerinden kayıp ona doğru gelen ince, gümüşi tüküreğü. Kendi kalçasının üzerinde duran kızıl tüyleri parlayan koldaki damarın hafif hafif atmasını izledi. Bir bacağını geriye atmış, dizini ona doğru kırmıştı, diğer kolu avuç içi tavana doğru açılmış bir halde yatağın kenarından aşağı sarkmıştı. Küçük parmağı uykuda titriyordu. Karnı ve organı örtülüydü.

Cass saate baktı. Biri on geçiyordu. Artık eve dönmeliydi. Endişe duymasına rağmen suçluluk hissetmediğini mutlulukla sezinledi. Banyoya gidip duşa girdi. Su vücudundan aşağı kayıp giderken mutluluk içinde kısık bir sesle şarkı söylüyordu. Banyodan sonra neşeyle, mutlulukla onun kokusunu taşıyan havlusunu kullandı. Giyinip saçını taradığı sırada hâlâ şarkısını mırıldanıyordu. Tokaları yatak odasındaki komodinin üstündeydi. Odaya döndüğünde Eric'i yatakta oturmuş, sigara içerken buldu. Gülüşerek bakıştılar.

"Kendini nasıl hissediyorsun?" diye sordu Eric.

"Çok mutluyum. Ya sen?"

"Ben mi? Ben de çok mutluyum." Eric birden coşkuyla güldü. "Gidiyor musun?"

"Evet, evet, buna mecburum." Komodine yaklaşıp, tokalarını taktı. Eric kolunu uzatıp onu yatağa çekti ve yeniden öptü. Bu çok farklı bir öpücüktü – ısrarcı, hüzünlü. Eric onun gözlerinde ısrarla bulma umudunu çoktan yitirdiği, erişeceğine inanmaya cesaret bile edemediği bir şeyi arar gibiydi.

"Richard hâlâ uyanık mıdır?"

"Sanmıyorum. Ama zaten fark etmez de. Akşamları çok ender birlikte oluyoruz, o devamlı çalışıyor, bense ya kitap okuyorum ya da sinemaya gidiyorum; bazen de televizyon seyrediyorum." Cass genç adamın yanağını okşadı. "Endişelenme."

"Seni tekrar ne zaman göreceğim?"

"Çok yakında. Seni ararım."

"Benim aramamda sakınca var mı? Yoksa bunu yapmamamı mı yeğlerdin?"

Cass bir an tereddüt etti.

"Hayır, hiç fark etmez." Her ikisi de aynı şeyi düşünüyorlardı: *Sakıncası yok ama şimdilik*. Eric onu yeniden öptü.

"Bu gece burada kalmanı isterdim," dedi. Yeniden güldü. "Henüz yeni başladığımızın umarım farkındasındır."

"Oh evet, elbette, bu doğru."

Eric tıraşsız yanağını onunkine dayadı.

"Ama artık gitmem gerek."

"Seninle gelip seni taksiye bindireyim mi?"

"Oh Eric, gülünç olma. Buna gerçekten gerek yok."

"Ama bunu yapmak istiyorum. Bekle, bir dakika sürmez bile."

Yataktan fırlayıp doğruca banyoya gitti. Cass banyodan gelen su seslerini dinlerken artık ona hiç de yabancı görünmeyen evi gözden geçirdi. İleriki günlerden birinde buraya gelip, biraz düzenlemek niyetindeydi. Aslında gündüz evden ayrılması biraz güç olabilirdi ama – belki de Cumartesi olabilirdi. Bu olay için bir paravan bulması gerektiğini ve İda ile Vivaldo'yu kullanabileceğini düşündü.

Eric banyodan çıkıp, hemen boxer şortunu, pantolonunu ve gömleğini giydi. Sandaletlerini ayağına taktı. Sıcak suyun etkisiyle kızaran yüzüne rağmen uykulu ve solgun görünüyordu. Dudakları dolgun ve kıpkırmızıydı – aynen antik kahramanlar ve tanrılar gibi.

"Hazır mıyız?" diye sordu.

"Tamam, hadi." Eric çantasını alıp, Cass'a uzattı. Tekrar kısaca öpüştükten sonra merdivenlerden aşağı indiler. Eric kolunu Cass'ın beline doladı. Konuşmadan, sessizce ilerliyorlardı. Cadde boştu. Buğulu camlarının gerisinde, sarı ışıkları görünen barlardaki insanlar kafayı çekiyor, dertleşiyorlardı. Yan sokaklarda gizlenen birtakım insanlar ise tasmalı köpeklerini aylak aylak gezdirmekteydiler. İkisi sinemanın önünden geçip, tam hastane hizasında bulvara çıktılar. Ve büyük, karanlık bir kapı tentesinin gölgesinde yeniden bakışıp, gülüştüler.

"Araman beni çok mutlu etti," dedi Eric. "Mutluyum, hem de çok."

"Seni evde bulduğum için ben de mutluluk duyuyorum."

Bir taksi yanaşıyordu, Eric eliyle işaret edip durdurdu.

"Birkaç gün içinde seni ararım," dedi Cass. "Cuma ya da Cumartesi gibi."

"Tamam, canım." Taksi durdu. Eric kapıyı açıp, Cass'ın binmesine yardımcı olduktan sonra eğilip onu öptü. "Kendine iyi bak, küçüğüm."

"Sen de öyle." Eric kapıyı kapadı ve el salladı. Taksi hareket etti. Cass başını arkaya döndürüp onun karanlık boş sokakta yalnız başına uzaklaşmasını seyretti.

Tamamen boşalmış Beşinci Cadde'de telefon kulübesi yoktu; Vivaldo sessiz, yüksek blokları geçip Altıncı Cadde'ya ulaştı ve önüne çıkan ilk bara girdi. Etrafına bile bakmadan doğruca telefon bölmesine ilerledi. Restoranın telefonunu çevirdi. Heyecanlı bir erkek sesinin yanıtını duyana dek epey bir süre beklemesi gerekti. Miss İda Scott ile görüşmek istediğini söyledi.

"Bu akşam gelmedi. Hasta olduğunu bildirdi. Ona evden ulaşabileceğinizi sanıyorum."

Vivaldo "Teşekkürler," dediğinde adam çoktan telefonu kapamıştı bile. O anda hiçbir şey hissedemiyordu, bu sürpriz değildi. Bir an için ürpererek, kendini bitkin hissedip telefona yaslandı. Sonra kendi evinin telefonunu çevirdi. Ancak yanıt gelmedi.

Telefon bölmesinden çıkıp yeniden bara girdi. Burası bir işçi barıydı, televizyonda bir güreş karşılaşması verilmekteydi. Bir duble viski ısmarlayıp bara yaslandı. Çevresinde oturan, ayakta duran insanlar hep çocukluğundan, gençlik yıllarından çok iyi bildiği, tanıdığı türde insanlardı. Uzun, çetin bir yolculuktan sonra yeniden eve dönmüş gibi hissediyordu kendini; ne kadar yabancılaşmış olduğunu saptamak için bildiği çevreye – bu korkunç, iğrenç bir histi. Onu umursamıyorlardı ya da en azından öyle görünüyorlardı; bu adamların stili buydu; gerçekte de olandan azını görseler de bazen insanla-

rın düşlerinde bile göremeyeceği kadar fazlasını da gördükleri de olurdu. Hemen yakınındaki iki zenci güreş maçının sonu konusunda bahse tutuşmuşa benziyorlardı; ama yine de maça büyük ilgi gösterdikleri söylenemezdi. Aralarında gürültülü, şakacı, monoton bir tonda gevezelik ediyor, yüzlerinde zaman zaman bir gülümseme beliriyor, belirli periyotlarda ise içkilerini tazeliyor ya da kahkahalara boğuluyor ve yeniden dikkatlerini televizyona yöneltiyorlardı. Barın her bir köşesinde duran genellikle yalnız adamlar gözlerini televizyona ya da boşluğa dikmiş, içkilerini yudumluyorlardı. Barın arka tarafında üç tane loca vardı. Bunlardan birinde biri yaşlı, biri genç iki zenci çift oturuyordu. Bir diğerinde üç amaçsız, serseri genç oturmuş bira içiyorlardı. Üçüncüsünde ise acayip görünüşlü, İranlıya benzeyen gizemli bir adam yanındaki fazla pudradan badanalanmışçasına beyaz yüzlü, düz saçlı kızı eteğinin altından parmaklıyordu. Zenci çiftler ciddi bir tartışma içindeydiler; yaşlı zenci kadın önemli bir şey söyleyecek bir tavır içinde öne eğildi; üç serseri ise kıkırdayarak badana yüzlü kızla İranlıyı seyrediyorlardı. Eğer bu akşam diğer tüm günler gibi olağan şekilde sonuçlanırsa bu çift birazdan kendilerine sığınacak bir liman bulacak ve orada birbirlerinin mastürbasyonunu seyredeceklerdi. Düz saçlı, tombul yüzlü, gözlüklü bir adam olan barmen barın ucundaki bir bira fıçısına yaslanmış, televizyon izliyordu. Vivaldo da iki yaşlı, buruşuk adamın bir yelken beziyle uğraştıkları ekrana baktı; zaman zaman çekici bir sarışın görünüyor ve sabun reklamı yapıyordu. Reklamdaki kızın gülüşünün güreş maçından daha duyarlı olduğu söylenemezdi, ama yine de oradaki küt saçlı, tıknaz erselik tipli adam derin derin iç çekip, kıza bakarak sigarasını tüttürdü. Daha sonra ekranda yeniden aslında yatakta olmaları gereken pozda göründüler.

Neredeydi o? Nerede? Hiç kuşkusuz Ellis'le birlikteydi. Ama nerede? Restoranı aramıştı ama onu aramamıştı. Hiç kuşkusuz karşılaşınca şöyle diyecekti: "Ama akşam için bir programımız yoktu ki, tatlım, Cass ile buluşacağını biliyordum, onunla akşam yemeğine kalacağını düşünüyordum." Neredeydi? Allah kahretsin! Yine şöyle diyecekti: "Tatlım böyle yapmamalısın, düşünsene ya ben, sen her dışarı çıkıp biriyle yemeğe

ya da bir içki almaya gittiğinde böyle tartışma çıkarsam neler olur? Sana güveniyorum, şimdi sen de bana güvenmelisin! Eğer gerçekten şarkıcı olarak başarılı olursam ve bunun için bir sürü insanla görüşmem gerekirse – o zaman ne yapacaksın?" İda ona güveniyordu çünkü onu iplemiyordu, vız geliyordu ona. Boş ver ona! Ona boş ver! Ona boş ver!

Oh, İda! Hiç kuşkusuz şöyle diyecekti: "Sen çıktıktan hemen sonra annem aradı. Çok heyecanlıydı. Babam hafta sonu bir kavgaya karışmış ve epeyce hırpalanmış. Şu anda hastaneden çıktım, geliyorum. Annem yanında kalmamı istedi, ama ben endişeleneceğini bildiğim için eve döndüm. Biliyorsun burada seninle yaşamam fikrinden hoşlanmıyorlar, ama buna da alışacaklar, babamı kötü duruma getiren de bu, henüz Rufus'un yokluğuna da alışamadığını biliyorsun, tatlım. Lütfen bana bir içki hazırlar mısın, çok yorgunum, kendimi ölecek gibi hissediyorum."

Lanet olsun! Lanet olsun!

"Ah, Vivaldo," diyecekti. "Seni ne kadar çok sevdiğimi bilmene rağmen niçin hâlâ böyle davranıyorsun?" Bunları söylerken öfkelenecek ve gözyaşları boşalacaktı. Ve sonra, onun tutkusunu ona karşı kullandığını bilmesine rağmen Vivaldo aniden yeni bir umuda kapıldı, boğazına bir şeyler tıkandığını fark etti, içinde bir sızı hissetti ve zorlanarak da olsa tüm kuşkularından sıyrıldı. Belki de onu seviyordu; gerçekten seviyordu; peki ama o zaman birbirlerine karşı bu kadar kapalı olmalarının nedeni neydi? Belki de bunun nedeni kendisiydi, gerçekte vermeyi, sevmeyi bilemeyen oydu. Aşk ona yabancı, tanımadığı bir ülkeydi. Ve istemeden belki de gerçekte onu sevmediğini düşünmeye çabaladı. Belki de onunla beraber olmasının asıl nedeni kendi kendini feda etmek, kendini cezalandırmak isteğiydi, ne de olsa o bir beyazdı. Belki de bunun nedeni kendi içinde sezinlediği, onun onu aşağılamaya cesaret edemeyeceği duygusuydu.

Ve eğer bu kuşkusu doğruysa, evet, o zaman İda'nın öfkesi temelsizdi ve o hiçbir zaman kendini Vivaldo'ya tam olarak teslim etmeyecekti.

Yeniden sokağa çıktı, ne yapacağını, nereye gideceğini bile-

miyordu, tek bildiği eve gitmeyeceğiydi. Birden –belki de yalnızca Rufus dışında tutulursa– gerçekte hiç dostu olmadığının farkına vardı. Eric'e telefon etmeyi düşündü, ama Eric çok uzun süre uzakta kalmıştı. Artık Eric'in yaşamı hakkında pek bir bilgisi yoktu ve o akşam daha fazlasını bilmek de istemiyordu.

Yürümeyi sürdürdü. 42. Sokak'ın büyük, kurşun, soluk renkli tabelasının önünden geçti. O geceyi bir sinemada otururak geçiremeyeceğini hissediyordu; yola devam etti, ıssız Sekizinci Cadde'de ilerleyip Village'e ulaştı. Yeniden içinden Eric'e telefon etmek geldiyse de tekrar bu düşünceyi kafasından uzaklaştırdı. Adımlarını doğuya, parka doğru yönlendirdi; o akşam orada şarkıcılar yoktu, yalnızca gölgeler, ağaçların gölgeleri iç içe girmişlerdi. Parktan çıktığı sırada bir polisin de parka girdiğini fark etti. MacDougal Sokağı boyunca ilerledi. Burada birçok siyah-beyaz çiftle karşılaştı: şaşaalı siyahlar ve topluma meydan okuyan beyazlardı. İtalyanlar arkalarından nefretle bakıyor; aslında bu çevreye kötü namını kazandıran tüm bu yöre sakinlerine nefret kusuyorlardı. İtalyanların tek amaçları saygın, namuslu Amerikalılar olarak görülmekti, aslında bunu tuhaf karşılamamak gerekirdi, eğer bunca Yahudi, uyuşturucu bağımlısı, alkolik, homoseksüel ve zenci ile başları belaya girip, uğraşmak zorunda kalmasalar çok daha mutlu olacaklardı. Vivaldo tanıdık bir çehre ya da konuşabilecek bir insan bulmak umuduyla bar ve kafelere bakındı. Ancak yalnızca sıçan yüzlü, pis sakallı tipler ve uzun saçlı yeni yetme kızlar dışında pek kimse görünmüyordu.

"Evet, söyle bakalım, küçük zenci piliçle işler nasıl gidiyor?"

Hızla arkasını döndü. Bu Jane'di. Sarhoştu; yanında reklam işinde çalıştığı anlaşılan orası dışındaki çevrelerden, çizgili takım elbise giymiş bir adam vardı.

Gözlerini şaşkınlık içinde Jane'e dikti. Jane neşeli bir gülüşle ekledi:

"Hemen kızma, yalnızca biraz şakalaşmak istemiştim. Eski arkadaşların artık bu kadara hakları vardır sanırım." Ve yanındaki oğlana dönerek devam etti. "Çok eski bir arkadaşım o. Sizi tanıştırayım. Vivaldo Moore. Bu da Dick Lincoln."

Vivaldo ve Dick Lincoln kısaca el sıkıştılar.

"Nasılsın Jane?" diye sordu Vivaldo nezaketle. Yeniden ilerlemeye koyuldu. Onların da aynı yöne gitmeyeceklerini umuyordu.

Ancak elbette ki onlar yanından ayrılmadılar.

"Çok iyiyim," dedi Jane. "İnanılmayacak şekilde kendimi toparladım ve iyileştim..."

"Hasta mıydın?"

Jane onu anlamlı bakışlarla süzdü.

"Öyle denebilir. Sinirlerim bozulmuştu. Nedeni de bir türlü kendimi sıyırmayı başaramadığım bir gönül meselesi."

"Tanıdığım biri mi?"

"Seni hınzır, seni!"

"Neyse, senin dramatik, abartılı çıkışlarını çok iyi biliyorum. Yine de bunların altından kalkmayı başarmana sevindim."

"Oh, her şey yolunda, hem de nasıl." Küçük bir kız şımarıklığıyla sekerek Lincoln'un koluna girdi. "Dick insan ruhunu anlama konusunda pek iyi sayılmaz, ama kendi konularında çok iyi." Bu şekilde tanımladığı adam yanı başında dimdik, kaskatı ilerliyordu; yüzü kırmızı bir kararsızlık maskesini andıran adam yine de doğru bulduğu şeyi ne pahasına olursa olsun yapmaya kararlı birine benziyordu.

"Bizimle bir içkiye ne dersin?" diye sordu Jane. Yolun köşesindeki bir barın ışığında duruyorlardı. Işık Jane'in yüzünü aydınlattı; ürpertici bir görünüm kazandırırken, siyah büyük gözlerini kor parçaları gibi parlattı, yayılan ağzındaki dişlerini belirginleştirdi. "Eski günlerin anısına."

"Hayır, teşekkürler," dedi Vivaldo. "Eve dönüyorum. Çok zor ve uzun bir gün geçirdim."

"Doğruca eve senin pilice, değil mi?"

"Evde seni bekleyen biri varsa hemen gitmek çok doğru," dedi Dick Lincoln, pembe, damarsız elini Jane'in omzuna koyarak.

Her nasılsa Jane bu ağırlığa dayandı; ama yine de küçük bir kız gibi sarıldı adama. "Vivaldo'nun güzel bir kadını var," dedi Dick Lincoln'a dönerek. "Bahse girerim, sen kendini açık görüşlü biri sanıyorsun," dedi Jane, "ama bu çocuk, tosunum, bu çocuk senden fersah fersah ileri. Benden de ileri. Keşke ben

de bu dostumuz Vivaldo kadar açık görüşlü olsaydım." –Güldü; uzun boylu bir zenci çocuk onlara bir göz atıp yanlarından geçti. – "Seninle olur muydum hiç, zavallı kılıksız beyaz. Karşıma çıkacak en iri, en siyah aygırla olurdum şu anda!" Vivaldo derisinin karıncalandığını hissetti. Dick Lincoln kızardı. Jane kahkaha atarken, Vivaldo, zenci ve beyaz çevrelerindeki herkesin, onları gözlediğini fark etti. "Belki de aslında ben de onun ağabeyiyle yatmalıydım," dedi Jane, "Onunla yatsaydım, daha çok hoşlanır mıydın benden? Yoksa onunla da mı yatıyordun? Açık görüşlü kişinin sağı solu belli olmaz..." Ve gülerek Dick Lincoln'un omzuna yaslandı.

Lincoln, çaresizlik içinde Vivaldo'nun gözlerine baktı. "O sizin," dedi Vivaldo. "Eti de kemiği de sizin bayım, benimle hiçbir ilgisi yok." Bu söz üstüne Jane, hiç gülmeden, öfkeden mosmor kesilmiş yüzünü, sanki birden yaşlanmış bir halde kaldırıp Vivaldo'ya baktı. Bütün kızgınlığı bir anda gitti Vivaldo'nun.

"Hoşça kal," dedi ve kafasını çevirdi Vivaldo. Jane patavatsızlık edip bir ırk kavgasına meydan vermeden burayı terk etmek isteğindeydi. Birden birbirinden çok farklı iki tür ilginin odak noktası haline geldiğinin farkındaydı. Şimdi, siyahlar onun müttefiki –ama dostu değil, asla dostu değil!– olmasından kuşku duyar gibiydiler; beyazlar, özellikle de o çevrenin İtalyanlarıysa, ona güvenilemeyeceği kanısındaydılar artık.

"Koş eve," diye seslendi Jane arkasından, "koş eve! Kanlarının bizimkinden sıcak olduğu doğru mu? Ne yani onun kanı benimkinden sıcak mı?" Bu seslenişin arkasından sokakta baştan aşağı bir kahkaha tufanı koptu. İtalyanların bastırılmış, açık saçık imalar taşıyan kahkahalarıyla –ne de olsa Vivaldo onlardan biriydi ve galiba, yetenekli biri– zencilerin keyif dolu, kin dolu kahkahaları. Bir an, arkasında, nerdeyse birlik olmuşlardı... ama sonra, bir taraf, ötekinin gülüşünü dizginledi. İtalyanlar siyah adamların gülüşünü duydular; siyah adamlar da Vivaldo'nun düzdüğü kimsenin siyah derili bir kız olduğunu hatırladılar.

Vivaldo caddenin karşısına geçti. Eve gitmek, yemek yemek, sarhoş olmak ve de, belki yalnızca öfkeden sevişmek

istedi; ama bir şekilde o geceden hayır gelmeyeceğini hissediyordu. Gerçek bir yazar olsaydı, Balzac'ın, Proust'un, Joyce'un, James'in, Faulkner'ın yapmış olduğu gibi dosdoğru eve gider, çalışır, başka her şeyi zihninden fırlatıp atardı. Ama belki onlar, hiçbir zaman zihinlerinde, onun zihninde yaşattığı o adsız şeyleri yaşatmamışlardı. Kendini bitkin, tuhaf, ölümcül bir koyveriş içinde hissediyordu: başka bir yere gitmek için vakit çok geç olana ya da İda telefonuna cevap verene kadar eve gidemeyeceğini anladı. İda: İçine huzursuz eden bir önsezi doğdu, gizemli bir uyarı; yaşlanıp da, yıllar sonra, kaybolmuş aşkını düşünerek yollarda sürünür gibi: *Nerede şimdi o? Nerede şimdi o?* diye sora sora, kendisini kimselerin tanımadığı ya da fark etmediği bildik sokaklarda yürüyordu. Sinema binasını, sürekli onun kapısında dinlenen fedaileri, belalı oğlanları geçti. Saat ondu. Batı'ya, Waverly Place'e saptı, girdiği kalabalık barda evi aramadan önce kendini bir hamburger ve bira yemeğe zorladı. Ev yine cevap vermedi. Gerisin geri tezgâha gidip bir viski ısmarladı ve parasının suyunu çekmek üzere olduğunu gördü. İçmeye devam edecek idiyse Benno'ya gitmesi gerekiyordu. Orda hesabı vardı.

Bir yandan çevresindeki kalabalığı seyreder ve dinlerken ağır ağır viskisini yudumladı. Bunlar, çoğunlukla, onun döneminin kolejlileriydi, ama gerek kendisi, gerekse onlar yaşlanmışlardı ve konuşulanlardan çıkardığı kadarıyla, çoğu şimdi meslek sahibiydiler. Gözü, ister istemez uzaktaki zayıf, sarışın bir kıza takıldı Vivaldo'nun; kız da, biraz daha belirgin olsa, ona bakar gibiydi; inanılacak gibi değildi ama kız, avukatı andırıyordu. Dönüp bakmasının bile doğru karşılanmayacağı, kendinden üstün mevkide bir piliçle yatma umudu, onu ansızın, yıllar önce olduğu gibi, çok heyecanlandırdı. O Brooklyn'in gecekondu mahallesindendi, o pis koku üstüne sinmişti, ama aslında belki onların aradığı da bu kokuydu işte. Sık yıkanan, koltuk altlarında hiç koku, kampanalarında hiç ter bulunmayan oğlanlardan bıkmışlardı. Yeniden kıza baktı; soyunuk olsa nasıl olurdu acaba, diye merak etti. Kız, kapıya yakın bir masada, yüzü Vivaldo'ya dönük oturmuş, bir kokteyl kadehiyle oynuyor, cüsseli, kır saçlı, tiz gülüşlü, biraz çakırkeyif, Vival-

do'nun oldukça ünlü bir şair olarak tanıdığı bir adamla konuşuyordu. Sarışın ona Cass'ı anımsattı. Bu anımsama ona belki de ilk kez –göz önünde olanın aslında en güç görülebilen olması ne kadar şaşırtıcıdır– yıllar önce Cass'la tanıştığında, onun gibi üst seviyelerden gelen bir kadının bu pislik içinde yüzen çocuğa önem vermesiyle gururunun dehşetli okşanmış olduğunu düşündürdü. Gönlünü fethetmişti Cass. Richard'a duyduğu kayıtsız hayranlık Richard'ın yeteneğinden dolayı değildi. Zaten, o sıralar bunu yargılayabilecek durumda da değildi. Yalnızca Cass'a sahip olduğu için tapmıştı ona. Richard'ı kıskanmış, bu kıskançlığını sevgiye yormuştu.

Ama, elbette, sevgi vardı içinde, yoksa onca zaman dost kalamazlardı hiç. (Dost muydular gerçekten? Birbirlerine ne demişlerdi bu zaman içinde?) Belki Vivaldo'nun sevgisinin kanıtı, Cass'ı asla tensel açıdan düşünmemiş olmasında, bir kadın olarak değil de sadece bir hanımefendi ve Richard'ın karısı olarak görmesinde yatıyordu. Ama, daha da büyük olasılıkla neden, onların yaşça Vivaldo'dan büyük olmalarında ve Vivaldo'nun da, kendisiyle ilgilenecek, kendisini ciddiye alacak, güvenebileceği büyüklere gereksinim duymasındaydı. Bunun uğrunda her bedeli ödemeye hazırdı. Şimdi de çok yaşlı değildiler; kendisi aşağı yukarı yirmi dokuzunda, Richard otuz yedi, otuz sekizinde, Cass ise otuz üç, otuz dördündeydi: ama onlar, özellikle de aşklarının sığındıkları o ışık saçan limanında, her zaman olduklarından çok daha büyük görünürlerdi.

Şimdi... şimdiyse, yoksullukta, perişanlıkta, umutsuzlukta hepsi eşit gibiydiler. Tezgâhın arkasındaki aynada yüzüne baktı. Saçından hâlâ bir tel eksik değildi, hiç kır düşmemişti henüz; gerdanı sarkmaya, alnı kırışmaya başlamamıştı; henüz kıçı, göbeği çıkmamıştı. Ama, yine de... bunlar çok yakındı. Sarışına yeniden, kaçamak bir bakış fırlattı. Onun kokusunu, usarelerini, seslerini düşündü; bir gecelik, sadece bir gecelik; sonra, birden, durup dururken, kendini, Rufus bu kıza ne gözle bakardı diye düşünür buldu ve garip bir şey oldu; bütün arzu çekildi içinden, buz kesildi. Sonra arzu gürleyerek, alaycı alaycı geri geldi. 'Hah ha,' diye kıs kıs gülüşünü duydu Rufus'un *'ayağını denk almıyorsun, dürzü, siyah kamışı yiyeceksin.'* Bloktan beri

aşağı peşine takılan kahkaha tufanını duydu yeniden. İçinde bir şeylerin yıkıldığını hissediyordu; bir anlığına, akıl almayacak kadar korkunç bir biçimde, ne renk, ne erkek, ne dişi hiçbir sıfatın bulunmadığı bir ülkede buldu kendini. Sadece bir sıçrayış, acımasız bir hamle, dehşet ve teslim oluş vardı. Ve korku: bütünüyle gözün ardındaki karanlık bir mağarada başlayan, son bulan sonra yeniden başlayan, sonsuza kadar sürecekmiş gibi görünen ve orada pusup izleyen şey her neyse, görürdü her şeyi ve gözünün yok olması pahasına bile, gördüğünün haberini her kimin ülkesiyse, bütün ülkeye bir uçtan bir uca yayardı. Böylesine korkunç bir gizliliğe hangi düzen karşı koyup, başarılı olabilirdi ki? Peki ama düzen olmasa, gizemin ne anlamı olabilirdi? Düzen. Düzen. *Evini düzene koy.* O anda sarışından ve bardan binlerce ışık yılı uzakta hissediyordu kendini; ama yine de, her zamandan daha çok ve en acı verici şekilde oradaydı; viskisini yudumladı. İnsanlar, gizeme ancak düzen ve biçimden geçerek erişilebileceğini artık bilmez olunca, bu duruma ulaşılmıştı ve ulaşılan, bu zaman ve yerdeki insanlarının durumu da, aynen onun durumuydu işte. Balçıkla sıvanmış lanet kiralık köşelerinde, izole, edilgin ya da etkin bir biçimde bir arada, güruhlar halinde iç içe yaşayıp, kana susayarak, kan arayarak ve sonuçta etrafa da kan kokusu yayarak yok olup gidiyorlardı. Karşılıklı vurup kırmanın bir sonu olamaz; Tanrı, hırslarında ve ihtiraslarında kişisellikten sıyrılabilen insanları korusun!

Yeniden telefon kulübesine gidip, umutsuzca, kendi numarasını çevirdi. Telefon çaldı, çaldı. Kapayıp kulübede bir an durdu. Bu sefer de ya İda'nın başına bir şey geldiyse, ya gerçekten bir ailesel sorun çıktıysa diye merak etmeye başlamıştı: ama İda'ların bitişiğinde oturan kadını aramak için artık çok geçti. Yeniden Eric'i aramayı düşündü ve yeniden vazgeçti. Yavaş yavaş yürüyerek bardan dışarı çıktı, çünkü kala kala yol parasıyla bir sosisli sandviç parası kalmıştı; artık gitme zamanıydı.

Masalarının yanından geldiğinde kıza bakıyordu ama şaire konuştu: "Yalnızca sizi tanıdığımı, eserlerinizi yıllardır izlediğimi ve beğendiğimi söylemek ve size teşekkür etmek istedim," dedi.

Şair başını kaldırıp şaşkınlık içinde baktı, kız gülerken "Çok tatlısınız. Siz de şair misiniz?" dedi.

"Hayır," dedi Vivaldo. Birden kendini, beyaz bir kızla çıkmayalı beri çok zaman geçtiğini düşünür buldu. Şimdi bunun nasıl bir şey olabileceğini merak etmekten kendini alamadı. "Romancıyım. Henüz kitap yayımlamamış bir romancı."

"Eh, yayımlanınca, elin biraz para görür," dedi şair. "Akıllı herifmişsin. Hiç değilse orta halli bir yerde oturmana olanak tanıyacak kadar gelir sağlayacak bir alan seçmişsin."

"Aklım sayesinde mi bilmiyorum," dedi Vivaldo, "böyle denk düştü." Kızı merak ediyordu, gerçekten merak ediyordu; ama zihninin merkezine hâkim olan başka gereksinimler vardı; kim bilir belki yine karşılaşırlardı.

"Neyse, yalnızca teşekkür etmek istemiştim. Hoşça kalın," dedi.

"Ben de teşekkür ederim," dedi şair.

"İyi şanslar!" diye seslendi kız ardından.

Gülünç bir parmak şakırdatmayla çıktı Vivaldo bardan. Ve kapağı Benno'nun barına attı. Bar bir mezarlık kadar ıssızdı. Tanıdığı ancak genelde uzak durmayı yeğlediği bir iki kişi vardı içerde; ama o gece hesaba yazdırıyordu; şu ya da bu biçimde, o Çarşamba gecesi bir barda, kimse kimseyi seçecek durumda değildi. Hele de masalarına oturduğu üç kişi... Onların da paraları suyunu çekmiş üzereydi ve barda hesapları yoktu. Bunlardan biri, yuvarlak yüzlü, kıvır kıvır saçlı, Kanada doğumlu, Lorenzo adında bir şairdi; onun yanındaki kız, sert hatlı, bol düz saçlı, tırnak yiyerek gülen, Teksas'ın alt mahallelerinden bir mülteciydi; üçüncüsü de, bu ikisinin sığıntısı, kartaloz, uzun çeneli, çilekeş dudaklı, keyiflendiğinde –ki enderdi –dargın dargın bakan, ürktüğünde –ki hemen her daim– silik silik gülümseyen, böylelikle de, çok iyi tabiatlı olarak ün yapmış biriydi.

"Selam, Vi," diye seslendi şair. "Aramıza katılsana!"

Aslında barı hemen terk etmediği taktirde, yapılacak başka bir şey yoktu. Böylece, kendine bir içki söyleyip yanlarına oturdu. Hepsi bira içiyorlardı ve çoğunun kadehleri boşalmak üzereydi. Belki bu otuzuncu kez olmak üzere Belle ve Harold'a tanıştırıldı.

"Nasılsın, dostum?" diye sordu Lorenzo. "Artık yüzünü gören cennetlik. "Gizlisi saklısı olmayan çocuksu bir gülüşü vardı. Çocuk olmak için biraz fazlasıyla yaşlanmış olsa da bu sözcükler onu tanımlamak için yeterliydi. Özellikle, yanındaki kız ve erkek arkadaşlarına kıyasla, masada en renkli kişi olarak o görünüyordu. Vivaldo onu yine de severdi. "Yuvarlanıp gidiyoruz işte," dedi Vivaldo –Belle baş parmağını emerken kıkırdadı.– "Ciddi bir adam olma yolundayım, beni görememenizin nedeni bu."

"Yazıyor musun?" diye sordu Lorenzo gülümsemeyi sürdürerek. Kendisi yazmaya ilişkin kâbuslarından kurtulmak için sürekli yazma yolunu seçen şairlerdendi. Nereye gitse yanında küçük bir not defteri taşır, buna kargacık burgacık bir şeyler karalardı; kafası kıvamını bulunca da yazdıklarını yüksek sesle okurdu. Defter, o sırada da önünde, masanın üzerinde, kapalı duruyordu.

"Yazmaya çalışıyorum," dedi Vivaldo. Başlarının üstünden, pencereden dışarıya, sokaklara baktı. "Ölü bir gece."

"Öyle," dedi Harold. Vivaldo'ya gülücüğüyle baktı. "Senin piliç nerede, aslanım? Ekti deme sakın."

"Yo. Evinde; ailevi bir sorunu çıktı." Öne eğildi. "Aramızda anlaştık, o beni ailevi sorunlarına bulaştırmayacak, ben de onu."

Belle yine kıkır kıkır güldü. Lorenzo kahkaha attı. "Bir de sizinkileri bir araya getirsen! İç Savaş'tan bu yana en büyük curcuna kopardı eminim."

"Ya da Romeo ve Juilet'ten bu yana," diye önerdi Belle.

"Ben de bunu uzun bir şiirde işlemeye çalışıyordum," dedi Lorenzo, "hani, günümüzün Romeo ve Juilet'ini. Juilet siyah, Romeo beyaz..."

"Esmer melezi Mercutio da arada paçayı sıyırır," diye sırıttı Vivaldo.

"Evet. Başka herkesi de, s..tir gitsin."

"Adına da," diye önerdi Harold, "*Siyah oğlanlar her yerde*, de."

"Ya da *Herkesin Siyah oğlanları*."

"Ya da *Dama Taşları*, ne dersiniz?"

Hep bir ağızdan gülmeleri ulumayı andırıyordu. Belle, baş parmağının tırnağını kemirmeye devam ederek gözlerinden yaş gelinceye kadar güldü.

"Hey siz ot içmişsiniz!" dedi Vivaldo.

Bu onların yeniden kahkahalara boğulmalarını sağladı. "Aslanım be," diye bağırdı Lorenzo, "Bir gün, bunu nasıl çaktığını söylemelisin bana."

"Nefes çekmek ister miydin?" diye sordu Harold.

Esrar çekmeyeli bir hayli olmuştu. İnsanın beraber duman çektiği o insanlardan bıkmıştı. Gerçekte biraz da marihuanadan bıkmıştı. Ya duyularını yeterince başkalaştırmıyor ya da duyular zaten önceden yeterinden fazla karışmış oluyordu. Yarattığı uyuşukluğu da çok ağır buluyordu; çalışmasını köstekliyordu bu uyuşukluk; üstelik marihuananın üstüne sevişmeyi de hiç başaramamıştı.

Yine de, uyuşturucu almayalı bir hayli olmuştu. Daha onu on geçiyordu ve ne yapacağını bilemiyordu. Yüreğinin merkezindeki kaosa dalmak ya da bu kaosu unutmak istedi.

"Olabilir," dedi Vivaldo. "Önce ilk tur olarak ben birer içki ısmarlayayım size. Ne içersiniz?"

"Yine de benim ine gidebilirdik," dedi Harold, o hafif dargın bakışını takınarak.

"Ben bira içerim," dedi Lorenzo, ifadesinden, aslında tercihinin farklı olduğu ama Vivaldo'ya karşı fırsat düşkünü görünmek istemediği anlaşılıyordu.

Vivaldo Belle'e döndü. "Ya sen?"

Belle elini ağzından indirdi, öne doğru eğildi. "Ben bir Alexander konyak alabilir miyim acaba?"

"Tanrım" dedi Vivaldo, "Sen içebildikten sonra onlar da getirir herhalde." Kız, gülümseyerek, tuhaf bir hanımefendilikle arkasına yaslanıp yeniden Harold'a baktı.

"Benimki bira olsun, babalık," dedi Harold. "Sonra da kalkarız."

Vivaldo tezgâha gidip içkileri ısmarladı; kadehten taşan yapışkan Alexander'ı getirmek için bir tur daha yapması gerekti. Lorenzo'nun çavdar rakısını sevdiğini biliyordu, onun için de ona bir rakıyla bir şişe bira, Harold'a bir bira, kendine de bir duble bourbon aldı. Battı balık yan gider, diye düşünüyordu, cehennemin dibine kadar yolu var. Sonu nereye varacak göreceğiz. Gerçekten de bunun sonunun nereye varacağını kestire-

miyordu çünkü ürküden mi, pervasızlıktan mı, yoksa acıdan mı böyle davrandığını bilemiyordu. Kesinlikle düşünmek istemediği bir şey vardı: İda'nın nerde olduğu, şu anda ne yaptığı. Hele dur, senin de sıran gelecek, bebeğim. Eve gidip gözleri açık uzanıp beklemek, daktilosuna ya da duvarlara gözlerini dikip bir aşağı bir yukarı gezinmek istemiyordu. Sonra, bütün bunların sırası gelecekti daha. Bütün bunların altında yalnızca Vivaldo'nun yaşadığı ve dünyada ondan başka hiç kimseye değil, sadece onun için biçimlenen korku ve acı getiren soruların dolandığı o gizemli boşluk vardı. Ve orada, ta orada Vivaldo'nun yaratılışının, varlığının ham, yontulmamış maddesi vardı ve ancak bir tek o, Vivaldo şekillendirebilirdi onu.

"Haydi şerefe," dedi Vivaldo sallanarak, kadehlerini kaldırıp içtiler.

"Teşekkürler, Vivaldo, dedi Lorenzo ve içkisini tek yudumda kafasına dikti. Vivaldo karşısındaki genç yüze baktı; nemli ve bozdu ve birazdan daha da nemlenip bozaracaktı. Burnundaki damarlar kalınlaşıyor, morarıyordu; Lorenzo, o anda olduğu gibi, başını önüne eğmişken dosdoğru karşıdan bakıldığında, gözleri bir çocuğunkilerden daha şaşkın ve sonsuz bir yalnızlıkta görünürdü.

Böyle anlarda Belle de yüzünde bu amansız boşluğu yenmek için çırpınan bir içtenlikle ona bakardı. Harold'un yüzündeyse üzerine tünediği ağaçtan aşağı bakan büyük bir kuş kadar kayıtsız bir ifade belirdi.

"İspanya'ya dönebilmek isterdim," dedi Lorenzo.

"İspanya'yı bilir misin?" diye sordu Vivaldo.

"Bir zamanlar orada yaşardı," dedi Belle. "Kafayı bulunca hep İspanya'dan dem vurur. Bu yaz gidecektik sözde." Başını kokteyl kadehinin üzerine eğdi; yüzü bir an, saçının oluşturduğu setin gerisinde, başını kabuğuna çeken bir kaplumbağayı andırır şekilde gözden kayboldu. "Gidecek miyiz, aslanım?"

Lorenzo ellerini çaresizlik içinde iki yana açtı.

"Karnımızı doyuracak ekmek bulalım, gideriz."

"İspanya'ya gitmek pek pahalı olmasa gerek," dedi Harold. "Orada yaşamak sudan ucuz."

"Harikulade bir yer," dedi Lorenzo. "Bir yıldan fazla kaldım

Barselona'da, bursum vardı. Bütün İspanya'yı gezdim. Biliyor musunuz ki, bence dünyanın en cana yakın insanları İspanyollar, orada tanıdığım kadar hoş, içten insanlara hiçbir yerde rastlamadım. Gerçekten öyle dostum, senin için her şeyi yaparlar, gömleklerini ödünç verirler, vakti söylerler, yol yordam gösterirler..."

"Bacılarını bile ödünç verirler..." Harold güldü.

"Hayır, oğlum, bacılarını severler..."

"Ama annelerinden nefret ederler, değil mi?"

"Yok, aslanım, onları da severler. Sanki Freud'den hiç haberleri yok gibi." Harold güldü. "Seni evlerine alır, karnını doyururlar, varlarını, yoklarını seninle paylaşırlar; almazsan da kırılırlar."

"Analar, bacılar, kardeşler," dedi Harold. "Neyse, boş ver bunları. Pencereyi arala da bu pis hava dağılsın."

Lorenzo, masada çevresine bakınıp, başını ciddi ciddi salladı ve söylenenleri duymazlıktan geldi. "Gerçek bu arkadaşlar, İspanyollar iyi insanlar."

"Ya Franko?" diye sordu Belle, Franko'nun varlığından haberdar olmaktan bile gurur duyar gibiydi

"Franko mu, kıçıma kadar, onu sayma."

"Bok sayılmaz," diye bağırdı Harold, "Franko'nun beslenmesi için yardım ettiğimiz bütün o üniformalılar, keyfine mi kol geziyorlar sanıyorsun bütün İspanya'da? Tüfeklerinde sahici mermiler yok mu sanıyorsun? Sana söyleyeyim mi, babalık, o heriflerin şakası yok, gözlerini kırpmadan vuruyorlar adamı!"

"Valla. Bunun halkla bir ilgisi yok," dedi Lorenzo.

"Öyle mi! Sanırım İspanyol köylüsü olmak istemezdin," dedi Harold.

"Bu İspanya muhabbeti gına getirdi, geyiği kesin artık." dedi Vivaldo. İda'yı düşündü. Lorenzo'ya doğru eğildi. "Bahse girerim, burada da zenci olmak istemezdin, ister miydin?"

"Hah!" diye güldü Lorenzo, "Bakıyorum senin yavru bayağı yıkamış beynini."

"Beynimi mi yıkamış, laf. Burada siyah derili, orda İspanyol köylüsü olmak istemezdin." Vivaldo göğüs kafesinde tuhaf bir basınç hissediyordu. Viskisinden büyük bir yudum aldı. "Asıl sorun, ne olmak istediğiniz?"

"Kendim olmak isterdim," dedi Belle ondan beklenmeyen bir yırtıcılıkla ve tırnağını kemirdi.

"Ee," diye sordu Vivaldo, Belle'e baktı, "Sana engel olan mı var?"

Belle anlamsızca gülüp tırnağını kemirmeye devam etti; önüne baktı. "Bilmem. Yanılmadan doğru yolda ilerlemek zor." İleri uzandı ama Vivaldo'nun onu yakalayıp, vurmasından korkar gibi bakıyordu. "Ne demek istediğini anlıyor musun?"

"Evet," dedi Vivaldo, bir süre susup, derin bir iç geçirmeden sonra, "Elbette anlıyorum."

Sonra, birden hepsi susa kaldılar. Vivaldo maça kızını, esmer kızını, sevgili İda'sını, o esrarlı işkencesini, hazzını, umudunu düşündü, sonra kendi beyaz tenini düşündü. İda kendisine bakınca ne görüyordu? Burun deliklerini kabartarak kendi kokusunu almaya çalıştı; Bu kokuyu İda nasıl algılıyordu? Parmaklarını saçlarında, o "nefis İtalyan saçlarında" dolaştırırken, her zaman dediği gibi suyla oynadığını mı hissediyordu, yoksa bir ormanı kökünden sökmenin sanrısıyla mı eğleniyordu? İda'daki o olağanüstü yaraya girdiğinde, *yırt, parçala, yırt parçala,* hazla mı teslim oluyordu, damadına, sahibine, kurtarıcısına? Yoksa düşmüş, gururu ayaklar altına alınmış bir şehre, gizli yerlerden düşman gözlerce gözetlenen bir tuzağa mı giriyordu Vivaldo? 'Ah, İda,' diye düşündü, 'rengimden vazgeçerdim, vazgeçerdim, sadece kabul et beni, al beni, olduğum gibi sev beni! Al beni, benim seni aldığım gibi al beni! Vivaldo onu nasıl almıştı, ne getirmişti ona? Kıvanç ve görkemi miydi getirdiği, yoksa ayıbı mıydı? Eğer İda kendi tenini horluyorduysa, o zaman, kendininkini de horluyordu. Horluyorduysa da kim suçlayabilir onu bu yüzden,' diye düşündü ve sonra bu düşüncesinden dolayı kendi de şaştıysa da beni kim hor görebilir ki diye düşündü... Her daim o kopasıca şeyi kesmekle tehdit ederlerdi; peki öyleyse bütün o rezil, lanet itiraflar, günah çıkarmalar nedendi? *Eylemde ve düşüncede günah işledim.* Günah işledim, günah işledim, günah... Günah işlemek durumunda kalmışsan eğer, günahı tek başına işlemek, cehennem azabından kurtulmak açısından, daima en iyisiydi. Ne katmerli bir belaydı sonuçta koca Hazreti İsa; ama aslında bu belki de,

zavallı, kara yazgılı, sevgi dolu, kafası dumanlı Yahudi eskisinin günahı bile değildi.

Harold Vivaldo'yu bakıyordu. "Hemen mi nefes çekmek istersin?" diye sordu. "Yoksa önce bir içki daha mı almayı yeğlerdin?" Sesi çok pürüzlüydü; bununla birlikte, hem dargın bakıyor, hem de gülümsüyordu.

"Valla, benim için hava hoş," dedi Vivaldo. "Kalabalığa uyarım." Bir daha telefon etmek istedi, ama korktuğunu fark etti. Cehennemin dibine! Saat bir on beşti. Sonunda, şükürler olsun, hiç değilse biraz sarhoş olabilmişti.

"Haydi öyleyse, kalkalım," dedi Lorenzo. "Evde biramız var."

Kalkıp bardan çıktılar ve batıya, Harold'un dairesine yürüdüler. Irmağın yakınında, dar, kuytu bir sokakta, bir çatı katında oturuyordu Harold. Merdivenler cesaret kırıcıydı, ama ev temizdi ve pek düzensiz değildi –Harold'un evi demek için bin tanık isterdi– yerlerde halılar, camlarda çul perdeler bir hi-fi pikap takımıyla plaklar da tamamdı; şuraya buraya bilim dergileri saçılmıştı. Vivaldo, iki kitap rafının meydana getirdiği kameriyemsi bir yerde, duvara dayalı dar bir kanepeye kendini bıraktı. Belle pencerenin yakınında bir yere oturdu. Lorenzo kenefe, arkasından mutfağa gitti, litrelik bir şişe birayla döndü.

"Kadeh getirmeyi unuttun," dedi Belle.

"Kadehe ihtiyaç var mı ki? Dost değil miyiz." Ama yine de uslu uslu tekrar mutfağa döndü.

Harold, bu arada, çok titiz ve bilimsel çalışan bir ev sahibesi pozlarında harıl harıl cigara sarıyordu. Vivaldo'ya yakın bir sehpaya oturup bir gazete sayfasının üzerine cımbız, cigara kâğıtları ve bir Bull Durham torbası dolusu sarıkız yerleştirdi.

"Kıyak mal," dedi Harold Vivaldo'ya. "Kız bunu daha dün getirdi Meksika'dan. Bu lanet iyi tütsülüyor kafayı, aslanım!"

Vivaldo güldü. Lorenzo kadehlerle döndü ve Vivaldo'ya kaygıyla göz gezdirdi.

"Ne oldu? Bir şeyin yok ya?"

"İyiyim. Yalnız sus. Bilirsin ya."

"Tamam." Yere, Vivaldo'nun yakınına özenle bir kadeh bira koydu; Harold için de bir kadeh doldurdu.

"Dudağı Harold Ana'nın özel içimli filtresine değer değmez," dedi Harold, arılar gibi mutlu ve meşgul, "salıncakta uçarken görecek kendini. Dostum, gözlerin yaşaracak, gözlerin!"

Lorenzo Belle'in bardağını doldurup, bira şişesini kızın yanına, yere bıraktı.

"Biraz müziğe ne buyrulur?"

"Koy be, aslanım." Vivaldo gözlerini kapayıp, kendini hoş bir teslimiyet ve kayıtsızlık duygusuna bıraktı. Lorenzo Modern Caz Dörtlüsü'nden hüzünlü ama aynı zamanda hareketli bir parça koydu.

"Alsana!" Vivaldo başını kaldırıp baktı. Harold, elinde yanan bir çubuk, başında duruyordu.

Vivaldo, Harold'dan çubuğu almadan, belli belirsiz gülümseyerek doğruldu, birasını yerden dikkatle aldı. Vivaldo, uzun, keyifsiz bir nefes çekerken Harold onu derinden gülümseyerek seyretti. Vivaldo birasından bir yudum alıp çubuğu geri verdi. Harold derin, ustalıklı bir nefes çekip göğsünü ovuşturdu.

"Pencereye gelsene," diye seslendi Belle.

Sesi yüksek ve keyifli yankıladı; tıpkı küçük bir çocuğunki gibi. Vivaldo aslında kanepede yalnız kalmayı tercih etmekle birlikte, küçük bir çocuğun isteğini kırmak istemezmişçesine pencereye gitti. Harold onu izledi. Belle'le Lorenzo yerde otururak bir çubuğu ortaklaşa kullanıyor, New York'un damlarını seyrediyorlardı.

"Tuhaf," dedi Belle. "Gündüz şehir o kadar çirkin, gece de bir o kadar güzel."

"Dama çıkalım," dedi Lorenzo.

"Oh! Çok iyi bir fikir!"

Malzemeyi, biraları toparladılar; Belle bir battaniye aldı; sonra, evden, çocuklar gibi parmak uçlarında evden dışarı süzülüp merdivenlerden dama çıktılar. Orada, sessizliğe ve ıssızlığa gömülmüş bir halde yapayalnızdılar. Belle battaniyeyi yaydı; ancak hepsine yetecek büyüklükte değildi battaniye. Belle'le Lorenzo paylaştılar battaniyeyi. Vivaldo derin bir nefes daha alıp, dizlerini kucaklayarak damın kıyısına çömeldi.

"Yapma, oğlum," diye fısıldadı Lorenzo "kıyıya fazla sokuldun, bakamıyorum."

Vivaldo gülümseyip geri çekildi; yanlarına yüzükoyun uzandı.

"Özür dilerim. Ben de senin gibiyimdir. Kendim kıyıdan aşağıya sarkabilirim ama başkasını o durumda seyredemem."

Belle Vivaldo'nun elini kavradı. Vivaldo onun siyah saçlarla çevrelenmiş solgun, ince yüzüne baktı. Belle gülümsedi. Bardakinden daha çekici göründü gözüne Vivaldo'nun. "Hoşuma gidiyorsun" dedi Belle, "Çok hoş, cana yakın herifsin. Lorenzo daima söylerdi de inanmazdım." Şimdi şivesi daha belirgindi; taşra kızlarının en basiti, en masumu gibi konuşuyordu... tabii eğer taşra kızları masumsa; ama yine de dedi, kendi kendine; hiç değilse yaşamlarının bir döneminde masumdular, zorunluydular masum olmaya.

"Gerçekten sağol" dedi Vivaldo. Lorenzo yerdeki gökteki ışıkların etkisiyle solgun bir yüzle güldü Vivaldo'ya. Vivaldo elini Belle'nin elinden çekip uzandı, Lorenzo'nun yanağını hafifçe okşadı.

"Siz de benim hoşuma gidiyorsunuz, ikiniz."

"Nasıl hissediyorsun kendini, babalık?" Harold'du bu, sesi oldukça uzaktan geliyor gibiydi.

"Harikulade." Tuhaf, inanılmaz bir biçimde gerçekten de öyle hissediyordu kendini. Vücudunun her ayrıntısını, kollarını, bacaklarının uzunluğunu, saçlarını karıştıran yumuşak rüzgârı, iki melek gibi beraber dengelenmiş duran Lorenzo'yla Belle'i ve karanlıkların prensi, otun çalışkan, yorulmak bilmez bekçisi Harold'u duyumsuyordu. Harold, bacanın gölgesinde oturmuş yeni bir sigara sarıyordu. Vivaldo güldü.

"Sen bu işi gerçekten seviyorsun."

"İnsanları mutlu görmeyi seviyorum sadece," dedi Harold birden sırıtarak; o da bardakinden çok başka görünüyordu; daha genç ve yumuşaktı, hepsinden öte çok daha kederliydi, öyle ki, Vivaldo, onunla ilgili tüm o sert alaycı yargılarından ötürü pişmanlık duydu. İnsanlara ne olmuştu? Niçin böylesine korkunç ve iğrenç bir biçimde acı çekiyorlardı? Öte yandan, Harold'la hiçbir zaman dost olmayacaklarını ve ikisinin de birbirlerine o ankinden daha yakın olamayacağını biliyordu.

Harold çubuğunu yaktı, uzattı ve, "Hadi aslanım," dedi, büyük bir şefkatle Vivaldo'yu gülümseyerek seyrederken.

Vivaldo ötekilerin bakışları altında sırasını savdı. Bir çeşit ortak çabaydı bu; oturak kullanmayı ya da yürümeyi yeni öğrenen bir bebekti sanki. Çubuğu Lorenzo'ya geçirdiğinde bir alkışlamadıkları kaldı; Lorenzo da sırasını savıp çubuğu Belle'ye geçirdi. "Ooh..." dedi Lorenzo, "uçuyorum" ve başını Belle'nin kucağına koyarak geriye yaslandı.

Vivaldo, ellerini başının altında kavuşturup, dizleri göğe bakacak şekilde sırtüstü döndü.

Şarkı söylemek geldi içinden. "Benim kızım şarkıcı," diye haykırdı.

Gök, şimdi, içinde boğulunan yasak, geniş ve dost bir okyanusa benziyordu ve yıldızlar, göğe yerleştirilmiş işaret fenerlerini andırıyorlardı. Hangi ülkeye götürürdü bu okyanus onları? Çünkü okyanuslar daima büyük, güzel bir yerlere götürürdü insanı: bu nedenle denizciler, misyonerler, azizler ve Amerikalılar var.

"Nerde söylüyor?" diye sordu Lorenzo. Sesi serin havadan yumuşacıktan düştü sanki: Vivaldo gökyüzünü seyrediyordu.

"Şu anda henüz o durumda değil. Ama yakında söyleyecek. Büyük bir şarkıcı olacak."

"Gördüm onu," dedi Belle. 'Çok güzel kız."

Vivaldo başını sesin doğrultusuna çevirdi. "Gördün mü? Nerde?"

"Çalıştığı lokantada. Biriyle gittiydim... Lorenzo'yla değil." Kızın kıkır kıkır güldüğünü duydu Vivaldo, "Yanımdaki adam senin kız arkadaşın olduğunu söyledi." Bir sessizlik oldu. Sonra, "Çok çetin bir kız."

"Nerden o karara vardın?"

"Valla, bilmem. Bende öyle bir izlenim uyandırdı, hepsi bu. Asla kabaydı demek istemiyorum. Ama kendinden çok emindi; kibirliydi, öyle her şeye eyvallah demeyeceği halinden belliydi."

Vivaldo güldü. "Bu tastamam benimki."

"Keşke onun gibi olsaydım," dedi Belle. "Nerede!"

Vivaldo göz ucuyla, uzaktan, "Ben seni olduğun gibi seviyorum," diyen Lorenzo'nun kollarının kalktığını ve Belle'nin koyu saçlarının döküldüğünü gördü.

Tam başımın üstünde.

Bu, İda'nın ara sıra, etrafa saçılmış kahve tozuyla hep kumlu gibi gözüken; raflarının yanmış, kabarmış boyasının üstünde unutulmuş sigaralarla ister istemez ahlak dışı bir durumu akla getiren mutfakta, boşu boşuna oyalanırken söylediği bir şarkıydı.

Belki cevap şarkının sözcüklerindeydi.

Tam başımın üstünde
Havada bir müzik duyuyorum.
Ve gerçekten inanıyorum ki
Bir yerde bir Tanrı var

Ama havadaki müzik miydi yoksa acı ve sıkıntı mı? Başka bir şarkıya başladı ıslıkla:

Zihnimde sıkıntılar, hüzünlüyüm,
Ama hep hüzünlü olacak değilim,
Çünkü güneş açacak
Elbet bir gün arka kapımda.

Niçin *arka kapı*? Şimdi gök, göğsüne inmiş, bastırıyor gibiydi, artık ihtimallerle ışıldamıyor, mineraller katılığındaki düşüncelerin, sonlu bu dünyanın tüm ağırlığıyla üstüne bastırıyordu adeta. Bir kâbus gibi üzerine çökmüştü bu. *İtiyorum*, diye şarkısını söylerdi İda bazen, *yukarıya yukarıya!*

Ne anlama gelirdi bu şarkılar onun için, ne anlama? Çünkü Vivaldo biliyordu ki, İda, bu şarkıların çoğunu, Vivaldo'nun derinine inmeyi asla umut etmeyeceği gizlilikleri kibirle önüne sermek ve çözmeyi, hele yadsımayı asla düşünemeyeceği suçlamaları dile getirmek için söylerdi. Yine de, bu gizli yere bir girebilse, İda'nın suçlamalarının baskısından sonsuza dek kurtulacaktı. Tapınakların bu en garibinde, en korkuncunda bulunması orada bulunma hakkını ispat edecekti: tıpkı, bütün tehlikeleri yenip aslanı boğazlamış prensin, gelinin, prensesin huzuruna alınması gibi.

Seni seviyorum, Porgy, bırakma beni ona.
Bırakma, tutmasın beni sıcak elleriyle.

Kime söylerdi bu şarkıyı kime?

Hüzünler yağdı bu sabah. Yavrumun bana verdiği hüzünler. Gözyaşları kulağının yanından süzülüp bileğine damladı. Kımıldamadı ve gözyaşları gözlerinin kıyısından usul usul süzüldü.

"Sen de çok hoşsun," dediğini duydu Belle'in.

"Sahi mi?"

"Sahi ya."

"İspanya'ya gitmenin bir yolunu bulalım. Kollarımızı sıvayalım..."

"Pazartesi günü kenar mahalle biçimi giyinip," –kız kıkır kıkır güldü– "bir yerde resepsiyoncu olarak çalışacağım. Aslında bu işten nefret ediyorum, berbat bir iş, ama buradan uzaklaşmanın tek yolu da bu."

"Bunu yap bebeğim. Ben de bir işe gireceğim, söz."

"Söz vermen gerekmez."

"Ama veriyorum."

Öpüşmelerini duydu, hafif, sevecen, şehvetsiz bir öpüşmeye benziyordu bu ve onların bu kahredici fütursuz masumiyetini kıskandı.

"Hadi sevişelim."

"Burada olmaz. Aşağıya inelim."

Lorenzo'nun gülüşünü duydu. "Ne o utanıyor musun?"

"Yo..." Bir kıkırdama ve bir fısıltı duydu. "İnelim."

"Onlar kafayı bulmuşlar, umurlarında bile değil."

Belle kıkır kıkır güldü yeniden. "Şunlara bak."

Vivaldo gözlerini yumdu. Göğsünde başka bir ağırlık, bir el hissetti ve gözlerini aralayınca Harold'un yüzünü gördü. Dehşetli yorgun, çizgileri belirginleşmiş ve soluktu, alnına düşen saçları nemli ve kırıktı. Yine de, bu olağanüstü yorgunluğa rağmen bu yüz, Vivaldo'ya bakan, körpecik bir çocuğun yüzüydü.

"Ne durumdasın?"

"Nefis. Kıyak bir nefesti."

"Takdir edeceğini biliyordum. Senden hoşlanıyorum, dostum."

Harold'un bakışındaki ısrar Vivaldo'yu hem şaşırtmış hem de şaşırtmamıştı. Ama dayanamadı; yüzünü çevirdi; bir an sonra Harold'un, döşüne yerleşen başını hissetti.

"Lütfen dostum," dedi Vivaldo ona bir an sonra, "hiç yorulma. Değmez, hiçbir şey olacağı yok. Uzun zaman oldu."

"Nedir o eskiden olan?"

Vivaldo kendi kendine içinden güldü; yarım ömür geride kalan yıllarını, dam tepelerinde, bodrum katlarında, sandık odalarında, arabaların içinde geçirdikleri zamanları, yaptıkları atış müsabakalarını ve öbür yarışmaları düşündü birden, gözyaşlarına karışan kederli bir gülüşle. O zamanlar hep aynı düşü kurmuştu, ama o günden bu yana, bu düşlerin ilk anımsanmasıydı. O anda çok üşüyor, içi titriyordu; Harold'un eli orasında, başı göğsündeydi ve Vivaldo pekâlâ farkındaydı ki; o an bir şey olabilirdi, fantezileri uyanıyordu; erkek ağzı, erkek elleri, erkek organı, erkek kıçı üstüne hayalleri... Bazen bir çocuk – ki ona hep küçük kardeşi Stevie'yi hatırlatırdı ve ihtimal, bu andırış nasıl anahtar olabiliyorsa belki aynı zamanda elini kolunu bağlayan etkendi de – önünden geçerdi ve Vivaldo onun yüzünü seyreder, kıçını seyreder de bir şeyler hissederdi; o çocuğa dokunmak, onu güldürmek, onun o körpe poposunu tokatlamak isterdi. Dolayısıyla, kendinde bu eğilimin var olduğunu biliyor, bu halinden korkmuyordu ama ola ki bu olasılığın bedeli ona çok pahalı görünüyor, katlanmak istemiyordu. Bu nedenle Harold'a tatlılıkla, "Anla beni, dostum seni aşağılamıyorum. Ama oğlanlarla ilgilendiğim dönem çok eskilerde kaldı. Nice zamandır alışverişim yalnız kızlarla. Üzgünüm," dedi.

"Bu değişmez mi?"

"Sanmam. Üzgünüm."

Harold gülümsedi. "Ben de üzgünüm," dedi sonra. "Böylece, olduğum gibi yatabilir miyim, yine de?"

Vivaldo ona sarılıp gözlerini yumdu. Açtığında, gök üstünde kocaman bir pirinç kazanını andırıyordu. Harold yanında, bir eli Vivaldo'nun bacağında uykudaydı. Belle'le Lorenzo, iki pasaklı çocuk gibi battaniyeye sarılmış yatıyorlardı. Vivaldo ayağa kalkıp damın kıyısına kadar tehlikeli bir biçimde sokuldu; yolunu gözleyen, sıcakta alev alev yanan sokaklar gözüne ilişti, korktu. Ağzı

pamuğun kral olduğu günlerin Mississippi'si gibiydi. Merdivenlerden hızla sokağa inip eve İda'ya koştu. 'Aman Tanrım;Vivaldo, nerelerdeydin?' diyecekti. Jersey City'de bazı arkadaşlarla buluşmak zorunda kaldım. Seni haberdar etmek için bütün gece evi aradım durdum. Hep söylüyoru, bir cevap servisi alalım diye ama benim hiçbir sözüme kulak astığın yok ki!

4

Derken yaz geldi, New York yazı, ki hiçbir yerin yazına benzemez. Sıcak ve gürültü, sinirler, sağlıklı düşünüş, özel hayatlar, gönül meseleleri üzerinde yıkımlarına başladı. Hava beyzbol sonuçları, kötü haberler, tiryaki şarkılarla doldu; ve barlar ve sokaklar sıcağın daha da düşman ettiği düşman insanlarla. Bu şehirde, Eric'in Paris'te yapabildiği gibi, günün ya da gecenin herhangi bir saatinde, uzun, sakin bir gezinti yapmak, bu arada bir şey içmek için meyhaneye dalmak ya da kaldırım kahvesine çöküvermek mümkün değildi. New York'ta bulup bulacağınız beş, altı iç karartıcı kaldırım kahvesi taklidi de, öyle hemen çöküvermeye uygun değildi. Bütünüyle hiç değilse insan algısının ölçebildiği kadarıyla, para için işletilen vahasız bir şehirdi bu. Sakinleri, kendilerini yenileme haklarına ilişkin herhangi bir duyguyu bütünüyle kaybetmiş gibiydiler. Her kim bu hakka sahip çıkmaya kalkışırsa bu şehirde sürgün –çevresindeki hayattan sürgün– yaşardı; bu ise, gerçekte, onu mantığa aykırı olarak, herhangi bir gerçek özlük duygusundan ebediyen sürgün olmanın tehlikesi altına iterdi.

Akşamları ve hafta sonları, Vivaldo daktilosunun başına geçer, donla otururdu; kaba etleri iskemleye yapışır, ter koltuk altlarından, kulak arkalarından süzülür, gözlerinin içine şıpır şıpır damlar, kâğıtlar birbirine ve parmaklarına yapışırdı. Daktilonun tuşları, kâğıda kof, ıslak bir sesle inerek ilerlerdi; gerçekte, biraz da romanın ilerleyişi gibi cansızca, hemen hemen bütünüyle iradenin itmesiyle, milim milim, inatçı milimlerle. Artık

romanı ne hakkındaydı, niçin yazmak istemişti pek bildiği yoktu ama ucunu bırakmıyordu. Ucunu bırakmıyordu ama; ne de dört elle sarılabiliyordu, çünkü böyle sarılmanın diyeti İda'nın sarılmasından olmaktı ya da öyle olmasından korkuyordu. Bu korku onu, vebalı, tavanından sular damlayan bir zindanda eli kolu bağlı tutuyordu.

Maddi durumları, nerden bakılsa, korkunçtu. Evleri çok dardı. İkisinin de düzenli çalışma saatleri olsa, bütün gün çalışıp eve yalnız akşamları gelseler sıkıntıdan patlarlardı; ama Vivaldo, kitabevinde bazı haftalar geceleri, bazı haftalar gündüzleri çalışıyordu. İda da lokantada, bir çeşit gecesi gündüzü belirsiz, hesaba kitaba gelmez bir vardiya düzeninde çalışıyordu; bazen öğle ve akşam yemeklerinde; bazen birinden birinde, bazen ikisinde. Her ikisi de işlerinden nefret ediyordu –bunun, birbiriyle olan ilişkilerine bir yardımı dokunmuyordu– ama İda patronunun en gözde garsonuydu; bu ona belli bir rahatlık sağlıyordu. Vivaldo ise, kendisine istemediği bir gelecek sunan, daha zorlu, daha kazançlı işleri artık kabul edemiyordu. İkisi de, sanki, o amaçsız, yenik, içe kapanık bohem hayatının dört bir yanlarında gördükleri bir fırtınanın ince kumlarınca yutulmadan "başarmak" için adeta yarışıyor, çile çekiyor, yaşamaya uğraşıyorlardı. Bu, maddi durumlarını düzeltme umutları yok, demekti; oturdukları yerin masrafını güçlükle karşılayabiliyorlardı.

Vivaldo, Village'dan çıkıp, çok sevimli bir hale sokulabilecek çatı katlarının bulunduğu aşağı batı yakasına (East Side) taşınmayı çok teklif etti. Ama İda buna itiraz etti. Bunun gerekçesi hiçbir zaman açıkça söylenmemişti, ama Vivaldo sonuçta gerçek nedenin Rufus'un belki de yaşamında tek ve ilk kez bir yuva kurma ya da açıkçası yaşama girişiminde bulunduğu yer olduğu için İda'nın o çevreden korkması olduğunu anladı.

"Orada eve gelirken, ister gece olsun, ister gündüz içim rahat olmaz hayatım. O insanları benim tanıdığım kadar tanıyamazsın, çünkü sana hiç bana davrandıkları şekilde davranmamışlardır. O it heriflerden bazıları, insanı bir metro peronunda yalnızken ya da kendi evinin merdivenlerini çıkarken kuytuda yakalamaya görsünler, pantolonlarının önünü çözüp de ağzıma almamı istemekten başka şey düşünmezler. İnan

bana, yalan söylemiyorum. Bak, hayatım, iki yıl kadar önceydi, Rufus'la orda, Mott Sokağı'ndaydık, bir yere Pazar kahvaltısına davetliydik. Beyazdı gittiğimiz insanlar. Bir ara, aşağıdan geçen bir düğün alayını seyretmek için yangın merdivenine çıkmış olduk. Böylece, bloktaki insanlardan bir kısmı bizi gördü. Biliyor musun ne oldu? Üç beyaz adam, birinin elinde bir cop, birinde tabanca, üçüncüsünde de bıçak eve gelip bizi yaka paça dışarı attılar. Dedikleri de" –güldü– "biz sokaklarının adını kötüye çıkarıyormuşuz."

Bir an için dikkatle Vivaldo'nun yüzünü seyretti. "Gerçek bu," dedi İda tatlılıkla. Sonra, "Belimizi doğrultana kadar buradan bir yere gitmeyelim, Vivaldo," dedi. "Güç biliyorum, ama beterin beteri var."

Böylece, kapılarını açık tutmaya çalıştılar, ama bunun da, özellikle de İda evde, kanepede, kısa, mavi sahne elbisesiyle yayılmış oturuyor ya da pikabın yardımıyla aranjmanlara çalışıyorsa, tehlikedeydiler. Vivaldo'nun daktilosunun takırtısı, İda'nın sesinin yankısı, pikabın gürültüsü merdivenlerden inip çıkan insanların dikkatini çekiyor, açık kapıdan İda'nın sunduğu anlık görüntü gelip geçenin aklını karıştırıyordu. Bu kişiler açık kapıyı, durmak, dinlemek, içeriye göz atmak, kapıyı vurmak için fırsat buluyor, bir zamanlar aynı evde bir dostları oturmuş da, acaba onların, hey gidinin Tom'unun Nancy'sinin ya da Joannası'nın "ne" olduğundan haberleri var mıydı, bunu bilmek istiyorlardı. Kimi de onları yukarı katta ya da sokağın aşağısındaki bir partiye davet ediyorlardı. Bir defasında Vivaldo, kendini kaybetmiş bir halde, merdiven aralığının kızgın gölgesinde, elleri ceplerinde, gözlerini İda'dan ayıramayarak –daha doğrusu, gözleri İda'nın öfkeli bir çığlık ve küfürle uzaklaştığı yerden– dinlenen bir çocuğu merdiven aralığından sille tokat sokağa atmıştı. Çocuk ellerini ceplerinden çıkarmış, ancak küçük, iğrenç bir hayvan iniltisi koyuvermişti. Vivaldo onu sokak kapısından dışarı ittiğinde de bir omuzu üstüne külçe gibi düşmüştü. Kısa bir zaman sonra polis çıkagelmişti; kişisel, alevlenmeye hazır fantezileri yalnızca beyinlerine kazınmış uygarlık gururlarıyla pekişerek. O günden sonra kapılarını yalnız kapalı değil kilitli tuttular. Yine de bazı yaz geceleri tüm

o biçimsiz, çirkin şehri, odanın içinde, onlarla berabermiş gibi hissederlerdi.

Vivaldo çalışır, İda çalışır, Vivaldo gezinir, İda gezinirdi. İda onun "büyük" bir yazar olmasını isterdi, ama kendisinin çalışmadığı zamanlarda yalnız bırakılmaya gelmezdi. Çalışmadığı zamanlar, sesinin yankısı, müziğinin gürültüsü Vivaldo'nun kafasındaki diğer orkestrayı tehdit eder, çoğu zaman da boğardı. Çalışmadığı zamanlar Vivaldo'nun saçlarını karıştırarak birasını tazelerdi, sigarasının tablada yanıp kül olduğunu gördü mü, ona yeni birini yakardı; ya da omzunun üstünden yazdıklarını okurdu ki Vivaldo işte buna dayanamazdı. Yine de buna dayanmak İda'nın zekâsına hiç saygı duymamakla suçlanmaktan daha kolaydı. Evde beraber oldukları akşamlar Vivaldo gerçekten çalışamıyordu ve bunun tek nedeni de ondan yeterince uzaklaşamaması, kendi dünyasına girememesiydi. Ama evde olmadığı akşamlar durum daha da beterdi; bunun için bu duruma kızmamaya çalışırdı.

İda haftada bir, iki; ya da bazen iki, üç haftada bir Harlem'e giderdi, ama hiçbir zaman Vivaldo'dan kendisine eşlik etmesini beklemezdi. Ya da arada sırada Peekskill, Pouggkeepsie, Washington, Baltimore ya da Queens'de bazı müzisyenlerle buluşmaya giderdi. Vivaldo bir defasında o ve başka müzisyenlerle birlikte bir arabaya doluşup Washington'da bir batakhaneye gitmişti. Ancak ortam hiç hoş değildi, hepsi çok sıkıntılıydılar, çalgıcılar Vivaldo'nun gelmesinden tedirginlerdi. Batakhanedeki insanlar ise oldukça hoşlanmış, ama aynı zamanda orda ne aradığına da şaşırmışlardı –yoksa buna asıl şaşan Vivaldo'nun *kendisi* miydi?– İda bunca uzun bir yolculuktan sonra yalnızca iki şarkı söylemişti ve onları da iyi söyleyememişti. Vivaldo bu durumun bir anlamda kızı cezalandırmak isteyen müzisyenlerin tavrına karşılık onların bu yargılarıyla yüzleşmekte zorlanan İda'nın bir çeşit tutuk meydan okumasıyla ilgili olduğunu hissetmişti. Vivaldo güçlü bir beyaz adam olsaydı, bu tutumlarının İda'nın onu kullandığı varsayımı ile değişikliğe uğrayıp daha ılımlı olacağı apaçıktı; ama içinde bulundukları durumda Vivaldo'nun ona hiçbir hayrının dokunmayacağı açıkça görülüyor, dolayısıy-

la da onun İda'yı kullanıyor olduğu düşünülüyordu. Üstelik İda'nın onlara Vivaldo'yu bir yıldızın kaprisi, süs hayvanı ya da kocası kabul ettirecek düzeyde profesyonel bir mesleki saygınlığı da yoktu. Vivaldo'nun hiçbir fonksiyonu yoktu; dolayısıyla onlar da yapacaklarını yaptılar: ona payeler verdiler, onu bu payelerden yoksun ettiler.

Bu arada İda'yla Vivaldo arasında büyük bir hızla, ikisinin de aşmaya cesaret edemediği, üzerinde konuşulmayan mayın tarlalarını andıran büyük alanlar oluşuyordu. Washington'dan bir daha hiç söz etmediler, ayrıca Vivaldo ona bir daha şehir dışı gezintilerinde asla eşlik etmedi. Birbirlerinin ailelerinden de konuşmadılar hiç. O uzun işkenceli Çarşamba gecesinden sonra, Vivaldo kendinde Steve Ellis'in adını etme cesaretini bulamadığını gördü. Yine de Ellis'in, İda'ya özel bir müzik öğretmeni tuttuğu gibi, onu, ayrıca daha seçkin ve ünlü bir şan hocasına da gönderdiğini ve plak doldurtmak için gün ayarlamaya niyetlendiğini öğrendi. İda'yla Vivaldo anlaşmazlıklarını, sessizliğe, o mayın tarlasına gömdüler. Bu, kendilerini sesleri kısılmış, acı duygular içinde, soluk soluğa ve her zamandan daha yalnız bulmaktan yeğ göründü onlara. Bir daha İda'nın yoluna çıkmakla suçlandığını duymak istemiyordu Vivaldo. Duymak istemiyordu çünkü bu suçlamada gerçeğin payı hiç de küçümsenemeyecek boyuttaydı. Tabi Vivaldo, İda'nın da, bilinçsizce bile olsa, kendisiyle eseri arasına girmeye çalıştığını da hissediyordu. Ama Vivaldo bunu söylemek istemiyordu. Bu karşılıklı paniklerini, yalnız kalma korkularını ortaya çıkarabilirdi.

İşte ölgün yaz inler ve fokur fokur kaynarken, onlar bu haldeydiler. Vivaldo İda'dan geri kalmamak, İda ise... Vivaldo'dan bağımsız olmak? ya da her zamankinden daha çok beraber olabilecekleri bir temel yaratmak için? didiniyorlardı. "Başarmalıyım" derdi bazen İda, "*başaracağım da*. Sen de başarsan iyi edersin, tatlım, bu izbede, bu çöp tenekeleri arasında yaşamak canıma yetti artık."

Ellis konusunda:

"Vivaldo, seni o adamla boynuzladığımı sanıyorsan, bu senin bileceğin iş. Bir kere buna inanmak istedikten sonra *nasıl olsa* inanacaksın. Böyle lanet bir şeyi *kanıtlama* durumuna soka-

mayacaksın beni. İnanıp inanmamak sana kalmış. Bana güvenmiyorsan, eh, hoşça kal bebeğim, pılımı pırtımı toplar giderim."

Bazı geceler, İda, lokantadan mı, şan hocasından mı, ailesinin yanında mı, her nerdense, kucağında bira, sigaralar, sandviçler, yüzünde yorgun ancak huzurlu bir ifade, gözlerinde aşkın yumuşaklığı, eve döndüğünde ayrılmak onlara bir gün bile olsa olanaksız görünürdü. Yerler, içerler, konuşurlar, gülüşürler, bazen yumuşak bir meltemin estiği açık pencerelere yakın dar yataklarına karanlıkta çırılçıplak uzanır, sıcağa rağmen birbirlerinin dudaklarının tadına bakar, öngörülemez yarınları için büyük planlar yaparlardı. Çok defa öylece, birbirleriyle tam bir barışıklık içinde uyuyakalırdı. Ama bazen de birbirlerini anlayamazdılar. Bazı günler İda'ya erişemeyen, romanındaki kişilere erişemeyen Vivaldo, sezdirmeden dışarı süzülür, yaz sokaklarında tek başına dolanırdı. Arada sırada da İda ona, o hırçın hallerine bir dakika daha dayanamayacağını, sinemaya gideceğini söylerdi. Zaman zaman da birlikte çıkar, Benno'ya uzanır ya da Eric'i ziyarete giderlerdi; ama bu aynı zamanda Cass'ı da görmek demekti.

İda, Eric'teki değişikliğe çok şaşırdığını açık açık söylüyordu –bununla kastettiği sürprizleri uygun görmediğini ve Eric'in kendisini hayal kırıklığına uğrattığı idi– içindeki o anlaşılmaz, tuhaf, önyargılı Puritan kişilik Eric'in bu yeni ve şaşırtıcı ilişkisini uygun görmüyordu. Cass'ın aptal, Eric'in ise namussuz olduğunu söyledi.

Vivaldo'nun bu konudaki düşünceleri çok daha ılımlıydı: Eric değil, Cass'tı onu şaşırtan. Cass kesinlikle her şeyini tehlikeye koymuştu. Vivaldo onun sözlerini hatırlıyordu: *Hayır, sağol, Vivaldo, artık korunmak istemiyorum.* Kendi başının karışıklığından Cass'ınkini düşünmeye fırsat bulduğu zamanlarda Vivaldo onunla gurur duyuyordu; kendini böyle bir riske soktuğu için değil; bu riske bilinçli olarak atılabilmesinden ötürü gurur duyuyordu onunla.

Eric'in küçük bir rolde göründüğü bir Fransız filmi o yaz New York'a geldi ve dördü gidip, filmi görmek için sözleştiler. İda'yla Vivaldo, Eric'le Cass'ı gişede bulacaklardı.

"Cass ne yaptığını sanıyor?" diye sordu İda Vivaldo ile birlikte sıcak Temmuz sokağında tiyatroya doğru ilerlerken.

"Hayatını yaşamaya!" dedi Vivaldo yumuşak bir tonda.

"Lanet olsun, Cass iki çocuklu olgun yaşta bir kadın, tatlım. Çocuklar ne olacak? Eric'te baba olacak hal hiç yok, özellikle de o yaştaki çocuklar için."

"Seni gidi fanatik, küçük ahlakçı seni. Cass'ın hayatı yalnızca kendisini ilgilendirir, seni beni değil. Belki kadın çocuklarını senden çok tanıyordur; belki de ilerde aynı duruma geldiklerinde onların da yapmaktan korkmamasını dilediği, yaşamaları gerektiğini sandığı biçimde yaşamaya çalışıyordur." Sinirlenmeye başladığını hissediyordu. "Ayrıca hakkında öyle konuşabilecek kadar Eric'i de tanımıyorsun."

"İnan bana, çocuklar bu ilişki bitmeden Cass'tan nefret edecekler. Ayrıca Eric'i tanımadığımı da söyleme bana; onu görmeden önce bile hakkındaki her şeyi biliyordum."

"Sen orada burada ne duyduysan yalnızca o kadarını biliyorsun. Cass'la arasında bir ilişki olduğunu duymuş olamazsın. Bunun için de bunu kabullenemiyorsun, senin için beklenmedik bir durum bu!"

"Eric seni aptal yerine koyup kandırabilir, tabii Cass'ı da! –tabii aslına bakarsan bence Cass kendi kendini kandırıyor– ama beni kandıramaz. Göreceksin."

"Aman Tanrım, şarkıcılığı filan bıraktın, falcı olup çıktın sen. Sana biz bir çift büyük küpeyle yanar dönerli bir türban alıp tezgâhın başına oturtmalıydık – iyi iş yapardık."

"Aman ne espri, seni soytarı," dedi İda kızgınlıkla.

"Peki, ama bundan bize ne? Alan memnun, veren memnun, birlikte olmak istiyorlarsa bu bizi ne ilgilendirir?"

"Seni ilgilendirmez mi? Richard senin dostun."

"Cass Richard'dan daha yakın dostum," dedi Vivaldo.

"Cass ne yaptığının farkında değil. İyi bir kocası var; adam gerçekten bir şeyler üretiyor, bir yerlere varmak üzere; o ise kalkıp kendini Alabamalı, yoksul, beyaz bir ibnenin yatağına atıyor. İnan bana, siz beyazların kafasından geçenleri anlayamıyorum!"

"Eric yoksul bir beyaz değil; ailesinin hali vakti çok yerinde," dedi Vivaldo. Sıcağın ötesinde sıkıntıdan da terlemeye başlamıştı. İda'nın, sesini kesmesini diledi.

"Umarım onu evlatlıktan reddetmemişlerdir. Sence Eric bir gün aktörlükte başarı sağlayacak mı?"

"Bunun bunla ne ilgisi var, anlayamıyorum. Ama evet, sanıyorum evet, aslında çok iyi bir aktör o."

"Kıyıda köşede yaşlanıp gidecek bu gidişle. Onca zamandır ne yapıyordu Paris'te?"

"Bilemem yavrum, ama umarım gününü gün etmiştir. Anlıyor musun? En keyfine giden neyse onu yapmıştır inşallah."

"İyi ya," dedi İda, "şu anda yaptığının o olmadığı kesin."

Vivaldo, kendi kendine "Konuyu kapa oğlum, ya da değiştir," diye söylenerek iç geçirdi. Ama yine de "Bütün bunların seni niçin ilgilendirdiğini anlayamıyorum," dedi. "Cass bir erkekle beraber olmak hoşuna gidiyorsa bu onun sorunu. Bize ne bundan?"

"Ağabeyimle de düşüp kalkmak istemişti," dedi İda. "Onun da kendisi gibi sapık olmasını istemişti."

"Eğer Eric'le ağabeyinin arasında bir şey geçmişse bunun Eric onu yere yatırıp da ırzına geçtiği için olmadığı kesin! İçini serin tut, tatlım, erkekler hakkında sandığın kadar çok şey bilmiyorsun."

İda ona zalim bir gülücükle döndü. "Ya eğer bir şey olmuşsa. Körolası bir yalancısın sen, korkaksın da."

Vivaldo ona baktı; ve bir an için ondan nefret etti. "Niçin öyle diyorsun?"

"Çünkü olanları domuz gibi biliyorsun. Sadece bilmek istemiyorsun..."

"İda, o iş zerrece ilgilendirmezdi beni; ne Rufus ne de Eric'le, o konuyu bir gün olsun konuşmuş değilim. Hem niçin konuşmalıydım ki?"

"İnsanın olup bitenleri bilmesi için ille de konuşması gerekmez, Vivaldo. Rufus, bana başından geçenlerden hiç bahsetmezdi... ama ben yine de bilirdim."

Vivaldo bir an sustu. Sonra "Beni asla bağışlamayacaksın değil mi? Ağabeyinin ölümünden dolayı bağışlamayacaksın."

İda da bir an tutuldu, ne söyleyeceğini bilemedi.

"Ben de severdim ağabeyini, İda, belki inanmayacaksın, bunu biliyorum ama inan severdim. Ne var ki o da sonuçta bir erkekti, İda. Aziz değil!"

"Hiçbir zaman aziz olduğunu söylemedim. Ama ben aynı zamanda bir siyahım ve beyaz insanların siyah oğlanlarla siyah kızlara nasıl davrandıklarını bilirim. Onların gözlerinde s.klerini silecek bir şeyden öte değilsindir."

Vivaldo, üç blok aşağıda sinemanın ışıklarını gördü. Yaz sıcağında sokak hıncahınçtı. Boğazı düğümleniyordu, gözleri yanmaya başladı.

"Beraber olduğumuz bunca zamandan sonra," dedi Vivaldo, sonunda "hâlâ bu düşüncede misin?"

"Bizim beraber olmamız dünyayı değiştirmez, Vivaldo."

"Benim için," dedi Vivaldo, "değiştirir."

"Böyle düşünüyorsun," dedi İda, "çünkü sen bir beyazsın."

Birdenbire, oracıkta, o tıklım sokaklarda, acı acı haykırmak, yoğun parmaklarıyla İda'nın boynunu sıkmak geçti içinden. Uzaktaki sinema binasının ışıkları gözlerinin önünde gidip geldi, kaldırım yana yatar gibi oldu. "Kes şunu," dedi Vivaldo, kendisinin de tanıyamadığı bir sesle. "Kes şunu, bırak artık beni kahretmeyi. Beyaz oluşum benim kabahatim değil. Senin siyah oluşun benim kabahatim değil. Onun ölümü benim kabahatim değil." Gözyaşlarını silmek, ışığı odaklayabilmek, kaldırımı dengelemek için başını sertçe geriye atıp kafasını salladı. Ve bambaşka bir sesle. "O öldü, ama biz sağız sevgilim ve seni seviyorum, seni seviyorum, beni kahretme, n'olur," dedi ve ekledi: "Ya sen, sen beni gerçekten seviyor musun? Seviyor musun beni, İda? Seviyor musun?" Sonra başını çevirip baktı.

İda ona bakmadı; hiçbir şey söylemedi; bir blok ya da daha uzun yürüdüler, hiçbir şey söylemedi. Sinema binasına yaklaştılar. Cass'le Eric tentenin altındaydılar, el salladılar.

"Benim anlamadığım," dedi İda ağır ağır, "olup biteni anlamak bile istemezken, aşktan nasıl dem vurabildiğin. Bu da benim *suçum* değil. Hakkında bilmek bile istemediğin bunca şey varken nasıl söylersin Rufus'u sevdiğini? Beni sevdiğine nasıl inanırım?" dedi. Sonra tuhaf bir çaresizlik içinde Vivaldo'nun koluna sarıldı. "Hakkında hiçbir şey bilmediğin bir kimseyi nasıl sevebilirsin? Benim nerden geldiğimi bilmiyorsun. Yaşamın benim için ne olduğunu bilmiyorsun."

"Ama öğrenmek için," dedi Vivaldo, "kalan tüm ömrümü harcamaya hazırım."

İda başını geriye atıp güldü. "Ah Vivaldo. Ömrünün kalanını bu yolda harcayabilirsin ama bu isteyerek olmayacaktır." Sonra da, agresif bir tavırla, "Hem sonuçta öğreneceğin yine de ben olmayacağım. Ah Tanrım..." Vivaldo'nun kolunu bıraktı. Gözucuyla bir tuhaf bakıverdi ona. Vivaldo bir anlam veremedi bu bakışa, hem acıyan, hem de soğuk bir bakıştı bu. "Duygularını incittiğim için özür dilerim. Seni üzüp mahvetmeye çalışıyor filan da değilim. Biliyorum, dünyanın böyle olmasının sorumlusu sen olamazsın. Hem dinle: Öğrenmeye hevesli olmadığından ötürü kınamıyorum seni. Ben hevesli değilim, kimse de hevesli değil. Ama yine de iş ceremesini çekmeye gelince herkes yan çiziyor."

Sonra birden gülümseyerek, Eric'le Cass'ı selamlamak üzere ilerledi.

"Merhaba, çocuklar," dedi –Vivaldo onu, o yaramaz peri gülüşünü, o şimşek gibi çakan gözlerini seyrediyordu–. "Ne âlemdesiniz, nasıl gidiyor?" Eric'in yanağına hafifçe dokundu. "Paris kadar New York'un da tadını çıkarmaya başladığını söylüyorlar. Ne dersin? Burası da pek kötü değil, öyle değil mi?"

Eric kızardı ve şakacı bir tavırla dudaklarını büzdü. "Irmaklarınızı, köprülerinizi böyle kıyıya köşeye iteceğinize şehrin ortasına koymuş olsaydınız çok daha hoşuma giderdi. İnsan yazın bu şehirde soluk alamıyor; korkunç bir şey bu." Vivaldo'ya baktı. "Bilmem, siz barbarlar buna nasıl dayanıyorsunuz?"

"Biz barbarlar olmasaydık," dedi Vivaldo, "siz beyzadeler hapı yutmuştunuz." Cass'ı alnından öpüp Eric'in hafifçe ensesine vurdu. "Neyse, sizi görmek çok güzel."

"İyi bir haberimiz var," dedi Cass, "ama bırakayım da Eric kendisi söylesin."

"Aslında, henüz bu haberin iyiliğinden yüzde yüz emin değiliz, ama," dedi Eric İda'yla Vivaldo'ya bakarak. "Her neyse, sanırım, bir süre merakta koymamızda yarar var onları. Beni bu sinemada gördükleri en büyük olay saymazlarsa, eh, o zaman, bırakmalı bence, haberi halkla beraber öğrensinler." Sonra çenesini havaya kaldırarak çalımlı çalımlı gişeye doğru yürüdü.

"Eric," diye seslendi Cass, "N'olur sanki söylesem?" İda'yla Vivaldo'ya döndü, "Göreceğiniz filmle ilgili bir şey."

"Valla, ya söylersin," dedi İda, "ya da girmeyiz içeri." Eric'in sırtı dönük duruyordu, ona doğru sesini yükseltti: "Başka aktör tanıdıklarımız da var."

"Hadi, Cass," dedi Vivaldo, "Söylesene."

Cass dalgın bir gülücükle, yeniden Eric'ten yana baktı. "İzin ver de söyleyeyim sevgilim."

Eric, elinde biletler, gülümseyerek döndü. "Seninle nasıl baş etmeli bilmem ki," dedi. Cass'a doğru ilerleyip kolunu omzuna attı.

"Şey," dedi Cass, her zamankinden daha ufak ve daha şuh bir tavırla –Eric onun konuşmasını hoşnut, sevecen bir gülümsemeyle seyrediyordu– "Eric'in pek önemli bir rolü yok bu filmde, sadece bir iki sahnede görünüyor ve topu topu bir iki satır sözü var."

"Üç sahne," dedi Eric, "bir satır konuşma. Aranızdan biri aksırırsa gebertirim."

"... ama bu başarısı üstüne..." diye haykırdı Cass.

"... sadece ondan değil," dedi Eric.

"Bırakır mısın konuşsun kız?" dedi Vivaldo. "Devam et, Cass."

"... bu roldeki başarısı üstüne..."

"...bu çekimdeki," dedi Eric.

"Öf be," diye bağırdı Vivaldo.

"Eric mükemmelliyetçidir," dedi Cass.

"Ama birazdan ölü bir mükemmelliyetçi olacak," dedi İda, "bu sahneyi uzatmaktan vazgeçmekse, Aman Tanrım, ben hayatta çalışmak istemezdim seninle. Lütfen devam et Cass."

"Valla, Hollywood'tan telgraflar, telefonlar geliyor ha bire; oynar mısın diye soruyorlar..." Eric'e baktı.

"Haydi anlat, yarıda bırakma şimdi," diye bağırdı İda.

Eric'in beti benzi iyice soldu. "*Ecinniler*'i filme çekmek gibi bir delice düşünceye kaptırmış adamlar kendilerini..."

"Dostoyevski'nin romanı," dedi Cass.

"Eksik olma," dedi Vivaldo. "Sonra?"

"Stavrogin'i oynamamı istiyorlar," dedi Eric.

Tam bir sessizlik oldu. Hepsi gözlerini Eric'e diktiler, Eric de onlara huzursuzluk içinde baktı. Alnında, saçlarının hemen bitiminde biriken terler küçük bir çelengi andırıyordu. Vivaldo tuhaf, güçlü bir kıskançlık ve korkunun çekimine kapılmış gibi hissetti kendini. "Ooo!" dedi Vivaldo. Eric, ona, kalbinin içinden geçenleri okumak istercesine bakıyordu; bu arada kendini bir ağız dalaşına hazırlar gibi alnını hafifçe kırıştırmıştı.

"Galiba berbat bir film olacak," dedi Eric. "O adamların *Ecinniler*'i yaptığını düşünebiliyor musunuz? Menajerim bana telefon edinceye kadar gerçekten ciddiye almadım. Arkasından, Bronson da aradı. Çünkü, malum, *Av Cenneti*'yle bir çakışma oluyor. Provaya gelecek ay başlamamız kararlaştırıldı. Kim bilir? Bakarsınız büyük bir başarı olur. Onun için bu pürüzü halletmemiz gerekiyor."

"Ama Eric'i tavlamak için her şeyi yapmaya hazırlar," dedi Cass.

"Bütün bütüne doğru değil bu," dedi Eric. "Siz Cass'a kulak asmayın. Çok ilgileniyorlar, hepsi bu. Ben bir iş gerçekleşene kadar hiçbir şeye inanmam." Arka cebinden mavi bir mendil çıkarıp yüzünü sildi. "Hadi girelim," dedi.

"Dostum," dedi Vivaldo, "yıldız olacaksın." Eric'i alnından öptü. "Seni gidi hergele."

"Henüz hiçbir şey kesin değil," dedi Eric, Cass'a baktı. "Ben aslında ekonomik bir kaygının ürünüyüm. Hani, beni ucuza kapatabilirler ya... Öteki rollere de, hemen hemen, adını duyduğum nice kişi varsa sıralamışlar; bu yüzden, menajerimin açıkladığına göre, benim adım film adının altına düşüyor..."

"*Ama* aynı boyda," dedi Cass.

"Hani, şu *Diğer* başlığı altında verilenlerden biriyim işte," dedi Eric, güldü. Bu haberden ilk olarak keyiflenmiş gibi görünüyordu.

"Evet, dostum, bu defa başarmışa benziyorsun," dedi İda, "Tebrikler."

"Senin geleceği hissettiğini söyleyen o Fransız," dedi Cass, "haklıymış."

"Peki senin İç Savaş öncesinden kalma aksanını nasıl çözecekler?" diye sordu Vivaldo.

"Bakın," dedi Eric, "girip şu filmi görelim. Orda Fransızca konuşuyorum." Kolunu Vivaldo'nun omzuna attı. "Kusursuz."

"Filmi batsın," dedi Vivaldo, "şu anda hiç sinema havasında değilim. Götürüp sizi sızana kadar içirmeyi buna kat kat tercih ederim."

"Onu da yaparsın," dedi Eric, "film biter bitmez götürürsün."

Fransız filmi başladığı sırada gülüşerek salona girdiler. Tanıtma yazıları Paris'in sabah çekimlerinin bir kurgusu üzerine bindirilmişti: İşe giden bisikletli işçiler Montmartre tepelerinden gelip Place de la Concorde'u geçerek Notre Dame'ın önündeki büyük alanda pedal çeviriyorlardı. Yakın plan çekimlerinde trafik ışıkları yanıp sönüyor, trafik polislerinin beyaz değnekleri kalkıp iniyordu; çok geçmeden birinin önceden baş kişiyi seçmiş olduğu, onu hedefine kadar izleyeceği belli oldu, müziğe bakılırsa, hedef bir idam yeri olacaktı. Film, Fransızların imal etmeye bayıldığı o politika, aşk ve intikam dramlarındandı ve yıldızı, film tamamlandığında ölen büyük Fransız aktörlerinden biriydi. Böylece, kendi başına dikkate değer bir yanı olmayan bu film yadsınmaz, bir ölüm merakından dolayı ilgi çekiyordu. Bu aktörle çalışmak, bu adam çalışırken sette bulunmak Eric'in hayatının büyük serüvenlerinden biri olmuştu. Cass, Vivaldo ve İda'nın filmle ilgilenmelerinin başlıca sebebi filmde Eric'in de görünmesi olmakla birlikte, dikkatlerini filme yoğunlaştırmalarının asıl nedeni Eric'in tapınmasının sessiz yoğunluğuydu. Hepsi büyük aktör hakkında bir şeyler duymuş, beğeniyorlardı. Ama tabii ki, onlar, onun ne kısa yollardan büyük anlatımlara vardığını, önemsiz bir rolü çarpıcı bir sanata çevirdiğini Eric kadar bilemezlerdi.

Öte yandan, tıpkı filmin politikasının, Fransızlara özgü o tartışma merakı ve halka güvensizlik sonucu ister istemez yüzeysel kalması gibi, erkek yıldızın güçlü performansına da, buncacık bir şey için niçin onca güç ve yetenek harcandığı sorusunun gölgesi düşüyordu.

İda karanlıkta Vivaldo'nun elini kavradı ve yeniden güvenilmesi, bağışlanması için sessizce yalvaran bu ele bir çocuk gibi sımsıkı yapıştı. Vivaldo omzunu onunkine iyice yasladı

ve birbirlerine dayandılar. Film başladı. Cass Eric'e fısıldadı, Eric Cass'a. Cass birden dönüp diğerlerine fısıldadı. "İşte şimdi geliyor!" Ve kamera kalabalık bir kahvede gezinip sonunda bir öğrenci grubu üzerinde durdu. İda'nın "Bu bizimki!" diye bağırmasıyla birlikte çevrede rahatsız olan insanların bir saniye süren, tekinsiz bir böcek bulutunun uğultusunu andıran homurdanmaları duyuldu. Cass eğilip Eric'i burnundan öptü; "Çok esaslı görünüyorsun" diye fısıldadı Vivaldo. Eric'in rolü bu kısa sahne süresince hareketsiz kalmaktı; çevresindeki öğrenciler ateşli ateşli tartışırlarken, o başını arkaya atmış, duvara dayamış, gözleri kapalı, nerdeyse hiç kımıldamadan duruyordu. Ancak, yönetmen Eric'i öyle bir yerleştirmişti ki, onun o içki etkisiyle kendinden geçmiş hali sahneyi bütünlüyor, ateşli sohbetçilerin değersizliğini vurguluyordu. Biri masayı itti, Eric'in konumu azıcık değişti. Kauçuktan yapılmış gibiydi ve gerçekte gitgide şiddetlenen tartışmadan kaçıp uzaklaşmak ister gibiydi; ne var ki, kader onu bir biçimde buna bulaştırmıştı. Vivaldo, Eric sarhoşkenki halini görmüştü ve bunun onun davranış biçimi olmadığını çok iyi biliyordu. Böyle bir durumda, Eric'in Güneyli kişiliği ağır basardı. Dışavurduğu kişilikle gerçek kişililiği arasında gidip gelmelerle, Eric'in çok az şey yaparak bir hayli şey becerdiğini kavrayan Vivaldo, belki de ilk defa Eric'in gerçekten kim olduğunu da kavradı. Eric'i kendi olduğu zamankinden daha çok rol yaparken derinliğe çözümleyebilmek... çok tuhaftı. Kamera bu sahne süresince pek az kımıldadı ve Eric sürekli çerçevenin içinde kaldı. Eric'i içine hapseden loş, sarı ışık değişmedi, dolayısıyla Eric'in yüzü, hayatta hiç olmadığı kadar incelikleriyle gösterilmiş oldu. Yönetmen de hiç kuşkusuz Eric'i oraya yerleştirirken bu yüzle ulaşmak istediğinin ne olduğunu biliyordu. Yirminci yüzyılın insan üzerindeki işkencesini tam olarak yansıtan bir dipnottu bu! Acımasız ışık altında, çizgili, gergin, kaba damarlı alın, dayanıklı sabır dolu bir bireyi akla getirirken; bu izlenim kaşların çıkıntısı ve gözlerin inzivasıyla iyice vurgulanıyordu. Burun parlıyordu ve azıcık kalkıktı; bununla birlikte, etten çok kemik görünümündeydi. Dolgun hafifçe aralanmış dudaklarsa yalnız ve biçareydi; inatçı çenesi güçlükle koruyordu bunla-

rı. Bir erkeğin yüzüydü bu, acı çeken bir erkeğin. Ancak, tıpkı, her büyük müziğin giderek büyük bir sessizlikte sonlanması gibi, bu erkekçe görünüm de erkekçe olmayan bir ifadede vurgulanmış, güçlendirilmişti. Ama kadınsı da değildi; 'androjen'[2] sözcüğü Vivaldo'ya her nedense ters geliyordu. Birçok insanın, aslında neden karşılık verdiğini bilmeksizin karşılıksız bırakmayacağı bir nitelikti bu. Aynı zamanda hem büyük bir güç, hem de büyük bir yumuşaklık vardı bu yüzde. Ama çoğu kadının yumuşak, çoğu erkeğin de güçlü olmadığı düşünülürse ta derinlerde, doğamızın gerçeğini düşündüren bir yüzdü bu.

Sonra Eric birden, başını kımıldatmadan gözlerini açıp masaya, çevresine boş gözlerle bakındı. Midesi bulanıyor gibiydi, kalkıp telaşla kayboldu. Öğrenciler arkasından gülüştüler. Eric'in oynadığı kişinin cesaretten yoksun olduğunu hisseden öğrenciler, ortalıktan kaybolan arkadaşlarına karşı aşağılayıcı, alaylı bir tavır aldılar. Film şeridi boşalmaya devam etti ve Eric iki kere daha göründü. Bir keresinde, ateşli bir genç kurmaylar toplantısında geri planda, sessiz, son olarak da, filmin en sonunda bir dam tepesinde, elinde bir makineli tüfekle. Tek konuşmasını yaparken –"*Nome de Dieu, que j'ai soif*![3]"– kamera onu bir düşman tüfeğinin nişangâhında çerçevelenmiş olarak göstermek üzere kaydı; kan Eric'in dudaklarından aşağı süzüldü ve Eric damın tepesinden aşağı kayıp görüş alanından kayboldu. Eric'in ölümüyle, onlar için de film anlamını yitirdi ve büyük bir şans olarak kısa bir süre sonra da sona erdi. Serin karanlıktan Temmuz'un sıcak aydınlığına çıktılar.

"Kim bana içki ısmarlayacaktı?" diye sordu Eric solgun bir gülüşle. Onu kaldırımda, filmde göründüğünden daha çok kısa boylu, kanlı canlı görmek gerçek bir şoktu. "Neyse, halk imza için başıma üşüşmeden uzaklaşalım buradan," dedi ve güldü.

"Olmayacak şey değil, dostum," dedi Cass. "Beyazperdede büyük varlık göstermiş bir adamsın sen."

"Film pek ahım şahım değildi," dedi Vivaldo, "ama sen çok iyiydin."

"Aslında bana düşen pek bir şey yoktu," dedi Eric.

21 Hem kadına hem erkeğe benzeyen.

22 Aman Tanrım, amma susamışım.

"Evet," dedi İda, "yoktu. Ama bu kadarında bile yarattığın karakter tartışmasız mükemmeldi."

Birkaç saniye konuşmadan yürüdüler.

"Korkarım, ancak bir kadeh içebileceğim sizinle," dedi Cass, "sonra eve gitmem gerek."

"Doğru," dedi İda, "sabahlara kadar bu sırtlanlara takılmayalım. Yarın sürüyle insanın karşısına çıkacağım. Üstelik..." –Vivaldo'ya içten bir gülücükle baktı.– "Ayrıca sanırım Eric vapurdan ineli birbirleriyle bir kerecik olsun baş başa kalma fırsatları da olmadı."

"Onların bu akşamlık baş başa kalmasına izin vermemizin iyi olacağını düşünüyorsun, öyle mi?" diye sordu Cass.

"Biz vermesek, onlar alacak. Ama böyle olursa, gözlerine girebiliriz, bu da her zaman işimize yarar." Güldü. "İşte böyle, Cass. Erkeğini elinden kaçırmak istemiyorsan *akıllı olmak* zorundasın."

"Ben yıllar önce başlamalıydım senden ders almaya," dedi Cass.

"Hımm, dikkat et," dedi Eric yavaşça, "çünkü bu bence pek gurur okşayıcı bir söz değil."

"Şaka ediyordum," dedi Cass.

"Ama ben yine de bir şekilde huzursuz oldum."

O gece yarı yarıya boş olan Benno'ya girerek, gerideki masalardan birine, biraz uygunsuz ve ısrarlı bir sessizlik içinde oturdular. Bu sessizlik, her birinin zihninde kolayca söyleyebileceğinden çok şey olmasından kaynaklanıyordu. Sanki cinsiyetleri onları engelliyordu. Belki, kadınlar erkekleri üstüne söyleşmek isterlerdi, ama onlar yanlarındayken yapamazlardı bunu; ne de erkekler, İda'yla Cass varken dertleşmeye başlayabilirlerdi. Onun için, gördükleri filmle Eric'in oynayacağı film üstüne çene çaldılar. Bu sudan konuşma bile, Eric'in, Hollywood'a gitme konusunda açığa vurulmamış bir gönülsüzlüğü nedeniyle kısıtlı ve sıkıntılı bir havadaydı. Vivaldo bu gönülsüzlüğün iç yüzünü kestiremedi. Ama Eric'in yüzünde belki bir dalgınlık, belki bir korku, bir deniz fenerinin ışığı gibi kıpraşıp durdu. Eric, ola ki daha önce, derinlerde düşürülmüş olduğu tuzağa, yüksek bir yerde de düşürülmekten korkuyor, diye düşün-

dü Vivaldo. Belki, Vivaldo'nun kendinden de çok iyi bildiği gibi, Eric de durumunda gerçek bir değişiklikten korkuyordu. Kadınlar bizden daha yürekli diye düşündü, ama hemen sonra belki de başka seçenekleri olmadığından diye geçirdi içinden.

Birinci kadehten sonra, İda'yla Cass'ı bir arabaya bindirdiler. İda, "Bak körkütük gelip de sakın beni uyandırayım deme," Cass da "Yarın bir ara sana telefon ederim," dedi. Kadınlarına el salladılar ve arabanın kırmızı ışıklarının gözden kayboluşunu seyrettiler. Bakıştılar.

"Eh!" Vivaldo güldü. "Hadi felekten bir gece çalalım dostum. Gidip kafaları bulalım."

"Tekrar Benno'ya gitmek istemiyorum," dedi Eric. "Benim eve gidelim, biraz viskim var."

"Peki," dedi Vivaldo. "Seni evine sürüyerek götürmektense, kendi evinde sızdığını görmeyi tercih ederim." Sırıttı. "Seninle yalnız olmaktan mutluyum" dedi.

Eric'in evine doğru ilerlediler. "Haklısın, ben de seninle olmayı çok istedim," dedi Eric, "ama" –kısaca bakışıp, birbirlerine gülümsediler– "fırsat vermediler ki."

Vivaldo güldü. "Erkek erkeğe: Açık ve dürüst!" Umarım Cass İda kadar –dengesiz– değildir."

"Oho," dedi Eric, "asıl umarım sen benim kadar dengesiz değilsindir."

Vivaldo gülümsedi ama bir şey söylemedi. Sokaklar çok karanlık ve sessizdi. Ara sokaklardan birinde üzerinde ay ışığının pırıldadığı, yalnız bir şehir ağacına rastladılar. "Şu ya da bu biçimde," dedi Vivaldo, "sonuçta, hepimiz dengesiziz. Bunu sana özgü bir durum sanma."

"Bunu bilerek yaşamak çok güç," dedi Eric. "Yani insanın asla göründüğü gibi olmadığının bilinciyle yaşamak, asla; üstelik, belki de –bir anlamda–, aslında belki de aynen olduğu gibi görünüyordur ama..." Hafifçe gülümseyerek Vivaldo'ya döndü. "Anlıyor musun ne demek istediğimi?"

"Keşke anlamasaydım," dedi Vivaldo, yavaşça, "ama korkarım, anlıyorum."

Eric'in oturduğu bina ağaçlı bir yoldaydı; evin cephesi batıya dönüktü ve nehre yakındı. Biri sokağın bir köşesinde,

öteki öbür köşesinde, iki tavernadan gelen gürültünün dışında ortalık çok sessizdi. Eric ikisine de birer kere uğramıştı bu tavernaların. "Biri gay-bar sözüm ona," dedi Eric, "Aslında mezarlıktan farksız. Öbürü de liman işçilerinin uğrak yeri, orası da ruhsuz. Liman işçileri gay-bara, gayler de liman işçilerinin barına uğramıyorlar. Ama barlar kapanınca birbirlerini nerde bulacaklarını da çok iyi biliyorlar. Bu sokakta volta atar hepsi. Bütün bu alışveriş çok hazin gelir bana, ama belki çok uzak kaldım, ondan. Ben, kendi payıma, bu tür ilişkilerde yokum. Günah işliyorsan bile bu zevk olmalı, bence."

Vivaldo güldü, ama biraz hayret ve biraz da korkuyla, Tanrım, gerçekten değişmiş, diye düşündü. Eskiden hiç böyle konuşmazdı. Sessiz sokağa, evlerin, ağaçların gölgelerine baktı, taşıdıkları tehdidi ve korkunç yalnızlığı yeni farklı bir anlamda sezerek. Yeniden Eric'e, aynen filmdeki Eric'e baktığı biçimde baktı ve yine, onun kim olduğunu, bu hayata nasıl dayandığını sordu kendine şaşırarak.

Eric'in oturduğu binanın girişindeki dar, aydınlık koridordan geçip evinin olduğu kata çıkan merdivenleri tırmandılar. Yalnızca bir tek ışık, yatağın başucundaki ışık, yanıyordu. "Hırsızlardan korunmak için," dedi Eric; ev, yapılmamış yatağı, iskemlelere geçirilmiş, kapı, pencere kulplarına asılmış çamaşırlarıyla bildik düzensizliği içindeydi.

"Zavallı Cass," diyerek güldü Eric, "Hep buraya çekidüzen vermeye çalışıyor ama, emekleri boş. Zaten aramızda ilişki öyle ki, ona, ortalığı düzeltme cinsinden işler için pek vakit bırakmıyorum." Öte berisini, ufağını tefeğini toplayarak odada dolandı, sonra topladıklarını mutfak masasının üzerine tepeleme yığdı. Mutfağın ışığını yaktı, buzdolabını açtı. Vivaldo yapılmamış yatağın üzerine kendini bıraktı. Eric iki içki koyup, Vivaldo'nun karşısına, dik aralıklı rahat bir koltuğa oturdu. Sonra, kısa bir sessizlik oldu.

"Mutfağın ışığını söndür," dedi Vivaldo, "Gözüme geliyor."

Eric kalkıp mutfağın ışını söndürdü; geri gelirken getirdiği viski şişesini yere bıraktı. Vivaldo ayakkabılarını fırlatarak çıkardı, bacaklarını yukarı toplayıp ayak parmaklarını karıştırdı.

"Cass'a âşık mısın?" diye sordu birden.

Eric'in kızıl saçları, başını içkisine eğerken loş ışıkta bir an parladı; sonra başını kaldırıp Vivaldo'ya baktı. "Hayır. Ona âşık olduğumu sanmıyorum. Aslında olmayı isterdim. Ona yakınlık duyuyorum... ama, hayır, âşık değilim."

İçkisinden küçük bir yudum aldı. "Ama o sana âşık," dedi Vivaldo, "değil mi?"

Eric kaşlarını kaldırdı. "Galiba âşık. Ya da öyle sanıyor. Bilmiyorum. Ne demek âşık olmak? Sen İda'ya âşık mısın?"

"Evet," dedi Vivaldo,

Eric kalkıp pencereye gitti. "Evet derken düşünmedin bile. Sanırım, bu da benim durumumu açıklar." Güldü. Arkası Vivaldo'ya dönük olduğu halde, "Seni kıskanırdım biliyor musun?" dedi.

"Aklından zorun vardı herhalde," dedi Vivaldo. "Niçin?"

"Çünkü sen normaldin," dedi Eric. Döndü, Vivaldo'yla yüz yüze geldi.

Vivaldo başını geriye atarak güldü. "Yağcılıkla bir yere varacağını düşünüyorsan yanılıyorsun, oğlum. Yoksa bu dolaylı bir aşağılama mı?"

"Bu asla aşağılama değil," dedi Eric, "ama artık seni kıskanmadığıma memnunum."

"Kahretsin" dedi Vivaldo, "aslında benim de seni kıskanmam çok mümkün. Hem erkekler hem de kadınlarla yatabiliyorsun. Bazen bunu ben de yapabilmeyi istemişimdir, gerçekten istemişimdir." Eric susuyordu. Vivaldo sırıttı. "Hepimizin kendine göre dertleri var, sincap."

Eric çok ciddi görünüyordu. Pis pis sırıttı ve yeniden oturdu. "Yapabilmeyi istemişmiş... yalnızca boş laf bu. Bana sorarsan ben de keşke olmasaydı diyordum."

"Seninki de yalnızca laf."

Bakışıp birbirlerine gülümsediler. Sonra, "İnşallah, benim Rufus'la geçindiğimden iyi geçinirsin İda'yla," dedi Eric.

Vivaldo'nun kanı çekildi, bir titreme hissetti. Gözlerini Eric'ten uzaklaştırdı, pencereye doğru baktı; karanlık, ıssız sokaklar sallanarak üzerlerine geliyormuş gibi.

"Rufus'la aran nasıldı ki?" diye sordu Vivaldo.

"Korkunçtu, beni deli ediyordu ilgisiyle."

"Anlıyorum." Eric'i gözledi. "Atlattın mı bunu? Geçti mi şimdi o fırtına? Yani... Cass gelecek yolunda yeni bir adım sayılabilir mi?"

"Bilemiyorum. Cass'a âşık olabilirim sanıyordum ama... ama, hayır. Onu çok seviyorum, çok iyi anlaşıyoruz. Ama, sanırım İda'nın, senin yaşantına yerleştiği gibi yerleşemedi Cass benimkine."

"Belki de sadece âşık değilsin ona. Her yattığına âşık olman şart değil ya. İyi bir ilişki sürdürmek için ille de âşık olman gerekmez."

Eric susuyordu. Sonra, "Gerekmez. Ama bir de oldun mu..."

Eric gözlerini içkisine dikti. "Evet," dedi Vivaldo, sonunda, "evet, biliyorum."

"Sanırım," dedi Eric, "bazı konularda artık gerçekleri kabul etmek –ya da karara bağlamak– zorundayım. Hem derhal, oyalanmadan."

Mutfağa gitti, buzla döndü. Buzu, kendi içkisine ve Vivaldo'nunkine attı. Yeniden dik arkalıklı koltuğuna oturdu. "Sanki yıllarca, güzel bir sabaha uyandığımda, tüm acımın dinmiş, tüm kararsızlığımın sona ermiş olacağını –ve artık hiçbir herifin, hiçbir oğlanın, hiçbir erkeğin– artık benim üzerimde bir gücü olmayacağını hayal ederek, bunu düşünerek yıllarımı boşa geçirmiş gibi hissediyorum kendimi."

Vivaldo kızardı, bir sigara yaktı. "Ben," dedi, "ben güzel bir günde, oğlanın birine –*Venedikte Ölüm*'deki gibi bir çocuğa– vurulmayacağıma emin olamam. Onun için, sen de, geleceğe uzanan uzun yolda seni, sadece seni bekleyen bir kadın olmadığından emin olamazsın."

"Doğru," dedi Eric, "Bundan kesinlikle emin olamam. Ama yine de bir karar vermek zorundayım."

"Niçin? Neye karar vermek zorundasın?"

Eric bir sigara yaktı. Bir bacağını altına alıp, dizini kollarının arasına aldı. "Demek istiyorum ki, sahip olduğu hayat hakkında kişi dürüst olmalı bence. Yoksa istediğin yaşama kavuşman olanaksız." Durakladı. "Ya da istediğini sandığın yaşama."

"Ya da," dedi Vivaldo, bir an sonra, "istemen gerektiğini sandığın yaşama."

"İstemen gerektiğini sandığın yaşam," dedi Eric, "daima sana en güvenli gözüken yaşamdır." Pencere tarafına baktı. Odada, Vivaldo'nun tam arkasından gelen tek ışık, yüzünde alev gibi menevişleniyordu. "Biliyor musun ki Cass'la beraber olmaktan çok hoşlanıyorum, gerçekten çok zevk alıyorum. Bazen nasıl diyeyim, gerçekten, olağanüstü. Kendimi bir anlamda rahat, güvenli –güçlü– hissediyorum. İnsana yalnızca bir kadının verebileceği bazı şeyler var." Pencereye gidip jaluzilerin arasından dışarıyı gözetlemeye başladı; karşıt ordugâhlardaki adamların çadırlarından çıkıp ağaçların gölgesinde buluşacakları anı beklercesine. "Yine de, bir yerde, bunların hepsi üst düzeyde bir beden terbiyesi. Büyük bir meydan okuma, büyük bir sınav, bir oyun. Ancak yine de doğrusu şu ki, yaşamımdaki birkaç erkekle beraberken ara sıra yaşamış olduğum o –dehşeti– acıyı, o hazzı Cass'ta duymuyorum. Bir anlamda katılmıyorum ona; sanki, nerdeyse Cass'ın hatırı için yapıyorum bunu." Dönüp Vivaldo'ya baktı. "Bir şey anlatıyor mu bu sana?"

"Galiba," dedi Vivaldo. "Galiba."

Ama Vivaldo Jane'le yattığı bazı geceleri, Jane'in tatmin edilmez hale gelinceye kadar içtiği geceleri düşünüyordu. Onun soluğunu, onun elinden kayan vücudunu, çığlıklarının tekinsiz yalınlığını düşünüyordu. Bir keresinde, korkunç bir karın ağrısına tutulmuştu, ama Jane bir türlü rahat vermemişti. Sonunda yumruğunu gırtlağına sokmaktan kaçınmak için onu halsiz düşürüp biraz uyku çekebilmek dileğiyle, umutsuzca üzerine atılmıştı. Biliyordu ki, Eric'in bahsettiği bu değildi.

"Belki de," dedi Vivaldo, duraksayıp, damda, Harold'la geçirdiği geceyi, Harold'un ellerini düşünerek, "bir adamla, sırf ondan hoşlandığım ve o istediği için yatarsam hissedebileceğim türden bir duygu bu."

Eric zalimce gülümsedi. "Bununla karşılaştırılabileceğinden emin değilim, Vivaldo. Cinsellik çok özeldir. Ama bir herifle sırf yatmak istediği için yatmışsan, senin bu ilişkide herhangi bir sorumluluk yüklenmen gerekmez; sana hiçbir iş düşmez. Her şeyi ona bırakabilirsin. Pasif olmak düşüncesi bazı erkekler, hatta çoğu erkek için çok çekicidir."

"Öyle demek?" Vivaldo ayaklarını yere indirip içkisinden uzun bir yudum aldı. Eric'e baktı, iç geçirip gülümsedi.

"Sen de bu konuyu çok çetin niteliyorsun dostum."

"Valla, benim açımdan öyle görünüyor." Eric yüzünü ekşiterek viskisini başına dikti. "Belki, bir yerde birtakım insanlar için hayatın ve aşkın olduğundan –benim için olduğundan– daha kolay olduğuna inanmak özlemi duydum, onun için sızlanıyorum. Belki kendimi eşcinsel olarak nitelendirip tüm dertlerimi, sorunlarımı buna bağlamak daha kolay geldi."

Odaya buz gibi bir sessizlik doldu. Eric'le Vivaldo birbirlerini tuhaf, düşmanca bir ilgiyle uzun uzun süzdüler.

Eric'in gözlerinde büyük bir soru vardı ve Vivaldo, yüzünü ondan bir aynadan uzaklaştırır gibi döndürüp, mutfak kapısına gitti.

"Sence gerçekten hiç fark etmez mi?"

"Bilmem. Sence farkın farkı olur mu?"

"Valla," dedi Vivaldo, baş parmağının tırnağını kapının menteşesine hafif hafif vurarak, "ben, kesinlikle, gerçek şamatanın erkekle kadın arasında olduğuna inanıyorum. Üstelik bu fiziksel olarak da daha kolay." Eric'e baktı yeniden aceleyle.

Eric güldü. "Ben, istedikleri halde ölçüleri denk gelmediğinden başarısızlığa uğrayan iki adam duymadım hiç. Aşk daim bir yol bulur, babalık. Ben beyzbol hakkında bir şey bilmem, dolayısıyla, hayatın bir beyzbol maçı olup olmadığını da bilemem. Belki senin için öyledir. Benim için öyle değil. Üstelik eğer istediğin çocuk yapmaksa, eh, bunun için beş dakika yeterli. Yapmak için de kimseyi sevmene gerek yok. Eğer her yıl dünyaya gelen çocukların tümü aşk ürünü olsaydı, oho! Ne parlak bir dünya olurdu bu, dostum!"

Vivaldo, yüreğinin ta derinlerinde, kusmamak için mücadele edercesine bastırmaya çalıştığı gönülsüz bir nefretin kabardığını hissetti. "Herkesi kendin gibi mutsuz mu etmek istiyorsun, yoksa aslında herkes senin gibi mutsuz mu, bunu kestiremiyorum," dedi.

"Meseleyi bu açıdan yorumlamak seni bir yere götürmez, dostum. Sen gerçekte ne kadar mutlusun? Bunun benimle,

yaşadıklarımla hiç ilgisi yok; ne benim düşüncelerimle, ne de benim yoksunluğumla... Senin kendi durumun ne?"

Bu soru, Vivaldo'yla Eric'in arasına çöreklenen bir duman gibi çöktü odaya. Soru, Vivaldo'nun gözlerini Eric'ten kaçırıp önüne bakarak, yüreğinde buna bir yanıt ararkenki suskunluğu kadar derindi. Korkmuştu Vivaldo; başını kaldırıp Eric'e baktı; Eric de korkmuştu. Birbirlerini süzdüler. "İda'ya âşığım," dedi Vivaldo. Arkasından, "Bazen çok güzel uyum sağlıyoruz. O zaman her şey çok güzel, fevkalade. Bazen de olmuyor, anlaşamıyoruz. O zaman korkunç."

Olduğu yerden, kapının ağzından, kımıldamadı.

"Ben de âşığım," dedi Eric, "adı Yves; çok yakında New York'a geliyor. Bugün ondan mektup aldım."

Eric ayağa kalkıp yazı masasına gitti, oyunun metnini alıp açtı ve bir uçak mektubu çıkardı. Vivaldo, onun, bir anda, yorgunlaşan ve güzel bir biçim alan yüzünü seyretti. Eric mektubu açtı, yeniden okudu. Vivaldo'ya baktı. "Bazen biz de anlaşırız ve güzeldir. Anlaşamayınca da, korkunç." Yeniden oturdu. "Biraz önce kabul etmek ya da karar almaktan söz ederken onu düşünüyordum." Durakladı, Yves'in mektubunu yatağın üzerine fırlattı. Vivaldo'nun bozmaya cesaret edemediği çok uzun bir sessizlik oldu.

"Şunu anlamam gerekiyor ki," dedi Eric, "ben kurtulmayı umuyorsam, ki umdum – Cass'le bu şey başladığında, belki de bu benim için beklediğim değişme fırsatı, diye düşünmüştüm; bundan dolayı mutluydum da – benden çok daha genç olan Yves haydi haydi bu hayali kurar. Onu bırakmaya kendimi hazırlamalıyım. Gidecektir o. Sanırım." – başını kaldırıp Vivaldo'ya baktı.– "Erkek olması için de gitmesi şart, galiba."

"Yani," dedi Vivaldo, "benliğine kavuşması için."

"Evet," dedi Eric. Sessizlik yeniden çöktü.

"Bütün elimden gelen," diye ekledi Eric, "onu sevmek. Ama bu demektir ki –değil mi? – başka birini farklı şekilde sevmiş olmakla kendimi aldatamam. Verilmiş bu sözün üstüne daha büyük bir söz veremem; şu anda mümkün değil bu; belki de hiçbir zaman daha büyük bir söz veremem. Güvenlik duyup, aynı zamanda pişmanlık ve kınama içinde olamam.

Bağımsız değilken bağımsız gibi davranamam. Bunu böylece kabullenmeliyim, kabullenmesini öğrenmeliyim. Bir şey anlatıyor mu bunlar sana? Yoksa ben çıldırdım mı?" Gözlerinde yaşlar vardı. Mutfak kapısına gidip Vivaldo'ya uzun uzun baktı. Sonra başka yere döndü. "Haklısın. Haklısın. Karar verecek bir şey yok bunda. Her şeyi olduğu gibi kabul etmeliyim."

Vivaldo kapıdan ayrılıp kendini yüzükoyun yatağın üzerine atarak uzun kollarını yere sarkıttı. "Cass'ın Yves'den haberi var mı?"

"Evet. Aramızda bir şey olmadan önce anlattım ona." Gülümsedi. "Ama bilirsin bu durumları; birbirimize karşı dürüst olmaya çalışıyorduk. Gerçekte, o anda hiçbir şey durduramazdı bizi; birbirimize çok ihtiyacımız vardı."

"Şimdi ne yapacaksın?" –Karnının altında bir yerdeki mektubu işaret etti. – "Yves ne zaman geliyor?"

"İki haftaya kadar. O mektuba göre. Belki biraz daha gecikir. Belki biraz daha erken gelir."

"Cass'a söyledin mi bunu?"

"Hayır, yarın söyleyeceğim."

"Nasıl karşılayacak dersin?"

"Aslına bakarsan, geleceğini biliyordu. Buraya resmen gelişini nasıl karşılar bilmem."

Sokaklarda hızlı hızlı yürüyen ayak sesleri duydular ve birinin ıslık çaldığını...

Eric, kaşlarını sıkıntıyla çatarak gözlerini yeniden duvara dikti. Sokaktan başka sesler geldi.

"Galiba barlar kapanıyor," dedi Eric.

"Evet." Vivaldo, cengeli göğüsleyen jaluzilere bakarak doğruldu. "Eric. İnsan bu işlerin içinden nasıl çıkar? Sevemezsen nasıl yaşarsın? Seversen nasıl yaşarsın?"

Vivaldo, susup duran Eric'e uzun uzun baktı. Yüzü, sarı ışıkta esrarlı bir biçimde kişiliksiz ve çocuk Eric'in ölüm maskesi olabilecek kadar korkunç dokunaklı parlıyordu. İkisi de sarhoş olmaya başlıyorlardı.

"İda'yla da, İda'sız da nasıl yaşarım, bilemiyorum. Her günü bir duayla geçiriyorum. Her sabah uyandığımda onu hâlâ yanımda bulup yaşıyorum." Eric onu kaskatı ve tam bir

sükûnet içinde, sanki soluk almayarak seyrediyordu; bir tek, kımıltısız gözleri canlıydı. "Yine de" –soluğunu tuttu– "bazen olmaz olaydı, diyorum, onu hiç tanımamış olaydım, diyordum, bazen bana öyle geliyor ki, bu yükten kurtulmak için her yere giderdim. Bir an bile beyaz olduğumu unutmama fırsat vermiyor. Bir an bile unutturmuyor, unutmuyor siyah derili olduğunu. Umurumda bile değil bu üstelik, derisinin rengi umurumda değil. Rufus da bu şekilde davrandı sana... Ödetmeye çalıştı mı derisinin renginin hıncını?"

Eric gözlerini indirdi, dudakları sımsıkı kapandı. "I-ıh. O bunu denemedi bile. Ben ödedim." Gözlerini Vivaldo'nun gözlerine kaldırdı. "Ama artık bunu dert etmiyorum. Rufus olmasaydı asla buradan uzaklaşmak zorunda kalmazdım! Yves'le asla beraber olamazdım." Sonra, kalkıp, gitgide daha çok sesin geldiği pencereye yürüyerek, "Belki aşkın anlamı da bu," dedi.

"Cass'tan başka kimseyle yatıyor musun?"

Eric döndü. "Hayır."

"Kusura bakma. Yatabilirsin diye düşündüm de. Ben de İda'dan başka biriyle yatmıyorum."

"Aynı anda birçok yerde olamayız," dedi Eric.

Sokaktaki seslere, ayak seslerine kulak verdiler, biri şarkı söylüyordu, biri seslendi, biri sövüyordu. Biri koştu. Sonra yeniden sessizlik.

"Biliyor musun," dedi Eric, "Doğrudur, aşksız da çocuk yapabilir insan. Ama bir de çocukları peydahladığın kişiyi sevdin mi, olağanüstü bir şey olmalı bu."

"İda'yla bizim nur topu gibi çocuklarımız olabilirdi," dedi Vivaldo.

"Yapacak mısınız?"

"Bilmem. Çok isterdim ama..." –yatağa sırtüstü yattı, gözlerini tavana dikti– "bilmem ki."

Bir an için bu çocukların hiçbir zaman doğmayacağını ve bu ânın onlara hasredeceği tek an olacağını bile bile, kendini İda'dan doğabilecek çocuklarını düşünmenin keyfine bıraktı. İda'nın ağzını, gözlerini, alnını, kendisinin saçını, yalnız, daha kıvırcığını, boyunu posunu, ikisinin de rengini almış bir erkek çocuk düşündü. Nasıl bir renk olurdu bu? Sokaktan yine

bir çığlık, bir çatırdı, bir gürleme duyuldu. Eric gece lambasını söndürüp jaluzileri açtı ve Vivaldo pencereye, yanına geldi. Ama artık görülecek bir şey yoktu. Seslerin giderek azalan yankısı derinlerde yüzeye vuruyorsa da, sokak boş, karanlık ve sakindi.

"Rufus'la son görüşmelerimden birinde," dedi Vivaldo, ansızın – ve konuşmasına ara verdi. O gün bugün düşünmemişti bunu; bir bakıma, belki de hiç düşünmemişti.

"Evet?" Karanlıkta Eric'in yüzünü güçlükle seçebildi. Ondan ayrılıp yeniden yatağa oturdu, bir sigara yaktı. Küçücük alevde Eric'in yüzü üstüne sıçradı, sonra yeniden karanlığa boğuldu. Jaluzilerin donuk parlaklığına karşı Eric'in başının kızıl-siyah siluetini seyretti.

Yeniden o korkunç evi hatırladı. Leona'nın gözyaşlarını, eli bıçaklı Rufus'u, kırış kırış, boz çarşaflı ve ince battaniyeyi: Sanki hepsi yıllar, yıllar önce olmuştu.

Ama gerçekte, topu topu birkaç aylık meseleydi.

"Bunu daha önce kimseye anlatmadım hiç," dedi Vivaldo, "ve sana niçin anlatıyorum, gerçekten bilemiyorum. Kaybolmadan önce, Rufus'u en son görüşümdü, hâlâ Leona'ylaydı" –soluğunu tuttu, sigarasından derin bir nefes aldı, sigaranın alevi onu yeniden dünya gerçeğine getirdi, sonra yine kargaşanın içine bıraktı– "Kavga ettik, beni öldüreceğini söyledi. En sonunda yatağa girdiğinde, ağladıktan sonra, bana onca korkunç şey söyledikten sonra, baktım, gözleri yarı açık, yan yatmış bana bakıyordu. Pantolonumu çıkarıyordum; Leona benim evde kalıyordu, ben de onda kalacaktım, onu yalnız bırakmaya korkuyordum. İşte, tam gözlerini yumup, tortop olarak öte yana dönmeden önce bana baktığında, rahatsız edici bir duyguya kapıldım: kendisini kollarımın arasına almamı istiyordu. Hem, belki arada bir olduysa da, şehvetten değil. Hissediyordum ki, birisinin kendisine sarılmasını, sarılmasını istiyordu ve o gece bu birisinin bir erkek olması gerekti. Yatağa girdim, bunu düşündüm ve sırtını seyrettim. O sırada, oda, şimdi aynen bu odanın olduğu kadar karanlıktı. Sırtüstü yattım, ona el sürmedim ve uyumadım. O geceyi bir nöbet gibi hatırladım. Onun uyuyup uyumadığını bilmiyorum, solumasından anla-

maya çalışıyordum hep ama anlayamadım; uykusu çok hırçındı, belki kâbus görüyordu. Seviyordum Rufus'u, seviyordum, ölmesini istemiyordum. Ama ölünce bunu düşündüm durdum hep – tuhaf değil mi? Bunu bunca düşündüğümün farkında değildim – ve sordum, galiba hâlâ soruyorum, acaba onu kollarıma almış, sarmış –korkmamış– olsaydım, ne olurdu? Bunun sadece sevgi olduğunu anlamamasından korkmuştum. Sadece sevgi olduğunu. Ama, aman Tanrım, o ölünce düşündüm. O yatakta aramızdaki o birkaç milimi aşıp da onu bir kucaklamış olsaydım, belki kurtarırdım." Yüzündeki soğuk gözyaşlarını hissetti, silmeye çalıştı. "Ne demek istediğimi anlıyor musun? Bunu İda'ya anlatmış değilim, kimseye anlatmış değilim. O öldüğünden beri düşünmüş de değilim. Ama galiba, o zamandan bu yana bu duyguyu içimde yaşatıyorum. Gerçeği hiç bilemeyeceğim, hiç..."

"Evet" dedi Eric, "hiç bilemeyeceksin. Orada ben olsam onu kucaklardım, ama fayda etmezdi. Onu o küçük sevgilisi kucaklamaya çalıştı, o da fayda etmedi."

Yatağa Vivaldo'nun yanına oturdu. "Bir fincan kahve ister miydin?"

"Boş ver." Vivaldo gözlerini elinin tersiyle kuruladı. "Bir içki daha alalım. Günün doğuşunu seyredelim." "Peki." Eric kalkacak oldu. Vivaldo elini tuttu. "Eric–" Eric'in siyah, soran gözlerini, hafifçe aralık, hafifçe gülümseyen dudaklarını seyretti. "Bunu sana anlattığıma memnunum. Sanırım başkasına anlatamazdım." Eric gülümser gibi oldu. Vivaldo'nun yüzünü ellerinin arasına alıp alnına hafif bir tez öpücük kondurdu. Sonra gölgesi gözden kayboldu. Vivaldo, mutfaktan gürültüsünü duydu.

"Buzum kalmamış."

"Yoksa yok, boş ver."

"Su?"

"Hayır. Şey, belki biraz."

Eric iki kadehle döndü. Birini Vivaldo'nun eline tutuşturdu. Kadeh tokuşturdular. "Yeni doğan güne," dedi Eric. "Yeni doğan güne," dedi Vivaldo. Sonra yan yana oturup, ışığın pencereden içeriye dolup, odaya doluşunu usul usul seyrettiler. Vivaldo iç çekti, Eric dönüp onun ince, kül rengi yüzüne, artık çukur-

laşmış süzgün yanaklarına ve sakalına, koyuverilmiş o harikulade ağza ve dosdoğru dışa bakan siyah gözlere –dışa bakıyordu gözleri, çünkü içe kapanmak üzereydiler– baktı. Ve Eric, belki hayatında ilk defa, erkeklerle dostluğa gidilen yolu gördü. İşte karşısındaydı Vivaldo, uzun, zayıf ve yorgun, hemen her zamanki gibi siyahlar, beyazlar giyinmiş olarak; beyaz gömleği, hemen hemen beline kadar açıktı ve şu anda kirliydi, göğsünün kılları kıvır kıvır dışarı taşıyordu. Daima çok uzun olan saçları darmadağındı, alnına düşüyordu; Vivaldo'nun terinin, koltuk altlarının, kasığının kokusunu içine çekti. Uzun bacaklarının bilincindeydi. İşte, Vivaldo, Eric'in yatağında oturuyordu. Aralarında bir parmak uzaklık vardı yoktu. Vivaldo'nun soluk alıp verişini dinlerken dirseği nerdeyse dirseğine değdi. Savaşta dinlenen, savaşa yeniden girdi girecek iki asker gibiydiler. Vivaldo, bir eli alnında, bir eli bacaklarının arasında, kendini yatağa sırtüstü bıraktı. Çok geçmeden, horlamaya başladı. Sonra birden ürperdi ve yüzünü Eric'in yastığına, Eric'in tarafındaki duvara döndü. Eric yatağın üzerine yalnızca oturup onu seyretti. Vivaldo'nun ayakkabılarını çıkardı, kemerini gevşetti ve yüzünü kendisine çevirdi. Sabah ışığı uykudakine geliyordu. Eric içkisini tazeledi, bu defa buz koydu, çünkü buz hazır olmuştu. Yves'in mektubunu yeniden okumayı düşündü, ama ezbere biliyordu. Yves'in gelişi onu bir şekilde çok korkutuyordu. Yatağa yeniden oturarak sabahı seyretti... *Bir tanem. Oraya geleceğim günü sana önceden bildireceğim. Anneme veda ettim. Çok ağladı. İtiraf etmeliyim ki, bu bana biraz dokundu. Neyse, Paris sensiz öldürücü. Seni kollarımın arasına almaya ne çok ihtiyacım var. Öpüyorum. Daima seninim. YVES.*

Ah, evet. Bir yerlerde biri radyoyu açtı. Gün başlıyordu. İçkisini bitirdi, ayakkabılarını çıkardı, kemerini gevşetip Vivaldo'nun yanına uzandı. Başını Vivaldo'nun göğsüne koydu ve bu kayanın gölgesinde uyuyakaldı.

İda, şoföre, "Yukarıya, lütfen, Small's Pradise'a" dedi; sonra kederli bir gülümsemeyle Cass'a döndü.

"Onların gecesi," dedi İda, Eric'le Vivaldo'yu kastederek, "yeni başlıyor. Benimki de. Ancak benimki onlarınki kadar eğlenceli olmayacak."

"Eve gidiyorsun sanıyordum."

"Gitmiyorum. Buluşacağım bazı kimseler var." Dalgın dalgın tırnaklarına, sonra Cass'e baktı. "Vivaldo'ya söyleyemedim, onun için, sakın sen de söyleme, n'olur. Yanında yöresinde, birkaç müzisyen oldu mu afakanlar basıyor onu. Suçlayamıyorum onu bundan dolayı. Müzisyenleri de suçlayamıyorum aslında; duygularını anlıyorum adamların. Ama bunu Vivaldo'nun yüzüne vurmaları hoşuma gitmiyor, zaten canı burnunda."

Bir an sonra, soluğu daralmış halde, ekledi. "Benim de durumum ondan farksız ya..."

Cass, çok şaşırmıştı, bir şey söyleyemedi. İda'yla dost olduklarını düşünmekten o kadar uzaktı ki, İda'nın kendisinden hoşlanmadığına, kendisine güvenmediğine çoktan karar vermişti, bunu kabullenmişti. Ama karşısındaki İda çok farklıydı. Kimsesiz ve dertli görünüyordu.

"Gelip benimle bir kadeh bir şey içer miydi?" dedi İda. Serçe parmağındaki yüzüğü çevirip duruyordu.

Cass, telaşla, orada biriyle buluşuyorsan, yabancılık çekerim, benim gelmemin ne faydası var ki, diye düşündü. Ama nedense, bunu söylemeye dili varmadı, İda'nın, sadece birkaç dakika için de olsun, beyaz da olsa içini dökeceği birine ihtiyacı olduğunu sezinledi.

"Peki" dedi Cass, "Ama tek bir kadeh. Eve, gitmem gerekiyor, Richard'a." Cass'ın bu sözü üstüne, beraberce gülüştüler. Hemen hemen şimdiye kadar ilk defa birlikte gülüyorlardı. Bu gülüş İda'nın ona karşı tutumunun, 'zina' durumu nedeniyle olan kınamasının değişmiş olduğunu ortaya koyuyordu. Belki de, İda, Cass'ın, iffetinin ve korkusuzluğunun ortadan kalkmasıyla, onun daha güvenilir, daha bir kadın olduğu duygusundaydı. Ayrıca bu ani ve kendiliğinden gülüşte, en belirsizinden bir şantaj kokusu seziliyordu. Gerekir de bir gün dünyanın yargısıyla yüz yüze kalınırsa, Cass İda'dan bir kat daha zalimce mahkûm edileceğine göre, İda şimdilik Cass'a karşı daha teklifsiz olabilirdi. Çünkü İda ne beyaz, ne evli, ne de bir anneydi. Dünya, İda'nın günahlarını doğal sayardı. Oysa Cass'ınkiler kabul edilemez, sapıkçaydı.

"Şu erkekler ne kadar anlaşılmaz yaratıklar, değil mi?" dedi İda. Üzüntülü ve bezgin bir ses tonu vardı. "Anlayamıyorum onları, yemin ederim, anlayamıyorum."

"Ben, senin onları benden," dedi Cass, "kat kat iyi anladığını sanırdım hep."

İda gülümsedi. "Bu konuda yanılıyorsun, bu sadece görüntüde. Ama gerçekten metelik değer vermezsen, bir erkeği idare etmek güç değil. Benim ilgi kurmak zorunda kaldığım soytarıların çoğu metelik etmezdi. Hiçbirinden de daha farklı olmasını beklememişimdir." Sustu. Önüne bakarak put gibi oturan Cass'ı inceledi. Araba Times Meydanı'na yaklaşıyordu. "Ne demek istediğimi anlıyor musun?"

"Bir şey demeyeceğim," dedi Cass. "Galiba anlamıyorum. Bütün hayatım boyunca topu topu –iki erkekle– ilişkim oldu."

İda, onu dudaklarına ilişen zoraki bir gülücükle anlamlı bir şekilde süzdü. "Buna inanmak çok zor, akıl alır şey değil."

"Ama gerçek bu! Hiçbir zaman güzel değildim. Galiba, bir anlamda gözden ırak, 'halim selim' denilen türde bir yaşantım oldu. Ve – çok erken evlendim." Bir sigara yakıp bacak bacak üstüne attı.

İda dışarıdaki ışıklara, kalabalıklara baktı. "Düşünüyorum da acaba ben evlenir miyim? Herhalde evlenmem. Vivaldo'yla hiçbir zaman evlenmem." –Yeniden yüzüğüne dokundu.– "Kısmette ne var, kestirmek güç. Ama benim kısmetimde sanırım gelin olmak yok."

Cass susuyordu. Derken, "Vivaldo'yla niçin hiçbir zaman evlenmeyeceğini söyledin? Onu sevmiyor musun?"

"Aşkla ilgisi yok ki evlenmenin, herkesin sandığı gibi. Demek istiyorum ki, hani aşk, öyle, denildiği gibi her şeyi değiştirmez. Üstelik insana dünyayı cehennem edebilir." Dar, karanlık yerde huzursuzca kaykıldı ve yeniden pencereden dışarı baktı. "Onu çok seviyorum. Vivaldo tanıdığım en tatlı insan. Biliyorum, gün oldu, emdiği sütü burnundan getirdim, onu deli ettim. Ama bu elimde değil. Onunla evlenemem: bu onun sonu olur, benim de."

"Peki niçin?" Durakladı Cass; sonra dikkatle, "Onunla sırf beyaz olduğu için evlenmek istemiyorsun, değil mi?"

"Evet öyle," dedi İda, kuvvetle, "bir bakıma, düpedüz bunu demek istiyorum. Belki bu sana korkunç gelir ama. Aslında derisinin rengi umurumda değil. Kastettiğim derisinin rengi değil." Tamtamına ne demek istediğini anlama çabasıyla bir an için konuşmasına ara verdi. "Vivaldo'dan daha üstün bir tek erkek tanıdım, o da ağabeyim. Bilirsin Vivaldo en iyi dostuydu onun – ve Rufus ölüp giderken Vivaldo bunun farkında bile olmadı. Bense kilometrelerce uzaktan hissettim olacakları."

"Vivaldo'nun fark etmediğini nerden biliyorsun? Bence ona haksızlık ediyorsun. Hem senin bilmen de bir şeyi değiştirmedi, engel olmadı –"

"Belki hiçbir şey önlenemez ya da değiştirilemez," dedi İda, "ama anlamalı insan, ne olup bittiğini bilmeli."

"Ama İda, hiç kimse gerçekten –ama gerçekten– bilemez ne olup bittiğini, biteceğini. Senin, belki benim bilmediğim şeyleri bilmen gibi. Ama benim de senin bilmediğin şeyleri bilmem mümkün, öyle değil mi? Mesela, ben çocuk sahibi olmanın nasıl bir şey olduğunu bilirim. Sen bilmezsin."

"Bu da iş mi, Cass, istediğim taktirde benim de bir bebeğim olur. O zaman ben de bilirim. Çocuk konusu beni ilgilendirmiyor ama, yani, istersem öğrenebilirim, bunun için yalnızca karar vermem yeterli. Hoş böyle giderse, Vivaldo böyle davranmayı sürdürürse, yakında istesem de istemesem de bunu öğrenmek zorunda kalacağa benziyorum." Sonra uygunsuz bir biçimde kıkır kıkır güldü. "Ama" – iç geçirdi– "bunun aksi asla geçerli değil. Sen hiçbir zaman bu dünyada kara derili bir kız olmanın nasıl bir şey olduğunu, beyaz derili – aslında siyahların da– erkeklerin onlara nasıl davrandıklarını bilemezsin, yavrum, öğrenmenin de hiçbir yolu yok. Sen hiçbir zaman dünyanın büyük bir kerhaneden ibaret olduğuna, onun için de yaşamanın tek yolunun, piyasanın en büyük, en soğukkanlı, en gaddar orospusu olmak olduğunu saptayıp, bundan dolayı dünyadan öc almaya karar vermemişsindir."

Bu arada parka ulaştılar. İda, öne eğilip titreyen ellerle bir sigara yaktı, sonra pencereden dışarısını işaret etti. "Bahse girerim ki şu anda güzel, bakımlı bir parkta olduğumuzu sanıyorsun, öyle değil mi? Dünyanın en büyük cengellerinden birinde

olduğumuzu, neler olup bittiğini bilemezsin. Bilemezsin ki tüm şu narin ağaçların, çalılıkların ardında insanlar elleşiyor, düzüşüyor, emişiyor, morfin yapıyor, kendilerinden geçiyor, can veriyorlar. Can veriyorlar yavrum şu anda, biz bu adamın arabasında bu karanlığın içinden geçerken can veriyorlar. Ve sen bunlar sana söylendiğinde bile bilemezsin bunları; görsen bile anlayamaz, bilemezsin."

Cass, kendini İda'dan çok uzak, çok küçük ve üşümüş hissetti. "Nasıl bilebiliriz ki, İda? Bilmiyorsak bunu nasıl kınarsın? Öğrenecek fırsatımız olmadı ki hiçbir zaman. Evlenemeden önce Central Park'ın varlığından bile pek bir haberim yoktu." Cass İda'nın gördüğünü görmeye çalışarak parka baktı; ama, tabii, ancak ağaçları, ışıkları, çimleri, kıvrılıp giden yolu ve parkın ötesindeki yapıların biçimlerini gördü. "Büyüdüğüm şehirde, siyah derili insan varsa bile tek tüktü. Nereden bilebilirdim ki bütün bunları?" dedi ve ekledi. "Onlardan farklı olmaya, insan olmaya çalıştığım, onlara katılmadığım – aralarından basıp çıktığım için biraz saygıyı hak etmiyor muyum sence, ne dersin?" diye sorarken kendinden tiksindi, ama sormadan da edemedi.

"Neyi çiğneyip de çıktın aralarından, Cass?" diye sordu İda.

"O dünyayı, " dedi Cass, "O boş, anlamsız yaşamı!"

İda güldü. Zalim bir gülüştü bu. Yine de Cass, İda'nın aslında acımasız olmak çabasında olmadığını sezdi. Kendi içinde, sarp, tanımlanamaz, görülmedik güçlükle boğuşur gibiydi. "Başka bir biçimde söyleyemez miyiz bunu, hayatım? Sırf zevkine–!" dedi. "Bu sorunun kaynağını doğada bulamaz mıyız, ha? Richard'ı gördün, kanını kızıştırdı ve böylece gerçekte aralarından çıkmış da olmadın – sadece, evlendin, düzene uydun diyemez miyiz?"

Cass kızmaya başladı. Neden öyle olsun? diye sordu kendi kendine. "Hayır. Richard'la tanışmadan çok önce, o hayatın bana göre olmadığını biliyordum," dedi. Bu doğruydu da, yine de sesi inandırıcılıktan yoksundu. İda, acımasızca, Cass'ın sorulmamış sorusunu kelimelere döktü.

"Ya Richard karşına çıkmasaydı ne olacaktı?"

"Bilmiyorum. Aman şaçmalık bu. O geldi, ben çevremden ayrıldım."

Bir anda sanki aralarındaki hava puslandı. Sarp dağlarda, derin bir yarın karşılıklı iki yakasında durmuş, sisin, pusun içinden birbirlerini seçmeye çalışıyor, ama ayaklarının ucundaki uçurumdan ölesiye ürküyor gibiydiler. Cass, Richard'ı terk etmiş, ya da düpedüz ona ihanet etmişti. Bu başarısızlık, bu kaçış ne anlama geliyordu? Peki ya Eric'le ilişkisi – bunun anlamı neydi? Cass, Richard'la olan yaşamıyla ilgili, o eski, başlangıçta yaptığı hatanın bir kez daha uzun uzun bilincinin ön planına çıkmasıyla, İda'nın suçlamalarını, yakınmalarını geniş boyutta ve bulanık da olsa, ister istemez sezinlemeye başladı. Her zaman Richard'dan daha öngörülü olmuş, çok daha fazla anlamıştı yaşamı; hep daha olgun, daha sabırlı, daha anlayışlı ve daha dürüsttü. Richard'ın Cass'la evlenmemesi için çok farklı, daha güçlü, daha dirençli bir adam olması gerekirdi. Ama kadınlarla erkekler arasında bu iş, her yerde, her zaman böyle olmuştu, ve böyle de olacaktı. Acaba? Sigarasını pencereden fırlattı. *O geldi. Ben kaçıp kurtuldum.* Olay bu, gerçekten öyle miydi? Araba Harlem'e yaklaşıyordu. Ürpererek Rufus'un cenazesinin kaldırıldığı günün sabahından beri oraya gelmemiş olduğunu düşündü.

"Ama düşün ki," diyordu İda, "senin erkeğin olan o adam geldi –onun senin erkeğin olduğunu ve bunun her gün olan bir şey olmadığını sen baştan biliyordun– o geldi ve de çok geç geldiği için de senin için girilecek, çıkılacak, kaçacak bir yer yoktu artık. Zaten ne zaman gelse çok geç kalmış olacaktı, çünkü bırak tanıştığınız sıraları, daha doğduğun zaman çok şeyler olmuş, zaten belirlenmişti."

İnanamam buna, diye geçirdi Cass. Çok kolay bir açıklama bu. İnanamam. "Kendinle Vivaldo'dan bahsediyorsan –başka ülkeler var– hiç bunu düşündün mü?"

İda başını geriye atıp güldü. "Ya, evet bir beş, on yıl sonra da, vurgunları bir araya devşirip, torbamızı doldurunca, belki tası tarağı toplayıp o ülkelerden birine gidebiliriz." Sonra, vahşice, " Ya o beş yıl içinde halimiz nice olur dersin? Ne kalır geriye bizden?" Cass'a doğru eğildi. "Beş yıla kadar seninle Eric'in arasında ne kalacak sanıyorsun – onunla evlenmeyeceğini biliyorsun, bunu adım gibi biliyorum. O kadar aklını kaçırmış olamazsın."

"Dost olacağız. Dost olacağız," dedi Cass. "Umarım ilelebet dost olacağız." Bir ürperti hissetti; Eric'in ellerini, dudaklarını düşündü, yeniden İda'ya baktı.

İda yeniden pencereye dönmüştü.

"Sizin bilmediğiniz şey şu ki, " dedi İda, "hayat kahpedir, yavrum. En büyük aldatmacadır. Daha diyetini ödemedin, bilmezsin; iş ayağa düşünce, burnundan gelir hepsi. Bir bir hesabı sorulur tüm geçmişinin; oysa, adım gibi biliyorum ki sen hiç de hazır değilsin hesap vermeye."

Cass, kendisine yarım dönmüş esmer, mağrur başa baktı. "Beyaz insanlardan nefret mi ediyorsun, İda?"

İda, öfke içinde, dişlerinin arasından bir cık sesi çıkardı.

"Bunun ne ilgisi var söylediklerimle? N'olmuş yani, evet, bazen nefret ederim beyazlardan, topunun geberdiğini görsem kılım kıpırdamaz. Bazen de etmem. Tek derdim beyazlar değil ki, kafamda o kadar çok sorun var ki..." Yüzü değişti. Parmaklarına bakarak yüzüğünü çevirdi. "Kim olursa olsun, bir beyaz kişiyle yakınlaştın mı, içine girdi mi, dostun oldu mu, sendeki inancı yok ediyor. Aşkla nefret birbirine çok yakın, derler ya, bu doğru." Yeniden pencereye döndü. "Cass bak şu dışarıya da sor kendine: seni de burada kapasalar, hapis tutsalar nefret etmez miydin bütün beyazlardan?" İnsana ürküntü veren Yedinci Cadde'den geçiyorlardı. Sanki bütün şehir halkı, neredeyse, lamba direklerinden, taraçalardan, yangın musluklarından salkım salkım dökülmüş gibi sokaklardaydı ve trafiğin arasından, önlerinden hiçbir şey yokmuşçasına ellerini kollarını sallayarak geçiyorlardı. "Seni burada tutsaydılar, serseme çevirip açlıktan gebertseydiler, ananın, babanın, bacının, oynaşının, kardeşinin, oğlunun, kızının, gözlerinin tam önünde ölüşünü dirilişini, her şeylerinden oluşunu seyrettirseydiler? Hem öyle özel bir günün ertesinde değil, telaşsızca her gün, yıllarca, kuşaklarca yapsaydılar bunu, nefret etmez miydin? Lanet olsun. O iğrenç, zurnacı beyazlar, bütün o 'Özgür insanlar ülkesi', 'cesur insanlar ülkesi' çığlıklarıyla, kendi kendilerini tatmin ederek etrafta dolaşırlarken, yalnızca, yalnızca siyah derili olduğun için seni buraya kapatırlar. Senin de aynı safsatalarla kendini aldatmanı, ama yine de aradaki uzaklığı bozma-

manı isterler. Bazı günler hayatım, bir koca yumruk olup bu aşağılık ülkeyi un ufak etmek geçer içimden. Bazı günler, bu ülkenin yaşamaya hakkı olmadığına inanırım. Bak canım, belki de sen böyle bir şeyi hiç hissetmemişsindir yaşamında, Vivaldo da hissetmemiştir. Vivaldo, ağabeyimin ölüme gittiğini anlamak istemiyordu; çünkü, ağabeyimin, siyah doğmamış olsa halen sağ olacağını anlamak, bilmek istemiyor."

"Bu doğru mu, değil mi, bilemem," dedi Cass, yavaşça, "ama herhalde doğru olmadığını söylemeye bir hakkım yok."

"Evet, yavrum, yok tabii," dedi İda, "Rufus'un üzerine kustuklarını senin üzerine kusmuş olsalar sen ne yapardın: İşte kendi kendine bunu sormaya gerçekten hazır değilsen, hakkın yok bu konularda görüş bildirmeye. Kendine bu soruyu soramazsın. Bu dünyadayken, beyaz olduğun sürece soramazsın bunu kendine, çünkü, Rufus'un neler çektiğini, bu dünyada anlamana, bilmene izin, olanak yok." İda gülümsedi. Bu, Cass'ın şimdiye kadar gördüğü en hüzünlü gülümsemeydi.

"Evet bebeğim. Meselenin can damarı bu işte."

Araba Small's Paradise'ın önünde durdu.

"Geldik işte" diyen İda'nın gözlerinde, bir an sanki daldığı derinliklerden çıkmış, kulisten sahneye kadar olan o uzun yolu yürümek üzereymiş gibi, mutlu, şen bir parıltı belirdi. Taksimetreye bir göz attı, sonra çantasını açtı.

"Bırak da bunu da ben halledeyim," dedi Cass. "Zavallı bir beyaz kadının hâlâ yapabileceği tek tük şeylerden biri de bu."

İda ona bakıp gülümsedi. "Bak şimdi, böyle kapıp koyverme kendini." diye ekledi. "Sonra acı çekersin; zaten senin de yeterince sorunun var; inan bana, acı çekmek sana da çok yakın." Cass şoföre parayı uzattı. "Her an, her şeyini kaybedebilirsin. Yuvandan, kocandan, hatta çocuklarından olabilirsin."

Cass paranın üstünü beklerken taş gibi sessiz oturdu. Küstah, küçük bir kızı andırıyordu.

"Çocuklarımdan asla vazgeçmem," dedi

"Alabilirler ama elinden."

"Evet, mümkün. Ama olmayacak bu."

Şoföre parasını verip, arabadan indiler.

"Bu iş benim atalarımın başına her Allah'ın günü geldi, dedi İda, yavaşça.

"Belki de," dedi Cass, apansız bir parlamayla ve ağlamak üzere, "Hepimizin başına gelmiş bir şey bu! Benim kocam büyüdüğü yıllar boyunca Lehçe konuşmaya niçin utanıyordu? Bir de şimdi bak ona, hâlâ kendi benliğinden habersiz. Belki de bizim durumumuz sizden daha bile zor."

"Öyledir, " dedi İda. "Hiç kuşku yok"

"O halde bize de biraz acı."

"Çok şey istiyorsun."

Kaldırımdaki adamlar, onlara bir hain hesapla, yiyecekmişçesine bir açgözlülükle baktılar, ama neden sonra ele geçirilmez olduklarına, tokmakçı ya da eşlerinin içerde beklediğine karar verdiler; üstelik de caddenin karşı tarafından yürüyerek, üç beyaz polis geliyordu. Cass, birdenbire kendini ortada kalmış ve tehlikede hissetti. Keşke gelmeseydim, diye düşündü; ama İda'ya bir şey söylemeye cesaret edemedi. İda kapıyı açtı, girdiler.

"Kılık kıyafetimiz pek buraya uygun değil, " diye fısıldadı Cass.

"Önemi yok," dedi İda. İnsanların başlarının üstünden, orkestranın olduğu setle, yükseltilmiş dans pistinin bulunduğu anlaşılan dipteki odayı tepeden şöyle bir süzdü. Kibirli havasıyla, duman ve keşmekeşin içinde, kalkık kaşlarıyla onlara yaklaşan iri yapılı siyah bir adam fark etti.

"Mr. Ellis'le görüşecektik. Misafiriyiz onun," dedi İda. "Ona götürür müsünüz bizi lütfen?"

Adam şaşkına döndü; aslında bu sözcükler üzerine neredeyse eğilecek gibi bir havaya girmişti. "Oh, evet" dedi. "Lütfen beni izleyin." İda bir adım geriye çekilerek Cass'a yol verdi; bunu yaparken de ona küçük bir el işaretiyle göz kırptı. Cass'ın içine takdir ve öfke doldu, bir yandan da, içinden gülmek geliyordu. Saygıdeğerlikleri tam olarak belirlenmemiş de olsa, sıradan olmadıklarını açıkça ortaya koyan bu iki yalnız ve incelikli bir biçimde erişilmez kadın barda ilerledi, daha doğrusu, resmi geçit yaptılar. Oda kalabalıktı ama, her nedense, payına düşenden çok alana yayılmış izlenimi veren geniş bir masada, Steve Ellis, biri beyaz, biri siyah, iki çiftle oturuyordu.

Ellis kalktı, garson kayboldu.

"Sizi yeniden görmek benim için bir zevk, Mrs. Silenski," dedi Ellis gülümserken o haşmetli elini uzatarak. "Richard'ı her görüşümde, size selamımı iletmesini rica ederim. Ama birini olsun ilettiğinde ciddi kuşkum var? Ne dersiniz haklı mıyım, iletmedi değil mi?"

"İletmedi tabii," dedi Cass, gülerek. Birdenbire, anlatılmaz bir şekilde alabildiğince kaygısız, dingin hissetti kendini. "Richard'ın hafızası oldukça zayıftır. Yine de ben hep, bir gün bizi yine görmeye gelirsiniz, diye düşündüm, ama gelmediniz."

"Oh, emin olun geleceğim. Beni daha çok göreceksiniz, hanımefendi, benden bıkacaksınız bile." Masaya döndü. "Sizleri tanıştırayım." Siyah çifti gösterdi. "Mr. ve Mrs. Barry. Mrs. Silenski." Sonra İda'ya dönerek alaylı bir reveransla "Miss. Scott..." dedi. İda bu reveransa, aynı şekilde ironik bir yarım diz büküşle karşılık verdi.

Mr. Barry kalkıp ellerini sıktı. İnce dudaklarının üstünde küçük bir bıyığı vardı; bu gelenlerin kim olduğu konusundaki merakını tam olarak gizleyemeyen, ölçülü, sabırlı bir gülümseme ile aydınlandı yüzü. Karısı bir emekli sahne sanatçısına benziyordu. Işıl ışıl parlıyordu. Çevresinde bir an önce eve kapağı atıp toplumun o zalim, karmaşık, gözle görülmez iplerinden kurtulmaya can atttığı izlenimi uyandıran kadınlardan biriymiş gibi görünüyordu. Gülümsediğinde, ki hep gülümsüyordu, kırmızı alt dudağı çenesinin üzerine çullanıyor ya da bükülüyordu. Öbür çiftin soyadı Nash'ti. Erkek, kırmızı yüzlü, kır saçlı, hantal yapılı, sigarlı ve halinden memnun gülüşlü biriydi; karısından çok daha yaşlıydı; karısı solgun, sarışın, ince, perçemli bir kadındı. İda'yla Cass masaya oturdular; İda, Ellis'in, Cass, Mrs. Barry'nin yanına oturdu. İçki ısmarladılar.

"Mrs. Scott," dedi Ellis, "Zamanının çoğunu garsonluğa özenerek boşa harcıyor. Sakın çalıştığı batakhaneye –ki nerde olduğunu bile söylemeyeceğim– yaklaşayım demeyin, en beceriksizi o. Garson olarak. Ama büyük bir şarkıcıdır kendisi. İlerde Miss İda Scott'tan çok bahsedildiğini duyacaksınız." İda'nın elini kapıp bir an hafifçe okşadı, bir an için avuçlarının arasında tutup bırakmadı. Sonra ekledi. "Belki şu sahnedeki çocuk-

ları da İda'nın bize bir iki şarkı söylemesine izin vermeleri için kandırırız."

"Aman sakın. Üstüm başım, hazırlıksız geldim. Cass beni işten aldı, olduğumuz gibi kalkıp geldik."

Ellis masada çevresine bakındı. "Miss Scott'ın giyimine itiraz eden var mı?"

"Haşa," dedi Mrs. Barry, alt dudağı çenesine çullanıp, bükülürken, ter içinde, güçlükle soluyarak, "üstelik de basbayağı alımlı."

"Eğer bir erkeğin görüşü sizin için bir anlam taşıyorsa," dedi Mr. Nash, "derim ki, Miss. Scott'ın o güzel kafasına taktığı giyinmek kavramı bana vız gelir. Güzel görünmek için şık giysilere gereksinimi olan kadınlar vardır... Şey, galiba bunların kimler olduğunu karımın önünde söylemesem daha doğru." Tok, neşeli kahkahası, müziği birkaç saniyeliğine nerdeyse bastırdı.

Ne var ki, karısı öyle kolay neşelenen insanlardan değildi.

"Zaten," dedi İda, "Solistleri var, hoşlarına gitmez bu. Ben olsam, benim de hoşuma gitmezdi."

"İyi ya. Yine de bir denemekte yarar var," diyen Ellis yeniden İda'nın elini eline aldı.

"Denemesek çok daha iyi."

"Bir deneyelim dedim. Tamam mı?"

"Peki," dedi İda, elini çekti, "bir deneriz."

Garson gelip içkilerini önlerine koydu. Cass iriyarı, zencefil renkli bir oğlanın, uzun boylu, çok daha siyah bir kızla dans edişini seyretti. Hem zorlamasız, hem de korkunç bir şekilde kendilerinden geçmiş bir halde dans ediyorlardı; bazen vücut vücuda, bazen birbirlerinden açığa savrularak, ama hep birleşik, bir vücut öbürüne sokuluyor, karşılık veriyor, öbürünü yorumluyordu. Yüzleri sakindi. Yalnız gözler, zaman zaman bir işaret çakıyor ya da umulmadık bir ince farkı bildiriyordu. Her şey çok doğal, çok basit görünüyordu; müziği izliyorlardı, müzik de onları izler gibiydi; yine de, Cass hiçbir zaman, asla böyle dans edemeyeceğini fark etti, hiçbir zaman mı? Kıza baktı; sonra oğlana baktı. Rahatlıkları, bir bakıma, dansı idare edenin tartışılmaz bir biçimde oğlan, izleyenin ise kız olma-

sından ileri geliyordu; ama bu rahatlık aynı zamanda, daha da derinde, kızın, oğlan tarafından hiçbir anlamda hayal kırıklığına uğratılmaması ve oğlanın en kaba cinsel ürpertisini kendisininkiyle karşılamakta bir an duraksamaması gerçeğinden kaynaklanıyordu. Her şey bu kadar yalın ve basit görünüyordu, ama yine de insan bu uyumun nerden geldiğini derinlemesine inceleyince, görünenin aksine zor ve incelikli, tehlikeli ve derin olduğunu sezinliyordu. Onları böylesi bir kıskançlıkla gözleyen Cass da (önce kıza, sonra oğlana bakmıştı) tedirgin olmaya başlamıştı; ne var ki işin tuhafı onlar parlayan pistte, ışığın altında, tamamen kaygısızca, kendilerinden geçmiş bir halde danslarını sürdürüyorlardı. Neden, ne anlamda, ve niçin Cass'ın sonsuza dek böyle dans etmesi olanaksızdı sanki?

"Kocanız hakkında en harikulade şeyleri duyuyorduk, Mrs. Silenski. Kitabını okudum ve itiraf etmeliyim ki" en içten gülümsemesiyle güldü; her konuda ölçülü bir insandı bu adam– "çok dikkate değer bir eser'' dedi Mr. Barry.

Cass bir an için yanıt vermedi. İçkisini yudumlayıp Mr. Barry'nin börülce peltesi kadar pürüzsüz yüzünü seyretti. İlkin, yüzü boş bularak zihninden savmayı denedi. Ama yüz boş değildi; sadece, kendini umutsuzca içe boşaltmaya çabalıyordu. Kibar kibar; insanı ancak Tanrı'ya çıkaran bir imkânsızlık, adamın içinde nice safranın biriktiğini duyurabilirdi. Özenle donuk bakan tarafsız gözlerin ta derinlerde cengel uluyor, saldırıyordu ve rengârenk kuşlar yerlerde darmadağındı. Karısına benziyordu, ancak hiçbir zaman demir zırhından çıkmayacaktı.

Cass önce acıdı ona, sonra ürperdi; adam ondan nefret ediyordu; ve her nasılsa, nefreti, pistteki zencefil renkli çocuğun kendisine kur yapması için duyduğu bilinçsiz denilebilecek arzuyla bağlantılıydı. Cass'tan –bu yüzden miydi sahi? – İda'nın edebileceğinden çok nefret ediyordu ve nefretinde de çok daha özürlüydü; bu nefret, durmadan ayaklar altında çiğnenmekten fırlayarak dünyayı havaya uçurmak için can atıyordu.

Ama Mr. Barry'ye bunu belli etmemeliydi.

Kaskatı dudaklarla gülümseyerek, "Çok teşekkür ederim," dedi Cass.

"Kocanızla ne kadar gurur duysanız az," dedi Mr. Barry.

Cass'la İda kısaca bakıştılar ve Cass gülümseyip, "Valla onunla daima gurur duymuşumdur, bundan dolayı da onunla ilgili söylenen hiçbir şey bende sürpriz etkisi yapmıyor."

İda güldü. "Bu doğru. Cass Richard'ın hiç hata yapmayacağını düşünür hep."

"Suçüstü yakalarsa öyle düşünmez ama." Ellis sırıttı. Ardından hemen ekledi: "Son zamanlarda çok beraber olduk; sık sık ne kadar mutlu bir adam olduğundan söz ediyordu."

Bu bir sebepten ürküttü Cass'ı. Richard'la Ellis'in ne zaman, ne sıklıkta görüştüklerini, Richard'ın ne söylemiş olabileceğini merak etti. Korkusunu içine attı. "Körü körüne güven," dedi Cass, anlamsızca, "işte bendeki bu..." ve Tanrım, diye geçirdi içinden. Dans pistinden yana baktı. Ama biraz önceki çift ortalıktan kaybolmuştu.

"Kocanız şanslı bir adam," dedi Mr. Barry. Karısına baktı ve uzanıp elini aldı. "Ben de öyle."

"Mr. Barry reklam kısmımıza yeni katıldı," dedi Ellis. "Onu kurula almakla gurur duyuyoruz. Övünüyorum gibi algılıyorsanız kusura bakmayın –aman canım, nasıl düşünürseniz düşünün, böbürleniyorum işte– sanırım, bu katılım, bizim pısırık, tutucu sanayiimiz açısından büyük bir girişim." Eric sırıttı, Mr. Barry gülümsedi. "Üstelik bu kadar yeni bir dal olmasına rağmen, eski kafalı!"

"Sizin iş doğduğunda eski kafalıydı," dedi Mr. Nash "tıpkı sinema endüstrisinin, hem de aynı nedenle eski kafalı olması gibi. Hemencecik bankaların –sizlerin anlaşılmaz bir şekilde 'özgür girişim', "serbest piyasa' diye nitelendirdiğiniz kesimin bir öğesi olan bankaların– malı oldu; ama onların malı olan bir endüstrinin özgür' ve 'girişimci' bir yanının olamayacağı Tanrı bilir ya bir gerçek; zaten bu çoğunuza da uzak bir anlayış değil."

Cass'la İda şaşkınlık içinde onu süzdüler. "Nerelisiniz?" diye sordu Cass.

Adam ona kendini büyük gören bir mesafeden ama yine de hoşgörüyle gülümsedi. "Belfast," dedi.

"Ya, diye haykırdı İda, "Benim baba tarafından Dublin'li bir ahbabım var! Dublin'i bilir misiniz? Belfast'a uzak mıdır?"

"Coğrafik olarak mı? Biraz. Yoksa, uzaklık az, ama diğer bir açıdan ulaşılmayacak kadar fazla. Bununla birlikte, bu sözlerim kulaklarına gitse birinden birinin halkı beni ipe çekerdi." Arkasından, o şen, yağlı kahkahasını koyverdi.

"Bizimle ne alıp veremediğiniz var sizin?" diye sordu İda.

"Benim mi? Valla hiç," dedi Mr. Nash gülerek, "Sizin sayenizde çok büyük paralar kazanacağım."

"Mr. Nash," diye söze karıştı Ellis. "Artık Belfast'ta yaşamayan bir emprezaryodur."

"Hür teşebbüs, özgür yatırım, anlarsınız ya, diyen Mr. Nash Mr. Barry'e göz kırptı.

Mr. Barry güldü. Mr. Nash'a doğru eğildi. "Valla, ben Mrs. Silenski'den yanayım. Nedir gerçekten bizim düzenimizle alıp veremediğiniz? Bu düzen içinde, toplumca büyük ilerlemeler kaydettik sanıyorum." Mr. Barry kemikli elinin manikürlü parmağını kaldırdı.

"Ne koyardınız bunun yerine? İnsan bir düşün, bir hayalin yerine ne koyar?" diye sordu Cass, beklenmedik bir biçimde. "Bilmek isterdim."

Mr. Nash güldü, sonra şaşırmış gibi durdu. İda Cass'ı seyrediyordu; belli etmemeye çalışarak bakıyordu ona. Cass birden, belki de yaşamında ilk kez, siyah insanların beyazlar hakkındaki düşüncelerini sezdi –gerçekte, İda, onun hakkında, bilse bilse, yalan söylediğinden, kocasına ihanet ettiğinden, rol yaptığından ve başının dertte olduğundan başka ne bilirdi ki– ve bir an için, İda'dan bütün kalbiyle nefret etti. Birden yeniden içinin ürperdiğini hissetti ve o an geçti.

"Sanırım," dedi İda, olağandışı bir sesle, "insan hayalin yerine gerçeği koyar."

Herkes sinirli sinirli güldü. Müzik yeniden başladı. Cass yeniden dans pistine baktı, ama biraz önce dans edenler yoktu. Kadehini bir cankurtaran simidine yapışırcasına kavradı ve yudumunu ağzında buz tutarcasına tuttu.

"Ancak," dedi İda, "bunu yapmak o kadar kolay değil." Kadehini zayıf ellerinin arasında tutarak Cass'a baktı. Cass ağzında ılıttığı sıvıyı yuttu, sıvı boğazını yaktı. İda içkisini bırakıp Ellis'in elinden tuttu.

"Gel, hayatım dans edelim," dedi.

Ellis ayağa kalktı. "Özür dilerim," dedi, "ama emir büyük yerden."

"Doğru emir," deyip gülümsedi İda ve salınarak dans pistine doğru ilerledi. Ellis, onu, eteğine dolanmış bir şey gibi izledi.

"Miss Scott bana genç Billie Holiday'i hatırlatıyor," dedi Mr. Barry, düşünceli bir tavırla.

"Evet, onu dinlemeyi çok isterdim," dedi Mrs. Nash, beklenmedik düşmanca bir tavırla... Bir seanstaymışlar da Mrs. Nash seansın medyumuymuş gibi, hepsi umutla ona döndüler. Mrs. Nash içkisinden küçük bir yudum aldı ve başka bir şey söylemedi.

Cass yeniden dans pistine dönüp İda'yla Ellis'e baktı. Işık hâlâ biraz önceki kadar parlak, pist biraz daha kalabalıktı; plak dolabı borazan gibi ötüyordu. İda'nın giysi seçiminde, bilinçli ya da bilinçsiz, büyük bir beceriklilik, bir ölçüde hinlik vardı. Çok sade, soluk turuncu renkte bir elbiseyle topuksuz ayakkabılar giymişti, yüzü çok az makyajlıydı; genellikle, tepesinde topladığı saçlarını o gece arkaya taranmış, geçkin kızlarınkine benzer ciddi bir topuz yapmıştı. Bu yüzden, olduğundan genç, hani neredeyse, körpecik bir kız gibi görünüyordu; bundan amaç, ondan çok daha kısa olan Ellis'i olduğundan yaşlı ve kötü göstermekti. Pistte garip, eşi görülmemiş bir güzelle vahşi adamı temsil ediyorlardı. Cass, ilk defa bilinçli olarak, ikisinin arasındaki gerçek bağı merak etti. İda, Vivaldo'nun, herhangi bir müzisyen tarafından "rahatsız edilmesini" istemediğini söylemişti; ama buraya bir müzisyenle buluşmaya gelmemişti. Ellis'le buluşmaya gelmişti. Cass'ı da bir çeşit paravana olarak beraberinde getirmişti. Ellis'le daha önce, sık sık genel yerlerde buluşmuş olamazlardı. O halde gizlice mi buluşmuşlardı? Onları seyrederken bunu düşünüp durdu. Dansları, ki slovdu ve akıcı olması gerekirdi, biçimsiz, cansız ve tereddüt doluydu. İda onu yakınına koymuyor, o ise İda'yı evirip çeviremiyordu; yine de İda ona sımsıkı yapışmıştı.

"Karısı nerde olduğunu biliyor mudur acaba?" Mrs. Nash yine alçak sesle konuşarak, kocasına kendini beğenmiş bir gülücük attı.

Cass, Vivaldo'yu sonra Richard'ı düşündü ve Mrs. Nash'tan hemen nefret etti. Seni gidi fesat *orospu* seni diye düşündü; ve "Mrs. Ellis'le Miss Scott epeyce uzun bir zamandan beri, Mrs. Ellis'in evlenmesinden çok önce tanışırlar," diyerek masanın sessizliğini bozdu. *Niçin böyle dedim?* diye sordu sonra kendine. *Yalan söyleyip söylemediğimi kolayca öğrenebilir.* Mrs. Nash'e duyduğu nefreti gizlemek için hiçbir girişimde bulunmayarak, gözlerini kırpmadan baktı. *Ama sormayacaktır, nasıl olsa. Onda o akıl, o yürek yok,* diye düşündü.

Mrs. Nash de Cass'a tıpkı, sonradan büyük hanımefendi olmuş oda hizmetçilerinin o insanı çileden çıkartan kibriyle bakıyordu. "Tuhaf" diye mırıldandı.

"Hiç de değil" dedi Cass, pervasızca, "İkisi de aynı fabrikada çalıştılar."

Mrs. Nash, Cass'ı, üst dudağında belli belirsiz bir titremeyle süzdü. Cass gülümseyip Mr. Nash'e baktı. "Siz karınızla Belfast'ta mı tanıştınız?"

"Hayır," dedi Mr. Nash gülümseyerek ve Cass, bir zevk ve korku dalgasıyla, karısının o anda adamdan ne kadar nefret ettiğini hissetti. "Dublin'de tanıştık, bir iş gezisinde bulunuyordum." Karısının gevşek elini aldı. Mrs. Nash'in renksiz gözleri, renksiz yüzü değişmedi. "Hayatımın en önemli gezisiydi."

"*A, evet*" diye geçirdi içinden Cass, "*şüphesiz, ikiniz için de...*" Ama birden bıkkınlık ve tanımsız bir sıkıntı duydu. Ne işi vardı burada ve şu anlamsız kadıncağızı ne diye iğneleyip duruyordu? Müzik değişti, daha gürültülü, daha hızlı, daha boğuk bir hal aldı; bütün dikkatleri, bir ferahlamayla, dans pistine döndü. İda'yla Ellis yeni bir dansa başlamışlardı; daha doğrusu İda yeni bir eziyete başlamıştı. İda, birden belki de gençliğinden beri etmediği bir biçimde dans etmeye başlamıştı, Ellis de ona ayak uydurmaya çalışıyordu. İda'yı onun yönettiği artık kesinlikle söylenemezdi. Ayak uydurayım derken, tabii o basık vücuduyla çullanıyor, kesiliyor ve çocuksu yüzü mest olmuş görünmek için biçimden biçime giriyordu. Üstüne vardıkça da *–budala!* diye düşündü Cass– İda elinden daha çok kaçıyor, onu daha vahşicesine utanca boğuyordu. Kendi vücuduyla, İda'nın vücuduyla ya da herhangi bir kimse-

nin vücuduyla gerekli uyumdan uzaktı. Kalçalarını en silik bir sevgi anısından, bir incelik belirtisinden nasipsizce, zorlamayla kımıldatıyordu; olsa olsa bir dağcının butlarıydı butları, ayakları belki üzüm çiğnemeye yarardı. Vücudundan, eklem eklenmiş de iplerle oynatılıyormuş gibi dirsekleri kırılarak savrulan kollarını, sanki elleriyle –şu kapan, alan ama asla okşamayan elleriyle– de bağıntısız olan kollarını ne yapacağını bilmiyordu. İda hıncını mı çıkarıyordu? Yoksa ona gözdağı mı veriyordu? Ellis'in alnı terden parıl parıl olmuştu. Kısa, kıvırcık saçları koyulaşmıştı. Cass nerdeyse solumasını duyuyordu. İda turuncu elbisesi içinde, bacakları bıçaklar gibi şavkıyarak ve kalçaları insafsızca çalkalanarak Ellis'in çevresinde dönüyordu. Zaman zaman Ellis'e uzanıyor, Ellis'in parmakları İda'nın zayıf esmer ateşli eline değiyordu. Pistteki öbür insanlar onlara, İda'ya yer açtılar; müzik hiç bitmeyecek gibi geliyor olmalıydı Ellis'e.

E sonunda plak dolabı sustu ve tekrar orkestra geleceği için renkli ışıkların fır fır dönüşü durdu. İda'yla Ellis masaya döndüler.

Işıklar kararmaya başladı. Cass ayağa kalktı. "İda," dedi, "bir kadeh demiştim, içtim; artık gitmek zorundayım. Gerçekten. Biraz daha kalırsam Richard öldürür beni."

Bunu söylerken, sesi anlatılmaz bir biçimde titredi, kızardığını hissetti. Aynı zamanda, İda'nın şimdi, danstan öncekinden daha da tehlikeli bir havada olduğunu anladı.

"Canım telefon et gitsin" dedi İda. "Eşlerin en sadığının bile bir gecelik kaçamağa hakkı vardır."

Cass, korku ve şaşkınlık içinde, az daha iskemlesine çökmek üzereyken; alnının terini silen, keyfi son derece yerinde olan, ya da hiç değilse daha neşeli görünen Ellis, "İlle de böyle bir hak olduğunu sanmam" diyerek söze karıştı ve masadakilere bir anlamda gülmeye atmaya zorladı – "bu konuda ciddiyim, özellikle de Mrs. Silenski çok büyük bir sermayenin sorumluluğunu taşıyor. Kocası çok önemli, değerli bir insan, moralini yüksek tutmak gerek." İda'yla Cass bakıştılar. İda gülümsedi.

"Eve gitmesen Richard'ın morali gerçekten bozulur mu?"

"Şüphesiz," dedi Cass. "Gitmem gerek."

İda'nın yüzü değişti, başını önüne eğdi. Birden yorgun ve kederli görünüyordu. "Galiba haklısın," dedi, "Yapılacak bir şey yok, gecikmemen daha doğru." Ellis'e baktı "Onu arabaya kadar geçirir misin, hayatım."

"Memnuniyetle, " dedi Ellis.

"Hepinize iyi geceler, dedi Cass. "Ayrılmak zorunda olduğum için özür dilerim, ama buna mecburum." İda'ya dönerek, "Yakında görüşür müyüz?" dedi.

"Sanırım, her zamanki yerde bekleyeyim mi?" "Hâlâ duruyorsa, dedi Cass, bir an sonra: "Evet." Dönüp, arkasında sessizce yürüyen Ellis'le kararan barda ilerledi. Sokağa çıktıklarında, Cass halsizlik ve korku duyuyordu. Ellis onu bir taksiye bindirdi. Şoför genç bir Porto Rikolu'ydu.

"İyi geceler, Mrs. Silenski" dedi Ellis ona nemli, sert elini uzatarak. "Richard'a en iyi dileklerimi iletin lütfen. İki güne kadar kendisini arayacağımı söyleyin."

"Söyleyeceğim. Teşekkür ederim. İyi geceler."

Ellis gidince Cass, arabada Porto Rikolu'nun suskun omuzlarının arkasında tek başına kaldı. Boş boş aynada şoförün yüzünü aradı, sonra önüne bakıp bir sigara yaktı. Araba hareket etti. Cass dışarıya bakmadı. Bir garip utanç içinde karanlıkta büzülmüş, oturuyordu. Bu utanç mıydı? Yaptığı herhangi bir şeyden utanç, pişmanlık –duyuyor muydu?– duymuyordu. Ama şimdi belki de çaresizlikten, yapmak durumunda kalacağı şeyden, içinde bulabileceği o kirli işten utanıyordu. Kendisi İda ile Vivaldo'yu Eric'le olan ilişkisinde kamuflaj olarak kullanmıştı; o halde İda niçin onu Ellis'le olan ilişkisini gizlemek için paravana olarak kullanmak istemiş olmasındı? Kendisi o ikisinden susmalarını beklemişti; – şimdi o da Vivaldo'ya karşı bildiklerini gizlemek zorundaydı. İster istemez gülümsedi, sigarasından bir nefes çekti, ama içine çektiği duman acıydı. Kendisi güvenlik içinde ve saygıdeğerken dünya da güven dolu ve saygıdeğerdi; şimdi, bütün dünya aldatmaca, tehlike ve kaybedilmiş şeylerle dopdoluydu; acı her yerdeydi; hangisi daha büyük bir yanılsamaydı? Cass, şoförün omuzlarını, denenmiş yüzünü, rengini ve yumuşak, siyah gözlerini huzursuzluk içinde inceledi. Adam da ona ara sıra aynadan bir göz atıyordu; ama en

nihayetinde ilk göz atan Cass'tı ona; belki de Cass'ın gerginliği aralarında bir çekim, cinsel bir çekim oluşturmuştu. Elinde olmayarak, dans pistindeki zencefil renkli çocuğa gitti aklı yeniden. Biliyordu ki (sanki, düşünceleri bir anda dibine kadar görünen berrak bir su kaynağı olup çıkmıştı) evet, evet, şoför ona bir dokunsa, bir üstüne varsa elde edebilir, Cass da buna memnun kalırdı. Onun vücudunu tanımaktan –tanıyıp tanıyacağı bir o vücuttan ibaret kalsa bile– memnunluk duyacaktı. Eric'in ona sahip oluşu, onun –iffetten?– düşüşü Cass'ı gücünü daha önce fark etmediği bir ikilemin içine sürüklemişti. Richard, onun yalnız kötü dış dünyaya karşı değil, kendi içindeki karmaşaya karşı da koruyucusu olmuştu. Artık, bir daha hiçbir zaman korunamayacaktı. Bunu sevinçle karşılamaya çalıştı. Ama beceremedi. Ürkek ve şaşkındı, korkuyordu.

Şoför öksürdü. Tam parka girmeden önce, araba bir kırmızı ışıkta durdu ve şoför bir sigara yaktı. Cass da sigarasını yeniledi: iki minik alev nerdeyse işaretleşti sanki. Araba ileri doğru atılırken, Richard ondan ilk uzaklaşmaya başladığı zaman da, tıpkı böyle, amaçsızca ve burukluk içinde, şehri bucak bucak dolaştığını anımsadı. Farkına varılmak istemişti, bir erkeğin onun farkına varmasını istemişti. Varmışlardı da: Erkekler onun geçkin bir şehvet dilencisi olduğunun farkına varmışlardı. Ne korkunç ki, bir insanla ilgisinin kopması dünyanın baştan başa donmasına, kişinin bunun içinde kaybolup gitmesine varıyordu! Ne korkunç ki, aşkın koşulları öylesine katıydı ki; kısıtlamaları ve özgürlükleri bir biçimde birbirlerine bağlıydı.

Cass'ın Eric'ten isteyemeyeceğini bildiği birçok şey vardı. İlişkileri, Cass'ın, kendini sınırlamasına dayanıyordu. Örneğin şimdi, gecenin ikisinde gidemezdi ona: Bu gibi özgürlükler yoktu anlaşmalarında. İlişkilerinin vazgeçilmez koşulu düşüşü ya da bu komedinin temeli – birbirlerine bir zaman için muhtaç, daima dost kalacak, ama, büyük olasılıkla sürekli sevgili olmayacak, iki bağımsız insan olmalarıydı. Bu türden bir önerme, gelecekle ilgili hayaller kumayı ya da fazlaca ateşli ihtiras gösterisini yasaklıyordu. Eric gerçekte, günleri sayarak bekliyordu, kendiyle ilgili bir şeylerin çözümlenmesini bekliyordu. Ve bu şey –Yves'in gelişi, bir anlaşmaya varılması, ya da, ikisinin de

adını veremediği bir kaderin Eric tarafından sineye çekilmesiyle– çözümlenince de, Eric'in yatağından atılacaktı. Eric, eserinde, hayatın ona verdiği ya da ondan aldığı her şeyi kullanacaktı ve bu da Eric'in kendi yaşamı olacaktı. Cass'ı ya da herhangi bir kimseyi bir sığınak gibi kullanmak, kederine, kendi elleriyle işlenmemiş herhangi bir çözümü kabul edemeyecek kadar gururluydu. Cass bu konuda kötümser ya da üzgün bile olmazdı, çünkü onu asıl sevme nedeni de tamtamına buydu. Nedeni değilse bile –bu tür olguların nedeni insan algısına sımsıkı kapalıydı– onda en beğendiği, Eric'in ondan yoksun yaşayamayacağını bildiği, bu nitelikti. Çoğu erkekler yaşayabilirdi... yaşıyorlardı da: Cass'ın bunca tehdit altında olmasının nedeni de buydu.

Bundan dolayı Cass günleri sayıyor, bekliyordu, darbenin inmesini, hesabın çıkmasını bekliyordu. Ancak bu hesap belirlendikten sonra, Cass elindeki kaynaklarının ne olduğunu, gerçekte nelere sahip olduğunu bilecekti. O andan korkuyordu, korkuyordu, o anın düşüncesi bile soluğunu kesiyordu. Korkusunun nedeni, sadece yaşamını nasıl yeniden kuracağını bilmemesi ya da yaşlandıkça kendinden nefret eder duruma gelmesi değildi: Asıl korkusu, çocuklarının kendisinden nefret etmesiydi. Yaşamı yeniden kurmak bir anlamda Richard'ın evinden taşınmak –*Richard'ın* evinden! Ne zamandır orayı Richard'ın evi olarak düşünüyordu ki?– ve bir iş bulmak olarak da düşünülebilir, basite indirgenebilirdi. Ama çocukların sevgisini kaybetmek, onlara, çocukluktan erkekliğe geçişlerinde yardımcı olamamak; bu çok başka, kabul edemeyeceği bir sorundu.

Şoför kendi kendine İspanyolca bir şarkı söylüyordu.

"Hoş sesiniz var," dedi Cass, elinde olmayarak.

Şoför, gülümseyerek kısa bir süre için başını çevirdi; Cass onun delikanlı profilini, dişlerinin donuk ışıltısını, kıvılcım saçan gözlerini seyretti. "Teşekkür ederim," dedi şoför, "benim geldiğim yerde herkes şarkıcıdır." Şivesi bozuktu, dili biraz peltekti.

"Porto Riko'da mı? Orada şarkılara dökülecek pek bir şey olmasa gerek."

Adam güldü. "Ama biz söyleriz yine de." Yeniden Cass'a döndü. "Burada da şarkısı söylenecek pek bir şey yok, hani; kimse şarkı söylemiyor burada."

Cass gülümsedi. "Doğru. Sanırım, şarkı söylemek – özellikle de sırf zevktense– bir Amerikalı için büyük bir suç olup çıktı."

Adam buna pek kulak vermedi, yalnız sözün özünü kaptı. "Bu ülkede hepiniz çok ciddisiniz burada. Soğuk ve betsiniz."

"Ne zamandır buradasınız?"

"İki yıldır." Yeniden gülümsedi Cass'a, "Şansım iyi gitti, sıkı çalışıyorum, geçinip gidiyorum." Durakladı. "Ancak bazen, yalnızlık duyuyorum. Onun için şarkı söylüyorum." İkisi de güldüler. "Vakit geçirmeye yarıyor," dedi adam.

"Hiç arkadaşınız yok mu?" diye sordu Cass.

Adam omuz silkti "Arkadaş parayla. Benimse param yok, zamanım yok. Memlekete para göndermek zorundayım."

"O, evli misiniz?"

Adam ona yeniden profilini dönerek, gülümseyerek, yine omuz silkti. "Hayır, evli değilim." Sonra dişlerini göstererek güldü. "Onun için de para gerek."

Bir sessizlik oldu. Cass, boş boş, "Bunda haklısınız," dedi. Eliyle evi gösterdi. "Burada duralım." Araba durdu. Cass el yordamıyla çantasını beceriksizce karıştırıyordu. Adam onu seyrediyordu.

"Siz evlisiniz değil mi?" diye sordu beklerken.

"Evet," dedi Cass gülümseyerek. "İki çocuğum var."

"Oğlan, kız?"

"İki oğlan.""

Çok iyi," dedi adam.

Cass parasını verdi. "Güle güle. Hayırlı işler."

Adam gülümsedi. Gerçekten dostça bir gülümsemeydi bu. "Size de. Çok iyisiniz. İyi geceler."

"İyi geceler."

Cass kapıyı açtı, ışık yüzlerinde bir an tüm gücüyle parladı. Adamın yüzü çok genç, dürüst ve mutluydu. Bunu fark etmek Cass'ın biraz kızarmasına neden oldu. Cass arabanın kapısını çarpıp ardına bakmaksızın eve girdi. Arabanın uzaklaştığını duydu.

Oturma odasının ışığı açıktı ve Richard ayakkabıları hariç, tepeden tırnağa giyinik, kanepeye uzanmış uyuyordu. Cass eve

geldiğinde, genellikle yatakta ya da çalışıyor olurdu. Onu bir an seyretti. Yanı başındaki masada yarım kadeh votkayla birlikte sönmüş bir sigara vardı. Çok sessiz uyuyordu, yüzü elemli ve çok genç göründü ona o an için.

Uyandıracak oldu ama onu orda bırakıp ayak uçlarında Paul'la Michael'ın yattığı odaya geçti. Paul ayaklarını çarşafa dolamış, kollarını yukarı atmış, yüzükoyun yatıyordu. Şaşırarak onun ne kadar yapılı, ne kadar uzun boylu olduğunu fark etti; daha şimdiden delikanlılığın eşiğinde sayılabilirdi. Öyle hızlı olmuştu ki bu, nerdeyse bir düşte geçmişti zaman. Uyuyan bu başın içinde ne düşünceler, ne yargılar olduğunu merak etti. Seğiren bacağına bakıp Paul'ün o andaki düşlerini merak etti. Usulcacıktan çarşafı çocuğun omuzlarına çekti. Sonra elleri bacaklarının arasında, terden nemli saçları alnına düşmüş, bir kurt, bir cenin gibi yan kıvrılmış, yatan sır küpü Michael'a baktı. Ama alnına dokunmaya kıyamadı; uykusu hafifti. Olabildiğince sessizce çarşafı yerden kaldırıp üstüne örttü. Odadan çıkıp banyoya geçti. O sırada, oturma odasından, Richard'ın ayak sesini duydu

Yüzünü yıkadı, yorgun yüzünü aynada seyrederek saçını taradı. Sonra oturma odasına girdi. Richard, ellerinin arasında votka kadehi, kanepede oturmuş, dalgın bakışlarla yere bakıyordu.

"Merhaba," dedi Cass. "Burada uyuyakalmışsın?" Çantasını banyoda bırakmıştı. Amerikan bara gidip bir paket sigara aldı, içinden birini yaktı. Alaylı bir tonda sordu, "Beni beklemiyordun herhalde, değil mi?"

Richard ona baktı, kadehini son damlasına kadar boşaltıp Cass'a uzattı. "İçki koy bana. Kendine de bir içki al."

Cass kadehi aldı. Uykuda onca genç görünen yüzü şimdi yaşlı görünüyordu. Çok iyi bildiği bir acı ve bir korku hissetti Cass içinde. Ona sırtını döndüğünde, birden delicesine Kleopatra'nın Antuan'a ağıtını düşündü: *Yüzü gökyüzü gibiydi...* Böyle miydi sahiden? Gerisini hatırlayamadı. İki içki koydu, ona votka kendisine viski. Buz kovası boştu. "Buz ister misin?"

"Hayır."

İçkisini verdi. Kendi viskisine biraz su kattı. Sonra ona giz-

lice baktı yeniden – içindeki suçluluk duygusu kıpırdanmaktaydı. *Yüzü gökyüzü gibiydi, yıldızların ve ayın otağ kurduğu.*

"Otursana Cass."

Amerikan bardan çıkıp koltuğa, Richard'la yüz yüze gelecek biçimde oturdu. Sigaraları barın üzerinde bırakmıştı. *Güneş ve ay, yol gösteren ve ışıldatan buncacık, dünyamıza.*

Dostça bir sesle sordu, "Nerden geliyorsun bu vakit, Cass?" Saatine baktı. "İkiyi geçiyor."

"Eve birçok kez ikiden geç geldim," dedi Cass.

"Bu ilk değil. İlk defa mı farkına vardın?" Cass, sesindeki düşmanlıktan büyük bir şaşkınlığa düştü. İçkisinden küçük bir yudum aldı. Aklı ona tuhaf oyunlar oynamaya başladı; birden, zihni çok eskilerde New England'ta bir tarlanın, şurada burada öbek öbek mavi çiçeklerle kaplı bir tarlanın anılarıyla doldu. Tarla tümden sessiz ve boştu, tatlı bir eğimle ormana doğru açılıyordu; bedenleri uzun otlar arasında kaybolmuştu. Güneş kızgındı. Richard'ın yüzü üstündeydi, kolları elleri, Cass'ı kucaklıyor, tutuşturuyor, ağırlığı Cass'ı çiçeklere gömüyordu. Biraz ötelerinde Richard'ın asker şapkasıyla ceketi duruyordu; Richard'ın gömleği beline kadar açıktı, göğsünün sert parlak kılları Cass'ın göğüslerine batıyordu. Ama karşı koyuyordu Cass, ürkmüştü, Richard'ın yüzü acı ve kızgınlık doluydu. Cass, çaresizce, uzanıp saçlarını okşamıştı. *Ah, yapamam.*

Evleneceğiz biz, bunu unutuyor musun? Ve ben haftaya deniz aşırı gidiyorum.

Kim olsa bulur bizi burada!

Bu tarafa hayatta kimse gelmez, herkes çekip gitti.

Burada olmaz.

Peki ya nerede?

"Hayır," dedi Richard tehlikeli bir sakinlikle, "İlk farkına varışım değil."

"Neyse önemi yok. İda'nın yanından geliyorum, şimdi ayrıldık."

"Vivaldo da yanınızda mıydı?"

Cass duraksadı, gülümsedi. "Önce hepimiz birlikteydik."

"Sonra İda'yla ikimiz Harlem'e gidip birer kadeh yuvarladık."

"Yalnız mı?"

Cass omuz silkti. "Başka bir sürü insan vardı. Niçin?" Ancak Richard'ın yanıt vermesine kalmadan ekledi, "Ellis de ordaydı. Seni iki güne kadar arayacağını söyledi."

"Oh" dedi Richard, "Demek Ellis oradaydı." İçkisinden küçük bir yudum aldı. "Ve sen İda'yı Ellis'le bıraktın ha?"

"İda'yı Ellis'in partisinde bıraktım." Richard'a küstahça baktı. "Dilinin altındaki ne senin?"

"İda'dan ayrılınca sen ne yaptın?"

"Eve geldim."

"Dosdoğru mu geldin?"

"Bir taksiye binip dosdoğru eve geldim." Cass kızmaya başlıyordu. "Bu sorgulamanın nedeni ne? Şunu bil ki, ne senin, ne de herhangi bir başka kimsenin beni sorguya çekmesine dayanamam."

Richard ses çıkarmadı. Votkasını bitirip Amerikan bara gitti. "Zaten çok fazla içmişsin" dedi Cass soğuk bir tonda. "Bana sormak istediğin bir şey varsa sor. Yoksa yatacağım."

Richard dönüp baktı. Bu bakış Cass'ın içine korku saldı, ama yine de zorlukla da olsa kendine hâkim olmayı başardı. "Daha bir süre yatamayacaksın. Sana sormak istediğim çok soru var."

"Sen sormaya başla," dedi Cass. "Yanıt vermek zorunda değilim. Bana öyle geliyor ki, bana soru sormak için çok bekledin. Belki de gereğinden de fazla bekledin." Dik dik bakıştılar. Cass, o anda belki de haince bir zafer duygusuyla gördü ki, ondan güçlüydü, evet güçlüydü. Cass onun boyun eğebileceğini fark etti: Cass'ın iradesiyle yarışması için onurunu zedeleyecek, aşağılayıcı oyunlara başvurmak zorunda kalacaktı.

Cass'ın zihni yine o ışıklı, mavi tarlayla doldu. Richard'ın ağırlığının, kendisinin arzusunun, korkusunun ve şeytanlığının anısıyla sarsıldı. *Burada olmaz. Peki nerde? Ah, Richard.* Zalim güneş, kayıtsız hava ve yanan bir tarlada ikisi yanıyor, Cass o anda teslim olması gerektiğini fark ediyordu, o anda Richard onundu: onu bırakamayacağını fark etti; ve ah, o elleri, elleri. Ama korkmuştu, onun da hiçbir şey bilmediğini anladı. *Bekleyemez miyiz? Beklemek mi... Hayır. Hayır.* Dudakları boynunu

göğüslerini yaktı. *Öyleyse koruya gidelim. Koruya gidelim.* Richard dişleri ışıldayarak sırıttı. Birden o gülüşün anısı gizlendiği yerden fırlayıp yüreğini paramparça etti. *Beni taşıman gerekir ya da benim sürünmem, hissetmiyor musun?* Sonra *Teslim ol, Cass, al beni, al beni, yemin ederim asla ihanet etmeyeceğim sana, bilirsin bunu asla yapmayacağımı!*

"Seni seviyorum, Cass" dedi Richard dudakları seğirerek, gözleri kederden buğulanmış gibiydi. "Söyle bana neredeydin, söyle niçin onca uzaklaştın benden."

"Ben mi senden," dedi Cass, çaresizce, "Niçin mi uzaklaştım?" Ezilen çiçeklerin kokusu geldi burnuna. Ağlamaya başladı.

Önüne bakmadı. Dosdoğru güneşe baktı; derken gözlerini yumdu, güneşi içinde, ta içinde hissediyordu. Bir el terk etmişti onu ve o elin bıraktığı yerin üşüdüğünü hissetti.

İncitmeyeceğim seni
N'olur
Belki birazcık. Sadece birinci defasında.
Oh. Richard n'olur
Beni sevdiğini söyle. Söyle. Şimdi söyle bana.
Oh, evet. Seni seviyorum. Seviyorum.
Beni daima seveceğini söyle
Evet daima. Daima.

Richard Amerikan bara yaslanmış ona bakıyordu, çok uzaklardan bakar gibiydi. Richard'ın kucağına attığı bir mendille gözlerini kuruladı. "Bir sigara ver bana, lütfen."

Richard paketle birlikte birkaç kibrit attı. Cass sigarayı yaktı.

"İda'yla Vivaldo'yu son defa ne zaman gördün? Doğruyu söyle bana."

"Bu gece."

"Bütün bu süre boyunca da –ki eve hep sabaha karşı geliyorsun– İda ve Vivaldo'yla beraberdin, öyle mi?"

Cass yeniden korkuya kapıldı, ses tonunun onu ele verdiğinin farkındaydı. "Evet."

"Yalan söylüyorsun. İda Vivaldo'yla değildi. Ellis'leydi. Bu uzun zamandır da böyle sürüp gidiyor." Durakladı. "Asıl

soru... sen neredeydin? İda yokken Vivaldo'nun yanında kim vardı... sabahın ikisine kadar?"

Cass, bir an durumu kestiremeyerek şaşkınlık içinde baktı. "İda'nın Ellis'le ilgisi olduğunu mu söylemek istiyorsun? Sen nereden biliyorsun bunu?"

"Asıl sen nasıl oluyor da bilmiyorsun?"

"Niye... onları her görüşümde, son derece doğal ve mutluydular, öyle görünüyorlar."

"Ama beraber olduğunu söylediğin zamanların çoğunda onlarla olman olanaksız, çünkü İda'nın Steve'le olduğunu biliyorum!"

Cass, bunun doğru, değerli dakikaların geçmekte olduğunun ve birazdan kendisi için savaş vermeye başlaması gerekeceğinin bilincinde olduğu halde, hâlâ durumu bütünüyle kavramakta zorlanıyordu.

"Sen nerden biliyorsun?"

"Steve söyledi! Evet, onunla ilişkisi var ve tutkusundan neredeyse aklını kaçıracak adam."

Birden umutsuzca olayların farkına vardı; kafası çalışmaya başlamıştı, kendisini uyarmadığı için içinden İda'ya küfrediyordu. Ama nasıl uyarabilirdi ki? Soğuk bir tavırla "Ellis büyük bir tutkunun rüzgârında mı savruluyor? Güldürme beni," dedi Cass.

"Oh evet, bilirim, senin gözünde biz erkekler en kaba balçığın en kabasından yapılmışızdır, sence bütün yüce duygulara karşı duyarsızız. Ne düşündüğün umurumda değil. Bildiğim İda'yı sık görmüş olamayacağın, bu kesin. Sık gördüğün Vivaldo muydu? Yanıt ver bana, Cass."

Şaşkınlık içinde –bir türlü bir anlam veremiyordu buna– "Ve Vivaldo'nun bundan haberi yok, öyle mi?" dedi Cass.

"Senin de mi yok? Şehirde bunu bilmeyen bir tek ikiniz kaldınız. Peki siz ikinizi bu kadar dünyadan koparan neydi?"

Cass başını öne eğip, kaçamak bir bakışla onu inceledi. Onun, kendini dizginlemek için çok büyük ve korkunç bir çaba harcadığını anladı; hem gerçeği bilmek istiyor, hem de bilmekten korkuyordu. Cass onun gözlerindeki acıya dayanamadı ve zorunlu olarak gözlerini kaçırdı.

Onun kendisini sevdiğinden nasıl olup da şüphe etmişti, nasıl!

"Vivaldo'yu çok sık mı görüyordun? Söyle bana."

Cass kalkıp pencereye gitti. Kendini fena hissediyor, midesi bulanıyordu; midesi kasılmaktan küçük sert bir lastik top olmuştu sanki. "Rahat bırak beni. Hep Vivaldo'yu kıskandın, kabul etmek istemesen de ikimiz de bunun nedenini çok iyi biliyoruz. Bazen Vivaldo'yla yalnız görüştüm, bazen İda'yla, bazen yalnızca başıboş dolaştım, bazen da sinemaya gittim. Hepsi bu."

"Sabahın ikisine kadar mı?"

"Eve bazen gece yarısı döndüm, bazen dörtte. Rahat bırak beni artık! Niçin şimdi birden bunu bu kadar önemsemeye başladın ki? Aylardır bu evde bir hayalet gibi yaşadım, çoğu zaman burada olduğumun bile farkına varmadın. Şimdi niye bunu dert ediyorsun?"

Richard'ın yüzü nemli, beyaz ve çirkindi. "Burada hayalet gibi yaşayan bendim, sen değil. Senin burada evde olduğunu biliyordum, nasıl bilmeyebilirdim ki bunu?" Richard ona doğru bir adım attı. Sesini alçalttı. "Varlığını nasıl fark ettirdin biliyor musun? Bana bakışınla, bana baktığında gözlerindeki nefretle. Nefretini hak edecek ne yaptım ben? Ne yaptım ben, Cass? Bir zamanlar severdin beni, severdin ve ben yaptığım her şeyi senin için yaptım."

Cass soğuk bir sesle, "Emin misin bundan? Benim için mi?" dedi Cass dalgın bir havada.

"Başka kim için olabilir? Başka kimin için? Sen benim hayatımsın. Niçin uzaklaştın benden?"

Cass oturdu. "Bunu sabah konuşalım."

"Hayır. Şimdi konuşacağız."

Richard odayı dolanıyordu –Cass bunun onun kendisine çok yaklaşmamak, dokunmamak için olduğunu anlıyordu, dokunursa sonucun ne olacağını bilemiyordu. Cass bir eliyle yüzünü gizledi. Zencefil renkli oğlanı, Porto Rikolu'yu düşündü, Eric bir anda zihninde kurtuluş gibi parladı. Çiçek tarlasını düşündü. Derken çocukları düşündü, midesi yine kasıldı. Midesindeki sancı dünyayı gözüne zindan etti. "Vivaldo'nun yüzünden kendi kendine işkence etmekten vazgeç; onunla yat-

madım," dedi Cass ve bunu söylediği anda ister istemez hata yaptığının da farkında oldu, kendini ele veriyordu.

Richard Cass'ın oturduğu iskemleye sokuldu. Cass başını kaldırıp bakmadı.

"Vivaldo'yu hep beğendin sen... Beni beğendiğinden çok daha fazla beğendin."

Sesinde gurur kırıklığı ile öfkenin korkunç bir karışımı vardı. Cass'ın içi sızladı; onun neyi kabul etmeye çalıştığını anladı. Nerdeyse ona yardım etmek, onu avutmak için başını kaldırıp bakacak, ona uzanacaktı, ama bir şey Cass'ın elini kolunu bağladı.

"Beğenmeyle aşk farklı şeylerdir," dedi Cass.

"Öyle mi? Ben pek de emin değilim bundan. İnsan kendisinden nefret ettiğini bildiği bir kadına nasıl el sürebilir? Eğer bir kadın bir erkeği beğeniyorsa, nedir gerçekte beğendiği? Bir erkeği beğenen kadın her nedense hemen aralar bacaklarını, her şeyini verir ona." Cass onun sıcaklığını, varlığını tepesinde kara bir bulut gibi hissetti, parmak mafsalını ısırdı. "Sen yaptın bunu – benim için – bacaklarını açtın, anımsamıyor musun bunu? Bana geri dönmeyecek misin?"

Cass bu sözler üzerine başını kaldırıp, yüzünden süzülen yaşlarla baktı ona. "Ah, Richard. Bilmem ki dönebilir miyim?"

"Niçin? Benden o kadar mı nefret ediyorsun?" Cass mendilini buruşturarak önüne baktı. Richard iskemlenin yanına çömeldi. "Birbirimizden bunca uzak düştüğümüz için üzgünüm. Bunun nasıl olduğunu gerçekten bilemiyorum, ama galiba sana'' –gülmeye çalıştı– "başarıma onca... onca saygısızlık gösterdiğin için kızdım. Belki de haklıydın, bilemiyorum. Benden daha yetenekli olduğunu biliyorum, yavrum, ama bunları yapmasam karnımızı nasıl doyururuz, başka ne yapabilirim ki? Belki Vivaldo'dan ötürü bunca kıskançlığa kapılmamam gerekirdi ama bu düşünce öyle mantıklı geldi ki bana. Aklımı takınca da taktım işte. Onun çoğu zaman yalnız olduğunu biliyordum ve sen de yalnızdın.'' Cass ona baktı, başını çevirdi. Richard elini Cass'ın koluna koydu; Cass titremesini dizginlemek için dudağını ısırdı. "Dön bana, n'olur. Beni sevmiyor musun artık? Benden bu kadar soğumuş olamazsın. Sensiz yaşayamam. Sen benim için her zaman dünyadaki tek kadın oldun."

O anda susmayı sürdürerek Richard'ın kollarına bırakabilirdi kendini, son birkaç ay da silinip giderdi, hiçbir zaman haberi olmazdı nerde olduğundan, ne yaptığından. Dünya eskiye dönerdi. Döner miydi gerçekten? Aralarındaki gergin sessizlik artarak uzadı. Cass ona bakamıyordu. Onu çok uzun zaman yalnızca düşüncelerinde yaşatmıştı; şimdi, onun varlığının şaşırtıcı gerçekliği karşısında Cass kendini son derece aciz görüyordu. Öngöremeyeceği bir durumla karşı karşıyaydı; örneğin onun acısının büyüklüğünü, gücünü, niteliğini ya da gücünü hiç hesaba katmamıştı. Richard, Cass'ı seven, yalnız, sınırlı bir adamdı. Peki ama ya o, onu seviyor muydu?

"Senden nefret etmiyorum," dedi Cass. "Sana bunu düşündürdüysem üzgünüm." Sonra, başka hiçbir şey söylemedi. Neyi, niye anlatacaktı ki ona? Ne faydası olurdu? Onu hiçbir zaman anlayamayacaktı, böylece ona altından hiç kalkamayacağı bir acı vermiş olurdu, hepsi o. Üstelik bir daha da Cass'a asla güvenmeyecekti. Peki ya Cass onu seviyor muydu? Seviyorduysa, ne yapmalıydı? Çok yavaş, incelikle, kolunu Richard'ın elinin altından çekti. Perdeler gece olduğu için kapatılmıştı ama Cass azıcık aralayıp dışarıya baktı: ışıklara ve derin, karanlık suya. Arkasındaki odada sessizliğin güçlü gongları vuruldu. Perdeyi bırakıp, Richard'a baktı. Şimdi, yerde, Cass'ın kalktığı iskemlenin tam ayağının dibinde, kadehi gevşekçe kavuşturduğu bacaklarının arasında, büyük ellerini dizlerinin çevresine kenetlemiş, başını geriye atmış, Cass'a bakarak oturuyordu. Bu tanıdık bir bakıştı Cass için; umut ve güven dolu bir bakış. Cass kendini onun gözlerine bakmaya zorladı, bu bakışı bir daha hiç görmeyebilirdi; bu bakışlar onca uzun süre yaşamdaki tek dayanağı olmuşlardı! Yüzü, orta yaşına merdiven dayamış bir adamın – ve Cass için bu her zaman böyle olacaktı: masum bir çocuğun yüzüydü. Kumral saçları her zamandan uzundu, kırlaşmaya başlamıştı, alnı ve saçı nemliydi. Cass, orada durup onu seyrettiği o korku dolu, ölçüsüz anda, aslında Richard'ı sevdiğini anladı. Onu daha az sevseydi, soğukkanlılığını koruyarak, aynı şekilde davranmayı, inkâr siperinin gerisine saklanmayı sürdürmeyi, bezginlikle de olsa kabullenebilirdi. Ama Richard'a bunu yapamazdı, ne de çocuklarına yapmaya

hakkı vardı. Karısını tanımaya hakkı vardı Richard'ın. Anlayışla karşılaması için dua etti.

"Sana bir şey söylemek zorundayım, Richard. Nasıl karşılayacağını, bu noktadan sonra nereye varacağımızı bilemiyorum," dedi Cass. Durakladı. Richard'ın yüzü değişti. *Çabuk ol!* dedi Cass kendi kendine. "Söylemek zorundayım, çünkü söylemezsem, bir daha asla bir araya gelemeyiz! Yoksa bir yarın olamaz bizim için." Midesi yeniden tatsızca kasıldı. Banyoya koşmak istedi ama bunun fayda etmeyeceğini biliyordu. Kasılma geçti. "Vivaldo'yla asla bir ilişkim olmadı. Benim –" *Çabuk ol!* "ilişkim olan Eric'ti."

Konuşurken kendinden geçmiş gibiydi, sesinin ardında bilinçten iz yok gibiydi, sesi sahipsiz, başka birine ait gibiydi; yalnızca anlamsız çıngıraktı havada çınlayan.

"Eric mi?"

Cass Amerikan bara gidip yaslandı. "Evet."

Sessizlik aynı anda nasıl da hem yoğunlaşıp, hem de bozulabiliyordu!

"Eric mi?" Güldü. "Eric mi?"

Artık sıra onda, her şey ona bağlı; diye geçirdi içinden Cass. Richard'a bakmadı; o ise ayağa kalktı; birdenbire sarhoş olmuş gibi Amerikan bara doğru sendeleyerek ilerledi. Cass, onun gözlerini üzerinde hissediyordu, anlaşılmaz bir nedenle, yere inmeye çalışan bir uçağı düşündü. Sonra omzunda onun elini hissetti. Cass'ın yüzünü kendine çevirdi. Cass gözlerinin içine bakmaya çalıştı onun.

"Gerçek mi bu?"

Cass kendini buz gibi ve neşesiz hissediyordu, o anda tek istediği uyumaktı. "Evet Richard, gerçek bu." Richard'ın elinden kurtularak, gidip yeniden iskemleye oturdu. Kendini sonsuza dek ele vermişti: çocukları düşündü ve korku bir dalga gibi sardı bedenini, ürperdi. Put kadar hareketsiz, sessiz, hakkında verilecek hükmün beklentisi içinde kaskatı kesilmiş bir halde oturmuş, gözlerini önüne dikmişti. Başka ne kaybederse kaybetsin önemi yoktu, ama çocuklarından vazgeçemezdi, onları bırakamazdı.

"Gerçek olamaz bu. İnanmıyorum sana. Niçin Eric? Niçin ona gittin?"

"Onda bir şey var – fazlasıyla ihtiyaç duyduğum bir şey."

"Nedir o, Cass?"

"Bir duygu, benlik duygusu, kişilik bilinci."

"Benlik duygusu," diye tekrarladı Richard, yavaşça. "Kişilik bilinci." Cass onun gözlerini üzerinde hissediyordu, korkuyla, Richard'ın içinde büyük bir fırtınanın biriktiğini, ne zamana kopacağını hissetti. "Bu kaba yontulmuş kocanı bağışla, ama ben hep onda benlik duygusu olmadığını sanırdım. Bacaklarının arasında ne olduğunu –bunun ne işe yarayacağını– bildiğinden bile kuşku duydum hep; ama sanırım şimdi bu düşüncemi geri almak zorundayım."

İşte başlıyoruz diye geçirdi içinden Cass.

Sıkıntı ve çaresizlik içinde, "Biliyorum, bu tuhaf görünüyor, Richard," dedi. Gözlerine yaşlar doluyordu. "Ama harikulade bir insan o. Tanıyorum onu. Senin tanıdığından iyi tanıyorum onu."

Richard, hırıltıyla hıçkırık arası bir ses çıkararak, "Tanırsın tabii, o aslında bunun aksini yeğlemiş olsa bile... Hiç düşündün mü bunu? Sen dünyadaki pek ender kadından biri olmalısın..."

"Hayır, Richard. Hayır. Bu hiçbir şeyi değiştirmez, yararı yok bunun."

Richard Cass'ın tepesine dikildi. "Açık açık konuşalım şunu. Hemen hemen on üç yıldır evliyiz ve bu zaman boyunca seni hep sevdim, sana güvendim, ve askerdeyken bir iki sefer hariç, başka hiçbir kadınla ilgim olmadı. Bununla birlikte, aklımdan geçmedi değil. Ama hiçbir zaman buna değeceğini düşünmedim. Çalıştım, Cass, dişimi tırnağıma takıp çalıştım, didindim, hep sen ve çocuklar için, mutlu olabilelim diye, evliliğimiz yürüsün diye. Belki sen bunu demode, gereksiz bir davranış olarak nitelersin, belki sence aptalım ben, bilemem, sen benden o kadar çok – duyarlısın ki. Şimdi –derken–" Amerikan bara gidip kadehini tezgâha koydu. "Birden, sebepsiz yere, tam işlerimiz gerçekten bir düzene girecek gibi görünürken, yatırımlarımızın meyvelerini toplayacakken, apansız bana, kendimi pis, işe yaramaz bir şey, kapı dışarı edilmesi gereken bir şey gibi hissettirmeye başlı-

yorsun. Birden, ne olup bittiğini, nereye gittiğini bilemez oldum. Bu eve girdiğini, gidip çocuklara baktığını, sonra da yatağa süzüldüğünü duyardım –yemin ederim; yaptığın her hareketi duyabiliyordum– çalışma odamda küçük bir çocuk gibi kalakalırdım, çünkü sana, yeniden, nasıl, ne yoldan yaklaşabileceğimi bilmiyordum. Bu da geçer, olsa olsa, aklımın ermediği kadınlara özgü bir sinir nöbetidir bu, diye düşünüp duruyordum. Tanrım, yeni bir çocuğumuzun olacağını ve bunu bana söylemeye hazır olmadığını bile düşündüm." Başını bar tezgahına eğdi. "Ve aman Tanrım! Aman Tanrım! – Eric! Karşıma geçmiş Eric'le yattığını söylüyorsun bana." Dönüp Cass'a baktı.

"Ne zamandır?"

"Birkaç haftadır."

"Niçin?" Cass cevap vermedi. Richard yeniden üstüne doğru yürüdü. "Cevap ver, yavrum, niçin?" Üzerine eğilerek Cass'ı iskemlesine hapsetti. "Beni incitmek mi istiyordun?"

"Hayır, seni asla incitmek istemedim."

"Peki o zaman?" İyice eğildi. "Benden usandın mı? O benden daha iyi mi sevişiyor? Benim bilmediğim oyunlar mı biliyor? Bu mu sebep?" Bir elinin parmaklarını Cass'ın saçlarına geçirdi. "Bu mu sebep? Yanıt ver bana."

"Richard çocukları uyandıracaksın..."

"Şimdi bir de kaygı duyuyor çocuklar için!" Cass'ın başını öne çekti, sonra iskemleye doğru hızla itti, –Cass'ın başı iskemlenin arkasına çarptı– ve suratına, olanca gücüyle iki tokat indirdi. Oda bir an karanlığa gömüldü Cass için, sonra fırıl fırıl dönerek gerisin geriye aydınlandı; gözleri yaşardı, burnu kanamaya başladı. "Bu mu sebep? Seni k.. dan mı düzdü, s...ini mi emdirdi? Cevap ver bana, seni orospu, seni kaltak, seni kancık!"

Cass, yutkunarak ve sık sık soluyarak başını sakınmaya çalıştı, dudaklarından süzülen kanın sıcaklığını hissediyordu, kan göğüslerine aktı. "Hayır Richard, lütfen yapma bunu, lütfen! Lütfen!. N'olur, Richard."

"Ulu Tanrım. Aman Tanrım." Richard Cass'tan uzaklaştı ve aynen bir düşte yaşarcasına Cass, onun yapılı bedeninin kapaklanırcasına kanepenin yanına, dizlerinin üzerine yığıldığını gördü. Cass kulak kabarttı, çocuklardan bir ses duymak

için kulak kabarttı ve kapıya, uyanmışlarsa duracakları yere doğru baktı. Ama orda değildiler, çıt yoktu. Richard'a baktı, bir an için onun içinden geçenleri okumaya çalıştı. Ama onun ağlamasına, titreyen omuzlarının görüntüsüne dayanamadı. Yüzünü iki kat şişmiş gibi hissediyordu; ellerini kaldırdı, kan içindeydiler. Kalkıp kapaklanırcasına sendeleyerek banyoya gitti.

Suyu açtı, kanama yavaş yavaş kesilmeye başladı. Sonra banyonun döşemesine oturdu. Düşünceleri kafasında, kırık bir metronomun iğnesi gibi çılgıncasına bir ileri, bir geri dolanıp duruyordu. Sabaha yüzünün şiş olup olmayacağını umdu. Bunu nasıl açıklardı Paul'la Michael'a. İda'yı Vivaldo'yu, Ellis'i düşündü. Vivaldo gerçeği öğrenince ne yapardı acaba; ona çok acıdı, o kadar ki, gözyaşları yeniden sıkılmış yumruklarına damlamaya başladı. Eric'i düşündü, Richard'a gerçeği anlatmakla ona da ihanet edip etmediğini düşündü. Ne diyecekti şimdi Eric'e, ya da o bunu nasıl karşılayacaktı? Banyonun beyaz aydınlık sığınağından sonsuza kadar ayrılmamak istiyordu. Kafası Richard'ın gözlerinde gördüğü elemin, korkunun yankılarıyla çalkalanıyordu. Kendileri için bir umut olup olmadığını, aralarında tutunabilecekleri herhangi bir şey kalıp kalmadığını düşündü. Bu son soru üstüne, –halen kasılması geçmemiş olan karnıyla–, ayağa kalkıp kanlı elbisesini çıkardı. Yakmak geldi içinden onu ama kirli sepetine koydu. Mutfağa gidip, ocağa kahve koydu. Sonra banyoya döndü, bir bornoz geçirdi sırtına ve çantasından sigaralarını çıkarttı. Bir sigara yakıp mutfak masasının üstüne oturdu. Sabahın üçüydü. Oturdu ve Richard'ın kalkıp kendisine gelmesini bekledi.

ÜÇÜNCÜ KİTAP

Beytüllahm'a Doğru

Nasıl tutunur bu öfke karşısında güzellik,
değil ki bir çiçekten bile daha güçlü eylemi.

SHAKESPEARE, LXV. Sone

1

Vivaldo düş görüyordu; bilegeldiği ancak anımsayamadığı bir düş, her zaman bildiği ancak o anda anımsayamadığı bir ülkede, kayalık bir ülkede koşuyor, koşuyor, koşuyordu. Bardaktan boşanırcasına yağan yağmurda önünü göremiyor, ayakları ıslak, yumuşamış bağ kütükleri ayaklarına takılıyor, akdikenler, ısırganlar, ellerini kollarını acıtıyordu. Bir kaçıştaydı, aynı zamanda da arayışta; yıldırım hızıyla gelip geçiyordu düşünde zaman. Tam önünde büyük bir duvar vardı; taştan örülmüş koskoca bir duvar. Duvarın üstündeki cam kırıkları parlıyordu; dimdik sivri uçları mızrak uçları gibi sipsivri ışıldıyordu. Duyamadığı bir ezginin nağmelerini düşündü ister istemez; uzun, acımasız, parlak okları andırır şekilde yağan yağmur ve bu yağmurda üzerine geliyormuş gibi dikelen keskin ıslak camlar uyandırmıştı bu ezgiyi içinde. Ve buna bir yanıt gibi vücudunda, altında bir atın kımıltı ve gücü olsa duyumsayacağı türde ona karşılık veren güçlü bir şahlanış, tutulamaz, güçlü ve anlaşılmaz bir şekilde acı veren bir titreşim hissetti. Yine de düşünde koşar ya da bir şekilde kovalanırken, büyük bir ağırlığın onu ezdiğini hissediyordu; unutmuştu – ama neyi; bir sırrı, onu kurtarabilecek bir günahı unutmuş olmanın bilinciyle kendini kötü hissediyor, içi bulanıyordu. Her soluğu göğüs kafesinde tutsak korkunç, dayanılmaz bir ağırlık gibiydi. Duvara ulaştı. Kanayan elleriyle taşlara tırmandı; ne var ki taşlar kaygandı, tutunamadı, elleri onu yukarı çekmedi. Ayaklarından güç almayı denedi, ama ayakları kaydı: yağmur bardaktan boşanırcasına iniyordu.

Artık düşmanının üstünde olduğunu biliyordu. Gözleri tuz basılmış gibi yanıyordu. Dönmeye cesaret edemiyordu; dehşet içinde sert, yontulmamış, ıslak duvara abandı, sanki duvarı eritebilir, içine girip kaybolabilirmiş gibi. Unutmuştu – ama neyi unutmuştu? – düşmanından nasıl kurtulacağını ya da onunla nasıl başa çıkacağını. Derken trombon ve klarnetlerin ağıtını, ve onlara eşlik eden sürekli, öfkeli bir davul sesi duydu. Bir blues nağmeleriydi çalınan, daha önce hiç duymadığı bu melodi yeryüzünü öylesine korkunç bir gürültüye boğuyordu ki buna dayanamayacağını sezinliyordu. İda neredeydi? Ona bir tek o yardımcı olabilirdi. Aynı anda üzerinde kaba, nasırlı elleri hissetti ve aşağı baktığında Rufus'un büzülmüş, kin dolu yüzünü gördü. *Ha gayret yukarı,* dedi Rufus. *Sana yardımcı olacağım, hadi gayret, yukarı, hep yukarı.* Ve Rufus'un elleri onu itiyor da itiyordu. Kısa bir süre sonra Vivaldo yukardaydı – Rufus'un hiçbir zaman olamadığı kadar yukarda – soğuk, ihtiyar köprünün üstünde, ölüme tepeden kuşbakışı bakıyordu. Bu ölümün Rufus'un en fazla özlemini çektiği şey olduğunu biliyordu. Rufus'tan merhamet dilenmek için aşağıya bakmak istedi, ama kıpırdayamıyordu, bunu yapması duvardan düşmeden, camların üstüne çakılmadan olanaksızdı. Uzaklarda, çok uzaklarda, bu selin ta ötesinde İda'nın henüz yeşeren çayırlar üzerinde yalnız yürüdüğünü gördü. Güneş mavi-siyah saçlarında ve Aztek stilindeki, alnında parıldıyor, boyun çukurunda karanlık, pırıltılı bir göl gibi toplanmıyordu. Vivaldo'nun olduğu yöne bakmıyordu; uygun, düzenli adımlarla başını öne eğmiş bir biçimde yürüyordu, ancak Vivaldo yine de onun kendini gördüğünü; bu korkunç duvarın üzerindeki çaresizliğini fark ettiğini ve ağabeyiyle el ele ölümü beklediğini sezdiğini biliyordu. O sırada Rufus gökten hızla düştü ve uzak çayırı çevreleyen dikenli çitin demir mızraklarından birine çakılıp kaldı. İda ona bakmadı, bekliyordu. Vivaldo Rufus'un parlak, kırmızı kanının siyah demir çitin üstünden süzülerek yeşil çayırlara akışının yayıldığını görüyordu. Bağırmak istedi, ama sesi çıkmadı; İda'ya ulaşmaya çalıştı, gövdesinin tüm ağırlığıyla sivri, dik camların üzerine yığıldı. Acıya dayanamıyor, ancak yine, yeniden o körlemesine ezici, şehvetli çekimi hissediyordu. İçi

büyük bir çaresizlik ve başka zamanlarla kıyaslanamayacak kadar büyük bir korkuyla doldu. Ama bir tür haz da vardı bu korkuda. Camlara doğru yöneldi, aralarında acıyla ilerlemeye çalıştı. *Bırak beni yaşayayım, öldürme beni Rufus. Lütfen. Lütfen. Seni seviyorum.* Sonra birden şaşkınlık ve sevinç verici bir şey oldu – Rufus yere yanına uzandı ve kollarını açtı. Ve Vivaldo kendini bu tatlı, karşı konulamaz kucaklamaya bıraktığı anda rüyası aynen bir cam gibi tuzla buz oldu; pencereye çarpan yağmuru duydu; ıstırapla kendi bedenine döndü, vücudunun kokusunu hissetti ve de Eric'inkini. Ve birden sarıldığı, tırmandığı kişinin ve de ona sarılanın Eric olduğunu algıladı. Eric'in dudakları boynunda, göğsünde dolaşıyordu.

Vivaldo içtenlikle bu sezinlediklerinin bir düş olmasını diledi. Uyanıktı ama düş görüyordu ve bu onda büyük bir keder uyandırıyordu. Birden bu fırsatı yaratmak için bu düşü kuranın kendisi olduğunu fark etti; böylece uzun zamandır istediği bir şeyi gerçekleştirmişti. Korku duyuyordu –öfke duyuyordu– kendine mi yoksa Eric'e mi; işte bunu bilemiyordu, onun kollarından kaçmak istedi. Ama bunu istemiyordu, vücudunu onun vücudundan ayırmadı, ayıramadı. Artık çok geçti. Gözlerini kapalı tutarak olanların sorumluluğundan kaçınmayı düşündü. Sonra bu düşüncesinden utandı. Kafasında bu korkunç girişimin nasıl başladığını yeniden kurgulamaya çalıştı. Beraberce uyumaya gitmiş olmalılardı; iki kaşık gibi iç içe; Eric ona doğru kıvrılmıştı. – Oh, bu onda neleri anımsatıyordu ki? Eric'i sarmalayacak şekilde bacaklarını uzatan oydu; Eric'in vücudu hemen yanı başındaydı ve bu kesişsi ergen yatağına ihtiras, arzu girmişti bir kez. Artık çok geçti; Tanrı'ya şükür ki çok geçti, aslında kendilerini yalnızca külotlarının, pantolonlarının, çarşafların engel ve işkencesinden kurtarmaları yeterliydi. Gözlerini araladı. Eric onu belli belirsiz bir gülümseme, endişeli bir gülümseyişle seyrediyordu ve bu gülümseme Vivaldo'ya Eric'in onu sevdiğini anlattı. Eric onu gerçekten seviyordu ve Vivaldo'ya gereksinim duyduğu her şeyi vermeye de hazırdı. Hatta bundan kıvanç bile duyacaktı. Tanımlanamaz bir rahatlama, huzurla, inleyerek ve iç çekerek Vivaldo iyiden iyiye uyandı uykusundan, ve Eric'i biraz daha yakınına

çekti. Bu bir düştü, ama aynı zamanda da düş değildi; bu tür düşler ne kadar sürebilirdi ki? Bu düşün de hemen bitmesi kaçınılmazdı. Sonra her ikisi de coşkuyla onu tutma, uzatma, yalnızca onlara ait olan bu ânı ellerinden geldiğince sürdürme kararlılığına girdiler. Hiçbir şey söylemeden –zaten ne denebilirdi ki– birbirlerinden kopmanın cesaretsizliği içinde pantolonlarını yere ittiler. Ve Vivaldo –uyanıkken düş görürcesine, çaresiz ancak güven duygusu içinde– Eric'in gömleğini sıyırdığını ve aralanmış dudaklarıyla göğsünü adeta okşadığını hissetti. Eric eğilip, Vivaldo'yu gür, çingene benzeri kıvırcık, siyah tüyler arasında yarı gizli göbeğinden öptü. Bu Vivaldo için bir onurlandırılmaydı; vücudunun, gereksiniminin onurlandırılmasıydı ve Vivaldo daha önce hiç olmadığı gibi titredi. Ve bu yakınlaşma aslında hoş da değildi. Vivaldo kendinden ne beklendiğini, kendinin de Eric'ten ne bekleyebileceğini bilemediği için tanımlanamayacak kadar büyük bir huzursuzluk duyuyordu. Eric'i kendine çekip dudaklarından öptü; kalçalarını yoğurdu, organını okşadı. Kendisininkine olabildiğince benzeyen, ama bir başkasına ait, uzayan, zonklayarak sertleşen bu zorlu kas ona ne kadar tuhaf, ne kadar yabancı bir dokunma duygusu hissettirmişti. Bu göğüs, bu karın, bu bacaklar aynen onunkiler gibiydiler, Eric'in soluğunun titreyişi kendi iç sarsıntısının bir yankılaması gibiydi. Ah, unuttuğu bu şey neydi? Bu uzun yıllar sonra bir erkekle yaşadığı ilk cinsel ilişki, bir dostuyla ise yaşamındaki ilk cinsel yakınlaşmasıydı. Bunu düşüncelerinde bir erkeğin bir başka erkek tarafından aşağılandığı, alçak düşürüldüğü; altta yatanın buruşturulup atılan bir mendilden daha önemsiz görüldüğü bir olay olarak nitelendiriyorduysa da Eric'e karşı duyguları bu yönde değildi; ve bu yüzden de aslında ne hissettiğini bilemiyordu. Bu ıstırap verici, iç sıkıcı kaygı bu büyük ânın sonuçta hiçbir yere ulaşmayacağı korkusunu uyandırdı Vivaldo'da. Bunun olmasını istemiyordu; duyduğu gereksinimin çok büyük olduğunun, çok ileri gittiklerinin bilincindeydi; Eric çok şeyleri riske etmişti bunun için. Başaramadıkları taktirde olacaklardan korku duydu. Ancak şevki kaybolmadı; hatta içinde kızışıp büyüyerek, bu şaşkınlık labirentinin duvarlarına karşı hamle üzerine hamle yaparak kabardı; bu

ihtiras alışık olmadığı bir şekilde kibirli, hain ve sorumsuzdu, ama yine de içinde anlaşılmaz derin bir sevecenlik hissediyordu: Eric'e sıkıntı vermek, onu incitmek istemiyordu. Geçmişte kalmış, kayıplara karışmış, artık bir hayaletten farksız olan kızlara ara sıra verdiği fiziksel acılar onlar için gerekliydi; onlar için yaşama açılan kapıyı aralamıştı, ama şimdi o, daha karanlık ancak daha yalın bir gizin pençesindeydi. Tüm gücüyle ve ihtirasla Eric'in yabancı vücuduna sarılıp, uzun yabancı kasını okşayarak gençliğine dönmeye çabaladı. Aynı zamanda bir kadını düşünmeye çalışıyordu. (Ancak İda'yı değil – bunu istemiyordu.) Böylece, bu antikçağ düzeninde, elleri birbirlerinin organlarında, kolları bacakları sarmaş dolaş bir halde, Eric'in sıcak soluğu Vivaldo'nun göğsünde titreşerek yattılar. Bu çocuksu ve güven dolu titreşim Vivaldo'ya kendi gücünü yeniden hissettirdi. Eric'e sımsıkı sarıldı, ve onun vücudunu kendisininkiyle, adeta çökmekte olan göklerden korumak istercesine kendisininkiyle örttü. Ve aynı anda, o da –Eric'in sevgisinin koruyuculuğunu– hissetti. Bu tuhaf, iki yanı keskin bir bıçaktan farksızdı; aynalar arasında sevişmek ya da boğularak ölmek gibi bir şeydi. Ama aynı zamanda bir müzikti; en yüce, en tatlı, en yalnız kavalların çaldığı melodilerin tınısı, yağan yağmur gibi bir şeydi. Tekrar tekrar Eric'i öpüp, merakla nasıl olup da sonuçta bir araya geleceklerini sordu kendine. Erkek vücudu bir sır değildi; bunun üzerinde hiç düşünmemişti, ama şimdi onu gizemlerin en ulaşılmazı, bir mucize olarak görüyor ve bu merak ona kendi vücudunu, kendi vücudunun üstünlüklerini ve yaklaşan, kaçınılmaz yetersizliklerini düşündürdü daha önce hiç olmadığı bir şekilde. Eric ona doğru, altına çölde kumlar arasında kalmış birinin susuzluğu içinde sokuldu. Kendi kendine Eric'in vücudundaki nasıl bir güdünün onu, fırtınada bir kuş ya da bir yaprak gibi, Vivaldo'nun etini kaplayan tenine ittiğini soruyordu. Hangi mucizevi erdemi arıyor, paylaşıyorlardı şimdi? Burada ne arıyordu? Bu kadınlara karşı girişilmesi gereken savaştan çok uzak, çok farklı, olabildiğince farklıydı. Şimdi bir kadınla, orada olmayan o kadınla da bütünleşmiş olabilirdi, onun inlemeleri, iç çekişleri çok farklı, teslimiyeti ise asla bu kadar kayıtsız olmazdı. Girilmesini sağlayan

organı her şeye rağmen ona yabancı kalırdı; bir tahrik, bir ıstırap ve sürekli bir giz gibi. Yine de o anda bile, bu göz kamaştırıcı, zorlayıcı ve kuşkulu; yağmurdan başka tanığı olmayan anda bile kadınlara mahkûm olduğunu biliyordu. Peki ama erkeklere mahkûm bir erkek olmak nasıl bir şeydi? Bunu düşünmek bile istemiyordu, birden büyük bir sıkıntı hissetti, ancak kendini bu düşünceden, huzurunu kaçıran duygusal değişimden hızla sıyırdı. Aynı anda farklı bir heyecan hissetti; Eric'le istediği her şeyi yapabileceğini, onu kullanabileceğini seziyordu. O, daima çabalayan, özveride bulunan, kendi kişisel tatmini bir kadını tatmin etmede bulacağını sanan Vivaldo edilgenliğin zevkine, tutkuyla alevlenen uyuşmaya teslim oldu ve Eric'in kulağına boğuk, ısrarlı bir yalvarışla fısıldadı.

Düş kâbus sınırlarında dolanıyor, bir denge arıyordu. Bu ritüel, bu sevişme ne kadar eskilere dayanmaktaydı, ne kadar derindi? Kişiliksiz bir zamanda, oyuncuların içinde? Bir uçurumun kıyısında olduğunu, boşluğa adım attığını, ancak tuzlu su nasıl yüzücüyü suyun üstünde tutarsa bu boşluğun onu öylesine yukarda tuttuğunu hissetti. Sınırsız ve korkunç derinliklerde, yüreğinin, adlandırabildiği tüm imkânları ve adlandıramadığı daha birçok imkânı da içeren yüreğinin derinliklerini görür gibi oldu. İçinde bulundukları anların sonuna ulaşıyorlardı. Uylukları bir kadınınkiler gibi gevşedi ve Eric aşağı doğru kayarken Vivaldo geriye doğru kaykıldı. Ne tuhaf, ne tuhaf? Acaba Eric o anda kendisinin İda'nın üstünde hıçkırıp, yakardığı gibi hıçkırıp, yakarıyor muydu? Ama Rufus, hiç kuşkusuz, şimdi onun, giderek yükseldiğini hissettiği gibi dövmüştü Eric'in kasıklarını. Rufus! Rufus! Ona da mı böyle olmuştu? Eric'e sormak geçti içinden, Rufus bunu nasıl algılıyordu? Ya o, o nasıl algılıyordu? O sırada deniz durulup, onu çepeçevre sarmış da batırıyormuş gibi hissetti – kendini umutsuzca zorlayıp, tekrar yukarı çıkmaya çabaladıysa da daha da battı, derine, giderek derine. Kendi düzensiz, acı soluğunu duydu, çok uzaklardan gelirmişçesine; tıkırdayan yağmurun sesi çalındı kulağına, geliyordu. Sonra birden İda'nın o dayanılmaz anda başını nasıl da geriye attığını, nasıl gidip geldiğini, dişlerini nasıl sıktığını anımsadı. Adını seslenirdi. Ya Rufus? Acaba o da aynen onun o anda yaptı-

ğı gibi kendine bile yabancı bir sesle kontrolsüzce mırıldandığı gibi onun adını mırıldanmış mıydı? *Ah, Eric. Eric.* Neydi bu, bu taşkınlık, nasıl bir şeydi? Darmadağın çarşafların arasından Eric'i kendine çekip, sımsıkı sarıldı. Ve *Teşekkürler!* diye fısıldadı Vivaldo. *Teşekkürler, Eric, teşekkürler!* Eric aynen küçük bir çocuk gibi biraz daha sokuldu ve alnının tuzlu terleri Vivaldo'nun göğsüne damladı. Sonra birbirlerine sarılmış bir halde, yağmurun hışırtılarının koruyuculuğuna sığınarak öylecesine uzanıp kaldılar. Dışarıda bardaktan boşanırcasına yağan yağmur bir nimet, onlarla dış dünya arasına set çeken bir duvar gibiydi. Vivaldo kendini zamanda açılan bir gedikten yeniden eski masumiyet günlerine dönmüş gibi hissediyordu; kendini arınmış, duru ve boş hissediyordu – yeni umutlarla doldurulmanın bekleyişi içinde. Eric'in ensesindeki sert saçları okşadı; duyduğu sevginin büyüsü ve şaşkınlığı içindeydi, Eric'in soluğu göğsündeki kılları titretiyor, Eric zaman zaman dudaklarını vücuduna değdiriyordu. Bu zevk ve sıcaklık Vivaldo'ya bir ağırlık ve uyuşukluk verdi. Yavaş yavaş kendini uykunun dingin kollarına teslim ederken ışık huzmeleri aynen güneş gibi gözlerinin gerisinde oynaşıyorlardı. Bu dinginlik ve minnettarlık içinde Eric'in ne düşündüğünü merak ediyordu. Gözlerini aralayıp Eric'in gözlerine bakmak istedi, ama bunun için büyük çaba harcaması gerekecekti. Ayrıca bu huzurunu da bozabilirdi. Duyduğu mutluluğu ona parmak uçlarıyla iletmek umuduyla usulca Eric'in boynunu, sırtını okşadı. Bir yandan da bir önceki gece onca zırvaladıktan sonra, burada, bu yatakta, kendisi için yeryüzündeki en değerli, en sevilecek insan saydığı bu adamın kollarında ne aradığını düşünüyor ve bu düşüncesinden dolayı gülmemek için kendini zor tutuyordu. Zamanı gelip de nereye gitmesi gerekirse gereksin, o andan ölene kadar başına ne gelirse gelsin, ve hatta birbirlerinin kollarında bir daha yatamayacak olsalar bile, bu dünyada onu gerçekten seven bir insan olduğu bilinciyle kendini olağanüstü bir şekilde korunmuş ve özgürleşmiş hissediyordu. Ve içinde filizlenen bu umut onu yeniden yaşama bağladı. Eric'i seviyordu; bu önemli, büyük bir saptamaydı. Ama bundan da daha önemlisi, tuhafı, ona asıl özgürlük ve güven kazandıran Eric'in onu sevmesiydi. "Eric-?"

Gözlerini açıp birbirlerine baktılar. Eric'in lacivert gözleri parlak ve içtenlik doluydu, ama derinlerinde dehşetli bir korkunun izleri de seziliyordu. Beklenti içindeydi.

"Fevkaladeydi, Eric" dedi Vivaldo. Eric'in yüzüne baktı. "Ya senin için?"

"Evet, öyle," dedi Eric kızararak. Fısıldaşarak konuşuyorlardı. "Sanırım buna ihtiyacım vardı, hem de sandığımdan da fazla."

"Bu bir daha asla olmayabilir."

"Biliyorum." Bir sessizlik oldu. "Bir daha olmasını ister miydin?"

Vivaldo belki de ilk kez, korkuyla sustu.

"Ne diyeceğimi bilemiyorum," dedi. "Evet, evet – ve de hayır. Ama yine de, her şeye rağmen seni seviyorum Eric, daima da seveceğim. Umarım bunu biliyorsun." Sesindeki titreme kendini bile şaşırttı. "Ya sen? Beni seviyor musun? Hadi sevdiğini söyle bana."

"Sevdiğimi biliyorsun," dedi Eric. Vivaldo'nun yorgun beyaz yüzüne baktı, elini kaldırıp elmacık kemiğinin hemen altında uç vermeye başlamış olan küçük kılı okşadı. "Seni çok seviyorum ve senin için her şeyi yapabilirim. Bunu bir şekilde – uzun zamandır biliyor olmalısın, öyle değil mi? Çünkü seni çok uzun bir süredir seviyor olmalıyım."

"Doğru mu bu? Bunu bildiğimin farkında değildim."

"Ben de öyle," dedi Eric. Gülümsedi. "Ne hoş, ne tuhaf bir gün bu. İtiraflarla başlıyor."

"Yukarıdakiler," dedi Vivaldo. "Bütün o kutsal kitaplarını açıyorlar." Gözlerini kapadı. Telefon çaldı. "Oh, lanet olsun!"

"Biraz daha itiraf!" dedi Eric gülümseyerek. Vivaldo'ya bir sigara uzatarak yaktı.

"Henüz çok erken daha, yavrum. Tekrar uyuyamaz mıyız?"

Telefon çalıyor da çalıyordu.

"Saat bir," dedi Eric. Bakışlarını kararsızlık içinde bir Vivaldo'ya, bir çalan telefona çevirdi. "Belki Cass'dır. Tekrar arar."

"Belki de İda'dır. Büyük olasılıkla tekrar aramayacaktır."

Eric ahizeyi kaldırdı.

"Alo?"

Vivaldo uzaktan uzağa tellerden hızlı hızlı geçip gelen Cass'ın heyecanlı, cılız sesini duyabiliyordu.

"Günaydın bebeğim, nasılsın?" diye bağırdı Eric. Sonra birden susup kaldı. Bu sususuştaki bir şey Vivaldo'nun iyice uyanıp, doğrulmasına yol açtı. Eric'in yüzüne baktı. Bir sigara yakıp, beklemeye başladı.

"Yaa," dedi Eric bir an sonra. Arkasından, "Allah! Allah! Zavallı küçük Cass'ım benim." Cass konuştukça konuşuyor, Eric'in yüzü giderek daha sıkıntılı ve yorgun bir hal alıyordu. "Evet. Artık olan oldu. Korktuğumuz başımıza geldi." Vivaldo'yu kısaca süzüp, saatine bir göz attı. "Evet, elbette, nerede?" Pencereden dışarı baktı. "Cass, yağmur pek dineceğe benzemiyor." Sonra ekledi. "Lütfen Cass. Lütfen yapma." Yüz ifadesi bir şokla yeniden değişti. Vivaldo'ya bir göz atıp, aceleyle ekledi. "Vivaldo burada. Bir yere gitmedik, burada kaldık." Dudaklarında isteksiz, acı bir gülümseme belirdi. "Evet öyle derler, yağmur bardaktan boşanırcasına yağıyor." Güldü. "Evet herkesin yaşamında belirli klişeler var." Bir süre dinledi. Sonra nezaketle ekledi. "Yakında provalar başlayacak Cass, belki Batı Sahili'ne gitmem de gerekecek, ayrıca –" Vivaldo'ya sıkıntılı, çaresiz, öfkeli bir ifadeyle baktı. "Evet anlıyorum, Cass. Evet, dörtte. Peki. Kendine hâkim ol bebeğim, kendine hâkim ol!"

Telefonu kapadı. Oturdu, arkasını döndü, gözlerini yağmura dikti ve sonra kederli ve aynı zamanda gururlu bir gülümseyişle gözlerini Vivaldo'ya çevirdi. Yeniden saatine baktı. Sigarasını söndürüp geriye yaslandı, başını kollarının üstüne koyup, bakışlarını tavana dikti.

"Evet. Bil bakalım ne olmuş? İşin kokusu çıkmış. Cass dün gece eve geç gitmiş, Richard ile iyice tartışmışlar, hem de bizim yüzümüzden. Richard durumu biliyor."

Vivaldo gözlerini kocaman açtı ve şaşkınlık içinde hafif bir ıslık çaldı.

"Biliyordum, o telefonu yanıtlamayacaktın. Kötü bir durum! Richard çiftesini almış buraya mı geliyormuş? Peki bunu nasıl öğrenmiş?"

Eric'in yüzünde anlaşılmaz bir suçluluk ifadesi belirdi, sonra isteksizce yanıtladı.

"Ah, bilmiyorum, Cass bunu doğru dürüst açıklayacak durumda değildi. Sözleri tutarsızdı. Gerçekten bilmiyorum bunu. Ama bunun ne önemi var ki? Nasıl öğrenmiş olursa olsun!" Oturduğu yerde dikildi. "Sanırım epeydir kuşkulanıyormuş... Aslına bakarsan asıl kuşkulandığı sendin–"

"Ben mi? Bunun için çıldırmış olmalı."

"Cass sürekli seni ziyaret ediyordu; daha doğrusu ona öyle söylüyordu."

"Peki ben Cass ile yatakta sevişirken İda'nın ne yaptığını düşünüyormuş? Bize iyi geceler öyküleri okuduğunu mu?"

Eric'in yüzünde yeni bir huzursuzluk ifadesi belirdi, ama sonradan güldü. "Ne sandığını nereden bilebilirim ki. Her ne hal ise, Cass Richard'ın sana çok kırgın olduğunu söyledi, çünkü –" Bir an için susup yere baktı. "Çünkü bu durumu bilmene rağmen, dostu olarak ona söylemediğini düşünüyormuş." Vivaldo'yu süzdü. "Ne dersin, söylemen gerekir miydi?"

Vivaldo sigarasını söndürdü.

"Ne çılgın bir düşünce. Ben kimsenin Yavrukurt'u değilim. Üstelik benim asıl dostum olan da Richard değil, Cass ile sensin."

"Neyse, sanırım o bunun farkında değil; onu benden çok daha uzun bir süredir tanıyorsun. Benden zaten pek hoşlanmıyor – bu yüzden de doğal olarak senin onun yanında olacağını düşünmüştür."

Vivaldo iç çekti.

Richard'ın bilmediği daha o kadar çok şey var ki! Aslında bu çok kötü, ama ne yapabilirim ki, bu benim sorunum da değil. Üstelik Richard'ın kendisinin de dürüst davrandığı söylenemez. Kendisi de uzun süredir iyi dost olmadığımızın farkında. Bundan dolayı suçlanmam için hiçbir neden bulamıyorum." Güldü. "Zaten o kadar çok suçum var ki, bir eksik bir fazla hiç fark etmez."

"Yoksa kendini suçlu mu hissediyorsun?"

Bir an için dik dik bakıştılar. Vivaldo güldü.

"Yoo hayır, bunu kastetmedim. Yalnızca – yoo hayır, hiçbir şeyden dolayı suçluluk duymuyorum ve dilerim Tanrı'dan

bundan sonra da asla duymam. Bu zaman israfından başka bir şey değil."

Eric başını önüne eğdi.

"Bir şey daha. Cass Richard'ın büyük olasılıkla bugün seninle konuşmaya çalışacağını, sana uğrayacağını söyledi."

"Bu tam ona göre bir şey! Benimle ha! İyi ama ben evde yokum ki!" Birden bir kahkaha attı. "Düşünsene, Richard buraya gelirse ne matrak olur."

"Ve seni burada bulsaydı, değil mi?" Çocuklar gibi kahkahalar içinde yatakta yuvarlandılar. "Ne düşüneceğini gerçekten bilmek isterdim."

"Zavallı adam. Ne düşüneceğini iyiden iyiye karıştırırdı hiç kuşkusuz."

Birbirlerine bakıp, yeniden gülmeye başladılar. "Hiç kuşkusuz ikimiz de ona pek sempati duymuyoruz, değil mi?" dedi Eric.

"Doğru." Vivaldo dik oturup, iki sigara yaktı, birini Eric'e verdi. "Zavallı herif, gerçekten acı çekiyor olmalı, her şeye rağmen onu asıl vuranın ne olduğunun bilincinde de değil!" Sustular. "Eminim Cass da bu durumdan hiç hoşnut değil."

"Kuşkusuz. Ne Richard'dan, ne de yaşamındaki başka bir şeyden. Aklını kaçırmış gibiydi ses tonu."

"Nereden telefon ediyordu?"

"Evden. Richard dışarı çıkmış."

"Benim eve gerçekten de gidip gitmediğini çok merak ediyorum. Acaba telefon edip kontrol etsem mi? İda orada mıdır ki?" Telefona doğru bir hamle yapmadı.

"Bir iş ancak bu kadar çarşafa dolanabilir," dedi Eric bir süre sonra. "Richard boşanmaktan ve çocukların velayetini almaktan bahsediyormuş."

"Olabilir, kim bilir belki de Cass'ın boynuna asmak üzere "A"[1] harfi almaya çıkmıştır. Elinden gelse Cass'ı sokağa atıp kadının frengiden ölmesine bile önayak olabilir. Hem de usul usul. Ne de olsa herifin onuru kırılmış bir defa, öyle değil mi?"

1 Nathaniel Hawthorne'un *The Scarlet Letter* adlı ünlü klasik romanına gönderme yapıyor. Romanda, ihanet eden kadın A harfi ile dolaşmak zorunda bırakılır. Adulteress'ın (zina yapan) A'sı.

Eric yavaşça, yumuşak, sakin bir tonla yanıtladı.

"Doğru. Kırılmış bir defa! Acı duyman, onurun kırılması için ille de beğenilir biri olman gerekmez."

"Doğru gerekmez. Ama onurun kırıldığında, içerlediğinde, hemen bunu ödetmeye kalkışmazsan belki de sevilen, beğenilen biri olmayı başarabilirsin." Eric'e doğru bakarken elini onun ensesine koydu. "Ne demek istediğimi anlıyor musun? Seni ölümü isteyeceğin kadar yaralayan bir acıyı sineye çekmeyi başarabilirsen, olasıdır ki, bu acıdan yararlanıp daha da olgunlaşabilirsin."

Eric ona yarım yamalak bir gülüşle, yüzünde büyük bir sevgi ve hüzün ifadesiyle baktı.

"Bu çok zor."

"Ama insan yine de denemeli, değil mi?"

"Biliyorum, öyle." dedi Eric dikkatle, Vivaldo'dan gözünü ayırmadan. "Aksi taktirde yaşamını mahveden bu gerçekle başa çıkamaz ve durduramazsan sürekli yoluna çıkar, yüzleşmek ve uğraşmak zorunda kalırsın, hayatın söner; ta ki insan yaşama gücünü kaybedip artık değişemez, sevemez bir hal alana kadar."

Vivaldo elini Eric'in ensesinden çekti. Arkasına yaslandı.

"Dilinin ucunda bir şey var senin. Nedir söylemek istediğin, anlat."

"Kendimden söz ediyordum."

"Belki ama buna inandığımı sanma."

"Umarım," dedi Eric birden, "Cass benden nefret etmez."

"Niçin etsin ki?"

"Ona hiçbir yararım dokunamaz. Zaten hiçbir zaman da olmadı."

"İşte bunu bilemezsin. Cass ne yaptığının bilincindeydi. Sanırım her şeyi hesaplamıştı, hatta senden çok daha fazla... çünkü sen pek de öngörülü, açık sözlü bir insan sayılmazsın."

"Richard bu durumu öğrenmeden Yves'in buraya geleceğini tahmin etmiştim."

"Neylersin, yaşamda işler her zaman planlandığı gibi olmuyor."

"Sen çok açıksözlü, sezgili bir insansın."

"Olabilir." Güldü ve uzanıp Eric'i kendine çekti. "Bak oğlum, başım derde girerse sen de benim gibi yap, sezgili ve açıksözlü ol."

Eric ciddiyetle, "Elimden geleni yaparım," dedi.

Vivaldo güldü. "İnsanın senden nefret etmesi mümkün değil. Çok hoş, eğlenceli bir insansın." Eric'i bıraktı. "Cass'la kaçta buluşuyorsunuz?"

"Dörtte. Modern Sanat Müzesi'nde."

"Sahi mi? Peki Cass onu atlatıp evden çıkmayı nasıl başaracak? Yoksa Richard ile birlikte mi geliyorlar?"

Eric bir an tereddüt etti.

"Richard'ın bugün geri dönmeyeceğinden emindi."

"Olabilir. Anlıyorum. Sanırım bir fincan kahve içsek iyi olacak, değil mi? Ben kenefe gidiyorum." Yataktan fırladı ve banyonun kapısını arkasından çarparak kapadı.

Eric mutfağa geçip ocağa kahve koydu, kafasının içi allak bullaktı, mutfağın da dağınıklıkta kafasından pek aşağı kalır hali yoktu. Bir süre durup, mutfağın karanlığını çok az aydınlatan küçük mavi alevi seyretti. İki kahve fincanı aldı, sütle şekeri buldu. Sonra odaya dönüp, komodinindeki kitapları ve çoğu henüz yazarken onun gözünde tüm değerlerini yitirmiş, küçük kâğıt parçalarına yazılmış notları toparladı; kül tablasını boşalttı. Yerden kendinin ve Vivaldo'nun giysilerini kaldırıp sandalyenin üstüne yığdı, yatak çarşafını düzeltti. Fincanları, şekeri ve kahveyi komodinin üstüne bıraktı, sadece beş adet sigaraları kaldığını fark ederek ceplerini araştırdı ama bulamadı. Acıkmıştı ama buzdolabı boştu. Belki de gücümü toplamalı, giyinmeliyim ve bir koşu aşağı köşedeki mezeciye kadar gidip bir şeyler almam da iyi olur, diye düşündü. Vivaldo'nun da karnı acıkmış olmalıydı. Pencereye gidip jaluzilerin arasından dışarıya baktı. Yağmur göz açtırmamacasına boşalıyordu. İri damlalar kaldırıma düşerken iğrenç bir ses çıkarıyor, dolup taşan ızgara ağızlarında şiddetle etrafa saçılıyordu. Asfalt yağmur nedeniyle temiz, boş, geniş ve beyazdı. Gri kaldırım taşları suyla dalgalanıyor, parlıyor, yağmuru aşağı kaydırıyordu. Caddeden geçen yoktu; ne bir araba, ne bir insan ne de bir kedi. Duyulan yalnızca yağmurun sesiydi. Dükkâna inmeyi unuttu o

an –yağmuru seyre daldı, tanımlayamadığı bir duygunun seline kapılıp kendinden geçerek– hem huzur, hem şiddet içeren bu duygunun etkisinde. Nasıl ki hızlanan yağmur duvarların, pencerelerin, kapıların, park edilmiş arabaların, fenerlerin, yangın musluklarının, ağaçların alışıldık çizgilerini farklılaştırıyor, bulanıklaştırıyor, bozuyorduysa, Eric de bu sessiz gözleyiş içinde kafasını allak bullak eden bilmecelerden kaçmayı, hayal olup kaybolmayı arıyordu. Bu yağmurda müzeye nasıl gideceğim, diye sordu kendi kendine. Cass'a ne söyleyeceğine gelince düşünmeye bile cesareti yoktu. Yves'i düşündü; panik sınırlarına kadar giden bir endişeyle, kendini iki kat daha hain hissederek düşündü onu. Yaşamındaki temel desteğinin yer değiştirdiğini, –değiştirdiğini ve tekrar değiştireceğini, o korkunç birikimin, gizli ağırlığın altında göçeceğini– seze seze düşündü onu. O anda arkasındaki kapıda Vivaldo'nun belli belirsiz ıslığını duydu. Vivaldo'ya karşı olan duygularını nasıl olup da daha önceden çözümleyememiş, karşı duramamıştı? Bu sorunun yanıtı yağan yağmur kadar amansız bir şekilde kafasında zonkladı: bilememişti, çünkü bilmeye yüreği el vermemişti. İnsanın yaşamda bilmeye cesaret edemediği o kadar çok şey vardı ki. Peki ama bunların hepsi gizlendikleri yerden fırlayıvermek, kendilerini göstermek için, karanlıkta ortaya çıkan cinler gibi, bir yağmurlu Pazar sabahını mı bekliyorlardı?

Jaluzilerin yanından ayrılıp yeniden odaya döndü. Telefon çaldı. Yeni itiraflar düşüncesi içinde bir süre telefona ters ters baktıktan sonra ahizeyi kaldırdı.

Arayan menajeri Harman'dı. Kulağını patlatacak kadar yüksek bir sesle konuşuyordu.

"Alo Eric? Seni Pazar sabahı rahatsız ettiğim için çok özür dilerim, ama sana ulaşmak gerçekten çok zor. Neredeyse telgraf çekmeyi bile düşünmeye başlamıştım."

"Bana ulaşmak mı zor? Bütün gün evde, sevgili oyun metniyle baş başa kapalı kaldığımı düşünüyordum."

"Beni hafife alma, iki gözüm. Bu oyunun seni pek açmadığının farkındayım ama bu kadar da büyütme. Düpedüz telefonlara cevap vermiyordun işte. Neyse, bak dinle..."

"Evet?"

"Deneme filmin hakkında – yanında kalem var mı?"

"Bir dakika."

Yazı masasından bir kalemle bir parça kâğıt alıp telefona döndü.

"Devam et, Harman."

"Batı Sahili'ne gitmiyorsun. Senin için burası ayarlandı. Birleşik Stüdyolar'ın yerini biliyorsun, değil mi?"

"Evet, tabii."

"İyi o zaman, randevun Çarşamba sabahı. Birleşik Stüdyolar'da, onda! Dinle. Yarın öğle yemeğinde benimle buluşabilir misin?"

"Seve seve."

"İyi o zaman. Sana ayrıntıları orada anlatırım. Downey uygun mu?"

"Tamam. Kaçta?"

"Birde. Hey – beni dinliyor musun sen?"

"Hem de can kulağıyla."

"En sonunda o paçozu, hani şu kıçı kırık film yıldızı olacak herifi şehirde yakalamayı başardık, provaya başlama tarihi olarak haftaya yarın kararlaştırıldı."

"Haftaya mı?"

"Evet."

"Mükemmel. Aman Tanrım, yeniden çalışacak olmak ne kadar sevindirici."

Vivaldo banyodan çıktı; düz beyaz çıplaklığıyla olağanüstü iri görünüyordu, doğruca mutfağa gitti. Orada eleştirel bir gözle kahve kabını süzdükten sonra yeniden odaya dönüp yatağa uzandı.

"Bundan böyle tekrar düzenli olarak çalışmaya başlıyorsun, Eric. Yolun açık artık, seni doruklarda göreceğimizden eminim aslanım, hiçbir şey beni bundan daha fazla mutlu edemez."

"Teşekkürler Harman. Umarım haklısındır."

"Senin yaşından çok deneyimim var benim bu işte. Ben başaracak adamın kokusunu çok uzaklardan alır, adamımı gözünden tanırım oğlum. Hiç yanılmadım, özellikle de bu konuda. Haydi, sağlıcakla kal, yarın konuşuruz. Kendine iyi bak!"

"Sen de. İyi günler."

Eric ahizeyi yerine bırakırken heyecan içindeydi.

"Haberler iyi mi?" diye sordu Vivaldo.

"Menajerimdi. Önümüzdeki hafta provalara başlıyoruz, Çarşambaya da deneme çekimlerim var." Sonra birden içinde alevlenen zafer coşkusuyla Vivaldo'ya döndü. "Bu olağanüstü bir haber, değil mi?"

Vivaldo ona bakarken gülümsüyordu.

"Bence bunun şerefine içmeliyiz, dostum." Eric yerdeki boş şişeyi alırken seyretti. "Ah! Çok yazık!"

"Biraz bourbonum olacaktı," dedi Eric.

"Muhteşem."

Eric iki kadehe bourbon koyup kahvenin altını kıstı ve mutluluk içinde, "Bizim oralarda güneyde bourbon çok içilir," dedi. "Aslına bakarsan böyle bir durum için de çok uygun."

Eric yatağa oturdu, kadeh tokuşturdular.

"İlk Oscar'ına!" dedi Vivaldo.

Eric güldü.

"Bunu duymak bile hoş! Öyleyse senin de Nobel'ine."

Eric çarşafı göbeğine kadar çekti. Vivaldo ona bakıyordu. "Çok yalnız olacaksın," dedi birden.

Eric onu şaşkınlık içinde süzerken irkildi.

"İşler oraya varırsa sen daha az mı yalnız olacağını sanıyorsun? Oraya varırsa–" Kısa bir süre sonra ekledi. "–Aslına bakarsan ben şimdi de çok yalnızım."

Vivaldo da kısa bir süre için sustu. Yeniden konuşmaya başladığında sesi üzgün, yavaştı. "Öyle mi dersin? Peki ya senin çocuk gelince – hâlâ yalnız mı olacaksın?"

Eric bir an için duraladı. "Hayır," dedi neden sonra. "Aslına bakarsan hem evet, hem hayır." Sonra Vivaldo'ya baktı. "Peki sen, İda yanındayken yalnızlık çekiyor musun?"

Vivaldo önüne baktı.

"Sabahtan beri ben de aynı şeyi düşünüyorum ya da düşünmemeye çalışıyorum." Eric'in gözlerinin içine baktı. "Şu anda, burada, senin yatağında, senin kollarının arasında, belki de, bir anlamda İda'dan –adam sen de, sen de bunun farkındasın zaten– saklandığımı, sana sığındığımı söylersem,

umarım bunu hoş karşılarsın. İda'yla olan ortak yaşamımız konusunda – ah, ne kadar düşünürsem düşüneyim bu konuda kesin bir karara varamıyorum." Yeniden yere baktı. "Buna bir çözüm bulmam gerektiğini ve bu kararı alması gerekenin öyle ya da böyle benim olduğumu hissediyorum. Ama nerede bende o yürek. Nereden başlayacağımı, ne yapacağımı bilemiyorum. Onu bir şeye zorlamaktan, üzerine gitmekten çekiniyorum, çünkü onu kaybetmekten korkuyorum." Eric'in suskunluğunun derinliklerinde çırpınır gibiydi. "Ne demek istediğimi anlıyor musun? Bu sözler senin için bir şeyler ifade ediyor mu?"

"Oh, evet" dedi Eric yüzünde sıkıntılı bir ifadeyle. "Elbette ediyor." Vivaldo'ya gülümseyerek baktı ve "Belki de," diye söze girdi fikrini açıklama cesaretini kendinde bularak. "Belki de şu anda ikimiz de bizi korkutan gerçeklerden saklanarak, buraya sığınmışken – sen beni, ben de seni belki sonsuza kadar seveceğimiz ya da bu dünyada sevilebileceğimiz kadar seviliyoruz."

Vivaldo, "Bilmem ki," dedi. "bunu kabul edebilir miyim, henüz değil. Henüz değil. Onca sevmek mi – olabilir. Evet, evet, bir anlamda haklısın, hiç kuşkusuz." Başını kaldırıp, Eric'e baktı. "Ama yine de eksik olan bir şeyler var. Bak. Bugün neredeyse geçti. Bir daha ne zaman böyle bir gün yaşayacağız? Bunun için kaç gün geçmesi gerekecek? Bizler çocuk değiliz, yaşamın ne olduğunu, zamanın nasıl geçtiğini biliyoruz – gerçek şu ki andan âna, günden güne, aydan aya sendeki yalnızlığı ben gideremem. Ne de sen benimkini. Yollarımız ayrı ve bunu değiştirmek de ne senin ne de benim elimden gelir." Sustu, Eric'e kocaman açılmış, acılı gözlerle baktı. Gülümsedi. "Eğer her şey böyle olabilseydi gerçekten olağanüstü olurdu; muhteşemsin Eric. Ama gerçekte ne sen beni, ne de ben seni aslında anlamamız gerektiği şekilde anlayamıyoruz. Biliyor musun? Eğer bunu bir düzene sokup, sürdürmeye, denetlemeye çalışsak, tamamen bir rastlantı sonucu ulaştığımız –bir mucize olarak bize sunulan, yemin ederim ki bu bir mucize– bu beraberliği geliştirmeye çalışsak, ben bir parazit olup çıkardım ve ikimiz de mahvolurduk. Gerçekten, birbirimizi sevme

ve birbirimize tanık olma dışında ne yapabiliriz ki birbirimiz için? Daha fazlasını ummaya hakkımız yok mu? Kendimizi bulmaya, gerçekte neysek o olmaya? Sence?"

Eric yanıt vermeye fırsat bulamadan Vivaldo içkisinden büyük bir yudum aldı ve çok farklı bir tonda, kısık bir sesle konuşmayı sürdürdü.

"Biliyor musun ki – banyodayken hep senin kollarında olmaktan, seni kollarımın arasında tutmaktan ne kadar büyük bir mutluluk duyduğumu düşündüm, evet." Kızardı ve yeniden Eric'in yüzüne baktı. "Niçin olmasın, o kadar sıcaksın ki, benim de duygularım var, senden, beni sevme biçiminden zevk duyuyorum ama–" Yeniden yere baktı. "Ama bu benim savaşım değil, bana göre değil, bunun bilincindeyim ve kendi savaşımdan vazgeçemem, değişemem. Bunu yapmak benim ölümüm olur, ve ölürsem de–" Eric'e acılı, çocuksu, sinsi bir gülümsemeyle baktı. "Beni sevmenin artık bir anlamı kalmaz. Bense ömrüm boyunca senin beni sevmeni istiyorum."

Eric uzanıp Vivaldo'nun yüzüne dokundu. Bir an sonra Vivaldo bu eli kaptı. "Sana ömrüm feda, canım," dedi Eric. Sesinin boğuk ve nerdeyse fısıltı denecek kadar kısık olması kendini bile şaşırtmıştı. Boğazını temizledi. "Neyse, şimdi bir kahve ister miydin?"

Vivaldo başını salladı. Bardağını başına dikerek boşalttı ve masanın üstüne bıraktı.

"Dik başına," dedi Eric.

Eric içkisini bitirdi. Vivaldo onun da kadehini alıp masaya bıraktı.

"Şimdilik kahve filan istemiyorum. Gel bu güzel kısa günün keyfini çıkaralım."

Dörde on kala, Eric, nasılsa duş almış, tıraş olmuş, giyinmiş, yağmurluğunu sırtına, kapüşonunu başına geçirmişti. Kahve çok sıcaktı, ancak yarım fincan içebildi. Vivaldo hâlâ giyinememişti.

"Sen git," dedi Vivaldo. "Ben biraz temizlik yapacağım, kapıyı kilitlerim."

"Peki." Ama o da Eric de ayrılmaktan çok çekiniyordu. "Sigaraları sana bırakayım, ben alırım."

"Çok iyisin. Hadi git artık. Cass'a sevgilerimi ilet."

"Sen de benim sevgilerimi ilet," dedi Eric, "İda'ya."

İkisi de gülüştüler. "Sen buradan voltanı alır almaz," dedi Vivaldo, "ona telefon edeceğim."

"Tamam, toz oluyorum." Yine de kapıda durup, elinde bir fincan kahveyle odanın orta yerinde dinlenen Vivaldo'ya baktı. Vivaldo, yüzünde derin bir şaşkınlıkla, gözlerini yere dikmişti. Eric'in bakışlarını hissedip baktı, kahve fincanını bıraktı, kapıya gitti. Eric'i dudaklarından öperek gözlerinin içine baktı.

"Çabuk görüşelim, yavrum."

"Evet," dedi Eric, "çabuk görüşelim." Kapıyı açıp çıktı.

Vivaldo, merdivenden inişini dinledi onun. Sonra pencereye gidip perdeleri açtı, onun ardından baktı. Eric, koşar adım, sanki biri sırtından itiyormuş gibi sokakta belirdi. Önce bir yöne, sonra öbür yöne baktı, sonra uzun bloktan aşağı, elleri ceplerinde, başı önünde, omuzlarını kaldırmış bir halde, binaların cephelerinin kesiştiği noktaya doğru ilerledi. Vivaldo, onu, köşeyi dönene kadar gözledi.

Düşündükçe yoğunlaşan suçluluk duygusu, onu bağlayan ipi lezzetle kemirmeye başlayıp ona diş biliyordu. Bu bilinçle solgun, huzursuz döndü odaya Vivaldo. Yine de aynı zamanda mutluluk veren, olağanüstü bir rahatlama hissetti. Kendine biraz daha içki koyup yatağın kıyısına ilişti. Sonra tereddüt içinde telefona uzanıp, kendi numarasını çevirdi.

Ahize daha çalmasıyla birlikte kaldırıldı ve kulağına İda'nın sesi geldi; aynen bir elektrik çarpmasını andırır biçimde "Alo?"

Arka planda, Billie Holiday'in sesi duyuluyordu, *Billie's Blues*.

"Alo, tatlım. Ben Vivaldo, kadınımı bir yoklayayım dedim."

"Bunu yapmak için geç bile kaldın. Saatin kaç olduğunun farkında mısın? Hangi cehennemdesin?"

"Eric'in evindeyim. Burada sızıp kaldık. Kendime yeni yeni geliyorum."

İda'nın sesinde tuhaf bir rahatlama vardı. Bunu gizlemeye çalışsa da Vivaldo'nun dikkatinden kaçmadı.

"Ne? Bütün gece orada mıydın? Dün akşam ayrıldık ayrılalı mı?"

"Evet buraya geldik, ev ortamında biraz rahat etmek istedik, çeneye başladık, Eric'in viskisini bitirdik. Bolca da viskisi vardı. Böylece uzun sürdü, anlarsın ya."

"Evet, bilirim, içki varken sonuna kadar içmeyi yasa gereği saydığınızı biliyorum. Dinle. Cass telefon etti mi?"

"Evet."

"Peki onunla sen mi konuştun?"

"Hayır, Eric konuştu."

"Ya? Eric ne söyledi sana?"

"Ne demek bu, Eric sana ne söyledi?"

"Cass ne söyledi demek istiyorum?"

"Başının darda olduğunu söyledi, Richard durumlarını öğrenmiş."

"Korkunç değil mi? Başka ne dedi?"

"Bence bu durum hayli allak bullak etmiş kafasını. Başka bir şey söylemedi gibime geliyor. Senin bütün bunlardan haberin var mıydı?"

"Tabii. Richard buradaydı. Oraya da uğradı mı?"

"Yo."

"Ah. Vivaldo, korkunçtu. Öyle acıdım ki ona. Senin Eric'te olabileceğini düşündüm, ama Brooklyn'e aileni görmeye gittiğini, bende telefon numaran ya da adresin olmadığını söyledim. Durum içler acısı, Vivaldo, Richard'ın gözü dönmüş, seni incitmek istiyor. Kendisine ihanet ettiğin duygusuna kapılmış."

"Evet, eh, herhalde öyle hissetmek daha kolayına geliyor. Ne kadar kaldı orda?"

"Çok değil, ancak on dakika kadar. Ama bana daha uzun geldi. Birtakım korkunç şeyler söyledi..."

"Söylemiştir. Hâlâ görmek istiyor mu beni?"

"Bilmiyorum." Bir duraklama oldu. "Sen şimdi eve geliyor musun?"

"Evet, hemen. Orda mısın?"

"Burdayım. Gel hadi. Ha, Eric nerde?"

"Karşıya gitti..."

"Cass'la buluşmaya mı?"

"Evet."

İda iç geçirdi. "Yarabbi, ne karışık iş. Eve gel. Canikom, Richard seni vuracaksa, herhalde Eric'in evinin oralarda gezinirken vursun istemezsin. Bu kadarı da gerçekten fazla olur."

Vivaldo güldü. "Haklısın. Eşref saatinde görünüyorsun bugün."

"Aslında berbat bir günümdeyim. Ama cesaretle karşılıyorum durumu, Greer Garson'luğa[2] özeniyorum."

Vivaldo tekrar güldü. "Bari faydası oluyor mu?"

"Valla olmuyor, canım, ama epey matraklaştırıyor her şeyi."

"Peki. Bir dakikaya kalmaz ordayım."

"Tamam, hayatım. Bay bay."

"Güle güle."

Telefonu sevinçli bir ferahlamayla kapadı; evde onu İda'yla hiçbir takışma beklemiyor gibiydi. Bu vartayı atlatmış olduğunu hissediyordu. Duşa girdi, sabunlandı, şarkı söyledi; ama çıkınca kendini korkunç derecede aç ve güçsüz hissetti. Giyinirken kapının zili çalındı.

İşte sonunda gelmişti Richard, bundan emindi ve otomatiğe basmadan telaşla kemerini tokaladı, ayakkabılarını ayağına geçirdi. Budala gibi yatağı düzeltmeye başladı, ama bunun için vakit olmadığını düşündü. Aslında yatak yapılmış, yapılmamış, ne fark ederdi ki Richard için. Sokak kapısının açılıp kapandığını duyarak bekledi. Kapıyı açtı. Ama hiçbir ayak sesi gelmedi kulağına. Bir ses, "Eric Jones!" diye ünledi.

"Burası!" diye bağırdı Vivaldo. Derin bir soluk aldı. Koridorda ilerledi. Western Union'dan bir çocuk merdivenlerden çıkageldi.

"Eric Jones musunuz?"

"Kendisi çıktı. Ama ben alabilirim."

"Çocuk ona bir telgraf ve imzalaması için bir defter uzattı. Çocuğa yirmi sent verip tekrar eve girdi. Telgrafın, Eric'in menajerinden ya da yapımcısından geldiğini sandı; ama daha dikkatli bakınca bunun bir kablogram olduğunu, Avrupa'dan geldiğini anladı. Telgrafı telefona yasladı. Aceleyle bir not karaladı: "*Yağmurluğunu ödünç aldım.* TELGRAFA DİKKAT." Durakladı, sonra karalamayı sürdürdü. "*Harika bir gündü.*"

2 Film aktristi (1904-1996).

Ekledi, "*sevgiler, Vivaldo.*" Notu Eric'in yazı masasının ortasına yerleştirip üzerine bir mürekkep şişesi koydu.

Sonra, hazırdı; çevresine bakındı. Yatak hâlâ yapılmamıştı; onu öylece bıraktı; şişe hâlâ yerde, kadehler komodinin üzerindeydi. Yağmurun dışında her şey kesinlikle durgun ve sessizdi. Yeniden, telefona hafifçe yaslanmış telgrafa baktı. Telgraflar onu zaman zaman biraz korkuturdu. Kapıyı kapadı, kilitlediğine emin olmak için yokladı ve sonunda, yürüyüp rahatsız edici yağmura çıktı.

Eric Cass'ı ilk anda gördü; basamakların hemen yakınında, biletçinin hemen öte yanındaydı. Küçük bir dairenin içinde dönüp duruyordu. Eric içeri girdiği sırada sırtı dönüktü. Bol, kahverengi yağmurluğunu giymiş, başına da buna uygun bir bere geçirmişti; uzun şemsiyesinin tırnak biçimindeki, beyaz kemikten sapıyla oynuyordu. Pazar günü, her zaman olduğu gibi, müze, şimdi, rutubet nedeniyle daha da ağırlaşan o berbat kokusuyla, çok kalabalıktı. Kapıdan, rüzgârı, yağmuru üzerlerinde taşıyan, geniş kalçalı, büyük bir kadın topluluğunun ardı sıra girdi; önünde, şemsiyelerini silkeler ve havanın berbat olduğunu tekrarlarken, büyük, gürültülü, sallantılı bir etten duvar meydana getiriyorlardı. Kültürel ilerleme tutkusu ve soyutlamalar içinde gezinmenin rahatlığıyla ışıl ışıl parlayan, yumuşak bakışlı, tertemiz, süt beyaz iki genç kız, üç genç adam biletlerini verip bariyerlerden geçiyorlardı. Bir kısmı da basamaklardaydı; iniyor, kimi çıkıyor, kimi çakılmış gibi duruyor, tek gözlü kuşlar gibi birbirlerini gözetliyor, uçan tüylerin, kabaran kanatların çıkardığı sese benzer çok çirkin bir hırıltı çıkartıyorlardı. Ufak tefek, soluk görünüşlü Cass, başında, kendisinde eski moda bir hava veren kukuletasıyla huzursuzca geziniyor, bütün bunları ilgisizce seyrediyordu; çın çın öten kadınlara kayıtsızca bir göz attı ama Eric'i göremedi; Eric hâlâ bu insan duvarının bir gediğinden ya da çevresinden dolanıp geçmeye çalışıyordu. Cass'ın niçin burada buluşmayı istemiş olduğunu düşünerek, yeniden, basamaklardaki insanlardan yana baktı; bu kutsal ve tertemiz salonlarda, bir koridoru tıkayan ya da salonlarca uzayıp giden heykel yığınlarıyla yarı giz-

lenmiş bir tanıdık olması pek olasıydı. Cass, küçük, hayali kefesi içinde yarım dönerek teslimiyetle bir sigara yaktı. O anda, insanlar, Eric'in arkasındaki kapının iki kanadından birbirlerini ezerek doluştular ve onların daha ağır gelen baskısı, Eric'i bayanların arasından ileri savurdu. Cass'ın omzuna dokundu.

Bu dokunmayla, Cass yerinden sıçradı. Gözleri canlandı, solgun dudakları gerginleşti. "Ah. Hiç gelmeyeceksin sandım," dedi.

Eric, hiç gelmemek yolundaki korkunç bir dürtüyü zorlukla yenmiş, ancak yine de buraya yarı yarıya da olsa Cass'ı burada bulmamak gibi bir umutla gelmişti. Cass o kadar solgun, bu soğuk, göz kamaştırıcı yerde o kadar çaresiz göründü ki, Eric'in içi burkuldu. Yarım saat gecikmişti. "Sevgili Cass, n'olur bağışla beni, bu havada bir yere yetişmek mesele. Nasılsın?"

"Bitik." Kımıldıyordu, ancak, ateşinden hipnotize ediliyor gibi sigarasının ucuna bakıp duruyordu. "Hiç uyumadım." Sesi çok hafif ve sakindi.

"Buluşmak için tuhaf bir yer seçtin."

"Öyle mi?" Çevresine, görmeyerek bakındı. Sonra Eric'e baktı. Yüzündeki kesin umutsuzluk, uzaklarda, Eric'in varlığını seçti ve yüzü yumuşayarak kedere gömüldü. "Galiba öyle oldu. Burada bizi kimse duymaz diye düşündüm. Nedense başka bir yer gelmedi aklıma işte."

Eric oradan çıkmalarını teklif etmek üzereydi, ama Cass'ın beyaz yüzü ve yağmur onu bundan alıkoydu. "Zararı yok," dedi Eric. Cass'ın koluna girdi, amaçsızca merdivenlerden çıkmaya başladılar. Eric midesinin kazındığını hissediyordu.

"Seninle pek uzun kalamayacağım, çünkü çocukları yalnız bıraktım. Ama çıktığımı –bugün seni görmeye çalışacağımı– söyledim Richard'a."

Yukarılarında, çepeçevre, okunaksız kitabeli mezar taşları gibi uzayıp giden göz alıcı resimler olduğu halde, gruplarla yer değiştirerek, hışırtılar çıkararak ilk labirenti andıran odalar dizesine ulaştılar. İnsanlar, yabancı antik bir mezarlıkta gezinen turistler gibi dalga dalga ilerliyorlardı. Ara sıra, tek bir yaşlı, kayıplara karışmış bir ilişkinin düşünü kurarak, hantal bir anıtın önünde tapınma ya da derin düşünüş içinde yalnızca durup

bakıyordu. Ama, temelde, huzursuzca oradan oraya ilerleyerek genel mutluluğa katılıyorlardı. Cass'la Eric bu kalabalığın arasından, daha sessiz bir yer bulmaya çalışarak ürkerek geçtiler; Fransız empresyonistlerinin, kübistlerinin, uyumsuz çağdaş ustaların bölümlerinden geçerek, önünde, biri kız, öbürü erkek, iki öğrencinin el ele durduğu, başlıca kırmızıyla çalışılmış devasa bir resmin hâkim olduğu daha küçük bir odaya girdiler.

"Durum çok mu kötüydü, Cass? Yani dün gece?"

Bunu, uzun boylu, sarı elbiseli, sarı saçlı bir kızın, soğuk sarı renkteki tablosu önünde durdukları sırada alçak bir sesle sordu.

"Evet." Beresi yüzünü gözlerden saklıyordu. Müzenin içi sıcaktı. Cass bereyi arkaya attı. Alnına düşen saçları darmadağınık, boynunda ipil ipildi: yorgun ve yaşlı görünüyordu. "Önceleri durum berbattı; çünkü onu ne kadar incittiğimi tam olarak kavrayamamıştım. O da acı çekebiliyor, sonuçta bunu anladım." Arkasından, Eric'e çabucak bakıp gözlerini kaçırdı. Sarı resimden uzaklaşıp, başka birinin, Avrupa'da bir yerde, kanallara açılan bir sokağın resmi önünde durdular. "Ve... aramızda olup bitenlerin hiç önemi olmadığını, onu gerçekten çok sevdiğimi anladım, benim bütün hayatım o ve benim için daima önemli olacak." Durakladı. "Galiba bana korkunç bir suçluluk duygusu verdi Richard. İşin buraya varacağını bilmezdim. Varabileceğimi sanmazdım. Ama.... Bir şekilde vardı... işte." Omuzları bezgin ve gururlu bir yenilgiyle çökerken yeniden durakladı. Sonra Eric'in eline dokundu. "Sana bunu anlatmaktan nefret ediyorum, ama hepsini anlatmaya çalışmalıyım. Beni de korkuttu Richard, inanılmaz bir korku saldı içime, birden, çocukları kaybetmekten ölesiye korktum, onlar olmazsa yaşayamam." Bir eliyle alnını sıvazlayarak saçlarını yukarı itti ama bu boşuna bir çabaydı. "Aslında ona olanları anlatmak zorunda değildim; hiçbir şey bilmiyordu. Hele senden hiç kuşkulanmıyordu tabii, Vivaldo'yla birlikte olduğumu sanıyordu. Ona anlattım çünkü bilmeye hakkı olduğunu düşündüm. Birlikte yaşamayı sürdüreceksek ancak aramızdaki her şeyi açıklığa kavuşturmuş olarak, her şeye yeni baştan başlayabilirdik. Ama yanılmışım. Bazı şeyler kolay anlaşılmıyor."

Biraz önce rastladıkları oğlanla kız, odada, onların bulunduğu yöne doğru geliyorlardı. Cass'la Eric karşı tarafa geçip kırmızı resmin altında durdular. "Ya da, belki, bazı şeyler kolay anlaşılıyor da, kişi o şeyleri cesaretle karşılayıp, kabullenemiyor sadece. Bilemiyorum... Her ne halse... Bana gözdağı vereceğini, beni korkutmaya çalışacağını rüyamda görsem inanmazdım. Eğer *o* beni terk ediyor, *o* beni aldatıyor olsaydı –aldatmak, bu ne demekse!– sanırım, onu bu şekilde *elde tutmaya* çalışmazdım. Sanırım onu cezalandırmaya da çalışmazdım. Nihayet, benim malım değil ya, kimse kimsenin tapulu malı değil."

Uzun koridordan aşağı, yeniden hanımlara doğru yürümeye başladılar. "Bana korkunç şeyler söyledi, boşanma davası açacağını, Paul'la Michael'ı benden alacağını söyledi. Bense onu dinledim, gerçek gibi gelmedi bana söyledikleri. Beni bir zamanlar sevdiyse nasıl söyleyebildi bunları, anlayamıyorum. Seyrettim onu. Bu sözleri sırf beni incitmek için söylediğini anladım, beni incitmek için çünkü kendisi incinmişti; aynen bir çocuk gibi. Anladım ki onu öylece, bir çocuk gibi sevmişim ve şimdi bütün o düşlerin cezasını çekiyorum. İnsan nasıl olur da bunca zaman düş görür? Üstelik de bütün bunları gerçek sanıyordum. Şimdi, gerçek nedir bilemiyorum, ihanete uğramış gibi hissediyorum kendimi. Kendime, sana, benim için değer taşıyan her şeye, kısaca, insanın olmayı amaç edindiği, insanın, yalnızca, başka bir boz, biçimsiz ucube olmamak için istediği, çabaladığı her şeye ihanet ettiğimi hissettim." Neşeli bayanların yanından geçtiler. Cass onlara hayretle, nefretle baktı. "Of. Çok kötü bir dünya bu."

Eric ne diyeceğini bilemediğinden sesini çıkarmadı ve soğuk, köşeli cengelde ürkütücü gezintilerini sürdürdüler. Duvardaki renkler onları boğuyordu adeta... aynen dondurulmuş müzik gibi. Bu odaların birbirine açılmasının hiç sonu gelmeyecekmiş, bu labirent sonsuzmuş gibi bir duyguya kapıldı Eric. Cass'tan dolayı, ona karşı şimdiye kadar duyduğu her sevgiden daha güçlü bir pişmanlık aldı içini. Bir asker gibi dik, dosdoğru ileri yürüyordu Cass ve Güney'de dedikleri gibi, 'bir dakikadan bile büyük' değildi. Onu kurtarabilmeyi, onu kur-

tarmanın elinde olmasını, onun hayatını daha çilesiz, sorunsuz bir hale sokabilmeyi içtenlikle istedi. Ama yaşamı çekilir hale getirme mucizesini başarabilecek tek şey, aşktı... yalnız aşktı ve ona veremeyeceği belki de tek şey buydu. Çünkü ona hiçbir zaman âşık olmamıştı. Bu konuda kendi kendisiyle ilgili bir şeyi öğrenmek için kullanmıştı onu. Hatta, bu da doğru değildi. Onu, kendi kendiyle bir yüzleşme zorunluluğunda kalmaktan kaçınmak umuduyla kullanmıştı. Ama yine de, amansızca, bu yüzleşmeye katlanmak zorunda kalmıştı. Şu anda, kendini, bu kara günde Cass'tan duygusal olarak en az Yves'den fiziksel olarak olduğu kadar uzak hissediyordu. Aralarındaki boşluk bir tufan gibi uludu. Oysa, geçen her anla birlikte, Yves, onca seli aşarak daha bir yakınına geliyor; Yves, gitgide kuruntuya dönüşen katı gerçeğe yaklaştıkça, Cass'ı ondan uzaklara sürüklüyordu. Şimdiden gerçeğin sonsuza kadar değiştirilemeyecek kanatları aynen bir bedeni kaplayan kefen gibi üstlerini örtecek büyüklüğe ulaşmıştı bile. Bundan dolayı, çaresizliğin de katkısıyla pişmanlığı giderek artıyor, elini kolunu bağlıyordu. "Sen asla ucube olmayacaksın," dedi Eric, "Asla. Olup bitenler dile getirilemez şeyler, biliyorum, ama seni alt edemez bunlar. Bunu değiştiremezsin artık, olan olmuş, açılmışsın bir kere."

"Sanırım, tek bildiğim neyin olmayacağı... Ama ne olacağımı... işte bunu hiç kestiremiyorum. Üstelik çok da korkuyorum."

Işıktan hiçbir zaman kaçamamış gibi, gözleri körelmiş, kamaşmış gibi görünen yorgun bir bekçinin yakınından geçtiler. Tam önlerinde, yeşilli, kırmızılı, karalı, büyük ve dikkati çeken bir eser vardı; bloklu, daireli, formuyla adeta seyircilerin üstüne doğru bir hançer sallıyor, sanki, seyircinin gözbebeklerine dengelenmiş, uçarcasına bir sıçramayla kopuyordu; öte yandan, sonsuzcasına, tapınırcasına kendi içine uzanarak dile getirilmez bir kargaşaya varıyordu sanki resim. Saldırgan ve incelikli bir biçimde çirkin ve anlaşılmazdı; kurbanları hile ile elinden alınmış, yalnız ve kana susamış bir zorbanın fırçasından çıkma da olabilirdi. "Ne iğrenç," diye mırıldandı Cass, yine de tablonun önünden ayrılmadı; çünkü o köşede bekçi dışında onlardan başka kimse yoktu.

"Bir zamanlar," dedi Eric. "Olgunlaşmak, büyümek istediğini söylemiştin. Bunda korkunun payı yok mu? Bu düşünce insanı incitmiyor mu?"

Bu, aynı zamanda Eric'in kendi kendine de sorduğu bir soruydu; Cass minnettarlıkla gülümseyerek ona baktı, sonra yeniden resme çevirdi yüzünü.

"Gitgide şu kanıya varıyorum," dedi Cass. "Olgunlaşmak, büyümek yalnızca acıyı, korkuyu daha fazla tanımak demek. Bu zehir sanki günlük perhizin olup çıkıyor; her gün yudum yudum içiyorsun onu. İşin kötüsü, bir kere tatmaya gör onu, içmeden, onunla buluşmadan yapamaz olursun. İnsanı çılgına" – elini alnında bitkince gezdirdi– "çılgına çevirebilir bu." Kısa bir an uzaklaştı, sonra yeniden köşelerine döndü. "Bir gün anlamaya başlıyorsun ki sen kendin, tüm suçsuzluğunla ve dürüstlüğünle sen, dünyanın sefilliğine katkıda bulunmuşsun ve de bulunmaktasın. Biz biz oldukça da bu sefillik asla son bulmayacak–." Eric, onun, giderek, –hem de gözlerinin önünde– kaybolmakta olan gençliğini; yüzünü terk eden genç kızlık halini izledi. Yine de, bu yüz bütünüyle solmuş ya da yaşlı gözükmedi ona. Arınmış gibiydi; bu yüzde aşılması olanaksız bir kişiliksizlik vardı. "Richard'a baktım bu sabah, ve kendimi bazı gerçekleri düşünmekten alıkoyamadım –daha önce de çok kez düşündüm bunu– onun bugünkü kimliğinden, geldiği durumdan ben ne derece sorumluyum diye." Parmağının ucunu bir an dudaklarına götürüp gözlerini kapadı. "Ben aslında onu, eni sonu sıradan bir adam, gerçek bir tutkudan, gerçek düşünceden yoksun, cesaretsiz biri sayıyordum. Hiçbir zaman sahip olmadı bunlara, asla da değişmedi. Ona *kendi* düşüncelerimi aşılamaktan sevinç duydum hep; cesaret sahibi olan da bendim, tutkulu olan da. Bütün düşüncelerimi benimsedi, aslında, onların kendisine ait olmadığını nasıl bilebilirdi ki? Mutluydum, çünkü onu, olmasını istediğim biçime sokmayı, değiştirmeyi pek parlak bir biçimde başardığımı, bir zafer kazandığımı sanıyordum. O zamanki düşüncelerimdi bunlar. Ama şimdi, o katlanılmaz olanın aslında bu zaferim olduğumu anlayamıyor. Ondan uzaklaşan ben oldum –belki de olması gerekenden de fazla–, ona, içmesini bilmediği bir suyu uzatmakla onu bu hale getiren ben oldum. Bu

ona yaramadı. Ama artık her şey için çok geç." Gülümsedi. "Elle tutulur bir işi yok, onun sıkıntısı bu, bu iğrenç çağın ve ortamın hastalığı bu. Bu iğrenç tuzağa düşenlerden yalnızca biriyim ben de. Aslında insanlara ya da çağa kusur bulmanın da anlamı yok – o insan da sensin, çağın kendisi de sen."

"Bizim için hiçbir umut yok mu diyorsun?"

"Umut mu?" Kelime duvardan duvara çarpar gibi oldu. "Umut mu? Hayır, bir umut olduğunu sanmıyorum. Bir boşlukta sürükleniyoruz bizler." –Gözleri Pazar gününe özgü kalabalıkta gezindi.– "Burası bomboş." Elini kalbinin üstüne götürdü. "Ülke ülke değil ki, futbolcular, yavrukurtlar diyarı. Tümü alçak, tümü korkak. Mutlu sanıyoruz kendimizi. Değiliz. Mahvolmuşuz aslında." Saatine baktı. "Eve dönmeliyim." Eric'e baktı. "Seni sadece bir an için görmek istemiştim."

"Ne yapmak niyetindesin?"

"Henüz bilmiyorum. Bir karara varınca sana duyururum. Richard aldı başını gitti, bir iki gün dönmeyebilir. Düşünmek istediğini söyledi." Cass içini çekti. "Bilemiyorum." Resme bakarak, kaygıyla ekledi "Sanırım çocukların hatırı için, bunu sineye çekmemiz, ayrılmamamız gerektiğine karar verecektir. Bunu istiyor muyum istemiyor muyum, çekebilir miyim bilmiyorum. Ama bana boşanma davası açmayacaktır, aldatıldığı adam olarak senin adını vermeye cesareti yok." İkisi de, birbirinin gülmesine şaşarak güldüler. Cass yeniden ona baktı. "Sana gelemem," dedi.

Bir sessizlik oldu.

"Evet," dedi Eric, "gelemezsin bana."

"Onun için bu, gerçekte –seni yine görecek olsam da– bir veda."

"Evet," dedi Eric. Ve ekledi, "Er geç olacaktı bu."

"Biliyorum. Gönlüm, böyle olmasını istemezdi ama," –gülümsedi Cass– "ama yine de, benim için çok değerli bir şey yaptın Eric. Umarım bana inanırsın. Umarım; hiçbir zaman unutmazsın bunu, bu söylediğimi. Ben de seni asla unutmayacağım."

"Unutamam," diyen Eric birden Cass'ın koluna dokundu. O anda düşüyor, dünyanın dışına düşüyor gibi hissediyordu

kendini. Cass onu bir kaosun içine salıveriyordu. Eric son bir kez ona sarıldı.

Cass onun yüzünü inceledi ve "Korkma, Eric. Sen korkmazsan, ben de sana bakıp cesaretimi toplayabilirim biraz. Yap bunu benim için." Eric'in yüzüne, dudaklarına dokundu. "Erkek ol. Bu da geçer, her şeye katlanılır bu yaşamda."

"Evet." Ama hâlâ Cass'taydı gözleri. "Ah. Cass. Keşke daha fazlası gelebilseydi elimden."

"Bundan fazlasını yapamazdın," dedi Cass, "Sevgilimdin, şimdi dostumsun." Eric'in elini ellerine alıp uzun uzun baktı. "Kısa bir süre için bana sunduğun sendin. Gerçekten sendin."

Tablonun bas bas bağıran renklerinden ayrılıp yeniden kalabalığa karıştılar ve merdivenlerden ağır ağır indiler. Cass beresini başına geçirdi; Eric kasketini zaten hiç çıkarmamıştı.

"Seni ne zaman görürüm?" diye sordu Eric. "Telefonla mı ararsın, nasıl yaparsın?

"Yarın ya da öbür gün," dedi Cass, "telefon ederim sana." Kapıya gelip durdular. Yağmur hâlâ yağıyordu.

Yağmuru seyrettiler. Kimse girip çıkmadı. O sırada bir araba kaldırımın kenarına yanaşıp durdu. Naylon kapüşonlu iki kadın arabadan inmek üzere şemsiyelerini, çantalarını, bozuk para cüzdanlarını el yordamıyla beceriksizce aradılar.

Bir kelime etmeksizin, Eric'le Cass yağmurda kaldırım kenarına doğru seğirttiler. Kadınlar aceleyle müzeye koştular. Eric, arabanın kapısını açtı.

"Allahaısmarladık, Eric." Cass uzanıp Eric'i öptü. Eric ona sarıldı. Cass'ın yüzü ıslaktı, ama Eric bunun yağmur suyu mu, gözyaşı mı olduğunu bilemedi. Cass ayrılıp arabaya bindi.

"Telefonunu bekleyeceğim," dedi Eric.

"Evet. Arayacağım. Sağlıcakla kal."

"Tanrı yardımcın olsun, Cass. Hoşça kal."

"Hoşça kal."

Kapıyı Cass'ın üstüne kapadı ve araba uzun, boş, parıldayan sokaktan aşağı uzaklaştı.

Karanlık bastırıyordu. Şehrin ışıkları birazdan yanmaya başlayacaktı. Artık, bu ışıkların adını yazacağı gün çok yakındı. Serseri bir rüzgâr, soğuk bir rüzgâr Eric'in ayağının dibindeki

olukta akan suyun yüzünü titretti. Sonra her şey hemen hemen sessizliğe büründü; avutmak istercesine bir kasvetle.

İda, Vivaldo'nun ayak sesini duydu ve Vivaldo anahtarını araştırmaya başlamadan ona kapıyı açmaya koştu. İda, başını geriye atarak güldü onu görünce.

"Linçten kurtulmuş gibi bir halin var, moruk. O yağmurluğu nereden aldın?" Onu yeniden tepeden tırnağa süzüp kahkahayı bastı. "Gir hadi, aynasızlar gelmeden, zavallı, ıslak sıçan seni."

İda kapıyı kapadı. Vivaldo Eric'in yağmurluğunu çıkarıp banyoya astı ve şıpır şıpır su damlayan saçlarını kuruladı.

"Yenilecek bir şey var mı evde?"

"Var. Aç mısın?"

"Midem kazınıyor." Banyodan çıktı. "Richard ne söylemeye gelmiş?"

İda, mutfakta, sırtı ona dönük halde, lavabonun altında kap kaçağın saklandığı dolabın içini karıştırıyordu. Elinde bir tavayla doğruldu; Vivaldo'ya baktı; bu bakış Vivaldo'ya, Richard'ın her nasılsa kızın gözünü korkutmuş olduğunu hissettirdi.

"Tatsız şeyler. Ama önemli değil şimdi." Tavayı sobanın üzerine koyup buzdolabının kapağını açtı. "Sanırım, sen ve Cass onun bütün dünyasıydınız. Bu olayda şimdi ikiniz de ona öyle kötü davrandınız ki feleğini şaşırdı." Buzdolabından domates, marul ve bir paket domuz pirzolası çıkarıp masanın üzerine koydu. "Beni kızdırmaya çalıştı ama yalnızca çok fazla üzdü, hepsi bu. Zavallı, öyle incinmişti ki." Durakladı. "Erkekler ne kadar çaresiz oluyorlar incinince."

Vivaldo, arkasından sokulup onu öptü. "Öyle mi oluyorlar?"

İda onun öpüşüne karşılık verdi ve ciddiyetle, "Evet. İnanamıyorsun. Bir yanlışlık olmuştur diye düşünüyorsun," dedi.

"Seni gidi çok bilmiş seni!" dedi Vivaldo.

"Çok bilmiş filan değilim. Kendi halinde didinip duran zavallı, cahil bir kara kızım ben."

Vivaldo güldü. "Eğer sen kendi halinde didinip duran zavallı, cahil bir kara kızsan, Tanrım bizi amacına ulaşmış, uyanığından saklasın."

"Ama saf mı, uyanık mı, bunu bilemezsin ki. Sanırsın ki kadınlar doğruyu söyler. Ama söylemezler. Söyleyemezler." Elinde başka bir saplı tencereyle, Vivaldo'dan uzaklaşıp suyla, ateşle ve başka bir kapla meşgul olmaya başladı. Vivaldo'ya alaylı bir şekilde baktı. "Söyleseydiler erkekler onları sevmezlerdi."

"Sen erkeklerden pek hoşlanmıyorsun."

"Ben mi? Çok erkek tanıdım, diyemem. Özellikle 'erkek' diyebileceğim nitelikte çok az," dedi İda.

"Umarım, ben onlardan biriyimdir."

"Senin için umut var, canım," dedi İda, şakayla, "henüz şansın var."

"Bu belki de, bana bugüne kadar söylediğin en güzel şey," dedi Vivaldo.

İda güldü ama sesinde bir üzüntü ve sıkıntı, bir şeyler vardı. Tüm davranışlarındaki bu üzgün ve içine dönük tavır ister istemez Vivaldo'nun da canını sıktı. Onu, pek farkında olmayarak, yakından gözlemeye koyuldu.

"Zavallı Vivaldo. Seni canından bezdirdim, değil mi, canım?"

"Yakındığım yok," dedi Vivaldo, dikkatle.

"Yakınmazsın," dedi İda, düşünceli bir halde, yarı kendine, yarı Vivaldo'ya. Bir kâse ıslanmamış pirinci parmaklarının arasından dalgın dalgın süzdü: "Ama açıkçası biraz fazla üstüne geliyorum, bu da gerçek. Sözümü sakınmıyorum – ama sen buna katlanabiliyorsun bir şekilde."

"Yani sana karşı gereğinden fazla hoşgörülü olduğumu mu sanıyorsun, ha?" dedi Vivaldo.

İda kaşlarını çattı. Pirinci kaynar suya boca etti. "Belki. Sanırım, kadınlar ne istediklerini bilmiyorlar, lanet olsun, bir tanesi bile bilmiyor. İşte sana Cass... Neyse, bir içki ister misin," diye sordu İda birdenbire, "akşam yemeğinden önce?"

"Tabii." Vivaldo şişeyi, kadehleri indirdi, buzu çıkardı. "Ne demek istiyorsun, kadınlar ne istediklerini bilmezler, demekle? Sen biliyor musun peki, yani, ne istediğini tam olarak biliyor musun?"

İda, büyük bir salata tabağını indirmiş, içine domates doğruyordu; bir şey yapmadan durmaya cesaret edemez gibiydi.

"Tabii. Bildiğimi sanırdım. Bir zamanlar emindim bildiğime. Şimdi o kadar emin değilim." Durakladı. "Bunu da ancak dün gece keşfettim." Vivaldo'ya sevecenlikle baktı, hafifçe omuz silkti ve başka bir domatese kıyasıya girişti.

Vivaldo onun içkisini yanına koydu. "Senin zihnini bulandıracak, seni bu kadar altüst edecek ne oldu?"

İda güldü. Yeniden, o insanı çarpan hüznü hissetti Vivaldo. "Seninle yaşamak! İnanır mısın? O ezgiye vuruldum."

Vivaldo, öteki odadan, çalışma masasının iskemlesini sürüyerek getirip İda'yı biraz yukardan seyredecek biçimde ata biner gibi oturdu.

"Ne ezgisinden söz ediyorsun, sevgilim?"

İda içkisinden küçük bir yudum aldı. "Aşk ezgisinden, sevgilim. Aşk, aşk, aşk!"

Vivaldo'nun içi hop etti; birbirlerini seyrettiler; İda'nın yüzüne pişmanlık belirten bir gülümseme yayıldı. "Yoksa bana – benim sormama gerek kalmadan, beni sevdiğini mi söylemeye çalışıyorsun?"

"Öyle mi acaba? Galiba öyle." İda bıçağı elinden bırakıp önüne bakarak put gibi oturdu. Parmaklarını masanın üzerinde tıkırdattı. Sonra kollarını kavuşturdu; bir elinin parmaklarıyla, parmağındaki yakutlu yılan yüzüğü yarıya kadar çıkarıp takıyordu.

"Ama... bu harikulade." İda'nın elini tuttu... Ama bu el soğuk, nemli ve cansızdı. Bir an, bir korku rüzgârıyla ürperdi Vivaldo. "Değil mi? Bu beni çok mutlu etti, *sen* – beni çok mutlu ediyorsun."

İda onun elini aldı, yanağına yasladı. "Gerçekten ediyor muyum, Vivaldo?" Sonra, kalkıp lavaboya, marulu yıkamaya gitti.

Vivaldo ardı sıra gidip yanında durarak onun içine dönük, yana çevrilmiş yüzünü inceledi. "Neyin var, İda?" Bir elini beline doladı; İda, ansızın kanı çekiliyormuş gibi ürperdi, Vivaldo'nun eli kayıp düştü. "Anlat bana n'olur."

"Hiçbir şeyim yok," dedi İda, önemsemez görünmeye çalışarak. "Söyledim sana, kötü bir günümdeyim. Belki regl olmamdan."

"Bırak şimdi, bebeğim, sözü çevirmeye çalışma öyle."

İda marulun yapraklarını koparıyor, yıkıyor, bir kurulama bezinin üstüne yerleştiriyordu. Bu işi, son yaprağı koparana kadar suskunlukla sürdürdü. Vivaldo'yla göz göze gelmemeye çalışıyordu; Vivaldo onu daha önce hiç böyle perişan görmemişti. Yeniden korku girdi içine. "Sorun ne?"

"Beni yalnız bırak, Vivaldo. Sonra konuşuruz bunu."

"Sonra konuşmayacağız. Şimdi konuşacağız."

Pirinç kaynamaya başladı, İda altını kısmak için Vivaldo'dan telaşla uzaklaştı.

"Annem bana hep elin işteyken gözün oynaşta olmasın derdi."

"İyi ya, işi bırak o zaman!"

Vivaldo'ya, nicedir tanıdığı, o şuh, şaşı gözlü, şen bakışı fırlattı İda. Ama şimdi bu bakışta umutsuz bir şey vardı; hep umutsuz bir şey var mıydı bu bakışta? "Ama acıktığını söylemiştin!"

"Kes artık bunu. Şaka yapmadığımı anlamıyor musun?" İda'yı masaya götürdü. "Ne olduğunu bilmek istiyorum. Richard'ın söylediği bir şey mi var?"

"Şaka filan yaptığım yok... Karnını doyurmaya çalışıyorum, hepsi bu." Sonra, birden parlayarak, "Richard'la hiç ilgisi yok. Dese dese ne diyebilir ki Richard?"

Richard'ın, kendisiyle Eric hakkında bir hikâye uydurmuş olduğu üstünde çılgınca bir düşünceye kapılmış ve bunu yadsımasına ramak kalmıştı. İda'nın, ürktüğünü fark etmediğini umarak kendini toparladı; ama korkusu da arttı.

Yumuşak bir sesle "Peki, öyleyse, sorun ne İda?" dedi.

İda, bıkkınlıkla "Oho, sorun bir değil ki, çok eskilere gidiyor, sana bunu anlatmak, deveye hendek atlatmak kadar zor."

"Dene bir defa. Beni sevdiğini söylüyorsun. Niçin güvenemiyorsun bana?"

İda güldü. "Ah. Sen yaşamın öyle kolay olduğunu mu sanıyorsun?" Ona aşağılayarak bakıp, yeniden güldü. Bu gülüş dayanılır gibi değildi: Vivaldo ona vurmak istedi, öfkeden değil, sadece bu gülüşe son vermek için; ama kendini zorla dizginlendi, hiçbir şey yapmadı. "Biliyorum, benden büyüksün

–benim gözümde– düşüncelerinde hep olduğundan çok daha gençsin. Benim gözümde sen hep oyunu bilmeyen, belki de asla öğrenemeyecek cici bir çocuksun. Sana bunu öğreten olmayı da istemiyorum."

Son cümleyi, yine ellerine bakarak, iğneleyici bir tonda, fısıltıyla söyledi.

"Güzel... Devam et."

"Devam et mi?" İda ona garip, vahşi bir biçimde baktı. "Devam etmemi mi istiyorsun?"

"Lütfen, bana işkence etmeye son ver, İda. Devam et, lütfen," dedi Vivaldo.

"Sana işkence mi ediyorum?"

"Yazılı mı istiyorsun?"

İda'nın yüzü değişti, masadan kalkıp tekrar ocağa gitti. "Eminin, sana öyle geliyordur," dedi alçakgönüllü bir tavırla. Lavaboya gidip yaslanarak, Vivaldo'yu süzdü. "Ama bunu yaptıysam bile asla kasıtlı olarak yapmamışımdır. Hiç sanmıyorum ki böyle bir şey düşünmüş olayım. Aslında, bunu yapmadığımı biliyorum, hiçbir zaman fırsatım olmadı buna." İda Vivaldo'nun yüzüne baktı. "Daha yeni farkına varıyorum ki çiğneyebileceğimden, hele hele, yutabileceğimden büyük lokma koparmışım." Vivaldo sindi. İda ansızın patladı: "Sen erkek olduğuna emin misin Vivaldo?"

"Öyle olduğumu düşünüyorum." dedi Vivaldo.

"Bu da iyi, kolay böyle söylemek" dedi İda. Ocağa gidip tavanın altını yaktı ve masanın başına geçip, et paketini açtı. Ete tuz, biber, kırmızı biber ekti ve doğradığı sarmısağı iyice yedirdi. Vivaldo, tadını duyumsayamadığı içkisinden bir yudum aldı; kadehine bir daha viski koydu. "Rufus ölünce, bir hal oldu bana," dedi İda. Başka bir kimsenin hikâyesini anlatıyormuş gibi çok sakin ve yorgun bir ses tonu vardı; sanki kendisi de, belli belirsiz bir şaşkınlıkla, anlatılan öyküyü ilk defa dinlemeye başlamış gibiydi.

"Bunu bir şekilde ifade edemiyorum. Rufus benim bütün dünyamdı, her şeyimdi. Onu çok seviyordum."

"Ben de severdim," dedi Vivaldo, hemen kayıtsızlıkla; belki de ilk kez aslında bir yalancı olduğu geldi aklına: Rufus'u

hiçbir zaman, zerrece sevmemişti, yalnızca ondan korkmuş, onu kıskanmıştı.

"Senin desteğine ihtiyacım yok, Vivaldo," dedi İda.

Yeterince kızmasını bekledikten sonra tavaya titizlikle baktı İda, sonra biraz yağ damlattı içine. "Her neyse, şu anda, önemli olan benim onu ne kadar sevdiğim. Büyüğümdü, ağabeyimdi ama kendimi bilir bilmez gördüm ki ben ondan güçlüyüm. Sonradan siz ne düşünmüş olursanız olun, iyi, gerçekten çok iyi bir insandı o. Hiçbiriniz, onun hakkında bir şey bilmiyordunuz; bu iş nasıl oldu, bilemediniz."

"Sen de hep bunu söylüyorsun," dedi Vivaldo bıkıp usanmışçasına. "Niçin?"

"Nasıl bilebilirdiniz –nasıl bilebilirsiniz ki– böyle ayakta düş görürken? Siz kendinizi özgür sanırsınız. Bu sizin, sizde başka insanların istediği –ya da ihtiyaç duyduğu– bir şey olduğunu düşündüğünüz anlamına geliyor. Bok var." Vivaldo'ya pis pis sırıtarak baktı. "Aslında var da, bir bakıma. Ama sizin sandığınız şey değil. Şu anda sizde olan şeye, başkaları da sahip olmaya başladığı gün bunun ne olduğunu öğreneceksiniz." İda başını iki yana salladı. "Onlara acıyorum. Sizlere acıyorum. Kendi kendime bile acıyorum çünkü, inan olsun kaç kez gönlümden keşke, beni olduğum yerde bırakaydın, diye geçirmiştim."

"O cengelde mi?" diye alay etti Vivaldo.

"Evet. O cengelde, kara, kokuşmuş, korku dolu, güvensiz ama kendim olarak!"

Vivaldo'nun anlık öfkesi saman alevi gibi çabucak söndü. "Valla," dedi sükûnetle, "bazen ben de yurt özlemi çekerim, İda." Onun siyah, uzak, ıssız yüzünü seyretti. İlk defa olarak, onun yaşlanınca alacağı şekli canlandırmaya çalıştı gözlerinde. "Hiçbir zaman anlayamadığım şey şu," diye ekledi Vivaldo sonunda, "Sen beni hep, rengini başına kakmak, seni cezalandırmakla suçluyorsun ama gerçekte aynı şeyi yapan sensin. Bana hep beyazlığımı hissettiriyorsun. Bu beni incitmiyor mu sanıyorsun? Beni kendi dünyana almıyorsun. Benimse bütün istediğim, etle tırnak gibi bir bütün olmak. Tanrı biliyor, bir zebra gibi yol yol olsan da umursamazdım."

İda güldü. "Umursadın umursamasına ya, ama söylediklerini duymak yine de çok hoş..." Sonra ekledi. "Senin deyişinle, eğer seni kendi dünyamın dışında tutuyorsam, bu temelde seni korumak için..."

"Beni korumak için mi? Peki neden? Hem ben korunmak istemiyorum ki. Ayrıca..."

"Ayrıca ne?"

"İnanmıyorum sana. Sebebin bu olduğuna inanmıyorum. Sen aslında kendini korumak istiyorsun. Benden nefret etmek istiyorsun, çünkü ben beyazım, çünkü böylesi daha kolayına geliyor."

"Senden nefret etmiyorum."

"O halde niçin durmadan açıyorsun bu konuyu? Nedir mesele?"

Nerdeyse kıvamına gelen pirinci karıştırdı, bir süzgeç bulup lavabonun içine yerleştirdi. Sonra yüzünü Vivaldo'ya döndü.

"Bütün bunlar, sizin..."

"Ağzından çıkanı kulağın duysun. *Sizin*!"

"–Sizin Rufus hakkında bir şey bilmediğinizi söylediğim için başladı.–"

"Çünkü biz beyazız."

"Hayır, çünkü o siyahtı."

"Tamam. Geri alıyorum. Her neyse, niçin dönüp dolaşıp sözü Rufus'a getiriyoruz ki?"

"Yalnızca bir şey anlatmak istemiştim sana," diyen İda, sükûnetle Vivaldo'yu süzdü.

Vivaldo içkisinden bir yudum aldı, bir sigara yaktı. "Doğru. Lütfen devam et."

"Siyah olduğum için," dedi İda, bir an sonra ve masaya, Vivaldo'nun yanına oturdu, "Ağabeyimin başına geleni senden daha iyi bilmem doğal. Baştan sona, gözlerimin önünde olup bitti her şey. Onunlaydım. İntihara vardırmamalıydı işi. Kabul etmekte zorlandığım, asıl gücüme giden bu.

Çok güzel çocuktu. Çoğu insanlar güzel değildir. Hemen seçebiliyorum güzeli, çirkini. Bakıyor ve seçiyorum. Ama o seçemiyordu, çünkü benden pek çok iyi kalpliydi." Durakla-

dı. Sessizlik, tavanın cızırtısı ve yağmurun sürekli tıkırtısıyla bozuldu. "Örneğin babamı severdi. Gerçekten severdi. Ben sevmezdim. Kafayı çekip berber dükkânlarında sürünen –eh, belki onun hoşuna gitmiyordu bu durum ama bedavaya köpek gibi çalışmaktan başka çaresi yoktu– ve hafta sonlarında biricik oğlu için gitar çalmaktan hoşlanan, ağzı kalabalık, ahlaksız adamın biriydi açıkçası." Gülümseyerek, yeniden duraladı. "Buna rağmen, çok hoş bir yanı vardı o hafta sonlarının. Pederin löpür löpür göbeğiyle oturup gitarı gelişigüzel tıngırdatarak Rufus'a bir memleket havası öğretmeye çalışması ve Rufus'un ona gülüp, gerçekte, biraz da eğlenerek, ama bunu da çok hoş bir biçimde yaparak, onunla birlikte şarkı söyleyişi hâlâ gözlerimin önünde. Eminim, babam, bütün ömrünce asla Rufus için şarkı söylediği zamanki kadar mutlu olmadı. Şimdi şarkı söyleyeceği kimsesi yok. Onunla öyle kıvanç duyardı ki... Rufus'a ilk davul takımını alan da oydu."

İda Vivaldo'yu kendi dünyasından dışlamıyordu şimdi; Vivaldo, giderek o dünyaya kilitlendiğini hissetti. Dünyayı İda'nın gözleriyle görmek, duymak, onun gördüğünü görmeye, hissettiğini hissetmeye çalışarak dinledi onu. Ama bunun yanı sıra, İda'nın hafızasının ne kadar çok şeyi süzdüğüne şaştı kaldı. O günlerde Rufus'un, zeki, neşeli, deneyimsiz, atılgan ve henüz yitirilmemiş umutlar içindeki Rufus'un nasıl olduğunu merak etti Vivaldo.

İda bir an için susarak öne eğildi, dirsekleri dizlerinde, önüne bakıp, huzursuzca yüzüğüyle oynadı. "Rufus ölünce, bütün o ışık çekildi ailemin evden, bütünüyle. Onun için kalamadım orada, kalamayacağımı bildim. Onlar gibi, birdenbire kocayacaktım orada ve sonum, kendilerini koruyacak bir kimse bulamayan bütün öbür terk edilmiş kızların sonu gibi olacaktı. Bunun böyle olamayacağını, onlar gibi olmayacağımı biliyordum, bunu hep böyle bile gelmiştim. Beni oradan kurtarır diye Rufus'a bel bağlamıştım. Biliyordum ki, ben nasıl bu dünyada onun için her şeyi yaparsam, o da benim için yapar. Olmayacağı aklımın kıyısından geçmemişti. Olacaktı, emindim."

Kalkıp ocağa gitti. Pirinci ateşten aldı, süzgece boşalttı, suyun altına tuttu; saplı tencereye su doldurup tekrar ateşe

koyup süzgeci üzerine yerleştirdi, pirincin ağzını bir kurulama beziyle örttü. Pirzolaları çevirdi. Sonra oturdu.

"Rufus'un ölüşünü gördüğümüz ânı anlatamam. Babam baktı, baktı, baktı. Rufus'a benzemiyordu, suda kaldığından... korkunçtu, düşerken ya da suda bir şeye çarpmış olmalıydı çünkü öylesine iğrenç, kırık dökük, yamru yumru... ve çirkindi ki! Benim ağabeyimdi bu. Babam baktı, baktı bu şekilsiz bedene ve insandan geriye pek bir şey bırakmıyorlar, değil mi? dedi. Kendi babası da bir demiryolu bekçisi tarafından dövüle dövüle öldürülmüştü. Babasını da aynen böyle getirmişlerdi eve. Annem ürkmüştü, babamdan dua etmesini istedi. O da ciğerlerinin olanca gücüyle bağırarak dedi ki: Dua mı? *Kim ben mi*, dua mı? Ahtım olsun, o Tanrı denilen beyaz iblisin yanına bir varayım, oğlumu ve babamı onun o beyaz postundan yüze yüze almazsam! Sakın bir daha dua et deme bana, kadın, yaşamak istiyorsan deme bunu. Sonra ağlamaya başladı. Hiçbir zaman unutmayacağım bunu. Belki daha önce onu sevmiyordum, ama o anda sevdim. Bu ilk ve son bağırışı oldu, o gün bu gündür sesini yükseltmiş değil. Orada öylece oturur, artık içmiyor da. Bazen çıkar, 125. Sokak'ta ve Yedinci Cadde'de nutuk çeken o herifleri dinler. Sadece, uzun, çok uzun yaşamak istediğini söylüyor –yeterince uzun–"

Vivaldo, aralarına çöken ezici sessizliği bozmak için, "Öcünün alındığını görecek kadar," dedi.

"Evet," dedi İda. "Ben de aynı şeyi hissediyorum."

Yeniden ocağa gitti.

"Yağmalanmış hissettim kendimi. Yağmalanmıştım da – Varım yoğum tek umudum gasp edilmişti. Ne yaptıklarını bilecek kadar yürekleri bile olmayan alçak birtakım insanlar tarafından hem de. Ve onların da bana yaşattıklarından iyisine hakları olmadığını düşündüm. Onların başlarına gelenler umurumda bile değildi, önemli olan yalnızca acı çekmeleriydi. Acı çekmeleri. Kendi başıma gelenleri de, gerçekte, pek umursadığım yoktu. Ama Rufus'un başına gelen şeyin, dört bir yanımda olup biten şeyin benim başıma da gelmesine göz yumacak da değildim. Her ne pahasına olursa olsun, yaşamın üstesinden gelecek, ondan ihtiyacım olan şeyi koparıp alacaktım."

İşte, şimdi başlıyor, diye düşünen Vivaldo tuhaf buruk bir rahatlama duydu. İçkisini bitirip yeni bir sigara yaktı ve onu seyre geçti.

İda, onu, hâlâ dinlediğinden emin olmak istercesine inceledi.

"Bana öyle geliyor ki şu ana kadar söylediğin hiçbir şeyin," dedi Vivaldo, ihtiyatla, "özellikle siyah derili olmakla ilgisi yok. Senin buna verdiğin anlamın dışında tabii. Ama o noktada da sana kimse yardım edemez."

Derin bir soluk alıp, öfke içinde, hınç içinde baktı İda. "Doğru olabilir dediğin. Tabii bunu söylemek çok kolay senin için."

"İda, tanıştığımızdan bu yana, senin söyleye geldiklerinin birçoğu çok basit şeylerdi." Ona baktı. "Değil miydi?" Arkasından, "Sevgilim, acı çekmenin rengi yok. Var mı? Kendimizi bu kâbustan kurtaramaz mıyız? Her şeyi, her şeyi verirdim bu uğurda, inan." Yürüyüp onu kollarına aldı. "N'olur, İda, bu zincirlerden kurtulmamız için ne yapmak gerekiyorsa, onu yapalım," dedi.

İda'nın gözleri dolu doluydu, önüne baktı. "Bırak da öykümü bitireyim."

"Söyleyeceklerin – hiçbir şeyi değiştirmeyecek."

"Bilemezsin orasını. Korkuyor musun?"

Vivaldo geri çekildi. "Hayır." Sonra, "Evet. Evet. Senin öcüne daha fazla katlanamıyorum."

"Eh, ne de ben alamıyorum öcümü. Bırak bitireyim."

"Ocağın başından gel. İştahım kalmadı, yiyesim yok şu anda."

"Her şey berbat olacak."

"Varsın olsun. Gel, otur."

O âna daha iyi hazırlanmış, Eric'le buluşmamış olmayı, açlığının kaybolmasını, korkusunun üzerinden gitmesini, sevginin, kendisini yüce bir algı ve dikkatle donatmasını diledi. Ama bedence zayıf ve yorgun olduğunun farkındaydı, sarhoş değildi ama ayık olmaktan da çok uzaktı. Tedirgin zihninin bir yanı uzaklarda, kendi benlik bilmecesini didikleyip duruyordu.

İda tavanın altını söndürüp geldi, masaya oturdu. Vivaldo onun içkisini önüne itti ama İda elini sürmedi.

"Yukarı bölgede umut olmadığını fark ettim. Orda bir sürü adam, ufak tefek işleri çevirirler ama gerçekte, ellerinde avuçlarında bir şeyleri yoktur, Mr. Charlie ancak o kadarına izin vermektedir. Gerçekten bir şeylere sahip olanlarsa benim bir işime yaramadılar; ben fazla siyahım onlar için, benim gibi kızları Yedinci Cadde'de her gün görüyorlar. Bana ne yapacaklarını çok iyi biliyordum."

Artık Vivaldo da biliyordu ki bu hikâyenin gerisini dinlemek istemiyordu. Kendini Yedinci Cadde'de düşündü; belki de hiç ayrılmamıştı oradan. Geride bıraktığı günü düşündü, Eric'i, Cass'ı, Richard'ı düşündü ve o anda esrarengiz bir yenilginin girdabına çekildiğini hissetti.

"Benim için yapılabilecek bir tek şey vardı, Rufus'un hep istediği gibi; o da, A trenini yakalamak. Böylece yakaladım A trenini. İlkin hiçbir şey açık değildi zihnimde. Beyaz erkeklerin bakışını görüyordum, köpekler gibi bakıyorlardı. Onlara ne yapabileceğimi düşündüm. Nasıl nefret ediyordum onlardan, bakışlarından, attıkları laflardan. Tepeden tırnağa bembeyazdılar, ütülü elbiseleri de öyle ve nerelerini elleyeceğini bilirsen donlarının içinde hop kalkıp hop inen küçük, beyaz pipileri de. Yeter ki bir önlerine düş, her şeyi yapabilirdin onlarla, çünkü tek istekleri kirli bir iş çevirmekti. Yeter ki sen bu işin nasıl çevrildiğini bilesin. Onlar doğru adreste olduklarının bilincindeydiler. Bütün bu kara insanlar bilirlerdi bunu. Yalnız, kibar olanları kirli demezlerdi. Gerçek, derlerdi. Merak ederdim, yatakta ne halt ederler diye, beyaz insanlar demek istiyorum, aralarında ne geçerdi onları bu kadar hastalıklı hale getirmek için. Çünkü hepsi hasta insanlar onlar, sana bildiğim bir şeyi söylüyorum. Bir iki kız arkadaşım vardı, zaman zaman o bok kafalılardan birkaçıyla çıkardık. Bu karılar oldukça yırtık tiplerdi, beyaz olduklarının bilincindeydiler ve her zaman evlerine dönebileceklerini bilirlerdi. Bu konuda da yapabileceğim hiçbir halt yoktu. Kendi kendime, lanet olsun, bu oyun bana göre değil, diye düşündüm. Çünkü onlardan gelecek üç kuruşluk faydayı istemiyor, onların eline kalmak istemiyordum. İstiyordum ki onlar benim elime kalsın."

İçkisinden küçük bir yudum aldı.

"Sense o sıralar telefon ediyordun bana durmadan, aslında seni gerçekten pek fazla düşündüğüm yoktu, hele ciddi olarak hiç. Senden hoşlanıyordum ama şüphesiz meteliksiz bir beyaz oğlana kapılanmak aklımın köşesinden bile geçmiyordu; gerçekte, kimseye kapılanmak yoktu aklımda. Ama senden hoşlanıyordum ve seni gördüğüm sayılı zamanlar, bütün öbür iğrenç insanlardan bir çeşit kurtuluş, rehabilitasyondu. Gerçekten çok naziktin bana karşı. Gözlerinde o bakış yoktu. Çok tatlı bir çocuk gibi davranıyordun, belki de farkında olmadan güvendim buna ben. Bazen seni ancak bir dakika falan görürdüm, bir kahve bir şey içerdik ve ben kaçar giderdim. Ama daha iyi hissederdim kendimi, bir çeşit korunurdum onların ellerinden, gözlerinden. Orda geçirdiğim zamanın çoğunda öyle tiksinti duyuyordum ki. Babam ne iş tuttuğumu duymasın istiyordum ve Rufus'u düşünmemeye çalışıyordum. O sıralardaydı, şansımı şarkıcılıkta denemeye karar verdim. Rufus için yapacaktım bunu, sonra da gerisinin bir önemi olmayacaktı. Kendi işimi kendim görürdüm. Ama bana yardım edecek birisine ihtiyacım olduğunu düşündüm ve o zaman, tam o sırada sanırım..." Durdu, ellerine baktı. "Sanırım, seninle yatmak istedim, –ciddi bir ilişki kurmak için değil– yalnızca hoşlandığım biriyle yatmak istiyordum hepsi o. Yaşlı olmayan biriyle, çünkü bütün o adamlar, ne kadar yaşları genç olsa da bir yerde yaşlıdırlar. Sadece bir oğlanla yatmıştım hoşlandığım, bizim blokta bir oğlandı ama o da kendini dine verdi, böylece her şey bitti ve oğlan evlendi. Başkaca da siyah derili adam olmadı hayatımda, korkuyordum, çünkü bak onların başlarına gelenleri sen de biliyorsun, hepsi ot gibi biçilip gittiler! Bir çıkış yolu göremedim sonunda, senden başka... Bir de Ellis'ten."

Sonra durdu. Yağmuru dinlediler. Vivaldo içkisini bitirmişti, İda'nınkini aldı. İda önüne baktı, Vivaldo onun başını kaldıramadığını hissetti ve ona el sürmeye korktu. Sessizlik uzadı; bitmesini yürekten diledi ve korkuyla bekledi; söyleyebileceği bir şey yoktu.

İda omuzlarını doğrulttu, sigaraya uzandı. Vivaldo yaktı.

"Richard'ın Ellis'le benden haberi var," dedi İda heyecansız bir tonda. "Ama sana anlatmamım nedeni o değil. Sana anlatıyorum çünkü bütün bu iğrenç şeye bir son vermeye çalışıyorum. Eğer mümkünse..."

Durakladı. "Bir yudumcuk alayım senin içkinden lütfen," dedi.

"Buyur," dedi Vivaldo. İçkisini ona verdi, kendine yeni bir kadeh doldurdu.

İda tavana doğru bir duman bulutu savurdu. "İşlerin gidişi bir tuhaf. Arada sen olmasan, Ellis bana dünyada o kadar asılmazdı. O seni gerçekten sevdiğimi benden çok daha iyi anlamıştı. Bu benim bir kimseyi gerçekten sevebildiğim anlamına geliyordu; ve bana çok daha fazlasını verebilecek olduktan sonra, bu niçin Ellis olmasındı? Ben de öyle düşündüm; seni ondan çok sevmem, hayatın, benim üzerimde oynadığı pis bir oyundu ve nihayet, oyunun sürme şansı ikiniz için de aşağı yukarı eşitti. Yalnız onunla, doğru oynadığım takdirde, her şey bitince, bu ilişkinin ispatı diye gösterebileceğim bir şey artakalabilirdi bana. Kurnazdı da, bu konuda üstüme varmadı. Beni elbette arzuladığını ama, ilgimiz olsun olmasın, bana yardım edeceğini ve birinin öbürüyle hiçbir ilgisi olmadığını söyledi. Yardım etti de; bana karşı, kendince, çok kibardı. Sözünün eriydi. Daha önce herhangi bir kimsenin, o güne kadar olduğundan daha kibardı bana karşı. Beni akşam yemeğine, kimsenin kendini tanımayacağı ya da tanısalar bile önemi olmayacak yerlere çıkarıyordu. Çoğu zaman Harlem'e gidiyorduk, ya da bilirse ki bir yerde oturuyorum, damlayıveriyordu. Karısından, çocuklarından bahsettiği zaman, –biliyor musun?– benim gözümü boyamaya çalışan bir hali yoktu. Gerçekten yalnızmış gibi görünüyordu. Nihayet, ona çok şey borçluydum, –ve– öyle davranılmak, hovardanın seni her bir yere götürebilecek parası olduğunu bilmek hoştu– eh! Derken, o iş başladı, galiba hep bilincindeydim başlayacağının, sonra, bir kere başlayınca da dayanamayacağımı düşündüm ama nasıl önünü alacağımı da bilemedim. Çünkü bir erkeğin, senin için, bütün o şeyleri, onunla bir alışverişin yokken yapması bir şey, onunla alışverişi kestikten sonra yapması başka bir şey. Öte yandan, devam

etmek, oraya, zirveye, belki biraz feraha kavuşacağım o yere çıkmak zorundaydım. Ama neden senden ötürü hiç keyfinin kaçmadığını anladım. Gerçekten anasının gözü bir herif o. Benim seninle olmamdan memnunmuş, öyle dedi bana; başka bir erkek arkadaşım olduğuna memnunmuş, çünkü bu onun işini kolaylaştırıyormuş. Bu demek oluyordu ki herhangi bir mesele çıkarmayacak, ona âşık falan olmayı aklımdan geçirmeyecektim. Bu, bir bakıma, ona benim üzerimde başka bir çeşit güç sağlıyordu, çünkü biliyordu ki senin öğrenmenden korkuyordum ve korktukça da kendisini reddetmem güçleşiyordu. Anlıyor musun durumu?"

"Evet," dedi Vivaldo, yavaşça, "galiba anlıyorum."

Dik dik bakıştılar. İda gözlerini indirdi.

"Ama," dedi İda, yavaşça, "Senin herhalde başından beri haberin vardı."

Vivaldo hiçbir şey söylemedi. İda, alçak bir sesle üsteledi: "Yok muydu?"

"Bana onunla çıkmadığını söylemiştin," dedi Vivaldo.

"Peki sen inandın mı dediğime?"

Vivaldo kekeledi: "İnanmak... inanmak zorundaydım."

"Niçin?"

Yine hiçbir şey söylemedi Vivaldo.

"Korktuğun için mi?"

"Evet," dedi Vivaldo, sonunda. "Korkuyordum."

"Oluruna bırakmak, önünü almaya çalışmaktan daha kolay olduğu için mi?"

"Evet."

"Niçin?"

İda'nın gözleri Vivaldo'nun yüzünü taradı. Gözlerini kaçırma sırası Vivaldo'daydı.

"Bunun için senden nefret ediyordum bazen," dedi İda. "Olanları bilmek istememenden, bana inanır gibi davranmandan."

"Ben, senin istediğin şeyi yapmaya çalışıyordum! Beni bırakacağından korkuyordum; söylemiştin de beni bırakacağını!" Kalktı, elleri ceplerinde, gözleri dolu dolu, çalımla mutfağa yürüdü. "Kaygı veriyordu bu bana, üstünde düşünüyordum,

ama zihnimden uzaklaştırmaya çalıştım. Güvenip güvenmeme meselesi yapmıştım bunu, hatırlıyor musun?"

İda'ya başında dikilip, nefretle baktı; ama İda onun öfkesinin ötesinde gibiydi.

"Evet, hatırlıyorum. Ama bana güvenmeye başlamadın. Ancak teslim olup, güvenir gibi yaptın."

"Seni bu konuda sorguya çekseydim ne yapardın?"

"Bilmiyorum. Ama bunu göze alsaydın, ben de almak zorunda kalırdım. Sen rol yaptığın sürece, ben de rol yapmak zorundaydım. Seni suçlamıyorum, sadece olanları söylüyorum." Başını kaldırıp Vivaldo'ya baktı. "Bunun böylece uzun zaman sürebileceğini gördüm." Dudakları bıkkınlıkla kıvrıldı. "Seni istediğim noktaya getirmiş sayılırdım. Öcümü almıştım. Ancak, hedefim sen değildin. Yenmeye çalıştığım sen değildin."

"Ellis miydi?"

İda derin bir soluk alıp, elini yüzüne götürdü.

"Aslında bilemiyorum, gerçekten ne düşünüyordum, bunu bilemiyorum. Bazen Ellis'i bırakıp gelir ve seni burada bulurdum; beni tıpkı kendim ya da köpeğim gibi –böyle düşünürdüm bazen– bekleyen seni. Buradasın, diye korkardım, dışarı çıkmışsındır, diye korkardım, bana nerde olduğumu sorarsın, gerçekten sorarsın diye korkardım, sormazsın diye korkardım. Bazen soracak olurdun ama daima susturabilirdim seni, korktuğun zamanı gözlerinden anlıyordum. O bakıştan nefret ediyordum, kendimden, senden nefret ediyordum. Beyaz adamların, bana baktıkları zaman, çoğunun gözlerinde olan o bakışı nasıl edindiklerini anlıyordum; çok eskiden, birisi ödlerini boklarına karıştırmış, altlarına pislettirmişti onları. Şimdi de ben sana yapıyordum aynı şeyi. Bana dokunduğun zaman işim güçleşiyordu, hele..." Durdu, içkisini aldı, tattı, yerine koydu. "Ellis'e dayanamıyordum. Üstünde dayanamadığın bir erkek vücudunun olması, nasıl bir şey, bilmezsin. Seninle de yatmış olduğum için, durum, bu sefer, eskisinden de berbattı. Eskiden, solucan gibi kıvranışlarını seyreder, hırıltılarını dinlerdim. Yarabbim, ödlek domuzlar gibi terlerlerken bir de ciddi, bir de kendini beğenmiş olurlardı ki o konuda... o acınası bağırsak çıkıntısı mucizeler yaratıyormuş gibi davranırlardı. Sanırım yaratıyor-

du da onlar için. Bense hiçbir şey duymazdım. Sadece onları daha da alçak düşürmeyi arzulardım. Ah evet, ıcığını cıcığını öğrendim ben beyaz adamların. Yalnızken, kendilerini ancak bir siyah kızın görebildiği yerdeyken, böyleydiler; siyah kız, kör de olsa fark etmezdi onlarca. Çünkü biliyorlardı ki kendileri beyazdılar, aslanım ve dünyayı onlar yönetiyorlardı. Ama bu defa durum başkaydı, bazen Ellis ellerini üzerime koyduğunda, çığlık atmamak, kusmamak için kendimi zor tutardım. İçime işlemişti, ta içime pompalanarak... bilmiyorum ne, tamtamına zehir değil de, kir, artık, pislik doldurulduğumu hissettim. Hiç içimden atamayacaktım onu, hiç arınamayacaktım o leş kokudan. Bazen de, bazen, bazen..." Ağzını gizledi İda; gözyaşları elindeki kırmızı yüzüğe aktı. Vivaldo kalakaldı. "Aman Tanrım. Korkunç şeyler yaptım. Ulu Tanrım! Bazen. Sonra da eve, sana gelirdim. Sonunda, ondan ayrılırken hep o tuhaf gülücük, onun o, artık defalarca görmüş olduğum, henüz ağa düştüğünün farkında olmayan birini ağa düşürdüğü zamanki gülümsemesi olurdu yüzünde. Elinde değil, huyu; sanki bu ifadesiyle 'Artık işim bitti seninle. Vivaldo'yla, sana iyi eğlenceler. Saygılarımı ilet ona' diyordu. Tuhaftır, tuhaftır ki ondan nefret edemiyordum. Yaptığını görüyordum ama nefret edemiyordum. Öyle bir insan olmak... Şimdi bunu yapalım, şimdi şunu yapalım, şimdi yemek yiyelim, şimdi düzüşelim, şimdi gidelim demenin dışında, hiçbir gerçek duyguya sahip olmamak nasıl bir duygu, şaşıyordum. Hem de, bunu ömür boyu sürdürmek... Sonra da eve gelip, senin yüzüne bakıyordum. Ama onu da getiriyordum beraberimde. Her defasında, sanki kirlenmişim de senin beni yıkaman gerekiyordu. Ne kadar çabalasak da, beni asla arıtamayacağını biliyordum ve ondan değil, senden nefret ediyordum. Kendimden nefret ediyordum."

"Niçin son vermedin buna, İda? Son verebilirdin, sürdürmek zorunda değildin."

"Son ver, peki ya sonra? Son vermek, ya sonra ne yapacaktım? Hayır, kendi kendime şöyle düşündüm: Artık bu işe girdin, kızım, yum gözlerini, sık dişini, sabret gitsin. Sonuç zahmetine değecektir. Zaten bunun için öyle sıkı çalışıyordum. Kurtulmak için."

"Peki ya ben? Biz ne oluyorduk bu arada?"

İda başını kaldırıp ona acı bir gülümsemeyle baktı. Bize ne olacak? Bu durumu atlatırım umuyordum, sonra da bir çaresine bakardık. Ama, dün gece bir şey oldu, daha fazla dayanamadım. Small's Paradise'daydık..."

"Dün gece? Senle Ellis."

"Evet. Ve Cass."

"Cass mı?"

"Benimle gelip bir içki almasını rica ettim."

"Beraber mi ayrıldınız oradan?"

"Hayır."

"Öyleyse dün gece eve geç dönmesinin sebebi bu." İda'ya baktı. İyi ki o sırada eve gelmedim, değil mi?"

"Gelseydin," diye bağırdı İda, "Ne yapardın ki? Bir süre daktilonun başına oturur, sonra biraz müzik çalar, daha sonra da çıkar, içerdin. Ben eve gelince de, ne zaman gelirsem geleyim, sana söyleyeceğim her yalana inanırdın, çünkü inanmamaya yüreğin elvermezdi."

"Ne orospusun sen," dedi Vivaldo.

"Evet," dedi İda, korkunç bir soğukkanlılıkla, "biliyorum." Bir sigara yaktı. Kibriti tutan eli titriyordu. "Ama olmamaya çalışıyorum. Umut var, yok, bilemem." Kibriti masanın üzerine bıraktı. "Bana orkestrayla şarkı söyletti. Ne onlar istiyordu benim söylememi gerçekte, ne de ben, ama ona, hayır, demek de istemediler. Böylelikle söyledim. Tabii, müzisyenlerden bazılarını tanıyordum, onlardan birkaçı da Rufus'u tanıyordu. Aslanım, çalgıcı milleti biriyle çalışmak istemedi mi, muhakkak bir yoldan duyuruyor sana bunu. *Sweet Georgia Brown*'ı söyledim ve başka bir şey daha. Setten en kötü bir biçimde inmek istedim. Şarkım bitmiş, seyirciler alkışlıyorlardı ki grubun başı bana fısıldayarak, 'Seni beyaz adamın kara orospusu, Yedinci Cadde'de yakalamayayım seni, duyuyor musun? O küçük kara yarığını boydan boya yırtacağım,' dedi. Öteki çalgıcılar da duydular dediklerini ve sırıttılar. 'Bu işi iki kere yapacağım, bir keresi, her çıkışında iğdiş ettiğin her kara adam için, bir keresi de zavallı ağabeyin için, çünkü severdim o Arap atını. Bunun için bana teşekkür bile edecektir, bahse girebilirsin benimle,

kara kız.' Sonra kabama sertçe vurdu, herkes gördü –oradaki insanlar da aptal değiller ya– ve uzaklaşmama kalmadan elimi kapıp havaya kaldırdı. 'Bu kız şampiyon, değil mi, dostlar? İlerlemekten söz ediyorsunuz, bu kız daha yürümeye başlamış değil!' dedi. Elimi, çok sıcak ya da çok pis bir şeymiş gibi sertçe indirdi, az daha setten aşağı düşüyordum. Herkes güldü, alkışladılar; neyi kastettiğinin farkındaydılar, ben de farkındaydım. Masaya döndüm. Ellis, bütün bunlar büyük bir şakaymış gibi, sırıtıyordu. Öyleydi de. Benim üzerime bir şakaydı bu."

Kalktı, içkisini tazeledi.

"Sonra beni ta East River'daki evine götürdü. Ne yapacağını merak edip duruyordum. Ne yapacağını bilmiyordum. Arabada yüzünü seyrettim. Elini bacağımın üzerine koydu. Elimi almaya çalıştı. Ama ben kımıldanamadım. O kara adamın dediklerini, Rufus'u, seni düşünüyordum yine. Sanki bir rondo gibiydi. Bütün bu yüzler zihnimde dönüp duruyorlardı. Ve aklıma bir şarkı takıldı. *Ah, Tanrım, ben miyim bu?* O ise, orada, yanımda oturmuş sigarasını püflüyordu. İşin garibi, gerçekten ağlamaya ya da yalvarmaya başlasam beni eve götüreceğini biliyordum. Ağlayıp sızlanmaya hiç dayanamaz. Ama onu bile yapmadım. Allah bilir, eve varmak istiyordum; umut ediyordum ki burada olmazsın, örtülerin altına sürünüp girer ve zıbarırım. Böylelikle, sen eve geldiğinde, yatağa girmeden sana her şeyi anlatabilirdim ve –belki– ama hayır, onun evine gidiyorduk ve hissediyordum ki buna layığım. Daha fazla düşemeyeceğimi hissettim, pekâlâ sonuna kadar gidip bu işi bitirebilirdim. O zaman görürdük bakalım, ondan sonra benden bir şey kalır mıydı geriye, görürdük." İda iki parmak kadar viskiyi midesine indirdi ve hemen, yeniden içki koydu kendine. "Aşağılık olmanın hep daha derini var, hep." Elinde kadehi, masadan uzaklaştı, buzdolabının kapağına yaslandı. "Her istediğimi yaptım, kendi haline bıraktım onu. Ben değildim o. Ben değildim." Kadehiyle gelişigüzel bir hareket yaptı, içmeye çalıştı, kadehi elinden düşürdü ve birdenbire, elleri karnında, ağlayarak masanın yanına, dizlerinin üzerine yıkıldı.

Budalaca, İda'nın bir yerini keser korkusuyla, cam kırıklarını topladı Vivaldo. İda eteğinin uçlarını lekeleyen, dökül-

müş viski gölünün içinde dizüstü oturuyordu. Vivaldo, kırık kadehi çöp için kullandıkları kahverengi kese kâğıdına attı. İda'ya sokulmaya, el sürmeye korktu; hani sanki kız ona vebaya yakalandığını söylemişti. Vivaldo'nun kolları bu âni duygusal değişimle titredi, vücudunun her hareketi akıl almaz bir biçimde çirkin geldi ona. Yine de, bir yandan, Vivaldo, apansız ölümsüzleşen ya da herhalde kendisi yaşadığı sürece kesinlikle yaşayacak ve peşinden her yere gelecek olan, mutfakta çaresiz ve ahmakça dikilirken, yüreği, acıma denilen uzaklığı ortadan kaldıran ve Vivaldo'yu, nerdeyse, İda'nın masanın yanında, pis döşemenin üzerinde duran vücudunun içine yerleştiren daha yeni, daha katı bir acıyla çarpmaya başladı. Tek sarı ışık, ikisinin üzerine korkunç bir şekilde vuruyordu. Vivaldo kayıtsızlık, şefkat ve çaresizlik içinde ona sokuldu. İda'nın hıçkırıkları, onun karnına saplanıyordu sanki. Yine de, bir an İda'ya dokunamadı, nasıl dokunacağını bilemedi. Elinde olmaksızın, çiftleştiği bütün kara orospuları ve onlardan ne elde etmeyi umduğunu düşündü, geçmişe yönelik bir huzursuzluk kapladı benliğini. Bir daha birbirlerinin yüzüne inceden inceye baktıklarında ne göreceklerdi? "Hadi, İda," diye fısıldadı, "Hadi, İda. Kalk." Sonunda omuzlarından tutarak onu kalkmaya zorladı. İda hıçkırıklarını tutmaya çalıştı, iki elini masanın üzerine koydu.

"Bir şeyim yok," diye mırıldandı İda, "bana bir mendil ver."

Vivaldo, yanına diz çöküp, sıcak, buruş buruş ama hayli temiz mendilini eline tutuşturdu. İda burnunu temizledi. Vivaldo, kolunu kızın omzundan çekmedi. "Ayağa kalk," dedi.

"Git yüzünü yıka. Kahve ister misin?"

İda başını evet anlamına salladı, yavaşça doğruldu. Vivaldo da onunla doğruldu. İda başını kaldırmaksızın, hızla, sarhoş gibi geçerek banyoya girdi. Kapıyı kilitledi. Vivaldo'nun içinde bütün bunları daha önce de yaşamışçasına, baş döndüren bir duygu vardı. İda çok uzun susarsa, çok kalırsa, banyo kapısını kırmayı aklına koyarken kahvenin altını ateşledi. Ama suyun aktığını ve onun da ötesinde yağmurun sesini duydu. Oburcasına, bir parça ekmekle bir domuz pirzolası yedi, bir bardak süt içti; çünkü titriyordu, açlıktan olmalıydı bu. Yoksa, şu an için,

hiçbir şey hissetmiyordu. Şimdi fokurdamaya başlayan kahve gerçekti ve altındaki mavi alev, tavadaki domuz pirzolaları ve karnında ekşimeye yüz tutmuş süt gerçekti. Düşünceli bir halde yıkadığı kahve fincanları ve kaba, uzun ellerinden bunların içine akan su gerçekti. Şeker ve süt gerçekti, onları masaya koydu, bu da başka bir gerçekti, masa ve sigaralar gerçekti, birini yaktı. Duman burun deliklerinden boşaldı ve romanı için aylardır aradığı bir ayrıntı zihninde, bir kilidin pericikleri gibi tertemiz ve dupduru, tam yerine düştü. Bunu daha önce düşünmemiş olması imkânsız gibi göründü ona: her şeyi aydınlattı, haklı kıldı, durulttu bu ayrıntı. Bu gece onu işleyecekti; hatta şimdi not etmesi gerektiğini düşündü; çalışma masasına doğruldu. Telefon çaldı. Ahizeyi hemen kaldırıp, gizlice, sanki evde biri hasta ya da uyuyormuş gibi fısıldadı: "Alo?"

"Alo Vivaldo. Ben Eric."

"Eric!" Çok sevinmişti bu sesi duyunca. Banyonun kapısından yana baktı çabucak. "Nasıl gitti?"

"Nasıl mı, ne diyeyim ki. Cass her zamanki gibi, güzel. Ama yaşam çirkin."

"Malum. Belli olan bir şey var mı?"

"Var denilemez, henüz yok. Birkaç dakika önce telefon etti. Çok olmadı eve geleli. Ha, notun için teşekkürler. Çocuklarla, kısa bir süre için New England'a gitmeyi düşünüyor Cass. Richard eve gelmemiş daha."

"Nerede?"

"Belki dışarıda kafayı çekiyordur."

"Kiminle?"

"Bilmem, Ellis'le olabilir..."

Bu ad ikisini de duraklattı... Teller cızırdadı. Vivaldo yeniden banyonun kapısına baktı.

"Bundan bu sabah haberin vardı, değil mi, Eric?"

"Neden haberim vardı?"

Vivaldo sesini alçalttı ve söylemeye çalıştı; "İda'dan. İda'yla Ellis'ten haberin vardı, değil mi? Cass anlatmıştır sana."

Bir an bir sessizlik oldu. "Evet." Sonra, "Peki ya sana kim anlattı?"

"İda."

"Ah. Zavallı Vivaldo." Bir an sonra ekledi: "Ama böylesi daha iyi değil mi? Bunu anlatan olmak – hele – hele de bu sabah – aklımdan bile geçmedi."

Vivaldo susuyordu.

"Vivaldo...?"

"Evet?"

"Haklı değil miydim sence? Kırıldın mı bana?"

"Salak olma. Hayatta kırılmam sana. Böylesi... çok daha iyi." Birdenbire ağlamak isteğine kapıldı, yavaşça, usulcacıktan, boğazını temizledi.

"Vivaldo, biliyorum, çok kötü bir zamanda soruyorum bunu - ama yarın ya da ertesi gece, İda'yla benim mezbeleye kadar uzanacak durumumuz olur mu dersin?"

"Hayrola?"

"Yves sabahleyin burada olacak. Biliyorum ki dostlarımla tanışmak isteyecektir."

"Telgraf bunun içindi, öyle mi?"

"Evet."

"Sevinçli misin, Eric?"

"Sanırım. Şu anda sadece korku var içimde. Uyumaya mı çalışmalı –o kadar da erken ki, ama gece yarısı gibi gözüküyor–, yoksa sinemaya mı gitmeli, ne yapmalı, bilemiyorum."

"Seninle sinemaya gitmeyi çok isterdim. Ama sanırım gelemeyeceğim."

"Evet. Yarın için kararınızı ne zaman bildirirsin?"

"Bu gece ararım seni. Ya da sabah ararım."

"Peki. Sabah aradığında bulamazsan, tekrar ara. İdlewild'a gitmek zorundayım."

"Kaçta geliyor?"

"Valla, şafak sökerken, aşağı yukarı. Doğal olarak. Sabahın yedisi gibi, uygun bir saattir."

Vivaldo güldü. "Zavallı Eric."

"Evet. Hayat arkamızdan yetişiyor. İyi geceler, Vivaldo."

"İyi geceler, Eric."

Düşünceli düşünceli gülümseyerek telefonu kapattı, masa lambasını yaktı ve notunu karaladı. Sonra mutfağa gitti, gazı kesti, kahveyi koydu. Banyonun kapısını çaldı.

"İda? Kahven soğuyor."

"Teşekkür ederim. Hemen çıkıyorum."

Çalışma masasına oturdu. Birazdan, tertemiz ve sakin bir halde, bir çocuğu andıran İda çıkageldi. Vivaldo kendini zorlayarak onun gözlerinin ta içine baktı; İda'nın kendisinin gözlerinde ne göreceğini bilmiyordu; ne hissettiğinin farkında değildi Vivaldo.

"Vivaldo," dedi İda, ayakta durduğu yerden, telaşla konuşarak. "Sadece şunu bilmeni istiyorum ki" –sustu, iki eliyle birden bir iskemlenin arkalığına yapıştı– "seni sevmeseydim, bunca zaman seninle yaşamaz, böylesine ağrıtmazdım başını. İşte bunun için anlatmak zorundayım sana bunları. Demek istiyorum ki... sana çok güçlük çıkardığımın farkındayım." İda oturdu, kahvesini aldı. "Söyleyebilirken söylemem gerekiyordu bunları."

Vivaldo ne diyeceğini bilmediği için, İda daha avantajlı bir konumdaydı. Vivaldo bunu utanç ve korkuyla hissetti. "Seni seviyorum" demek istedi ama sözler boğazında takılıp kaldı. Onun dudaklarının şu anki tadını, vücudunun kendisine nasıl geleceğini merak etti; onun sakin yüzünü seyretti. Bütün bütüne edilgin görünüyordu İda; yine de, sürekli olarak ürperten ve katılaştıran bir umutsuzluk içinde, İda ondan bir adım, bir söz, bir dokunuş bekliyordu. Vivaldo'ysa kendini bulamadı, kollarına çağıramadı onu, kendini, bir işaret olsun yapabilecek kadar toplayamadı, veremedi kendini. Gözleri fincanın içine dalmış bakarken kahvenin siyah değil de koyu kahve olduğunu fark etti. Dünyada hiçbir şey siyah değildi, ne gece ne de kömür madenleri. Işık da beyaz değildi, en beyaz ışığın içinde bile kaynağında ateşin belirtisi vardı. Kendi kendine, sonunda istediğine ulaştığını, İda'dan gerçeği, - ya da gerçek İda'yı - elde ettiğini düşündü; ancak bu gerçekle yaşamaya nasıl katlanacağını bilemiyordu.

"Bana anlattığın her şey için teşekkür ederim. Biliyorum kolay değildi," dedi Vivaldo. İda hiçbir şey söylemedi. Kahvesini yudumlarken hafif, tıslamaya benzer bir ses çıkardı. Bu ses anlatılmaz, dile getirilmez bir biçimde sinir bozucuydu. "Şu anda tam olarak ne diyeceğimi bilmez gibiysem de beni bağış-

la, belki biraz sersemledim." İda'ya bir göz gezdirdi ve içinde toptan bir öfke, acıma, sevgi, horlama ve şehvet mağması kabardı. İda bir orospuydu ve Vivaldo acı bir biçimde ihanete uğramıştı. "Söylediğin herhangi bir şeyi yadsımaya çalışmıyorum ama yine de anladım. Ama hâlâ anlayamadığım bir dolu şey var. Sabret, ve biraz zaman ver bana lütfen..."

"Vivaldo!" dedi İda bitkinlikle. "Sana söylemek istediğim bir şey var. Senden beni *anlamanı* beklemiyorum. Yumuşak başlı olmanı istemiyorum. Anlıyor musun?" Gözlerini Vivaldo'ya dikti. Aralarında tanımlanması güç, aşk kadar nefret dolu bir gerginliğin sıcaklığı, şiddeti yaşandı. "İda yumuşayarak uzandı ve Vivaldo'nun eline dokundu. "Bana söz ver –"

"Sana söz veriyorum," dedi Vivaldo birden büyük bir kızgınlıkla, "Benim seni sevdiğimi unutmuş gibisin," diye haykırdı.

Uzun uzun bakıştılar. Vivaldo birden uzanıp, İda'yı kendine çekti, titriyordu; gözlerinden boşalan yaşlar gözlerini yaktı, görüşünü bulandırdı, İda'nın yüzünü öpücüklere boğdu, daha yağarken donan öpücüklere. İda da ona sarıldı, başını göğsüne gömdü. Bu sarılmada hiçbir erotik yön yoktu; iki yorgun çocuk gibiydiler. İda'ydı teselli eden. Uzun parmaklarıyla Vivaldo'nun sırtını okşuyordu; Vivaldo birden hıçkırıklara boğuldu, bağıra bağıra ağlamaya başladı, İda'nın okşamaları onun içindeki suçsuzluğu süzer gibiydi.

Sonra Vivaldo da sakinleşti. Kalkıp banyoya gidip, yüzünü yıkadı, sonra da çalışma masasının başına geçti. İda pikaba Mahalia Johnson'dan, *In the Upper Room* adlı plağı koydu. Pencerenin kenarına oturup, ellerini kucağında kenetledi ve sokağı seyretti. Çok çok daha sonraları, Vivaldo hâlâ çalışır o uyurken, İda uykusunda döndü ve Vivaldo'nun adını seslendi. Vivaldo gözlerini ona döndürüp umutla bekledi ama İda bir daha kımıldamadı, sayıklamadı. Vivaldo kalkıp pencereye gitti. Yağmur dinmişti. Lacivert gökyüzünde birkaç yıldız belirmişti. Rüzgâr bulutları önüne katmış sürüklüyordu.

2

Güneş çeliğe, tunca, taşa, cama ve aşağılarda parlayan boz, bulanık suya, kulelerin tepelerine, ve emekleyen taşıtların savrulan rüzgârlıklarına, millerce millerce dolana dolana uzanıp giden yollara, yüksek alçak binalara, düz, sivri çatılara, üzerlerinde dikili antenlere, seyrek cılız ağaçlara ve – uzaklarda beliren– New York'un siluetine vurdu. Uçak yan yattı, alçaldı, yükseldi, ve yeryüzü yan yattı, sonra uçağın penceresine yaslandı ve yeniden görüş alanından kayboldu. Gökyüzü kızgın, berrak ve maviydi; statik, durağan ışık kendi hareketsizliğiyle her şeyi kuşatmıştı. Tek görünen insan eliyle yaratılmış eserlerdi, insanlar değil bu uzaklıktan. Uçak bu ulu dinginlik ve durağanlıktan ayrılmak istemez gibi yükseldi, yükseldi, hafifçe yan yattı, Yves kendisine bunun olanaksız olduğu söylenmiş olmasına rağmen 'Özgürlük Anıtı'nı görme umuduyla aşağı baktı, uçak birden hızla alçalmaya başladı, motorlar adeta inliyor, homurdanıyor, uçağın kanatları yerçekiminin büyük gücüne karşı koymak istercesine titreşiyor, aşağılarındaki su onlara doğru yükseliyormuş gibi görünüyordu. Nerdeyse suya değecekleri anda birden pistin beyaz, parlak çizgileri göründü. Tekerlerin kısa, sert bir çarpma sesiyle yere değdikleri duyuldu, teller, ışıklar, sinyal lambaları yanlarından akıp geçti. Hoparlörden duyulan hostesin tiz sesi, New York'a vardıklarını, rahat bir yolculuk yapmış olmalarını dilediğini ve onları en yakın zamanda yeni bir uçuşta ağırlamak umudunda olduklarını bildirdi.

Hostes çok güzeldi; Yves bütün bir gece boyunca onunla arada sırada flört etmiş ve bir anlamda bunun ne kadar kolay olduğunun mutluluğunu yaşamıştı. İçkiliydi, çok yorgundu; panik düzeyinde bir heyecan içindeydi; gerçekte kendini yiye yiye, sarhoşluğun ve yorgunluğun zirvesine ulaşmış olmasına rağmen, elmas sertliğinde bir ayıklığa ulaşmıştı. Hostesin sesiyle birlikte tekrar gerçek dünyaya döndü: Yerden birden beliren insanlar el arabalarını itiyor, karşıdan karşıya koşuşuyor, el sallıyor, binalara girip kayboluyor, ya da birden binalardan dışarı fırlıyorlardı. O anda hostesin, uçak tam olarak durunca-ya kadar yerlerinde oturmalarını rica eden sesi duyuldu. Yves, Shannon'dan aldığı, içinde konyak ve sigaralarının bulunduğu paketi eliyle yokladı, Eric'in göz gezdirmek isteyeceğini bildiği *France-Soir*, *Le Monde* ve *Paris-Match* dergilerini katladı. Parlak renkli bir yapının üstünde, insanlar göğe karşı sıralanmışlardı. Yves başka, bambaşka bir heyecanla, içinde kaynayan acıya varan bir özemle Eric'in kızıl saçlarını aradı. Ama bu insanlar çok uzaktaydılar, ve henüz yüzleri seçilmiyordu. Onların hareketlerini gözlemledi ama hiçbirinin davranışı ona Eric'i çağrıştırmadı. Yine Eric'in oralarda bir yerde, yüzleri seçilmeyen kalabalığın arasında olduğunu biliyor ve bundan olağanüstü bir huzur ve mutluluk duyuyordu.

Uçak yavaşça durdu. Uçağın durmasıyla birlikte içindekiler sanki hep bir ağızdan derin bir soluk alarak yeniden hareket etme gücüne kavuşmanın mutluluğunu yaşadılar. Emniyet kemerleri çözüldü, paketler, gazeteler, ceketler yukarıdaki gözlerden indirildi. Göğün ortasında, akıl erdiremedikleri bilinmezliklerin ortasında asılı dururkenki yüzler şimdi bir yana bırakılmış, yeryüzüne özgü yüzler takınılmıştı. Yolculuk boyunca koket, flörtçü genç kız havaları takınan, yalnız yolculuk eden kadın yeniden ev kadını kişiliğine bürünmüş, düzeltmek için dokunduğu iğrenç şapkasıyla yüzü aynı sefil görünüme bürünmüştü. Yves'e Michigan gölünün sularından, orada yaptığı uzun yürüyüşlerden, balık avladığı günlerden bahseden işadamı, bütün bunları acımasızca geride bırakmış, pis bir ciddiyet ve kibir içinde kravatının düğümünü sıkıyordu. Yves kravat takmamıştı; üstünde mavi, kısa kollu bir gömlek,

kolunda açık renk, spor bir ceket vardı. Birden korkuyla yanlış mı yapıyorum acaba, diye düşündü, ne de olsa daha önce hiç Amerika'ya gelmemişti ve girişine izin verilmeyebilirdi. Artık bu konuda yapılacak bir şey yoktu. Yakasını çekiştirdi, ceketini giydi, parmaklarıyla –artık gerçekten uzun sayılabilecek– saçlarını taradı. Huzursuzlandı; biraz rahatlayabilmek için yol arkadaşlarından destek almak istedi bir an. Hemen yanındaki koltukta oturan, Montana'da org çalan genç yol komşusu o anda onunla ilgilenemeyecek kadar kendiyle meşguldü; çatık kaşlarla etrafına bakınıyor, burnundan soluyor, heyecan içinde üstüne başına çekidüzen vermeye çalışıyordu. Aslında yolculuk sırasında çok dostça davranmıştı Yves'e; hatta yolu Montana'ya düştüğü taktirde kendisini muhakkak aramasını bile özellikle rica etmişti, ancak Yves o anda, birden kendisine adres verilmemiş olduğunun farkına vardı; tek bildiği adamın adının Peter olduğuydu. O anda ona bir şey sorulamayacağı apaçıktı. Uçakta hemen herkes onun Fransız –çünkü çok neşeli ve konuşkandı– olduğunu ve Amerika'ya ilk gelişi olduğunu biliyordu; bazıları New York'ta aktör olan bir arkadaşının olduğunu da biliyorlardı. Havadayken bunların hepsi son derece olağan gibi görünmüştü onlara. Ancak şimdi, karaya ayak bastıkları ve Amerika'nın ışıklarının üzerlerine düştüğü o anda salim kafayla düşününce her şey biraz kuşkulu görünüyor gibiydi onlara. Birden kendini çaresiz bir biçimde Fransız hissetti; daha önce hiç bu kadar yoğun Fransız olduğunu hissetmemişti. Onların gerçi asla terbiyesizce değil, ancak kesin, gergin ve ürkek, kuşkulu gülümsemelerle kendinden uzaklaştıklarını hissediyor; kim olduğunu bilmedikleri biri olarak kendilerine yaklaşmasına izin vermeyeceklerini açıkça belli ediyorlardı. Önünde henüz aşması gereken zorlu bir sınav olduğu düşüncesiyle irkildi; daha ülkeye giriş yapmamıştı; belki de bunu asla başaramayacaktı. Çevresindekilerin koltukların arasındaki koridora üşüşmelerini seyrederken, geriye çekilip, kendi bildik yalnızlık ve çekingenliğine gömüldü. "İyi günler. İyi şanslar!" diyen komşusu telaş içinde kuyruktaki yerini aldı; kim bilir belki hapse götürülen bir dostuna da aynı şekilde, aynı telaş, aynı içtenlik ve aynı tonda veda ederdi.

Yves derin derin iç çekti; oturduğu yerden kalkmayarak koridordaki kalabalığın hafiflemesini bekledi. Sıkıntı içinde düşünüyordu: *Les plus dur reste a faire*![3]

Sonra kendisi de sıraya girip, yavaşça kapıya doğru ilerledi. Hostesler kapının yanında durmuş, gülümseyerek yolcuları uğurluyorlardı. Güneş gerek onların gerekse inmekte olan yolcuların yüzlerini aydınlatıyor; uçaktan inenler dönüp, gözden kaybolurken yeni ve sağlık sunan bir ışığa adım atar gibi görünüyorlardı. Kur yaptığı hostes kapının en yakınında duruyordu. "*Au revoir*" dedi kız, ülkesinin çoğu kadınlarında olan, o canlı, neşeli, içten ve alaycı gülümsemeyle. Yves birden onu bir daha hiç göremeyeceğini düşündü. O âna kadar hiç arkasında, bir gün bütün kalbiyle özleyebileceği, ihtiyaç duyabileceği bir şey bırakmış olabileceği aklından geçmemişti.

"*Bon courage*[4]!" dedi hostes kız.

Yves gülümseyerek yanıt verdi.

"*Merci, mademoiselle. Au revoir.*" Aslında hemen eklemek isterdi; *Vous étes trés jolie*,[5] diye ama artık çok geçti; artık aydınlığa çıkmıştı, güneş ışığı ateş fışkıran gözlerle yüzünü yalıyor, sıcaktan çevresindeki her şey titreşiyordu. Ağır ağır basamaklardan aşağı inmeye başladı. Ayağı yere değince, yukarlarda bir yerlerden, birinin ona seslendiğini duydu: "*Bonjour mon gars*! *Soyez le bienvenu.*"[6] Yukarı baktı. Eric önü açık beyaz bir gömlek, haki bir pantolonla ziyaretçi terasının parmaklıklarına yasanmış, sırıtarak aşağı bakıyordu. Evinde sakin, rahat ve neşeli; kendini bulmuş görünüyordu; ancak Yves'e biraz zayıflamış gibi geldi, kısa kızıl saçları başının çevresinde kıvır kıvır, alev alev parlıyordu. Yves sevinçle bakıp, bir şey söyleyemeden el salladı. Korkusu büyük ölçüde geçmişti; birden her şeyin yolunda gideceğini hissetmeye başladı. Kendisini Amerikalılardan ayıran pasaport kontrolünün yapıldığı kapıya doğru ilerlerken kendi kendine hafifçe ıslık çalmaya başladı; ancak sınavını bir sıkıntıyla karşılaşmadan kolaylıkla atlat-

3 İşin en zor kısmı en sonunda!
4 Cesaret!
5 Çok tatlısınız.
6 Günaydın aslanım! Hoş geldin.

tı, pasaportu damgalandı ve bir gülümseme ve anlamını tam olarak kavrayamasa da iyi bir şey olduğunu hissettiği küçük, hoş bir şakayla iade edildi. Sonra geniş bir salona geçip, yukarda camdan bakan Eric'in gülümseyen bakışları altında valizlerini bekledi. Derken valizlerine kavuştu ve engelleri, çocukluk günlerinde olduğundan daha bir içi içine sığmayarak geçip, bir zamanlar kutsanmışların yerleştikleri şehre ayak bastı.

İstanbul, 10 Aralık 1961

1950'li yılların New York ve Paris'inde geçmesine karşın bugün de "yaşayan" bir roman... Amerikalı zenci yazar James Baldwin'in (1924-1987) ‹stanbul'da tamamladığı *Bir Başka Ülke*'de bu kente dair hiçbir iz yok, ama caz müzisyeni Rufus'a, kızkardeşi Ida, yazar Vivaldo, eşcinsel Eric ve Fransız sevgilisi Yves'e, Greenwich Village'da yaşayan evli çift Cass ile Richard'a ve romanın diğer unutulmaz karakterlerine bugün Beyoğlu'nda yürürken de rastlayabilirdiniz. *Bir Başka Ülke* bu denli sahici ve çağdaş.

Akıcı ve şık diliyle bohem yaşamlara, insan ruhuna derinlemesine dalan Harlem doğumlu Baldwin usta bir yazar; *Bir Başka Ülke* de unutamayacağınız nefis bir roman.

ISBN 978-975-08-0997-1
35 TL
9 789750 809972
KDV'den muaftır.